AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI NAPTÁR

"BOCSÁSSÁTOK HOZZÁM A KISDEDEKET".

1930

SZERKESZTETTE:

- KALASSAY SÁNDOR

ÁRVAATYA.

ÁRA:

50 cent

KIADJA:

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI.

Nyomatott a "MAGYARSÁG" nyomdájában, 4829 Second Ave., Pittsburgh, Pa. 53

A legrégibb Trust Company Lancasterben.

Alaptőke - - - - - - - - -	$ 250,000.00
Fölösleg - - - - - - - - -	$ 1,700,000.00
Tartalék-forrásainak összege - -	$16,000,000.00

A jó gazdálkodás igazi bizonysága az előhaladás.

Az elvont elméletnek csak ugy van értéke, ha gyakorlati eredményeket tudunk felmutatni.

Csak az olyan Trust Company méltó arra, hogy a mások vagyonával gazdálkodjék, amelyik a maga vagyonával is jól tud gazdálkodni.

Harmincnyolc év — körülbelül egy ember öltő — alatt ez a Trust Company hétszer nagyobb összegü fölösleget gyüjtött, mint amekkora a saját eredeti és jelenlegi részvény-alap-tőkéje — és még sem mulasztotta el egyetlen egyszer sem a részvényeseinek járó osztalékok pontos kifizetését.

Igy gazdálkodnánk az ön betétjével is.

The Lancaster Trust Co.

36-38 NORTH QUEEN ST., LANCASTER, PA.

Egyesületünk forgótőkéjének kezelő bankja.

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI NAPTÁR

1930

"BOCSÁSSÁTOK HOZZÁM A KISDEDEKET".

SZERKESZTETTE:

KALASSAY SÁNDOR

ÁRVAATYA.

ÁRA:

50 cent

KIADJA:

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI.

A jó és őszinte tanács sokat ér

Ha ezt tudni akarja, vegyen magának egy kis fáradságot és olvassa el az alábbi hirdetést!

A BRIDGEPORTI RÁKÓCZI MAGYAR BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET

azt tanácsolja minden magyarnak, de legfőképen azoknak, kik még nem tagjai valamely jó és biztos alapon álló magyar betegsegélyző egyletnek, hogy legyenek azzá.

A Rákóczi Magyar Betegsegélyző Egylet

az amerikai magyar egyletek egyik legerősebb és legbiztosabb intézménye. Ennek tagja lehet minden magyar 50 éves korig.

A Rákóczi Magyar Betegsegélyző Egylet-

nél minden magyar biztosithatja önmagát betegsegélyre, családját vagy hozzátartozóit 500, 1000, 1500, 2000 dolláros haláleseti biztositásra.

A Rákóczi Magyar Betegsegélyző Egylet

korszerinti fizetési táblázata lehetővé teszi a legszegényebb munkásembereknek is azt, hogy csekély havi fizetés mellett biztositsa magának azt a biztositást, amelyet drága pénzen biztositó társaságnál kaphatna.

Hogy a Rákóczi Egyletnek tagja lehessen, ahhoz egy pár sor elég, és a titkári hivatal azonnal megadja az őszinte tanácsot a felvételhez. Forduljon bizalommal a Rákóczi Egylet bármely osztályához, vagy küldje levelét egyenesen az alábbi cimre:

RÁKÓCZI MAGYAR BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET

624 BOSTWICK AVE., BRIDGEPORT, CONN.

nuár

nap.

gente:

ntőhava

Télhó.

Boldog-asszony-hava.

hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
zerda	**Ujév**	**Ujév**	Lukács 2:22-40.
sütörtök	Abel, Béla	Jézus Szent Szive	Philipi 2:1-11.
éntek	Beniamin	Genovéva sz.	I. Péter 4:12-19.
ombat	Leona	Titusz	Efezus. 3:1-11.
Vas.	**Második vasárnap Karácsony után.** A törvény és a hit. Római l. 4:12—18. Simeon és Anna. Lukács: 2:33—40.		
asárnap	Simon	Telefor.	Lukács 2:40-52.
étfő	Vizkereszt	**Vizkereszt**	János 1:38-51.
edd	Attila	Lucian, Bazil	János 2.
zerda	Szörény	Szörény	János 3.
sötörtök	Marcel	Julian vt.	János 4.
éntek	Melania	Vilmos pk.	János 5.
zombat	Ágota	Higin pk.	János 6.
Vas.	**Vizkereszt utáni első vasárnap.** Az okos szolgálat. Róm. 12:1—5. Jézus a tudósok között. Lukács 2:41—52.		
asárnap	Ernő	Árkád vt.	János 6:26-71.
étfő	Vidor	Veronika	János 7.
edd	Bódog	Hilár pk.	János 8:1-20.
zerda	Loránt	Rem. Szt. Pál	János 8:21-50.
sötörtök	Gusztáv	Marcel p. vt.	János 9.
éntek	Antal	Antal remete	János 10:1-21.
zombat	Piroska	Piroska vt.	János 10:22-42.
Vas.	**Vizkereszt után 2-ik vasárnap.** — Keresztyéni kötelességeink. Róm. 12:6-16. A kánai menyegző. János 2:1-19.		
asárnap	Sára	B. Margit	Márk 1:1-20.
étfő	Heidelbergi káté 1563	Fab. Seb.	Márk 1:21-45.
edd	Ágnes	Ágnes szt. vt.	Márk 2.
zerda	Artur	Vince vt.	Márk 3:1-19.
sötörtök	Zelma	P. Raimund	Márk 3:20-35.
éntek	Tade	Timot pk. vt.	Márk 4.
zombat	Pál megtérése	Pál fordulása	Márk 5, 6:1-16.
Vas.	**Vizkereszt utáni 3-ik vasárnap.** A keresztyén bosszuállás. Róm. 12:16—21. A Kapernaumi százados. Máté 8:1*13.		
asárnap	Polykarp. 155.	Polykarp	Márk 6:17-29.
étfő	Tertulian 220.	Arany sz. János	Márk 6:30-56.
edd	Károly	Nagy Károly 814	Márk 7:1-23.
zerda	Etelka	Szal. Fer. vt.	Márk 7:24-37.
sötörtök	Marton	Martina sz.	Márk 8.
éntek	Virgilia	Nol. Péter vt.	Márk 9.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

negyed: 7-én éjjel 10 óra 11 perckor. Utolsó negyed: 21-én d. e 11 óra 7 perck.
telte: 14-én d. u. 5 óra 21 perckor. Uj hold: 29-én d. u. 2 óra 7 perckor.

TAGJA- E MÁR AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLETNEK?

Ha nem tagja, ugy igyekezzék minél hamarább beállani ebbe az Egyesületbe, amely a magyar egyesületek között leghamarabb hozta be a korszerinti fizetést.

L. W. DARR AND COMPANY

ÉPITKEZÉSI
VÁLLALKOZÓ

Mindenféle épület anyagból a legnagyobb r a k t á r t tartják fenn.

Az árvaháznak a szállitói.

LIGONIER, Pennsylvania.

Február 28 nap.

Régente: Halakhava.

Télutó. Böjtelő-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Ignácz	Ignácz pk.	Márk 10:1-31.
5. Vas.	**Vizkereszt utáni 4-ik vasárnap.** A keresztyén jótékonyság. Római 1. 13:1—7. Jézus lecsendesiti a háborgó tengert. Máté 8:23—27.			
2	**Vasárnap**	Karolin	**Gyertyasz. bold. assz.**	Máté 3.
3	Hétfő	Balázs	Balázs pk. vt.	Máté 4:1-22.
4	Kedd	Veronika	Veronika	Máté 4:23-5:13.
5	Szerda	Ágota	Ágota	Máté 5:13-32.
6	Csötörtök	Dorottya	Dorottya sz. vt.	Máté 5:33-48.
7	Péntek	Tódor	Romauld ap.	Máté 6.
8	Szombat	Aranka	Math. János vt.	Máté 7.
6. Vas.	**Vizkereszt utáni 5-ik vasárnap.** Az uj ember. Kol. 3:12—17. A buza és a konkoly. Máté 13:24—30.			
9	**Vasárnap**	Külmissziói vasárnap	Alex Cyrill hv.	Máté 8:1-17.
10	Hétfő	Árpád	Skolasztika	Máté 8:17-34.
11	Kedd	Dezső	Lourdi Sz. Mária	Máté 9.
12	Szerda	Lincoln szül. napja	Kentizorn	Máté 10.
13	Csötörtök	Ella	Ricci Katalin	Máté 11.
14	Péntek	Bálint	Bálint . áldvt.	Máté 12.
15	Szombat	Zoltán	Fausztin vt.	Máté 13.
7. Vas.	**Hetvened vasárnap.** Futás a cél felé. I. Kor. 9:24—10:5. A szőlő munkások. Máté 20:1—16.			
16	**Vasárnap**	Juliánna	Juliánna sz.	Lukács 3.
17	Hétfő	Konstantin	Donát	Lukács 4.
18	Kedd	Simon	Simon pk.	Lukács 5.
19	Szerda	Zsuzsánna	Konrád	Lukács 6:1-19.
20	Csötörtök	Aladár	Elemér	Lukács 6:20-49.
21	Péntek	Eleonora	Eleonora	Lukács 7.
22	Szombat	Washington szül. n.	Péter sz.	Lukács 8.
8. Vas.	**Hatvanad vasárnap.** Pál dicsősége a munkában és szenvedésben. II. Kor. 11:19—12:9. A magvető. Lukács 8:4—15.			
23	**Vasárnap**	Alfréd	Damniani Péter	Lukács 9:1-36.
24	Hétfő	Mátyás	Mátyás ap.	Lukács 9:37-62.
25	Kedd	Géza	Walburga	Lukács 10.
26	Szerda	Sándor	Margit	Lukács 11:1-36
27	Csötörtök	Ákos	Leander	Lukács 11:37 — 12:12.
28	Péntek	Elemér	Roman ap.	Lukács 12:13-59.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed: 6-án d. u. 12 óra 26 perckor Utolsó negyed: 20-án, reggel 3 óra 44 p.

Hold tölte: 13-án, reggel. 3 óra 39 perckor Uj hold: 28-án reggel 8 óra 33 perckor.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KONGRESSZUSA által CHARTEREZETT TESTÜLET.

Új fizetési táblázata alapján joga van, hogy bármelyik államban fiókot alapitson

Ez idő szerint minden nagyobb magyar lakta helyen van osztálya az Egyesületnek

Aki nem tag, tudakozódjék a legközelebbi osztálynál.

U. S.

Bank üzletét és Trust Co.-hoz tartozó ügyeit végezze ebben a hatalmas, nagy Pénzintézetben

Fiók irodáink a legteljesebb szolgálatot nyujtják a város külnegyedében lakó polgártársainknak.

THE UNITED STATES
NATIONAL BANK

216 Franklin Street

Johnstownnak ez a legmodernebb Bankja, ahol minden alkalom meg van a legjobb szolgálatra. Takarék betétek.

Biztonsági szekrények.

Nőknek külön osztály.

THE UNITED STATES
TRUST COMPANY

Külföldi osztály

206 Franklin Street

Egy teljesen berendezett pénzintézet általános üzletek lebonyolitására — és Trust Company — ilyen nemü megbizatások elvégzésére.

CAMBRIA CITY BRANCH

311 Broad Street

THE UNITED STATES
SAVINGS & TRUST CO.

346 Greeve Street

Összes pénzalap 20,000,000.00 DOLLÁR.

Ugy a főirodában, mint a fiókban külföldi nyelveket beszélő hivatalnokaink vannak.

Márczius
31 nap.
*
Régente:
Koshava.

Tavaszelő.
*
Bőjtmás-
hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Albin	Albin pk.	Lukács 13:1-21.
9. Vas.	**Ötvened vasárnap.** — A jó cselekedet dicsérete. I. Kor. 13:1-13. A vak meggyógyitása. Lukács 18:31-43.			
2	**Vasárnap**	Lujza	Szimplicius hv.	Lukács 13:22-35.
3	Hétfő	Kornelius	Kunigunda	Lukács 14.
4	Kedd	Hushagyó kedd	**Hushagyó Kedd**	Lukács 15.
5	Szerda	Hamvazó Szerda	**Hamvazó Szerda**	Lukács 16.
6	Csötörtök	Jenő	Perpetua és F.	Lukács 17:1-19.
7	Péntek	Tamás	Aquinói Tamás	Lukács 17:20-37.
8	Szombat	Zoltán	Szent János	Lukács 18:1-30.
10. Vas.	**Bőjt első vasárnapja.** — Krisztus papjai. II. Kor. 6:1—10. Jézus megkisértetése. Máté 4:1-11.			
9	**Vasárnap**	Franciska	Rom. Franciska	János 12:20-37.
10	Hétfő	Olimpia	40 vértanu	Lukács 19:29-20:18.
11	Kedd	Aladár	Szilárd	Lukács 20:19-21:4.
12	Szerda	Gergely	Gergely pp.	Lukács 21:5-35.
13	Csötörtök	Rudolf	Szabin	Lukács 22:1-30.
14	Péntek	Matild	Matild	Lukács 22:31-71.
15	Szombat	Kristóf	Longin	Lukács 23.
11. Vas.	**Bőjt második vasárnapja.** — Szentségre való buzditás. II. Thess. 4:1-7. A kananeus asszony. Máté 15:21-28.			
16	**Vasárnap**	Henriette	Herbert pk.	Márk 10:32-52.
17	Hétfő	Gertrud	Patrick	Márk 11.
18	Kedd	Sándor	Sándor, Ede	Márk 12.
19	Szerda	József	Sz. József	Márk 13.
20	Csötörtök	Hubert	Joachim	Márk 14:1:54.
21	Péntek	Benedek	Benedek ap.	Márk 15:1-15.
22	Szombat	Katalin	Katalin	Márk 15:16-47.
12. Vas.	**Bőjt harmadik vasárnapja.** — A lélek egysége. Efézus 4:1—7. Jézus kiüzi az ördögöt. Lukács 11:14—28.			
23	**Vasárnap**	Zsombor	Frumentius	Máté 20:17-33.
24	Hétfő	Gábor	Gábor főangyal	Máté 21.
25	Kedd	Mária	Gyümölcsolt b. assz.	Máté 22.
26	Szerda	Manó	7 Fájd. Szüz	Máté 23.
27	Csötörtök	Hajnalka	Dam. János	Máté 24:1-31.
28	Péntek	Gedeon	Sixtus pp.	Máté 24:32-51.
29	Szombat	Jeremiás	János vt.	Máté 25.
13. Vas.	**Bőjt 4-ik vasárnapja.** — Az igéretnek gyermekei. Gal. 4:21-31. Az ötezer ember megvendégelése. János 1:1-15.			
30	**Vasárnap**	Mártha és Mária	K. János ap.	Máté 26:1-13.
31	Hétfő	Timotheus	Balbina	Máté 26:14-23.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed: 7-én, estve 11 óra 3 perckor. Utolsó negyed: 21-én, estve 10 óra 13 p.
Hold tölte: 14-én d. u. 1 óra 58 perckor. Uj hold: 30-án reggel 12 óra 46 perckor.

A REFORMÁTUS EGYESÜLETBE NAGYON OLCSÓ A BELÉPÉSI DIJ.

TAGSÁGI DIJ HÁROM DOLLÁR.

A biztositásra a havi dij korszerint fizettetik az állami törvények által megszabott dij tételek szerint. — A biztositási dij: EZER DOLLÁR. A kiadott kötvények az uj fizetési táblázat szerint mindig értéket képviselnek.

— KÜLÖNBÖZŐ BIZTOSITÁSI KÖTVÉNYEK. —

A Pittsburghi Magyar Egyházak és Egyletek Bankja

Ez az erős bank, amelynek összvagyona több, mint NÉGY MILLIÓ DOLLÁR negyedszázados müködése alatt teljesen megnyerte a pittsburghi magyarság figyelmét és bizalmát. Nemcsak egyes magyarok választották ki maguknak ezt a bankot, ahol takaritott pénzüket tartják, vagy forgatják, hanem ezt a bankot választották ki hivatalos b e t é t i banknak a pittsburghi magyar egyletek is.

Nagyon büszkék vagyunk erre a kitüntetésre, amely elismerése a mi erősségünknek és megbecsülése a mi szolgálatunknak. Hálásak vagyunk magyar barátainknak a bizalomért és hüségért.

Készen vagyunk arra, hogy a magyaroknak minden segitséget megadjunk, a mit tőlünk telhetően megadhatunk.

Keressen fel bennünket minél gyakrabban.

Hazelwood Savings & Trust Company

Pittsburgh, Pa.

Április
30 nap.
Régente:
Bikahava.

Tavaszhó.
Szent-
György-
hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Kedd	Hugo	Hugó pk.	Máté 26:36-56.
2	Szerda	Áron	Paul, Ferenc	Máté 26:57-27:2.
3	Csötörtök	Keresztély	Rikárd pk.	Máté 27:3-31.
4	Péntek	Izidor	Izidor pk.	Máté 27:32-50.
5	Szombat	Vince	Ferr. Vince hv.	Máté 27:51-66.
14. Vas.		**Bőjt 5-ik vasárnapja.** — A mi főpapunk Zsid. 9:11-15. Jézust a zsidók megakarják követzni. János 8:46-59.		
6	**Vasárnap**	Cölesztin	Coelestin N. pk.	János 11.
7	Hétfő	Herman	Herman	János 12.
8	Kedd	Lidia	Dénes pk.	János 13:1-30.
9	Szerda	Erkhardt	B. Konrád	János 13:31-14.
10	Csötörtök	Zsolt	Ezekiel	János 15.
11	Péntek	Leo	Leo p. vt.	János 16.
12	Szombat	Gyula	Gyula p. vt.	János 17.
15. Vas.		**Virágvasárnap.** — Krisztus megaláztatása és felmagasztaltatása. Filipi l. 2:5—11. Jézus bevonulása Jeruzsálembe. Máté 21:1—9.		
13	**Vasárnap**	**Virág vasárnap**	**Virág vasárnap**	Jer. Siralmai.
14	Hétfő	Tibor	Tibor vt.	Zsid. lev. 8.
15	Kedd	Atala	Anasztázia	Zsid. lev. 9.
16	Szerda	Lambert	Lambert Ben. 2.	Zsid. lev. 10
17	Csötörtök	Nagy csötörtök	Nagy csötörtök	János 6.
18	Péntek	**Nagy péntek**	**Nagy péntek**	Lukács 23:32-49.
19	Szombat	Nagy szombat	Nagy szombat	Zsid. lev. 4.
16. Vas.		**Husvét vasárnap.** — A mi husvéti bárányunk. I. Kor. 5:6—8. Jézus feltámadása. Márk 16:1—8.		
20	**Vasárnap**	**Husvét vasárnap**	**Husvét vasárnap**	Máté 28.
21	Hétfő	**Husvét hétfő**	**Husvét hétfő**	Lukács 24:1-12.
22	Kedd	Szuterius	Szotér és K.	Csel. 2:22-47.
23	Szerda	Béla	Béla pk. vt.	I. Kor. 15.
24	Csötörtök	György	György vt.	Római l. 6.
25	Péntek	Márk	Márk ev.	Római l. 8.
26	Szombat	Kilit	Kletus Marc. vt.	I. Kor. 3.
17. Vas.		**Husvét utáni első vasárnap.** — A győzedelmes hit. I. János 5:4-12. Jézus megjelenik tanitványainak. János 20:19—31.		
27	**Vasárnap**	Zita	**F. Quas.** Zita sz.	János 1.
28	Hétfő	Valeria	Valer.	János 2.
29	Kedd	Albertina	Péter vt.	János 3.
30	Szerda	Katalin	Siennai Kat.	János 4.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed: 6-án reggel 6 óra 26 perckor. Utolsó negyed: 20-án d. u. 5 óra 9 p.
Hold tölte: 13-án, reggel 12 óra 49 p. Uj hold: 28-án d. u. 2 óra 8 perckor.

A REF. EGYESÜLETNEK VAN BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLYA IS.
Ebbe a tagok egy dollár havi dijért heti 10 dollár betegsegélyt kapnak.
A REFORMÁTUS EGYESÜLETNEK VAN GYERMEK OSZTÁLYA IS.
Ebbe a tagok gyermekei vétetnek fel 20 cent belépti és 20 cent havi dij fizetése mellett.
A gyermekek elhalalozása esetén a szülők temetési dijat kapnak.

Szeretettel köszöntjük a magyar árvaházat

Lake Shore Oil Co., Inc.

Mladzek Pál, elnök.

Seiy Gyula, alelnök.

Kuczor Sándor, titkár és pénztárnok.

CUDAHY, WIS.

DIAMOND COAL CO.

SINICZ JENŐ, tulajdonos.

Egyedüli magyar fa és szén-kereskedő

Butorszállitás helyben és vidékre.

98---13th STREET, MILWAUKEE, WIS.

Telefon: Grand 2420.

Május

31 nap.

Régente: Ikrekhava.

Tavaszutó.

Pünkösdhava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Csötörtök	Fülöp	Fülöp és Jakab	János 5.
2	Péntek	Zsigmond	Athanáz pk.	János 6:1-40.
3	Szombat	Irma	Szent Ker. Felt.	János 6:41-71.
18. Vas.		**Husvét utáni második vasárnap.** Krisztus példaadása. I. Péter 2:21—25. Jézus a jó pásztor. János 10:11-16.		
4	**Vasárnap**	Florián	**F. 2. Miseri C. Fl. vt.**	János 7.
5	Hétfő	Kocsárd	Pius vt .	János 8:1-30.
6	Kedd	Frida	Dam. János	János 8:31-59.
7	Szerda	Napoleon	Szaniszló pk.	János 9.
8	Csötörtök	Gizella	Mihály	János 10.
9	Péntek	Gergely	Naz. Gergely	János 11.
10	Szombat	Antonius	Antonius pk.	János 12.
19. Vas.		**Husvét utáni 3-ik vasárnap.** — Keresztyén kötelességek. I. Péter 2:11-20. Krisztus vigasztalja tanitványait. János 16:16-23.		
11	**Vasárnap**	**Anyák napja**	**F. 3. Mamert**	János 13, 14.
12	Hétfő	Pongrác	Pongrác	János 15.
13	Kedd	Szervác	Szervác	János 16, 17.
14	Szerda	Bonifác	Bonifác	János 18.
15	Csötörtök	Zsófia	Szül. Szt. János vt.	János 19.
16	Péntek	Mózes	Nep. János vt.	János 20.
17	Szombat	Paskál	Paskál vt.	János 21.
20. Vas.		**Husvét utáni 4-ik vasárnap.** Talentumok, kötelességek. Jakab 1:16-21. Krisztus a vigasztalót igéri János 16:5—15.		
18	**Vasárnap**	Erik	**F. 4. Venam vt.**	Zsid. 1, 2.
19	Hétfő	Ivó	Ivo hv.	Zsid. 3, 4.
20	Kedd	Bernát	Bernát	Zsid. 1. 5, 6.
21	Szerda	Timót	Timót vt.	Zsid. 1. 7.
22	Csötörtök	Julia	Julius sz. k.	Zsid. 1. 8.
23	Péntek	Dezső	Dezső pk. vt.	Zsid. 1. 9.
24	Szombat	Eszter	Sz. Mária ker.	Zsid. 1. 10.
21. Vas.		**Husvét utáni 5-ik vasárnap.** — Az igének hallgatói és cselekvői. Jakab 1:22-27. Imádkozásra való buzditás. János 16:23-30.		
25.	**Vasárnap**	Orbán	**F. 5. Cant. Orbán**	Zsid. 1. 11.
26	Hétfő	Aladár	Nérei Fülöp	Zsid. 1. 12.
27	Kedd	Beda	Beda egyh. t.	Zsid. 1. 13.
28	Szerda	Emil	Ágoston pk.	János 14.
29	Csötörtök	**Áldozó csötörtök**	**Áldozó csötörtök**	Kolos. 1. Efezus 1.
30	Péntek	**Halottak napja**	Nándor Szir.	János 15.
31	Szombat	Petronella	Petronella sz.	János 16.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed: 5-én, d. e. 11 óra 53 perckor
Uj hold: 12-én reggel 12 óra 29 perckor.
Utolsó negyed: 20-án d. e. 11 óra 22 p.
Uj hold: 28-án, reggel 12 óra 37 perkor.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET ALAPITOTTA MEG AZ ELSŐ ÁRVA- ÉS AGGMENHÁZAT.

Ezekbe az intézetekbe első sorban tagoknak a gyermekei, illetve az Egyesületnek tagjai vétetnek fel — de helyet találnak ott más Egyesületnek a tagjai is.

IGY SZOLGÁLJA AZ EGYESÜLET A MAGYARSÁGOT.

FORRÓ SZIV! MELEG OTTHON!

A becsületes és igaz szivnél nincs biztosabb tőke!

A Chicago Burnsidei Református Egyháznak két mindenkor becsületes és hü tagja, a baráti és tesvéri szeretetről ismert

Józsa Bálint és Józsa Géza

SZÉN NAGYKERESKEDŐK

csodálatos üzlet fejlődésének ez volt mindenkor s ez ma is a biztos alapja.

Rendeljen hát ön is szenet a

Burnside Coal Co.-nál

OFFICE:
9256 COTTAGE GROVE AVE.
Tel. Chesterfield 0032.

YARD:
94 UTCA ÉS BELT RY.
Tel. Chesterfield 1312

Kitünő anyagról s pontos mértékről mindig biztos lehet.

HŰ BARÁTSÁG! TESTVÉRISÉG!

Junius
30 nap.
Régente:
Rákhava.

Nyárelő.
Szent-Iván
hava

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
22. Vas.	**Mennybemenetel utáni vasárnap.** — Isten kegyelmének sáfárai. I. Péter 4:7-11. A Szent lélek bizonyságtétele. János 15:22—16:4.			
1	**Vasárnap**	Jusztin	**F. 6. Exa. Pamphil.**	János 1.
2	Hétfő	Anna	Anna	János 2.
3	Kedd	Klotild	Klotild	János 3.
4	Szerda	Kerény	Kar. Kerény	János 4.
5	Csötörtök	Bonifác	Bonifác pk.	János 5.
6	Péntek	Norbert	Norbert pk.	Joel 3.
7	Szombat	Róbert	Jézus Szt. Szive	János 17.
23. Vas.	**Pünkösd vasárnapja.** — A Szentlélek kitöltetése. Csel. 2:1-13. A vigasztaló Szentlélek. János 14:23-31.			
8	**Vasárnap**	**Pünkösd**	**Pünkösd**	Gal. 1. 3.
9	Hétfő	Felix	Primusz	Gal. 1. 5.
10	Kedd	Margit	Margit kir.	Római 1. 12.
11	Szerda	Barnabás	Barnabás ap.	I. Kor. 13.
12	Csötörtök	Klaudius	Klaudiusz	Róm. 1. 6:19-7.
13	Péntek	Tóbiás	Páduai Szt. Antal	Róm. 1. 8.
14	Szombat	Vazul	N. Vazul	II. Kor. 5.
24. Vas.	**Szentháromság vasárnapja.** A Szentháromság titka. Róm. 11:33—36. Jézus beszélgetése Nikodemussal. János 3:1-15.			
15	**Vasárnap**	Szent háromság vas.	**Szent háromság vas.**	Csel. 1, 2.
16	Hétfő	Jusztin	Jusztina	Csel. 3.
17	Kedd	Laura.	Rainer hv.	Csel. 4.
18	Szerda	Arnold	Mark	Csel. 5.
19	Csötörtök	Gyárfás	**Ur napja**	Csel. 6.
20	Péntek	Rafael	Rafael vt.	Csel. 7.
21	Szombat	Alajos	Gonz. Alajos	Csel. 8.
25. Vas.	**Szentháromság utáni első vasárnap.** — Isten szeretet. I. János 4:16-21. Gazdag és Lázár. Lukács 16:19-31.			
22	**Vasárnap**	Paulina	**F. 2. Paulin pk.**	Csel. 9.
23	Hétfő	Zoltán	Ediltrud	Csel. 10.
24	Kedd	Iván	Ker. Szt. János	Csel. 11.
25	Szerda	Vilmos	Vilmos hv.	Csel. 12.
26	Csötörtök	János és Pál	János és Pál vt.	I. Pét. 2:11-3.
27	Péntek	László	László kir.	I. Pét. 3:18-4.
28	Szombat	Leo	Leo pp.	I. Pét. 4:17-5.
26. Vas.	**Szentháromság utáni 2-ik vasárnap.** — Buzditás testvérszeretetre. I. János 3:13-18. A nagy vacsora. Lukács 14:16-24.			
29	**Vasárnap**	Péter és Pál	**F. 3. Péter-Pál**	II. Pét. 1:1-11.
30	Hétfő	Pál emléke	Pál emléke	II. Pét. 1:12.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed: 3-án d. u. 4 óra 56 perckor.
Hold tölte: 11-én reggel 1 óra 12 perckor.
Utolsó negyed: 19-én reggel 4 óra 4 p.
Uj hold: 26-án reggel 8 óra 47 perckor.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET TITKRA: MOLNÁR ISTVÁN.
Cime: 306 PAINE AVENUE, TOLEDO, OHIO.
AZ ÁRVAHÁZ ÉS MENHÁZ IGAZGATÓJA: KALASSAY SÁNDOR.
Cime: DRAWER P, LIGONIER, PA. TELEPHONE 133-J.
Tessék ide fordulni felvilágositásért!

Alapittatott 1893 Phone Pullman 0184

N. G. CARLSON & SON

TEMETÉS RENDEZŐK.

304---306 W. 119-th Street Chicago, Ill.

Gyönyörü temetési kápolnák minden külön dij nélkül rendelkezésére áll azoknak, kiket mi szolgálunk ki gyászesetek alkalmával.

MEGHATÓ TEMETÉSI SZERTARTÁSOK.

Phone Chesterfield 0280

Élő plánták s vágott virágok legnagyobb választékban

Chesterfield Florist

A MAGYARSÁG KEDVELT VIRÁGÁRUSA.

Megrendeléseket házhoz szállitunk.

9214 Cottage Grove Avenue

CHICAGO, ILL.

E. C. DALLOZ

Julius
31 nap.
*
Régente:
Oroszlánhó.

Nyárhó.
*
Szent
Jakab-
hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Kedd	Tibold	Theodonik ál.	Jakab 2.
2	Szerda	Ottokár	Sarlós B. Assz.	Jakab 3.
3	Csötörtök	Kornel	Jácint	Jakab 4.
4	Péntek	**A függetlenség napja**	Ulrich pk.	Jakab 5.
5	Szombat	Sarolta	Zak. Antal	Judás
27. Vas.		**Szentháromság utáni 3-ik vasárnap.** — Keresztyén vigyázatosság. I. Péter 5:6-11. Az elveszett juh. Lukács 15:1-10.		
6	**Vasárnap**	Ézsaiás	**F. 4 .Ézsaiás pr.**	Csel. 13:1-12.
7	Hétfő	Eszter	Villibald pk.	Csel. 13:13-52.
8	Kedd	Teréz	Erzsébet kir.	Csel. 14.
9	Szerda	Lukrécia	Veronika	Csel. 15.
10	Csötörtök	Amália	Amália	Csel. 16.
11	Péntek	Zoltán	Pius p. vt.	Csel. 17:1-14.
12	Szombat	Izabella	G. János ap.	Csel. 17:15-18:2.
28. Vas.		**Szentháromság utáni 4-ik vasárnap.** — Várakozás az örökbe fogadásra. Róm. 8:18—23. A szálka és a gerenda. Lukács 6:26—42.		
13	**Vasárnap**	Jenő	**F. 4. Anakl. pk. vt.**	I. Thess. 1.
14	Hétfő	Karolin	Bonaventura	I. Thess. 2:1-16.
15	Kedd	Henrik	Henrik cs.	I. Thess. 2:17-3.
16	Szerda	Ruth	Karmel B. A.	I. Thess. 4.
17	Csötörtök	Elek	Elek hv.	I. Thess. 5.
18	Péntek	Frigyes	Frigyes pk. hv.	II. Thess. 1, 2:1-12.
19	Szombat	Emilia	Paulcai Cince	II. Thess. 2:13-3.
29. Vas.		**Szentháromság utáni 5-ik vasárnap.** — Az egyesség és szeretet kötelessége. I. Péter 3:8-15. A csodás halfogás. Lukács 5:1-11.		
20	**Vasárnap**	Illés	**F. 5. Jeromos hv.**	Gal. 1:1-10.
21	Hétfő	Dániel	Dániel pr.	Csel. 18:12.
22	Kedd	Mária Magdolna	Mária Magdolna	Gal. 1:11-24.
23	Szerda	Lenke	Appolinár vt.	Gal. 2:15.
24	Csötörtök	Krisztina	Krisztina sz. vt.	Gal. 3:15.
25	Péntek	Jakab	Jakab ap.	Gal. 4 .
26	Szombat	Anna	Anna assz.	Gal. 5, 6.
30. Vas.		**Szentháromság utáni 6-ik vasárnap.** — Krisztusban való élet. Róm. 6:3—11. A farizeusok igazságossága. Máté 5:20—26.		
27	**Vasárnap**	Olga	**F. 6. Pantaleon**	I. Kor. 1.
28	Hétfő	Ince	Ince	I. Kor. 2.
29	Kedd	Mártha	Mártha sz.	I. Kor. 3, 4:1-4.
30	Szerda	Judit	Judit vt.	I. Kor. 4:5-5:1-8.
31	Csötörtök	Ignác	Loy. Ignác	I. Kor. 5:9-6.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed: 2-án éjjel 11 óra 3 perckor. Utolsó negyed: 18-án estve 6 óra 29 p.

Hold tölte: 10-én d. u. 3 óra 1 perckor. Uj hold: 25-én d. u. 3 óra 42 perckor.

JULIUS AZ ARATÁS HÓNAPJA:

Ha majd aratás végeztével betakaritják az életet, jussanak eszükbe a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁK, juttasson nekik ki-ki tehetsége szerint a bőségszarujából.

Bottal ütheti a nyomát
pénzének, ha gondját nem viseli!

JÓL FIGYELJEN!

Sok időbe kerül, mig a szegény ember 100 dollárt összekuporgat, hát még mennyi ideig tart, mig félretett centjei és kvóderei ezer dollárra rugnak. Ne várjon addig, amig száz vagy ezer dollárra felgyül a pénze: elköltheti, elégheti, hiénák martalékává lehet, fosztogató rablók kezére juthat, ha a ládafiában, a szalmazsákban őrzi vagy a lajbizsebben hordozza. — Biztos bankban helyezze el a pénzt, ahol ment minden veszélytől és még kamatot is fizetnek utána.

A Ligonier National Bank

WESTMORELAND MEGYE EGYIK LEGERŐSEBB BANKJA

SZIVESEN FOGAD AKÁR KICSINY, AKÁR NAGY TAKARÉK BETÉTET — POSTA UTJÁN IS.

Rendelkezésre álló alap: **másfél millió dollár.**

THE NATIONAL BANK
OF LIGONIER PENNA.

G. C. FRANK,
elnök.

R. S. KEFFER,
pénztárnok.

HENRY S. DENNY,
alelnök.

E. C. McKELVEY,
segédpénztárnok.

J. W. BARKLEY,
alelnök.

T. O. SEATON,
segédpénztárnok.

AZ ÁRVAHÁZ BETÉTI BANKJA.

Augusztus 31 nap.

Régente: Szűzhava.

Nyárutó. Kis-asszonyhava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Péntek	Vasas Péter	Vasas szt. Péter	I. Kor. 7.
2	Szombat	Gusztáv	Lig. Alfonz	I. Kor. 8, 9.
31. Vas.		**Szentháromság utáni 7-ik vasárnap.** — A bünnek zsoldja és Istennek ajándéka. Róm. 6:19-23. Jézus megvendégeli a sokaságot. Márk 8:1-9.		
3	**Vasárnap**	Hermina	**F. 7. István vt.**	I. Kor. 10, 11:1.
4	Hétfő	Domonkos	Domonkos	I. Kor. 11:2.
5	Kedd	Oszvald	**Havi Boldog Assz.**	I. Kor. 12:1-30.
6	Szerda	Berta	Ur szine vál.	I. Kor. 12:31, 13.
7	Csötörtök	Ibolya	Kajetán hv.	I. Kor. 14.
8	Péntek	László	Cirjék vt.	I. Kor. 15:1-34.
9	Szombat	Emőd	Román vt.	I. Kor. 15:36-36.
32. Vas.		**Szentháromság utáni 8-ik vasárnap.** Fiak és örökösök. Róm. 8:12-17. Óvás a hamis prófétáktól. Máté 7:15-23.		
10	**Vasárnap**	Lőrinc	**F. 8. Lőrinc vt.**	Csel. 19:11.
11	Hétfő	Zsuzsánna	Zsuzsánna	II. Kor. 1:1-22.
12	Kedd	Klára	Klára sz.	II. Kor. 1:23-2.
13	Szerda	Ipoly	Berch. János	II. Kor. 3, 4:1-6.
14	Csötörtök	Őzséb	Őzséb áld.	II. Kor. 4:7-5:10.
15	Péntek	Mária	**Nagy Bold. Assz.**	II. Kor. 5:11-6, 7:1.
16	Szombat	Ábrahám	Rókus hv.	II. Kor. 7:2.
33. Vas.		**Szentháromság utáni 9-ik vasárnap.** — A keresztyének intése. I. Kor. 10:6-13. Az igazságtalan szolga. Luk. 16:1-9.		
17	**Vasárnap**	Anasztáz	**F. 9. Jácint hv.**	II. Kor. 8.
18	Hétfő	Ilona	Ilona csász.	II. Kor. 9.
19	Kedd	Huba	Tulusi Lajos	II. Kor. 10.
20	Szerda	István	**István király**	II. Kor. 11.
21	Csötörtök	Sámuel	Bernát ap.	II. Kor. 12:1-18.
22	Péntek	Menyhért	Timót vt.	II. Kor. 12:19-13.
23	Szombat	Farkas	Beniti Fülöp	Csel. 20:1-3.
34. Vas.		**Szentháromság utáni 10-ik vasárnap.** — Szellemi ajándékok. I. Kor. 12:1-11. Jézus megsiratja Jeruzsálemet. Lukács 19:41-48.		
24	**Vasárnap**	Bertalan	**F. 10. Bertalan**	Róm. l. 1:1-17.
25	Hétfő	Lajos	Lajos kir.	Róm. l. 1:18-31.
26	Kedd	Izsó	Zefirin vt.	Róm. l. 2.
27	Szerda	Gebhard	Kal. József	Róm. l. 3.
28	Csötörtök	Ágoston	Ágoston pk.	Róm. l. 4.
29	Péntek	János	Ker. János fejv.	Róm. l. 5:1-11.
30	Szombat	Róza	Limai Róza	Róm. l. 5:12-21.
35. Vas.		**Szentháromság utáni 11-ik vasárnap.** — Az Isten kegyelme. I. Kor 15:1-10. A farizeus és publikánus. Lukács 18:9-14.		
31	**Vasárnap**	Erika	**F. 11. Raimond hv.**	Róm. l. 6.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Első negyed: 1-én reggel 6 óra 26 perckor. Utolsó negyed: 17-én reggel 6 óra 31 p.
Hold tölte: 9-én reggel 5 óra 58 perckor. Uj hold: 23-án estve 10 óra 37 perckor.
Első negyed: 30-án estve 6 óra 57 perckor.

AUGUSZTUS: VÉGE AZ ARATÁSNAK.

Azt tartja a magyar példabeszéd, hogy: ki mint vet, ugy arat. Gondoljon minden amerikai magyar a betegséggel járó öregkorra és arra, mivel tartozik az övéinek.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET tagjai jól vetnek, mert a maguk részére betegsegélyt, övéik részére 1000 DOLLÁR biztositási segélyt szereznek.

The Perth Amboy Trust Co.

Perth Amboy városának a legnagyobb bankja.

Alapittatott 1902-ben.

147 SMITH STREET, PERTH AMBOY, N. J.

Takarékbetétekre 4 százalékot fizet.

ERŐS, BIZTOS. Legyen Ön is egyike azoknak, akik a mi bankunkban gyümölcsöztetik a pénzüket.

MIRE VAN SZÜKSÉGE

Haza szándékozik utazni, vagy hozzátartozóit akarja kihozatni
Pénzt akar az óhazába küldeni dollárokban vagy külföldi pénzben
Házat, farmot vagy üzletet szándékozik vásárolni vagy eladni
Házát, butorát, üzletét vagy autóját akarja bebiztositani
Az óhazában bármilyen ügyét pontosan és gyorsan elintéztetni
Óhazai és itteni közjegyzői ügyeit kellőképen akarja elvégeztetni
Ingatlanára kölcsönt akar méltányos dijjazás mellett felvenni

?

Ha a fentiek közül vagy más ügyes-bajos dolgában megbizható és lelkiismeretes szolgálatot kiván, ugy forduljon bizalommal

HORKAY J. LAJOS

Pénzküldő, Hajójegy és Ingatlanforgalmi Irodájához

313 MAPLE STREET, PERTH AMBOY, N. J.

(Szemben a postával.)

Szeptember

30 nap.

Régente: Mérleghava

Őszelő.

Szent-Mihály-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Hétfő	**A munka ünnepe**	Egyed	Róm. 1. 7.
2	Kedd	Rebeka	Jusztus	Róm. 8:1-15.
3	Szerda	Albert	Mansvet pk.	Róm. 8:16-39.
4	Csötörtök	Rozália	Rozália sz.	Róm. 9:1-13.
5	Péntek	Viktor	Juszt., Lőrinc	Róm. 9:14-33.
6	Szombat	Zakariás	Zakariás pr.	Róm. 1. 10.
36. Vas.		**Szentháromság utáni 12-ik vasárnap.** — A törvény és az evangyélium. II. Kor. 3:4—11. A siket-néma meggyógyitása. Márk 7:31—37.		
7	**Vasárnap**	Regina	**F. 12. Kassai vt.**	Római 1. 11.
8	Hétfő	Mária	Kis. Bold. Asszony	Római 1. 12.
9	Kedd	Ádám	Klaver, Péter	Római 1. 13.
10	Szerda	Erik	Tol. Miklós hv.	Római 1. 14.
11	Csötörtök	Teodora	Protaz	Róm. 15:1-13.
12	Péntek	Guido	Mária neve	Róm. 15:14-33.
13	Szombat	Lóránt	Notburga	Róm. 1. 14.
37. Vas.		**Szentháromság utáni 13-ik vasárnap.** — A hit igéretei. Gal. 3:15-22. Az irgalmas szamaritánus. Lukács 10:23-37.		
14	**Vasárnap**	Szerénke	**F. 13. Kereszt felm.**	Csel. 20.
15	Hétfő	Nikodemus	Nikodemus	Csel. 21.
16	Kedd	Edit	Kornél p. vt.	Csel. 22, 23.
17	Szerda	Ottó	Lambert pk.	Csel. 24, 25.
18	Csötörtök	Tamás	Kup. József	Csel. 26.
19	Péntek	Vilma	Január vt.	Csel. 27.
20	Szombat	Frederika	Eusztah vt.	Csel. 28.
38. Vas.		**Szenháromság utáni 14-ik vasárnap.** — A test munkája és a lélek gyümölcse. Gal. 5:16-24. A tiz bélpoklos. Lukács 17:11-19.		
21	**Vasárnap**	Máté	**F. 14. Máté ap.**	Efez. 1:1-14.
22	Hétfő	Móric	Móric vt.	Efez. 1:15-2:1-10.
23	Kedd	Tekla	Tekla sz. vt.	Efez. 2:11-3.
24	Szerda	Gellért	Gellért pk.	Efez. 4:1-17.
25	Csötörtök	Farkas	Kleofás	Efez. 4:18.
26	Péntek	Jusztina	Ciprián vt.	Efez. 5, 6:1-9.
27	Szombat	Adalbert	Adolf vt.	Efez. 6:10.
39. Vas.		**Szentháromság utáni 15-ik vasárnap.** Vetés és aratás. Gal. 5:25—6:10. Isten és Mammon. Máté 6:24-34.		
28	**Vasárnap**	Vencel	Vencel sz. vt.	Kolos. 1.
29	Hétfő	Mihály	Mihály főa.	Kolos. 2, 3:1-4.
30	Kedd	Jeromos	Jeromos ea.	Kolos. 3:5, 4.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 7-én estve 9 óra 48 perckor. Uj hold: 22-én reggel 6 óra 42 perckor.
Utolsó negyed: 15-én d. u. 4 óra 13 p. Első negyed: 29-én reggel 9 óra 58 p.

SZEPTEMBER, AZ UJKENYÉR HAVA.

Ujkenyér idején elmélkedjék minden amerikai magyar arról a magyar vérségi és testvérkötelékről, mely a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁKHOZ füzi! Akiknek van, adjanak az ujkenyérből azoknak, akik méltók az adományra.

FIRST NATIONAL BANK

LIGONIER, **PENNSYLVANIA.**

ALAPTŐKE $25,000.00

FELESLEG ÉS TARTALÉKALAP $75,000.00

HIVATALNOKOK:

R. R. WEAVER,
elnök.

L. B. WELLER
alelnök.

C. G. GONDER,
pénztárnok.

J. W. CLOPP,
s. pénztárnok.

J. C. WELLER,
s.-pénztárnok.

IGAZGATÓK:

C. C. GONDER

LEMON BYERS

JAS. M. DAVIS

H. E. MARKER

H. J. PHILLIPI

R. B. WEAVER

L. B. WELLER

EZ A BANK MINDENEK FELETT AZT TARTJA SZEM ELŐTT, HOGY BETEVŐINEK MINDEN BANK ÜGYLETBEN SEGITSÉGÉRE L E G Y E N.

Szivesen ajánljuk azoknak, akik egy jó, konzervativ vidéki bankban óhajtják a pénzt kamatoztatni.

ÁRVAHÁZUNK EGYIK BETÉTI BANKJA.

Október
31 nap.
•
Régente:
Bökölyhava

Őszhó.
•
Mindszent-
hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Szerda	Aladár	Renny pk.	Philemon
2	Csötörtök	Luczián	Őrangyalok	Fil. 1:1-26.
3	Péntek	Jairus	Kandid vt.	Fil. 1:27-2.
4	Szombat	Ferenc	Assisi szt. Ferenc	Fil. 3, 4.
40. Vas.		**Szentháromság utáni 16-ik vasárnap.** — Pál imádsága a keresztyénekért. Ef. 3:13-21. A naini özvegy. Lukács 7:11-17.		
5	**Vasárnap**	Aurel	**F. 16. Placid vt.**	I. Tim. 1.
6	Hétfő	Elfrida	Bruno	I. Tim. 2
7	Kedd	Amália	Olvasós B. A.	I. Tim. 3:1-13.
8	Szerda	Etelka	Magy. N. A.	I. Tim. 3:14-4:10.
9	Csötörtök	Dénes	Dénes pk.	I. Tim. 4:11-5:16.
10	Péntek	Gedeon	Borgia Fer.	I. Tim. 5:17.
11	Szombat	Kálmán	Placidia	I. Tim. 6.
41. Vas.		**Szentháromság utáni 17-ik vasárnap.** — Egységre való hivás. Efez. 4:1-6. A vizkórságos meggyógyitása. Lukács 14:1-11.		
12	**Vasárnap**	Miksa	**F. 17. Miksa vt.**	Titus 1.
13	Hétfő	Ede	Kálmán vt.	Titus 2.
14	Kedd	Helén	Kaliszt p. vt.	Titus 3.
15	Szerda	Teréz	Terézia sz.	II. Tim. 1.
16	Csötörtök	Gál	Gál ap.	II. Tim. 2.
17	Péntek	Hedvig	Hedvig asz.	II. Tim. 3.
18	Szombat	Lukács	Lukács ev.	II. Tim. 4.
42. Vas.		**Szentháromság utáni 18-ik vasárnap.** — Testvériességre való hivás. I. Kor. 1:4—9. A nagy parancsolat. Máté 22:34—46.		
19	**Vasárnap**	Nándor	**F. 18. Alk. Péter**	Zsidók l. 1.
20	Hétfő	Irén	Vendel	Zsidók l. 2.
21	Kedd	Orsolya	Orsolya sz.	Zsidók l. 3, 4.
22	Szerda	Elöd	Kordula sz. vt.	Zsidók l. 5.
23	Csötörtök	Kap. János	Kap. János	Zsidók l. 6.
24	Péntek	Salamon	Rafael főa.	Zsidók l. 7.
25	Szombat	Vilma	Alea Margit	Zsidók l. 8.
43. Vas.		**Szentháromság utáni 19-ik vasárnap.** — Az uj ember felöltözése. Eféz. 4:22-28. A gutaütött meggyógyitása. Máté 9:1-8.		
26	**Vasárnap**	Dömötör	**F. 19. Dömötör**	Zsidók l. 9:1-14.
27	Hétfő	Szabina	Szabina	Zsidók l. 9:15-28.
28	Kedd	Simon Judás	Simon Judás	Zsidók l. 10:1-18.
29	Szerda	László	Narcisz.	Zsidók l. 10:19-39.
30	Csötörtök	Kolos	Rod. Alf.	Zsidók l. 11.
31	Péntek	**Reformáció napja**	Farkas pk.	Zsidók l. 12.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 7-én d. u. 1 óra 56 perckor. Uj hold: 21-én, d. u. 4 óra 48 perckor.
Utolsó negyed: 15-én reggel 12 óra 12 p. Első negyed: 29-én reggel 4 óra 22 p.

OKTÓBER HÓ ŐSZI ESŐJE

ejtse gondolkodóba mindazokat a magyarokat, akik nem tartoznak magyar egylethez: mi történik majd, ha a nyirkos, ködös, esős őszi idő kikezdi az egészségüket? Mi történik ha a betegség ágyhoz láncolja őket? A REFORMÁTUS EGYESÜLET gyámolitója, segitője, támogatója betegségbe eső tagjainak.

NEW BRUNSWICK VÁROS POLGÁRMESTERE ÉS TANÁCSOSAI SOK SIKERT KIVÁNNAK A MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZNAK.

Amboy Furniture House

AMACZI JÁNOS, tulajdonos.

271 Smith Street, **Perth Amboy, N. J.**

Perth Amboy és környékének egyedüli magyar butorkereskedése.

Üzletünkben, amely egyike az állam legnagyobb és legszebb butorkereskedésének, mindenféle BUTOR és SZŐNYEG nagy választékban, mérsékelt árakon kaphatók.

Ha még idáig nem volt vásárlónk, látogassa meg butorüzletünket és tegyen próbát

November 30 nap.

Régente: Nyilashava.

Őszutó. Szent-András-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Szombat	Mariánna	**Minden szentek napja**	Zsid. 13.
44. Vas.	**Szentháromság utáni 20-ik vasárnap.** — A lélekkel való megtelés. 5:15-21. A királyi mennyegző. Máté 22:1-14.			
2	**Vasárnap**	Győző	**F. 20. Halottak napja**	Máté 3.
3	Hétfő	Hubert	Hubert	Máté 4:1-22.
4	Kedd	Károly	Bor. Károly	Máté 4:23-5:12.
5	Szerda	Imre	Imre herceg	Máté 5:13-32.
6	Csötörtök	Leonárd	Lenard hv.	Máté 5:33-48.
7	Péntek	Rezső	Engelbert	Máté 6.
8	Szombat	Gottfried	Gottfried pk.	Máté 7.
45. Vas.	**Szentháromság utáni 21-ik vasárnap.** A keresztyén fegyverzet. Eféz. 6:10—17. A királyi ember fiának meggyógyitása. János 4:46—54.			
9	**Vasárnap**	Tivadar	**F. 21. Tivadar vt.**	Máté 8:1-17.
10	Hétfő	Luther Márton	Avel. András	Máté 8:18-34.
11	Kedd	Márton	Márton pk.	Máté 9.
12	Szerda	Jónás	Márton vt.	Máté 10.
13	Csötörtök	Szaniszló	K. Szaniszló	Máté 11.
14	Péntek	Klement	Jozafát vt.	Máté 12.
15	Szombat	Lipót	Gertrud sz.	Máté 13.
46. Vas.	**Szentháromság utáni 22-ik vasárnap.** — Az igazságosság gyümölcsei. Phil. 1:3-11. Az adós szolga. Máté 18:23-35.			
16	**Vasárnap**	Ödön	**F. 22. Ödön pk.**	Máté 14.
17	Hétfő	Hugó	Cs. Gergely	Máté 15.
18	Kedd	Ottó	Odo ap.	Máté 16.
19	Szerda	Erzsébet	Erzsébet	Máté 17.
20	Csötörtök	Jolán	Val. Felix.	Máté 18.
21	Péntek	Ilona	Bold. Assz. Bem.	Máté 19.
22	Szombat	Cecilia	Cecilia vt.	Máté 20:1-16.
47. Vas.	**Szentháromság utáni 23-ik vasárnap.** — Az ellenségtől való óvás. Phil. 3:17—21. A császár és az Isten. Máté 22:15—22.			
23	**Vasárnap**	Kelemen	**F. 23. Kelemen vt.**	Jel. 1.
24	Hétfő	Emma	János	Jel. 2.
25	Kedd	Katalin	Katalin vt.	Jel. 3.
26	Szerda	Árpád	Kondrád vt.	Jel. 4, 5, 6.
27	Csötörtök	**Hálaadás napja**	Virgil pk.	Jel. 7, 8, 9:1-12.
28	Péntek	Piroska	István ap.	Jel. 9:13-10, 11.
29	Szombat	Noe	Szaturnin	Jel. 12, 13.
48. Vas.	**Advent 1sö vasárnapja.** — A kegyelem napja. Római 1. 13:11-14. — Krisztus Jeruzsálembe megy. Máté 21:1—9.			
30	**Vasárnap**	András	**A. 1. András ap.**	Péld. b. 8.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 6-án reggel 5 óra 28 perckor. Uj hold: 20-án reggel 5 óra 21 perckor
Utolsó negyed: 13-án reggel 7 óra 27 p. Első negyed: 28-án reggel 1 óra 18 p.

A NOVEMBERI HAVAS, HIDEG IDŐ

bekopogtat a LGONIERI MAGYAR ÁRVAHÁZBA is. Mi tagadás benne, egyiknek cipőre, másiknak meleg alsóruhára, harmadiknak meleget adó gunyára, télikabátra van szüksége. Aki a jólét adta meleg ruhával védekezik a tél hidege ellen, gondoljon azokra, akiknek nincsen. Akinek szerető szive és érző lelke van: az juttat a nincstelen kicsinyeknek

MAGYAR ÁRVAHÁZUNKNAK
TOVÁBBI FEJLŐDÉST ÉS
TARTÓS SIKERT
KIVÁN

FRANK WEISS

MILWAUKEE EGYEDÜLI MAGYAR
TEMETÉS RENDEZŐJE

Automobilok minden időben kaphatók.

A legpontosabb és lelkiismeretesebb kiszolgálás.

2425 VLIET STREET, MILWAUKEE, WIS.

Telephone: West 2384.

Deczember 31 nap.

Régente: Bakhava.

Télelő. Karácsonyhava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. naptár	Bibliai lecke
1	Hétfő	Natália	Eligius	I. Móz. 2:4-25.
2	Kedd	Aranka	Bibiána vt.	Márk. 19:1-12.
3	Szerda	Olivia	Xav. Ferenc	Efez. 5:22-33.
4	Csötörtök	Borbála	Borbála sz. vt.	I. Kor. 7.
5	Péntek	Vilma	Szabbas a.	I. Móz. 3.
6	Szombat	Miklós	Miklós pk.	I. Móz. 8, 9.
49. Vas.		**Advent 2-ik vasárnapja.** — A reménység igéje. Róm. 15:4-13. — Krisztus második eljövetele. Lukács 21:25-36.		
7	**Vasárnap**	Ambrus	**Ad. 2. Ambrus pk.**	Csel. 17:15-34.
8	Hétfő	Ágota	Mária szep. fog.	I. Móz. 15.
9	Kedd	Joakim	Fourier Péter	V. Móz. 5.
10	Szerda	Judit	Melkiádes p.	II. Móz. 12.
11	Csötörtök	Lehel	Damáz hv.	V. Móz. 27.
12	Péntek	Gabriella	Ottilia	Róm. 7.
13	Szombat	Luca	Luca assz.	IV. Móz. 16.
50. Vas.		**Advent 3-ik vasárnapja.** — Isten titkainak sáfárai. I. Kor. 5:1-5. — Keresztelő János fogsága. Máté 11:2-10.		
14	**Vasárnap**	Benő	**Ad. 3. Nikáz. pk. vt.**	Ézsaiás 40.
15	Hétfő	Valéria	Valeria	I. Pét. 1:3-12.
16	Kedd	Etelka	Albin	II. Sam. 7.
17	Szerda	Lázár	Lázár	Ivel. 3.
18	Csötörtök	Auguszta	Grácián	Jer. 23.
19	Péntek	Viola	Pelágia. K.	Jer. 31.
20	Szombat	Teofil	Timot M.	Ézsaiás 52:13.
51. Vas.		**Advent 4-ik vasárnapja.** — Öröm és Béke. Phil. 4:4-7. — Keresztelő János bizonyságtétele. János 1:19-28.		
21	**Vasárnap**	Tamás	**Ad. 4. Tamás ap.**	János 3:23-36.
22	Hétfő	Zeno	Zeno vt.	Ézsaiás 42.
23	Kedd	Viktoria	Viktória	Ézsaiás 49.
24	Szerda	Ádám és Éva	Ádám és Éva	Ézsaiás 11:1-10.
25	Csötörtök	**Karácsony**	**Karácsony**	Ézsaiás 9:2-7.
26	Péntek	István vt.	István vt.	Zsolt. 2.
27	Szombat	János	János	Ézsaiás 41.
52. Vas.		**Karácsonyi utáni első vasárnap.** — Öröm és Béke. Gal. 4:1-7. — Simeon jövendölése. Luk. 2:33-40.		
28	**Vasárnap**	Gerzson	**F. Aprószentek**	Róm. 1. 5.
29	Hétfő	Dávid	Tamás	Róm. 1. 8.
30	Kedd	Zoard	Dávid	I. Kor. 8:1-6.
31	Szerda	Szilveszter	Szilveszter	Zsolt. 90.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 5-én estve 7 óra 40 perckor. Uj hold: 19-én estve 8 óra 24 perckor.
Utolsó negyed: 12-én d. u. 3 óra 7 perckor. Első negyed: 28-án estve 10 óra 59 p.

DECEMBER ÉVZÁRÓ HÓNAPBAN

a dolgait meghányó-vető ember számadást készit és jóelőre kitervezi, hogy a következő esztendőben ugy sáfárkodjék keresményével, hogy jusson is, maradjon is. A gondos magyar ember ilyenkor magát betegség ellen, háznépét halál esetére biztositja. A REFORMÁTUS EGYESÜLET a legjobb, legolcsóbb és legpontosabban fizető magyar egylet Amerikában.

THE WEST SIDE BANK

State Street és Hancock Ave. szögletén.
BRIDGEPORT, CONN.

Alaptőke: 200,000.00. Fölösleg: 100,000.00.
Fel nem osztott haszon és tartalék alap: 375,854.00.

Magyar bank a magyar negyed szivében.

Elnök: **William P. Kirk.**

Alelnökök:

Dezső János, **Bernard I. Ashmun,** **Wesley L. Norton.**

Alelnök-pénztárnok: **William N. Scott.**

Az igazgatóság elnöke: **Adolf Sherman.**

Kincstárnok: **Greenbaum Samuel.** Ügyvéd: **Theodore C. Steiber.**

Magyar igazgatósági tagok:

Id. Cziglár József, Deutsch Edward, Jacoby Ferenc, Varga István, Renchy János, Roth Mihály, Koletár József, Mellitz Sámuel.

Egyesületünk egyik betéti bankja.

A NEHÉZ MUNKA AZ IDEGZETÉT FÁRASZTJA

AZ EREDETI ROYAL SÓSBORSZESZ

az egyedüli szer, mely a fáradt és kimeritett idegzetet felfrissiti és uj életet és munkakedvet ad a használónak, ha a testét néhányszor bedörzsöli.

HA AZT AKARJÁK,

hogy holmi kotyvalékokkal be ne csapódjanak, vigyázni kell arra, hogy az üvegen a ROYAL név rajta legyen. Ha a ROYAL név nincs az üvegen, akkor ne fogadja el ,mert az hamisitvány. Ha az eredeti ROYAL SÓSBORSZESZ ott helyben nem volna kapható, akkor rendelje meg postán.

Egy nagy üveg ára ..... 90 cent
Hat üveg ..... 4.50 cent

ROYAL MANUFACTURING COMPANY

DUQUESNE, PENNSYLVANIA

KERESKEDŐK, ÜGYNÖKÖK IRJANAK BE KEDVEZMÉNYES ÁRAKÉRT.

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ.

A Ligonieri Árvaház az Amerikai Magyar Református életnek a szive. Két szive nem lehet senkinek. De az egy szivet engedni kell, hogy szeressen és szolgáljon, mert különben fáj. A magyar Református-ság életének nemcsak szive, hanem egységének a szimboluma is az árvaház. Egy ember csoportot, amelyet ezerféle érdek és vélemény szakit széjjel, semmivel sem lehet jobban összefogni, mint egy nagy gondolat és egy nagy ügy erejével. Az árvaház erre a szolgálatra a legalkalmasabb intézmény. Minden amerikai magyar ember a magáénak tarthatja, mindeniknek nagyszerü alkalmat nyujt arra, hogy évenként egyszer a Korinthusi levél szerint az adakozás nagy jótéteményében részesüljön. Minden amerikai magyar ember minden évben vehet egy nagy ajándékot az árvaháztól: Azt, hogy adhat a céljaira.

Az Ó testamentom ismert menedék városokat, amelyeknek az volt a kiváltságuk, hogy ha akármilyen bünös ember oda menekült, megszabadult a büntetéstől, és amig ott volt, tudta, hogy van bocsánat. Az árvaház is ilyen menedékhely: Mindenki, aki belép kapuján, megszabadul az elválasztó, gyötrő és üldöző véleményektől és megtudja, hogy van szeretet.

A menedékvárosoknak ezt az emlitett erőt az adta, hogy különös oltáraik voltak, melyeken különös áldozatok égtek. Az árvaházban is van egy láthatatlan oltár, amelyen az amerikai magyarság legszebb és legtisztább áldozatai égnek. Nemcsak a veritékkel keresett jövedelem drága zsengéje, hanem az árvaház vezetőinek és szolgáinak áldozatul oda szentelt életük.

A Korinthusi levél 13-ik része dicséri a kegyelmi ajándékokat. Közöttük legmagasabb méltóságra a hitet, a reménységet és a szeretet helyezi, de azt is kimondja, hogy legnagyobb a szeretet. A hit és reménység földi kategoria, érvénye csak a földi életre szól, és tartalma nem vihető át Istenre. Isten nem hisz, hanem lát és tud, Isten nem remél, mert előtte a jövendő is jelenvalóság. Egyedül a szeretet az, amely nemcsak átvihető Istenre, hanem igazán csak Istenről állitható. Isten lényének a legbensőbb vonása s földi világunkba is tőle származik át. E földön minden szeretet csak visszfénye az Isten szeretetének, mint ahogy a földre hullott szirom csak hervadt és intő üzenet a magasságból, ahol a fa virággal boritott koronája áll.

Ilyen földre hullott szirom, bizonyságtétel és magasságokba visszaszólító üzenet a Ligonieri Árvaház is. A mi Urunknak Amerikában szétszórt magyar kicsinyeit fogadják föl és nevelik az Ő számára. Azokat, akiknek nincs más gazdájuk és protektoruk, csak maga az Ur. De Ő elégséges protektor. Személyes kedvenceit kiváltságkéyen bizza azokra, akiket kiválasztott arra, hogy megajándékozza valami nagy ajándékkal: szivökbe, ebbe a földön készült virágcserépbe ültessen el egy parányi lángot, biborló tulipánt. Mikor jön a nagy világégés és az itélet tüzvésze: az idő mindent megemészt: Isten keze kiemeli a megégett kulturák összeomló aranyhegyek közül azokat a virágcserepeket, amelyekben egy-egy ilyen láng ég.

RAVASZ LÁSZLÓ.

HŐSIMÁDÁS.

(Ravasz Lászlónak.)

Mint vőlegény a lány előtt
Megáll csodálattal teli,
Mikor tündér mozdulatokkal
Kis testvérét öltözteti:
Látványa szivének ajándék,
Rád szivemen ilyen varázs ég.

A gyermek édesen gügyög,
Szépsége szemre, szivre nőtt,
Mégis a gyönyörvert rajongja
Csak a bájos öltöztetőt,
Virágesőzött mámorában
Nem lát nagyobb gyönyört a házban.

Valahogy igy vagyok veled,
Borzongó ihlet könnybe ver,
Megáldozom lángszellemeddel
S elkábul rajtad e kebel,
Őrjöngés fojt, rendit, de milyen!
Gátat szakit a Krisztus-illem.

Pedig "tudom, kinek hittem,"
Krisztus, ki Istenhez vezet,
Mégis döbbentőbben ragyog rám
A képnél a festő ecset . . .
A Cenában büvöl Királyom,
Mégis Leonardót csudálom.

Világerők Illés-fia,
Igédben elgyönyörködöm,
Ujjad játékát szinte látom,
Ha dalra készt Krisztus-öröm . . .
Ki ugy zenél, az csillag utjel,
Mesteréhez magasztosult fel.

Szabó László.

PÁRTOLJUK AZ ÁRVÁK ÜGYÉT.

Jób könyve 31-ik részének 17-ik és 21-ik verse: "Ha falatomat egymagam ettem és az árva abból nem evett, ha az árva ellen kezemet felemeltem: a lapockájáról essék ki a vállam és a forgócsontról szakadjon le karom."

Azokban a bibliai versekben, melyeket e felhivás élére irtam, borzasztó átkot kér magára az ó-szövetség legkegyesebb, legistenfélőbb bölcs embere: Jób pátriárka... Essék ki válla a lapockájáról és szakadjon le a karja forgócsontjáról, ha valaha a nélkül ette eledelét, hogy nem részesitette abból az árvát.

Ez a kijelentés annyira megdöbbentően világos, hogy ahoz bővebb magyarázatot adni szószaporitás lenne. Igazán olyan ige ez, amely élő és ható, élesebb minden kétélü fegyvernél, elhat a szivnek és léleknek, az izeknek és velőknek megoszlásáig és megitéli a gondolatokat és a szivnek indulatait. Tisztán láttatja, hogy milyen az ember; de azt is megérezteti, hogy milyennek kellene lenni.

Ugyan hány amerikai magyar lehet olyan, aki anélkül soha nem ette eledelét, hogy abból ne részesitette volna az árvát, aki olyan rendszeresen, mint a mennyire rendszeresnek kell lenni az étkezéseknek, hozzájárul önkéntes szeretetadományával az egyetlen amerikai magyar árvaháznak fenntartásához.

Pedig nem csak az Isten igéjének bölcs tanitása teszi ezt kötelességünkké, hanem felséges szép és egyszerü példa is fényben ragyogtatja felénk: Krisztus legnagyobb élő követének, Ravasz László dr. dunamelléki püspökünknek példája, aki, mikor megtekintette az árvaházat s megfigyelte az árvaházért önfeláldozó szeretettel fáradozók nehéz küzdelmeit, elismerésének azzal adott minden ékesszólást megszégyenitő módon kifejezést, hogy a maga részéről egy árva gyermek évi fenntartásának költségeit ajánlotta fel, amit azzal adtak értésére az illetékesek az amerikai magyarságnak, hogy

"eddig ez a legdrágább ajándék az árvaház évkönyvében". Igazán arra hivatott, hogy kivezesse az amerikai magyarokat az önzés, az elfogultság és közönyösség utvesztőiből annál is inkább, mert ez a mi szelid és alázatos főpásztorunk anyagiakban a szegény emberek közé tartozik.

Mikor a lángelméjéről hires legkiválóbb orosz iró: Tolsztoj Leó, aki — mint tudjuk — a népjavitó törekvéseknek szentelte élete munkásságának nagy részét, lángelméjével a messze jövőbe tekintve, meglátta és megállapitotta a nemzetségek, népek és fajok életét és alkotásikat pusztitó borzalmas háboruskodások végeredményeképen a világbékét, mint annak az igének diadalát, melyet Jézus ekképen fejezett ki: "Én pedig azt mondom néktek: Ne álljatok ellene a gonosznak" (Máté 5, 39.), akkor megemlékezik az árvák ügyéről is. És pedig ugy emlékezik meg, hogy a szeretetlen kiváltságosok minden dicsősége lassanként lomtárba kerülve, a rozsda és moly által megemésztetik, mint mesterséges, hamis és lopott disz; de az árvák ügyét felemelő szeretet jótékony intézményei akkor is áldást árasztva hirdetik az örök szeretet diadalát ugy, hogy annak dicsőségével telve lesz megtetsző módon az ég és a föld, mert ez a szeretet soha el nem fogy és ezer iziglen irgalmas.

Vajjon melyik amerikai magyar életének és munkájának örök szeretete fog tündökölni és ragyogni ekképen a mi árvaházunk életében?

Némelyek szerint egy millió, mások szerint két millió magyar talál megélhetést az Egyesült Államokban. Történelmi igazságokkal telitett hangzatos jelszavak sokszor röpködnek ajkainkról: ezredéves védelme a müvelt nyugatnak, külső-belső revizió stb. Itt Amerikában pedig már kezd terhes lenni a levegő annak hangoztatásától, hogy menynyi drága értékekkel gazdagitottuk és gazdagitjuk mi ezt az országot és segitjük elő ennek müveltségét és haladását . . . . Vigyázzunk, nagyon vigyázzunk az ilyen dicsekvésekkel, mert ha igazságosan számon kéri tőlünk áldozatainkat az a gondviselésszerü és soha nem szunnyadó; de mindent hajszálnyi finomsággal meglátó szeretet és bölcseség, mely intézi és épiti ennek a mi csodálatos szép második hazánknak épületét, könnyen megtörténhetik, hogy arcunkba vágja leplezetlenül az igazságot, azt, hogy, ha adtunk erőt, tudást, munkát, meg is kaptuk kárpótlásul és ellenszolgáltatásul a tisztességes megélhetés feltételeit, amit szülőhazánkban nem találtunk fel. A mi dicsekedéseinkre azért nagyon rá illik az Irás szava: "Hol van tehát a dicsekedés? Kirekesztetett. Milyen törvény által? A hit törvénye által, melynek gyümölcsei a jó cselekedetek." "Ez a dicsekedés nem használ nekünk, sőt az ilyen dicsekedés gonosz, mert aki tudna jót cselekedni és nem cselekszi, büne az annak."

Egyetlen intézményünk van nekünk, amelyre tekintve, dicsekedhetünk az isteni szeretet reménységében. Ez az egyetlen intézmény: a ligonieri magyar árvaház.... Mindenképen méltó minden magyarnak támogatására . . .

Nekem szokásom az, hogy amikor valamely nagyjelentőségü kérdésben, vagy intézménnyel szemben a leghelyesebb álláspontot meg akarom látni és azt elfoglalni, mindig a bibliához: az élet könyvéhez fordulok, mert minél jobban megismerem azt, annál inkább látom, hogy az életbölcseség igazságai annak minden részét ugy áthatják, a mint testünket áthatja a lélek és ennek a kimerithetetlen életbölcseségnek örök igazságai mindig alkalmasak asra, hogy a hasznos és örök életre lelki táplálékunk legyen. Azért igy cselekszem most is.

És amint keresem vizsgálom az árvák ügyére vonatkozó csodálatosan igaz és szép kijelentéseket s gondolkodom azok felett, összevetve a mindennapi élet tapasztalataival, akkor leszürődik és kikristályosodik lelkemben az az igazság, hogy az árvák pártfogásba vevése föltétlenül áldást hoz mindenkire a kellő időben (Vesd össze a következő bibliai helyeket: 5 Mózes 14, 20; Jerémiás 7, 6; Jób 29, 12; 31, 17 és 21) továbbá, hogy az árvák ügyének bármilyen lekicsinylése vagy zavarása égbekiáltó igazságtalanság, amely az isteni igazság boszszuját hivja ki (Vesd össze: 2 Mózes 22,

22—24; 5 Mózes 27, 19; Ezékiel 22, 7; Malakiás 3, 5.), azért a kormányoknak főkötelességük az árvaügyet védelemben részesiteni és ha ők megfeledkeznek e kötelességük teljesitéséről, akkor az örök igazság mindenható ereje az események láncolatában ugy fogja alakitani, az események folyását, hogy mint igazságos biró, megvédelmezi és diadalra juttatja az árvák ügyét. (Vesd össze: Ézsaiás 1, 23; 5 Mózes 10, 16-19; Zsoltár 10, 14—18; Zsolt. 146, 9. stb.) Végre: Sok esetben épen a szeretetlenek és istentelenek gyermekeinek kell árvákká lenni. (Siralmak könyve 5. 1—3; Ézsaiás 1, 22; Zsolt. 119, 1—16 stb.)

Azért: amerikai magyarok! Pártoljátok az árvák ügyét! (Ézsaiás 1, 17.)

Murányi János,
East buffaloi lelkész.

ÁRVASÁG.

Nincs szentebb és nagyobb a kis gyermeknél.
Nincsen szived és sohasem szerettél:
Ha nem tudsz hozzá lehajolni.
Mindkét karoddal magadhoz ölelvén:
Ha nem tudsz hozzá gügyögni a nyelvén
S szemébe mosolyogni.

Az árva gyermek még százszorta szentebb
Egy-egy martir ki ártatlanul szenved.
Angyal kirekesztve az égből
Kire soha egy sugárnyi se árad
A szülei szent szeretet napjának
Fölséges melegéből.

Oh, hogyha látsz egy-egy ilyen kis árvát
Száritgasd föl hrmatos szempilláját
Résztvevő szived melegével.
Csókold le könnyét édes szeretettel
S Isten, aki mindent lát őrszemekkel,
Meegáld érte mind a két kezével.

HORVÁTH SÁMUEL RAVATALÁRA.

Irta: **Dr. Pólya László.**

A gyász csapásán elborul a homlok,
Egy igaz ember megint összeomlott.
Hogy teste romját mégis felvehesse,
Megállt az élet egy percre felette,
Azután hajrá, tovább csak ujra . . .
Siet az ember, felejt az utca.

. . . Jött mint a többi, de többel mint mások.
Fele-utjában soha meg nem állott.
Dologba-fáradt napra szállott esték
A nyugodalmat hányszor elfeldték?!
S felért a hegyre, ahol a Mester
Megkinálta égi szeretettel . . .

És szive, lelke a magyart vigyázták
És igazabb lett köztünk az imádság
Hogy a könnyes ma a holnapot lássa,
Magyar harmat szállt a magyar virágra . . .
Dolgozni, tenni örökkön ráért
Az ő hüséges magyar fajáért.

...Elment megnézni, hogy élnek az árvák,
Kis Magyarország legszebb gazdaságát
És elesett az utca hósarába . . .
Több lett az özvegy és több lett az árva.
. . . Tudja-e még a felejtő ember,
Hogy mit beszélt a hegyen a Mester?

Az árvák sorsát magyarok vigyázzák!
...És tettbe szépül köztünk az imádság:

A new-brunswicki első magyar ref. egyház
Lorántffy Zs. Egylete.

PETŐFI SÁNDOR.

Ha alkonyatkor vagy szüz hajnalon
Szerelmesemről mélán álmodom,
S ablakom alatt a dalos madár
Párját keresve ágról-ágra száll,
Mosolyog a hold s a csillagos ég
Isten szent kottáit ragyogja szét,
Körülöttem zengnek, zsongnak a dalok ....
— Én téged látlak! Én veled vagyok!

S ha künn, a rónán, a poros uton
Száguldó szélvésszel találkozom,
Mi csöndet, álmot, békét fölkavar,
Jelentve, hogy közeleg a zivatar
És elsöpör mindent, gazt, szemetet,
S hoz uj virulást az uj kikelet....
Repeső szivvel ujjongok feléd:
Csak egy igazság van; az, ami szép!

Vagy a végtelen, messzi tengeren
Kóbor sirályok szárnyán megjelen
A vizisten, a harsogó vihar
Tornyokká tajtékzó hullámival,
S a menny, s a tenger, mint bősz furiák,
Dühöng és zug s megrendül a világ....
Világitó-toronyként egyedül
Te égsz, fényszóró, rendületlenül!

Ha ormot látok, mit sötét, komor
Felhők villáma s a nap ostromol,
A zápor paskol s szellő simogat,
De ő dalol s konok kőszirt marad,
Éggel, pokollal bátran szembenéz,
Nem ejti meg se nap csókja, se vész,
Erős, hatalmas, mindig büszke, nagy....
Daloló kőszirt, az is csak te vagy!

Te vagy a szerelem lágy dalnoka,
Rajongó akarat tüz-szirtfoka!
Szélvész, orkán, mi cédrust döntöget,
Vihar dübörög előtted, veled!
Isten szikrája, hulló meteor!
— Alig hogy láttuk, már nincs sehol,
De fénye, lángja mindig visszatér,
Ha hajnal pirkad vagy leszáll az éj.

Fölgyujtja lelkünk és bennünk ragyog,
Rabéjszakán siró bus magyarok!
S mi kulcsolt kézzel, sóhajtva nevét,
Hivjuk, regéljük szent költészetét!
Az üstökös jön! Száguld szilajul;
Vele robognak s utána vadul....
Pallosa lángol s lantja, mint vihar
Szent csókba ful Kárpát ormaival!

Lőrinczy György.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

IMÁDKOZÓ KALÁSZOK.

Élet, magát od'adja másnak,
Örvendő, vig levgatásnak,
Imádkoznak lehajtott fejjel,
Mint kálvinista templomokban
Isten lelkére hajlott ember.

Az ég fuvalma játszik rajta,
Zengő igéjét rákavarja,
Susognak s a kaszásnak intenek,
Hajlongnak: óh, Uram, köszönjük,
Bő tárházzá avattál minket.

Itt-ott egy kérkedő kalásznak
Toklásazi meredten állnak,
Életben is üresen, holtan,
Mint urféle, nagy szálka-gőggel
A kálvinista templomokban.

A mag, jövendő szent kenyérül,
Szóró lapáton csürbe térül,
A szálkát a szél ízre bontja
S az Istenkéz gyujtotta tüzön
Sisterg, elég, miként a polyva.

Uram! az én szérü lapátom
A bujdosó polyvákba vágom,
Felkavarom, hogy mind elégjen,
Nehogy lappangó átkos üszke
Magyar szemétül visszatérjen.

Szabó László.

MAGYAR SORS.

Valahol a Tisza táján
Széttéptek egy országot,
Magyar vagyok, nem felejtem
Soha ezt a gazságot.

Tisza folyó ott született,
Ott hal meg e hazában,
Ő maga is bölcső nélkül
Csavarog már hazátlan.

Szegény Tisza, mégis-mégis
Boldogabb vagy szivemnél,
Te legalább honi földön
Halsz Dunába Titelnél.

De én messze idegenben
Átkozom e világot,
Hogy engem a mostoha sors
Siromból is kivágott.

Lesz még idő, hiszem Istent,
Hogy visszafoly a Tisza,
Véremet a viadalban
Diadallal felissza.

Szabó László.

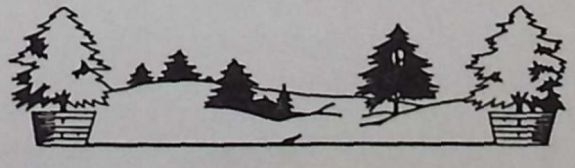

A LÉLEK ISKOLÁJA.

Irta: **Gertrude Hollis.**

Fordította: **Dr. Nánássy Lajos.**

Egy lélek vándorolt a világürön át és az Istent akarta megismerni. Olyan embernek a lelke volt, aki járatos volt a földi tudományokban és a muló dolgok felől sokat tudott. Ebben a lélekben, mint mindenikben — akár tudja ezt, akár nem —, nagy vágyódás és nagy bizonyosság volt feltalálható: szerette volna személyesen megismerni az Istent, akinek létezése felől szilárdan meg volt győződve.

Ez a kivánsága évről évre nőtt és már csaknem elviselhetetlen teherré növekedett. Bölcsészet, természettan, vegytan és élettan már nem érdekelték, csak az Isten látásának vágya. Értelme meggyőzte a felől, hogy a nagy mindenségnek van egy bölcs Alkotója, de azzal nem volt tisztában, hogyan ismerheti meg közelebbről?

S ekkor különös dolog történt. Lelke egy másik lénynyel jutott érintkezésbe, aki más fajhoz tartozott. Dicsőséges, fehér, gyönyörü alak volt, hosszu, puha szárnyakkal és ragyogó arccal, amely ugy tündöklött, mint a napsugár. Egy szép nyári este szállott le hozzá naplement után, amikor a hegyek és völgyek biborfényben usztak és frissen kaszált szénaillat töltötte be a tájat.

Az angyal beszélni kezdett a lélekhez és hangja olyan volt, mint a pacsirta éneke. "Van Isten, igen van Isten", mondotta lágyan. "Lényed csak benne találhat nyugalmat."

"Hogyan találhatok Reá?", kérdezte mohón a lélek.

"Háromszoros kijelentésben lesz részed", volt a felelet. "Minden alkalommal többet fogsz tudni, de szemeidet tartsd mindig nyitva, mert a kijelentés olyankor jön, mikor legkevésbé gondolod. Menj ki a világba, imádkozzál és kutass és fáradságod meg lesz jutalmazva."

"Hol kutassak?"

"Ezt nem mondhatom meg neked. Csak annyit árulhatok el, hogy a hol szeretetet, önfeláldozást és szentséget találsz, ott lesz hozzád közel a kijelentés."

Erre szelid susogás volt hallható, mint amikor a szél a fiatal kukorica szárát megérinti és a lélek utnak indult. Sok országot bejárt, némelyik különös és vad volt, némelyik gyönyörü és termékeny, némelyik kopár és meddő. Mindenütt talált hitet valami isteni lényben, néha önfeláldozást is, de egyszerre szeretetet és szentséget ritkán. De jobban figyelt és észrevette, hogy a szeretet és gyöngédség cselekedetei nem zajosak, hanem csöndben nyilvánulnak. Egyszer két ember békült ki, akik korábban nagy ellenségek gyanánt állottak egymással szemben; máskor egy ifju egy öreg asszonynak segitett, aki nagy batyuját nem volt képes felvinni a hegyen; harmadszor egy gyermek madarat bocsátott szabadon, amit törbe csaltak. Ilyenkor a lélek megérezte, hogy a kijelentés közel volt hozzá és kutatott Isten után, aki a szeretet Istene.

Végre egy napon egy különös, züllött rongyos, bünös szenvedélyek barázdáitó szántott arcu ember haladt el mellette, aki magában suttogta: "Felkelek és elmegyek az én Atyámhoz."

A lélek követte az idegent, akinek arcá a bünbocsánat és kiengesztelődés öröme ra gyogott fel nemsokára. Ebben a percben a angyal megjelent mellette és mondá: "Ez a első kijelentés, **az Atyának szeretete.**"

A lélek tovább folytatta utját, hogy ez a kalommal az önfeláldozás példáiról győződ jék meg. Egy anya Isten hozzádot mondo egyetlen fiának, aki a pogányok közé indu hittéritőnek; egy kis gyermek gyümölcsé amit ozsonnára kapott, beteg barátjána adta; egy éhező anya utolsó falat kenyer gyermeke szájába tette; egy bányász, am kor a bánya beomlott, munkástársát küld előre, hogy szabadulni próbáljon; egy ma

A Pittsburghi és Vidéki M. R. S. és E. Egylet az egyedüli egylet, amely egy árva gyermeket évről-évre segélyez.

róz mentő övét egy fiatalabbnak nyujtotta, ő pedig a hullámokban lelte halálát.

Egy napon a lélek mintha álmot látott volna. Ott látta magát egy nagy város külső falainál és hiába nappal volt, sötétség borult a tájra. Nagy zürzavar tört ki a tömeg között, földindulás hangja reszkettette meg a levegőt, végre az esti napfényben egy Embert látott meghalni, akit ellenséges sokaság vett körül, csak egy-kettő akadt, aki sajnálta. A lélek tisztán látta, hogy ennek az Embernek nem kellett meghalni, de Ő maga választotta a halált végtelen szeretetből. Közelében a szilárd meggyőződés hangján szólalt meg valaki: "Ez az ember bizonyára Isten Fia vala!" A lélek érezte, hogy közel van hozzá a második kijelentés, mire az angyal már meg is szólitotta: "Látod ezt? Ez a **Fiu Istennek a szeretete!"**

Ettől a naptól fogva a lélek rá jött arra, hogy az emberi szivekben bámulatos, titkos világ van elrejtve és megalázó volt reá nézve felfedezni azt, amit korábban nem tudott, hogy mennyi jóság van az emberekben, amit felületes szemlélő nem képes észrevenni.

Egy alkalommal a lélek a beteg szobáját vizsgálta. A test nagy kinokat állott ki és a szenvedés következtében elgyöngült. Az ágyban fekvő e miatt egy-két türelmetlen szót ejtett ki ajkán. Azok, akik körülötte voltak és ápolták, ezt nagyon szivükre vették és hálátlanságnak nevezték. A lélek jól tudta, hogy a beteg türelemre törekszik, ámde a test néha erőtelen, noha a lélek kész.

Máskor egy ifju iratkozott be a collegeba. Tudták, hogy dusgazdag család sarja, de koldusnak csufolták, mert a tanulók sportcéljaira kevés összeget ajándékozott. Lassanként kerülni kezdték és teljesen visszavonultak tőle. A gazdag fiu érzékenyen vette a mellőzést, de senkinek sem szólt róla. A lélek csodálta azt az erőt, amelylyel panaszát visszatartotta még rokonai előtt is, akiknek bőkezüs adománya nélkül a college soha sem épülhetett volna fel.

A lélek tovább folytatta vándorlását és rá jött arra, hogy ezen a világon a szeretet a legnagyobb hatalom és ahol szeretet van, Isten ott jelenti ki magát és a szeretet leghasonlóbb az Istenhez. A mikor csak ennek hatalmát érezte a lélek, férfiuban, nőben, vagy gyermekben, az Isten jelenlétének fönségét birta. Majd jött a harmadik kijelentés.

Hónapokon át egy iszákos életét figyelte. Lesülyedve bünbe, mocsárba, erkölcstelenségbe és nyomorba ugy látszott, hogy jó nevét örökre elveszitette és semmi remény sem maradt számára.

Mégis egy napon a bünös arra gondolt, hogy őt a keresztségben Isten számára jegyezték el. Belátta szörnyü eltévelyedését és tisztább gondolatok kezdték foglalkoztatni. Gondolt megtérésre, bünbánatra, ujjászületésre, ámde az ördög hatalmasságai fellázadtak a részeg ellen és a magok tulajdona gyanánt tekintették. Hosszu hónapok teltek el, mig az iszákos elég erős volt ahoz, hogy a kisértésnek ellenálljon és rá lépjen a valódi bünbánat utjára.

Végre is a jobbik énje győzött és egy szép juniusi vasárnapon, — épen pünkösd volt, — a négen nem látogatott templomba igyekezett, hogy az Ur asztalánál Krisztussal találkozzék és kérje, hogy adjon neki erőt a kisértések legyőzésére és segitse, hogy Neki szentelhesse életét.

Amikor a megtért ember a kis falusi templom ajtaján belépett és a lélek leolvasta arcáról erős hitét és szilárd elhatározását, csodálkozott rajta, hogy milyen hatalom lehet az, amelyen a pokol kapui sem tudnak diadalmat venni.

"Ennek ujra szeretetnek kell lenni", mondta magában. Erre már az angyal mellette volt és felvilágositotta: "Ez a harmadik kijelentés: **a Szentlélek szeretete."**

A lélek is betért a kicsiny templomba épen akkor, mikor ezt énekelték: "Dicső ség legyen az Atyának és a Fiunak és a Szentléleknek." A lélek alázattal borult le a Szentháromság egy Isten szeretetének ti tokzatossága előtt és megismerte az Örök kévalót.

KÁROLI GÁSPÁR SZOBRA ELŐTT.

Irta: **Szász Károly** püspök.

— 1890. —

Fordits — az Ur Szent Lelke által
Telis-tele irt lapokon:
És nap-világgal, mécs-világgal,
Szent ihletés a homlokon,
Ird — a hogy irva ott találod,
Hozzá ne tégy, sem el ne végy —
Egy életed és egy halálod,
Te a Lélek tolmácsa légy!

Fordits — mit Istenkéz jegyzett fel
Kő-lapra ott, Hóreb hegyén,
Csak ird, nem reszkető kezeddel,
Ne bánd te, hogy a nyelv szegény —
Mit Isten, kő-táblákra irván,
Mózesnek villám közt ada:
Szivekbe lesz az vésve nyilván
S örökre — a Törvény szava!

Fordits — Józsue győztes harczát,
Debora büszke énekét,
Sámson fénylő — s Ruth szende arczát,
Jób a mint megkisérteték —
A Dávid szárnyaló zsoltárit
És a Próféták jós szavát —
Bizony, az Urnak lelke jár itt
S év-ezreken sugárzik át!

Fordits — az Ézsajás látásit,
Jerémiást, siralmivel,
A mint a balsors éje ásit,
Rabnép zokog, vész-kürt rival,
Dániel oroszlán-veremben,
Tüz-kemenczében ifiak,
De bátor szivök meg se' rebben —
S bálványok s trónok inganak!

Fordits — e lap Ezékielnek
Látásiról beszél neked:
Aszott csontok életre kelnek,
Halld a diadal-éneket!
Esdrás vezérli vissza népit,
Kit rabszijon hoztak hazul,
Nehemiás templomot épit
S Zakariás szól: jő az Ur!

Fordits — de most sarudat oldd le,
Az Urnak irod életét!
Ember, mint ő, valaha szólt-e?
Bántják — ő senkinek se vét!
Édes szava sziveket hódit,
S bár nincs fejét hol hajtsa le:
Kenyeret oszt, beteget gyógyit,
Holtakat támaszt ereje.

Mit irva hagytanak felőle,
Mit népe várt epedve rég:
Hogy lőn az igéret betöltve,
A mint fenn elvégezteték:
A kegyelem örök tanácsát —
Szeretetét, a végtelent —
Hogy lett egész világnak váltság:
Meghalt, föltámadt ,mennybe ment!

Fordits — a Péter láng-szózatját,
János hő ajkin az igét,
S mik a velőket által hatják:
A Pál munkáját és hitét.
Fordits — megirva hogy találod,
Hozzá ne tégy, sem el ne hagyj:
Egy életed és egy halálod,
Te a Lélek tolmácsa vagy!

Tolmácsa vagy, — s maradsz minékünk
Örökre — Árpád népinek;
Nyelvünk disze, fő-büszkeségünk!
Vajh' tudjuk ugy becsülni meg
Munkád', a mint megérdemelte:
Hogy megtartván a tudományt,
Járjon e könyvben Isten lelke
Előttünk, tüzoszlop gyanánt!

ISTEN KÖVETSÉGÉBEN.

Reggelenként, amint a dónáti kövesuton a város felé haladtak a tanyai magyarok, akárhányszor összetalálkoztak azzal a vézna, sápadt, szelidtekintetü iskolásgyerekkel, akinek — bizony — jónéhány kilométernyi utat kellett megtennie, hogy valamicske kis tudományt magába szivhasson. A társai sem dicsekedhettek tulságos előkelőséggel, de köztük mégis ő volt a legrongyosabb. Pirospozsgás tanyai barátai közt ő volt a leghalványabb. Mosolygósarcu gyermekseregben az ő arcán tükröződött a legnagyobb fájdalom. Hamar elérzékenyült. Ilyenkor csupa könny lett a szeme. Csufolták is eleget érte. Pajkos, játszi kedvvel aztán elnevezték Könnyes Péternek.

Az iskolától olyan messze lakott, hogy délre nem mehetett haza. Az ebéd miatt különben kár lett volna töredelmeskednie, mert otthon sem kapott volna mást, mint legfeljebb egy kis kenyeret, néha még azt sem.

Egy reggel csikorgó hidegben sietett az iskolába. Fázott, didergett. A gyenge testét takaró, szakadozott rongy nem sok meleget árasztott. A kövesuton hirtelen parasztkocsi állott meg mellette.

— Ülj fel, kis fiam!

— Köszönöm, nem fáradtam el.

— No, csak ülj fel hamarosan, ne okoskodj! — biztatgatta egy idősebbnek látszó asszony, kinek a hangja annyira hasonlitott az édesanyjáéhoz.

Mit volt mit tenni: nem utasithatta el a kedves hivást. Felült. Mikor a meleg subából kitekintgetett a megfagyott világba, ugy érezte, hogy ilyen aranydolga csak a mesebeli királynak lehet. Vagy tán még annak sem.

Másnap megint felkerült a kocsira. És igy volt ez aztán még egynéhányszor. Utközben annyi mindent kérdezgetett tőle a kedvesszavu néni, hogy alig győzött mindenre megfelelni. Elmondta, hogy tanyás az édesapja. Félnek tőle, mert haragos ember és szörnyen üti-veri őket. Testvérei is vannak, de meleg ételt ritkán kapnak. Az édesanyja czért mindig szomoru.

Az elbeszélés ugy meghatotta az asszonyt, hogy nem szólt senkinek a tervéről, hanem egy reggel felkereste a tanyásékat és arra kérte őket, hogy adják neki oda a gyereket. Magánosan él. Nincs senkije. Ennek meg jó sora lesz nála. Még örökbe is fogadhatja.

A tanyásné mindjárt kész volt a válaszszal. Nem adja. A világ minden kincséért sem adja. A tanyás azonban másként gondolkozott. Odaadja. Hogyne adná oda, mikor ugy sincs kenyér a háznál és legalább kevesebb lesz a gond.

Könnyes Péternek mennie kellett. Nagy sirás-rivás közt bucsuzott el az otthonától. Rongyai helyébe uj ruhát kapott. Meleg sapkát. Vadonatuj csizmát. Nem éhezett, sőt mindene megvolt, amit szeme-szája kivánt. Csak egy hiányzott. Amit semmi sem pótolhat a világon. Az édesanyja. A szegény, fájdalmasarcu asszony. Elsirta hát a kérését nagyzokogva, hogy haza szeretne menni.

— Miért akarsz haza menni? — kérdezte szeliden a jó asszony.

— Az édesanyám . . . az édesanyám vár otthon.

— Hiszen hazamehetsz, fiam. Majd visszajössz.

— De én otthon szeretnék maradni.

— Hát jól van. Menj haza.

Elbucsuztak. Könnyes Péter kezetcsókolt. A pártfogója pedig megcsókolta. Mikor hazaért, már esteledni kezdett. A tanyás ráorditott:

— Miért jöttél haza? Tán elkergettek?

— Nem, édesapám. Haza akartam jönni. Itthon akarok maradni.

— És miért?

— Az édesanyám . . . az édesanyám . . .

Csak ennyit mondott. Itt elakadt a szava.

— Tán ütöttek?

— Nem. Szerettek. Jó sorom volt. De itthon még jobb. Százszor, ezerszer jobb.

A tanyásnak a szivébe markolt ez a néhány szó. Jobb itthon! Ebben a nyomoruságban, a gyülöletnek ebben a házában, ahol mindenki félve-retteg tőle. Ahol éheznek és ahonnan elszállott a boldogság. Jobb itthon!

A toledoi Lorántffy Zsuzsánna egylet — az Árvaháznak a legtöbbet cselekvő pártfogója.

Nem akarta elhinni. Még egyszer megkérdezte:

— Jobb itthon?

— Százszor, ezerszer jobb!

Az asszony azt gondolta, hogy most megint vihar lesz. Közbevágott:

— Ugyan ne bántsa ezt a szegény gyereket. Hála Istennek, hogy megint itthon van. Ugysem birtam volna sokáig nélküle az életet.

— Nem bántom. Dehogy bántom. Ha egyszer jobb neki itthon.

Könnyes Péter meghuzódott a sarokban, mintha valami szörnyü bün terhelné a lelkét. Majd meggyujtották a mécsest. Félénket elővette a zsoltárját és tanulni kezdte:

Az Ur énnékem őriző pásztorom:
Azért semmiben meg nem fogyatkozom;
Gyönyörü szép mezőn engemet éltet.....

A tanyás fáradtan tekintett maga elé. Egyetlen szó nem hangzott el az ajakáról. Csak magában mondogatta: Semmiben meg nem fogyatkozom . . . Gyönyörü, szép mezőn engemet éltet . . . Azután lopva oda-odatekintgetett a fiára, aki visszavágyódott ebbe a gyötrelmes otthonba.

A tanyásné vágott egy-egy darab kenyeret a gyerekeinek. Azután lefektette őket. A tanyás pedig felállott és odament, ahol Könnyes Péter feküdt, aki azt hitte, hogy az édesapja el akarja verni.

— Jaj, édesapám, ne bántson. Jaj, édesapám, ne haragudjon rám, hogy hazajöttem.

— Jaj, ne bántsa azt a szegény gyereket! — kérlelte az asszony.

— Nem bántom. Hogy bántanám? Csak megsimogatom a homlokát . . .

És megsimogatta a homlokát. De ni! A

kérges kéz egyszerre bársonyossá lett. Áldott melegség áradt belőle. Ez a simogató szeretet álomba ringatta Könnyes Pétert és gyönyörüt álmodott. Virágos mezőn járt és az egyik kezét az édesapja, a másik kezét meg az édesanyja fogta. A mezei virágok pedig mind meghajoltak előttük.

Akkor éjszaka a tanyás nem hunyta le a szemét. Mindig azt hallotta: Jobb itthon! És a lelkében nagy elhatározás érlelödött meg. Megmutatja, hogy csakugyan jobb lesz itthon. Jobb lesz itthon, mint bárhol a világon.

Vasárnap bement a városba. A piacon embersokaság álldogált a hősök szobra előtt. Ácsorgó embersereg. Éppen elsőt harangoztak, mikor odaért. Hát menjen be a temlomba, aki akar! — gunyolódott az egyik. Én ugyan nem megyek a tájára sem! — kiáltotta a másik. Menjenek a gazdagok, meg az előkelők! — orditozta a harmadik, meg a negyedik. Persze, hogy nem megyünk! — visszhangzott mindenfelől. A tanyás pedig megindult a templom felé. Az öreg pap prédikált.

— Az én szavam gyenge, emberi szó lehet, de az Igében maga Isten szól hozzátok — mondotta. Jaj annak, aki elszakadt az Istentől! Jaj annak, aki nem szolgál a szeretetben övéinek, hanem zsarnokoskodik felettük. Jaj annak, aki miatt könnyek hullanak! De boldogok, akiknek szivük tiszta, mert ők az Istent meglátják. Nincs olyan nyomorult viskó, amelyben fel ne ragyoghatna az Ur idcsősége. De, ahol gyülölet ég a szivekben, ott elsötétedik a világ és a mennyek országának öröméből egy parányi fény sem juthat oda!

A tanyás alig mert felnézni. Minden szó a szivét hasitotta. Szorongó érzéssel ült a templom leghátulsó padjában. Mellette ült egy öregember, annak a zsoltárjából énekelt. Azután haza indult.

Multak a napok. A kérges kéz minden nappal bársonyosabbá lett. A szó mindig lágyabbá. A munka édesebbé. És kezdett felragyogni az Ur dicsősége.

Eljött a tavasz. Mindent megszépitett. Mindenhova fényt vitt. A tanyásné annyiszor elgondolkozott azon, hogy mi lehet a magyarázata ennek a változásnak? Van kenyér. Van jó sziv. Van megértő szeretet. Van napfény. Mintha minden átalakult volna.

Könnyes Péter is méltán mondogatta már: Jobb itthon!

Majd eljött a Pünkösd.

A tanyák népe sietett a városba, a templomba. A tanyásék sem maradtak otthon, hanem jókorán elindultak és az első harangozáskor már a templomban ültek. Az öreg pap prédikált. A nép áhitattal hallgatta. Arról szólott, hogy Isten gyermekének lenni a legnagyobb méltóság és Isten követségében járni a legtisztább öröm. Az Ur nemcsak a hatalmasokat, de az erőteleneket is, nemcsak a gazdagokat, de a koldus szegényeket is, nemcsak az örülőket, hanem a sirókat is, nemcsak a tudósokat, hanem a tudatlanokat is kiválasztja gyakran arra, hogy az ő követségében járjanak. És hányszor megtörténik, hogy egy gyermeket választ ki erre a méltóságra, hogy az Ur követségében járva, közelebb vigye az övéit az égi irgalomhoz. A csodák kora nem járt le. Ma is történnek csodák. A pünkösdi csoda is megismétlődik . . . .

Hazafelé menet a prédikációról beszélgettek. Egyik tanyai ismerősük kezdette:

— Különös az, amit hallottunk. Hogy még egy gyermek is járhat az Isten követségében.

— Ugy van. Járhat. Én is azt mondom — válaszolt a tanyás.

— Meg, hogy csodák történnek.

— Igen, hogy történnek. Hiszem, hogy történnek.

— És hogy a szegény ember viskójában is felragyoghat az Ur dicsősége?

— Igen, felragyoghat. Minden szó ugy igaz.

Az ismerős ámult-bámult.

Közeledtek a tanyához. A gyerekek már várták őket.

— Jönnek édesapámék! — ujjongottak örömrepesve.

— Ni, a gyermekeink! — örvendezett az asszony.

Bementek a szegényes hajlékba.

— Vegyétek elő a zsoltárotokat — szólt a tanyás. Énekeljük el a XXIII. zsoltárt.

Felhangzott az ének. Szállt, szállt az ég felé:

Gyönyörü szép mezőn engemet éltet,
És szép kies folyóvizre legeltet....

És amint szállt az ének, lelkük előtt csodálatos fényességben ragyogott fel, mindent megaranyozva, minden szivet boldogitva, mennyországot a földre hozva az Ur dicsősége.

Az amerikai magyarságnak boldog ünnepeket kivánok.

BERKES JÁNOS

INGATLAN FORGALMI ÉS BIZTOSITÁSI IRODÁJA

Épitkezési ügyekben szakavatott tanáccsal szolgál.

405 APOLLO BUILDING
238 FOURTH AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

REGGELI ÉNEK.

Hálát adok Tenéked
Gondviselő Atyám,
Mert a Te karod védett
Az elmult éjszakán,
Csendes álmom fölött,
Hogy baj s veszély kerüljön
S rám uj reggel derüljön,
Hatalmad őrködött!

Vegyen körül kegyelmed
E felvirradt napon,
Kisérjen segedelmed,
Midőn munkálkodom;
Add, hü sáfár legyek,
Kedvedből ki ne essem,
A szegényt meg ne vessem,
Sőt véle jót tegyek.

Hallgasd meg esdeklésem:
Öntsd ki rám Lelkedet,
Legyen főtörekvésem:
Megnyerni az eget;
A muló földi jót
Fölöttébb ne szeressem,
Hanem inkább keressem
Az örökkévalót!

Meddig nyujtsad pályámat?
Rád bizom Istenem,
Biztass, hogy koronámat
A mennyben megnyerem,
Ugy nem panaszkodom,
Bár küzdjek itt inséggel,
A but-bajt dicsőséggel
Felváltod egykoron.

Uram, légy segitségem
Göröngyös utamon,
Ha elközelget végem,
Te állj oldalamon;
Te fogd le szememet
S mig testemet sir zárja,
Az angyalok honába
Emeld fel lekemet!

(Átdolgozás németből.) **Antalfai.**

KÁROLI GÁSPÁR GÖNCI SZOBRÁNÁL.

Irta: **Baja Mihály.**

Istenes vén ember tisztességet tenni
Jöttem tekegyelmed régi városába,
Áll-e még a templom, ahol hajdanában
Az Evangéliomot hiven prédikálta?

Áll az ősi templom, sok vihart kiállott,
Lábnyomát keresve lépek csarnokába.
S áll emitt a szobra, hüs akácok árnyán
És szelid szemekkel néz az uj világra.

Ifjuság tüzével állt a csatasorba,
Bár a harcok utját nem kivánta lelke,
A magányt szerette s minden gondolatja
Szép magyar jövendönk hajnalát lehelte.

Szép magyar jövőnknek hej, de sokszor éjbe
Éjszakába hajlott fényes napvilága,
Hullámok ragadták ostromolt hajóját
S villámok cikáztak gyönge árbocára.

Hánynak volt, erősnek, csak magára gondja,
Nem törődve semmi hittel és hazával!
Jó Károli Gáspár, de te mindkettőért
Mindent odaadtál Krisztus igazával.

Se szeri, se száma: verejtékhullása
Drága hasznai hol megnyilatkozának.
S aki annyi jót tett, jót aratni nem tud,
Nyugodalmas otthont nem talál magának.

És ki orvosául jött e bus világnak
S fénylő lelke kincsét osztogatja széjjel:
Mint kifosztott koldus, sirja szélén állva,
Tengi életét már panaszos kenyérrel.

Mégse csügged, mégse, rójja a betüket
S — áldjuk érte váltig mennyei Atyánkat —
Ránk testálja végül drága örökségül
Szép magyar nyelvünkön zengő Bibliánkat.

Azt a könyvet, amit olvasunk azóta
S mig világ világ lesz: Könyvek Könyve lészen,
Az Élet Vizét a szomjazó magyarnak
S benne a hitünket ő adta egészen.

Ó- és Ujszövetség mézzel ömlik benne,
Kóstolóját szines lepke szárnya hozza,
Feljött hajnalát a megnyilt égi tájnak
Harmatos virággal nyelvünk illatozza.

Mintha a Mennyország itt volna szivünkben,
Titkait a játszó gyermek is megérti
S csak azóta nézünk fölfelé, mióta
Magyarul halljuk a Jóistent beszélni.

Mennyi könnye pergett, mennyi vére csorgott
A magyarnak annyi gyötrő századokban!
Harcban, tömlöcéjben, vérpadon s a gályán
Véle vigaszul a Bibliája ott van.

Olvasd, hü magyar nép, mert ez a te könyved,
Szomju szivvel olvasd öreg Bibliádat,
Igy becsülöd feljebb annyi nagyjaink közt
S hálástele szived Károlinkra árad.

A magyar biblia fordító születésének négyszázados évfordulójára..

A toledoi református Nőegylet, az Árvaháznak a magyar ref. nőegyletek között a leghüségesebb segitője.

AZ ELSŐK LESZNEK UTOLSÓK.

Irta: **Forgács Endre.**

....Felséges volt a napfelkölte, amint világosságot hintve lassan emelinté fel vállát a szürke hegyek szegélyei felett. Tekintete előtt harmatcsöppekké lőn a köd és a mélyedéseken verődött le, aztán elillant a sugarak oszlopán s csak elfedett szegleteken csüngött.

....Azután az erdők keltek ki.... Az ősz érlelő keze volt rajtuk, már megérinté őket aranyosan, pirosan, viola szinnel s a napnak nem mint vőlegénynek, inkább mint atyának örültek. De mielőtt még az erdők ingatag szinezete tisztán kitünt volna, hirtelen előszökkent a nap vidám világa hegy és völgy felett, ámbra illatot, kékes, bibor és a piros rózsaszinét szórva szét aszerint, a mint különböző volt a bevilágitott tér és annak környezete. De mindezen szinek egyaránt szétoszlaták a félelmes és ármánykodó sötétséget; mind a remény szárnyain jött hirdetve: "Isten van itt!"

Aztán élet és öröm ugrándozott elő mindenünnen; minden virág, minden madárka az érzelemtől repesett és Isten tekintetének egész felvillanása kedves jótékonyságba merült.... Igy virrad föl majd ránk az örök hajnal, midőn nem lesz többé mélység és magasság, sem hegy és völgy, sem a határtalan tenger; midőn a dicsőség nem riasztja el a boldogságot, sem a boldogság nem leend a dicsőség irigye, hanem minden feltámad és tündökölni fog az Ur szinében, mely önmagától feltámad.

Milyen szépséges igy a reggel, ha ugyan az emberek figyelnének rá. De a kik rá érnének a megfigyelésre ,azok még ilyenkor alusznak; a kik pedig ébren vannak, azok nem érnek rá. Hogy miképen huzódik kékes párázat a Balatonról a Somló hegyig, mely mintegy nagyszerü oltár áll és néz az égre; hogy a hegy lábánál a Torna patakban reszketve folydogál a vizecske; hogy Tornaszög falu kéményei közül imitt-amott egy-egy már pipázik s hogy Kisbankó János már el is fáradt a munkában, mert a kukoricáját hordja fel a padlásra: mint ezeket ki venné észre és ki jegyezné föl?

Hogy im fölfosztották a kukoricát est a gazda korányában hordta föl a padlásr mert nappal egyéb munka várakozik re Megáll a patak partján, mely épp kapu előtt folyik el, letörli homlokáról az izza ságot, megemeli kalapját és azt mondj áldassék a jó Isten, már ma szép napu lesz! Egy pillantást vet a patak más oldalán fekvő nemesi terciára, aholott tekintetes Gáborházi József ur lakik. I még az egész kuria csendes ,mert aluszna Aztán befordul családjához.

Ez a Kisbankó János zsellér ember. Cs léd volt a Gáborházi József apjánál, a már meghalt. A faluban s a vidéken u is hivják csuf néven, hogy "Szent János Mert hogy im kegyes, istenes, bibliás e ber. Ugy van az a szép Dunántul is, mi egyebütt, hogy a ki a mai Istentől elfordu világban vallásosnak találtatódik, az e cső erényeért a léhák gunyolódásának le céltáblája. Ámbár, hogy ez jól volna ig azt senki sem állitja, ellenben tudjuk, ho "A csufolókat az Ur megcsufolja, a sze deknek pedig ád kedvességet." (Péld. 3, 3

A hajlék, amelyben lakik, ugyancsak Gáborházié. Pénzt nem fizet érte, han az árendát leszolgálja kétkézi munkájáv De hát a kéz munkája nem pénz-e?.... legjobb pénz.

Mióta megfeleségesedett János, azóta n cselédkezik. Itt él családjával és a kicsi házban, két nagy ur viaskodik egymáss a szegénység és a szeretet. És azt val lelkében, hogy: "Isten választotta ki e vil szegényeit, hogy legyenek gazdagok a h ben és örökösei az országnak, melyet m igért azoknak, a kik Őt szeretik" (Jak 2., 5.).

A másik oldalán a Torna vizének a mesi lakás van, Gáborházi tekintetes ur a háza. Bizony a falai vedlenek és hám nak, mint a bélpoklos ember bőre. A s

génység és elhagyatottság dohosságát izzadják. A gazdájuk azok közé a nagyszámu nemesek közé tartozik, a kik szegénynek urak, urnak szegények. De első ember Tornaszög faluban. Az ilyenek egyáltalán semmit sem dolgoznak, csak arra valók ebben az országban, hogy a m. kir. dohányjövedék évi bevételét emeljék. Meg vagyon irva, hogy: "Ősi telken, ősi házban éltemet ha elpipáztam, mennybe visznek angyalok".

A könnyelmüség — mintegy uszó öv — tartja őket fenn az élet hullámain, de csak addig, a meddig. Az őseik annak idejében "sirva vigadtak", bár hiszen alkalmasabb lett volna akkor is dologhoz látni, nem kerültek volna a szép nemesi kuriák idegen kezekre. Mert a tétlenség jóvá nem tehető szerencsétlenség az emberre nézve; a munka az egyetlen, mely az életet kitölti és szabályozza, minden egyéb azonkivül csalódást és szomoruságot okoz.

Im a patak két oldalán lakó nemes és zsellér család történetéből teszek néhány rend irást, a melyből be fog bizonyulni, hogy az "elsők lesznek utolsók".

Már a nap jól felkapaszkodott az ákácfák tetejére, mikor a Gáborházi udvarban is mozogni kezdtek. Maga a tekintetes ur nagy pipából fujta a füstöt a korhadozó kapufélfához támaszkodva.

Kisbankó János munkára menve tisztességtudón jó reggelt kiván a tekintetes urnak.

— Jó reggel a pálinka, János — kutya ugassa meg a dolgát — ittál-e már?

— Nem élek vele soha.

— No elég bolond vagy János, az adja az erőt a munkásnak.

— Dehogy ad az erőt, elveszi a mi van is. Csak a tiszta fő munkáján van áldás.

— Bizony te fölkelsz hajnalok hajnalán s akkor igen alkalmatos egy kupica pálinka. Talán azt tartod, hogy a ki korán kel aranyat lel, pedig magad is "bankó" vagy — a kutya tutulja meg!

— Meg van irva: "Ne szeresd az álmot, hogy ne légy szegény; nyisd fel a te szeszemeidet és megelégszel kenyérrel. Péld. 20., 13.)

— No hát te azért vagy olyan szörnyen gazdag, mert korán kelsz. Ha látnám, hogy fog rajtad, talán én is megpróbálnám. Hogy ne szeressem az álmot? Hátha az szeret engem és nem bocsát!

— Gazdag nem vagyok, de szegény sem: "Hogyha eledelünk és ruházatunk van, azokkal elégedjünk meg." (1. Tim. 6., 8.)

— De milyen eledel János, — kapta el a szót Gáborházi. Emlékszel, mikor nőtelen korodban ugy főzted a káposztát, hogy szalonnát madzagra kötve tetted belé s csak adig maradt az a káposztában, mig egy kis izt adott neki, azután pedig eltevődött, mert nem olyan világ volt, hogy a szalonnát végkép benne hagyjuk a káposztában. Az olyan étellel megelégedhettél, a kutya tutulja meg a dolgát. Ez volt a tekintetes ur kedvenc szavajárása, azt hivén, hogy ezzel valami rendkivül szépet és okosat mond. És az arcára paprika vörös szin hurcolkodott a jó kedvnek miatta.

Kisbankó János restelődve sütötte szemeit a földre — mert igaz volt ez a káposztafőzés — hanem azzal vágott vissza, hogy: "Aki megcsufolja a szegényt, gyalázattal illeti annak teremtőjét: a ki gyönyörködik másnak nyomoruságában, büntetlen nem lészen." (Péld. 17., 5.)

— No már megint nagyon bibliázol. "Szent János" vagy. Az ilyen beszédektől elmegy az étvágyam. Csak tartsd meg magadnak, János. Lakjál jól s gazdagodjál meg belőle. No, szervusz!

János ment a maga dolgára krumplit szedni a mezőre, a tekintetes ur is a magáéra: az ispánhoz, a kivel kártyázni szoktak kettősben, ugynevezett "tárkli játékot" hét, meg hónapszámra, mert hát majd megeszi őket az unalom a felséges Isten által munkára rendeltetett eme szép időkben. Gáborházi ugyan földbirtokos. Szép örökség jutott rá, de abból már csak itt-ott lig-lóg valami. Az apja gazdag volt, munka és szorgalom közt élt 90 évig. Amire a gyerekei — unván avárakozást — kimondták, hogy nem is tisztességes dolog olyan sokig élni. De a József ur gazdálkodása csak annyiból állott, hogy megnézte a vetést, mikor zöld, megnézte mikor sárga és meglőtte benne a fürjet, ha kapóra jött. Dolgozni? Az parasztnak való. Hogy az örökség fogy évről-évre, mert mikor az Isten nem ád (ter-

mést), a zsidó mégis csak ad, s hogy buta fürjek módjára igy mennek a nemes urak be az uzsorás hálójába: azzal nem igen törődnek. "Sohase volt még ugy, hogy valahogy ne lett volna, a kutya tutulja meg!" Mondja a Gáborházi József ur.

Bizony pedig, aki szereti a földet s a termését, annak nem kellene utálni a dolgot. A rusztikus munka a valódi munkásság, ami az egész világot fentartja; minden egyéb vagy ebből folyik ki, vagy csak mesterkéltség, csalóka dolog. "A szántóvetőnek kérges a tenyere, de a királynak is ott van a kenyere." Még nézni is gyönyörüség a munkát. A becsületes munkának különös varázsa van. Megelégedés és jóleső érzés tölti el az ember lelkét, a mig nézi. Mert voltaképen ez az, amire a természet megalkotta az emberanyagot. A dolog, mely nem ismer furfangot, ravaszságot.

De a magyar urak közül sokan nem igy gondolkoznak, hanem igy: Ha elkártyázom a vagyonomat és aztán sorra legelem a barátaimat, ez urnak való. Vagy ha főbe lövöm magam, ez is urnak való. De ha ép eszem s erős karjaim tudatában saját munkámmal keresem meg kenyeremet: ez nem urnak való. Ugyan hány száz esztendőt aludtak át ezek a jó urak? Ha mindenük elpusztul is, megmarad a kevélység.

Ennek a kevélységnek az ördöge hepciáskodott tekintetes Gáborházi József urban is a délidőben. Mikor a gyerekek jöttek haza az iskolából, ugyanakkor jött ő az ispántól. Talán a kártyázás nem kedve szerint ment, vagy más egyéb kavarta fel uri vérét, csakhogy nagy oktalanság elkövetésére vetemedett.

Mennek az iskolás gyerekek egymás kezét fogva, megtartva a szabályt, mely szerint: "Derék ember elől térj ki, illendően köszönj neki". Ők ugyanis Gáborházi József urat is derék ember számba vették, pedig hát ime: Az ő kis leánya, a hét éves Jolánka kezét fogta a Kisbankó János tiz éves fia, Janika és ugy mentek a sor végén, mivel hogy arra, a Torna vize mellett több iskolás gyerek már nem lakott. A tekintetes ur, ahogy ezt meglátja, rárivall a fiura:

— Ne fogd a lányom kezét, te süvölvény!

A fiu rá se hederit.

— Nem hallottad?.... Ereszd el a te piszkos kezedből a leányét. Jolánkám vedd ki a kezedet.

De a kis leány sem engedelmeskedik a parancsnak. Kisbankó pedig bátran szól:

— A tanitó ur hagyta meg, hogy vigyázzak Jolánra s fogjam a kezét hazáig.

— De én megtiltom, — zuhog a tekintetes ur s kirántja leánya kezét a fiuéból. Egy kanász fia ne piszkolja az én lányom kezét. Többet ne próbáld ezt tenni!

— Ha a tanitó ur rendeli, máskor is megteszem.

— Hejnye, de felvágták a nyelvedet te pondró — s fordul az ur és saját kövér tekintetes jobbjával arcul üti a gyereket.

A fiu először lesápad, azután az arca piros lesz, de nem sir. Ellenben hangos sirásra fakad Jolánka. Az apa fogja a kezét és vezeti a patak hidján keresztül haza. A fiu pedig áll a saját kapujok előtt, mint egy szobor. Hangos, el-elcsukló sirások közt a kis leány azonban kikapja magát apja kezéből és visszafut a megszégyenitett gyerekhez. Bájos őszinteséggel, az ártatlan lélek kedvességével hozzá hajol és megkérdezi: Fáj, Janika? Nagyon fáj? És azután megcsókolja azt az arcát, amelyiket az apja megütött, amitől az még pirosabb lesz. Az apa bosszusan kiált rá:

— Kutya tutulja meg a dolgod Jolán, mit csinálsz? Jösz rögtön haza? Elfelejted Gáborházi voltodat?

A Jancsi apja csak este tárgyalta ezt az esetet. Szeliden, de komolyan rótta meg a szomszédját.

— Nem helyesen cselekedett a tekintetes ur.

— Persze, tőled fogok tanulni, János. Nem gondolnád?

— Nem én tőlem. De jól tudja a tekintetes ur, hogy az arc a lelket tükrözi, a lélek pedig az Istenségből való. Aki valakinek az arcát bántja, az a lelkét üti, az Istent üti meg.

— Puff neki! Nem voltál te professzor, János? Ekkora bölcsességgel. Vagy talán párviadalra akarsz hivni he, mi?

— "Én rosszért rosszal, szidalomért szidalommal nem fizetek, sőt áldást kivánok" (1. Péter 3., 9.) a tekintetes urra.

A Pittsburghi magyar ref. Lorántffy Zsuzsánna NŐi Egylet az Árvaháznak mindig bőkezü támogatója.

— Süsd meg az áldásodat, "Szent János". Te az apámnál kanász voltál, csak nem fog a te mezitlábas fiad az én leányommal kezet fogva járni az utcán?

— Miért ne? Az Isten teremtései, gyermekei vagyunk mindnyájan.

— Te lehet, hogy az vagy, János, de én a Gáborházi familiából származom.

— Oh, oh! És már a szája ügyében volt a mondás, hogy: "Az istenteleneknek esztendeik megrövidülnek" (Péld. 10., 27.), de csak annyit mondott, hogy nem fél azt a jó Istent igy bántani? Majd megbünteti.

— Hagyd el, János. Sohase segitett én rajtam az az Ur, azt hiszem, az ördöggel többre mennék.

Kisbankó János csendes jójcakát kivánva, ott hagyta a tekintetes urat, magában morzsolgatva, hogy: "A bölcs elméjü beveszi a parancsolatokat; a bolond ajku pedig elveszti magát". (Péld. 10., 8.) És ilyen tökéletlenkedés után tudott jól aludni Gáborházi József ur.

Felebarátom, ki e sorokat olvasod, ne gondold léha elmével, hogy milyen karakán gyerek ez a Gáborházi ur, s hogy talán a virtus dolgozik benne. Nem. Ott van a zsoltárban, hogy csak "a bolond szól igy az ő szivében", mint ez a gőgös ember. Sohase felejtsük el, hogy: "Isten a kevélyeknek ellentáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet át." (Jakab 4., 6.)

A falu első embere, a hatalmas Gáborházi magányos perceiben érzi, tudja, hogy bukása elkerülhetetlen, hogy sorsa ellenállhatatlanul ragadja magával s nincs benne lelki erő, hogy küzdjön; egyáltalán semmiféle erő nincs benne, mert hogy is lehetne abban, aki az Istent eldobja magától. Csak vitetik a sors hullámain, mint a vizbe dobott fa. Majd betellik rajta is, hogy "a kevélység bőségben reggeliz, szegénységben ebédel és gyalázatban vacsorál". Ám a világ előtt mutatni kell az urat, a hires Gáborházi fajt. A kutya tutulja meg a világot. Ahogy lesz, ugy lesz. Mindig volt valahogy!

Ott járkál feleségével a kertben, mely bizony parknak is beillik nagy ősi fáival, kanyargós utjaival, virágcsoportjaival, melyek mind erősen mutatják azt, hogy nincs kertészük. Ám az ősz szépségei azért igy is láthatók. Az utakat száraz levélszőnyeg fedi, nincsenek fölseperve. A lombok fakult zöldjét rozsdabarna, meg sárga foltok tarkázzák; mintegy szőnyeg, olyan képe van a kertnek, elszórtan piros, kék, sárga petytyeket képeznek a virágok. Ökörnyál ezüst szálai usznak a levegőben. Néha mintha halk sóhaj futna végig a megdézsmált lombok között. Megcirógatja a fákat, megbizsergeti a leveleket a szellő. Az utakon heverő összekunkorodott száraz levelek szalmahangot adva söprődnek tovább. Meggondolt, lassu eséssel hull a fákról egy-két levél. Őszies a levegő ,ezüstporzás benne a verőfény.

Lassan, vontatott lépésekkel jár a tekintetes ur, mintha sulyos terhet emelne. Persze, semmi sem nehezebb, mint az üres zseb. Egyben ingerültté is teszi az embert az adósság. Azért jobb, hogy vacsora nélkül feküdjön le az ember, semmint adósan ébredjen föl. Gáborházi ur dühöngve fakadoz a felesége szavaira.

— Honnan teremtsek pénzt? Nem vagyok én bankócsináló.

— Tudom, hogy nem vagy. De a te kötelességed gondoskodni a családodról, te vagy a férfi.

— Persze, minden az én kötelességem, a tied meg csak élvezni, mulatni, öltözködni ugy-e? Az tesz tönkre minket.

— Jóska, nem félsz az Istentől? — szól a feleség háborodva.

— Ne emlegesd nekem ő szent felségét. Jobban félek a Szepi zsidótól.

— A zsidóid tesznek tönkre, azok a gyalázatos uzsorások, meg a magad tohonyasága, a semmit nem tevés, az ostoba urizálás, a cimboraság, a lakomázás.

— Persze, a barátaim előtt zárjam be az ajtót; mondjam nekik, hogy nincs egy ital borom, egy falat harapni valóm, hogy Gáborházi József földhöz ragadt szegény.... Ugy-e?

— A bolond adja a lakomát, az okos lakmározik.

— Ugy beszélsz, mint Kisbankó János. Nehogy mi is madzagra kössük a szalonnát s ugy tegyük a káposztába? Ha pénz

kell, ott a rétalji föld, el kell adni azt a tiz holdat.

— Megint földet adni el? Minden esztendőben nem a termést, hanem magát a földet elélni; hova viszen ez? Mi lesz ennek a vége? Régen mondom én, hogy vénségünkre nyomoruság lesz a lakótársunk. Te alábbvaló vagy a pogánynál, mert az is gondoskodik az övéiről.

— No, most már nagyon megeredt a szóbeli tevékenységed, a mi sérti a fülem. Közönséges asszonynak annyi esze van, mint egy tyuknak, kiváló asszonynak annyi, mint két tyuknak. Nem érdemes rátok hallgatni. A mit régen mondasz, az fecsegés, az igazság ott van, hogy magadra raknád a csillagos eget, ha lehetne, az eszi meg a földet.

— Jóska! — szól az asszony — van neked Istened?

— Nincs. No, hát nincs, de neked sincs. A te Istened a pénz....

Már-már tetőfokra hágott volna a családi perpatvar, de a kis leányuk, Jolán, szaladt a kertbe, végig a ropogó leveleken, jelentve apjának, hogy az a devecseri zsidó, az a vörös szakálu, keresi s várja odabent.

— Miért nem mondtad neki, hogy nem vagyok itthon? — szalasztotta ki a szót az apa. Amire a kis leány tágra nyitott szemmel csodálkozva nézett reá. Még nem ismerte a hazugságot.

Az asszony ismét felszólalt:

— Kisbankó János meg akarja venni a házat, amelyben lakik, örök áron.

— Micsoda? — ütődik meg a férfi. Tallán Nagybankó János lett belőle? Hát el kell neki adni, de csak ha fizetni tud érte. Ezután mind hárman bementek a szobába, hol a devecseri zsidó: Guttmann Szepi várakozott a tekintetes urra, hogy miféle ügyben, azt mi ne kutassuk....

....Hát igen!.... Ugy történt, hogy megvették a házat, amelyben eddig árendában laktak Kisbankó Jánosék. Mert az igazi boldogság nem annyira a "barátságos meleg szobában", mint inkább a tulajdon házban rejlik. Négyszáz forint volt az ára. Ki is fizették. Igaz, hogy ezerszámra bódorog olyan ember a világon, akinek a városi bundája felül van a 400 forinton, ők pedig enynyiért házat vettek. Tizenkét év óta élnek együtt, hát csak összerakosgatták azt a pénzt. Mert boldogul a mi országunkban a munkás ember, ha akar. Csak azok nem mennek semmire, akik a kerités tetején bagózva szemlélődnek és rosszhiszemü kajánsággal lesik az alkalmat, amikor végig huzhatnak egyet a munkában görnyedő hátán; akik előtt ez is huncut, az is huncut, mindenki huncut. Kiállanak a piacokra és a szegénységről deklamálnak, holott az igazi szegénységnek nincs ideje deklamálni.

Ime, Kisbankó Jánosék házat vettek. Micsoda gyönyörüség tulajdon házban lakni! Eddig ugyan igen gazdátlan állapotban volt, de most mindjárt meg lett fésülve, rendbe hozva a tető. És a kert a ház oldalában. Az is az övék egészen. Az asszony szivbeli örömmel munkálkodik benne. A vetemények mellett virágokat is tenyészt, hogy a Torna patak vize bámul az illatokon, melyek reá borulnak és vidámabban csergedez. A régi magyar virágzat diszlett ott, amint a nyár kibontá lombos sátorát: a borsika, a viola, a bazsalyikom, a fodormenta, a mályva, a gyorgyina. Továbbá a szép tavaszi virágok, melyek ha virágaikat és leveleiket hullatták is, de száruk szerint ismerősek: a basarózsa, a fejkötővirág, gyöngyvirág, százszorszép. Aztán almafákon és körtefákon mosolygó pirosas gyümölcsök, nagy, sárga tányérok a napraforgón; öt ujju leveleivel pedig ott az Istenfa, amely a legyek távoltartása szempontjából fölöttébb ajánlatos és mindezen virágzatok között hálásan motyogja egy parasztasszony családostul: ki sem lehet azt mondani, mennyire benne vagyunk a boldogságban!

Mert ugy kell venni a dolgot, hogy ahol igazi életöröm, megelégedettség és egészség lakik, ott még a fák is zöldebbek és a virágok illatosabbak, mert ott derék, jóravaló emberek szive és keze termékenyiti meg az életet.

Az idő pediglen halad és tolja egyik esztendőt a másik helyére. A gyermekek nőnek, növekednek. Az a szép, szivárványos kor, amelyről ugy ir a költő:

"Gyermeké a boldog élet,
Aki gyermek játszhatik,
Szép virágszál van kezében,
Dal honol még kis szivében,
Élvez és megáldatik."

Mondom, ez a játékos idő, mint a hajnali himes álom, eltünik. Amint mondják: "megnő a leány, ha vékával leboritják is." Gáborházi Jolán is nő Istennek és embereknek örömére. Kisbankó Jani meg már a kollégiumba jár, ahol a jelesek közt is jeles. Most csak vakációk alkalmával látják egymást. Mikor a falusi iskolából elkövetkezett a fiu, a kis leány még egyszer kérlelte: "Jancsi, aztán felejtsd el azt az arculütést, amit miattam kaptál. Te felejtsd el, én nem fogom elfeledni soha". Mire János biztositotta a leányt, hogy az régen el vagyon feledve.

És azután járta szorgalmasan a kollégiumot és tanult jelesen, mint a szegény emberek gyermekei szoktak. A falubeliek csodálkoztak, hogyan győzi az apja tanittatni? Nem hiába "bankó" a neve, de állja is a pénz, nem ugy, mint más embert. Persze, hogy állja, mert ha megkeresi, nem pocsékolja el. Vasárnap délután nem veri el a fél heti, vagy egész heti keresményét. Ő akkor bibliát olvas az ő családjával. Persze ezen nevet a szives olvasó, pedig helytelenül teszi. Mert Kisbankó Jánosnak igy megmaradt a pénze, az egészsége, a lelke frissesége és ezekre még kamatot is kap az Istentől: a balsorsban türelmet, a jó sorsban mérsékletet, a veszteségben reménységet, a nyereségben józanságot. Nagy kincsek ezek, ha fel tudnák becsülni az emberek.

Azután az a kolégiumi tanittatás nem is kerül sokba. Jó gyermeknél alig valamibe. Ime Kisbankó János nem fizet tandijat, mert jó tanuló; a tápintézetbe is bevevődött ingyenesnek. Hát csak egy kis gunyára valót kellett az apjának összetakargatni. Sok szegény gyerekből ember lett igy a kollégiumokban, olyanból, akinek nem himeztek sok águ koronát a pelenkájába.

Mikor kitünően letette az érettségi vizsgát, fölkerült az egyetemre a fővárosba. Innét tul semmi gondja sem volt már rá az apjának. Jóravaló egyetemi diák meg tudja keresni, ami az élethez szükséges. Csak a gonoszok, nyeglék, a kényén nevelt majmok koppasztják még ilyen embernyi korukban is sokszor szegény szüleiket. Kisbankó János — az apa — halad is a boldogulás utján. Egyik esztendőben tehénkét szerez, később kocsit, lovat. Tornaszögön gunyolva mondogatják: Ni, ennek a "Szent Jánosnak" nem hiába bankó a neve, de meg is fogta a pénznek az anyját. De meg vagyon irva: "Aki munkálja a földet, megelégedik étellel; aki pedig hiábavalóságok után futkos, megelégedik szegénységgel." (Péld. 28., 19.)

Mint ahogy meglátszik Gáborházi tekintetes uron. Ő sohasem hallotta ama mondást: "Ne pazarold az időt, ez az a szövet, amelyből az élet készül". Meg azt sem, hogy: "Az alvó róka nem fog tyukot". Gáborházi József bizony csak a gyarlóságból tett érettségi vizsgát. De nemcsak ő, hanem száz meg száz társa a hires és nemes familiákban. A magyar hitrege alakjai között van egy sokat emlegetett bálvány alak. Ebbe hisznek, ennek a megjöttére várnak a mi nemes uraink. Ez a legnépszerübb bálványa fajunknak, egy madár, de nem a Turul, őseink vezetője, hanem a sült galamb.

Ezt várta egész életében Gáborházi is, támogattatván várakozásában a devecseri Guttman Szepitől, akiről az ahir volt a környéken, hogy talpig becsületes. Persze, minden uzsorás az, csakhogy alulról kezdve. Egyszer aztán elkezdett a tekintetes ur sorsjegyeket vásárolni. Ha megütné a főnyereményt, ami háromszázezer, vagy egy millió, vagy tudom is én hány korona. Ez már az utolsó megálló hely a kétségbeesés országutján. A legrosszabb kompliment, a mit az ur Isten tehet valakinek az, ha a sorsjátékon nyerni hagyja. Mintha csak azt mondaná az embereknek: látod, te szamár, másként már nem lehet rajtad segiteni.

Ellenben, ha pénz van, akkor hegyen-völgyön lakodalom. Minden más náció boldogul ebben a mi országunkban, csak a magyar középosztály nem. Miért? Könnyü rá a felelet. A zsidó, ha husz forintja van, elköit abból tizet, a német huszat, a magyar pedig husz forintból elköit negyvenet. Még most is olyan József-napok tartatódnak a Gábor-

A Kalamazooi Lorántffy Zsuzsánna Egylet.

házi kurián, hogy az egész Somló hegy cseng belé. A kutya tutulja meg a dolgát.

Hát messzire kiszolgálnak a vidámságok a nemes urak lakóházaiból, de annál szomorubb processus, amin ezek a nemesi kuriák át szoktak esni. Először oda járnak a vig cimborák. Később a bélyeges papirok kezdenek oda járni. Azután jönnek az egyezkedő ügyvédek. Azután a végrehajtók. Gáborházi ur már a harmadik pontnál jár. A mi veszedelmes állapot, mert a poloska a piszokban, az adósság az ügyvéd fiókjában szaporodik a legjobban. Ha a felesége olykor kétségbeesve tördeli kezeit, hogy mi lesz belőlünk teremtő Isten? A férfi durván csitija, hogy ne hápogjon, ahogy lesz, ugy lesz.

— De megöl a szégyen — töpreng az asszony.

— Hát hagyj itt! — vágja oda férj. Elfér az én hátamon az egész szégyen. Ugy is csak a bőségben ér a ti hitvesi ragaszkodásotok valamit.

— Jóska! Megver az Isten!

— Ugy van. Az asszony-szerelem olyan, mint a napernyő, csak a verőfényben jó, de arra nem való, hogy a viharban is védjen.

— Csak szurkálj, gunyolj jóságomért, hüségemért, hiszen rosszabb vagy a skorpiónál.

— Tudod micsoda állat az a skorpió? Hogy tudnád? Hosszu haj, rövid ész.... Hát az olyan állat, hogy ha életveszélyes helyzetbe kerül, a saját fullánkjával öli meg magát.... Érted? És rendkivül sötét tekintetet vetett az asszonyra.

Pedig most kellene igazán a pénz, mert ime Jolánka megnőtt, kifejlett. Mint egy ékes, virágos tavasz, olyan. Szépségének a hire messze elcsordul a Dunántul. Bogár szeme legragyogóbb, darázs dereka legkarcsubb. Azután kedves és jó, valóságos napsugár a házban, abban a szomoru házban. Ha nem volna oly jó, nem is tudna oly boldog és vidám lenni. Az ég legszebb ajándéka az olyan tiszta és ártatlan lélek, amely meg sem látja a szennyet és bünt maga körül. A veszprémi bálban el is csavarodott miatta a feje egy ulánus hadnagynak. Valami báró Zamojszki Zdenkónak. Mint a nevéről látszik, lengyel s ha lengyel: akkor okvetlen szegény. Más fajta bárók, mint szegények, Galiciában nem egzisztálnak. Szó se lehet róla, vélte Gáborházi. De maga Jolán is ugy gondolkozott. Észre sem vette meg sem látta az epedő lengyelt sehol.

Ellenben az apának nagyon kedvére való vő lenne Kupfersmied Henrik, csalabéri ur. Vagyon neki kétezer holdas birtoka és pénze temérdek. Igaz, hogy német —az Isten bocsássa meg neki — az is igaz, hogy nem fiatal; de hát manapság már egyáltalán nincsenek fiatal emberek az uri renden. Hogy ki és miféle a fajtája: azt nem is keresik. Elég az ahhoz, hogy ilyenek telepednek a magyar föld birtokába itt is, ott is, meg mindenütt és "a kié a föld, azé az ország".

Egy párszor megfordult Tornaszögön s Gáborházi ur szinte a tenyerén hordozta. Ez "jó parti" lenne Jolánkának, mert a mai veszett felfogás szerint csak az a "jó parti", ahol pénz van. A gazdag vő esetleg még az apóst is helyreállithatná. Szelidek ezek a németek, lehet velük bánni. Jolánkával nem törődtek, mintha ő csak portéka, vagy jószág lenne, a kit adnak, vesznek. A jó Kupfersmied Henrik ur pedig derékig járt már a negyven esztendőben s nem is lehetett volna ráfogni, hogy valami szép legény. Az ebédlő falairól szinte gunyosan néztek le rá a Gáborházi család ősei: Miklós, a török-verő hős, a ki harcolt Montekukuli alatt, a ki a nemességet is kapta, czimerében a kard hegyén kontyos török fővel. Mikor ez a német leendő vőlegény végig megy az ebédlőn, mintha ott az olajfestésü képen ez a vitéz Miklós félrehuzná az egyik szájaszélét csufolódásképen. A másik kép egy asszonyt ábrázol, a mostani gazda nagyanyját, Kistarcsai Tarcsai Euláliát, a ki mig élt, naphosszat a betegségéről beszélt, meg arról, hogy ő született bárónő, a mit azonban nem lehetett bizonyitani. Ugy van festve, hogy a jobb kezét felemeli, mintha fenyegetne. Nem is mernek ránézni, mert nem tudni, hogy a haszonleső apát, a jött-ment német vőlegényt, vagy a szegény leányt, vagy mindnyájukat fenyegeti-e? Tamás ur, Józsefnek a bátyja, meg éppen mord haraggal néz le a rámából. Ez a Tamás ur a forradalomban öklével ütött agyon egy sva-

A magyar református templomsegélyző Női Egylet tagjai.

lizsért, hanem aztán ott pusztult el Terézienstadtban a börtönben.

Hát ezeknek a festett atyafiaknak nem tetszik a vőlegény. De nem tetszik a leánynak, Jolánnak sem. Meg is mondta a per te. Inkább a folyóba, a kutba, inkább a sirba, mint örökös boldogtalanságba s a falon a Gáborházi ősök mintha helyeslőleg bólintottak volna erre az elhatározásra. Tudta ugyan a leány, hogy ők szegények. Nem is lehetnek gazdagok, mert hiszen az ő apja teljes életében egy szalmaszálat sem tett keresztül, csak élt henye mód abból, a mi az apjáról maradt és azt föl is élte, a kutya tutulja meg. De hogy milyen mélyen vannak az örvényben, arról neki fogalma sem volt.

Mikor az apja azzal riasztgatta, hogy ezt a férjhezmenési alkalmat halálos vétek elszalasztani, mert tündér királyfi nem fog jönni Jolánkáért, a leány azt mondta, hogy inkább soha nem megy férjhez. Mikor azt fejtegette apja, hogy gondolja meg, mert az egész család létele az ő kezében van, mert egy szög, egy rög sem a mienk már ebből a birtokból, koldusok, földönfutók leszünk, arra azt felelte a leány, hogy:

— Az Isten megsegit!....

Az apa fölcsattant: Te ugy beszélsz, mint Kisbankó János, s egy eszmétől megkapatva, dühöngésbe ment át haragja s gunyosan vallatta: Talán annak a fia, az a tintanyaló csavarta el a fejedet? Jolán! felelj és tudd meg, hogy még a koporsómból is kinyulok kezemmel ilyen gyalázat elháritására. A volt cseléd fia kapja meg a kisasszonyt, a ki után töri magát a férfi nép. Soha!.... A leány azonban nem felelt, csak hallgatott.

Mert Kisbankó János — az ifju — ez időszerint már kinevezett segédtanár. Most szolgálja az önkéntesi évét. Csinos, fess katona, a tiszti vizsgát is letette. Nagy olykor találkozik is Jolánkával. Azonban szóval nem igen beszélnek, de hogy mi tartózkodik a sziveikben: azt hogyan tudhassam én?

Gáborházi József pedig szomoru ember lőn. Kupfersmied Henrik, mikor megtudta, hogy rá a vagyonért vadásznak, hogy a leány utálja, mint a vétkét, oda hagyta örökre Tornaszöget. Érzékenyek ám ezek a németek. Az állapot pedig mind sulyosabb. A Gáborházi kuriára behurczolóskodott négy vénasszony: a Szükség, a Nyomor, a Gond sőt a Vétek is. A Henrik vőlegényjelölt nevével valamely váltó vagyon elhelyezve egy takarékpénztárnál, a mely váltó igazsága nélkül vagyon kiállitva. Tehát a gazda csak töpreng, csak busul. Már pedig mondja meg az olvasó, mi ér többet: Szomoru császárnak lenni a selyempaplanos ágyban, vagy nevető kapásnak, a garasos pipával? Azt hiszem, a felelet könnyü.

Ime az első ember a faluban, hogyan lesz saját hibájának az áldozata. Könnyelmüsége vitte idáig, most az is elhagyta. Mint valami mérges, sötét felleg, közeledik az elkerülhetetlen. Néha még átkattyog az ispánhoz, avval cserél pár szót, de már nem kártyázik.

Most is ott volt s pedig egész éjjel. Az ispán névnapját ünnepelték, aki György. A feje zavaros is Gáborházi Józsefnek s a sok megivott ital könyörög benne egy pohár friss vizért. Ekkor jön a vörös zsidó, Guttman Szepi. Törné ki a nyakát, mint Éli pap. Mikor leszáll a kocsijáról, a láncos eb oly nagy szándékkal viseltetik irányában, hogy majd elhuzza az ekét, a mihez oda van kötve.

Bemennek az ebédlőbe, a hol az ősök képei még haragosabban néznek a zsidóra, mint a német vőlegényre néztek. Guttman ridegen azt a kérdést veti föl, hogytudja-e rendezni a tekintetes ur a váltóit s fizetni az adósságait? Rengeteg summa az. Maga Gáborházi sem tudta, mint a könnyelmü emberek szokták, csak szedte föl a pénzt s irta alá a váltókat. Hogy hány per centre kapja, azzal nem is törődött. A Guttman kérdésére ,hogy tud-e fizetni, csak megrázta a fejét, mint a ló, mikor légy csip meg.

— Azt én goldoltam, — füzi tovább a szót a zsidó. Félig tátva a szája és moslyog, mint a buta és gonosz embernél szokott ez lenni, ki szeretné, ha becsületes embernek tartanák, de ezt maga is alig meri reményleni. Éppen azért jöttem egy ajánlattal, a melyet elfogadva megmenekülhetne a tekintetes ur a csődtől. És nyalajskodni kezdett Guttman, szemtelen bizalmassággal simogatta a Gáborházi kezeit, ki eleinte vászonfehér lett a beszéd hal-

lására, azután mindjobban felhurcolóskodott a vér a nyakába, az arcába, fejébe. Szédült a miben része lehetett az éjjeli tivornyának is. De mégis a zsidó ajánlata kergette vérét ilyen gyors vonaton a legfelsőbb helyekre.

Abból állott ugyanis az előterjesztés, hogy a Guttman fiának, Adolfnak, adja feleségül Gáborházi Jolán leányát és minden rendben lesz. Majd lefordult a székről, a melyen ült; a füle zugott, ugy tetszett, mintha hangos nevetés venné el a szoba csendjét, mintha ott a rámákban Tamás bátya s a törökverő hős, Miklós, tele tüdővel kacagnának .... Azután felállt, megdörzsölte homlokát s emelt hangon szólt Guttmanhoz:

— De hiszen az lehetetlen....

— Már hogy volna lehetetlen, mikor polgári házasság van.

— A Gáborháziak megfordulnak a sirjukban....

— Bah! — legyint a zsidó kezével — a sirban senki sem forog ,a holtak alusznak; hanem az élők.... azok megfordulnak nyomoruságban, gyalázatban, esetleg a börtönben.

A tekintetes ur összeharapta ajkait. Szinte hallani lehetett a vére zuhogását, a mint dolgozik belül. Megrázza válon a zsidót:

— Melyik ördög sugta ezt a tanácsot?.... Ennél nagyobb megszégyenités már nem érhet egy Gáborházit!.... Hogy a leányomat az Adolfnak.... a Dolfinak.... a pénzeért!.... Te Jordán! — rivalt rá a zsidóra s rettenetesen kacagni kezdett. Azután tolta, lökte kifelé a hitelezőt.

— No, no — hepegett Guttman. A nevetés vége nagyon keserü lesz. Meg akartam menteni — ugy éljek! — és kilökdös a házból. Ebből a házból, a melynek minden téglája az enyém, a melyből akkor tetetem ki, a mikor akarom.... Érti, tudja? Maga egy szegény tekintetes ur, koldus uraság. Ez a ház az enyém, mindene az enyém.... Kidobatom.... igenis, kidobatom.... Koldus!....

— Én vagyok koldus? Te Jebuzeus.... A ház még az enyém, majd előbb én doblak ki. Ekkor már kint jártak a kapunál s Gáborházi erős, kövér karjaival a hid karfáján át csak bedobta a zsidót a Torna vizébe, mint valami patkányt.

A viz szent György napkor még nem igen alkalmatos a fürdésre. A jeles Guttman megfázhatott. Nagy átkozódások közt távozott el Tornaszegről s egész hazáig, Devecserig cikákolt és köpködött.... és bizonyosak lehetünk, hogy bosszut fog állani. És már most hova folyamodik Gáborházi József, a kinek se Istene, se vallása. Mert ha volna, akkor sohasem is jutott volna idáig. De ő csak átuszott az életen. Minden élvezetet üstökön ragadott. Csak óhajtásai voltak, azokat teljesitette. A lelke üres, kietlen volt mindig. Ha tudnák azt az emberek, hogy a vallásban vetett nagy bizodalom — ez a rejtélyes erőssége a hitnek — milyen hatalmas munkát képes végezni a szivekben! Sok szor megmenti az élet korlátján átbukni készülő embert is és szelid kezével eltereli a gyönge teremtést a bün utjáról. Tiszta, mosolygó vidékeket tár elénk, ha szomoruságunkban hozzáfordulunk. De a ki csak tréfált és gunyolódott a legdrágább lelki kincsek felett, azt nincs, a mi megmentse, veszni fog, pusztulni fog.

* * *

.... Megint ősz van. A fehér ökörnyál selyme szálong a levegőben, mintha valami rokonszenvü tündér eregetné orsójáról e szálakat.... Honnan jönnek?.... Miből lesznek?.... Másik tündér meg összeszedi, szövi, fonja szemfedőnek a szép természet számára....

A Gáborházi kuriára duródik a nép, mert ott mindent elárvereznek. Piros képü, őszes emberek, a kiknek férfi és ifju korukban még ontotta a hegy a bort, azért pirosak. Mert a somlómelléki s a balatonyvidéki öreg ember olyan, mint a régi jó hordó, belül egészen borkővel van bevonva. Azután ravasz arcu, egymással értekező zsidók, a kiket ugy is hivnak néha, hogy az "árverések hiénái". Köztük ott Guttman Szepi; ügyvédek, végrehajtó, a kik mind bő mértékben kiveszik részüket a dobra került birtok, ház stb. árából. Olyan szomoruan hangzig az őszi levegőben a felhivás: ki ad többet érte? Mintha valami halotti temetés

volna. Pedig halott nincs. De vajjon nincs-e? Mikor igy minden eladnak, akkor a szerencsétlen bukott embert rendesen ugy belekeverik a vádak és gyanusitások szennyes tömegébe, hogy abból kibontakozni kevés egy élet.

A ki ide engedi jutni a maga és családja dolgait, annak bizonyosan büne van és azért bünhödik. Van büne Gáborháziának is sok. De itt már — az utolsó felvonásban — az itélet ugy is végrehajtatik s azt nem váddal sulyosbitani, hanem irgalommal enyhiteni kellene.

A gazda szobáról, szobára bujdosik. Micsoda lélekmardosás kinozhatja. Ugy tetszik neki, mintha az olajfestésü képek: a nagyanyja, Tarcsai Eulália s Miklós, a törökverő hős, könnyeznének ott a rámában. Nem őt siratják, hanem a családot. De hát ő — József — nem tudna hős lenni? Hát nem könnyeb meghalni, mint igy élni?

Egyszer azután bizonyos tompa durranás hallatszik ki a szobából. Oda rohanva, megtalálják a széles diványon a gazdát. Halántéka átlőve s a sebből csendesen szivárog az élet, a piros vér. Jó vadász volt, tökéletesen csinálta a lövést, pillanat alatt meghalt. De mikor a családja bejött s leánya, Jolán, felragadta az apja kezéből kiesett revolvert és maga ellen forditá, hátulról lefogta karjait s kicsavará kezéből a fegyvert egy uri forma ember s szeliden azt suttogta a vergődő leánynak: "Az életet Isten adja s csak ő veheti vissza." A leány megmentőjére forditá fekete szemeit smegismeré az uri emberben a fiatal Kisbankó Jánost. Azután elájult.

Ellenben az árverés folyt tovább. A ki végrehajtó, annak Isten a teremtéskor testét, lelkét keményitőbe mártotta. Nincs rá hatással semmi. Csak délután, mikor az eső is esni kezdett szomoruan, csendesen, mintha el akarná mosni, temetni ezt az egész állapotot, csak akkor szünt meg a liczitálás. Mikor minden el volt adva. Maga Kisbankó János, a régi cseléd, pár holdnyi földet vett meg a hegyoldalban potom áron. Az nem kellett senkinek, mert nem volt az semmiképen termő föld, néhány rongyos bokor sinlődött rajta, meg a temérdek kő, ki kisebb, ki nagyobb.

Bár olyan szétágazó rokonsága volt a családnak, mint a dinnye indája, azért egy sem jött e szomoru alkalommal valami segiteni, vigasztalni. Féltek a világ nyelvétől, szégyelték is a rokoni köteléket egy tönkre ment, öngyilkos férfival s annak gyámoltalan családjával. A régi cimborák is, akik sokszor megtörölték szájukat a Gáborházi asztalnál, most igen alkalmatosnak vélték távol maradni. Ezekre ráolvasott Kisbankó János, hogy "csak vizmélküli fellegek, melyek a széltől ide s tova hajtatnak, késő őszi, gyümölcs nélküli, kétszer megholt, tőből kiszaggatott fák." (Judás 12.)

Csak a régi cseléd, az istenes János feleségével állott hüségesen a siralmas sorsra jutott özvegy s árva mellett, szedegetvén elő az igéket abból a könyvből, mely az élet forrása, de melyet a világ nem ismer.

"Áldott legyen az Isten — olvassa a bibliás ember — és a mi Urunk Jézus Krisztus atyja, az irgalmasság atyja és minden vigasztalás Istene, ki megvigasztal minket minden mi szorongattatásunkban, hogy mi is megvigasztalhassuk azokat, akik mindenféle szorongattatásban vannak, azon vigasztalásnál fogva, melylyel megvigasztaltatunk mi magunk az Istentől. Mert amint bőségesek a Krisztusnak ránk kiáradt szenvedései, ugy bőséges a Krisztus által a mi megvigasztaltatásunk is. (2 Kor. 1. 3—5) Továbbá: "Akik szenvednek Isten akaratjából, bizzák ő rá, mint hü teremtőre lelkeiket, jót cselekedvén." (1. Pét. 4., 19.)

Ha valamiben, ugy a szent könyvben lehet vigasztalást találni. Aki itt keresi, meg is leli. Az özvegy is megnyugodott lassanként. Az egyszerü emberek jószivüsége, szolgálatkészsége, hüsége mintha simogatta volna nagy fájdalmát s arra a meggyőződésre vezette, hogy nem áll az egész világ gazemberekből és haszonlesőkből. Vannak még jó emberek is, ámbár inkább a szegények között.

Pedig Kisbankó János már nem szegény. Gazdagságra ugyan sohasem vágyott, mert: "a pénz szeretete gyökere minden rossznak, mely után sóvárogva némelyek eltévelyedtek a hittől és magokat sok fájdalommal átszegezték." (1. Tim. 6., 10.) Mind amellett

becsületes munkája sikerének hogy ne örülne. Hiszen "magadat táplálod kezed munkájával. Isten megáldja dolgod s lát jó állapottal".

Az mondják e rövidlátó világban az olyen emberre, hogy "tenyerén hordja a szerencse". Pedig annyi erővel azt is mondhatnák, hogy kiséri az Isten áldása. Ime, most is az történt, hogy abban a pár holdnyi sivatag hegyoldalban, melyet potom áron vett meg a licitáción, ifj. Kisbankó János kitünő minőségü és gazdag kőszénanyagot fedezett föl. Mert hát az ifju a fizika professzora s igen ügyes ember.

Rögtön alakult társaság olyan emberekből, akiknek sok a pénzük, de még többet akarnak s próba ásatásokat tevén minden irányban, rengeteg bő és acélos kőszéntelepet deritettek föl. Egyelőre tizenkét évre bérbe vették a területet, de oly hallatlanul magas évi bérért, hogy az apa, Kisbankó János — aki nem volt fizika-professzor — majd elszédült, mikor az összeget megtudta. De mégis nem szédült el, hanem ugy gondolkozott, hogy mivel ő azt az egész földet 2—3 forintért kapta meg, nem lehet az övé igazság szerint ez a rengeteg jövedelem, azt vissza kell adni a tulajdonosának, az özvegynek és árvának. Persze, hogy kinevették ezért az okoskodásáért, a fia azonban helyeselte elhatározását. Csak az volt a nagy feladat, hol találják meg Gáborházinét és leányát, mert eltüntek arról a vidékről a gyászos eset után.

Maga az ifju tanár mindent elkövetett felfedezésükre, mert hiszen mikor dolgozó szobájában olykor a delejesség és villamosság titkát fürkészgette, azon kapta magát rajta nem egyszer ,hogy a költő szavait morzsolgatják ajkai:

Fáj a szivem, elszakadtam tőled,
Csak a lelkem álmodik felőled.
Ugy kereslek a távol ködében,
Mint a gyöngyöt a tenger vizében.

Valószinü, hogy meg is találta. Hogy azonban a kőszénbánya bérleti árának visszaadására nézve miben egyeztek meg: azt én megint nem tudhatom. Hanem az egészen bizonyos, hogy a hivatalos lapban egyszer azt jelent meg, miszerint Kisbankó János fővárosi lakos vezetéknevét miniszteri engedélylyel "Tornaszögire" változtatta. Azután hamarosan az is olvasható volt, hogy Tornaszögi János, fiatal, jeles képzettségü tanár eljegyezte Gáborházi Józsefné bájos leányát: Jolánt.

....Hát mit mondjak még?

Néhány év multán a kőszénbánya nagy jövedelméből visszavásárolták a tornaszögi ősi lakást. De a kert el volt már pusztitva. Mert a zsidónak első dolga, ahova a lábát beteszi, ott a fákat kiásatni és eladni. Ujra kell tehát ott rendezni, mert itt szokott nyaralni Tornaszögi János tanár ur családja. Virágok már diszlenek is, de a fák soká nőnek meg. Illatok árja libeg ott, mint harangszó a fényes ünnepi hajnalon. A Torna vize is vigabban cseveg. Ott vannak tömegesen a régi magyar virágok: a peremis, a borsika, a viola, a bazsalyikom, a fodormenta, mirrha, a mályva, a gyorgyina; azután a tavaszvirágok: a basarózsa, a fejkötővirág, a gyöngyvirág, a százszorszép, az árvácska. Mindezek itt vannak. És mindezen virágzatok és kedvességek között egy korosabb és egy fiatal asszony imádkozó hangon azt vallják: ki sem lehet azt mondani, hogy mennyire boldogok vagyunk! Legyen áldott az Isten szent neve!

PETŐFI ÉL!

(Március 15-ére)

Irta: **Baja Mihály.**

A segesvári sikon kikeletre
Zsendül a táj, a sok füszál ragyog.
Csókharmattal csókolgat már az este
S fönt mosolyognak éber csillagok.
Pacsirtaszó csendül a levegőben,
Napfény melenget ujra delelőben,
A szellő halkan suttogva beszél:
Petőfi él!

Ébred legott a sóhajos beszédre
A tél karján szendergő völgy, halom.
Már nem halott, indul szive vére,
Már simogatja selymes fuvalom.
Száz bimbó pattan, száz madárdal csattan,
Futó patakban zsongja szivszakadtan
S harsogja már, mire a völgybe ér:
Petőfi él!

És száll a hir, sasszárnyakon repülve
A vén Kárpátok oldalára fel.
S a Tátra orma tisztára derülve,
Fehér palástot öltve, ünnepel.
És bugja fenyveserdők orgonája,
És zugja szélvész bugó harsonája:
A halhatatlan a sirból kikél!
Petőfi él!

Megmozdulnak a Hargiták tövében
A horpadt honvédsirok sorba, mind,
Már indul is a regiment az égben,
Csontkarba régi rozsdás kard suhint.
A székely ámul, kis vityillójából
Kaszát ragad ki s élez kardvasául,
Az óra itt van! Hitvány, aki fél:
Petőfi él!

És hadba száll a holtakkal az élő,
Lóra kap gyermek, ifju és öreg,
Nincs széthuzó, nincs pártos és henyélő,
Amerre járnak, a föld is remeg.
A Csaba utja porzik már az égen
És jönne kegyre, szállnak hófehéren,
Hova lezugnak, omlik ott a vér:
Petőfi él!

Ocsudik a bitorló, szinte reszket,
Inalva hordja bocskorát a láb.
Zsibbadt kezével hányja a keresztet
És iszonyodva fut, amerre lát.
Ám székely pattan őrként a határra
És utlevelet ir a másvilágra
S üzeni benne: — lám a sors itél —
Petőfi él!

Szabad már Erdély: Őrtüzek lobognak
A messze látszó csiki hegyeken.
De nem lankad meg szárnya a sasoknak,
Mig egy ellenség tallóz idebenn,
Nagy-Magyarország nyögi még a táncot,
A cselákot, a horvátot, a rácot!
Édes hazánk, Magyarország, ne félj,
Petőfi él!

Él füben-fában, kis madár dalában,
— Nevét már tudja, zengi ezer év, —
Ujjongásunkban, gyászunk jelszavában,
Már velük együtt születik e név.
A vérünk sejtje, a szemünk sugára,
E névvel élünk, vagy halunk, hiába!
Megváltó nélkül a hitünk mit ér?
Petőfi él!

És zugja már a Tisza-Duna habja,
Hogy lesz még egyszer, lesz feltámadás,
Hogy uj tavasz virradt a bus magyarra
És sirt nem áshat néki soha más.
Mert jó az Isten, nem hagy el bennünket,
Ha könnyel sózzuk is ma kenyerünket,
Mig március egy szent csodát regél:
Petőfi él!

A HUSVÉTI ÖRÖMÖKBŐL.

Irta: **Kovács Andor,** brownsvillei lelkész.

Kerek negyven esztendeje lesz jövő husvétkor, de ma is ugy emlékszem rá, mintha tegnap történt volna. Nem is tudom, hogy lehetne ezt elfelejteni. Husvét volt, boldogok voltunk. Az inasgyerek, a pántlikás kisleányka, sihederek, ifju és öregedő nénik, de még nagyapóék is örvendeztek a tisztelendő urral. Mert hogy megjött az ünnepi légátus is, meg a mendikás is. Gyalogosan jöttek Putnokról, pedig épen most akartak indulni eléjök, már a lovak is be voltak fogva. Örült a kocsis is, mert ilyenkor a lucskos tavaszi időben az uj sallangos szerszámon nagyon meglátszik a pecsét. A lovak azonban ugy felrugtak a levegőben, hogy ez fölért az egész uttal.

No, majd husvét harmadik nap reggelén, amikor már csakugyan sietős lesz a legátus ur utja, akkor majd másként lesz minden. A régi Gömörvármegye, vagy amint azt sokan félgunnyal nevezték "gömörország" nem sok olyan eklézsiával dicsekedhetett mint Kelemér. A légátusok is igy lettek válogatva. Nagyságos Putnoki Mór már akkor is országgyülési képviselő volt, de ma is az. Tekintetes Diószeghy Zsigmond országhirü lófuttató, kardvivó, szenvedélyes vadász volt. No meg aztán a község népe ritka kereskedelmi érzékkel volt megáldva. Végettük, ők hitték, talán az országos vásárokat is elhalasztották. A légátus éppen beillett volna huszárfőhadnagynak is. A megérkezés után egy órával már tudta az egész község, a legkülömb légátust kapták most is. De hát meg a mendikás. Beköszöntőjét a paplakon mondta el, de a kis utcában is halhatták. Félórán belül már kiválasztotta magához a falu legügyesebb inasgyerekét Czojko Danit. Vele alkudozott. Tizenöt krajcár — ajtó madzag: áll a kötés. Ennyit kellett fizetni egy vezető fiunak, aki szentül megigérte viszont a mendikás urnak, hogy a faluban mindenhová elvezeti, ahol csak ajtó és madzag található. Akkor még fából volt az ajtókilincs és madzag a huzója. A régi két-garasos volt a legismertebb pénzdarab. Ez forgott a jobb helyeken. Tizkrajcárig vagy azonfelül csak az uraságok, Diószeghy Zsigmond és pláne Putnoki Móric orsz. képviselő szoktak ajándékozni. Verselt a kis diák, mint a fülemile. Négy-öt forint nagy pénz volt. Két napos volt az ünnep rendesen. Harmadik nap reggel már sietni kellett vissza a légátusnak is, meg a mendikásnak is, pedig az igazi örömök még csak most jönnek.

A tisztelendő ur épen a husvéti vásáron vett uj bricskát. Ennek már nem volt lőcse. Egy áltó-helyben tudott megfordulni. Tizenegy ló közül a Bonyik meg a Vidám volt egy pár. Ez a fogatot ismerték ám, az egész száraz-völgyön, mert sárkánymódra jártak. Uj sallangos és szemellenzős szerszámot is csak most hoztak divatba. Ebből a paripa nem bámulhat szanaszét, nem ugy mint a csikóskantárból. A vasutállomásig az öreg tisztelendő ur is bekiséri az ünnepi követeket. Jól szolgáltak, megérdemlik. Rókatorkos nagy prémes bunda volt a hátsó ülésre kiteritve. Odaül majd a tisztelendő ur és a légátus. A mendikás pedig a kocsis lábához kuporodik a gunár begyü bricska elejére. Pali fiam! fogj be, szólt ki a tisztelendő az ámbitusról, megyünk a vasutállomásra. A kocsis gyorsan intett fejével, hogy megértette, és fütyörészve lépett be a lóistálló ajtaján. A lovak is megértették, mert, füleiket hegyezve, elkezdették azt a szép táncot, amit csak parádés lovak tudnak lejteni még Magyarországon is. Egyesével kellett őket kivezetni az istállóból. Gyönyörü állatok voltak. A nagy udvaron legelsőnek a farkasszőrü portaőr köszönti a kivezetett paripákat, s hozzá a szárnyasok több száz főből álló kórusa csenditett rá üdvözlő dalára. A lovak két hátsó lábukra ágaskodva, fölemelték szépen a kis kocsisokat a levegőbe .Ilyenkor a nagy kapu zárva volt, mert ha nyitva lett volna,

bizony meg sem állottak volna ezek a hevert telivérek csak valahol a Sajóparton. Odatáncoltak a rud mellé. Pali bácsi fölkapcsolta az istrángokat, vezetőszárakat és fölült a bakra; torkát mélyen megköszörülte, mint aki fontos tennivaló előtt áll. A lovak füleltek és lábaikat igazgatták, hogy készen legyenek az indulásra. A kis kocsisok most már elengedték a zabla karikákat és tisztességtudással jelentették be a tisztelendő urnak, hogy a kocsi kész az indulásra. Most aztán kezdődött a bucsuzás. Pár perc, már mély gödrök tátongtak a lovak lábai előtt. Rágták az acélzablát és ásták a földet. Pali bácsi csak a nyelvével csittentett; néha-néha "höpp"-öt mondott. A csittentést hamar megtanultam, de a "höpp"-öt nem értettem meg sehogyse, de ilyenkor rendesen, megrezzenve csendesebben viselkedtek a mének. Félelmesen egymás nyakába haraptak néha-néha, csakugy játékból. Micsoda lovak! Bizony ember kellett a bakra; de ott volt Pali bácsi.

"Ugy lesz ugy, nohát persze hogy visszajön Pünkösdre" nyugtatta meg fiatal feleségét a tisztelendő ur; azzal belépett a bricska hátuljába a légátussal. A lovak mintha minden szót elértettek volna. Megszüntek kapálni. A tisztelendő ur tajtékpipára, a légátus virginiára gyujtott, átnyujtva egyet a kocsisnak is, aki illemtudással átvette, derekas lajbizsebébe szurta, s miután hosszu szőke bajuszán egyet penderitett. No, fiam Pali, szólt a tisztelendő, indulhatunk. Egy intésre a kis kocsisok föltárták a nagykaput, amikor a lovak orrlyukai szélesre kitágulva, előre szegezett füleik irányában indultak. Micsoda élvezet! Asszonyok-lányok sokasága állott sorfalat és intett bucsut. Láttam mikor Laci bátyám kalapját megemelte. Az alsó faluvégen kétfelé vezetett az ut. Balrafordult a kocsi, a "Szörnyüvölgy" felé. Ez volt a rövidebb ut, de meg a gróf Serényi vadaskertjét is meg kell látnunk. Itt azonban oly keskeny volt a kocsiut, hogy a rügyedező hársfabokrok itt is, ott is összefogóztak az ut felett. Százlépésnyire sem mentünk, amikor a tisztelendő ur kucsmáját elsöpörte a lomb. Meg kellett állani. A tisztelendő ur kioktatta a kocsist, azután mentünk tovább. Alig pár perc, a kocsis illedelmesen jelenti: **Tisztelendő uram! tessék vigyázni, mert megcsapja a galy.** Persze, ekkorra már meg is csapta alaposan, de most már a légátus kalapja repült ki. Meg kellett állani. A kocsist ujra kioktatta a tisztelendő ur. Elindultunk. Most már kissé tisztásabb lett a terület, sebesebben gurult a bricska. Majd egy pompás anyaőz két őzikéjével a lovak előtt termett a sürü tölgyesből. Kereste a himet. A lovak annyira megbokrosodtak, hogy a kocsist mindenáron le akarták venni a bakról. Mindnyájan az őzikéket bámultuk, mikor egyszerre csak oly sürüségbe kerültünk, ahol félelmesen csapkodtak hátra a cserje ágai. Itt már nemcsak a fövegek repültek le, de attól lehetett tartani, hogy az évszázados törzsekkel érintkezésbe jön a kocsi és el vagyunk veszve. Ugy söpörte a kocsi a bokrokat mint a szélvész. Pali bácsi szépen beszélt a lovakhoz. Azok mintha megértették volna, megcsendesedtek. Persze, ujból csak meg kellett állani, amig a mendikás visszafutott a süvegekért. De ujra csak menni kellett, mert a gőzös nem vár. Szerencse, vélekedik a kocsis, hogy nem lőcsös szekéren vagyunk. Nem látom, hol van itt a szerencse, jegyzi meg a légátus. Kisvártatva Pali Bácsi bariton hangon jelenti: **tisztelendő uram megcsapja a galy!** A galy ekkorra szépen el is végezte a dolgát. A lovak hirtelen megállottak, és kezdték a könnyü kocsit hátra tolni. Patak volt előttük. Lyukas hidra, erdei patakvizébe nem teszi a lábát a Bonyik. Egy áltóhelyben megfordult a kocsi velünk. Borzong a hátam ma is ha rágondolok. No, Pali fiam, szól a tisztelendő ur, hallgasd meg a tanácsomat.

Most már ugylátszik vissza kell mennünk azon az uton, amelyiken jöttünk, és venni a hosszabb, de biztosabb utat. Ne törődj a titulussal, de röviditsd meg a mondókádat, ha sürü, bokros hely közeledik. Hm. De hát mit mondjak, hogy mondjam? Nem vagyok én mondatszerkesztő, aztán az illem, az mégis illem, okoskodik a kocsis. Ugy van fiam, vág közbe a tisztelendő, de a szemünk mégis csak drágább minden illemnél. Ha ezután is oly hosszasan titulálgatsz, mindkettőnk szemét kiveri a galy.

A légátus urnak pedig még igen nagy szüksége lesz a szemére a tömérdek sok tanuláshoz, hogy a magamét ne is emlitsem. A kocsis erősen összeráncolta a homlokát, látszott rajta, hogy nem mindennapi dologgal birkózik. Rólunk van szó és a galyakról. Ezután csak ennyit mondasz röviden: papcsap. A kocsis háromszor bólintott rá: megpróbálom. Pap, csap-pap, csap, ismétli a kocsis. Igy fiam, menjünk. Ez volt aztán igazi kocsikázás. A süvegek lekerültek a kocsi fenekére, a tisztelendő és légátus ur, térdeik közé próbálták dugni fejüket. A két ló egymás nyakába mart tajtékzó szájával s megindultunk mint a förgeteg. Minden percre jutott egy-egy "pap-csap"; volt kapkodás a hátsó ülésen, de egy kettőre kigabalyodtunk a "Szörnyüvölgyből". A mendikás majd szétpukkant a nevetéstől. A két sötétpejkó nyakán hullámzott a tajték, mikor egy hatalmas lendülettel kint termettünk a mállai dombtetőn. Látni lehetett a zöld salugáteros ablakokat a csinos község házain.

A fövegek most már előkerültek. A tisztelendő ur föltette a pápaszemét, elővette a tajtékpipát is, nagy nyugalommal kérdezgette a légátust, ha nem történt-e valami baja a szemeinek. Nem történt, mert tisztán látta, amint a közeledő község asszonyai a töltés árka mellett seregestől sorakoznak kétoldalt. Jó vallásos népség, bizonyára, ünnepharmadnapját is megszentelik. De még ugyancsak jócskán összeverődtek a jámborlelkek. A lovak acélpatkói itt is, ott is erős szikrákat csaholtak ki a békasó kövekből. Csattogásuk messziről visszhangzott a magas jegenyék közzé. A faluba érkezve Pali bácsi meglassitotta a lovakat egy kicsit, mert hát nem jó a falu utcáin sebesen hajtani. Az utcai árkok barna-sárga folyadékkal voltak telitve. Minél jobban közeledik az ünneplő sereg, annál jobban ki lehet venni, hogy aligha templomba készülnek ezek. De hát, ni-ni, hiszen az asszonyok egytől-egyig neki vannak gyürközve. Egyiküknél tejesköcsög, másikuknál fakupa, mig egynél-másnál sajtár. És csak állnak, állnak, kivarrottas kötényök mögé rejtegetve ki-ki az ő edényét. Pali bácsi ismert a szemrevalóbbak közzül néhányat, de csak ugy lopva félszemmel kacsintott rájuk. Az asszonyok közül ezt a szemhunyoritást, egy páran ugy értelmezték, hogy szabad a vásár. Megrohanták a nyitott kocsit, — **daj bozse** — és **mojo dusu** kiáltások közepette előkerültek a sajtárok, melyekből valóságos özönviz borult a lovakra, kocsisra, papra és légátusra. Különösen a tisztelendő és a légátus csuromviz lettek. Csak a mendikás maradt valamenynyire szárazan a bak alatt. A megrémült lovak ágaskodva menekültek a hideg zápor elől, csaknem elgázolva a közelállókat, de mit használt mindez? Kucsma, gallér, vasalt ing, prémesbunda, mind le volt sajnálva. Mikor aztán átvágtattak a falun, ott, ahol már senki nem látta, megállottak és a kocsis bölcsen megállapitotta, hogy: aligha nem most locsolkóznak ezek az égetnivaló tótasszonyok. A légátus csak ült, rettenetesen tünődve a történtek felett; mig a tisztelendő végig nézett párszor a subickos csizmáján, aztán igy szól a kocsishoz: Ejnye Pali! ejnye Pali! talán bizony kiütötte a szemedet a galy, fiam? Látod mivé lett rajtunk az ünneplő? Pali bácsi lehuzta hosszu szőket bajuszáról a csurgó nedvességet és a világ legtermészetesebb hangján mondja: iszen látom, látom, de mihaszna. Ebben a pillanatban egy pár varju károgva csap össze a toronymagasságu jegenyefák között, mire a lovak ugy járják a táncot, mintha patáikon patkó helyett rugók lettek volna. No, már csak hajts Pali fiam, a héti csárda elé. Mellőzni egy lélek sem mellőzött, de a szembe jövők rettenetesen mulattak a látottakon. A lovak ugy fordultak be az öreg ragyás csárda udvarára, hogy a bricska hátsó kerekei messzire szórták a kavicsos gyenge talajt. Ezt a helyet a lovak ismerték is, szerették is, de most meg épen időszerü is volt ide befordulni egy minutára. "Csepü zsidó" volt itt akkor a vendéglős, aki azonnal a kocsi mellett is termett, s mint rendesen most is illő tisztelettel fogadta a magas vendégeket, csupán a homlokát ráncolgatta most, még ravaszabbul, mint máskor szokta. A vendéglős a világért sem kérdezte, hogy mi történt. Szemmel látható volt. Kénytelenek vagyunk privát szobát kérni, amennyiben, kis-

sé át kellene öltözködnünk, szólt a tisztelendő ur nyugodtan. Csepü azonnal ajtót nyitott: Méltóztassanak parancsolni. Vasalt ing-betét, kravátli az került, de az igaz, hogy egy sem pászolt. Felkapcsolták valahogy. Addig a kocsis abrakol és kitakaritja a bricska belsejét. Kivülről majd csak otthon. Ekkorra megállapitotta Pali bácsi, hogy a cifra sallangos szerszám kárabb volt a légátusnál. A lángvöröshaju zsidólány igen előzékenyen melegitett bort hozott az asztalra. Kinyilott az öltöző és a tisztelendő ur is a légátus is, mosolyogva, helyet foglaltak. Azt mosolyogták, hogy mázos szélü, bögrékben volt előttünk a forral bor, Zálika kisasszony pedig bocsánatkérés között alázatosan jelentette, hogy kénytelen igy fölszolgálni, amennyiben a husvéti ünnepek alatt egyetlen egy pohár sem maradt épségben. Megkóstolták a fahéjjal füszerezett hegyaljait, mire a tisztelendő csak ennyit mondott: No kedves uramöcsém, hát ezeknek is kijutott a husvéti örömökből. De igy is finom żamatja van ennek, jegyzi meg a légátus ur mosolyogva. Csepü az elébe tett ötvenest igyekezett felváltani, mire a tisztelendő ur fölállt és csak ennyit mondott: Csak hagyja kérem, mi igazán hálásak vagyunk. A viszontlátásra!

Kiléptek, fölültek. Innen már ugy robogtak be a putnoki vasutállomásra, hogy még Ferenc József az akkori császár és király is megirigyelhette volna. Az állomási vendéglőben már csak kevés időre ültek le. Itt aztán visszapillantást tettek az egész ünnep lefolyására és konstatálták, hogy a husvéti örömökből most igazán jutott bőven mindenkinek.

Mrs. JULIA MANN

VIRÁGÜZLETE

Lakadalmakra, anyák napjára, születésnapokra és temetésekre ajánlja dusan felszerelt virágüzletét.

Telephone: 1055

3719 MAIN STREET,

INDIANA-HARBOR, IND.

MÓZES A NÉBÓ HEGYEN.

Elfáradtam. Futásom véget ért;
Célnál vagyok, küzdeni nincs tovább.
S jutalmam mi a szenvedésekért?
Mi deriti föl éltem alkonyát?

Állok merengve. Itt előttem
Termékeny róna szürke ködben:
Dus Kanaán nagy messziségе....
S haj, én nem nyughatom rögébe'!

Éltem ezért volt. Küzdtem csak azért,
Hogy népem lenne nagy, erős, szabad
S szabad nemzet szabad hazában
Világoljon népet, országokat.

Erőm fogytig munkára adtam,
Álmom gyakorta megzavartam,
Soha nem volt pihenni percem,
S a tiltó kéz most itt felettem!....

A többi megy és kap otthont, hazát,
Feje felett derüs ég kékje,
Szivét szent föld szerelme hatja át
S lelkét megnyugvás tiszta fénye.

Családja él, virul, gyarapszik,
Hire nagy időkre fogamzik,
Boldogsága, jóléte meg se bomlik....
S az én reményem itt ma összeomlik!

Nagy ur, erős hatalmu Jehova,
Igy áldod azt, ki hozád hü vala?
Hát a ki türt, kétségbe nem esett,
Igy alszik ki hitének csillaga?

Hát ennyi csak a szivnek álma,
Reménye, minden szép világa?
Isten, "Kié az ország, a hatalom" —
Hát ez a pályabér, a jutalom?! . . .

De nem panaszlok, szivem már nyugodt
Sorsom csöndes békével türöm el:
Ki népemért népekkel harcba szálltam,
Tudom, a feledés nem temet el.

Ám a tüz is, ha fénye elsugárzott,
Kialszik, bárha hasznos, áldott:
— Hogy elfogyott a fény, lehellet,
Az én testem is elpihenhet! . . .

Juhász Sándor.

MAGYARORSZÁG.

S most hivom, hivom, megidézem
Sok-sok hüséges cselédem.
Jöjj el csodás, szépséges álom,
Ma éjjelre valóra váljon
A boldog magyar gondolat!!
Gyüljön körém itt minden porszem
Akár rabföld, akár szabad.
Suhanj, hess innét csuf jelen,
Hiszen e büvös éjjelen
A mult és jövő Magyarország,
Mindegyik röge megjelen!
Mosolygó, kedves PEST megye,
Köszöntlek szivvel, jöjj ide!
S nyomodba büszkén, táncra lép
A kincses KUN meg JÁSZ vidék.
Van-e még szines délibáb?
Ó, hozd magaddal — HAJDUSÁG!
Királyok földje, lépj ide:
Mosolygó FEHÉR vármegye!
Ott látom VESZPRÉM cimereit.....
A vén bakony mit álmodik?
Köszöntlek GYŐR, e drága sorban,
Vigan virulj e dus csokorban!
HEVES, te hetyke....! Most jössz te:
Az egri kislány mind büszke!
Hát neked, nótád van-e még,
Hires, nótázó NYIRVIDÉK?
S tudod-e még a szivből jövő dalát,
Mit Szent-Gellértnek zümmögtél: CSANÁD?
Köszöntlek hiven, szép ARAD megyém,
Nevelj virágot hősök sirhelyén!
Mohács, Szekszárd és ősi Simontornya
Üdvözletét te hozod nekünk: TOLNA.
Hivlak téged is, fürgén lépj ide,
Alföldünk gyöngye: CSONGRÁD vármegye.
A te jöttöd is szivrepesve várom:
Jókai termő, mesélő KOMÁROM!
SOMOGY, hol késel? Ugyan mire vártál?
Ki a csatában mindig elől jártál?
Hát téged ott, hogy köszöntselek,
Én SOPRONOM, te leghüségesebb?
Meg téged: kedves, ősi BARANYÁM,
A kakukszavu Mecsek oldalán?
Ó, csakhogy látlak, szorgalmatos BÁCSKA!
Majd elepedtem a szomoruságba.
Szelid MOSON, vidám légy, hiszen látod,
Dalolnak még az óvári diákok!
Nézd, ott a társad: derüs, sugaras,
Mert törhetetlen, mint neve: a VAS!
ZALÁNAK földjét hitre ihleti
A Himfy-dal s a zengő Berzsenyi.
ESZTERGOM — vággyal hivom a neved,
Szent István áll őrt tornyaid felett.
Szondy György földje: drága HONTmegyénk.
Selmec diákját s kedvét hozd közénk!
Rákóczi s Kossuth áldott bölcseje
Köszöntlek: nemes ZEMPLÉN vármegye.
És most idézem BÉKÉS földjét,
Kitárt karokkal s szivvel várjuk itt.
Jöjjön nyomába édes BIHARORSZÁG,
S köszöntöm véle: Váradot, Szalontát!
Hivom utána NÓGRÁD vármegyét,
Mely hiven őrzi Árpád cimerét.
És üdvözöllek lelkesedő SZATMÁR,
Ki Kölcseiddel nékünk Himnuszt adtál!
Nyugatra száll most hivó szózatom:
Idézlek drága, megkinzott POZSONY!
Nyomodba lépjen hős TEMES megye,
Hunyady földje, acélos röge!
Téged is hivlak, hüséges BEREG,
Munkácsod tornyán dicsőség lebeg.
S a szivem, ime, most feléd repes:
Bübájos ország, kincsgyüjtő SZEPES!
Majd SZILÁGY jő, a bátrak büszke földje,
Mely a magyarnak Wesselényit küldte.
Te is jövel, ki bányakincsed ontod,
Erőskaru, mosolygóarcu BORSOD!
Nyomon kövessen a hős ABAUJ,
Rákóczi hive megingatlanul.
Siess utána kincses, szép KOLOZS,
Töviskoronád vértől biboros!
Idézem most LIPTÓNAK tiszta táját,
Amelyet féltőn ölel át a Kárpát.
Délről siet a hü HUNYAD megye,
Örök dicsőség, büszke cimere!
S ki futva jő ott ungon-berken át:
Köszöntöm itt: a kedves UGOCSÁT!
Mögötte meg lelkesen tör előre
Hü MÁRMAROS, a Kárpátoknak őre.
És hivásomra ime megjelen
Erdélyországból a derék — SZEBEN.
GÖMÖR — te hozod el költő-éneked:
"Fiaim csak énekeljetek!"
Az égi szüznek ékes cimere
Megvéd örökké: erdős CSIK megye.
S ki árva sorsod türőn viseled

ÁRVÁNAK földje — hadd köszöntselek.
Hunyady teste por, — de lelke él,
Őrizzed hiven, jó ALSÓ-FEHÉR.
Köszöntlek UNG, Bercsényi pátriája
E dicsőséges vármegyék sorába!
Szent László nyomát őrzi cimerén
Az én legendás TORDA vármegyém.
S jöjjön a párja — Szent László szivében
Siess körünkbe: szép NYITRA-vidékem!
S te, NAGYKÜKÜLLŐ, hozd a szent rögöt
Melyet Petőfi vére öntözött.
BARS vármegye a halálig kitart,
Mert cimerében ott a hősi kard.
KRASSÓ-SZÖRÉNY, ne szerénykedj! Előre!
Hiszen te vagy a Vaskapunak őre.
A koronádat angyal őrzi, SÁROS,
Hited és kedved azért oly virágos.
Most KISKÜKÜLLŐT idézi szavam
S köszöntöm, ime, szivvel, boldogan.
TRENCSÉN, tudod-e: fiaid azt tartják,
Te ástad ki egyszer Rákóczinak kardját.
Egyre nő a fénye lelkem derüjének:
Üdvözlöm cimerét TORONTÁL megyének.
TURÓC, te megcsufolt—nézd ölelve várlak
Elfelejtünk, meglásd, minden csunya álmot.
SZOLNOK-DOBOKA büszkén léphet itt,
Zengjük még Cserhalom hősi énekit!
S ki szüzi erdőillatot hozott,
Köszötöm most a kedves ZÓLYOMOT,
Liliomokkal ékes cimered
NASZÓD-BESZTERCE, hiven viseled.
Jó FOGARAS, én köszönöm neked,
Hogy ide hozott a régi szeretet!
Mögötted BRASSÓ törtet ott előre,
Siess, siess e nagy gyülekezőre!
S jöjjön utánad, a gyönyörü sorba:
Zászlólengető, vitéz MAROS-TORDA!
UDVARHELY, várlak, vágyó szivvel várlak.
Mit üzennek a régi rabonbánok?
S e hetvenhárom szemü gyöngyfüzérben
Nagy zárógyöngy vagy, kedves
HÁROMSZÉKEM.
De testvérszivvel siet még ide
A verőfényes magyar-FIUME....
S köszöntlek végül, én ikerhugom,
Sok szenvedés ül halvány arcodon,
De majd elmulik — testvér-
HORVÁTORSZÁG!
S a két sziv, amely együtt kezdte sorsát,
Az ősütemre ujra rátalál,
Mert ezeréves ritmusokra jár!

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ

az amerikai magyar testvérszeretet legbeszédesebb bizonysága.

DARAGÓ TESTVÉREK

MÉSZÁRSZÉKE ÉS FÜSZERÜZLETE

482 SOUTH-EAST STREET
AKRON, OHIO

Előzékeny magyar kiszolgálás.

A legjutányosabb árakat számitjuk.

A SZERETET MUNKÁJA KRISZTUS KICSINYEIÉRT.

Irta: **Dr. Nánássy Lajos.**

A keresztyén vallás magára a Jézus Krisztusra van alapitva. Az Ő isteni személye és élete az a forrás, amelyből a hivő lélek táplálkozik. Egyházában az Ő lelke árad szét, a Szentirásban Isten üzenete van megörökitve, de az egyházon és biblián tul Krisztus az egyetlen fundamentum. Az egyház azért értékes mi nekünk, mert Ő a feje, a bibliát azért becsüljük meg, mert Ő az az Ige, aki testet öltött. Azok, akik akár az egyház, akár a biblia tekintélyére és csalatkozhatatlanságára hivatkoznak, nem hagyhatják figyelmen kivül azt, hogy Krisztusért lehetségesek mindenek a hivőknek.

A Krisztust ugy ismerjük, mint a gyermekek barátját, betegek orvosát, ügyefogyottak pártfogóját és szomoru szivek vigasztalóját. Egyetlen célja az volt földi sáfárkodása alkalmával, hogy széjjel járván jót tegyen. Nem azért jött, hogy Neki szolgáljanak, hanem azért, hogy Ő szolgáljon másoknak. Hivei számára is a szolgálat parancsát hagyta örökségül. Csak az képes megérteni a keresztyén vallás lényegét, aki tisztán látja maga előtt a "Christus Consolator"-t, vagyis a vigasztaló Krisztust.

Az apostoli korban a jeruzsálemi eklézsia megértette az Urat, amikor hét **diakonust** választottak, akik a szegények asztalánál szolgáltak. Az elhagyottakról és szükölködőkről való gondoskodás épen ugy hozzá tartozott az egyház munkaköréhez, mint az igehirdetés és sákramentumok kiszolgáltatása. A jeruzsálemi egyház olyan diakonusokkal dicsekedhetett, mint Filep és István vértanu voltak. Nem voltak ugyan az igehirdetésből sem kizárva, ámde első sorban az volt hivatásuk, hogy a szegényekről gondot viseljenek. Később változott a helyzet és a diakonusok pár század elteltével segédpapok lettek, akiket elvontak eredeti munkakörüktől, amit az apostolok jelöltek ki számukra. A görög diakonus szó a magyar "diák" szóban jött át a magyar nyelvbe és e kifejezés alatt régebben olyan egyént értettek, aki a hittudományt elsajátitva segitett a lelkésznek az istentisztelet végzésében. Ámde a diakonusnak eredeti hivatása nem ez volt.

A szegényeket szolgáló férfi diakonusok mellett ott találjuk a női **diakonisszákat** is. Ilyen volt Fébé, a kenkhreai gyülekezet szolgálója. A IV. századból reánk maradt "Apostoli Konstitució"-ban van megörökitve az az imaforma, amelylyel a diakonisszákat felavatták:

"Örök Isten, a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, férfiunak és nőnek Teremtője, aki Miriámot, Deborát, Annát és Huldát Szentlélekkel töltötted be és megengedted, hogy egyszülött Fiad asszonytól szülessék, akiket a bizonyság sátorában a Te szent kapud őrizetére elválasztottál: tekints alá e szolgáló leányodra, aki erre a szolgálatra felavattatik, tisztisd meg a testnek és léleknek mindenféle szennyétől, hogy a hivatalt, amely rá ruháztatik, méltóképen betölthesse, a Te dicsőségedre és a Te Krisztusod tetszésére, akinek Veled és a Szentlélekkel legyen dicsőség és tisztesség mindörökké Ámen".

A kersztyénség legelső századaiban az árvagyermekek **örökbefogadásával** találkozunk. Nagy számmal voltak apátlan és anyátlan gyermekek, akiknek szüleik vagy természetes halállal haltak meg, vagy pedig a vértanuk dicsőségében részesültek és ezeknek árváit a többi keresztyén testvérek fogadták magukhoz. A keresztelési fogadalom alapján ez a kötelesség elsősorban a keresztszülőkre várt, aztán a rokonokra, ismerősökre, szomszédokra és mindenkire, mert a Krisztus követői egy nagy család tagjai. Ha pogányok tettek ki gyermeket, a kersztyének azokat is felvették és ugy nevelték, mint a sajátjukat. Rendszeres árvaházakat, vagy ehez ezekhez hasonló intézeteket a három első században nem találunk. De már a IV. században elő állanak az ilyen intézmények és a keresztyének bőkezüen adakoznak azoknak fentartására. A keresztyénséget ugy tekintették, mint éle-

tet, amit a mindennapi életben kell gyakorolni és a mit nem elég csak hinni.

Ha a negyedik, ötödik és hatodik század hiresebb egyházatyáinak prédikációit olvasgatjuk, azt látjuk, hogy a **jótékonyság** gyakorlását nagyon gyakran emlegették hiveik előtt. Chrysostomus konstantinápolyi patriárkha naponként 7000 szegénynek adott eledelt és ezek között árva gyermekek és rokkant aggok nagy számmal voltak. Paulinus, aki később Nóla püspöke lett, minden vagyonát a szegények között osztotta szét és előfutára lett ebben a tekintetben Asszisi Ferencnek és Wald Péternek. A Krisztusnak milyen megértése volt szükséges ahoz, hogy ezek a férfiak ne csak alamizsnát nyujtsanak, hanem egész vagyonukat oda áldozzák a Krisztus szegényeinek!

A szolgálat munkáját végző diakonusok és diakonisszák a középkor folyamán lassanként eltünnek és helyüket a férfi és női **szerzetesek** foglalják el. Ezek nem a világban végezték a szolgálatot, hanem a világ elől menekülve segitették azokat, akik zárdáikban kerestek oltalmat és segitséget. A név változott, de mint barátok és apácák hasznos munkát végeztek és a krisztusi jótékonyság áldott karjainak bizonyultak.

A **reformáció** századában a **lutheránus** országokban a szegények ügyének vezetésére pénztárost választottak, aki néha a diakonus nevet is viselte. Ez gyüjtötte be az adományokat, amikből a szükölködőket segitették. **Kálvin** a keresztyén vallás alapvonalairól irott munkájában a szegények gondozását olyan fontosnak mondotta, mint magát az egyházkormányzást. Megemlékezik a segélyek kiosztásáról és az öregek s betegek ápolásáról. E munkára nőket is alkalmasaknak vél és igy a diakonissza intézményt ujra feléleszteti. **Lasko** János, lengyelleredetü reformátor hollandiai tartózkodása alatt a gyülekezetekbe világi diakonusokat és diakonisszákat állitott be, hogy a szegények asztala ne maradjon elhanyagolva. A gyülekezeti munkára csak öreg özvegy asszonyokat alkalmaztak. Ugyanis I. Timotheus 5:9-re gondoltak, ahol nem diakonisszákról, hanem özvegyasszonyokról van szó. Hollandiában az árvaházak és kórházak női felügyelői diakonisszák voltak.

Az első nagyobbszabásu evangéliu- irányzatu árvaház felállitása a **Francke Hermann Ágoston** nevéhez füződik, aki 1663-ba Németországban Lübeckben paraszt szülőtől született. Az evangélikus lelkészi pályra lépett, a német theologiákon tanult, ah akkor a megmerevedett, száraz lutheráni orthodoxia (igazhitüség) uralkodott. Fran ke érezte lelkében, hogy vallásos buzgósá nincs teljesen kielégitve és mikor Já 20:31 alapján készitett predikációt ("ez pedig azért irattak meg, hogy higyjéte hogy Jézus a Krisztus, az Istennek fia hogy ezt hivén éltetek legyen az Ő nev ben"), megtalálta lelkének nyugalmát és te jes hittel ölelte magához a Krisztust. Gy korlati, mély hitéért pietistának (szentesk dőnek) csufolták és sok támadásban v része.

Áldásokban gazdag élete akkor kezdődö amikor Halle külvárosában, Glauchában l lelkész. 1695-ben négy tallérral és 16 gara sal tandij nélküli iskolát nyitott, amit sz gények iskolájának nevezett. E mellett jo módu szülők gyermekei számára polgári i kolát csatolt, később latin iskolát. Mik 1696-ban ötszáz tallérnyi adományt kapo kilenc gyermekkel megkezdte az árvaház amely célra a parókhia mellett egy ház vásárolt. 1698-ban egy nagy telket vett me ahol elhelyezhette az addig elszórtan le intézményeit. A megvásárolt telken egy ve déglő állott, amely az "Arany Sas"-hoz v címezve. Mikor Francke a nagyarányu f épületet a vendéglő helyén elkészittette, a nak homlokzatára Ézsaiás 40. részének 3 versét vésette: "Akik az Urban biznak, er jök megujul, szárnyra kelnek, mint a sa keselyük, futnak és nem lankadnak me járnak és nem fáradnak el." Valóban, az hite állandóan az Isten felé tekintett és ne szégyenült meg. Hite segitségével semmib csoda dolgokat hozott elő. Az árvaházh könyvkereskedést és gyógyszertárt csato és ez a két vállalat képezte az árvaház egy hatalmas fentartási alapját. Mikor 1727-b elhalt, árvaházában 100 fiu, 30 leány, elemi és polgári iskolában 1725, a latin kolában 400, a paedagogiumban 82 tanuló. menzánál (diákasztal) 255 tanuló étkez Intézetét kiváló vendégek, közöttük I. F

A mi kis árvaházunk legkisebb gyermekei Kalassay Sárika tanitónővel és két nagyobb leány Kalapács Róza és Angi Mariska.

A kisebb gyermekek másik csoportja és két aggtestvérünk egy pár nagyobb leánynyal.

gyes Vilmos király is meglátogatták és megbámulták. Neve ma is él alkotásaiban, mert Hallében ma is van egy városrész, amelynek neve ez: "Francke alapitványai". Ennek főépületében ez a felirat olvasható: "Idegen, amit itt látsz, azt a hit és szeretet végezte el, tiszteld az alkotó Lelket, hitben szeretve, mint ő".

Francke a gyermeknevelésben is kiváló szaktekintély volt és azt modern alapokra fektette. Három munkája magyar nyelven is megjelent. Az egyik: "Oktatás a gyermeknevelésről", a másik: "Utmutatás az igaz keresztyénségre" és a harmadik: "Szentirás szerint való életnek regulái".

A Francke nyomdokaiba **Wichern János Henrik** lépett, aki 1808-ban Hamburgban született, ahol apja szegény irnok volt. Iskoláit nagy nélkülözések között páratlan kitartással és bámulatos szivósággal végezte el. A lelkészi pályára vonzotta szive és Göttingben, az észszerüségnek az isteni kijelentés feletti hatalmát hirdető iskola falai között tanult. De a hitetlen racionálizmus nem tudta elcsábitani. Akárhogyan próbálták is tanárai kisebbiteni előtte a hitet, ezt irta anyjához: "Soha sem felejtem el, hogy mikor kis gyermek voltam, te minden este imádkoztál velem és hogy az első bibliai mondás, amit tőled tanultam, ez volt: "Krisztust szeretni minden tudásnál fellebb való". Pedig tudása is volt olyan, aminővel nem minden ember dicsekedhetett.

Göttingai tanulmányai elvégeztével megtekintette Hallében a Francke alkotásait, amelyek maradandó hatást gyakoroltak fogékony lelkére. Berlinben tovább tanult, ahol az evangéliumi szellemü Neander tanár érdekelte különösképen. De Berlinben az egyetemi befolyásnál is nagyobb hatással volt reá a báró Kottwitzzal, a herrnhuti vezéremberrel való találkozása, aki Berlinben a szegények számára menhelyet létesitett. Itt predikálta Wichern az evangéliumot az elhagyottaknak.

Hamburgba való visszatérésekor a Thabitalelkü Sieveking Anna önfeláldozó munkájáért lelkesedett. Mint vasárnapi iskolai főtanitó rájött arra, hogy egy olyan gyermekotthonra van égető szükség, amelyben az eldurvult szülők gyermekei keresztyén szellemet találnak. Terve az volt, hogy gyermekeket kisebb csoportokban helyezi egyes házakban egy-egy "atya" vezeté alatt.

Hamburg egy gazdag polgára erre a cé átengedte a város közelében levő kis ház Kidolgozta a gyermekfalu tervét és néhá nap alatt hat ezer márka adomány gy kezeihez és 1831 okt. 31-én megnyilt a me ház. Annak az évnek a végéig 12 gyerm talált benne gondozást.

Az otthon gyakorlati célok szolgálatá mintája lehet a mostani gyermekmenhely nek és árvaházaknak is. Az elv az volt, ho a fiuk, amire csak szükségük volt, sa munkájok árán szerezzék meg. Egy sza a szabó mesterségre, a másik mester a papucs készitésére tanitotta meg a gyerm keket, a menház területén levő nyárfá magok a fiuk döntötték le és készitett belőle fapapucsokat, főző eszközöket gyufát.

Az otthonba először csak fiukat fogad be, de "Fecskefészek" név alatt megnyilt leányokat befogadó hajlék is. 1841-ben "M kas" cim alatt egy másik épület emelkede azért nevezték ezt igy, mert az intéz fiuk magok épitették az uj jövevények sz mára.

Két év mulva nyomdát állitott, ma könyvkiadó és kereskedő vállalatot, am nek jövedelmét az intézet fentartására fo ditotta. Majd havi folyóiratot adott amelyben az otthon müködését ismertet

Jelszavához: "ami hitünk az a diad amely meggyőzte e világot", mindhalál hü maradt. 1881-ben költözött el hét é tartó megpróbáltató szenvedés után. Hal előtt pár nappal papirlapra feljegyezte utol kivánságát, hogy Isten a Krisztus véré adja meg számára az örök üdvösséget szeretteivel együtt vegye fel őt Krisztus Ő vele való egyességbe.

Wichernen kivül a Falk weimari Luth hofja, a Zeller beuggeni gyermekotthonja é demelnek említést ,ahol sok árva és elhagy tott gyermek talált meleg otthont és vall sos légkört a német lutheránus egyház vé szárnyai alatt. De a Fliedner Tódor tev kenysége megérdemli azt, hogy vele bőve ben foglalkozzunk.

Franckéhez és Wichernhez hasonló választott edény volt az Isten kezében **Fliedner Tódor,** aki szintén Németországban, a rajnamenti Eppstein városában 1800 született. Atyja lelkész volt. Ő is a papi pályára lépett és 1822-ben már a kicsiny kaiserwerthi gyülekezetnek lett a pásztora. Alig ,hogy állását elfoglalta, nagy nyomoruság szakadt a kis egyházra. Vagyonosabb bársonygyáros tagjai teljesen tönkre mentek és a templom ajtaját be lehetett egész nyugodtan zárni. De Fliedner mély hite ebbe nem tudott bele nyugodni. Kiment Angliába és Hollandiába és a hittestvérek között 60,000 márkát gyüjtött egyházközsége felsegitésére. Sikerült is neki az egyházat rendbe hozni és a hitéletet megszilárditani.

Az Isten csodálatos gondviselése azonban abban nyilvánult meg, hogy külföldről a pénzen kivül más egyebet is hozott hazájába. Hollandiában és Angliában megismerkedett a keresztyén felsegitő szeretet hatalmas alkotásaival és elhatározta, hogy ő is alkképpen cselekszik. A Kaiserwerth közelében levő Dusseldorfban a börtön elhanyagolt lakói között kezdette meg a nemes munkát. A börtönből kiszabadult nők számára először kezdetleges, majd 1835-ben a jól épitett Magdalenum-Asylumot emelte. Majd kórházra és abban elhelyezendő diakonisszákra gondolt. 1836-ban egy nagy házat vásárolt meg és azt kórháznak alakitotta át. Az első beteg egy római kath. szolgáló volt az evangélium szellemétől áthatott kórházban.

A Fliedner nevéhez az alkotások egész sorozata füződik. Felállitotta a leányárvaházat, kisdedóvodákat, óvónő és tanitónőképzőt, Berlinben a Mártha udvart, amelyben cselédotthont létesitett és sok más jótékony intézetet. Mikor 1861-ben a diakonisszaház allapitásának huszonötéves évfordulója elérkezett, 27 diakonisszaintézet dicsérte a nagylelkü kezdeményezőt. 1864-ben hunyt el Istennek e kiváló szolgája, amikor Kaiserwerthből magából 465 diakonissza került ki, akik 26,000 beteget gondoztak és 3000 gyermeket neveltek. Évenként naptárt adott ki, amelyben munkálkodását ismertette.

Intézetét több előkelő vendég felkereste és megbámulta. Igy IV. Frigyes Vilmos porosz király, Angliából Fry Erzsébet, aki a börtönökbe vitte be a Krisztus lelkét és Nightlingale Florence, aki Kaiserwerthben tanulta meg azt az önfeláldozó szeretetet, amelylyel a nemsokára kitört krimi háboru ban a sebesült katonákat gondozta.

Fliedner a Krisztus országa érdekében nemcsak Európa különböző országait járta be, hanem megfordult Egyptomban, Törökországban, Palesztinában és Amerikában is, ahol mindenütt kórházakat és leánynevelő intézeteket alapitott. Mikor 1851-ben Amerikában járt, a pittsburghi diakonisszaházat szervezte.

Bennünket közelről érdeklő munkája az 1858-ban külön lenyomatban megjelent "Die evangelische Martyrer Ungarn und Siebenbürgen" (Magyarország és Erdély evangéliumi vértanui) Farkas József volt budapesti ref. theologiai tanár ennek nyomán irta meg "Elbeszélések a magyar prot. egyház hitbajnokainak és vértanuinak életéből" cimü munkáját.

Egyik életrajzirója igy jellemzi a Fliedner intézetének szellemét: "Az intézetekben szigoru rend és törvény volt az uralkodó. Nem mindig szerették, gyakran féltek tőle, de mindig tisztelték. Szigoru, de mégis irgalmas atyja volt övéinek. A diakonisszák kiváló tisztelettel viseltettek iránta. És ő is minden munkája között a diakonisszák képzését tartotta élete főfeladatának.... És milyen önzetlen volt! Akinek kezén milliók forogtak, szegényen halt gem. Sok gyermeke közül hetet igazi árvákul hagyott hátra.... A Fliedner élete az Isten igéje által táplált hit és imádság élete volt, ezáltal lett az hősiessé és mások számára is oly bővölködővé.... Arcképe alá ezt irta: "Annak (Krisztusnak) növekednie kell, nekem pedig alább szállnom". (János ev. 3:10) (Lásd: B. Pap István: A belmisszió hősei.)

Még egy másik melegszivü német gyermekbarátról kell megemlékeznünk, aki előkelő származása dacára leszállott a föld porában játszó, elhanyagolt gyermekcsoporthoz, hogy Krisztushoz emelje fel őket. Neve Bodelschwing Frigyes.

Bodelschwing Frigyes előkelő nemesi család sarja volt, aki a németországi Tecklenburgban 1831-ben született. Atyja a politikai

pályán a miniszterségig vitte és soha nem mulasztotta el házában a reggeli és esteli családi istentiszteleteket. A fiatal Frigyes előbb világi pályára akart lépni, de az Isten nem oda szánta. Mikor még gazdasági felügyelő volt, egy szegényes kunyhóba belépve a családanyát a padlón holtan feküdve találta. Hozzá közel két kis gyermek simult az anya holt teteméhez, hogy anyjuk közelében melegedjenek. Ide juttatta a családot az apa iszákossága.

Ezután nemsokára egy vasárnap reggel egy falusi templomba tért be, ahol a lelkész Máté 9:38 alapján (Kérjétek az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába) prédikált és megkérdezte a gyülekezetet, hogy nem volna-e valaki, aki elmenne a nagy aratásba? Az ifju Bodelscwing lélekben jelentkezett és beiratkozott a hittudományi szakra, hogy pappá legyen.

Először Párisba ment missziói lelkésznek, ahol a nagy világváros felnőtt és gyermek németjeit gyüjtötte össze. Majd egy westfalaiai faluban vállalt papságot, ahol epileptikus betegeknek menhelyet és diakonissza otthont emelt. A diakonissza otthonnal kapcsolatban gyermekotthont és két menházat is találunk.

Ugy tudott kérni az általa képviselt szent dolgokra, hogy Németország legnagyobb kéregetőjének nevezték el. Erre ő ennyit válaszolt: "Az én kérő szózataim csak halk visszhangjai a felém hangzó segély- és jajkiáltásoknak". Élete alkonyán is kért és alkotott. Berlin közelében felépitette a "Reménység Völgy"-ét, amelyben 500 hajléktalan és munkanélküli talált nemcsak otthont, hanem munkát is és mintakertészetök által jó nevet szereztek az intézetnek is, saját maguknak is.

A nagyszivü és nagy dolgokat alkotó Bodelschwing 79 éves korában 1910-ben tért meg az ő Urához.

Hollandia a XVI. századtól kezdve a svájci reformáció egyik erőssége volt és benne az egyház szeretetmunkája nem volt ismeretlen. A gyülekezeti szolgálat egyenrangu volt itt az istentisztelettel és a diakonusi és diakonisszai munka serényen folyt. Itt is hosszu időnek kellett eltelni, mig a jószivek munkáját rendszeressé és áldásaiban gyümölcsözőbbé tudták tenni. Az első nagyobb arányu munka egy kiváló lelkésznek, a Heldringnek nevéhez füződik. Az Isten minden ország számára rendel embereket, akik Ő reá hallgatva és Ő benne bizva elvégezzék a reájuk bizott szolgálatot az Ő kicsiny gyermekeiért. Ilyen választott cserépedény volt az Isten kezében **Heldring Ottó Gerhard,** aki 1804-ben született a német határhoz közel fekvő Zevenaar városban. Atyja lelkész volt és ő maga is Krisztus szolgája lett. Első nagyobb alkotása a bünbeesett nők számára alapitott Magdalenum volt, de ezt a munkáját nem koronázta kellő siker. De az Ur vele volt és nem engedte, hogy hitét elveszitse. Mikor megrongált egészsége visszaállitása végett egy fürdőhelyre ment, ott tartott predikációjának hatása alatt elkötelezettséget érzett saját magában arra nézve, hogy az elesettek és nyomorultak gondjait felvegye. Haza térése után Zetténben megvásárolt egy nagy sörgyárat, ahol bukott nők számára Magdolna menházat létesitett, majd 1857-ben egy mezőn a Talitha Kumi otthont emelte, amelyben 16. éves korig 200 leány talált családi otthonra. A serdülő leányok részére később a Bethel intézetet szervezte, azután a tanitónőképezdét. E kiváló férfiu, akinek a krisztusi hithez csodálatos szeretet adatott kegyelmi ajándék gyanánt, 1876-ban hunyt el. Találóan jegyezték fel sirkövére: "A szeretet soha el nem fogy."

Dániában már a XVIII. század kezdetén találunk árvaházakat. Az egyiket 1727-ben emelték és benne a növendékek nagyon szigoru, sok tekintetben tulzott vallásos nevelést kaptak. A másikat 1755-ben nyitották meg, amelyben főleg a hazafias szellemerősitését vitték tulzásba. A gyermekekkel az utóbbi intézetben tulsokat dolgoztatták, egészségtelen lakásokba helyezték el őket, ugy hogy minden ötödik gyermek elpusztult. A rossz vezetés és beosztás miatt nem lelkesedett érte a közönség és mikor pár év mulva leégett, nem épitették fel.

Angliában Lord Ashley Smaftesbury grófja volt az. elhagyott gyermekek első, igaz barátja. Egyik őse a Stuart királyi ház visszahelyezésében élénk szerepet játszott és a nemzettanács elnöke lett. A mi grófun-

Árvaházunk első négy osztálya 1929-ben.

Árvaházunk 5—6. osztályos növendékei
és a konfirmándusok.

1801-ben született és először az angol alsó, majd felső háznak lett tagja. Politikai szereplésének kiválósága abban állott, hogy meglátva a kiskoru gyermekeknek nyomorát, akiket gyárakban, bányákban és különböző mesterségeknél alkalmaztak, a gyermekek mentését tüzte ki életcél gyanánt. Tizennégy évig kellett harcolnia, mig elfogadták azt a javaslatát, hogy a szövő gyárakban nők és gyermekek napi tiz és szombaton napi hat óránál többet ne dolgozhassanak. Belátott a társadalmi nyomor mélységeibe. Kikelt az ellen, hogy az iskolába járó gyermekeket naponként hat órán át tanitják az erény- és illem szabályaira, aztán vissza küldik őket bünös környezetbe, a szenny és kicsapongás sötét zugaiba, ahol épen az ellenkezőjét látják annak, amit az iskolában tanultak. Ezért sürgette a munkásokat megillető tisztességes és erkölcsös lakásokat.

De parlamenti müködésén kivül a mindennapi éeltben is sokat tett a züllött és elhanyagolt gyermekekért. Ugynevezett "Rongyos iskolákat", (Raggad Schools) létesitett, hogy az elhanyagolt gyermekek Istenről halljanak. Ezekben az iskolákban, amiket önfeláldozó keresztyén tanitók vezettek, ma több, mint 6000 szegény és nyomorék gyermek nyert gondozást és keresztyén oktatást és évenként 8000 gyermeket küldenek ki üdülő helyekre. A rongyos iskolák intézménye nagyon hozzá nőtt a gróf szivéhez. Mindhalálig azzal az egyszerü pokróccal takaródzott, amit az iskola növendékei ajándékba csináltak neki. "Kényelmesen pihenek alatta és közel érzem magam a szegény gyermekekhez", szokta volt mondani.

Az anglikán egyháznak volt tagja és annak minden belmissziói munkájában részt vett. Elnöke volt a Bibliatársulatnak és 34 éven keresztül annak minden évi gyülésén megjelent. Ott volt a londoni Ifjusági Egylet megalapitásán és annak gyülésein sokszor elnökölt. Valóban ugy élt, amint azt családi cimerében ez a jelszó kifejezte: "Szeress, szolgálj!" Szeretete igaz, őszinte krisztusi szeretet volt, szolgálata pedig méltó a Krisztus követőihez.

Mikor 1885-ben meghalt, a westminsteri abbey patheonjában akarták eltemetni Anglia országhirü halottai közé. Utolsó kivánsága azonban elhunyta előtt az volt, hogy a birtokához közel fekvő falusi templom sirboltjába helyezzék nyugalomra, hogy közel lehessen az őt megértő és mindenben hűségesen segitő felesége porrészeihez.

Az igazi keresztyén szeretetmunka nem ismer felekezeti korlátokat. Amit az anglikán Lord Ashley Angliában megkezdett, Skóciában tovább folytatta a skót szabad presbyteriánus egyház egyik nagynevü alapitója: Guthrie Tamás lelkész. Ő vezette be Skóciába a rongyos iskolákat és azok sikere érdekében mindhalálig hüségesen munkálkodott. Ezekben sok skót gyermeket mentett meg a züllestől és vezetett a Krisztushoz.

A rongyos iskolák munkája egész brit birodalomra kiterjedt és a milyen mértékben emelkedett az hatalomban, gyarmatokban és gazdagságban, épen olyan mértékben erősödtek a gyermeki lelkek is. Mert, ahol nagy a fény, ott nagy az árnyék is. Londonban a város egyik részén gazdag emberek palotái állanak, a másik végén pedig a nyomor és szenvedés sötét képe tárul elénk. A nyugati városrészből samaritánusoknak kell átjönni a keleti mocsárba, hogy az ott fuldokló gyermekeket kiemeljék, megtisztitsák és megmentsék, mint az ő édes testvérüket és mint ugyanannak a Krisztusnak megváltottait. Skóciában pedig egyik társadalmi osztálynál a pálinka mértéktelen használata dühöng, aminek mételyező hatása a gyermeki lélekre is kihat. Ezért Nagy Britannia szempontjából azok a rongyos iskolák vetekednek a katonaság és tengerészek által végzett munka fontosságával. Erre jött rá Shaftsbury grófja és Guthrie lelkész.

Shaftsbury grófjának méltó tanitványa volt a spanyoleredetü és irszületésü **Barnardo János,** aki angol anyától 1845-ben született. Kinába készült missziói orvosnak és 21 éves korában Londonba ment tanulni. Itt isherkedett meg a "rongyos iskolák"-kal, amelyek egyikében buzgó tanitó lett. Iskolája céljaira egy szamáristállót hozatott rendbe és erre a szerény helyre, amely áldásos munkálkodásának bölcsője volt, mindig megindult érzésekkel gondolt vissza. Mert a londoni elhagyottak városrésze, amit közönsé-

gesen "slum"-nak (mocsár) neveznek, bőségesen szolgáltatott gyermekanyagot, amivel neki és társainak foglakozni kellett.

Egy este, amikor már a rongyos iskolából haza bocsátotta a gyermekeket, egy tanitványa arra kérte, hogy hadd maradhasson ott éjszakára az istállóban a meleg kályha közelében. A Barnardo kérdésére a fiu elmondta, hogy neki nincs sem apja, sem anyja, igy otthonnal sem rendelkezik és elvezette a Barnardot a nyomor és szenvedés tanyájára, ahol utcai gyermekek éjszakára buvó helyet találtak a maguk számára. Ekkor fogamzott meg lelkében az a nagyszerü gondolat, hogy életét a Krisztus kicsiny gyermekei megmentésére áldozza.

A szomoru helyzetet feltárta a társadalom előtt és gyüjtést inditott. Egy cselédleány adta neki az első adományt, ami mindössze 27 fillér volt. A Barnardo haláláig 3 és negyed millió angol fonttal segitették a Barnardo munkáját.

London egyik elhagyott utcájában nyitotta meg az első menházat 25 fiuval, akiket ő maga szedett fel az utcáról. Élete végéig több, mint 60,000 gyarmek talált nála otthont és krisztusi lelkületet. Később leányfalvat is épitett, ahol most 64 házban ugyanannyi "anya" felügyelete mellett 1300 leány van.

Csodálatos szervező volt. Megalkotta a Babies Castle-t (csecsemők otthonát), majd 18 más otthont egészséges és beteg gyermekek számára. A fiuk és leányok egy részét megbizható keresztyén családokhoz adta ki.

Gondja arra is kiterjedt, hogy mi legyen az intézeteiből eltávozó gyermekekkel? A fiukat különböző iparágra és mezőgazdaságra, a leányokat pedig kézi munkára tanitották ki és 20,000 gyermeket küldtek Anglia kanadai és ausztráliai gyarmataiba, hogy a kolóniák hasznos polgárokat, a gyermekek pedig tisztességes megélhetést találjanak. Egy angol hajógyáros kastélyát azért bocsátotta a Barnardo rendelkezésére, hogy benne 320 fiut a kereskedelmi és hadi tengerészeti szolgálatra képezzenek ki.

Ezenkivül Barnardo gyermekkórházakat és népkonyhákat állitott fel, majd népkávéházat, missziói templomot és diakonisszaotthont épitett. 1877-ben a nagy szeretetmunka 57 részből állott, amit a "Dr. Barnardo Otthonai Nemzeti Egyesülete" foglalt egy hatalmas szervezetbe. Ennek első elnöke Shaftsbury gróf, munkatársa a lordkancellár volt, mostani elnöke Somerset hercege és fővédnökei az angol királyi pár.

A Barnardo elve ez volt: "Even open doors" (mindig nyitott ajtók). Ez volt felirva intézeteinek homlokára, ami azt jelentette, hogy egyetlen segélyre szoruló gyermeket sem szabad elutasitani azzal, hogy már nincsen hely, hanem mindenkiről gondoskodni kell. Ha a meglevő menházak tele voltak, ujakat kellett épiteni.

A nagy gyermekmentő 1905-ben hunyt el. Szivbaj vitte el azt a nagy férfit, akinek szive egész életén át a gyermekekért dobogott.

Itt kell megemlékezni **Müller Györgyről,** aki Bristolban 1837-ben 2000 árva befogadására alapitott otthont. Erre a szeretetintézetre soha senkitől egy centet nem kért, be akarta bizonyitani, hogy az Isten ma is az imádságot meghallgató édes Atya, aki küld segélyt kérés nélkül is az árvaház fenntartásához. Valóban, nem is szükölködött soha pénzben. Árvaházának fenntartó oszlopai a szó szoros értelmében a hit és az imádság voltak!

A **francia református** egyházban a **Bost János** neve érdemli meg, hogy a mi Naptárunkban is megörökitsük. Francia Svájcban 1817-ben született és hiába más pályát jelöltek ki számára, mégis pap lett. Franciaországban a mauntaubani szabad ref. egyház iskolájában tanult, ahol a vasárnapi iskolában segédkezett.

Egy vasárnapi iskolás leánynak szülei meghaltak és a kis árvának nem volt otthona. Egyik vidéki barátja egy másik ötéves kis árva gyermeket küldött hozzá, hogy valamilyen intézetben helyezze el. Bost a mauntaubani árvaházban akarta elhelyezni, de a szabály az volt, hogy hat éven aluli és 12 éven felüli gyermeket nem lehet befogadni. Ideiglenesen magán háznál helyezte el a két árvát és a amikor nemsokára La Forceba lelkésznek hivták, zsebében 18 frankkal el- "Az egyháznak szüksége van erre a szererátai vissza akarták tartani a nehéznek lát-

szó terv megvalósitásától, de ő igy felelt: leg otthont és Krisztus lelkéből táplálkozó tetintézetre és én Isten segitségével felállitom."

Kollektáló körutra indult Franciaországban, Svájcban, Angliában és Skóciában és 1848-ban már megnyilt az árva gyermekek otthona. Ezt követte a beteg, majd epileptikus gyermekek háza, akiket türelemmel és hüségesen gondozott. Felnött epileptikusok számára az Ébenhazéert emelte, az élet hajótöröttjei számára a "Retrait" és az élet fáradtjainak a "Repos" otthonokat. Alkotói tevékenysége még itt sem merült ki. "La Misericorde" név alatt gyógyithatatlan női és "La Compassion" név alatt hasonló férfi betegek számára rendezett be asylumot.

Igy munkálkodott hősies önfeláldozással 1880-ban bekövetkezett haláláig, amikor az általa alapitott menhelyeken több, mint 500 árva gyermek és szenvedő felnött talált meleg otthont és Érisztus lelkéből táplálkozó szeretetet és vigasztalást. A Bost élete azt igazolja, hogy kicsiny kezdetből nagy dolgokat hozni elő az Isten dolga és Ő mindeneket megtehet, ha olyan munkatársai vannak, mint az áldottemlékü Bost volt, akinek jelszava ez volt: "Mindenek lehetségesek a hivőknek!"

Nagy mezőt ölelnénk fel, ha az Egyesült Államokban levő gyermekotthonokat és árvaházakat is ismertetnők. Ha Isten éltet, ezt a részt a jövő évi Naptárban olvasandjuk. Most még a magyarországi árvaházakra vessünk nehány pillantást.

Magyarországon az első árvaház a Mária Terézia korában 1765-ben Nagy Szebenben épült. Magyarországon 1904-ig 99 árvaház müködött, amelyek közül csak öt volt állami intézmény. Ezek mellett keletkeztek a gyermekmenhelyek. A 99 árvaházban 1904-ben 4161, a 17 gyermektelepen 19,515, a 14 községi és egyesületi menhelyen 688 gyermeket gondoztak.

A **Protestáns Árvaház** 1859-ben alakult és ma már gazdag alapitványokkal rendelkezik. Első épületét 1869-ben avatták fel, legelső lakója 44 árva volt. 1877-ben másik épületben nyertek elhelyezést az árvák, akiknek száma 100-ra emelkedett.

A kolozsvári **Szeretetházat** Szász Domokos püspök papok és tanárok árvái számára alapitotta. Keck lelkész Uj Banovcén épitett egy másik **Szeretetházat. Debreczenben** egy Szabó András nevü gazdálkodó polgár árvatanulók részére tett alapitványt, ami 126,000 koronáraemelkedett a háboru előtt és évi 48,000 korona segélyt nyujtott. Ugyancsak Debreczenben a **Mária Terézia Árvaalap** évenként 26,000 korona segélyt adott 500 árva gyermek számára. A debreczeni **Ispotályban** 162 öreg, munkaképtelen férfi és nő talál elhelyezést, a háboru előtt évi fenntartása 24,000 koronába került.

A **Bethsaida** nevü budapesti prot. árvaház és diakonisszaház 1866-ban alakult, amikor csak két kis szobából állott. Céljaira Skóciában és Amerikában rendeztek gyüjtést, Miss Machison és egy amerikai, aki nevét nem akarta nyilvánosságra hozni, tették az első alapitványokat. Aztán jöttek a skótoktól, svájciaktól, hollandoktól, angoloktól és németektől ajándékozott szabad ágyak. A budapesti német ref. egyház tartja fennt ezt az intézetet, amelynek uj épülete 1880-ban let kész. Huszonöt év alatt benne 9101 beteg talált gondozást. Helm nővér volt az első, aki a diakonisszanövendékeket tanitotta.

A **Nagypénteki Református Társaságot** 1893-ban nyolc buzgó református alapitotta, amikor nagypéntek ünnepén a budapesti kálvintéri templomból kijöttek. Célja a züllött és rossz utra tért gyermekek megmentése. Erzsébet Otthonában 1894-ben 58 gyermek talál gondozást.

A **Lorántffy Zsuzsánna** egyesületet Budapesten 1892-ben szervezték. Szegény családokat élelemmel lát el és lelki szükségük kielégitését is szem előtt tartja. A Szabó Aladár által alapitott **Bethánia Egylet** is rokon munkásságot fejt ki.

A magyarországi református egyháznak diszére válik az a két Kálvineum, amelyet főképen a Baltazár püspök agitálására emeltek, az egyiket Hajdu Böszörményben, a másikat Nyiregyházán. Az előbbiben papok fiai az utóbbiban papok leányárvái nyernek elhelyezést.

Az elszakitott területen is folyik a szeretet áldott munkája. Jugoszláviában **Feketicsen** magyar ref. árvaház müködik az Ágos-

Kalassay Sándor, Dr. Nánássy Lajos, Tóth Róza, Nánássy Irénke, Kalassay Sárika,
Dr. Nánássy Lajosné, Kalassay Margit.

Látogatók az árvaházban.

ton Sándor főesperes vezetése mellett. Román területen az **erdélyi reformátusok** között is serény munka folyik az árvaház érdekében. Cseh területen most szervezik az ottani első magyar ref. árvaházat, amelynek céljaira egy kegyes nő **Beretkén** ősi családi kastélyát és birtokát ajánlotta fel.

Ime, az elsoroltakból láthatjuk, hogy a földkerekség különböző részén milyen nagy számmal vannak, akik megfogadják Krisztusnak ezt a parancsát: "Eredj el és te is ekképen cselekedjél." Az iraglmas samaritánusok munkája folyik minden országban, minden nép, minden nemzetség és minden ágazat között. A jó lelkeknek elég tudni azt, hogy vannak árva gyermekek és elhagyott öregek, akiket a Krisztusért kell felkarolni és róluk gondot viselni.

Az elmondottak után talán mi is nagyobb felelősséget fogunk érezni a ligonieri magyar református árvaház és menház iránt. Nyolc esztendő leforgása alatt szép pályát futott meg, dicséretreméltó eredményt ért el. De szabad-e megállanunk, amikor a Krisztus ügyéről van szó? Ha egy folyó nem folyhat állandóan és nem törhet előre, káros mocsárrá fejlődik vissza. Ez a törvény a lelki életre és annak szeretetintézményeire is vonatkozik. Mihelyt megállapodik a hit és szeretet és ujabb, hatalmasabb vágásokat nem képes törnie, abban a percben beáll a stagnálás és az azzal járó visszafejlődés és sorvadás.

Mennyi magyar gyermek van még Amerikában, akinek az árvaházban volna a helye, de nem jöhet be, mert vagy be van telve a létszám, vagy anyagi okokból nem lehet rajta segiteni! A férfi menház a kezdetlegesség stádiumában van. Nőket az aggházba még nem lehet felvenni, mert nem vagyunk ugy berendezkedve. Hol van a magyar diakonissza otthon, amelynek ideális helye csak a ligonieri árvaház lehet? Hol vannak az üdülő helyek lábbadozó betegeknek és nyáripihenést keresőknek? Még sok a tennivaló, még az épités munkája korán sincsen elvégezve. Mikor jön el az ideje, hogy intézetünket tovább fejleszthetjük és erősithetjük? A feleletet a mi jólelkü népünktől várjuk. Majd, ha többet fognak imádkozni az árvaházért és azt minden egyes amerikai magyar református ember olyannak tartja, aminek fenntartását az Isten mindnyájunkra bizta és ezt az elkötelezettséget mindenki átérzi szivében: akkor a lelkekben vajudó sok szép terv és gondolat mind testet ölthet. Mert mindenek lehetségeseg a hivőknek!

(Az adatokat főleg Csizmadia Lajos: A keresztyén szeretet munkái és B. Pap István: A belmisszió hősei cimü munkákból vettem.)

Gyermekcsoport a perth amboyi független ref. egyházból.

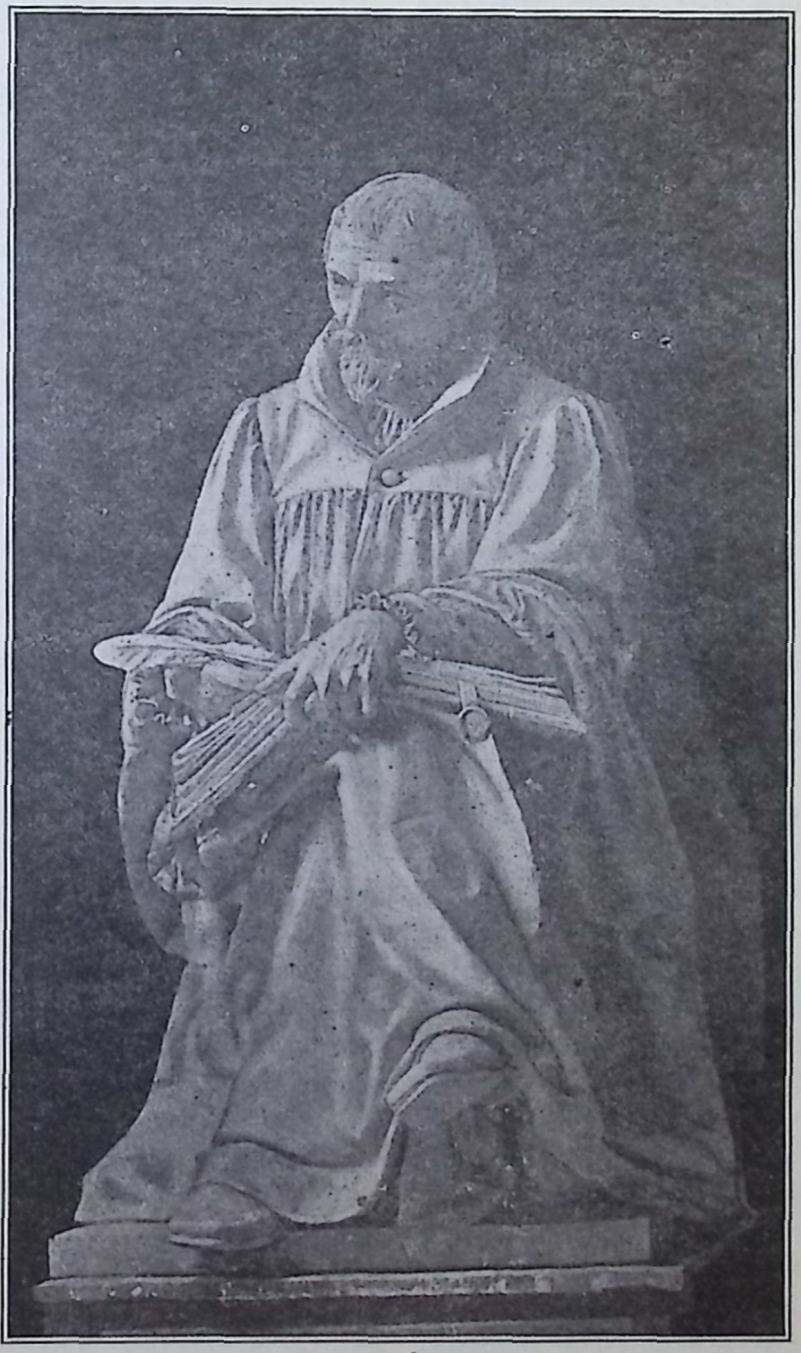

KÁROLI GÁSPÁR SZOBRA
Gönczön, Abauj Torna megyében.

KÁROLI GÁSPÁR

— 1529 — 1929. —

Alig van esztendő, hogy alkalmunk ne volna egy-egy nagy magyar születésének száz éves fordulóját ünnepelhetni. Költők, tudósok, államférfiak, szobrászok, festők emlékét ujitja fel előttünk évről-évre születésük száz vagy több éves fordulója. Jól van, helyesen van ez igy, mert nagyjaink emlékezetéből meritünk erőt, lelkesedést a küzdelemhez.

1929 egy négyszázados centennárium reánk kálvinistákra és magyarokra nézve, mert az egyháztörténetirók általában véve 1529-ben állapodtak meg Károli Gáspár születését illetőleg s ennek immár 400 esztendeje. De nem az évek sokasága az, ami minket ünneplésre hiv, — hiszen a Faraók piramisai több ezer évre tekintenek vissza, mégis kinek jutna eszébe ünnepet rendezni a Faraóknak—, hanem a szeretet, ez a szent érzés az, amely minket a Károli Gáspár nevéhez, emlékéhez odaköt. Csak gondoljuk el, hogy mióta bibliafordítása megjelent (1590), immár több, mint 338 szetendő hanyatlott az enyészet sirjába. Még egy egyház s egy nemzet életében is nagy idő ez. És e hosszu századok alatt a szent könyv magyar fordításának első lapjáról folyton az olvasó szeme előtt volt egy név: Károli Gáspár. Főur, szolga, gazdag, szegény előtt oly ismerős, oly kegyelt volt e név, mintha a családhoz tartozott volna. Ennyi idő s a szentirás fordításának gazdag, szinte elhervadhatatlanul jótékony hatása a Károli Gáspár nevét ma már a halhatatlanok közé emelte. Leróni a kegyelet és hála áldozatát e nagy emberünk iránt, elsőrendü kötelessége a kálvinista egyháznak és a magyarságnak. Jól van, hogy a mozgalom onnan indult ki Nagykárolyból, a nagykárolyi egyház kebeléből, ahol e halhatatlanunk a napvilágot meglátta, de az áldozati tüzet, hogy az egekig csapjon a lángja, mindnyájunknak élesztenі kell. Hogy Nagykároly után az első lángot itt élesztjük fel a naptár hasábjain, csak természetes e lap irányitó hivatásánál fogva. De a tüznek tovább kell terjedni s ki kell vennie belőle részét egész egyetemes egyházunknak. Boldogan hiszem, hogy az Egyetemes Konvent módot fog találni arra, hogy annak a férfiunak, akinek a szentkönyv fordítása minden református templom szószékének peremén ott van: az emlékezetét ez évben minden egyházunk megünnepli, nemcsak, hanem az egyházmegyék, területek, sőt az Egyetemes Konvent is,— ez utóbbinak lévén természetes feladata—, hogy gondoskodjék a Károli nagy nevét hirdető füzetek kiadásáról is.

Ha nagy, szent fogalommá vált is már a Károli Gáspár neve, róla magáról, élete körülményeiről, mint általában a XVI. század annyi fenséges alakjáról, nem tudunk annyit, amennyit tudni óhajtanánk. Ha ismerjük is születése helyét, évét; ha bizonyos is előttünk az, hogy mint a legtöbb, tudást szomjazó lélek, ő is külföldi egyetemeket látogatott, mielőtt áldásos s református egyházunk sorsára irányitó munkáját megkezdte volna; ha bizonyos is, hogy ezt mint Gönc papja s Abauj esperese végezte, s mint ilyen, — mielőtt a bibliafordítás munkáját megkezdte volna—, már előbb vezetésre hivatottságánál fogva élénk harcot vivott nemcsak a mind nagyobb erővel fellépő ellenreformációval szemben, hanem a kálvinizmust megbontó unitárizmus ellen is: még ez mind együttvéve is édes kevés ahhoz képest, amennyi után vágynánk. Bibliafordításának körülményei s az eközben kifejtett küzdelmei nem állnak tisztán előttünk. Már előbb is voltak ugyan bibliafordítások, de ezek csak a szentirás egyes részeit nyujtották az olvasó számára. Komjáthy Benedek, Pesti Mizsér Gábor, Erdősi Szilveszter János, Székely István, Heltay Gáspár, Méliusz Péter, Félegyházi Tamás már előtte is leforditották a biblia egyes könyveit. Az egész szentirást felölelő fordítás azonban hiányzott. Erre a nagy munkára vállalkozott élemedett korában (1586-ban fogott hozzá) Károli Gáspár. Egyházának forró szeretete és az az óhaj vezette, hogy legyen

egy teljes, magyar szövegü bibliánk. Maga irja munkája közben: "Csak az Isten addig éltessen, mig a bibliát kibocsáthatom, kész leszek meghalni és a Krisztushoz költözni". A nyomda munkáját a vizsolyi nyomda végezte, a kiadás költségeit több magyar református főur vállalta magára, de a szellemi munka és a testi törődés az övé volt és néhány ismeretlen társáé.

Még csak elgondolni is sok ezt a fáradozást. Latinul és görögül egészen jól tudott, de héberül nem tökéletesen, ezért a héber mellett a Septuaginta volt vezérfonala az ó szövetségnél. A szellemi munkához járult a nyomdával való vesződség. Ballagi Aladár: "A magyar nyomdászat története" c. munkájában leirja az azon korbeli tudós munkáját: "A nyomdavezető, — aki egykor szent lelkesedéssel hallgatta Melanchton lábainál a vallástudomány igéit—, mihelyt nagy lótás-futással, ideig-óráig tartó nagyuri pártfogóra tett szert, berendezi nyomdáját. De egyes betü-typusok hiányzanak. Haladék nélkül indul Dobsinára betüércért s egyuttal a Szepességről papirost hozat. Mikor aztán érc és papiros bent van a mühelyben, fohászkodik, aztán hozzálát — a nyomtatáshoz? Dehogy! A betük metszéséhez. A lelkes ember nem enged. Nem hiába nézegette ő külső országi akadémiákon tanultában, miként metszik a betüt, most jó hasznát veszi, megpróbálkozik ezzel a kemény feladattal s megoldja emberül, mert mi fogyatkozás van müszaki jártasságában, busásan pótolja szorgalommal, lelkesedéssel. Azután hozzálát a szedéshez, vászonzacskókat varr össze, mindenikbe más-más betüt tesz. Ha elkészül egy sor, összeköti a szedést, a másik sortól oszlopzsinórral választva el." stb.

Ha ez, az azon korbeli református pap-iró és kiadó munkáját jellemző rajz, egészen nem is alkalmazható Károli Gáspárra és társaira, de mégis elképzelhetjük, hogy a "szent öregnek" a nyomdával is lehetett elég baja s a gond nem szünt meg a kézirat nyomdába adásával. De végül mégis csak megjelent a nagy mü Vizsolyban három kötetben. Azon kiadás előszavában az "istenes öreg ember" ezt mondja: "szabad mindenkinek az Istennek házába ajándékot vinni. Én azt viszem, amit vihetek: magyar nyelven az egész Szentirást". Nagy dicsősége ez a bibliafordítás Károlinak s nagy dicsekedésünk általában véve a biblia fordításának története, mert mig Károli Gáspár előtt már kilenc protestáns tudós foglalkozik bibliafordítással s a kathólikusok közül pedig egy sem, addig, ha a teljes szentirást nézzük, mig Károli Gáspár már 1590-ben készen van az egész bibliával, addig Káldy György csak 1626-ban forditja le a bibliát akkor, midőn a Károli Gáspár forditása már másodszor (1608) és harmadszor (1612), a többi bibliaforditók részletbibliái (aSzilvesztereé) már szintén másodszor is megjelentek.

Károli Gáspár eme bibliafordítását használta ettőlfogva a protestáns magyarság az ezután következő századok sorozatán át, amely idő alatt közel száz kiadást ért. A nagy férfiu emlékét megörökitendő, a magyarországi református egyház, — közelgetvén a biblia fordításának háromszáz éves fordulója, — már 1890 előtt erős mozgalmat inditott az iránt, hogy Göncön a halhatatlan testi porsátorát egy márványszobor jelezze. E nagy terv 1890-re meg is valósult. A Károli Gáspár emlékszobra országos ünnepségek között le is lepleztetett. Az ünnepélyt és a Károli emlékezetét emlékkönyvek kiadásával is megörökitették, sőt a Protestáns Irodalmi Társaság Károli-alapot is létesitett. Nagyszerü dolog lett volna, ha 1890-re elkészülhetett volna Károli Gáspár bibliájának revideált kiadása. De ez nem történhetett meg akkor, csak nyolc esztendő mulva, 1898-ban. Háromszáz esztendő leforgása ugyanis sok-sok hiányát fedezte fel a Károli Gáspár biblia fordításának. Nem csak az, hogy a forditás nem volt mindenütt tökéletes, — amire maga Ballagi Mór leplezetlenül rámutatott, — hanem a stylus is annyira elavulttá vált, hogy a csiszolt irodalmi nyelvhez szokott müvelt ember alig élvezhette, holott már rendre jelentek meg kathólikus fordítóktól szentirások a XIX. század nyelvén.

Ez a hiány szülte a biblia revideálásának gondolatát, melyet egy protestáns tudósokból álló bizottság váltott valóra. Ez a bizott-

ság, első ülését mindjárt a Károli ünnepély után tartotta s nyolc évi fáradozás után, — mialatt ugy a revizorok munkáját, mint a kiadást az angol bibliatársaság anyagi támogatása tette lehetővé, — a revizió kész volt. A revizió ez alkalommal csak a biblia ó-szövetségi részére terjedt ki, mert az ujszövetség, — melynek forditása és reviziója sokkal könnyebb, — már előbb napvilágot látott egyesek forditásában, illetőleg revizió-jával, de szintén az angol bibliatársaság áldozatkészségéből. Ez a revideált biblia van most használatban. A célt, amit a revideáló bizottság maga elé tüzött, el is érte. A Károli Gáspár forditásának ódon zamatját a revizió nem érintette. Az a nagyszerü patina, mely a bibliát olyan kedvessé teszi, ma is rajta van, de érezhető rajta másfelől mindaz, amit a fejlett bibliatörténeti tudás és a magyar nyelv fenséges fejlődése azóta produkált. Ha a revideált bibliát olvassuk, mintha a XVI. század levegője venne körül bennünket, de mintha éreznénk, hogy a modern embeer ruhája van rajtunk.

Most vesszük fel azt a kérdést, hogy mit köszönhetünk mi tulajdonképen Károli Gáspárnak? De előbb az a kérdés kivánkozik tollunkra: mit köszönhetünk általában véve a bibliának? A keresztyénség szent könyve már ugy is, azon a nyelven is, ahogy megiratott, majd később latin forditásaival, tulajdonképen az egész keresztyén világnak kiformáló eszköze. Ezt semmivel sem lehet jobban bizonyitani, mint azzal, hogy mindenek megujultak általa. Semmivel sem okadatolható ez inkább, mint azzal, ha csak néhány pillanatra is összehasonlitjuk az ókori a keresztyénség előtti államokat, családokat, az azokról az emberekről alkotott fogalmakat egymással. Mi más a görög-római felfogás, nem azt mondjuk, hogy Istenről, de mindezekről s az egész erkölcsi világról? Aristóteles, Plátó s minden ókori bölcsnek mindezekről milyen más felfogása volt? Mi más az apának és anyának egymáshoz, ezeknek a gyermekekhez, a családnak, a gyermekeknek, az embereknek a társadalomhoz, az államhoz való viszonya? A szolgának az urhoz, az alattvalónak az uralkodóhoz való viszonya? A római jogban az apa minden, az anya semmi, csak legfeljebb annyi, hogy gyermeket szül. A pater familias mellett az anya és a gyermek joga elenyészik. Az ember csak annyit ér, amennyi hasznot hoz a katona—, vagy a zsarnok-államnak. "Milliók egyért!" Mennyire megváltozik minden, mikor az élet forrása megnyilik s a keresztyén társadalom a bibliára helyezkedik el. Botorság volna letagadni, hogy ami különbség van az ókori és a keresztyén társadalom életfelfogása közt, az mind a keresztyénség Magna Chartájának köszönhető. Költészetben, irodalomban és müvészetben uj, eddig nem ismert irányoknak lett a sugalmazója. Pedig a forrás nem buzog ugy, mint kellene. Az élet forrásához csak egyesek tudnak hozzáférni. A biblia és az emberi élet viszonya olyan, mint az emberé és a napé, amely utóbbit sürü fellegek boritják. A biblia lelke, melege nem tudja áthatni az egész társadalmat. Mi más élet kezdődik a reformációval, mely a bibliát közkinccsé, minden élet formálójává teszi! Mi más a kép, mikor a szentirást mindenki saját anyanyelvén olvashatja, hogy amelyek azokban megirattak, tanulságul szolgáljanak, világot átszülők legyenek.

Ebben rejlik a reformáció bibliaforditásainak csodahatása. Luther bibliaforditásának jótékony hatását, Wickleff, később Jakab angol király e-nemü munkálkodásának becsét nem is lehet kellő mértékben méltatni. Ám Károli Gáspárnak a halhatatlansága a mi sajátságos viszonyainknál fogva ezekénél is nagyobb. Azon a ponton, hogy a bibliás református keresztyénség átformálta a világot, családról, szülőkről és gyermekekről, emberről, Krisztusról, váltságról, embernek emberhez, Istenhez, államhoz, társadalomhoz való viszonyáról bibliai szellemet vitt szét: a társadalomba fenntartó, konzerváló erőket öntött; kimagasló államférfiakat, hősöket — akár kis ponton vetették meg a lábukat, akár az ország kormányánál ültek, — termelt ki; nagy-csoda költőket illetett meg, egy Shakespearét, egy Schillert, egy Goethét, egy Byront és igy tovább: ebben jótékony erejét mindenütt kivétel nélkül megmutattta. De a Károli Gáspár munkája

mindennél több volt. Ezek az államok mind erősek, függetlenek, egységesek voltak. Németország, Anglia, Hollandia, Svédország királytól pórig mind a reformációnak hódoltak. Magyarország helyzete egészen más. Itt királyok, hatalmas klérus, ellenreformáció teljes erejével a reformáció teljes megsemmisitésén dolgozik. Itt rejlik a Károli Gáspár bibliafordításának az az örök becse, melyet református felekezetünk, de nemzetünk is soha, de soha meg nem hálálhat. E nagy érdemét ezer vonatkozásban lehetne szemlélhetővé tenni, de csak néhány vonásra mutassunk rá. Hogy népünk magyar maradt akkor, mikor főurak, más felekezetü papok latinul, vagy németül beszéltek, mikor latin volt a közigazgatás nyelve, hogy a magyar nyelv el nem enyészett: ez a Károli érdeme, mert a kálvinista magyarnak módjában volt a bibliából olvasgatni. Hogy az ellenreformáció korszakában, dacára áttért földesurainak és a kathólikus főpapságnak, megmaradt kálvinistának: itt nem kis érdeme van Károli Gáspárnak, hisz minden nyomás közt megtalálta népünk a biztató szót a szentirásban. Hogy valami csodálatos népfajt termelt ki, amelyet igy neveznek: "kálvinista magyar", amely akkor sokat foglalt magában, az egyszerü puritánizmust, a tiszta családi életet, ha ugy kellett, a türelmet a szenvedések elviselésére, de a lángolást is a magasabb dolgokért, a nyakas dacot, ha szorongatták, vagy az égre tekintést, ha mástól nem várt már segedelmet—, ezt a kálvinista magyar mind a magyar bibliából meritette. Hogy a papság mi volt akkor, jól tudjuk, akik a történet könyvét forgatjuk, hogy az ő nemes idealizmusán fordult meg akkor nemzetünk sorsa: annak az az oka, mert papelődjének, Károlinak a könyvét gyakran forgatta. Ami hatással volt a Károli bibliája arra, hogy a szabadság iránti érzék népünkből ki nem veszett, az mind a szent könyvre, mint forrásra vihető vissza. A magyar irodalomra való hatása ma már köztudattá vált. Hogy iskolák keletkeztek, tudásszomj támadt, a kálvinista nép között az analfabétizmus eltünt (valamikor a kálvinista nép között volt a legkevesebb analfabéta); hogy legjobb költőinkre; Tompára, Aranyra, Jókayra, Eötvösre stb. — akár irásaik tárgyát, akár gondolataikat nézzük, akár az irás báját és egyszerüségét tekintjük—, alakitó erővel hatott: azt letagadni annyira nem lehet, hogy egyik irodalomtörténet irónk az irodalomtörténet második korszakát a "bibliás stylus kialakulása korának" nevezi.

Velős mondásai, metaforái, örök igazságai átmentek népünk vérébe. A kálvinista szavain, észjárásán, lelkületén mindig meglehetett érezni, hogy bibliás nép, hogy Károlit forgatja.... Ne hagyjuk észrevétlenül átsuhanni felettünk e nagy emberünk emlékét. Ezt kétféleképen tehetjük. Az első az ő elévülhetetlen érdemei előtt való mély meghódolás. A másik, fáradságos munkájának olyképen való megbecsülése, amint őseink tették: olvasása és az életbe való átvitele az Igének. Ha bizonyos az, hogy a mi reformátusságunk erőtlenebb, mint az őseinké volt; ha hatásunk a közre kisebb, mint az övéké volt: annak bizony az az oka, mert nem igen vagyunk már bibliás nép. Nem a biblia lelke vezet már minket, hanem a kor divatos áramlataival uszunk. Ez minden munkánkon meglátszik. Vissza csak az örök forráshoz! Hadd szentelődjék meg bennünk és általunk minden. Nem a szavak, nem a róla való szónoklás,— melyet betakar a szél homokkal, a feledés homokjával — lesz a Károli emlékének legméltóbb megbecsülése, hanem az általa "éjeli nappali fáradozással és törődéssel" forditott szent Igének megbecsülése. A szivünkben — életünk által — kell Károli Gáspárnak "aere perennius" szobrot állitani.

Péter Mihály, püspök.

A MUNKA ÜNNEPÉN.

Irta: **Kovách y Kálmán.**

Munkára jöttünk e muló világba
S van is itt munka napról-napra sok!
S hány alkalom hiv annyi pályatérre?
Mig szivünk vágyón célokért dobog . . .
Oh, jöjjön hát az áldott munka napján,
Veritéknek ki tudja még becsét!
Mely harmatcseppként hinti földi utját
S nyomán gyümölcs nő, ha vigyázva vét...

Jöjjön! ki szántott biztató reménnyel
S csürére mostan boldogan vigyáz . . .
Nyugodt szivvel megy szemközt az idővel,
Nyomort, szükséget mert nem lát a ház
S a mig másokra telt kamrák mosolyognak:
Nekünk is van kenyér az asztalon . . .
S ez a nap, mely hü munkás homlokára
Hálát örömmel koszoruba fon! . . .

Jöjjön! ki fárad bánya éjjelében,
Hol minden percben ráles a halál . . .
Le ma csákánynyal! s térdre ugy boruljon
Tündöklő Nap aranysugárinál!
Jöjjön az is! ki tengerek hajósa,
Vagy gépmadárral levegőt hasit . . .
Mind! mind elő! ki bármely munkakörben
Izom — s ésszel használja napjait . . .

Jöjjön elő pompás kastély lakója!
Ki illatárban járja pázsitát . . .
S az is, ki nyirkosan sötét szobában
Gond-fellegek közt egy sugárt se lát,
Oh, mert minden hely templom e világon,
Mig törvényszabta munka jelszavunk . . .
S ha versenyen sziv égre nézve dobban:
A harcban csuful el nem bukhatunk!

Jöjjön! ki ásó-, fejsze- és kapával
S bármily szerszámmal tölt be pályakört:
Mind a tökélynek utját szélesiti
S boldog, ki számitón előretört! . . .
Gyárban, mühelyben s minden hivatalban
Ki ember: forgat nyert talentumot
S jaj annak, akit fényes nappalában
Restség párnáján álom elnyomott!

Örök-munkás Teremtő nem tekinti,
— Ki önjavunkra szolgául fogad —
Meddig s milyen fegyver csattog csatánk
De, hogy buzgó-e minden pillanat! . . .
Ez tollal ragyog, képet fest a másik,
Ez igy, az ugy, de munkában lobog,
Ez szónokol, az hegedün a mester;
De hüség karján mind szentelt dolog!

Száz meg száz példa szólit munkatérre;
De legszebb eszmény: Isten szent Fia:
Kis Názáretben harminc éven által
Vallás-szentelte munka jelszava . . .
S mikor rábizott küldetésre indul:
Reménnyel épit megcsodált müvet!
S még Golgothán is Édent ád a hitnek!
Hogy fennen mondja: "Elvégeztetett!"

S ahány nemes sziv fénylett e világon,
Mind munkatüzben lett edzett erő!
Mert mig nem öntözé hulló veriték:
Éltünk pályája égre so'se nő !
Munka; méltóság! áldás az élet!
Rest sziv, kéz, elme Istent lopja meg!
De, ki dicső nagyok nyomán tevékeny,
Az homlokán hord égi bélyeget!

Elő! elő hát munkát ünnepelni!
Mig szorgalom s hit szebb jövőbe néz.
Sirig virágos kert a kedves élet:
Csak gyüjtenünk kell s lesz szintiszta méz!
Oh, mig tavasznak s nyárnak fénye csókol:
Sziv —, ésszel és kézzel munkára hát!
Hogy dus gyümölcsöt hozzon élet-őszünk!
S télben: halálban — örök koronát!

JUBILEUMOK.

A magyar református egyházak életében nevezetes esztendő volt a most lezárt 1929-ik esztendő. Nevezetes pedig azért, mert azok az egyházközségek, amelyek csak tehették, megünnepelték munkálkodásuknak az egyik vagy másik évfordulóját, vagy fontosabb kiválóbb eseményét. Mindenesetre nagy szerepet játszott a jubileumok rendezésében Főtiszteletü és Méltóságos **Ravasz László** püspöknek közöttünk való forgolódása. Az ő megjelenése akár az egyik, akár a másik egyházban, föltétlenül előmozditotta az ünneplésnek a sikerét.

Az ünneplő egyházaknak az egész történetét, ugy, amint azok a jubileumi emlékkönyvekben megjelentek: naptárunkban nem közölhetjük. De mindenik jubiláló egyházról irunk valamit s törekszünk arra, hogy ezekben az irásokban olyan közvetlenség nyilvánuljon meg, aminőt csak az tud ráfuvallani az eseményekre, aki azokkal kisebb vagy nagyobb mértékben összeköttetésben állott.

Azt hiszem, hogy az ilyen irányu feljegyzések mindig érdekesek s talán értékesek is. Ma, a legtöbb jubiláló egyházban már olyan lelkészek müködnek, akik csak a meglévő történelmi feljegyzéseket látják. Ezek a feljegyzések lehetnek értékesek, minthogy azok is, de azokra nézve, akik együtt éltek az eseményekkel vagy azokat maguk csinálták: még is értékesebb a közvetlen visszaemlékezés.

Ez az oka annak, hogy naptárunkban ilyenformán emlékezem meg a jubiláló egyházakról.

Az első egyház, amelynek jubileumi ünnepélyéről meg kell emlékeznünk: a **wallingffordi egyház.** Ez az ünnepély tulajdonképen még a mult évben volt, de miután mult évi naptárunkban erről a jubileumról nem irtunk, most pótoljuk helyre ezt a mulasztást.

Wallingford, Connecticut államnak egyik csinos szép kis városa. A régi magyarok 1895--96 körül előbb a south norwalki lelkésznek, majd a bridgeporti lelkésznek a szolgálatait vették igénybe. Az első Istentisztelet körülbelül 1898-ban tartotta itt e sorok irója, akinek nagy segitségére volt a három **Bay-család,** akik gyermekeikkel és unokáikkal együtt, ma is oszlopos tagjai ennek a kicsiny egyháznak.

Az egyházat a magyarországi református egyháznak első amerikai egyházmegyéje szervezte meg. Borsos István utazó lelkész volt ennek az egyháznak a megszervezője. Ugy tudom, hogy ő kezdte meg a templomnak az épitését is, amelyet aztán Baja Mihály, most debreczeni lelkész fejezett be. Az egyház munkálkodása itt is nagyon zavaros volt az első időkben. A lelkészek egymásután gyorsan változtak, de amióta **Kovács Béla** nagy hüséggel, kitartó buzgósággal munkálkodik immár tizenhét esztendeje: azóta a kicsiny sereg vállatvetve, kezet fogva megerősödve munkálkodik azokért a célokért, amelyeket minden magyar református egyháznak szolgálnia kell Amerikában.

* * *

A második jubiláló egyház a Virginiában eső, **pocahontasi** egyház volt.

Pocahontas egy kis bánya város. Magyar szempontból nagyon érdekes ez a hely. Valami csodálatos, nagyon nehezen megérthető okok miatt, ezen az akkor még egészen kicsiny, elrejtett bányatelepen szinte annak a megnyitásától fogva voltak magyar emberek. Hogy kerültek ide, akkor, amikor Pittsburghban, Clevelandban, Bridgeportban, South Bendben, Chicagoban is csak elvétve akadtak magyar emberek.

A legvalószinübb, hogy az első magyarokat ide, a messze fekvő hegyek közzé, a munkást szállitó ügynökök vitték le a legközönségesebb szállitó eszközökkel: ökrös és lovas szekerekkel. Hogy mikor került ide az első magyar ember, nagyon nehéz lenne ma már megállapitani: de nekem 1896-ban már ugy beszélt **Leskó János** bridgeporti testvérünk, mint olyan bányásztelepről, ahol

legtöbb a magyar, ahol még a négerek is megtanulták a zengzetes magyar nyelvet.

Egészen bizonyos, hogy itt a római katolikus egyház alakult meg először, de a mi magyar református testvéreink sem voltak elhagyatva. **Harsányi Sándor** előbb Clevelandból, majd South Chicagoból is felkereste az itteni testvéreket s gondoskodott lelküknek a táplálásáról. Azt hiszem, hogy az első Istentisztelet 1897-ben volt s aztán minden évben volt Istentisztelet.

Midőn 1904-ben boldog emlékü Gróf Dégenfeld József megszervezte a magyarországi református egyház első egyházmegyéjét, — a pocahontasi református magyarság is megszervezte egyházközségét.

Az első lelkész **Balogh Gyula** volt, aki 1906-ban visszatért Magyarországba. Utánna **Nagy Emil,** jelenleg bethlehemi lelkész következett, aki szintén nagyon kevés időt tölt el itt a messzeeső bányatelepen. Utódja **Erdélyi János** lett, aki tulajdonképen lelkész csere folytán került ide s tizenkét hosszu esztendőt szentelt életéből a pocahontasi és vidéki magyar reformátusságnak.

Nehezen lehet megérteni, hogy azalatt a tizenkét esztendő alatt bár a magyarországi egyház konventje is akarta, miért nem épült meg a magyar református templom? Akkor, amikor sok nép volt itt, hüséges, áldozatkész reformátusok, nem tettek komoly lépést a templomnak a megépitésére.

Talán arra gondolt **Erdélyi János,** hogy azok az idők következnek el, amik elkövetkeztek? Nem is tudom elgondolni. Ez nem lehetett az oka annak, hogy a templom nem épült fel. Inkább azt hiszem, hogy azért nem épitett templomot, hogy igy a nagy vidéket minél jobban kiszolgálja, mert igy gyakrabban kereshette fel a kisebb bányatelepeken dolgozó református magyarságot.

Akármi volt is az oka annak, hogy egy tizenkét éves lelkipásztorkodás nem hagy maga után egy templomot. Nagy hiba volt és olyan tévedés, amelynek a keserü levét most isszák meg azok, akik még ott vannak Pocahontason. Az is egészen bizonyos, hogyha Pocahontasban hamarább épült volna fel a templom, mint felépült, nagy befolyást gyakorolt volna a virginiai szénmezőkön dolgozó református magyarságra.

Erdélyi János 1920-ban hagyta el Pocahontást s vissza ment Magyarországba s a nagyon szomoru körülmények közzé került egyház **Kovách Miklós Istvánt** hivta meg lelkészül, aki azonban korára való tekintettel nagyon kevés ideig maradt ezen a bányatelepen s helyét 1922-ben **Kovács Endre** foglalta el, aki alatt a gyülekezetnek a régi vágya beteljesült s az egyház a Reformed Church in the U. S.-nek a keleti, később aztán a közép egyházmegyében tagjává lett. Kovács Endre sem soká maradt az egyház lelkészi állásában, hanem átvette a Logan-völgyi egyháznak a megszervezését és vezetését. Utódja **Szeghy János** lett, ki nagy lelkesedéssel kezdte el munkáját s a régi célt, a templomnak az épitését meg is valósitotta, ugy hogy ma, ha megfogyva is, de törve nem, saját templomában imádhatja Istent a mi magyar református népünk.

Pocahontasnak kezdettől fogva, mint miszsziói központnak, nagy jelentősége volt és van ma is. Óriási munkamező az, amelyet itt fel kell ölelni s ezt csak olyan ifju lelkészek tehetik meg, akik még birják a munkát és nem fáradnak el a folytonos futásban, a szüntelen való utazásban. Ilyen lelkésze van most a virginiai szénmezőknek **Daróczy Mátyás** személyében, akit a gyülekezet Szeghy János után maga választott magának.

Az egyháznak megvannak a maga terhei, s ha ezeknek a terheknek az elhordozása néha talán sulyosnak tetszik is, a hivek számának a megfogyatkozása miatt, de a megszervezett, egyházi élet, bizonyára elég erős lesz arra, hogy a pocahontasi őrtoronyból az evangyélium világossága sokáig ragyogjon a magyar reformátusság előtt.

* * *

Időrendileg a **south bendi** egyház jubileuma folyt le Junius 9-én.

South Bend, Indiana államnak ez a nagy ipari városa, egyike azoknak a helyeknek, ahol a magyarok nagyon korán telepedtek meg. Mikor 1906-ban a Washington-szobor leleplezésen Budapesten voltunk, **Dr. Bárándy Oszkár** south bendi magyar orvos, aki

A pocahontási egyháztanács 1929-ben.

a magyar közügyekben mindig tevékeny részt vett, azt mondotta, hogy itt vannak a legrégibb települők. Egészen bizonyos, hogy a magyarok hamarább telepedtek meg keleten, mint a középnyugatnak ebben a városában, bár valószinü, hogy ebben a városban is vannak olyan magyar családok, amelyeknek az ősei 35—40 évvel ezelőtt állapodtak meg itten.

Miután a south bendi magyarság zöme ma is tul a dunai megyékből való, egészen természetes, hogy legelőször a római katolikusok kezdtek szervezkedni **Biró Mihály** plébánosnak a vezetése alatt.

1903-ban azonban South Chicagoba, ahol nekünk már egy ötéves egyházunk volt, olyan lelkész került, aki missziói munkát igyekezett végezni a közel lévő magyar telepeken is. A south bendi testvérek felkérését is szivesen meghallgatta s 1904-ben egy valóban mustármagnyi néppel, meg is kezdette az egyháznak a megszervezését.

A szervezkedésnek megvoltak a maga természetes nehézségei, de ezeket áthidalta a Reformed Church in the U. S.-nak a segitése. Ennek a közegyháznak a támogatása tette lehetővé azt, hogy már 1904. végen megkapta az egyház az első lelkészt Csépke Istvánnak a személyében, aki nagy buzgósággal kezdte meg az egyháznak a megszervezését, a szétszórt csontoknak az összeszedését. Mikor ezt a munkát végezte, nem feledkezett meg a templomnak a felépitéséről sem, hanem nekiindult a már szervezett magyar telepeknek a meglátogatására — és szép összeg pénzt gyüjtött, a south bendi templomnak a megépitésére.

A templom és lelkészlakás 1906-ban fel is épült s November 6-ikán ünnepélyesen felszenteltetett. A templom felépitése és felszentelése után Csépke István lemondott

Bodor Dániel lelkész és családja.

állásáról s Kearsargebe ment fel, hogy ennek a legészakibb részen lévő magyar gyülekezetnek legyen a megszervezője és templom épitője.

Csépke István lemondása után nehezen lehetett betölteni a kis egyháznak a lelkészi állását. Ennek meg voltak a maga okai. A Reformed Church nem akart Magyarországból lelkészt hozatni, az ugynevezett csatlakozási mozgalom miatt, amely kérdés már ebben az időben legnagyobb harcokat idézte fel. A másik oka pedig az volt, hogy a Reformed Church az itteni magyar munkát annak a testvér közegyháznak akarta átadni, amely itt erősebb, mint a Reformed Church.

Igy, habár történtek kisérletek arra is, hogy South Bend a magyarországi ref. egyházhoz csatlakozzék — South Bend helyesen járt el, hogy a Presbyterianus egyházhoz csatlakozott s ennek az egyháznak védelme és segitsége mellett éli a maga most már szépen virágzó életét.

Az egyháznak második lelkésze **Bertók Béla** lett, aki a pásztor nélküli nyáját is mét összeszedte s buzgón munkálkodot azért, hogy az egyház a maga hivatását azokat a kötelességeket, amelyek ebből a elhivatásból származnak, mindig teljesitse

Igy épült fel a vasárnapi iskolai terem amelyet nemcsak a gyermeknevelés céljai lehet használni, hanem ha szükség van r a templomban el nem férő közönség befo gadására is.

Bertók Béla 1917-én decemberben hagyt el a south bendi egyházat. Utódja az egy háznak a harmadik lelkésze **Dezső János** lett, aki állását 1918 április végén foglalt el. Dezső János a bloomfieldi iskolának vol egyik legkitünőbb tanitványa, aki magya nevelésének az alapjait Bridgeportban sze rezte meg. Ifjui lelkesedéssel, erős hitte bizalommal vette fel a munkát abban a egyházközségben, ahol Istennek akarata sze rint először kellett szolgálnia. Hivatásból lé pett a lelkészi pályára, vonzó modora, szelid sége meg is szerezték számára nemcsak hi veinek a szeretetét, hanem a másokét is.

A southbendi gyülekezet és temploma.

Nemcsak az orgonát szerzi be a templomnak a számára, hanem egy olyan ügyes, szépen megtervezett épületet is épit, ami még nagyon hosszu időn keresztül alkalmas lesz az egyház minden társadalmi munkájának az elvégzésére.

Azok a gyülekezetek, amelyeknek nincsen ilyen épületek, nagyon nehezen tudják elvégezni azt a munkát, amit az egyházért a templom kivül kell elvégezni. Minden egyháznak föltétlenül szüksége van arra, hogy legyen egy épülete, ahol azokat a munkákat végezheti el, amelyet az egyház felvirágzására föltétlenül szükségesek. Az igehirdetés helye a templom, de az ige cselekvésének a legelső helye az egyháztársadalmi épület. Innen árad ki vagy itt összpontosul az egyház mindenrendü és mindenkori tagjának a munkálkodása.

Dezső János helyét 1926-ban a jelenlegi lelkész **Bodor Dániel** foglalta el, aki nagy tapasztalatokat szerezve, mint a clevelandi első egyháznak a tanitója, lépett a lelkészi pályára. Tanitott és tanult Chicagóban is, hol a McCormick Seminaryban végezte tanulmányait s egyike az ifju papi nemzedék legmunkásabb és legkiválóbb tagjainak, aki mindent megtesz egyházáért s annak minden munkájáért. Hogy mit tehet egy jószivü lelkész — azt semmi sem igazolja jobban, mint az, hogy a **south bendi magyarság,** — dacára némelyek ellenzésének, a nyár folyamán Árvaházunkra **háromszázötven dollárt** adott. Ezzel az adománnyal nemcsak a jelennek a munkáját, hanem a multat is megbecsülte.

A magyar református köztudatban élnie kell olyan dolgoknak is, amelyek nincsennek az egyházak évkönyveiben feljegyezve. Ilyen esemény az, hogy az Amerikai Magyar Ref. Egyesületnek egyik főtisztviselője korán South Bendből került ki: **Madarassy Tamás** ellenőr, akinek széleskörü ismeretsége volt már akkor is a south bendi politikusokkal. Ő volt, akit ifju korában szólitott el közülünk a halál, aki megszerezte ennek az Egyesületnek a szabadalom levelét (Charter) az Egyesült Államok Congressusától. Ma az a szabadalom levél az **egyetlen,** amelyet egy külföldi származásu, jótékony testület a magáénak mondhat. Madarassy Tamás nyo[m]dokán járnak az egyház vezető tagjai, ak[ik] közül első helyen áll **Keresztury Károly** f[őg]ondnok, aki mindeddig a mai napig hiv[a]állott egyháza mellett a szervezés idejé[től] fogva.

. Atyámfiai! Legyetek mindenkor erősek [az] Urban! A szép mult többre való elkötele[zett]etés!

* * *

South Chicago, egyike a legrégibb egyh[á]zaknak szintén ebben az évben ünnepe[li] meg alapitásának a harmincegyedik évfo[r]dulóját.

Ezt az egyházat Harsányi Sándor ala[pí]totta 1898 elején, amikor a clevelandi eg[y]házból arra a nagy mezőre ment át munká[l]kodni, amelyen most több mint egy tuc[at] kisebb-nagyobb egyházközség végzi a ma[gy]nagy munkáját. Az uj egyházközségek me[g]szervezése, helyzetükből következő szép fe[j]virágzása nagyon meggyöngitette az any[a]egyházközséget. Az azonban kétségtele[n] hogy a nagyon megfogyott egyháztagságg[al] biró south chicagoi gyülekezet nemcsak [a] multban, hanem a jelenben is fontos hiv[a]tást tölt be. Emlékeztető jel, figyelmezte[tő] oszlop, amelyet az egész amerikai magy[ar] reformátusságnak tiszteletben kell tartani.

Temploma, bár egyike legrégibb templ[o]mainknak, ma is magasztosan hirdeti az[o]kat az igazságokat, amelyeknek megépitt[ék]tését köszönhette. A burnsidei, east chic[a]goi, south bendi és a többi gyülekezete[k] tagjai innen nyerték azokat a lelki kincs[e]ket, amelyek mostani felvirágzásuknak [az] alapját képezik. Azok a kisebb gyülekez[e]tek is, amelyek még nem fejlődtek tereb[e]lyes fává, nagyon sokat köszönhetnek a[z]nak, hogy három évtizeddel ezelőtt is vo[lt] egy templom, amelynek a falain belül meg[e]erősödtek a hitben s alkalmasak lettek [a] jónak a cselekvésére.

Harsányi Sándornak, aki egy egész em[b]beröltőt tölt el Amerikában, nagy érdem[ei] vannak abban, hogy Chicagoban és környé[k]én ma olyan virágzó és fejlett egyházi él[et] van, mint aminőre eljutatta itt népünket I[s]tennek kegyelme. A magvetőnek a munká[ja] nagyon nehéz. Megszántogatni a szivek[et]

bevetni a lélek mezejébe a magvakat: olyan feladat, amelyért érdemes élni és méltó meghalni. Harsányi Sándor ezt cselekedte fáradhatatlanul, el nem csüggedve, mindig bámulatos kitartással s eléggé nem méltányolható hüséggel. Innen járt szét Kearsargetól le egészen Pocahontasig, mindig s mindenütt gyüjtögetvén a szétszórt csontokat.

Harsányi Sándor 1903-ig maradt South Chicagoban. Ekkor alapitotta meg a homesteadi egyházat.

Harsányi Sándor után **Dr. Nánássy Lajos** lett e nagy vidéknek a lelkipásztora. Utánna **Kováchy Miklós István** következett, majd **Jezerniczky Aladár, Szeghy János, Pompl Rudolf, Bodor Dániel** teljesitettek itten szolgálatot, akiknek a helyére a mostani lelkész **Garay Gerő** lépett.

Jezerniczky Aladár vezetése mellett lépett ki az egyházból a burnsidei református magyarság s megalapitotta a nyugati egyházmegyével kapcsolatban a burnsidei egyházat, amely **Boros Jenő** vezetése alatt egyik legvirágzóbb egyházközségünkké fejlődött.

Sokszor beszélnek arról, hogy a kisebb gyülekezeteket nem kell anyaegyházak gyanánt kezelni. Mindig a körülmények határoznak. A South Chicago-i egyház ma kicsiny tagjainak a számát tekintve, — de nagy a cselekedetekben, mert tagjai nagyobbrészt régi családok, akik tudják, hogy kinek higyjenek és mit cselekedjenek.

A békességnek Istene szentelje meg e gyülekezetnek mind nagyjait, mind kicsinyeit, mind köz, min tanácsos rendeit, hogy feddhetetlenül őrizhessék meg a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére.

* * *

Délkelet Ohionak bányáiban régen nagyon sok magyar bányász kereste meg a mindennapi kenyeret.

A bányászok élete ebben az időben is nehéz volt. A bányászoknak ekkor még nem volt meg a szervezete s ma már nincs meg az az erős szervezet, amely a bányászok veszedelmes munkáját is kivánatossá tette, mert a mindig kizsákmányolásra hajlandó bányatulajdonosokat arra kényszeritette, hogy a munkásokkal emberiesebben bánjon

Dr. VÁRADY ARTHUR
lelkész.

és nekik tisztességes megélhetést biztositson.

Harminc-harminckét évvel ezelőtt még senkisem törődött a bányászokkal. Végezték a maguk munkáját s megkapták a bért, amelyből megélhettek. A magyar bányászok azonban ilyen körülmények között sem feledkeztek hitükről. Megtartották hitüket s a hit megtartotta őket.

Dillonville vidékét ebben az időben **Startlenek** hivták. **Harsányi Sándor** Clevelandból több izben felkereste az itten lakó testvéreket és a sokszor bus magyar életekbe a reménységnek, a szeretetnek az érzelmeit csepegtette be. **Csutoros Elek** is sokszor megfordult az itteni testvérek között. Majd, amikor a Reformed Church in the U. S. megszervezte az utazó lelkészi állást **Csánfordy Ferenc** utazó lelkész vette át ennek a magyarok által sürün lakott bányavidéknek a gondozását is.

Egyház alapitásra azonban még ebben az időben nem gondoltak. Ez a gondolat, lehet, hogy élt **Bárdos Andrásnak, Balázsiéknak,** a **Koránoknak** és **Bodnár Ferencnek** a lelkében, de csak 1904-nek az elején váltották valóra a szép gondolatot, amikor megszervezték a **dillonvallei** magyar református egyházat.

A februárban megalakult egyház április havában választotta meg első lelkipásztorát **Kováchy Miklós István** személyében, aki állását 1904 április 17-én foglalta el. A lelkész nagy fáradsággal, ma el sem képzelhető odaadással kezdette meg a nagy bányavidéknek a megszervezését, hogy minél nagyobb számu magyart tartson meg az egyház kebelében. Az anyaegyház mellett csakhamar megalakultak a leányegyházak s ezek között az első volt a **maynard-crescenti leányegyház,** amely az anyaegyháznak a megszünése következtében — anyaegyházzá lett.

Hogy milyen nagy volt az egyház kebelébe tartozó hiveknek a buzgósága, semmi sem igazolja jobban mint az, hogy egy év leforgása alatt megépitették templomukat és a kényelmes lelkész lakást.

Ma is emlékszem a dillonvalei templomnak a felszentelésére. Pittsburghból az énekkar s néhány presbyterrel együtt mentünk le a bányász testvérek közzé, akik nagy szeretettel fogadtak nemcsak minket, hanem szivükre öleltek az egész vidékről beözönlő nagyszámu magyarságot az emlékezetes ünnepélyen. Dillonvaleban bizonyosan nem volt soha ilyen ünnepély.

Kováchy Miklós István 1907 Május haváig maradt a gyülekezet élén s mikor átment **South Chicagoba,** helyét **Radácsi Sándor** foglalta el. Radácsi szintén nagy kedvvel és buzgósággal munkálkodott, de már az ő idejében nagyon megnehezült az idők járása a bányászok felett. E miatt különösen sokan hagyták el Dillonvalét, de a vidéket is. Vándor madár volt a mi népünk. Ideiglenesnek tartotta lakóhelyét s könnyen elhagyta, ha másutt találta meg megélhetésének a forrásait.

Radácsi Sándor hét évi szolgálat után **Uniontownba** ment át s helyét **ifj. Dókus Gábor** foglalta el, aki azonban nagyon kevés ideig szolgált ebben a gyülekezetben. Szintén kevés ideig szolgáltak **Gerenday László, Ujlaky János,** akit **Várkonyi Miklós** követett a lelkészi szolgálatban.

Ilyen körülmények között, amikor a lelkészek szinte egymásnak adták a lelkész lakás kilincsét, nem csoda, ha még a leghivebb lelkek is elvesztették a jövőbe vetett reménységüket. Várkonyi Miklós menteni akarta a megmenthetőt s igy a Reformed Church az egész vidéknek a gondozását átadta a Presbyterian Churchnek, amikor az **anyaegyház** a gömöri, különösen hamvai testvérek által sürün lakott **Crescentre** került.

Crescent egyike ma is a legérdekesebb életü magyar bányatelepeknek. Érdekessége nem csupán abban van, hogy szilárdan kitartott egyháza mellett, hanem abban is, hogy mikor most a legutolsó bérharc idején csaknem minden veszendőben volt, nagy testvéri összetartással láttak hozzá, hogy sorsukat enyhitsék s ahelyett, hogy mástól vártak volna segitséget, maguk segitették magukat és egy szépen munkálkodó bányavállalatot alapitottak, amely ma is teljes erővel müködik.

Erre bizonyára hatással volt Dr. Várady Arthur lelkész is, aki végtelenül sokat tett arra, hogy azoknak a lelkében, akik mármár elcsüggedtek, a hitnek virágai kinyiljanak és gyümölcsöket teremjenek.

Ma Crescenten van templomunk, templomot szerető gyülekezetünk. Az anyegyház mellett vannak törekvő leányegyházak. Ilyen a mi népünk — buzgó, adakozó, ha van, aki vezesse, aki szeresse. Áldott nép, amely megbecsüli azokat, akik érte munkálkodnak. Nehéz, igaz, missziói munka, amit ebben az egyházban végezni kell, de megvannak a maga gyümölcsei.

Mi, akik tudjuk e nagy vidék magyar református népének a hitét s minden szentekhez való szeretetét: nem szününk meg hálát adni érettük. Emlékezünk reájok könyörgéseinkben, hogy a mi Urunk, Jézus Krisztusnak atyja adjon nekik továbbra is bölcseségnek és kijelentésnek lelkét és világositsa meg az értelmük szemeit, hogy tudhassák, hogy mi az Ő elhivásának reménysége.

* * *

Toledoban a mult évben készült egyházközségekünk ahoz, hogy megünnepelje megalakulásának és munkálkodásának 25 éves évfordulóját. De lelkészének **Bogár Lajos**nak a halála meggátolta az ünneplésre szé-

A toledoi templom és lelkészlak.

pen elkészült gyülekezetet abban, hogy az ünnepélyt megtartsa.

Ez a jubileumi ünnepély az 1929-ik év Szeptember első napján folyt le s nagy jelentőséget kölcsönzött a jubileumnak az, hogy az ünnepi beszédet **Dr. Ravasz László** dunamelléki püspök mondotta.

Toledoban nagyon régi a magyarok megtelepedése. Azt hiszem, hogy itt is vannak olyan régi magyar települők, mint Clevelandban, Bridgeportban, South Bendben. Az első bevándorlottaknak mindenesetre nagy érdemül kell feljegyeznünk azt, hogy egységesen telepedtek meg. Nem szétszórva, kisebb csoportokba verődve, hanem együttesen, egy tömegben. Toledoi magyarságunknak ez a nagy szerencséje s az, hogy mindig olyanl elki vezérei voltak, akik megmaradtak a maguk munkakörében és nem azokat keresték, amik szétválasztanak, hanem azokat, amik összekapcsolnak.

Ezért olyan nagyjelentőségü Magyar-Amerikában a toledoi magyarság.

Boldog vagyok, hogy a toledoi református magyarság megszervezésében nekem is volt egy kis részem. Emberi természetünkhöz tartozik, hogy nem mindig szeretjük azokat a körülményeket, amelyek között élünk. **Csánfordy Ferenc** utazó lelkészünk nem szeretett utazni, én pedig szerettem. Azért 1900 nyarán én mentem utazni Csánfordy Ferenc pedig Bridgeportban tanitotta a nyári iskolát. Sok magyar lakta helyet beutaztam. Nem sietve, hanem ott, ahol szükség volt reá több időt is eltöltve. Toledoban egy hetet töltöttem. Minden estve Istentiszteletet tartottam, konfirmandusokat tanitottam — s vasárnap Urvacsorát osz-

tottam — s délután a toledoi testvérek a leghatározottabban felkértek arra, hogy a belmissziói bizottságnál jelentsem be azt az óhajtásokat, hogy önálló, anyaegyházat szeretnének szervezni. A kivánságnak természetesen eleget tettem — s az egyház törvényes megszervezése egy félévvel később 1901. Február 17-én tényleg meg is történt.

Az uj egyházközség nagy lelkesedéssel fogott a munkához s még az sem csüggeszti el őket, hogy a Magyarországból meghivott **Juhász Sándor** és **Birtha József** hosszabb időn át csak hitegették a vezetőket — s az amerikai meghivást, dacára annak, hogy az utiköltséget is felvették, arra használták fel, hogy odahaza jobb gyülekezetbe jussanak.

De ez is Isten akarata szerint történt, mert igy került az egyház élére **Harsányi István,** akinek soha el nem muló érdemei vannak a lelki élet izmosabbá, bensőbbé tételében. Harsányi István nem elégedett meg azzal, hogy a gyülekezet, hogy ugymondjam anyagi életet éljen s minden gondja az legyen, hogy a templam adósságot lefizesse, hanem az az elv vezette, hogy mindenek keresnünk kell Istennek országát és annak igazságot és mindenek megadatnak nekünk. Megépitette a templomot, de folytonosan hangsulyozta, hogy az élő Istennek a templomai mi egyének vagyunk.

A gyermekek vallásos nevelésének a fontosságát ő hangsulyozta a legerősebben s emlékszem reá, hogy a templomszentelés napján délután a templompince helyiségében már nagyon szép számu gyermeksereg gyülekezet össze, akikhez minden lelkész szólott egy pár szót. Ő volt az "Örömhir" cimü első vasárnapi iskolai lapnak a szerkesztője s csak sajnálni lehet, hogy ennek a kiadványnak a jelentőségét nem mindenki és nem mindenütt értették meg. Még egyet akarok itt megemliteni és ez az, hogy Harsányi István mutatta meg gyülekezeteinknek a helyes utat arra, hogy miképen kell a gyülekezeteknek épitkezniök? Nem ideiglenesen, kicsiny épületet, hanem már kezdetben olyan épületet épitsen minden gyülekezet, amely alkalmas a gyülekezet számára évtizedeken keresztül. Ilyen a toledoi templom.

Harsányi Itsván 1904 december havába a bridgeporti első egyházba kapott meghivást, ahol a gyülekezet a magyarországi egyház beavatkozása következtében kettészakadt. Harsányi István korán bekövetkezett haláláig mindig vezére volt annak az irányzatnak, amely az amerikai egyházzal való kapcsolatot tartotta helyesnek.

Harsányi István távozása után **Kovács János,** aki Canadából, hova 1894-ben telepedett, visszakivánkozott Amerikába s Toledoba került. De a nagy tudományu papnak nem volt gyakorlati érzéke. Órák hosszáig predikált, de hiveivel bensőbb viszonyba jutni nem tudott s igy pár év mulva helyét átadta **Boros Jenőnek,** aki akkor Tiffinben a theologia akadémián tanult. Boros Jenő épen ellenkezője elődjének. Még csak tanul de az emberekkel ugy tud bánni, hogy megvárják, mig az iskoláját befejezi. Boros Jenő 1908 május havában fejezte be tanulmányait s ekkor lett a toledoi gyülekezetnek a rendes lelkészévé. Első dolga volt hogy felvegye a Harsányi István által végzett munkának a fonalát s azt tovább fejlessze. Hogy a munka sikeres legyen, megépiti a lelkészlakás mellett, a templommal kapcsolatban azt a szépen, ügyesen berendezett vasárnapi iskolát, ifjusági munkára alkalmas épületet, amely a legelső ilyen épület a mi egyházainknak az életében.

Az igy megalapozott munka aztán **Bogár Lajos** lelkészkedése alatt és most termi gyümölcseit. A fügefáról csak füge szedhető. Boros Jenő 1916-ban, nyolc évi lelkipásztori munka után távozott el Toledóból s ekkor **Bogár Lajos** került a gyülekezetnek az élére. Bogár Lajosnak a vezetése alatt a toledoi egyházi élet minden munkaköre nemcsak megerősödött, hanem ujakkal is szaporodott, ugy, hogy ma egész nyugodtan elmondhatjuk, hogy ez a gyülekezetünk a legjobban megszervezett s nagyságához képest a legtöbb gyümölcsöt termő gyülekezet. A jubileumi alapra, hogy minél előbb megszabaduljon terheitől — ötezer dollárt gyüjtött össze s áldozatkészségnek olyan szép, felemelő példáival találkozunk itt, amelyek kö-

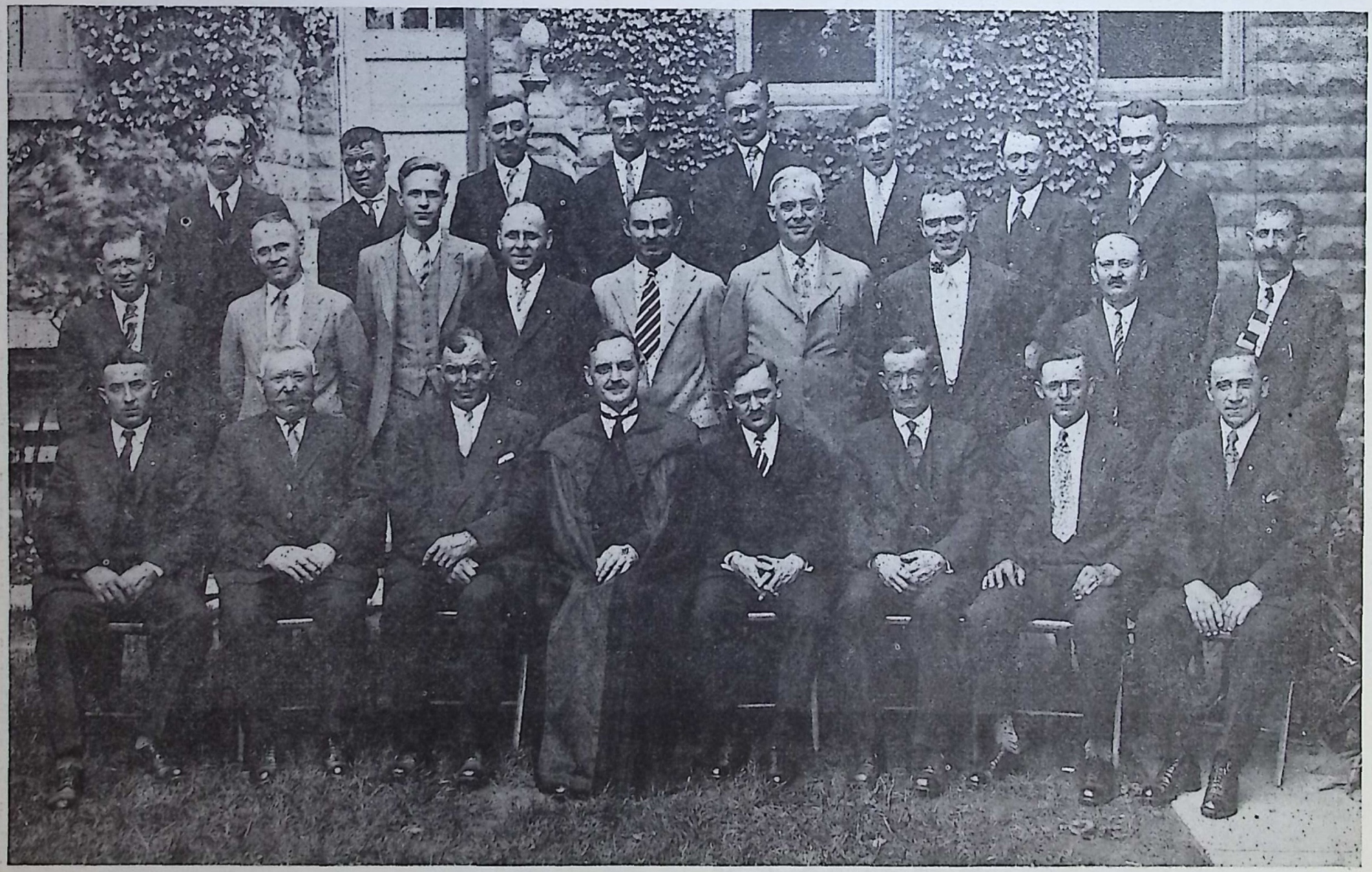

A toledoi református egyháztanács.

Ujlaky Ferenc toledoi lelkész és családja.

vetendő példaképen állanak mindenkor azok előtt, akik gyönyörködnek Isten országának a terjedésében.

Az egyházközségek a maga egészében nemcsak az egyház életéről visel gondot, hanem kiveszi a maga részét a testvérsegitésnek a munkájából is. A Kálvin János Egylet, a Református Női Egylet, a Lorántffy Zsuzsánna Egylet és a Református Egyesületnek két hatalmas fiókja az a szervezet, amelyek a gyakorlati keresztyénséggel foglalkoznak ugy, hogy Toledó ebben a tekintetben is példaképen állhat minden gyülekezetünk előtt.

Az egyház jubileumát már **Ujlaky Ferenc** lelkész vezetése alatt rendezték a toledoiak. A mélységes hitü, hüséges munkás lelke megérzett az egész ünnepélyen, amelynek egyik legnagyobb tanulsága az volt, hogy nem kell féltenünk a mi gyülekezeteinket, a só nem izetlenül meg, a gyertyafény ki nem alszik, ha hüséggel, bizalommal, soha meg nem szégyenülő reménységgel végezik a vigyázók az ő munkájukat.

"Amiképen vettétek a Krisztus Jézust, az Urat, akképpen járjatok Ő benne, meggyökerezvén és tovább épülvén Ő benne és megerősödvén a hitben, amiképen arra tanit-

A detroiti református egyház temploma, mellette az iskolaépület látható.

tatok, bővölködvén abban hálaadással!" (Kolosse 2:6-7).

* * *

A detroiti egyház Szeptember 2-ik vasárnapján tartotta meg huszonötéves jubileumát. Ez a jubileum ugyan December havában lett volna esedékes, de mivel Dr. Ravasz László püspökünk itt jártát akarták a detroitiak felhasználni arra, hogy az ő áldott ajkáról hallják az igét: igy pár hónappal előbb tartották meg a szép ünnepélyt.

Detroiti egyházunknak a husz éves történetét bőven ismertettük annak idején s mult évi naptárunkban pedig az utolsó öt esztendőnek a legnagyobb teljesitményét, az uj templom és iskolaépitésnek a történetét közöltük le: igy most csak arra szoritkozunk, hogy itt is kifejezzük jókivánatainkat ennek a gyülekezetnek, amely ma a legnagyobb gyülekezetünk az egész Amerikában.

A gyülekezet nagyságához képest még az a teher is, amelyet hordozniok kell kicsinynek mondható: Ha minden református testvérünk, aki ehez az egyházhoz tartozik, komolyan teljesiti egyháza iránt való kötelességét: ugy az anyagi terhek nagyon megkönnyebbülnek s az egyház a maga erejét minden munkamezőn gazdagon kamatoztathatja.

Ebben az egyházban is szépen kifejlett életet láthatunk. Az egyháznak különböző szervei pontosan végzik a maguk munkáját s igy lesz lehetségessé az, hogy mindig képes a gyülekezet arra, hogy eleget tegyen anyagi kötelességének is.

Kétségtelen, hogy ebben a tekintetben a Templomsegélyző Nőegyesület végezi a legszebb munkát. Évről-évre több ezer dollárt szolgáltat be az egyház pénztárába a terhek megkönnyebbitésére. De a többi testületek is kiveszik a maguk részét ebből a munkából.

Az egyháznak a lelkésze **Tóth Mihály** kevés beszédü, de annál többet cselekvő lelkipásztor. Csak az, aki figyelemmel kiséri munkáját látja azt, hogy minő erős akarat kell ahoz, hogy valaki egy ilyen nagy egyházközségnek minden munkáját vezesse.

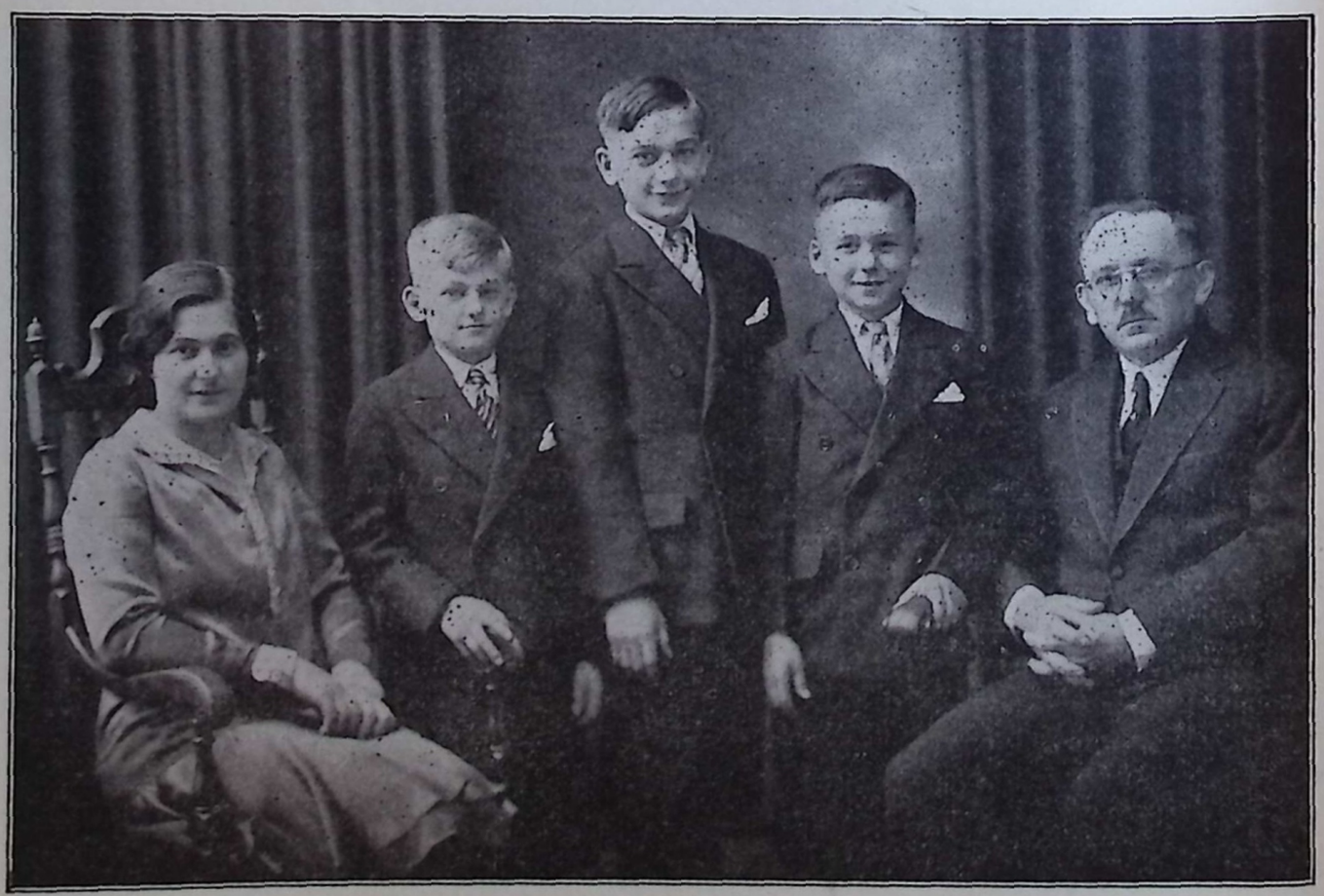

Nt. Tóth Mihály, detroiti ref. lelkész és családja 1929 Szeptember hó.

KALABÁNYI ISTVÁN,
a detroiti segédlelkész.

Nt. TÓTH MIHÁLY,
a detroiti egyház lelkésze.

Özv. DARÓCZY PÁLNÉ,
a detroiti egyház tanitónője.

Igaz, hogy vannak segitő társai, **Kalabányi István** segédlelkész és özv. **Daróczy Pálné** tanitónő, ám a felelősség mégis csak a lelkészé s neki kell a munkát is irányitani.

Sokszor hallom utazásaim alatt a birálatot, hogy a detroiti egyház temploma, iskolaépülete nagyon egyszerü épület tömb. Én nem szeretek már vitatkozni, de mindig megállapitom, hogy igy szép az. Lehetett volna még 25 ezer dollárt elkölteni czifraságra, magasabb toronyra: de a külső szépség miatt nagyobb lett volna a teher. Minden egyházi épületnek a legnagyobb szépsége az, ha mindig, minden alkalommal telve van.

Ha a detroiti testvérek az Urnak szent sátorát mindig, minden alkalommal megbecsülik: ugy a templomuk, iskola termeik, szépek lesznek, kedvesek az Ur előtt, hitet reménységet fakasztók az emberek előtt.

"Nosza, áldjátok az Urat.... Emeljétek fel kezeiteket a szenthelyen.... Áldjon meg téged az Ur a Sionról, aki teremtette az eget és a földet! (134. Zsoltár.)

A **whartoni,** N. J. egyház Szeptember hó 29-én ünnepelte meg müködésének huszonötödik évfordulóját.

RÁKAY BERTALAN,
detroiti fgőondnok 1929-ben, alapitó egyháztag.

A whartoni egyház kiszolgálása, megszervezése a legszorosabb összefüggésben van a Presbiterianus egyháznak azzal a munkájával, amelyet a bloomfieldi Seminariumban a magyar lelkészképzés terén ma is folytat. Az a tény, hogy mikor 1904-ben a magyarországi református egyház megkezdette amerikai munkáját s többé hazai képesitésü lelkészeket csak arra a munkamezőre engedett ki, amelyen munkálkodott, előtérbe hozta az Amerikában való magyar lelkészképzést. Ekkor indult meg a bloomfieldi Seminariumban az a munka, amely sok kiváló buzgó lelkészt képezett ki a magyar egyházak számára. Eleinte, a munkának a kezdetén nem mindig a kivánatos elemek léptek itt a lelkészi pályára, hanem sokan voltak olyanok, akik más életpályán elhelyezkedni nem tudtak s a magyar lelkészi állást egyszerüen kenyérkereseti pályának tartották.

Ehez nagyban hozzájárult az, hogy a papi pályára lépő ifjakat, hogy a tanulási idő alatt, megéljenek, egyes magyar telepek gondozásával bizták meg. Ilyen magyar telep volt Wharton is, ahol hosszu időn papnövendékek végeztek lelkészi munkát. Amint a whartoni egyháznak a kezünk alatt levő történeteiből látjuk **Hamborszky N. B. Pál,** mint ilyen tanuló kezdette meg a munkát. Utánna gyors egymásutánban következtek **Gaszkell Kovács Arthur, Pilinszky Zsigmond,** akik alatt a gyülekezet semmiképen nem tudott előrehaladni. A tervbevett, már meg is kezdett templomépitésért nem lelkesült senki. A szervezés munkája csaknem egészen megakadt. Egy **Bogár Lajosra** volt szükség, hogy a kialudt tüzek ujra fellobogjanak s a kitüzött célt a gyülekezet elérje.

Bogár Lajos is tanuló volt — de nem kenyérért, hanem amint egész élete igazolta a Lélek által megihletve lépett a lelkészi pályára. Más pályán nagyobb darab kenyeret kapott volna. Ő azonban a kisebb, a nehezebben elérhető kenyeret választotta. Az ő buzgó, fáradhatatlan munkája lehetővé tette, hogy a szétszéledett nyáj egybeterelődött s az uj templom alig félév leforgása alatt felépült s a gyülekezeti munka rendes mederben folyt s az egyház három év alatt

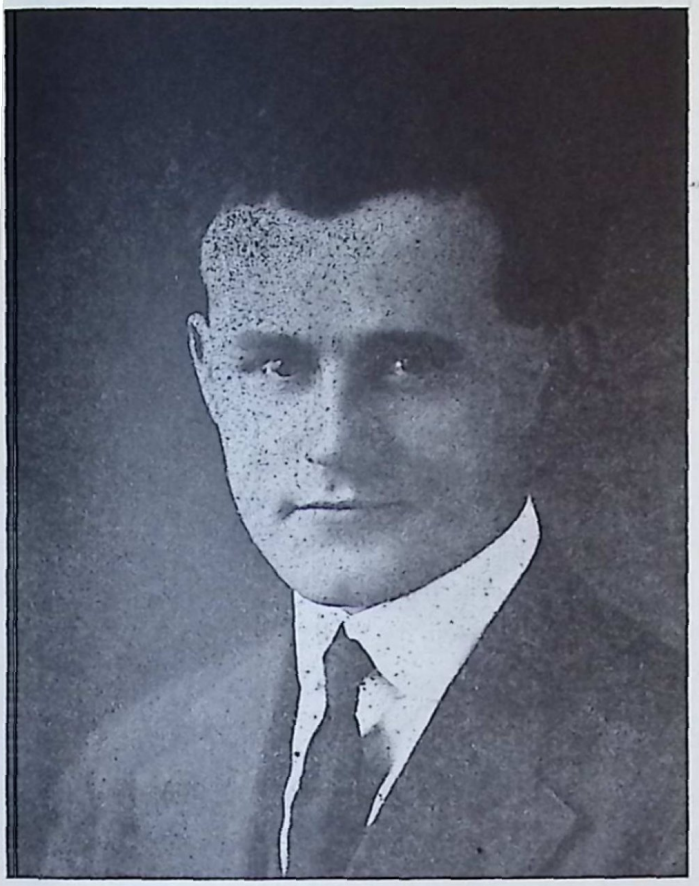

DEZSŐ JÁNOS,
whartoni lelkész.

annyira rendbejött, hogy önálló anyaegyházzá szervezkedett 1904 Május 20-ikán.

Bogár Lajos elvégezvén az egyház megszervezését, **Beaverfallsra** távozott s helyét 1910 Január elsején Laky Zsigmond vette át, aki az 1912-ik év elején távozott el Whartonból. Laky Zsigmond után **Azary János** lépett erre a munkamezőre s három év alatt a gyülekezetet ismét megerősitette. Utódja **Kovács Ferenc** lett, akinek négy évi szolgálata alatt a gyülekezeti léet a legmagasabb fokra emelkedett s mikor a **woodbridgei** egyház vezetését elfogadta, mindenki összintén sajnálta a komoly munkást, aki alatt a gyülekezet a lelkészlakást is megvásárolta. Utánna **Malasics József** következett, aki a megkezdett uton haladva szintén sokat tett a gyülekezet megerősödéséért. **Daróczy Mátyás** és **Csutoros István** kevés ideig maradtak a gyülekezetben, igy nem sokat jegyezhetünk fel róluk.

Csutoros István után többé nem egy tanulót kivánt a gyülekezet, hanem olyan rendes ellkészt, akinek az egyház vezetésében már megvan a kellő gyakorlata. Ilyet találtak **Dezső János** személyében, aki a már elmult három és félév alatt is megmutatta, hogy a whartoni egyház jól választott. Dezső János szintén azok közé a lelkészek közzé tartozik, akik **hivatásnak** tartják a lelkészi pályáját. Gyermekkorától erre a pályára készült. Mint gyermek Bridgeportban növekedett a magyar iskolában olyan jutalmat kapott, aminőt még nem kapott egyetlen magyar gyermek sem. Egy aranyat abból a Kazinczy dijból, amelyet az akkori bridgeporti lelkész **Széphalmon** kapott a Magyar Tudományos Akadémiától. Ez az arany hozta a már agg lelkésznek a legszebb, a legdrágább jutalmat. "Aki bőven vet, bőven is arat!"

Az van felirva ennek az egyháznak egyik jegyzőkönyvében: "Az Ur nem hagyta el a kicsiny sereget!"

Kicsiny sereg! Vigyázz, légy hiv a reád bizottakban, hogy megnyered a többre való megbizatásnak a legnagyobb jutalmát!

A nilesi egyház rövid öt éves multja. 1924 Április 20-ikán alakult önálló egyházzá a nilesi egyház. Addig a youngstowni egyháznak volt leányegyháza, mely egyháznak lelkészei jártak ki két hetenként Nilesra s tartottak istentiszteleteket az angol presbiteriánus templomban. Gerenday László akkori youngstowni lelkész már régebben szorgalmazta a nilesiakat, hogy szervezkedjenek s kérjenek maguk részére a Home Mission Boardtól külön lelkészt, de ugylátszik nem volt elég önbizalom itteni hiveinkben, féltek, hogy tul kevesen vannak a külön egyházzá létel szaporodó terheinek viselésére. A feltámadás ünnepe azonban, mikor az Istentisztelet a mostani lelkész Los Angelesből visszatértében, mint a youngstowni egyház legátusa végezte, ugylátszik a szunnyadó önbizalmat is feltámasztotta a hivek lelkében s az isteni tiszelet végeztével tartott közgyülés, mit az egyházmegye részéről Rev. J. Lawther vezetett, kimondja az önálló egyházzá való szervezkedést. Megalakul az egyház mintegy 66 taggal, kiket Rev. Lawther az egyház alapitó tagjainak jelent ki. A következő gyülést Május 18-án tartja az egyház, mely alkalommal az Isten-

tiszteletet Dókus Gábor cantoni lelkész végzi, kit főleg azért kért fel a Missio az Istentisztelet végzésére, hogy az utánna tartott közgyülésen az angol egyházban szokásos kettős boriték rendszert magyarázza meg s lehetőleg a mi egyházunkban is fogadtassa el. Közgyülés azonban e helyett jobbnak tartja az önkéntes megajánlás bevezetését az egyház fenntartásának költségeire. A tagok felkérésére, az ajánlatok összeirására s általában a lelkészi teendők végzésére ez a gyülés választja meg ideiglenesen Csépke Istvánt. A rendes lelkészválasztó közgyülés Junius 1-én folyt le, mely egyhangulag Csépke Istvánt hivja meg és jelenti ki az egyház rendes lelkészének. Ez a gyülés dönt abban a kérdésben is, hogy minden héten és vasárnap délelőtt is tartandó isteni tiszteletek helyéül kéressék el a jelenlegi templom, mely akkor még a welshek tulajdonát képezte. Mikor azonban a templom kibérelésének kérdésében a presbitérium a welshek képviselőivel tárgyal, ezek kijelentik, hogy ők inkább eladni szeretnék templomukat, mint bérbeadni, mert az ő hiveik beolvadván az amerikai templomokba, illetve egyházakba, nincs szükségük többé welsh templomra. Mivel a presbitérium a vételre nem volt felhatalmazva, az ajánlat felett a Julius 13-án tartott közgyülés dönt, mely $2300.00-ért megveszi a templomépületet. Még az évben hozzáfog a gyülekezet a legszükségesebb javitások elvégzéséhez a emplomon, ugy hogy a lelkész beiktatása alkalmával okt. 11-én már egész máskép néz ki különösen a templom basementje. A következő évben pedig a templom külsejét és belsejét hozza rendbe az egyház, ugy hogy a templom szentelése, mely Julius 5-én tartatott már ki is lett festve templomunk.

1925 a templom rendbehozásán kivül azért is fontos egyházunk életében, mert hosszas alkudozás után Novemberben megveszi az egyház a templommal szemben lévő telket, melyen két ház is van, a fronton levőt paróchia céljaira, a hátsó kisebb házat pedig bérbeadja. Ez a telek 110 láb széles 210 láb hosszu, mely a magunk által megszabott áron $6500.00-ért kerül az egyház birtokába.

CSÉPKE ISTVÁN,
nilesi lelkész.

Alakult már egyházunkban betegsegé egylet, ifjusági kör, énekkar, nőegylet; e közül a betegsegélyző egylet teljesen szüntette müködését, az ifj. kör és éne szezonszerüen müködik, legállandóbb m kát Nőegyletünk végez, mely mindjárt m alakulása évébn uj fütőkészülékkel látta az egyházat. Jelenleg 38 taggal re kezik.

Öt éves jubileumunkat ez év Szepte 1-én tartottuk meg alkalmi Istenitiszt tel s utánna közvacsorával. Az alkalmi tentiszteleten a youngstowni, aillancei, verfallsi és farrelli lelkészek vettek r Az alkalmi prédikációt a farreli lelkész gezte.

1926-ban Móricz Albert és neje egy hara gal ajándékozták meg egyházunkat, m nek ünnepélyes felhuzása és szente szept. 5-én délután ment végbe alkalmi tenitisztelettel és uaánna közvacsorával

A jubileumot ez idén azzal tette egy zunk emlékezetesebbé, hogy ismét ren

nozatta a templom alatti helyiséget, a szén részére külön kamrát épittetett, a paróchián a lenti két szobában a padlót rendbehozatta és a pincét mélyitette és cementtel leöntette. Tervbe vettük a paróchián lévő $2500.00 adósság kifizetését is, de ez a tervünk és egy orgona beállitása a jövő öt évre maradt. Reméljük, hogy nem sok idő telik majd el a második öt évből, mielőtt ezt a tervünket is megvalósithatjuk.

Kalamazooba, Michigannak ebbe az erősen hollandus typusu városába ugy látszika, hogy a nagy bevándorlás idején 1900 körül vetődtek a legelső magyarok, akik Szatmármegyéről vándoroltak ki. Az bizonyos, hogy egyház szervezésre, hamarább mint az 1912. év nem igen gondoltak. Az is egészen természetes volt, hogy előbb a detroiti egyháznak a lelkészét kérték fel arra, hogy látogassa meg őket s erősitse hitükben. Ám a detroiti egyháznak a nagysága és sokoldalu tevékenysége meggátolta a lelkészt abban, hogy ezt a magyar telepet is kiszolgálja s igy a munka meg sem indult. Csupán egy-két urvacsoraosztással egybekötött Istentisztelet tartatott.

Ám a bevándorlás mind nagyobb méreteket öltött. Az előbb jöttek lassan megtelepedtek, az ujonnan jövők a papir gyárakban jól helyezkedtek el s igy mind jobban emésztette szivüket az Ur házának a szerelme.

Ebben az időben előbb **Jezerniczky Aladár**nak a burnsidei egyház lelkészének a szolgálatát vették igénybe, de Jezerniczky nem volt alkalmas ilyen missziói pontoknak a megszervezésére és kiszolgálására, azért 1914-ben a Chicago belvárosi lelkészhez, **Vécsey Jenőhöz** fordultak, aki kiválóan alkalmas egyén volt arra, hogy a munkát megszervezze. Az egyház megszervezésére és rendszeres gondozására az idő annyival inkább alkalmas volt, mert ebben az időben a McCormick Seminariumban készült a lelkészi pályára ifj. Kalassay Sándor, aki Vécsey lelkész felügyelete alatt, erőteljes missziói munkát fejtett ki a kicsiny, de áldozatos gyülekezetben.

A gyülekezetnek a megszervezés után az első gondja volt, hogy valamelyik fentartó egyháznál elhelyezkedjék, s miután a magyarországi ref. egyház nyugati egyházmegyéje volt a legerősebb magyar ref. egyházi

Fekete András kalamazooi lelkész és családja.

szervezet, itt kérte az uj egyház a felvételét, a mi 1914 szeptember hatodikán meg is történt.

Ma is emlékszem erre a szép jelenetre. Negyvennyolc testvér össze fog szeretetben, hithüségben — s készen van arra, hogy gyülekezetet tartson fel, hajlékot épitsen az Ur nevének imádására és dicsőségére. Milyen erős hitü ez a mi népünk. Ezt csak azok látják meg igazán, akik egy-egy ilyen kicsiny sereg buzgólkodásának lehetnek a tanubizonyságai.

Ime alig telik el egy esztendő a szervezkedés óta, szerény keretek között, de bölcsen, egy házat templomnak alakitanak át s ezt az imaházat 1915. Május 20-án ünnepélyesen felszentelik s örvendező szivvel énekelnek az Urnak hajlékában s mind nagyobb lesz a vágyakozás arra, hogy rendszeresebb legyen az Istentiszteletek tartása s maguk körében megkezdik az imaóráknak a tartását.

Az egyháztagok kivánsága akkor vált valóra, amikor **Mircse Sándor** mostani east chicagoi lelkész, mint detroiti segédlelkész vette fel a gyülekezetnek a gondozását. Mircse Sándor nagy buzgósággal vezette a gyülekezetnek az ügyeit, különösen az után, amikor az egyház **Flinttel** társas viszonyba lépett. A gyülekezet megerősödése természetesen maga után vonta azt a kivánságot, hogy a szüknek bizonyult imaház helyett egy megfelelő, rendes templom épitessék.

Az uj templomot 1920 Január 25-én szentelték fel s azóta fokról-fokra növekedett a gyülekezet, bizonyságául annak, hogy a templom ma is a legerősebb kapocs a különböző érzésü emberek között.

Az uj templom uj erőknek a forrása lett. A gyülekezet társasegyházi viszonyba lépett a flinti gyülekezettel s Mircse Sándor két vasárnap hirdette Istennek igéjét azoknak, akiknek a lelke óhajtotta az igének a hallgatását. A társasegyházaknak a szervezkedése annál figyelemre méltóbb volt, mert a háboru alatt történt, amikor gyülekezeteink a legnagyobb próbákon mentek keresztül. A próbák azonban nem csüggesztették el a gyülekezetet, hanem nagyobb tervek keresztülvitelére ösztönözték. Immár nem volt elég a havonként kétszer tartott Istentisztelet. A gyülekezetnek az volt a vágya hogy anyásitsák s ez a kivánság akkor vált valóra, mikor a magyarországi egyház konventje megkötötte a Reformed Church in the U. S. belmisszioi bizottságával a tiffini egyezményt.

Az önálló gyülekezetnek az első lelkésze **Virág István** volt, aki rövid ideig tartó lelkészi munkálkodása alatt megszerezte a gyülekezetnek a lelkészlakást s megépitette az egyháznak azt az épületet, amely nem csak iskola, hanem az egyház mindennemü társadalmi és szórakoztató munkájának is helye. Kár, hogy a kiváló lelkész, a hosszu időre terjedő amerikai szolgálatban elvesztette testi erejét annyira, hogy el kellett hagynia gyülekezetét, hogy megpihenve a törékeny test, ujra alkalmas legyen a szolgálatra.

Utódja **Fekete András** lett, aki nagy buzgósággal dolgozik elődjeinek a nyomdokain s a gyülekezet áldozatkészsége meg fog küzdeni a terhekkel, ha megfigyeli azt a intést, hogy nem szavak, hanem a cselekedetek beszélnek.

HEGEDÜS PÁL

HAJÓJEGY ÉS KÖZJEGYZŐI IRODÁJA

525 Ridge Road

LACKAWANNA, N. Y.

Az árvaháznak igaz barátja.

A south-norwalki egyháztanács 1929-ben.

A South-Norwalki egyház egyike a legrégibb magyar református egyházaknak. Harmincöt esztendős multra tekint vissza és ezt a harmincöt esztendöt egy lelkésznek a vezetése, irányitása mellett futotta meg.

Sokszor tárgyalnak a felöl a laikusok és hozzáértők, hogy vájjon az ilyen hosszu lelkészi szolgálat javára, hasznára van-e a gyülekezetnek?

A south norwalki példa, ahol a szervező lelkész harmincöt esztendeig munkálkodott, föltétlenül azok mellett tesz tanubizonyságot, akik a hosszu időre terjedő lelkészi szolgálatban áldást látnak. Valóban áldás a hosszu ideig való lelkészi szolgálat, ha a lelkész és a gyülekezet között meg van a harmonia, a léleknek a békessége, ha a gyülekezet a lelkész vezetése alatt a szentek egyességét képezi.

Az én véleményem az, hogy a lelkészi szolgálat bármelyik gyülekezetben csak addig tarthat, amig a gyülekezet és a lelkész a szentek egyességében élnek. Mihelyt megszakad a lelkészi békesség fonala, azonnal vége a fejlődésnek s nincs más hátra, mint az, hogy az egyén, a lelkész visszavonuljon s helyét másnak engedje át.

A south norwalki egyháznak a története egy nyugodt tónak a felületét mutatja. Eleinte az egyház szervezés idején, némely futkározó hamis atyafiak itt is támasztottak békétlenséget, okoztak szakadásokat, de a mi népünknek a nagy többsége megmaradt abban a kis templomban, amelyet 1896 március 29-én szenteltek fel, amely annál drágább, becsesebb volt, mert a gyülekezeté volt.

Igaz, hogy ebben az időben a mi viszonyokhoz képest nagyon olcsó volt az épitkezés. Bizonyosan nagyon sokan meg fognak lepődni azon a történelmi adaton, hogy a south norwalki első templom berendezéssel, mindennel együtt nem került többe, mint 2000 dollárba s ehez az összeghez a sokszor lenézett és történelmi ismeret hiánya miatt sokszor kigunyolt Reformed Church 1800 dollárnyi segéllyel járult, a melyből négyszáz dollárt ajándék gyanánt kapott a gyülekezet.

Szükség volt a segitségre. Olcsó volt minden, mert nem volt munka és nem volt kereset. 1895-96-ban az elnökválasztás ideje alatt, alig volt két gyár, amelyik dolgozott. South Norwalk igen jelentéktelen ipar telep volt. Az emberek itt se dolgoztak s ha dolgoztak is, keveset kerestek. Bridgeportban a munkás emberek halászásból éltek. Egy alkalommal Mt. Camelből New Yorkba mentem s az egész uton egyetlen gyár sem dolgozott. Mikor 1896 Januárban az első lelkészi gyülést tartottuk: nem volt füst, nem volt korom. A gyárak a legszomorubb épületek voltak.

Igy ha a nagy szükség idején Istenhez vágyott a sziv: szükség volt segitő kezekre, amelyek felemeljék és közelebb vigyék Istenhez. Ezt a segitő kezet meg kell becsülni annak, aki magyar református.

Ime harmincöt év óta segiti a Reformed Church a south norwalki egyházat? Vett-e cserébe érte valamit? Kivánt-e valami áldozatot magának? Nem, sőt inkább mindig a segitő egyház ad, mindig ott van, ahol szükség van a segitségre.

A gyülekezet a templom mellett lelkész lakást vásárol, majd 1901-ben a templomot megnagyitja, majd uj lelkész lakást épit s végre 1910-ben megépiti azt a szép nagy templomot, amely ennek a gyülekezetnek mindig elég nagy lesz és azt a lelkészlakást, amelyben Istennek szolgája kényelmes otthont találhat mindenkoron.

A gyülekezet ekkor már egy megerősödött gyülekezet volt. Az az áldozatos buzgóság, amely az egyházközséget megalapitotta, a harmadik templom megépitésénél lobogott a legmagasabban. Olvasom az adakozók neveit. Milyen sokan elmentek már a minden élőknek az utján. De ime cselekedeteiknek a jutalma követi őket. Emlékezetük itt marad. Velünk marad. Akik élnek, bizonyára örvendeznek az Ur házának a növekedésén. Az én lelkem örömmel telik el, amikor Norwalkra megyek. Nemcsak az emlékeket látom, hanem a jelent és a jövendőt is. Az egyén megöregedhetik, de az

South-norwalki református Nőegylet.

egyház élete mindig a mának a fogalmában merül ki. Minden gyülekezetnek, igy a norwalkinak is arra kell törekednie, hogy a mának a feladatait megoldja. Igy épiti a jövendőt. A mának a feladatai, kötelességei nem azonosak a tegnap feladataival és kötelességeivel. Egyházi munkálkodásunk abban a mértékben lesz eredményes, aminő mértékben teljesitve ezeket a kötelességeket!

Ma nem elég és nem szabad megelégedni azzal, hogy vasárnapról-vasárnapra elmenjünk a templomba, hogy megadjuk az egyház javára a megszabott adományokat. Ma nem elég, hogy legyen nyári magyar iskolánk, jól, vagy kevésbé jól vezetett vasárnapi iskolánk, ma gondot kell viselni a magyar református ifjuságról.

Örömmel látom, hogy a south norwalki egyház eljutott a ma kötelességeinek a megismeréséhez és cselekszi is azt. Temploma igy lesz nemcsak anyagilag értékes templom, hanem a jövendőnek is a záloga.

A harmincöt éves jubileum után alig egy hét mulva ott ültem a norwalki paróchián. Ott volt velem szemben a sokat szenvedett, régóta beteg asszony, aki éveken keresztül nem tudott felkelni az ő székéből, betegágyából. Amint reá tekintettem, s arra a fiatal asszonyra, akinek özvegyen kellett hazatérnie az apai házhoz, szemem tele szökött könnyel, a lelkemre rászállott a sokszor érzett szomoruságnak a nehéz, sötét felhője. Harmincöt esztendő szép idő egy gyülekezetnek az életében, egy lelkésznek a szolgálatában, de a legszebb, a leghosszabb, s bizony mondom a legterhesebb egy olyan papnénak az életében, aki csakugyan a gyülekezetnek az angyala. A szétszórt csontok összeszedésének az idején a papnék mind ilyen angyalok voltak. Hányszor melegedtünk meg a norwalki paróchián is. Gondjaink mennyiszer simultak el itten és megerősödve mentünk a munka mezőre, lelkek mezején szántani és vetni az igének az áldott magvait.

Nem érhetett volna harmincöt esztendőt egy munkamezőn Dokus Gábor sem, ha az ő élete is olyan nem lett volna, mint a nyugodt vizü tó. Bele-bele esett ebben az életbe is egy-egy kavics. Hullámgyürüket vert fel, de ezek a gyürük eloszlottak a családi otthonnak a csendességében, életfakasztó melegében.

Nézem az én öreg szolga társamat, régi időknek velem együtt küzdő harcosát.... Megtört.... az arca ráncos, fején ott van az ezüst korona, de a szive ma is fiatal, lelkében ma is épenugy mint 34 évvel ezelőtt ott ragyog a humor, a lelkek üditő nedüje. Komoly emlékezésekről a jelenre, majd vidám esetekre térül a beszélgets. Istenem, milyen jó igy elbeszélgetni.

South norwalki gyülekezet — megbecsülted a lelkipásztort — Isten megáld! Legyen békesség a te várfalaid között, csendesség a te palotáidban.... atyafiaiért és barátimért hadd mondhassam: béke veled!

Az Urnak, ami Istenünknek házáért hadd kivánhassak jót te nékek! (122. Zsolt.)

* * *

A világváros, New York tőszomszédságában **Yonkers** városában megtelepedett és egyházilag is szervezkedett református magyarság ez évben érte el és ünnepelte meg Isten segitő kegyelme iránti hálás szent érzésekkel a gyülekezeti élet megindításának husz éves évfordulóját.

Az egyház alapitó, szervező és épitő lelkésze Nt. Dr. Szilágyi Endre volt, aki szent lelkesedéssel, égő buzgósággal fogott hozzá a szent munkához és végezte az anyagi és lelki épités fáradságos, de dicsőséges szent munkáját 11 esztendőn keresztül. Ennek a kitartó épitő munkának s a hivek áldozatkészségének maradandó eredménye az a kiválóan alkalmas stylban felépitett és minden szükséges kellékekkel felszerelt gyönyörü templom, mely Yonkers városának egyik értékes helyet képviselő utcájában a Jackson streeten fekszik.

A templom oltára köré buzgó és áldozatkész hivek csapatja van tömöritve, kik hiven őrzik az atyáiktól átvett szent örökséget, szent hitünk, szent vallásunk szeretetét és az evangéliumi idvezitő szent igazságok kincseit....

Boldog Bálint toledoi tanitó és családja.

Az egyházi élet tovább épitő apostoli munkásai voltak Nt. Daróczy Mátyás, Nt. Kovács Ferenc és Nt. Csutoros István derék lelkipásztorok, kiket a szent hivatal viselésében három év óta alólirott lelkipásztor váltott fel.

Mint emlitém, gyülekezetünk ez évben ért el fennállásának husz éves határkövéhez. Az emlékezetes évfordulót Isten megsegitő kegyelme iránti hálás szivvel és minden külső tüntető ünnepély mellőzésével akként ünnepelte meg gyülekezetünk, hogy a mi áldozatkészségben példaképen tündöklő Templomi Nőegyletünk ajándékából belülről szépen kifestette, uj ruhába öltöztette, uj kárpitokkal látta el a templomot, hogy az igy még tetszetősebb, még méltóbb legyen azon szent cél szolgálatára, az egy élő igaz Istennek tiszteletére, melyre azt buzgó hivek az épités idejében felajánlottak.

E cikk szük keretei között lehetetlen volna fel sorolnom mindazoknak neveit, kik egyenként vagy összesen kivették részüket a gyülekezeti élet megerősitésének áldott szent munkájából. A jók és igazak neveit Istennek angyalai megőrökitik az Életnek nagy könyvében, mert megvagyon irva, hogy az igazak fénylenek az Isten országában, mint a nap. Boldog szolgák, kiket az Ő Uruk hüeknek talál a reájuk bizott munka végzésében, a nekik átadott talentumok használásában és forgatásában! Boldog nép, boldog gyülekezet, melynek megadatott az a kegyelem, hogy Isten szent nevének tiszteletére, Isten szent törvényeinek és Krisztus szent Evangéliuma Igéinek hallgatására saját templomában gyülekezhet össze vasárnapról vasárnapra.... Fel vesszük azért e jubileumi esztendőben a hálaadásnak poharát és szivbéli köszönetet mondunk a mi jóságos Istenünknek azért a kegyelemért, melynek áldásait ily hosszu esztendők során reánk árasztotta volt. Egyszersmind buzgón könyörgünk, hogy további áldásait ne vonja meg se mi tőlünk, se a többi magyar református gyülekezetektől, melyek ez idegenben hiven igyekeznek betölteni a Mester parancsolatját: Szeressed a te Uradat Istenedet és szeressed a te felebaártodat.

Dr. HARSÁNYI SÁNDOR,
yonkersi lelkész.

Ezket irja a yonkersi egyháznak a lelkésze, **Harsányi Sándor.**

Harsányi Sándorról ezekben a visszaemlékezésekben már megemlékeztem. Az ő egyénisége, személye a mult időknek igen sok eseményével összefüggésben áll. Öröm és hála tölti el a szivét a régi munkásoknak, amikor azt látják, hogy milyen példaadóan munkálkodnak a gyülekezeti életben a régi harcosok.

Sajnálom, hogy a yonkersi egyházban még nem voltam. Talán senkit se ismerek ebben a gyülekezetben, de azzal a reménységgel emlékezem meg a husz éves multról, hogy lesz alkalmunk arra, hogy ez a gyülekezet is ott álljon azoknak a gyülekezeteknek a sorai között, amelyek kimentek a jerichoi utra, a Jézus kicsinyeinek az összeszedésére.

Még egy gyülekezetről kell megemlékeznem a jubileumokról irott ezen visszaemlékezésemben. Ez a gyülekezet a **mckeesporti gyülekezet.**

Ez a gyülekezet szemeim előtt alakult és erősödött meg. Az alakulás nem csupán husz esztendőre terjed, hanem sokkal régebbi időren, mert a mckeesporti református magyarság már 1895-ben, sőt előbb is számottevő tényező volt a Monongahela völgyén. Némely öreg amerikai magyarok azt beszélik,

Melegh Gyula lelkész és családja.

A mckeesporti egyháztanács 1929-ben.

hogy McKeesportban hamarabb voltak magyarok, mint Pittsburghban. Lehet, hogy ez nem való, de ugy látom a pittsburghi egyháznak és különösen az egyletnek a történetéből, hogy a McKeesportban lakó magyar reformátusok tagjai voltak a pittsburghi egyháznak. Innen indult ki 1903-ban az egyház szervezésnek a gondolata, különösebben azért is, mert már ekkor ott egy erős, nagy tagsággal biró református Egylet munkálkodott.

Előbb két irányban indult meg az egyházi élet, egyik rész Homesteadhoz, a másik Pittsburghoz ragaszkodott s mig nem 1909-ben sikerült az erőket egyesiteni. Az előkészitésnek a munkáját Csutoros Beniámin végezte el s magát az egységes egyháznak a megalapitását pedig **Borsos István,** aki ekkor a magyarországi egyetemes egyház amerikai egyházmegyéjének utazó, egyházszervező lelkésze volt.

Borsos István munkájának a természeténél fogva kevés időt töltött a gyülekezetben. Már 1909 szeptember havában át megy Detroitba s a mckeesporti gyülekezet első lelkésze gyanánt **Baja Mihály** wallingfordi lelkészt választja meg, aki öt évig marad a gyülekezetben s megvásárolja a mostani templom épületet s azt átalakitatja. Miután a turkevei nagy gyülekezet hivta meg lelkészül 1914-ben hazamegy Magyarországba s most mint Debreczennek egyik lelkésze munkálkodik az Ur szőlőjében.

Baja Mihály után **Melegh Gyulát** választja meg a gyülekezet, aki immár tizenöt esztendeje munkálkodik Istennek ebben a gyülekezetében. Ez alatt a 15 esztendő alatt, dacára annak a nagy megpróbáltatásnak, szakadásnak, harcnak, amelyen átment a gyülekezet s a nehéz kereszteknek, amiket a lelkész családnak is hordoznia kellett: a mckeesporti gyülekezet ma egyike a legjobban megszervezett, sokat dolgozó gyülekezeteknek. A gyülekezet munkája minden mezőre kiterjedő munka. Felöleli nemcsak a gyülekezeti életnek a szorosan vett követelményeit, hanem kiterjed a társadalmi életre, sőt a gyülekezet keretein kivül folyó nagy munkákra, árvaházra, felsőbb iskolai nevelésre.

Én különösen is figyelemmel kisérem a mckeesporti egyháznak az életét s nagy megnyugvással tudom megállapitani, hogy a nehéz próba alatt növekedett meg. Erőt nyert a szenvedésekben, a törvényszék előtt való meghurcoltatásban.

Hogy meggazdagodjunk, bizony előbb szegényekké kell lennünk. Hogy megépüljünk: le kell romboltatnunk.

McKeesport átment ezen a leromboltatáson, felépült, lelkiházzá, szent papsággá. Megszegényedett, de gazdaggá lett, mert hite erős, cselekedetei messze kiható, áldott cselekedetek s reménysége, soha meg nem szünő, békességre törekvő reménysége.

Ezért áldja az Ur! Ezért élteti és virágoztatván, gyümölcstermővé teszi!

Jubileumok, emlékeztető jelek!

Olajat önténk ezekre az oszlopokra!

Szent fogadással fogadtuk meg mindnyájan, hogy azok a kövek, amelyeket felállitanak: Istennek házai lesznek. A menyország kapui.

Arra valók ezek a jubileumok, hogy figyelmeztessenek, mint a kék zsinórral szegélyezett bojtok a papi ruhán: Megemlékezzetek az Urnak minden parancsolatairól, hogy megcselekedjétek azokat és legyetek szentek a ti Istenetek előtt.

Én vagyok az Ur, a ti Istenetek!. (IV. Mózes: 15-39-40)

Id. Kalassay Sándor.

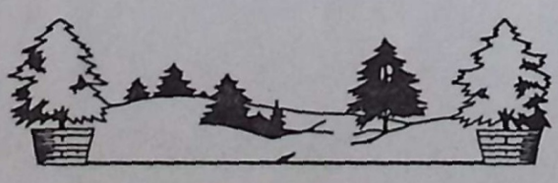

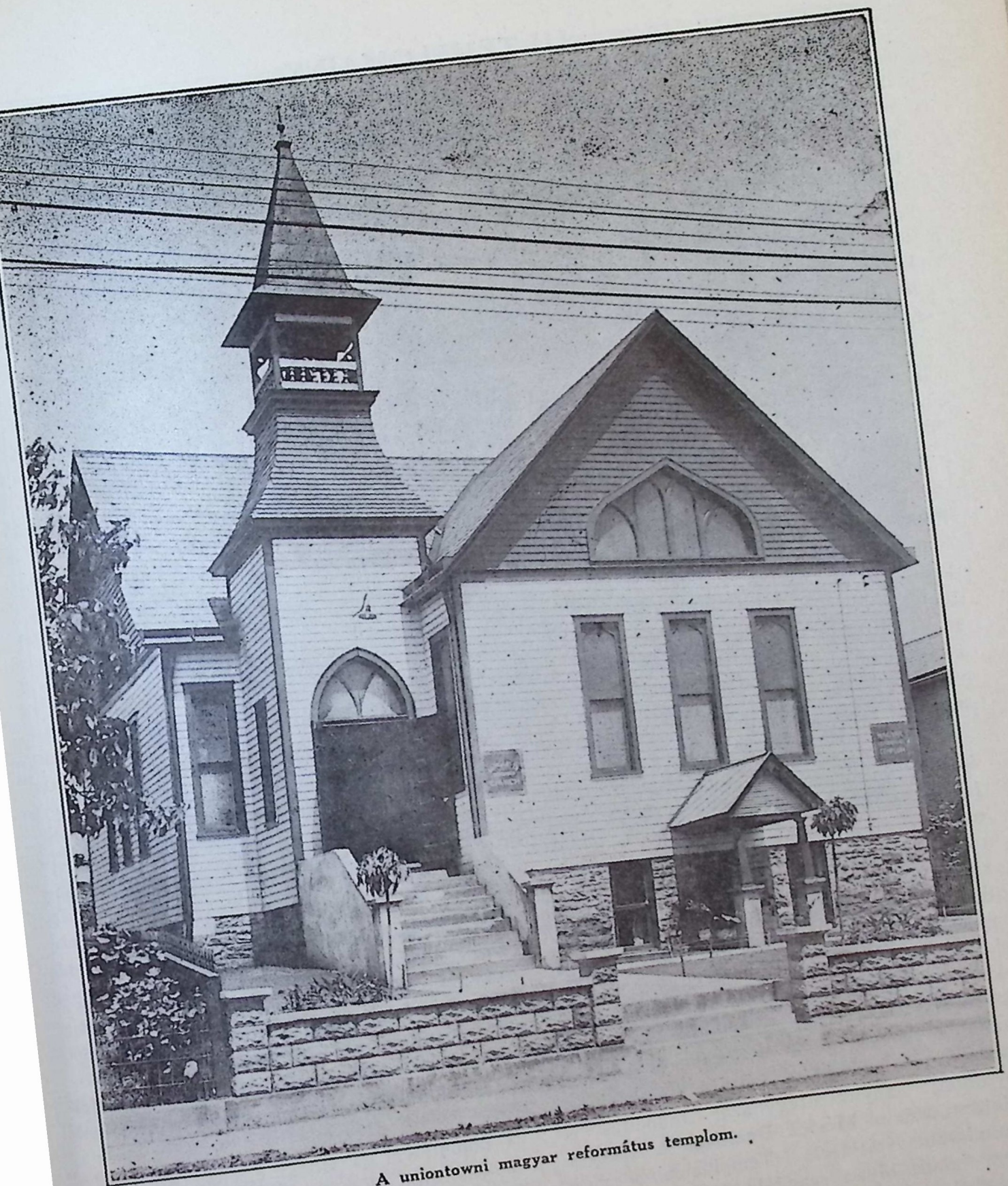

A uniontowni magyar református templom.

UJ TEMPLOMAINK.

Sokan panaszkodnak a vallásos élethanyatlása és az áldozatkészség meglanyhulása miatt. A multba néző emberek nem látják meg a jelent. Tudom, hogy sokan vannak közöttünk betegek és elaludtak sokan: de azt határozottan állitom, hogy a mi népünk vallásos buzgósága ma sokkal öntudatosabb, mint volt bármikor ezelőtt és az áldozatkészség olyan hatalmas arányokban nyilatkozik meg, aminőt régen alig mertünk volna elgondolni is.

Ennek az esztendőnek a sok jubileum mellett különös jelentőséget ad az, hogy három uj templomunk és egy lelkész lakásunk épült.

Az első templom, amelynek az épitése ebben az évben fejeztetett be: a **Uniontowni magyar református templom.**

Uniontowni egyházunknak a története a legszorosabb összefüggésben áll a magyar bányászok és kokszhuzók életével. Amilyen nagy változásokon ment keresztül ezeknek a munkás testvéreknek a élete, épen olyan változásoknak volt alávetve a uniontowni magyar reformátusság élete is.

Uniontownban magában soha nem voltak és ma sincsenek elegen ahoz, hogy az önfentartás reménységével tartsanak fel egy magyar református gyülekezetet. Uniontown, Connellsville között a három Leisenringen és más egyébb bánya telepeken mindenütt laktak s elvétve ma is laknak magyar református testvéreink. Ezer számra laktak és dolgoztak itt 1900-ban és az ezt követő időszakban, különösen pedig a háboru alatt. A pittsburghi lelkész, majd egyes tanulók Alleghenyből kijártak hozzájuk s nem vetve számot a változó munkaviszonyokkal, anyaszentegyházat fundáltak s Uniontownban **Móricz Dezsőnek** a szavára templomot épitettek. Templomépités még nem fuladt olyan scandalumba, mint ennek az első templomnak a felépitése. A legnagyobb hanyagság, könyelmüség és zsarolás jellemzi ezt az épitkezést. Ennek a következménye az, hogy a szép, magyar református templom, mindjárt a diszes felszentelés után üresen marad, s a könnyelmü pásztornak más mezőkre kell indulnia.

Az üresen maradt árva templomot a magyarországi egyház részére szerettem volna megszerezni. **Csekes Béla** utazó lelkészt küldtem ide s kértem az Egyetemes Konventtől, hogy **Nt. Csutoros Elek** utazó lelkésznek a székhelye gyanánt Uniontown jelöltessék ki, de a Konvent bizonyára azért, mert a nagy adóssággal terhelt templomot nem akarta átvenni, az uj utazó lelkészt Columbusba küldte.

Miután nem sikerült ezt a templomot megmentenünk, szivesen láttuk, hogy a Reformed Church veszi fel a munkát itten élő testvéreink között. **Radácsy Sándor** lett a lelkész, de a magyarok pénzén felépült templomot ő sem tudta megmenteni a magyaroknak, pedig ennek a célnak az érdekében nagyon sokat fáradozott.

Igy más templomot szereztek.

A háboru alatt a jó munka viszonyok között **Harsányi Andor** lelkészsége alatt aztán megvették a harmadik templomot, a város kellő közepén, aránylag nagyon olcsó áron. Ám egy olyan nagy templomnak, aminő ez a templom volt, az illendő fentartása egy állandó nagy gyülekezetnek az áldozatkészségére alapulhatott csupán. Miután ez az állandó nagy gyülekezet nem volt meg, elkövetkezett az az idő, hogy e templomot el kellett adni.

A templomért kapott árból a gyülekezet nemcsak adósságát fizette ki, hanem megvette, ujjáalakitotta azt a negyedik templomot, amelyet **1929 Junius 29-én szentelt fel** illő ünnepélyességgel a közelből és távolból összesereglett gyülekezet.

A uniontowni és vidéki egyház most van a helyes uton. Erejéhez mért a templom. Adóssága nincs s igy minden erejét és képességét arra fordithatja, hogy teljes odaadással szolgálja nemcsak a maga érdekeit, hanem a közegyháznak az érdekeit is.

Ma az utazó lelkészi körzetnek egyik erős pontja. A célja az, hogy ismét anyaegyházzá legyen. Nagy megfontolás, s min-

A uniontowni egyháztanács 1929-ben.

den szempontnak az erős mérlegelése szükséges ahoz, hogy ezt a célt megvalósitsa az a gyülekezet, amelynek a tagjai a legtöbb esetben mértföldekre laknak Uniontowntól.

Sokat próbált gyülekezet! "Tartsd meg a mi nálad vagyon. A békességnek Istene szenteljen meg titeket mindenestől és a ti egész valótok, mind lelketek, mind testetek feddhetetlenül őriztessék meg a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére". (II. Thess. 5:23)

Cliffside, a nagy metropolisnak, New Yorknak egyik külvárosa. Ebben a városrészben a független magyar ref. egyház munkálkodik a magyar reformátusok között s hogy a munka minél bőségesebb gyümölcsöket teremjen, a mult évben szép templomot épitettek s Istennek házát nagy ünnepélyességgel szentelték fel Julius hónap 21-én.

Ha nem sokan vannak és ennek az egyháznak a tagjai, nagy buzgósággal epedeztek az Ur hajléka iránt s Isten iránt való szeretetük ime bizonyságot mutat abban a Babylonban, amelyben olyan sokan elfordulva élnek Istentől s a Mammonnak az oltárán áldoznak.

Nagyon jól esik látnunk, hogy régi munkatársaink közül többen állottak az egyházközség megszervezésénél s áldozatos szivvel buzgólkodtak a templomnak a felépitésében. Negyedszázada is elmult, hogy egyikmásik testvéremmel találkoztam, de nagy örömmel látom munkájukat, buzgólkodásukat. Bárcsak igy növekednének ifjaink is.

Huszonöt évvel ezelőtt ezek a testvérek is fiatalok voltak. De nem ragadta el őket a nagy városnak büne, közönyös rideg élete. Inkább akartak Istennek élni.

És élnek, boldogan. A jól elvégezett munkának a boldog tudatában.

Vajha egyszer már egymás mellett tudnának élni. Nem a Páléi, nem az apollosi vagyunk, hanem a Krisztusi.

Övé a templom, mi övéi akarunk lenni!

Fairport Harbor, Ohionak egy legérdekesebb faluja. A falu szóért ugyan megharagusznak a fairporti testvérek, de akárhányszor megyek is Fairportba: mindig a falunak a tiszta levegőjét, megnyugtató hangulatát érzem. Soha nem mulasztom el, hogy el ne menjek a tópartra, a világító torony mellé, amelyről nagy tragédiákat regélő monda száll mindig a lelkembe. Nem is monda: regény. Két szivnek a nagy tragikus vergődése. Néha szeretnék ott maradni a meleg, a barátságos lelkész lakáson napokig, hetekig. Leülni az Erie tó partján, s álmokat álmodozni, gyereknek lenni a gyermekek között. Sima kavicsokat szedni, s hajitani a tónak a felszinén és számolni a gyürüket. De menni kell tovább szakadatlanul: kenyeret keresni, sziveket találni, a világító toronyban a viharokba belevilágitó fényt gyujtogatni.

Ott állok most is a világító torony mellett. Hallom a gőzbárka messze orditó dudálását. Messze éjszakáról jön. Vaskővel van megrakodva. A kikötőben ott van a mi népünk s ahogy kiköt a hajó, mint hangyák rohanják meg a hajó rakományát, foly a verejték, feszülnek az izmok. Minél többre képes valaki, annál több a napszám.

Igy volt régen. Ma már nem igy van. Gépek dolgoznak az emberek helyett. Amikor még emberek dolgoztak 1894-95-től kezdődőleg, vagy talán hamarább is, sokan voltak ott a mi testvéreink közül. Csánfordyak, Molnár Miklósék, Kovácsék, Baraiék.

Előbb a pittsburghi egyházzal és a pittsburghi ref. egyházi és segélyző egylettel állottak kapcsolatban. **Ferenczi Ferenc** volt az első magyar lelkipásztor, aki az akkor még nagyon kezdetleges helyen istentiszteletet tartott. Majd egészen természetesen a clevelandi lelkésznek a szolgálatát vették igénybe s ez a szolgálat **Csutoros Elek** által rendszeresittetett. Ennek a rendszeres munkának lett az eredménye az, hogy a három tóparti város magyar reformátussága megszervezte a maga egyházát épen tizennyolc évvel ezelőtt. A szervezés munkáját **Csekes Béla** a nyugati egyházmegyének utazó lelkésze végezte. Csekes Béla végtelenül sokat tett az egyház szervezés tekintetében. Kellemes, tapintatos modora előre is biztositotta a sikert. Most már megirhatom, hogy minden magyar reformátusról megvoltak a feljegyzései, — akiket ismert, akikkel dolgozott. Mindenkinek ismerte a gyöngéit, erényeit s nagy hasznát vettem én is tárgyalásaimban ezeknek a feljegyzéseknek.

A hármas egyháznak az első lelkésze **Kerekes Béla** volt, aki azonban nem sok időt tölt el a terhes szolgálatban. Utánna **Csutoros Elek** következett, aki a templom épitést megkezdette, de a munkát **Erdei Károly** fejezte be. Az első templom felszentelése után mind erősebb lett a vágy arra, hogy a fairporti egyház kiváljon a hármas egyházból s mint anyaegyházközség müködjék. Ez a kivánság azonban csak akkor teljesülhetett, amikor 1922-ben egyházi helyzetünk nagy változásokon ment keresztül. Az a körülmény, hogy **Ujlaky Ferenc** lelkészi székhelyét ide tette át s megépitette a kényelmes, szép lelkész lakást — a hiveket megnyugtatta s az egyház, amelynek vallásos buzgósága, hitélete példa adó volt, a virágzásnak a magas fokára emelkedett. Ez a virágzás még nagyobb lett akkor, amikor **a Diamond alkali** gyár hatalmas gyárat épittetett, ahol százan és százan találtak alkalmazást a mi testvéreink közül. Fairport igy egyike lett a legszebb magyar telepeknek s olyan sokan jöttek ide bányász testvéreink, hogy a templom szinte hétköznap is kicsinynek bizonyult a hivek befogadására.

Ez volt a helyzet, amikor **Krivulka Károly** távozása után **Krisik Alajos** választatott meg lelkésznek. Az uj lelkész azonnal meglátta, hogy uj templomra van szüksége a gyülekezetnek, ha fejlődni akar. Hozzá látott az épitkezési alapnak az összegyüjtéséhez, ugy hogy erre az alapra három év

alatt 12 ezer dollárt hozott össze s mikor a mult év Julius negyedikén felszentelték a 36 ezer dollárba került uj templomot — akkor a gyülekezetnek alig maradt 16 ezer dollár adsósága.

A templomot **Bellony M. Sándor** tervezte és épitette s ez a legjobban tervezett és megépitett templom azok között, amelyeket Ballony honfitársunk épitett.

Kár, hogy a templom épités ügye miatt szakadás támadt a gyülekezetben. Csak ne legyenek háboruságok, versengések, mert ezek által meggyengül Krisztusnak anyaszentegyháza.

A szép alkotás ugy lesz méltó a fairporti gyülekezethez, ha mindenki tudja, hogy senki nem vethet más fundamentumot azonkivül, amely vettetett, mely a Jézus Krisztus. Ő reá kell épitenünk: hogy az Ő templomai lehessünk.

* * *

Lackawannán régen nagyon virágzó magyar élet volt. A nagy gyártelep körül aránylag kicsiny területü városban laknak a magyarok, akik között legelőször **Csekes Béla** hintegette az evangyeliumnak a magvait. **Barkó Béla** szervezte meg az egyházat s az ő buzditására épült a Community House, a hol eleinte az egyházi élet szálai is összpontosultak. Később felépült a templom, — de a lelkészek gyors változása miatt a lelkészlakás felépitésére nem is igen gondoltak.

Most **Bötty János** állandóbbá igyekezvén tenni a lelkészi állásban való megmaradását, felépitette a legmodernebbül berendezett magyar református lelkészlakást, amely csaknem tehermentes.

Az Ur sok jót cselekedett ezzel az aránylag kicsiny gyülekezettel — de meg is érdemelte. Buzgó lelkészének vezetése mellett — buzgón munkálkodik az egyházi életnek minden mezején.

* * *

Ime igy volt velünk Isten . . . Segitett, — mert az Ő dicsősége lelkesitett minket.

"Énekeljetek az Urnak uj éneket, mert csoda dolgokat cselekedett. Megsegitett az Ő jobbkeze és az Ő szentséges karja." (98. Zsoltár 1.)

BRIDGEPORT PEOPLES SAVINGS BANK

BRIDGEPORT, CONN.

A legerősebb bankok egyike az ország keleti részében.

A magyar betevőknek dolgait magyar hivatalnok intézi el.

A bridgeporti magyarság nemcsak ezért, de azért is, mert bizik ebben a sziklaszilárd régi bankban, mindig nagyobb számmal keresi fel ezt a bankot.

State Street és Main Street szögelet.

BRIDGEPORT, CONN.

UJ LELKÉSZEK.

HUNYADI LÁSZLÓ.

Hunyadi László a vintondalei ref. egyházunk lelkésze. Született Szamosszegen, 1899-ben. Középiskolai tanulmányait Mátészalkán, majd Máramarosszigeten végezte, hol tanitói oklevelet szerzett. Mint kinevezett állami tanitó, mielőtt állást foglalt volna el, a háboruban katonának soroztatott és két évet töltött az olasz fronton, hol kétszer sebesült meg. Az összeomlás után mint állami tanitó tanitott, majd ujságiró lett, mint ilyen 1923 December havában jött ki az Egyesült Államokba. Itt a lehetőségek hazájában ismét elfogta a vágy az iskola után. Király Imre clevelandi ref. tanitó, majd dr. Tóth Sándor tanár buzditására a lancasteri Franklin és Marshall Collegeba lépett, majd a következő évben a Theological Seminary-nek lett növendéke. 1928 Május, illetve Juniusában, mint a tudományok és az isteni tudományok babérkoszorusa hagyta el ezeket az intézeteket. Még az év őszén, mint csere-diák a budapesti Theol. Akadémiára ment, hol azonban csak három hónapot töltött, mint graduált lelkész és akkor visszajött az Egyesült Államokba. 1928 Dec. utolsó napján választotta lelkészül a vintondalei ref. egyház, hol azóta tevékeny és áldásos munkát végez itten Isten Anyaszentegyházának felvirágoztatása érdekében.

Bogár Károly, néhai Bogár Lajosnak a testvéröccse 1898 Szeptember 22-én született Ujfehértón, Szabolcsmegyében. Elemi iskoláit szülőhelyén végezte s innen **Nagy Kállóba** ment az állami főgimnáziumba, majd a budapesti X-ik kerületi főgimnáziumban

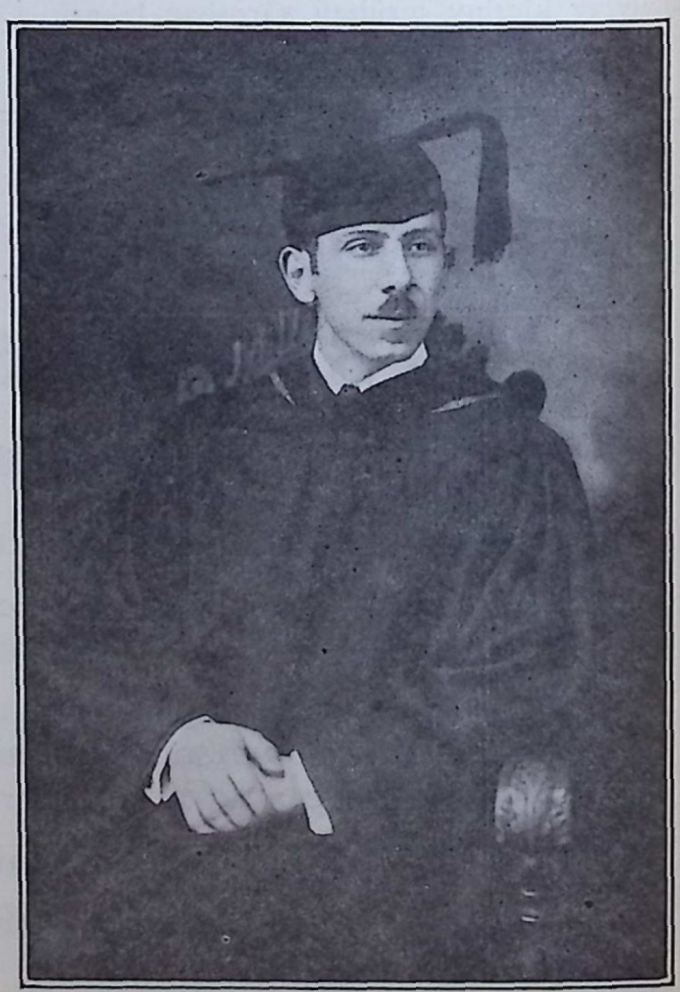

BOGÁR KÁROLY.

tanult, honnan nyolcadik osztályos korában besorozták katonának s 1916 őszén bevonult a 12-es huszárokhoz s később a gyalogsághoz tették át s mint ilyen Ukrainában teljesitett szolgáatot, mint zászlóalj-irodatiszt. 1922-ben szerelt le s még ebben az évben átjött az Egyesült Államokba, hol előbb a lancasteri főiskolában, majd a bloomfieldi szemináriumban tanult s végül a princetoni theologián fejezte be tanulmányait, elnyervén a Th. B. fokozatot. Iskolái elvégzése után South Norwalkba hivták meg segédlelkésznek s most ebben a minőségben munkálkodik id. Dókus Gábor mellett. Az ifjuság körében s a vasárnapi iskolában folytatott munkája a jövőnek a záloga.

Kecskeméthy József Pittsburghban született 1906 Augusztus hó 11-én, de születése után néhány hónap mulva szüleivel együtt Miskolcra került s itt növekedett fel s itt végezte. elemi iskoláit és a gimnáziumnak első hat osztályát.

1923-ban meg kellett szakitania tanulmányait, mert szüleivel együtt visszajött Amerikába, ahol a State Street-i egyház tagjjává lett. 1924-ben a lancasteri főiskolába iratkozott be s az akadémián két évet töltött s innen Bloomfieldbe ment át, hol a kollegiumi tantárgyakat tanulta, de a theologián is szorgalmasan végezte tanulmányait. A theologia harmadik évét New Brunswickon végezte s 1929 Májusban vizsgázott le s mint a keleti magyar ref. egyházmegye tagja exmissiot kapott a lelkészi szolgálatok végzésére. Hogy minél sikeresebb vizsgálatot tehessen az egyházmegye előtt. Magyarországba ment át s most a debreczeni egyetem theologiai szakán szerzi meg azokat az ismereteket, amelyekre a lelkészi pályán föltétlen szüksége lesz.

KECSKEMÉTHY JÓZSEF.

Mint theologus diák Caldwellen, N. J. végzett gyakorlati munkát s egyike lesz azoknak, akik nagy eredményeket érnek el az egyházi munka mezején.

Rácz Győző, a trentoni csatlakozott református gyülekezet lelkésze Tisza-Bezdéden született, 1903 április 3-án. Elemi iskoláinak az elvégzése után Kisvárdába került a gimnáziumba, majd a debreczeni főreáliskolába ment át s innen Budapestre került, hol a VI-ik kerületi főgimnáziumban tette le az érettségi vizsgát.

Az érettségi vizsga letétele után ujra Debreczenbe ment, hol az Egyetem jogi fakultására iratkozott be. Két és fél évig tanult Debreczenben, amikor New Yorkban élő édes anyjának a kivánságára Amerikába jött át 1926-ban. Itt Bloomfieldre iratkozott be, s miután jogi tanulmányait egy évnek számitottak, két év mulva exmissiot kapott s mint ilyen Trentonban kezdett munkálkodni.

Trentonban ugyanis az a helyzet állott elő, hogy Korocz Géza lemondása után a gyülekezet két részre szakadt. Egyik a független egyházmegyébe lépett be. Ez, amelyik a templomnak birtokába maradt.

A másik kivált az egyházból s uj egyházközséget alkotott, amely a Reformed Church in U. S. keleti egyházmegyéjébe lépett be.

Ennek a csatlakozott — ezt a meghatározást használjuk — egyháznak lett a megszervezője, odaadó munkása Rácz Győző.

Ott, ahol ellentétek vannak nehéz eredmé-

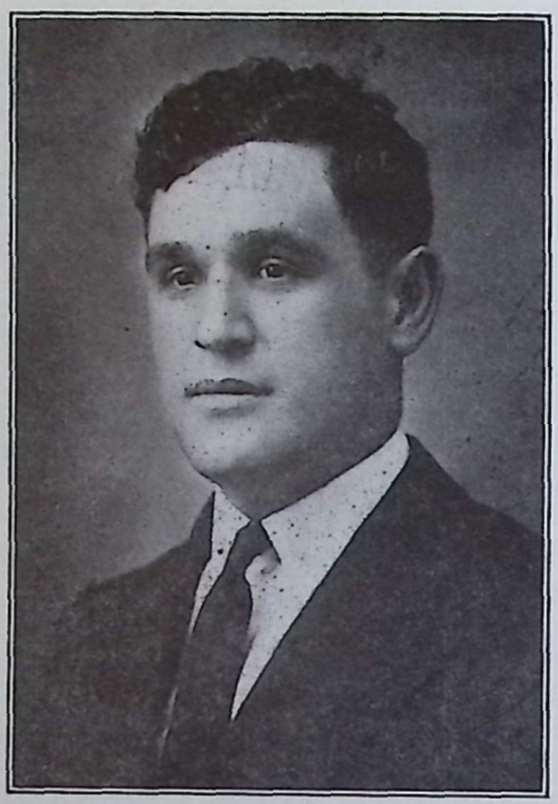

RÁCZ GYŐZŐ.

nyeket elérni, de Terentonban nem az ellentéteket kell nézni, hanem azt a tényt, hogy van anyag. A munkamező még két lelkésznek a számára is nagy. Még több munkás kell, hogy a valódi gyümölcs termés ideje elérkezzék.

Rácz Győző a mult év folyamán meg is nősült, feleségül vevén Nagy Irmuskát, a new yorki egyháznak egyik munkás tagját. A trentoni egyházban is szükség van az ő munkájára.

Balogh E. István született 1905 Junius 22-én Nagy-Kaposon, Ungmegyében. Középiskoláit a máramaros-szigeti ref. Lyceumban kezdette, a szolnoki állami gimnáziumban folytatta, majd a budapesti ref. főgimnáziumban fejezte be. Ugyancsak Budapesten végezte el a theologiai akadémiát s mint segéd-lelkész müködött Duna-Szentgyörgyön, Ócsán és Kiskunlacházán. Amerikába 1928 December 1-én érkezett meg s előbb Phoenixvilleben tartózkodott s Leechburgba 1929 Junius 15-én választatott meg s lelkészi hivatalába Szeptember 14-én iktattatott be. Legyen áldott munkálkodása.

Dr. CSEMA IMRE

151 Somerset Street,

New Brunswick, New Jersey,

BUDAPESTEN VÉGZETT SEBÉSZ-ORVOS.

A ligonieri ÁRVAHÁZÉRT nem beszélni, de cselekedni kell mindnyájunknak.

HÁMORY GUSZTÁV

Terminal Building

YOUNGSTOWN, OHIO.

BIRÓ PÉTER

New Brunswickon a legrégibb és a legmegbizhatóbb pénzküldési s hajójegy irodája.

Farmok, Házak Vétele és Eladása.

83 French St., New Brunswick, N. J.

SZENVED-E ÖN? Fejfájásban, hülésben, köszvényben? — A **Honeydew Orvosság** megszünteti. Tegyen próbát, rendeljen egy dobozzal a

HONEYDEW OSTYÁKBÓL. Ára $1.00.

Szintén kaphatók: Diana Sósborszesz, hazai giliszta cukor, tüdő balzsam, Mária fluid, vasbor és más házi orvosságok. Mi elküldjük önnek postafordultával. Meg lesz vele elégedve.

BODI MAGYAR PATIKA

120 French Street, New Brunswick N. J.

BALOGH E. ISTVÁN.

A tonawandai református egyház, és uj lelkésze.

Tonawanda és North Tonawanda iker városok Buffalo, N. Y. tőszomszédságában. E városok gyáraiban 1900 körül kezdtek a magyar munkások tömegesebben dolgozni. A katholikusok hamar megtalálták templomukat. A reformátusok azonban vallásuk mellett magyarságunkat is meg akarták tartani, azért a buffaloi magyar egyház lelkészének szolgálatát vették igénybe. Ez a szolgálat inkább csak a vasárnap délutáni istentisztelet megtartásából állott. A jobb egyházi élet számára templomot épitettek Dr. Tóth Sándor buffaloi lelkészkedése idejében, 1910-ben. Borkó Laos volt ekkor a gondnok. Az egyházi élet javulása azonban csak akkor kezdődött, amikor Urbán Endre lett a buffaloi lelkész és id. Kiss Sándor a tonawandai gondnok, 1919-ben. Az egyház 1923-ban csatlakozott a Reformed Churchhöz, évi 1000 dollár segélyt nyert és lassanként kifizette a templomépitésből maradt adósságát. 1924-ben Vasady Béla helyettes lelkészkedése idején alakult a Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet. Az egyház fejlődése során önálló lett 1925-ben és Hospodár Balázst hivta meg lelkészének. Az első lelkész és az uj gondnok: Holecskó Albert nagy reménységgel fogtak a munkához, de ezek a remények nem váltak valóra. A gondnok lemondott, a lelkész másfél év mulva eltávozott. 1927-ben a gyülekezet Kovács Károlyt választotta meg lelkészének, gondnokának pedig ujból id. Kiss Sándort. De az egyházi munka csak nem tudott megindulni. Belső viszálykodások folytak, a gyülekezet nagyobb része elfordult a lelkésztől és az egyháztól is. Ily körülmények között a lelkész kénytelen volt eltávozni Tonawandáról.

1929 husvét napján választotta meg a gyülekezet uj lelkészét, Bernáth Árpádot és junius 16-án iktatta be állásába az egyházmegye. Az uj lelkész Budapesten és Sárospatakon végezte tanulmányait és tanitói, lelkészi és vallástanári oklevelet szerzett. Békésgyulán volt segédlelkész, mikor a clevelandi első egyház megválasztotta segédlelkészének. Ezt az állást 1928 szeptemberében foglalta el. A nyugati magyar egyházmegye 1929 tavaszán Conneaut, O.-ban tartott gyülésén vette fel kebelébe és lelkészei sorába.

Az uj lelkész a délutáni istentisztelet mellé bevezette a vasárnap délelőtti istentiszteletet és a vasárnapi iskolát is. Vasárnapi iskolai tanitók: Biriki Györgyné, Holecskó Albertné, Szeless Sándorné, Juhász Endre ifj. Pór András.

Megalakult a Református Énekkar a következő tisztviselőkkel: Bernáth Árpád karvezető, Balogh József elnök, Kiss Miklós jegyző, Juhász Endre pénztáros, Biriki Györgyné ellenőr.

A teaestéllyel egybekötött varró órákra is összejönnek az egyház nő tagjai. E munka megindításában Biriki Györgyné és Galambos Sándorné voltak a lelkész segitségére.

A tonawandai Lorántffy Zsuzsánna Egylet.

A lelkész tartott magyar iskolát a nyár folyamán, állandóan tart szombati iskolát és végez konfirmációi oktatást.

Mint diszelnök vezeti a Lorántffy Zsuzsánna Nőegylet és a Népszerü Kör név alatt csoportosult fiatalság ügyeit. A Nőegylet tisztviselői: Balogh Józsefné elnök, Biriki Györgyné alelnök, Holecskó Albertné pénztáros, Tollár Józsefné jegyző-titkár. Az ifjuság vezetői: Tóth Jolán, elnök, Krizán Erzsébet alelnök, Holecskó Jolán pénztárnok, Molnár Juliska jegyző, Szele Ilonka ellenőr.

A Mükedvelők Zenekara is megkezdte próbáit, bár taglétszáma még nem teljes. A karmester szerepét a lelkész tölti be.

Azok az egyháztagok, kik a viszálykodások idején elmaradtak az egyháztól, kezdenek egymásután visszatérni. Eképen a több irányban megindult munka megtermi a gyümölcsét. Nagy akadálya az egyházi életnek, hogy a templomot annak idején nem jó helyre épitették. North Tonawanda legforgalmasabb utcájára és mozi mellé tették: First Ave. és Oliver St. sarokra. Az egyháztagok két harmada pedig a másik iker városban, Tonawandán lakik. Ennek következtében a templom látogatása sokszor igen gyér. Az egyháztanács, mely már eddig is sok hiányon segitett, idők folyamán erre a bajra is meg fogja találni az orvosságot.

Az egyháztanács tagjai a következők: Tisztviselők: Bernáth Árpád, elnök (lakik 330 Payne Ave., N. Tonawanda, N. Y.) Major János gondnok, Tóth Menyhért pénztáros, Halász Béni ellenőr, Balogh József jegyző, Borsos Gábor templom felügyelő. Presbiterek: Bagdy Zoltán, Holecskó István, Laskai Ferenc, Molnár Pál, Nagy János, Sipos Bertalan, Varga Bálint, Vinai Gyula. Diakónusok: Juhász András, Kiss Miklós, ifj. Pór András, Sütő István.

A cartereti egyház magyar Amerikának egy eldugott, névtelen gyülekezete volt jó sokáig. Csendesen élt magának és igen ritkán vetődtek rája a közfigyelem sugárai. Ugy, hogy sokan azt sem tudták, hogy létezik-é vagy ha ennyit tudtak is, akkor is valami fatemplomos, párcsaládos gyülekezetecskének képzelték még igen régi és a közéletben nagyon tevékeny részt vett emberek is. Ma már minden másképen van. A cartereti egyháznak van neve, van tekintélye. Ma már tudják, hogy van és hogy hol van. Ma már az amerikai magyar reformátusság mintaegyházai között emlegetik és

HEGYI SÁNDOR.

neve átszállit a tengereken is. Honnan ez a változás? Ki, mi idézte elő? Az Isten tudja, Ő néki nem szükséges mondani. Az emberek, az emberek meg ugy sem hinnék, vagy letagadnák. A fő az, hogy a tények tények maradnak.

Ez az esztendő változást idézett elő a gyülekezetben. Hat évig és három hónapig szolgáló lelkipásztorát az amboyi gyülekezet választotta el papjának. Több, mint négy hónapig rendes lelkipásztor nélkül volt a gyülekezet. Mig végre Október hó közepén megérkezett közéje az, akit szinte maga az Isten látszott kiválasztani. számára: Tiszt Hegyi Sándor volt czeglédi hitoktató lelkész, az ujabb magyar református papi nemzedék egyik értékes tagja. Vele, reméljük, hogy a változás csak személyi lesz. A lélek, a cél, az eszköz, az ideál lesz ugyanaz, ami volt s ami a certereti gyülekezetet a névtelenség homályából kiemelte és névben, tisztességben sok nálánál nagyobb gyülekezet felé emelte.

Milwaukeeban, Wisconsin államnak ebben a legnagyobb városában kétségtelenül nagyon régen élnek magyarok és reformátsok. A református magyarok sorsa lelki élete iránt már régebben érdeklődött a magyarországi ref. egyház nyugati egyházmegyéje. Vécsey Jenő chicagoi belvárosi lelkészt az egyházmegye esperese több mint tiz évvel ezelőtt kiküldte ide az egyház megszervezésére. De a nagy városban szétszórtan élő magyar református testvérek nem igen érdeklődtek az egyházi élet iránt s igy az egyház megalapitása ekkor csak kisérlet maradt. Másodizben azt hiszem Boros Jenő kisérletezett az egyház megalapitásával, de ez a kisérlet sem sikerült. Hiába: mindennek eljön a maga ideje — s mikor az idő eljön, a szentlélek ereje megilleti a lelkeket s a munka megindul, halad, fejlődik, mig végre gyümölcstermő lesz.

Sok időbe kerül, amig egy gyülekezet gyümölcstermő lesz. Ime most a jubileumok idején látjuk, hogy némelyik gyülekezet hosszu huszonöt év alatt sem erősödött meg annyira, hogy önfentartó gyülekezetté lett

Telefone: N. B. 1344.

W. EDWARD GOWEN

Temetésrendező és balzsamozó

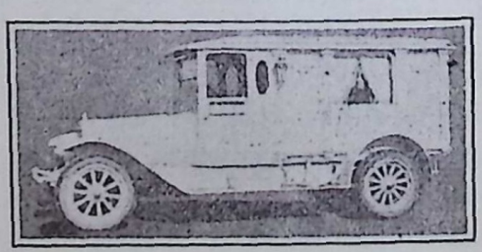

111 French Street

New Brunswick, N. J.

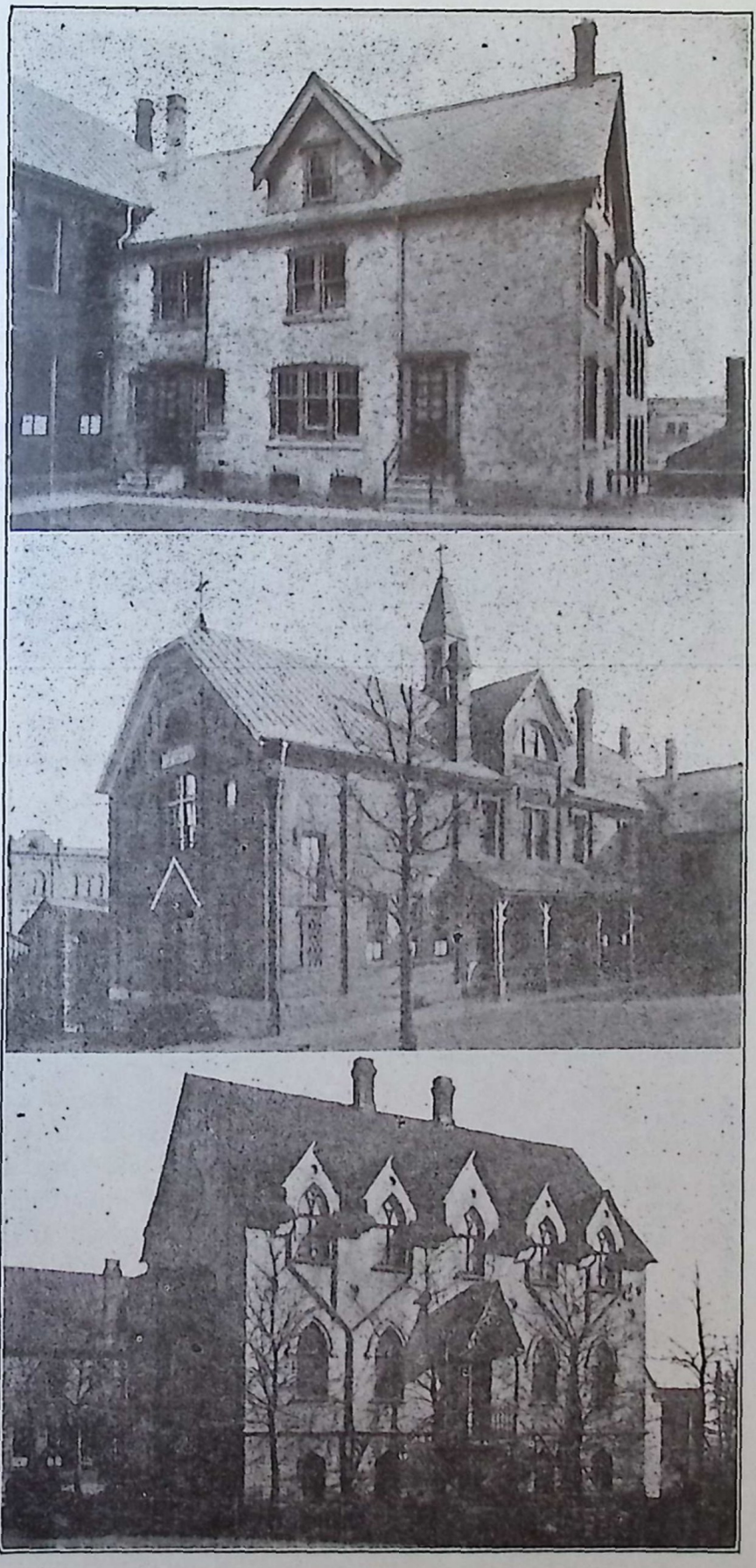

A milwaukee-i magyar ref. egyház épületei.

Az első magyar női missió egyesület Amerikában.

volna s igy nem alkalmas arra sem, hogy az egyháznak közös nagy céljait is szolgálja.

Milwaukeeben, ahol 1927 december 4-én alapitotta meg az egyházat **Tóth Sándor** racinei lelkész, Zsoldos Lajos gondnok, Beleznay Ferenc pénztárnok, Zachar István, Palágyi Károly, Huszti István presbyterekkel: még nagyon sok idő fog eltelni addig, amig a zegyház valóban gyümölcs termővé lesz. Ez az idő a magvetésnek, a szétszórt csontok összeszedésének az ideje. Ezt a munkát kell jól és alaposan elvégezni. Az ugart, amelyet felvert a gyom, mélyen kell szántani, az imádság harmatával kell megöntözni mindenkinek.

Azt mondom mindenkinek, aki Krisztust szereti. Az egyház nem a lelkészé, nem a gondnoké, hanem mindazoké, akik Krisztust szeretik. Mindenkinek rá kell vetnie az eke szarvára a kezét, ha eredményt akarunk elérni. Ez a hiba, hogy ez az együtt munkálkodás nincsen meg sok gyülekezetben.

Milwaukeeban, mint minden nagy városban nagyon nehéz a munka, de ez ne csüggessen, sőt buzditson. Teher alatt nő a pálma. Minél nehezebb valamely mezőn munkálkodni, annál szebb eredményeket lehet elérni.

Ime a szervezkedés után alig egy esztendőre Isten odaadta a kezébe ennek a gyülekezetnek, a fejlődésnek az eszközét is. Szép templomot, lelkészlakást, egyháztársadalmi épületet és egy bérházat. A templomszentelés 1928 Julius 4-én folyt le nagy ünnepélyességgel.

Hogy a munka még nagyobb sikerü legyen **Szeghy B. János** személyében a gyülekezet olyan lelkészt kapott, aki tényleg képes a munkának a vezetésére. Szeghy B. János amerikai képzettségü lelkész, komoly munkás, aki azóta is, amióta ebben a gyülekezetben szolgál eredményekről számolhat be.

Adja Isten, hogy a gyülekezet napról-napra erősödjék s beváltsa mindazokat a reményeket, amelyeket hozzá füzünk.

Öt évvel ezelőtt alakult meg 1924 április 27-én a buffaloi Első Magyar Református Egyház kebelében Vasady Béla akkori helyettes lelkész, Mrs. Engelman a "Zion" angol ref. egyházközség női missziói egyesületének elnöke és Ujváry Edéné buzgólkodása folytán 12 taggal.

Az egyesület szerves részét alkotja az amerikai ref. egyház Női Missziói Egyesületének.

A tagok havonként jönnek össze, amikor éneklés, imádkozás, bibliaolvasás, alkalmi előadás s felolvasás által erősitik egymás üdvözitő hitét és megbeszélik, hogy mit kell tenniök a bel- és külmisszió érdekében. Minden összejövetel alkalmával az egyesületnek már és más tagja vendégeli meg a jelenlevőket. A legtöbbször angol vendégek is megjelennek, viszont mi is eljárunk az ő gyüléseikre, sőt az angol missziói női egyesületek 10 éves évfordulója alkalmával 8 leányunk (Ujváry Erzsike, Décsman Jolánka, Gédra Erzsébet, Gédra Margit, Murányi Bözsike, Murányi Piroska, Gédra Mariska és Ujváry Blanka) magyar nemzeti viseletben jelentek meg s szép énekeikkel nagy dicséretet váltottak ki az angoloknál.

Az Egyesület szép jótékonyságot is gyakorol. Igy segitséget küldött néhai Novák Lajos lelkész özvegyének s a kinai misszionak. Ezenkivül a buffaloi egyházközséget a hitélet erősitése mellett anyagiakban is támogatja. Az idén kifestette a templom alatti helyiségeinket.

Az Egyesület öt éves évfordulóját ez évben ünnepelte meg, amikor 135 angol vendég tisztelt meg bennünket látogatásával.

A közegyház missziói női egyesületeinek nagygyülése alkalmából is körünkben üdvözölhettük az Isten országának legszebb munkáját végző nőtestvéreket, akik a legnagyobb elismeréssel és köszönettel távoztak körünkből azért a szives vendégszeretetért, amelyben a buffaloi Első Egyház nőtagjai részesitették ugy a buffaloi, mint a vidéki vendégeket.

A ROEBLINGI FÜGGETLEN MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

A John Roebling & Sons Co. roeblingi hatalmas drótgyár telepén élő legkevesebb száz magyar református család mintha megérezte volna, hogy jön a háboru és ki tudja meddig kell még idegenben maradni, 1913 december 28-án a Korocz Géza trentoni lelkész vezetése mellett tartott közgyülésen egyhangulag kimondotta a trentoni ref. egyház fiókegyházává való megalakulását. Az első istentiszteletre 1914 január 4-én gyültek össze az uj egyház hivei a Horny Hallban, ahol egészen a templom felépitéséig menedéket talált az egyház ingyen, a Hall tulajdonosának, Horny urnak a jóvoltából.

A templom telkét 1914 julius havában veszi az egyház Tódás Demeter gör. kath. magyar testvértől, aki tekintettel arra, hogy

templomépitésre kérték tőle, meg aztán hogy a felesége is református, nemcsak hogy olcsó vételáron, $375.00-ért adta oda, hanem még kamatmentes kölcsönt is adott az egyháznak.

A templom 1915-ben épül fel 3000 dolláros költséggel.

Parokhia épitésére alkalmas telket 1929 május 9-én vesz a gyülekezet 600 dollárért a templommal szemben.

Ma semmi adóssága nincs a gyülekezetnek és egyetlen vágya, hogy a paplakot felépithesse és állandó lelkésze legyen már egyszer.

A gyülekezeti és hitélet dicséretes. Lassanként kicsi lesz a templom még a közönséges vasárnapi istentisztelet alkalmával is. Az iskola nemcsak nyáron hangos a magyar szótól, hanem az egész évben. Az egyház Kálvin János Betegsegélyző Egylete, Lorántffy Zsuzsánna Nőegylete, Keresztyén Ifjusági Egylete és Konfirmáltak Köre lelkesen müködik.

A Független Amerikai Magyar Református Egyházkerületbe való belépését — évek óta való fontolgatás és alapos meggondolás után — az 1929 julius 21-én tartott közgyülésen határozta el az egyház. A hivatalos felvétel és a vele kapcsolatos ünnepség 1929 szept. 29-én történt. Megalakulása első pillanatától fogva "függetlennek" nevezi, tartja és vallja magát az egyház.

Lelkészei voltak eddig az egyháznak: Korocz Géza tretoni lelkész. Nagy Ferenc, Murányi János, Ambrus János, beszolgálólelkészei: Nagy Ferenc, Szikszay Zoltán, Szatmáry Bertalan, Gulyás Károly, Nagy Béla és a jelenben Gulyás András.

A PERTH AMBOYI FÜGGETLEN MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

A perth amboyi magyar református egyház neve ismeretes nemcsak az amerikai magyar reformátusság előtt, hanem találni tisztelőit a földkerekség bárhol élő magyar reformátusai között. Erről az egyházról tehát nem szükséges dicsőitő sorokat irni. Dicsér-

Kovács Andor brownsvillei lelkész és családja az ezüst lakodalomkor.

A brownsvillei egyháztanács 1929-ben.

jék őt az ő cselekedetei. Hisz ugyis azok számitanak! Csak röviden annyit emlitünk meg, hogy bár a gyülekezetre nézve nagy megrázkódtatással járt 21 hosszu éven át szolgáló lelkipásztorának: Dr. Nánássy Lajosnak a lemondása és a lelkészi állásnak a betöltése, ez a gyülekezet, ez az egyház mégis az maradt, ami volt: a magyar reformátusságnak egyik legrendezettebb, legkiépitettebb, legkomolyabb gyülekezete. Csodálatos ez, de igy van. Az amboyi gyülekezet rajokat bocsátott ki magából, mégsem lett soha szegényebb. Az amboyi gyülekezet gondossága alatt jött létre és növekedett önállóságra a kreischervillei egyház, az amboyi vend-magyar lutheránus egyház, ebből az egyházközségből indultak el azóta már megbánt utjokra a fordsi és amboyi tót református testvérek és a lelkészváltozással kapcsolatban saját gyermekei közül is akadtak olyanok, akik jobbnak látták más oltárokon áldozni. És az amboyi egyház még mindig él, még mindig nagy, még mindig nagyerejü. Csodálatos módon behegednek a sebek, beépülnek a repedések, helyrepótolódnak a veszteségek. Az egyház nemhogy szükülne, de bővül; nem hogy összébb huzódna, de terjeszkedik: nemhogy munkamezőket adna fel, de ujabb munkamezőket nyit.

Négy helyen tanitja a gyermekeket, három egyesülete virágzik az ifjuság között, kettő a férfiak és a nők között és vasárnap mindez egybeolvad a saját áldozatából épült központi nagy templomban állandóan nagy gyülekezettel tartott istentiszteletekben. Igy tartja meg a bizó hit, a jókedvü áldozatkészség, a buzgóságos egyházépitő igyekezet, a jó rend szeretete és az Isten jósága a perth amboyi gyülekezetet.

A brownsvillei ref. egyház konfirmáltjai.

A REFORMED CHURCH IN THE U. S. MAGYAR EGYHÁZMEGYÉI.

I. A KELETI EGYHÁZMEGYE.

A református gyülekezetek összefogó magasabb szerve az egyházmegye. Az amerikai magyar református egyházmegyéink közül tudvalevőleg a keleti magyar református egyházmegye a legrégibb eredetü. Megalakulása 1904 október 7-én történt meg New Yorkban hat egyházzal. Megalapitója a magyarországi református egyház volt, mikor az amerikai missziói munkáját megkezdette.

Az elültetett kis mustármag: az első amerikai magyar református egyházmegye pár év alatt olyan szép ágazatu sudárba szökkent, hogy kétfelé kellett választani. Ekkor lett a keleti és a nyugati egyházmegyei megkülönböztetés az egyházak területi beosztása szerint. A magyar misszió e két (keleti és nyugoti) egyházmegyéje volt a legszervezettebb magyar egyházi egység az Egyesült Államok területén.

A világháboru zivatarai után a megcsonkitott óhazai Sion átadta a két egyházmegyéjét az Egyesült Államokbeli Ref. Egyháznak, hogy az édes anya helyett ez a közegyház legyen a két egyházmegye gyülekezeteinek a további gondozója, segitője és gyámolitója. Bármilyen fájdalmas volt is ez az egyházi müvelet az ugynevezett "tiffini egyezmény" alapján, amely gyülekezetek megfogadták az édes anya: a hazai egyház tanácsát és átcsatlakoztak, nem volt még okuk megbánni ezideig e lépésüket. Magyar egyházmegyéikben tovább élhetik a maguk magyar és református egyházi életét, ugy, mint annakelőtte.

A két egyházmegye átvételével a nyugoti egyházmegye egyesült a nevezett közegyház magyar egyházmegyéjével, helyesebben a gyülekezetek uj beosztásával megalkották a mai közép és nyugoti magyar református egyházmegyéket. A keleti magyar református egyházmegye pedig megmaradt az előbbi egységében, mint az első anyaegyházmegyének a törvényes jogutóda. Ezért hangsulyozzuk, hogy a keleti magyar református egyházmegye a szervezett magyar egyházmegyék közül a legrégibb eredetü. 25 éves s az 1929-ik esztendő negyedszázados jubileumi esztendő a számára.

A negyedszázadnak azzal állit emléket az egyházmegye, hogy egy Emlékkönyvet ad ki ez alkalomból. Régebben készült már az egyházmegye egy ilyenféle monográfia kiadására s most valóra váltotta a gondolatot. Az évi egyházmegyei gyülés véglegesen szankcionálta a tervezetet s a végrehajtóbizottság tagjaira bizta az Emlékkönyv megirását és összeállitását, akik meg is feleltek e feladatuknak, s amikorra e sorok napvilágot látnak, az Emlékkönyv is közkézen fog már akkor forogni.

Az Emlékkönyv 180 oldal terjedelmü lesz s tartalmazza az egyházmegye történelmét, a most kebelébe tartozó egyházak történetét és a lelkészeik életrajzi adatait s a két legutóbbi egyházmegyei gyülés eredeti jegyzőkönyveivel zárul. E mellett mintegy másfélszáz régi és uj, egyes és csoportképek diszitik az Emlékkönyvet. Irásban és képekben mutatja be igy a régi és a mai egyházmegyét. Maradandó, szép emléket állit ez az Emlékkönyv a letünt 25 éves multnak, sőt az amerikai magyar református egyházak egyetemes története jövendő megirójának egy nélkülözhetetlen kutforrása lesz ez a maga nemében még egyedül álló monográfia.

Mikor a keleti egyházmegye átvétele 1922. elején megtörtént, az uj egyházi közületbe csak hat egyház lépett át. Ennyivel indult meg az egyházmegyei élet az uj kapcsolatban, akárcsak a kezdet kezdetén, az

első egyházmegye megalakulásakor. És jellemző, hogy mint akkor folyton nőtt a kis mustármag hajtása, ugy most is évről-évre fejlődik, erősödik az egyházmegye fája, intő figyelmeztetésül arra, hogy bölcsen választottak a gyülekezetek, mikor az Egyesült Államokbeli Ref. Egyházhoz átcsatlakozva, továbbra is az egyházmegyében maradtak. Ma már 13 egyház tartozik ujból az egyházmegyébe, 17 lelkészjellegü egyénnel. A kimaradt kebelbeli egyházak lassanként mind visszatérnek — vagy egészben, vagy legalább részeikben — a régi egyházmegyéjükbe, jelentősen igazolván ezzel azt a tényt, hogy nincs semmi okuk a félelemre az uj kapcsolatabn.

A trentoni évi gyülés (1929. Április 15-16.) mely ezideig a legnépesebb volt a kis egyházmegye ujabb történetében és amely állandó érdeklődés mellett folyt le — uj mesgyét vágott az egyházmegye belső életében is. Az uj, magyarnyelvü jelentőivek nyomán értékes és tartalmas elentések hangzottak el a gyülésen, melyek dicsérőleg vagy intőleg mind a gyülekezetek és a Közegyház érdekeit szolgálták.

Ez a gyülés véglegesen tisztázta a sokat vitatott lelkészképzés kérdését is. Határozattá emelte, hogy a jövőben csak olyan lelkészeket fogad be az egyházmegye kebelébe és csak azokat erősiti meg hivatalukban, akik a felsőbb iskolai (College) végzettségüket is igazolják, a theologiai képzettségük mellett. Egyszersmindenkorra véget vet ez a határozat annak az uzusnak, hogy egyesek az előkészület idejének megrövidítésével — a "College" elkerülésével — lépjenek a lelkészi pályára s ezzel annak tudományos nivóját leszállitsák. Bölcs és helyénvaló határozat volt ez s ugy tudjuk, hogy a másik két magyar egyházmegye is a magáévá tette.

Négy ifju papjelöltet vett fel az évi gyülés az egyházmegyébe. Ezek közül Gulyás Károly a mt. carmeli nemrégen ujjászervezett egyházban nyert alkalmaz,atást, Rácz Győző a trentoni uj egyházba kapott beerősitést, Bogár Károly So. Norwalkra került segédlelkésznek és Kecskeméthy József a bridgeporti egyház ideiglenes segédlelkésze lett. Ez utóbbi tanulmányainak tovább folytatására Magyarországba ment s a debreceni tudományegyetemen theologiai fakultására iratkozott be. Mind a négy ifju megkapta az egyházmegyétől az exmissiót, de papi diplomájukat csak a gyülés után nyervén meg, az egyházmegye előtti vizsgájuk későbbre tüzetett ki, amely után részesülhetnek majd ordinációban az egyházi törvényeknek megfelelőleg.

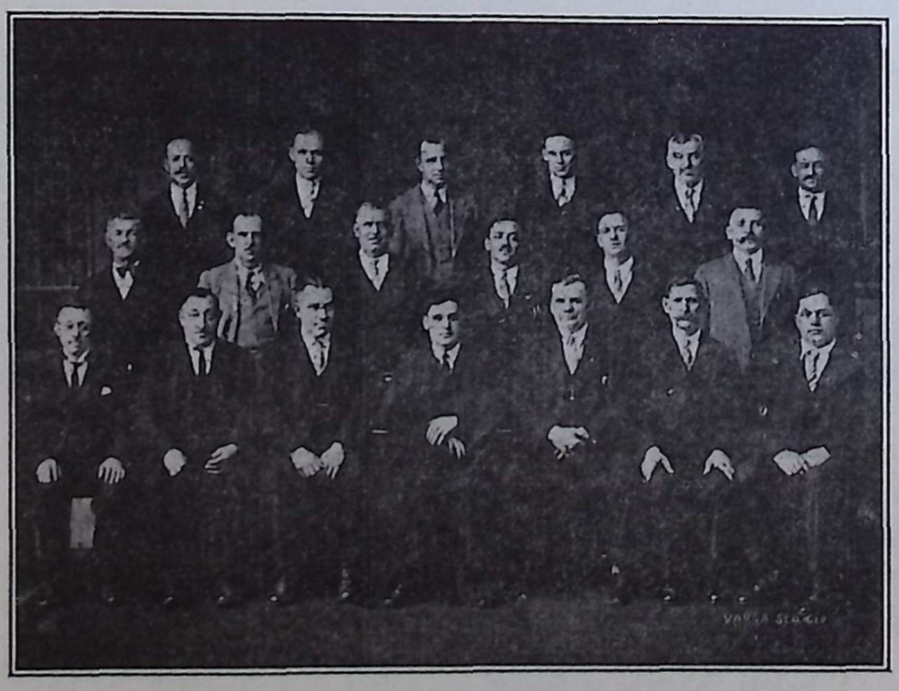

A trentoni uj egyház előljárósága.

KOMJÁTHY ERNŐ
pénztárnok.

TAKARÓ GÉZA
elnök.

BÖSZÖRMÉNYI ISTVÁN
titkár.

PÉTER ANTAL
jegyző.

A trentoni és perthamboy-i uj egyházak — melyek az ismert okok folytán a független egyházból váltak ki mindakéthelyen — nagy életrevalóságot mutatnak. A trentoni testvérek szép telket vásároltak templom és paróchia céljaira s készülődnek az egyházi épitkezésekhez. Ugyanigy a perth amboy-i testvérek is, akik olyan nagy lendülettel indultak meg az egyházuk kiépitésére, hogy rövidesen egyike lesz ez a gyülekezet a legnagyobbaknak. A perth amboy-i helyzet érdekességét fokozza az a körülmény is, hogy a hozzánk visszacsatlakozott rész élén Tukacs György lelkész áll, aki egyike volt a független egyház legintranzigensebb lelkészeinek. Bármilyen sajnálatos is egyébként az ilyen egyházi szakadás a gyülekezetekben, amerikai szemmel nézve, nem lehet azt tulságos éllel elbirálni. Söt a különféle, egymással össze nem férő egyházi irányzatoknak igy természetesebb levezető alkalma nyilván az egyházi élet kiélésére, a nemes versenyben csak megedződnek s a nemes törekvések csak elismerést válthatnak ki mindenik féllel szemben a jobb lelkekből.

A New Haven, Shelton, Torrington missziói körzet kiegészittetett még Warrenville és környékével, ahol nagy számban élnek magyar farmer családok. Az előjelek után itt könnyen kialakulhat egy magyar farmergyülekezet, amilyen még nincs Magyar Amerikában. A south norwalki egyház filiája: Stamford, Conn. szintén önálló gondozás alá került s folyamatban van egy régebbi egyház becsatlakozása is az egyházmegyébe.

Nagy előnyére szolgál az egyházmegyének, hogy Komjáthy Ernő lelkészt — aki a helyettes árvaatyai állástól történt megválása után ujból felajánlotta ideiglenes szolgálatait az egyházmegyének — a végrehajtó bizottság ajánlatra a Board megbizta a kisegitő és missziói munkák végzésével az egyházmegye területén. Előbb South Norwalkot segitette ki, mig a lelkészkérdés elintézést nem nyert itt az egyházban. A nyár folyamán a vakációzó wallingfordi lelkészt helyettesitette s egyidejüleg a passaici egyház felügyeletét is rábizták a lelkész betegsége idejére, aki azonban a javulás örvendetes stádiumába lépett s még mindig nincs szüksége állandó segitségre. Stamford gondozása s esetleges önállósitása szintén a missziói lelkészre bizatott. Nemkülönben az egyházmegyei Emlékkönyv kiadásával járó munkálatok végzése is ráhárult, aki a szükséges adatokat és hirdetéseket gyülekezetenként összegyüjtötte és a nyomtatást irányitotta.

A Középegyház által a "Sustentation Fund" (nyugdijintézet) kiépitésére szóló tervezeteket lelkesedéssel karolta fel az egyházmegye. Böszörményi István lelkész

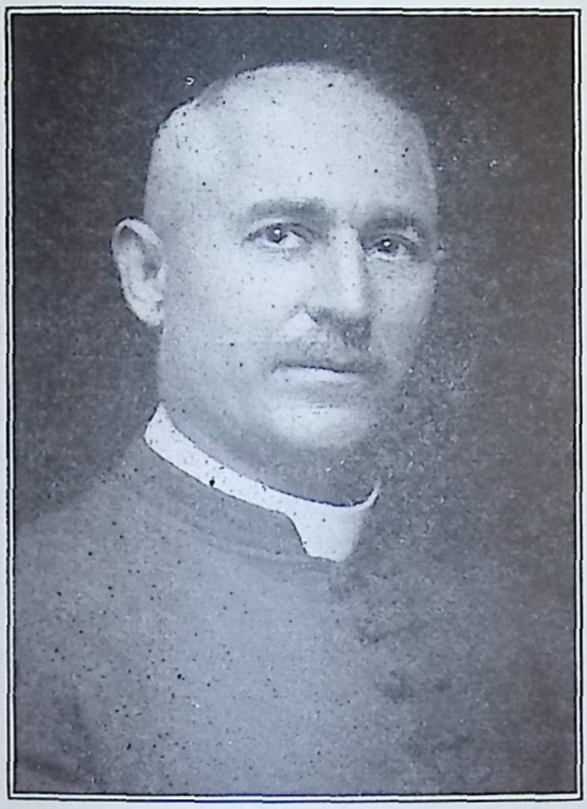

KOVÁCS BÉLA
vallingfordi lelkész.

— mint "field man" — nagy igyekezettel buzgólkodik e téren a lelkészek és gyülekezetek körében. Ezideig nyolc egyház 4445 dollárt és 10 lelkész 805 dollárt, összesen tehát 5250 dollárt jegyzett le e célra, amit öt év alatt kell befizetni a milliós alapra. Az első részletet be is fizette már majdnem minden egyház és lelkész 778 dollár összegben. Bölcsen járnánk el a másik egyházmegyék is, ha erősebben szorgalmaznák ez alap kiépitését, mert bizony a régi keletü "Ministerial Relief"-ből (gyámintézet) nem sokra számithatnak a lelkészek szükség idején. Az egyházmegyéből ezidőszerint hét lelkész van a "Sust. Fund"-on, kik helyett az egyházmegyei pénztár fizeti a reguláris évi járulékokat.

Az egyházmegye statisztikai adatait akövetkező számok mutatják: a rendes taglétszám (családi alapon) 1087 s Urvacsorával élt közülök 1065, a lélekszám ezzel szemben 5455; a vasárnapi iskolások száma 757 s a tanitók száma 67; a ker. ifj. (C. E.) tagok száma 198 s felsőbb iskolákba 26-an járnak, kik közül hat egyházi munkásnak készül; a gyülekezetek évi bevételi forgalma 46 ezer 278 dollár 39 cent s a kiadási forgalma 38 ezer 321 dollár 17 cent volt, igy az évi maradvány 7959 dollár 22 centet tesz ki; jótékonykodásra összesen 3574 dollár 85 centet forditottak a gyülekezetek, amely összegnek azonban csak igen kis hányada jutott a Közegyház különféle Boardjainak a támogatására (e téren még sok a pótolni való); a gyülekezetek összes vagyona 492 ezer 200 dollár értéket képvisel, mellyel szemben a teher 103 ezer 200 dollárt tesz ki, vagyis a tiszta vagyon 389 ezer dollár.

A jubileumi esztendő arról is nevezetes lesz az egyházmegyében, hogy a nagyon üdvös kihatásu konferenciák tartása is ez évben kezdődött meg a gyülekezetek életében. Két ilyen körzeti konferenciáról számolhatunk be. Mindakettő Bridgeporton volt. Az egyiket a presbiteriumok tartották s 66 presbiter vett azon részt a közelből. A másikat a Christian Endeavor társaságok tagjai, akik — az alkalmat megragadva — New Yorkban is összegyültek konferenciára a kiváló hazai vendégek megérkezésekor. A toledoi országos C. E. konferenciára anagy távolság miatt most nem juthattak el az ifjak. (Célirányosabb volna egyházmegyénként megszervezni a C. E. ifjuságot s azután hozni sösze őket közös kapcsolatba; ez esetben az országos C. E. konfernciát felváltva lehetne megtartani az egyházmegyék területén s részt vehetne azokon mindig az illető egyházmegye C. E. ifjusága, a másik egyházmegyék ifjusága pedig képviseltetné ott magát; igy lehetne minden más irányu konferenciát is megszervezni egyházmegyénként, amely esetben három évenként mindegyik egyházmegye részesülne egy-egy országos konferencia áldásaiban). A vas. iskolai tanitók konferenciája is szóba került az évfolyam megszervezés végett, de még nem érett megteljesen a kivitelre. Hisszük, lesz folytatása ezeknek az áldásos összejöveteleknek, amelyek csak üdvös kihatásai lehetnek a gyülekezetek külső és belső életére. Nagyon sok még a munkatér, ahol hatásosabban kell bizonyságot tennünk a keresztyén voltunk mellett és egyöntetübben kell eljárnunk a Krisztus országának épitésében.

Egy-két esettől eltekintve, általában nagyobb fellendülés, a gyermek és ifjusági munkák szélesebb alapu felkarolása, evangéliumi megujulás észlelhető az egész egyházmegye területén. Kezdünk kinőni a gyermekcipőkből, a megavasodott ósdi felfogásokból és komolyabb, keresztyénibb életcélokat kitüzni magunk elé megvalósitásra. Csakis igy juthatunk előbbre, igy lehet jövője egyházainknak, egyházmegyénknek a 25 éves küzdelmes mult után.

A szervezés alatt álló stamfordi gyülekezet.

A BOROS - FÉLE
HANGSZERKERESKEDÉS
Az egyedüli Connecticut Államban, ahol mindenféle zenei dolog a legjutányosabban kapható.
Phone, Noble 1717.
1370 STATE STREET,
BRIDGEPORT, CONNECTICUT

Magyar Órás és Ékszerész
Budapesten oklevéllel kitüntetve.
A. ROTTENTHALER
1389 State Street,
BRIDGEPORT, CONN.
(A West Endi régi postával szemben.)

II. A KÖZÉP EGYHÁZMEGYE.

Az Egyesült Államokbeli Református Egyház (Reformed Church in the U. S.) Központi Magyar Egyházmegyéje tulajdonképen Nyugat Pennsylvániában fekszik s e földrajzi határon tul hozzátartozik még Virginiában három, West Virginiában két gyülekezet.

Egyházai a következők: **Homestead, Pa.** a hozzá tartozó Rankinnal, **Johnstown, Pa., Logan, W. Va., McKeesport, Pa.** a vele együtt müködő duquesnei, monongahelai és donorai egyházakkal, **Pittsburgh, Pa.** az innen kiszolgált Zelienople-al, **Pocahontas, Va.** az ide tartozó Gary-i, W. Va. és Throope-i gyülekezetekkel, **Springdale, Pa., Uniontown, Pa.** a vele azonos utazó lelkészi körzetbe tartozó Morgantownnal, W. Va., **Vintodale, Pa.** Barnesboroval, **Windber, Pa.** a hozzá tartozó Portage-i egyházzal. Az egyházmegye tehát összesen 10 anyaegyházat és 10 leány-egyházat, ezen kivül több szórványt foglal magában, összesen 11 lelkészszel, mert ide tartozik id. Kalassay Sándor árvaatya is és 3 rendes tanitói, illetőleg tanitónői állással.

Rendes gyüléseit évenként egyszer, a husvéti ünnepek után tartja, de rendkivüli gyüléseket a szükséghez képest hiv össze az elnök. Az 1929. évben két ilyen rendkivüli gyülése volt.

Ez időszerint **elnöke** Melegh Gyula mckeesporti lelkész, akit az előbbi elnöknek, Horváth Sámuel homesteadi lelkésznek tragikus halála után választottak meg e tisztségre. **Jegyző-titkár** Borsos István utazó lelkész, pénztárnok Varga Lajos pittsburghi lelkész s a **Végrehajtó Bizottság** tagja elnök és jegyző mellett Kövér Sándor johnstowni biró.

A kebelébe tartozó egyházak 1929. évi életéről a következőkben emlékezünk meg:

Homestead, Pa. Az egyház lelkésze Dienes Barna. Az egyházra nézve az 1929. év nagyon tragikusan kezdődött. Hőn szeretett lelkésze, Horváth Sámuel autó-szerencsétlenség következtében meghalt. Szomoru sorsáról e naptár más helyén történik megemlékezés, éppen azért itten csak éppen emlitjük azt.

Hónapokig tartó bizonytalanság után Dienes Barna brownsvillei lelkészt hivták meg a megüresedett lelkészi állásra, aki Május 1-én foglalta el hivatalát, amelybe ugyan e hó 25-én iktatta be hivatalosan is az egyházmegye.

Julius 1-én tanitónője, Oláh Juliska mondott le, hogy Toledoba költözzék. Helyét ideiglenesen Harsányi Iduska tanárnő foglalta el. Jelenleg az állás üresedésben van.

Dr. Ravasz László dunamelléki püspök két izben látogatta meg az egyházat. Először Julius 28—30-án, amikor ünnepi Istentiszteletet, presbiteri- és ifjusági konferenciát tartott, résztvett a tiszteletére rendezett dicsvacsorán, meglátogatta a nyári iskolát és künt volt a temetőben néh. Horváth Sámuel s az ugyanitt nyugvó Erdélyi János lelkészek sirjánál. Majd Szept. 21-én volt itten ismét, amikor az egyházi Betegsegélyző Egylet uj magyar zászlóját avatta fel, amelyet néh. Horváth Sámuel lelkész hozott magával Magyarországról. Egy vasárnap kedves vendége volt az egyháznak Kiss Ernő esperes is.

Az év folyamán az egyház mintegy $2000.00 költséggel átjavittatta a lelkészi lakást s a külön költségekre az egyháztagok egy napi munkabérüket ajánlották föl.

A példásan vezetett egyházban csak tovább épitésről lehet szó, aminthogy állandóan folyik az erőteljes benső épités munkája. Jelentős intézkedése az, hogy az egyháztanácsba a fiatalság 6 rendes presbitert választott, akiknek feladata, hogy a fiatalság jövendő egyházát épitgesse. Most még csak tervek vannak: az eredményeket a jövő fogja megmutatni.

A homesteadi lelkész szolgálja ki a **rankini** leányegyházat, és pedig minden vasárnap tartott Istentisztelettel. A kicsiny, de buzgó gyülekezetben szorgalmas lelkületü Nőegylet s nagyon szép Christian Endeavor van. A hivek sokat foglalkoznak a templomépités gondolatával s bizonyos, hogy az ő

hüségük előbb-utóbb megvalósitja ezt a szép tervet.

Johnstown, Pa. Lelkész Porzsolt Ernő, Decembertől Krivulka Károly. Az egyház életében az 1929. év folyamán legjelentősebb esemény az, hogy 21 éven keresztül volt lelkipásztoruk megvált állásától, hogy szolgálati helyét Krivulka Károly ashtabulai lelkészszel cserélje föl. Több, mint két évtized együttes munkája füzte össze a lelkészt és gyülekezetet: nem csuda, ha a válás nem ment olyan könnyen. Távozása alkalmából bucsuvacsorát rendeztek tiszteletére, Hálaadás napján. Bizonyára hisszük, hogy Krivulka Károlyban nagy buzgóságu, törekvő lelkészt nyert a gyülekezet. Johnstown önmagában gyárváros ugyan, de a környező bányavidék válsága itt is érezteti hatását. Ezzel szemben csak a fokozott áldozatkészséggel és szeretettel lehet fölvenni a harcot. Van nagyon szép temploma, lelkészi lakása és jó reménye ahhoz, hogy a már amugy is csekély missioi segélyt igaz igyekezet mellett nemsokára ez az egyházunk is mellőzheti.

Logan, W. Va. Lelkésze Bertók Béla. Ez az egyház tulajdonképen uj alakulás. Régebben, a háborus idők alatt nagy gyülekezet volt a szomszédos Ethel községben, ahol még most is meg van a templom árván, elhagyatva. A hiveket a parancsoló szükség szétszórta a szélrózsa minden irányában.

Az itteni munka mintegy 30 mértföldnyi körzetben 22 bányatelepet foglal magában. Sok előitélettel, sok kicsinyléssel és még több közönyösséggel kell megküzdeni, de az Ur mégis adott áldást, adott sikert, ha mindjárt szegényes eszközökkel, csöndben, zajtalanul munkálkodnak is.

Az év elején központi templom fölépitése foglalkoztatta a hiveket. A bekövetkezett "széngyász", az irtózatosan leromlott munkaviszonyok azonban megakadályozták a terv keresztülvitelét.

Istentiszteletet fölváltva négy telepen tartanak s ugyanitt van vasárnapi iskola is. Ez évben népes nyári iskolája volt az egyháznak s örömmel lehet megállapitani, hogy a növendékek száma az előző évihez képest megkétszereződött. Ez év folyamán alakitották meg a jótékony célu Nőegyletet, amelynek körében szivesen látnak más felekezetü tagokat is.

Anyagi téren az év elején mintegy 900 dollárt ajánlottak meg a hivek, de a bekövetkezett szegény időkben bizony volt olyan hónap is, hogy deficittel kellett zárni a havi számadást. A szellemi tevékenységnek nagy akadálya ama paizsos férfiu.

Ezen a vidéken, nagy messzeségben az egyházmegye tulajdonképeni területétől, végtelen fontos hatása van ennek az egyhaznak, amely mintegy külön szakadva többi testvéreitől, jóformán egyedül áll őrt hitünk s magyarságunk szent igazságai mellett. Hisszük, hogy ez a nagy hivatás előbb-utóbb meg is fogja erősiteni a gyülekezetet.

McKeesport, Pa. Lelkész Melegh Gyula, tanitónő Bogár Anna. Egyike a legjobb nevü gyülekezeteinknek, amely méltán meg is érdemli jó hirnevét. Az egyházpolitikai küzdelmek ketté szakitották, de igy is kiváló eredményeket tüntet föl ugy erkölcsi, mint anyagi téren.

Az egyháztanács mellett Nőegylet, Ifjusági Kör, vasárnapi-, évközi- és nyári iskola, a leányok közt Girl Scout csapat müködik körében. Énekkara is szépen szerepel minden nevezetesebb alkalommal.

Anyagi téren legjellemzőbb vonása, hogy noha kettészakadáskor segélyre szorult, ezt a segélyt jóformán évről-évre önmagától s tudatosan csökkentette s most már azzal a reménynyel biztatja önmagát, hogy a jövő évben az önfenntartó egyházak körébe léphet.

Az 1929. évben több nevezetes eseménye volt életének. Kiemelkedik ezek közül Ft. Dr. Ravasz László püspök látogatása Julius 27 és 28-án, amikor a püspök urat diszgyülésen fogadták. Az ünnepi Istentisztelet után fölvett szép gyülekezeti kép őrzi ennek a látogatásnak emlékét. A püspök uron kivül fölkeresték ez évben az egyházat Kiss Ernő sátoraljaujhelyi esperes s rövid látogatást tettek itt Dr. Kovács J. István budapesti theol. tanár és Ágoston Sándor, a jugoszláviai magyar ref. egyházak főesperese is. November 27-én fényes erkölcsi és anyagi eredménynyel ünnepelte az egyház föntállásá-

AZ AMERIKAI

MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET VEZÉRTESTÜLETE

Kovách M. György, alelnök, Cleveland, O.

Kövér Sándor, elnök, Johnstown, Pa.

Tóth Sándor, pénztárnok, Lancaster, Pa.

Molnár István, titkár Toledo, O.

Monoky István, ellenőr, Cleveland, Ohio.

Köteles István, Bridgeport, Conn. Turfa Sándor, Donora,Pa. Kovács Gusztáv, Buffalo, N. Y. számvizsgálók.

Kalassay Sándor, árvaatya, Ligonier, Pa.

Mielőtt biztositja magát, kérjen felvilágositást

MOLNÁR ISTVÁN titkártól,

306 Paine Ave., Toledo, Ohio.

Minden nagyobb helyen van egyesületi Osztály. Magyar református embernek ebben az Egysületben van a helye.

CROWN PHOTO STUDIO

FÉNYKÉPEI

ÉLETHÜEK ÉS TÖKÉLETESEK

1338 Main Street,

Bridgeport, Connecticut

(A Majestic szinházzal szemben.)

A bridgeporti nyilvános iskolák fénykép müterme.

Portrait és nagyitás müvészies kivitelben.

THE BRIDGEPORT BOTTLING CO.

55 Elmwood Avenue, Bridgeport, Conn.

Teelphone: Noble 2980.

BROOKLAWN CLUB BEVERAGES

HEALTHFUL AND DELICIOUS.

nak 20 éves jubileumát, amely alkalomból gazdag tartalommal diszes Emlékkönyvet is adott ki.

A mckeesporti egyház lelkésze szolgálja ki a **duquesnei** leányegyházat, hol hetenként kétszer tart Istentiszteletet s ujabban az ifjusággal is van egy külön összejövetele. Ez az egyházunk már hét éves multra tekinthet vissza s benső érték tekintetében egyike a legértékesebb egyházaknak. Tagjai régi, kipróbált egyházi emberek, akik az ottani társadalmi téren is a vezetők között foglalnak helyet. Dr. Ravasz László püspök itten is tett emlékezetes látogatást, amikor is zsufolásig megtelt templomban hirdette Istennek igéjét.

Ugyancsak a mckeesporti lelkész végzi a szent szolgálatokat a **monongahelai** egyházban, és pedig havonként kétszer. Kicsiny gyülekezet ez, de van saját temploma s mindig egyensulyozott költségvetése. Életében az 1929. év folyamán nevezetesebb esemény nem fordult elő, bár följegyezhetjük, hogy a ligonieri árvák ebben az évben tettek itt először látogatást és élvezték a monongahelai testvérek szives vendégszeretetét.

A mckeesporti egyház harmadik leányegyháza **Donora,** amely gyülekezet az 1929. év folyamán alakult. Havonta kétszer van Istentisztelet. Nagyon tevékeny Nőegylet müködik az egyház körében. Ezeket a testvéreket a testvéri nagy közösség utáni vágyakozás vezette körünkbe: vezesse őket Istennek kegyelme minden utaikon.

Pittsburgh, Pa. A pittsburghi egyház a legrégebbi egyházak egyike. Második templomának 25 éves jubileumát ünnepelte ebben az évben. Tagjai a régi hithüséggel áldoznak mindenkor az anvaszentegyházért. Ebben az évben festette ki a gyülekezet a templom belsejét 1500 dollárért. Ugyancsak az idén szerelte fel az egyház a templomot uj gőzfütéses melegitővel. Ebben az évben került javitás alá az orgona is.

Az egyháznak van most kivül belül átrenovált temploma, uj parókiája, jól berendezett iskolája, melveknek értéke meghaladja a százötvenezer dollárt.

Az egyházi munkások sorában változás történt, amennyiben Veres József kántortanitó öt és fél évi munkálkodás után lemondott állásáról. Helyébe Egry László sátoraljaujhelyi segédlelkész választatott meg, kinek megérkezését éppen most várja a gyülekezet a karácsonyi ünnepekre.

Két női egylet, ifjusági egylet, vasárnapi iskola munkálkodik, hogy ez az egyház minél tovább fennmaradjon és magyar maradjon.

Minden hazai vendég felkereste egyházunkat és mindegyik a legnagyobb csodálkozással és elismeréssel eltelve állapitotta meg, hogy ennek az egyháznak multja gazdag és a jövő felé a legszebb reménységgel tekinthet.

Jelenleg a pittsburghi egyház szolgálja ki a Zelienople-i, Fleming Park-Pittock-i és Canonsburgh-i leányegyházakat, melyek a multban is szoros kapcsolatban állottak a pittsburhgi egyházzal.

Pocahontas, Va. Lelkész Daróczy Mátyás. Legmesszebb fekvő gyülekezete egyházmegyénknek s egyik legrégibb gyülekezete az amerikai magyar reformátusságnak. Az 1929. évben ünneplte föntállásának 25 éves jubileumát, és pedig Május 5-én, amely alkalomból Dr. Chas. E. Schaeffer belmissziói titkár s az egyetemes egyház elnöke, valamint az egyházmegye több lelkésze kereste föl Kövér Sándor biró, e. m. V. B. tag s másokkal együtt a nagy távolságban levő gyülekeeztet. Szép és emlékezetes ünnepély volt, amelynek emlékét egy nagyon tartalmas Emlékkönyv is őrzi.

Az egyház kebelében az egyháztanács mellett Nőegylet, Ifjusági Kör, Énekkar, varró és kézimunka klub a lányok részére, klub a fiuk rszére, vasárnapi-, nyári- és évközi iskola müködik, tehát nagyon eleven egyházi élet folyik.

A pocahontasi egyház lelkésze szolgálja ki a **gary-i W. Va.** és **thorpe-i W. Va.** leányegyházakat, ahol rendszeres Istentiszteleteket tart. De szolgálatokat végez mintegy 250 mértföldes körzetben Helen, Tams, Dante, Toms Creek, Himlerville és más kisebb bányatelepeken is.

A gyülekezet nagy szeretettel veszi körül munkás lelkészét és családját s minden al-

Pembroke Development Co.

Főiroda: 49 West Broad Street,

BETHLEHEM, PENNSYLVANIA

Telephone: 1808.

Fiók iroda: 834 Washington Street

Telephone: 488.

Ebben a nagy gyárvárosban, ahol állandóan jó munkája van a legtöbb magyarnak, a legolcsóbban csak tőlünk vásárolhat házat, házhelyet és pedig könnyü részlet, vásárolha,tházat,,házhelyet,és pet shrdl etaoi cmhrfdl se fizetésre.

Ha nálunk vásárol: Pénzt takarit meg.

Telephone: 4691-R.

SZILÁGYI GÉZA ÉS FIAI

épitkezési vállalkozók

1414 East Fourth Street,

Bethlehem, Penna.

Szénkereskedésükben

a legjobb szenet tartják és házhoz szállitva a rendes napi áron árusitják.

Vásároljon **autó zsirt, gazolint** és **olajat** a **HANTINGTON FILING STATION**-nél.

TULAJDONOS

SZALÓKI PÁL

Teljes garancia mindenért !

A legjobb gaz és gépolaj.

Elsőrendü kiszolgálás.

Külömböző édes italok, cukorkák és dohányféle

Cor. Hawk és Brunswick Ave.

PHILLIPSBURG.

kalmat megragad arra, hogy szeretetét tettekben is megbizonyitsa.

A pocahontasi egyház szintén egyike az amerikai magyar reformátusság végvárainak. Annál inkább kell ügyelnünk arra, hogy legyenek hivek mindhalálig!

Springdale, Pa. Lelkész Tóth Sándor, mint a pittsburghi Western Seminary exmittált hallgatója. Kicsiny egyház, amelyet az utóbbi pár év ipari válsága még jobban megviselt. Van szép temploma,, parókhiája s azon alig egy pár ezer dollár adósság. A számban nagyon megfogyatkozott hivek mintha éreznék, hogy a körülmények sokkal több áldozatot kivánnak tőlük: az 1929. év folyamán nemcsak erkölcsiekben, hanem anyagiakban is nagyon szép eredményt mutatnak föl. Számban felére apadtak, de pénztári bevételeiket megkétszerezték. Beszolgáló lelkészük bár betegséggel küzd, nagy szorgalommal munkálkodik a gyermekek, ifjak és felnőttek között s birja a gyülekezet osztatlan bizalmát.

A hazai vendégek közül Maksay Albert kolozsvári theologiai tanár tett közöttük látogatást, kedves emlékeket hagyva maga után a hivek szivében.

Nagy szeretettel és szinte csudálatos áldozatkészséggel fogadta a maroknyi nép a ligonieri árvákat, akik részt vettek az Istentiszteleten s azután pompás előadásban mutatták be magyar tudásukat.

Uniontown, Pa. Lelkész: Borsos István utazó lelkész. Ennek az egyháznak életében az 1929. év korszakalkotó. Nagy értékü templomát, amelyen azonban igen sok volt az adósság, eladta s tartozásainak kifizetése után $6.500.00-ért vett másik templomot, amelyet majdnem ugyanannyi költséggel ujjáépitett s Junius 29-én nagy ünnepségek között szentelt föl. Az emlékezetes templomszentelésen részt vett Dr. Chas. E. Schaeffer, Nt. Kiss Ernő s. a. ujhelyi esperes, az egyházmegye több lelkésze, Kövér Sándor biró, e. m. V. B. tag.. Az uj templom teljesen adósságmentesen áll a gyülekezet birtokában, sőt van is pár ezer dollárja lelkészi lakás céljaira is. Addig, amig nem lesz meg az adósságmentes lelkészi lakás: a gyülekezet meg akar maradni az utazó lelkészi körzet kötelékében.

Az egyháznak szép Ifjusági köre és Nőegylete van s noha a hivek tekintélyes része meglehetősen távol lakik a templomtól, sőt a várostól: minden kellék meg van ahhoz, hogy Uniontownban ismét visszaálljon az egykor oly szép, virágzó egyházi élet.

Az utazó lelkész lakóhelye, központja ez időszerint **Morgantown, W. Va.,** ahol a szénmezők mai s már régen tartó pangása nagyon erősen érezteti hatását. Az egykor népes környék majdnem egészen leolvadt s bizony az egyház sok nehézséggel küzd. Nem is tudna föntállani, ha a Board of Home Mission nem állna különböző formákban segitségére. Helyzetét nehézzé teszi az, hogy a pár évvel ezelőtt épült kis fatemplom nagyon messze esik a város központjától. Tervbe is van véve, hogy a város központján vesznek meg egy templomot a Board által már megszavazott segitséggel. A terv azonban még keresztülvitelre vár. A nyár folyamán ez a gyülekezet is szives vendégül látta Kiss Ernő esperest és számos más vendéget.

Az utazó lelkész körzetébe a legkülönbözőbb helyek tartoznak, mint **szórványok,** ahol időnként Istentiszteleteket tart már aszerint, hogy honnan költöznek el és hova költöznek az emberek. Igy hosszabb-rövidebb ideig Istentiszteletek voltak vagy vannak a már megnevezett helyeken kivül Fairmonton, Clarksburgban, Gallowayn, Berryborghban, Ida May-n, Carolinában, legutóbb Riversvillen. Uniontownban és Morgantownban állandóan, a szórványokban fölváltva volt mindig magyar iskola is.

Vintondale, Pa. Lelkész Hunyadi László. Ez is a kicsiny egyházak közé tartozik, szenvedve a bányavidék minden válságának következményeit. Jó és hüséges népe azonban állandóan kitart a csinos és adósságmentes templom mellett, amelyet Isten igéje mellett gazdag lelki haszonnal tölt meg a gyermeksereg, az ifjuság és a gyülekezet. Lelkésze Csontos Béla lelkész után Január elsején foglalta el állását s hivatalos beiktatása Julius 4-én volt s ezen részt vett Ágoston Sándor jugoszlaviai főesperes is. Vasár-

Dr. Ravasz a bridgeporti 35 éves egyház presbyteriumával.

napi-, nyári iskolája, C. E. társasága, Nőegylete nagyon szépen müködik a lelkész vezetése alatt, aki a vas. isk. tanitók részére külön tanfolyamot is tart.

Ide tartozik **Barnesboro,** hol a lelkész havonta egyszer tart szépen látogatott Istentiszteletet, a nyár folyamán magyar iskolát is. Ez éven át örvendetes megujhodás tapasztalható Barnesboron s jó reménység an arra, hogy ez a megujhodás állandó is lesz.

Windber, Pa. Lelkész Kerekes Béla. Egyike legrégibb gyülekezeteinknek. Valóságos phoenix madár, amely a bányaipar általános pangása miatt már ismételten is majd-majd megsemmisült, de hamvaiból is mindig ujra éledt. Akik elköltöznek: a viszonyok legkisebb javulásának hirére visszajönnek s a mi jó népünk kifogyhatatlan áldozatkészsége mindig pótolja a hiányokat. Vasárnapi és nyári iskolája annál dicséretre méltóbb, mert a gyermekeknek igen nagy utat kell megtenniök, hogy az iskolába eljussanak. És mégis eljönnek. Nőegylete is kiválóan értékes munkát végez a gyülekezetben.

A windberi lelkész szolgálja ki a **Portage-i, Pa.** gyülekezetet, akiknek részére havonként tart Istentiszteletet. Kicsiny népességü egyház ez, de hüséges és jóban-rosszban kitartó az Isten országában. Értékes tagja egyházmegyénknek s örömmel gondolunk reájuk mindenkor.

III. A NYUGATI EGYHÁZMEGYE.

A nyugati egyházmegye a legnagyobb az összes szervezett egyházmegyék között: 27 egyházközség, amelyek közül a lelkészi állás kettőben üresedésben van. Az egyházmegyében azonban van egy társlelkészi állás, igy ugyanannyi lelkész van, mint egyházközség. Egy segédlelkészi állás van betöltve s két tanitó és két tanitónő müködik az egyházmegye területén, amelyben e jelentés irásakor 3897 rendes egyháztag van. Természetes, hogy miután nem mindenütt, sőt a legkevesebb helyen, nem egyénenként számitják az egyháztagokat, hanem régi elavult módon, családonként, ez a szám nem fedi a lélek számot, amely bizonyára legalább is tizezerre tehető. Az egyházmegye minden egyházában van vasárnapi és nyári iskola s némely helyen hétközi vagy szombati iskola is. A vasárnapi iskolába 2988 tanuló jár.

Az egyházmegye összes egyházainak bevétele volt 139 ezer 556 dollár. Jótékonyságra a gyülekezetek 9847 dollárt áldoztak ebből az árvaházra 2371 dollárnyi összeg van a jelentésben kimutatva. Ide van számitva a belmisszióra és a külmisszióra számitott összeg is, ami pedig nem jótékonyság, hanem rendes egyházi munkára forditott összeg. Az egyházak összes vagyona 855 ezer dollár a templomok értéke, a paróchiák és más épületek értéke pedig 181 ezer és 500 dollár. Összesen egymillió 36 ezer és 500 dollár. Ezzel szemben az adósság 295 ezer 450 dollár. Tehát ez az egyházmegye nemcsak a legnagyobb, hanem a legvagyonosabb magyar egyházmegye is.

Az elmult év az egyházmegyében a megszokott, nyugodt mederben folyt. Nagyobb hullámokat csak Dr. Ravasz László püspök rövid ideig tartó látogatása és az árvagyermekek körutja vert. Mind a kettő a teljes erkölcsi és anyagi sikernek a jegyében folyt le.

Nagy szomorusággal kell itt megemlitenünk, hogy Boros Jenő egyházmegyei elnök felesége betegsége miatt nem fordithatott a nagy területü egyházmegyére annyi gondot, mint amennyit szokott, de az egyházmegye haladt, fejlődött.

A templomépitő egyháznak és annak a két egyháznak a jubileumáról, amelyek ebben az évben elérkeztek, egy nagyobb határkőhöz, a naptár más helyén emlékeztünk meg s igy alig van több feljegyezni valónk, bár meg kell emlitenünk azt is, hogy a whitingi gyülekezet az egyházmegye kebelében önálló anyaegyházzá akar szervezkedni s ugy tudjuk, hogy erre a szervezkedésre az idő valóban elérkezett.

Talán még fontos az, hogy felhivjam az illetékesek figyelmét ezen helyen is arra a föltétlenül szükséges dologra, hogy immár eljött az ideje annak, hogy ez az egyházmegye is két egyházmegyévé alakuljon át. Chicago környékén, Detroittól lefelé ma már nemcsak a törvényszabta egyházközségek száma van meg, hanem jóval több s igy semmi sem állana utjában annak, hogy a nagy területü egyházmegyéből két kisebb területü egyházmegye alakuljon. Ez föltétlenül megkönnyebbitené a közigazgatást s nagy befolyással lehetne a lelki élet fejlesztésére is.

Mielőtt befejezném ezt a rövid feljegyzést, azt hiszem nem lesz érdektelen, ha a rendelkezésemre álló források alapján egy kis összegezést mutatok be azok előtt, akiket az ilyen kimutatás érdekel.

A keleti egyházmegyében az egyháztagok száma: 1087.

A közép egyházmegyében az egyháztagok száma: 1108.

A nyugati egyházmegyében az egyháztagok száma: 3897. Összesen 6092.

Fennebb megállapitásom alapján az egyháztagok számának megfelelőleg a lélek számot, tekintetbe véve a west virginiai és virginiai szénmezőket, bátran tehetjük 25 ezerre. Hatalmas sereg, 57 lelkésznek a vezetése mellett, olyan vezérkarral, mint aminők a mi presbyteriumaink az egész vonalon.

Csak bátran előre, a diadalra minden eszköz a kezünkben van!

A keleti egyházmegye összvagyona: 492,200 dollár.

A közép egyházmegye összvagyona: 296,300 dollár.

A Chicago-Burnside-i egyháztanács.

A nyugati egyházmegye összvagyona: 1,036.500 dollár. Összesen: 1,825.00.

Ezzel szemben a teher a következő:

A keleti egyházmegyében 103,200 dollár.

A közép egyházmegyében 43,655 dollár.

A nyugati egyházmegyében 295,450 dollár. Összesen 442,305.

Vagyis a három egyházmegyének a tiszta vagyona egymillió 382 ezer, 695 dollár.

Jó az ilyen kimutatásokat évről-évre elkésziteni, elolvasni és elmélkedni felettök. Nagyon sok biztatás, bátoritás van ezekben a számokban.

Akinek szeme van a látásra: lásson.

Akinek füle van a hallásra: halljon!

A látók és hallók munkára készek, bizonyságtevők!

Phone: Barnum 5595.

THE WEST SIDE FURNITURE AND MUSIC CO.

1418 State St.
Bridgeport, Conn.

New England egyik legnagyobb magyar üzlete.

Teljes lakás berendezést legjutányosabban eszközöl.

RADIO

Victrolák, Pianok, Lámpák, Linoleum és Szőnyegek legolcsóbb beszerzési forrása.

A PRESBYTERIÁNUS EGYHÁZHOZ TARTOZÓ MAGYAR GYÜLEKEZETEKRŐL.

A presbyteriánus egyház volt az első, amely a magyarok közötti munkára gondolt. **Kecskeméthy Ferencet,** ha nem sokkal is, de segitették, hogy egyházi munkát folytasson New Yorkban. De bár 1895-ben is egy Davis nevü new yorki lelkész szivesen forgolódott a magyarok között. **Nyitray Emilnek** a tanácsára, miután ő nem akart szakadást az egyházi munkában, a magyarrok közötti munkát teljesen átengedték a Reformed Church in the U. S. belmissziói bizottságának, amely már 1893-tól kezdve erőteljes munkát folytatott néhány gyülekezetben.

A presbyteriánus egyház részéről a magyarok közötti munka akkor indult meg, amikor **Hamborszky Gyula** Scranton vidékére ment át Mount Carmelből, vagyis a munka nem 25 esztendős, hanem pár évvel régebbi. Az a kis ismertetés, amely erről a munkáról iródott 1902 — veszi fel kiindulási pont gyanánt, holott 1902-ben már erősen folyt a harc Kuthy Zoltán, Kacziány Géza és Kalassay Sándor között.

A presbyteriánus egyház a bevándorlottak közötti munkának a végezésére maga képezte szinte kezdettől fogva a maga lelkészeit. A jövendőre, a gyermekekre és az ifjuságra gondolt a gyülekezetek megszervezésétől kezdve. Az itt képzett ifju lelkészek mind beszélik az angol nyelvet, ismerik a szokásokat — hogy ugy mondjam teljesen benne vannak az amerikai életben. Ebben növekedtek fel. Magyarul beszélnek, de szellemben amerikaiak. Hid épitők a régi és az uj generáció között. Ez adja meg a presbyteriánus egyház munkájának a jellegét, a fontosságát. Ne értsen félre senki. Nem erőszakos amerikanizálásról van szó. Evangyeliumi elv, amely ellen nem lehet cselekedni, hogy minden népnek azon a nyelven kell Istennek igéjét hirdetni, amelyet beszél, amelyet megért. De az természetes folyamat, hogy az amerikai szokások közül mindig többet és többet veszünk át s lassan bár, de be kell vezetni a gyülekezetekbe az angol nyelvet is, ha nem akarjuk, hogy gyülekezeteink elsorvadjanak, megsemmisüljenek.

KOVÁCS D. MIHÁLY
aurorai lelkész.

A Presbyteriánus egyháznál ezidőszerint van 30 szervezett gyülekezet, 17 missziói egyház. A lelkészek száma 33. A 30 gyülekezetből 4761 egyháztagot jelentenek, ami azt hiszem megfelel 15 ezer léleknek. A vasárnapi iskolások száma 2827. A 30 gyülekezet jótékonyságra 1909 dollárt áldozott, mig a gyülekezetek bevétele 69 ezer 52 dollár volt.

A gyülekezetek vagyoni állapotáról nem találtam semmiféle adatot. Pedig ennek a kimutatására is szükség van.

A Presbyteriánus egyházhoz tartozó magyar gyülekezetek annak a presbyterinek a tagjai, amelynek a területén feküsznek. A lelkészek között a kapcsolatot a két évenként tartott konferenciák képezik, amelyeknek megtartását a National Board nagy ál-

A clevelandi magyar presbyteriánus egyház presbyteriuma.

dozatok árán is lehetővé teszi, mert a testvéri együttmunkálkodásra egymás megismerésére föltétlen szükség van.

Örömmel lehet megállapitanunk, hogy az egyes egyházi testületekben a különböző konferenciák eszméje mindjobban megvalósult.

A C. E. konferenciája keleten New Yorkban, Nyugaton Toledoban volt megtartva. New Brunswickban a keleti presbyterianus egyházak nőegyletei tartották szépen látogatott konferenciát. A keleti egyházmegye presbyterei Bridgeportban gyüléseztek s beszélték meg azokat a teendőket, amik az egyházi előljárók vállaira nehezednek.

A konferenciák eszméjéből indult ki a Lelkészegyesület, amely azt a célt szolgálja, hogy a lelkészek között összekötő kapocs legyen s igy irányitóvá váljék azokon a munkamezőkön, amelyeken munkálkodnunk kell. Arany hid akar lenni a magyarországi és az amerikai magyar reformátusság között.

Mindenesetre üdvös, szükséges és hasznos, hogy a New Brunswickban felvetett közös konferenciák eszméje is megvalósuljon.

Én hiszem, hogy meg is valósulni!

Igy parancsolják a mostani körülmények s maga az élet.

A Presbyterianus egyház Bloomfieldben neveli a magyar fiukat a papi pályára. Bármilyen nehezen is indult meg ez a munka, még is bőséges gyümölcsöket termett. A munka vezetője eleitől fogva **Dikovics János** volt, akinek a lábainál egy egész nemzedék növekedett fel 25 esztendő alatt.

Isten iránt való hálával irjuk fel annak a nevét, aki maga a megtestesült szerénység. Soha el nem muló betükkel irta be nevét az amerikai magyarság történetébe.

* * *

Sajnálom, hogy a független egyházkerületről s annak a két egyházmegyéjéről most nincsennek adatok a kezem között. A két egyházmegye, a keleti és nyugati nagy energiával és áldozatkészséggel végezi a maga munkáját. Ezt a munkát méltányolnunk kell

még abban az esetben is, ha az elvvel nem értünk egyet.

Az egyházkerület lelkészei közül **Dr. Nánássy Lajos** lett a helyettes árvaatya, aki az árvaházban a gyermek felügyeletnek és tanitásnak a munkáját végezi. Dr. Nánássy Lajost és Csutoros Elek lelkésztársunkat az a kitüntetés érte az év folyamán, hogy a debreczeni Tisza István Egyetem a theologia disz doktorává választotta őket. A kitüntetés nem egyedül a kitüntetteknek, hanem a ref. lelkészi karnak is a kitüntetése. Ez a lelkészi kar meg is érdemli a legmagasabb elismerést. Hivatásának tudatában minden munkát szivesen és hüségesen végez.

Az Amerikai Magyarok Országos Szövetsége, az AMOSZ megszervezése egyenesen a lelkészi karnak az érdeme. A kezdeményezők a hirlapirók voltak, de a lelkészi kar nélkül eredményeket nem érhettek volna el. Nagy kár, hogy az AMOSZ megszervezése nem indult meg a kellő lendülettel s egy kissé kezd a dolog elposványosodni a személyi harcok tüzében. Talán most esztendőre jobb jelentést adhatunk ebben a tekintetben.

Lelkészi karunk egyik messze kiható munkája volt ebben az évben **Dr. Ravasz László** püspök fogadása és körutjának a megrendezése. Dr. Ravasz László az életnek a követe. Legelőször Toledoban találkoztam vele. Én a kenyér után jártam, mert bizony igaz, hogy annak, aki az ekeszarvára tette a kezét, menni kell mindig tovább-tovább és barázdákat kell vágni az ember szivekben s megszántogatni a lelkeket, hogy kenyeret teremjen az árva gyermekenek. Mikor az árvaházban volt a püspök, én valahol Jolietben jártam. Toledoban a temetőben, Bogár Lajos sirjánál találkoztunk. Köny volt mind a kettőnk szemében, mert Őt, akinek a sirja fölött a lelkünk összeölelkezett, mind a ketten szerettük.

Aztán elmentünk egy másik sirhoz, egy egyszerü testvérünknek a sirjához, aki azonban kivette részét a mi közügyeinkből. És beszélt a püspök a magyar sirokról Amerikában a Monogahela völgyén égbe tornyosuló gyárkéményekről, a kohókról, amelyeknek a lángja belepiroslik a sötét éjszakákba. Magyar verejték, vérhullás mindenütt. Oh mennyiszer éreztem én ezt a gondolatot, amikor temettünk, amikor valakit sirattunk. Ez a temetői találkozás: az életre való elköteleztetés.

Akárhol hallgattam meg ezután, akár Pittsburghban, akár New Brunswickon, akár New Yorkban, akár Lancasterben: mindenütt az életnek a fuvalatát éreztem.

És én tudom, hogy ezt a fuvalatot érezték mindnyájan. Hegyeken jártunk: üditő reggeli fényben.

Ez a látogatás volt az elmult esztendőnek a legnagyobb áldása s az amerikai magyar reformátusságnak a legszebb ajándék, amit Isten emberek által adhat.

Nem is megyek tovább. Nincs miről irni ezután.

Az Isten áldó kegyelme legyen mindnyájunkkal ebben az uj esztendőben is.

"Uram, a te lelked ereje
Velünk oly jót tegyen,
Hogy jó kedvednek esztendeje
Ez az uj is legyen!
Atyai karoddal forgassad
A mi dolgainkat,
Dicsőségedre igazgassad
Minden szándékinkat!"

Jó hir viszketegség- és bőrbajban szenvedőknek

Mikor már sok másféle orvosságot megpróbált bőrkiütés, viszketegség, vagy más bőrbaj ellen és egyik sem használt, ne csüggedjen el, hanem irjon azonnal a **Nagy**-féle bőrorvosságért. Gyógyitsa ki elhanyagolt bőrbaját s ne szenvedjen tovább. Ez a kitünő orvosság már sokakon segitett, akik évek óta szenvedtek. Küldje be Ön is rendelését és azonnal küldjük ezt a biztos hatásu gyógyszert. Kis dobozzal $1.00, nagy dobozzal $3.00. Két nagy doboz ára $5.00. Akinek nagyobb mennyiségre van szüksége, ajánljuk a legnagyobb dobozt, mert olcsóbban jön ki. Irhat magyarul, vagy angolul. Pénzt ne küldjön, hanem fizesse meg a postásnak, mikor megkapja az orvosságot.

Nagy István, okleveles magyar gyógyszerész

2360 Fairfield Ave., Bridgeport, Conn.

HALOTTAINK.

Horváth Sámuel.

Mintha most is mellettem ülne. Énekelünk: "Csak az Urnak nagy kegyelme, hogy még nincsen végünk!" Ő mondja a bezáró fohászt és elindulnak a közügyekben fáradozók havas januári estén haza felé.

És **Horváth Sámuel** valóban haza megy. Nem szükebb földi családja, hanem az Atyának egyik hajlékába, amely el volt számára készitve a világ fundamentumának a felvettetése előtt.

Ma is fülembe cseng Oláh Juliskának a hangja, a mint bejelentette, hogy a szeretett lelkész, a jó édes apa, a családjáért dolgozó férj, a magyar és református közügyeknek ez a fiatal tett erős harcosa összetört. Ha hosszabb betegség után kinokkal összetörve fejezte volna be életét, nem fájt volna ugy az eltávozása. Családja, szerettei, egyházközsége, barátai könnyebben találtak volna megnyugvást, vigasztalást, reménykedést.

De akármi történik is életünkben, nekünk meg kell nyugodnunk. Mit ér hitünk, mit érnek cselekedeteink, ha nem tudjuk megjárni a kálváriának az utját? A mi utunk az olajfák hegyére a kálvárián keresztül vezet. Minden bánatunkban, minden veszteségünkben, minden csapásban és szenvedésben: egyetlen reménységünk, bizodalmunk, Istennek kegyelme, soha el nem muló szeretete.

Ez a gondolat erősitett meg Horváth Sámuel virágokkal boritott, könnyekkel öntözött koporsójánál is. Ezt a gondolatot vitte az atyai házba az özvegy s igy lett erős arra, hogy gyermekeire tekintve megharcolja az életnek a harcát.

Hotváth Sámuel 1891-ben született Tarcalon, Zemplén megyében. Egészen gyermek volt, mikor Amerikába érkezett testvéreihez, akik már régebben éltek az Egyesült Államokban. Bridgeportból később South-Norwalkba került s innen ment be a Mercersburg Académiába, amely intézet a legelőkelőbb helyet foglalja el a hasonló intézetek között, a hol később Coolidge elnök fiai is bekerültek a collegiumi életre. 1910-ben már a Franklin-Marshall collegiumban folytatja tanulmányait s négy év mulva 1914-ben, mint a legelső magyar diák ebben az intézetben fejezi be collegiumi tanulmányait s 1914 szeptemberben a theologiai tanfolyamra iratkozik be s 1917-ben befejezvén tanulmányait, a belmissziói bizottság **Akronba** nevezi ki s az egyház szervezéssel bizza meg. Akronból **Lorainba** hivja meg a nagy gyülekezetnek a bizalma s 1922-ben, Harsányi Sándort követi a homesteadi gyülekezetben s itt szolgál haláláig.

Horváth Sámuel teljesen amerikai képzettségü lelkész volt, aki azt a tudást, amit az iskolában és az életben szerzett, a magyarság oltárán áldozta fel. Szerény volt, nem járt az utcák szögletein, de az ifjabb nemzedéknek egyik legkomolyabb munkabiró ereje volt. Érdekes, hogy mind addig, amig el nem végezte tanulmányait, alig tudtunk róla nehányan és amit tudtunk, az is kevés volt. Mikor azonban kilépett az életbe: azonnal megismertük s ugy éreztük, hogy ő van hivatva arra, hogy az ifjuság nevelése és vezetése tekintetében vezető legyen. Ezen a téren a pittsburghi egyetemen rendszeres tanulmányt folytatott s igy méltán állott azon a helyen, amelyet igazán őrállomásnak lehet nevezni.

A Reformed Church régi egyházmegyéjének hosszabb ideig volt elnöke s ebben a tisztségben huzamosabb ideig megmaradt akkor is, mikor az egyházmegyék ujabb beosztása megtörtént. Halála alkalmával ő volt szerkesztője a **Reformátusok Lapjának** is s ebben a lapban is inkább az ifjuság vallásos nevelésével, z egyházi életbe való bevonásával foglalkozott, mint gyakorlati vagy egyházpolitikai kérdésekkel.

Élete nyereség volt . . ! Halála veszteség. Legyen áldott emlékezete!

Nenai Csutoros Beniamin tanitványaival.

A másik halottunk az Urnak egy élemedett szolgája **Csutoros Beniamin.**

Csutoros Beniamin, aki a zemplén megyei Leányváron volt előkönyörgő tanitó, valamikor 1907-ben jött Amerikába, amikor az első csatlakozási harc még erősen dühöngött. Édes testvéréhez, Csutoros Elek clevelandi lelkészhez érkezett meg, akinek ajánlatára az akkor üresen álló, árva johnstowni parochiára neveztetett ki, hogy gondot viseljen a nyájra, amelyen sok nagyszerü jelét adta egyház szeretetének és áldoztkészségének.

Johnstownból Porzsolt Ernő lelkész megérkezése után **McKeesportba** ment át s itt nagy előszeretettel dolgozott azon, hogy a széthuzó elemek egyesüljenek s igy előkészitette azt az eredményt, amelyet Borsos István egyházszervező lelkész McKeesportban csakhamar elért.

McKeesportról **Windburne, Pa.** került a presbyteriánus egyház fenhatósága alá. Itt azonban nem sok ideig maradt, hanem **Allianceba** ment át s innen ment le **Norton, Va.,** ahol Ujlaky Jánosnak az örökét foglalta el.

Itt aztán állandóan megtelepedett. Családját kihozatta. Gyermekei itt helyezkedtek el s miután nagyon messze volt, a központoktól, személyesen nem igen érintkezett senkivel sem s folytatta a maga munkáját a nagy vidék magyarságának javára minden tekintetben. Annyira visszavonult életet élt, hogy haláláról is, amely már 1928. Május 16-án következett be, majdnem egy esztendővel később értesültek azok, akiket mégis érdekel minden egyházi embernek a munkája.

Ilyen az élet. Örök embereket, megfáradt munkásokat hamar felednek. A nyomaikat befedi az avar, s olyan lesz az élet, mint a fü, melyen, ha a szél átal megyen az ő helye sem ismeri me gtöbbé.

Még van valaki, akit igy feledtek, — akiről azt sem tudjuk él-e vagy meghalt: **Ambrus János.** Talán a gyermekei, a fiai, akiket felnevelt, a rokonai mégis adhatnának róla valami hirt!? Akár milyen kis helyet töltött is be valaki a mi életünkben: életének mégis történelmi értéke van vagy egy vagy más tekintetben.

Csutoros Beniamin különben **Kis-Marján,** Bihar megyében született. Elemi iskoláinak az elvégezése után Debreczenben folytatta

tanulmányait, majd Sárospatakra ment, ahol tanitói oklevelet szerzett. Két évig Budapesten járt iskolába, ahol polgári iskolai tanári oklevelet szerzett s mikor igy készen volt **Leányvárra** ment, ahol előkönyörgőtanitó volt.

Egyike volt a legérdekesebb egyéniségeknek. Telve volt nép boldogitó eszmékkel, de ezeket a gyakorlati életben alig lehetett megvalósitani. Itt jól emlékszem reá föltétlenül meg akart próbálkozni gyógynövények termelésével, majd más ilyen vállalatba akart belefogni. Igazi ős magyar volt. Kemény nyaku, de puha szivü ember. Fiait a hét vezérről nevezte el, ezzel is megbizonyitani akarván, hogy mit kell tenni fajunkért!

Ha nem lehetett közülünk senki a temetésén — most mondjunk neki Isten hozzádot.

Sirja felett virasszon a kegyelet!

* * *

A harmadik halott nem pap, nem a mi felekezetünkből való ember, mégis meg kell emlékeznünk róla.

A közügyek embere — a legnagyobb amerikai magyar napi lapnak, a **Szabadságnak** a tulapdonosa, **Dr. Cherna Endre.**

Halála nagy veszteség, mert abban a nagy mozgalomban, amelyet Buffaloban, AMOSZ néven inditott meg az amerikai magyarság számot tevő része — ő reá hárult a legnagyobb feladat, — az egymással sokszor ellentétes magyar elemeknek a konszolidálása a revizió érdekében.

Erre a hivatásra meg volt a képessége, meg voltak az eszközei és immár meg volt a kellő tekintélye is.

De az Urnak utai nem a mi utaink!

Mi csak azt látjuk, a mi a szemünk előtt van. Azokat, amik látásunkon kivül esnek, nem tudjuk megérteni. A halált soha sem tudjuk megérteni. A halálról csak annyit tudunk, hogy szomoruság fakasztó, gyászt támasztó, — siralmakról beszélő valóság.

De hátha csalódunk itéletünkben?!

Hátha arra, akit megsiratunk — az igazi életnek a forrása a halál?

Én hiszem, hogy az!

Legyen meg az Urnak akaratja!

RADIOS

All Popular Makes. Easy Payments. Prompt Service.

Kaplin - Radio - Shoppe

Bridgeports' Leading Radio Dealers.

1771-1777 Main St., Bridgeport, Conn.

Barnum 1330, — N. 5924.

Az amerikai Magyar Református Árvaháznak szivélyes üdvözletét küldi

BREINER SÁMUEL

BUTORKERESKEDŐ

336 Hancock Avenue,

Bridgeport, Connecticut

JELENTÉS AZ ÁRVAHÁZNAK A MUNKÁLKODÁSÁRÓL.

"Az Isten minden gyülekezetének, amely az Egyesült Államok területén munkálkodik, a Krisztus Jézusban megszenteltteknek, az elhivott szenteknek, mindazokkal egybe, akik a mi Urunk Jézus Krisztus nevét segitségül hivják bármely helyen: kegyelem és békesség a mi Atyánktól és az Ur Jézus Krisztustól!

"Hálát adok az én Istenemnek mindenkor ti felőletek az Isten ama kegyelméért, mely nektek a Krisztus Jézusban adatott!"

Testvéreim! Valóban Istennek kegyelme volt szükséges arra, hogy ti meggazdagodjatok a jónak olyan cselekvésére, amely bizonyságot szolgáltat ti melletetek. Isten kegyelme nélkül, oh milyen mélyen érzem, semmiképen nem tudnánk feltartani ezt a mi intézetünket, amelynek a legnagyobb értéke az, hogy titeket, atyámfiai, testvéreim, megtanitott a jó kedvü adakozásra, a jó cselekedetekben való bőséges vetésre s közületek immár sokakat eljuttatott arra, hogy mindenben meggazdagodjatok a teljes jószivüségre, amely általunk hálaadást szerez Istennek!"

Azt hiszem, hogy nagyon kevesen méltányolják az árvaháznak a jelentőségét ebből a szempontból. Pedig minél többen lesznek olyan testvéreink, akik e gondolat által vezéreltetnek: annál alkalmasabb eszköz lesz Árvaházunk Isten kezében arra, hogy bennünk és általunk minél több jót cselekedjék.

Mikor az árvaházat megalapitottuk, senki se mert volna gondolni arra, hogy az árvaház javára évenként harminc ezer dollárnyi összeg folyjon be. Mindnyájan abban a véleményben voltunk, hogy mi csak arra leszünk képesek, hogy az Intézet a legszükebb keretek között végezze a maga munkáját. Azt hittük, hogy legfeljebb harminc gyermeket veszünk fel s a többiekkel nem törődünk s ilyen szük keretek között majd csak átvergődjük vala a saját magunk életét.

Ám Istennek utai nem a mi utaink!

Ha egyszer elindultunk a hegyen felfelé: nem szabad megállanunk, mig a tetőre nem jutunk. Azokat a kötelességeket, amelyeknek az elvégezésére Isten megbizott: egészen el kell végeznünk, mert a kötelességek félig-meddig.. való cselekvése nem egyéb, mint Isten akaratának az elodázása, vagy végleges elejtése.

Ez a gondolat érlelődött meg a lelkemben az alatt a több, mint nyolc év alatt, amelyet ebben a munkában eltöltöttem. Ezt a gondolatot segitettek megvalósitani azok a testvérek, akik áldozatkész sziveikkel munkatársaimmá lettek s lehetővé tették, hogy a kicsinynek indult intézet egy száz árva gyermek befogadására alkalmas intézet legyen. Ime nem csak az akarás, hanem a cselekvés, a végrehajtás készsége is meg van a lelkekben . . .

Erre eljutni, erről meggyőződni a legnehezebb feladat volt ennek az Intézetnek az életében! Hála legyen Istennek a kegyelemért, az erőért, a szeretetért, amely fellobogott testvéreimnek a szivében!

Különösen jól esett tapasztalnom ezt azokon a helyeken, amelyeket az év folyamán gyermekeinkkel együtt meglátogattunk. Julius és Augusztus havában egy öt és fél hétig tartó uton voltunk s ez alkalommal a következő helyeket látogattuk meg: Lorain, Elyria, Ashtabula, Fairport, Toledo, Kalamazoo, South Bend, Gary, Indiana Harbor, East Cricago, Burnside-Chicago, West Pullman, Muskegon Heights, Flint, Detroit, Canton. Mindenütt szeretet fogadott, — a szivek megnyiltak és bőven vetettek. Az Árvaház javára ezen az uton tisztán háromezer dollár gyült be. Azok az utak is, amelyeket a közelebbi helyekre tettünk: Brownsvilleba, McKeesportba, Pittsburghba, Springdalebe, Leechburgba, Windberbe, Johnstownba szintén bizonyság tevő utak voltak.

Különösen is jól esik megemlitenem, hogy a bridgeporti Szövetség rendkivüli nagy gyülése kedvezően fogadta kérésünket s

A Betegsegélyző Szövetség nagygyülésének tagjai.

árvaházunk javára két gyermeknek eltartási költségét — ezidő szerint évi háromszáz dollárt vállalt magára. Igy van ez jól. Összetartva, közös erővel nagyon sok célt tudnánk megvalósitani. Nagy magyar testületeinkben lehet csak reménysége a magyarságnak!

Ezt a gondolatot fejtegettem a buffaloi nagy magyar gyülésen. Igaz, hogy ennek a gyülésnek a legfőbb mozzanata volt a revizió kérdése. De egy gyenge amerikai magyarság, hogy a köztudatba belement jelszóval éljek, a külső reviziót csak a belső revizióval érheti el. Azt értem ez alatt, hogy amig a magunk belső kérdéseit meg nem oldjuk, addig nem tudunk kifelé sem diadalmasan harcolni.

Nagy kár, hogy mindjárt a buffaloi gyülés után felekezeti kérdést próbáltak az Árvaházból csinálni, megvádolván minket azzal, hogy ezt az intézetet proselitáskodásra használjuk fel. Szerencsére ez a vád inkább használt, mint ártott az emlitett belső revizionak. Valószinü, hogy a tervbe vett Római Katholikus nagygyülés abban a szerencsés helyzetben lesz, hogy megtudja oldani a maga felekezeti árvaházának a kérdését. Ám mi addig is, sőt azután is arra törekszünk, hogy az árvák ellátásának a kérdését a legméltányosabb alapon az esetek egyéni mivoltának a szellemében biráljuk el.

Eltekintve ettől a támadástól: az árvaház élete, munkája a rendes mederben folyt. Ezt nagyban elősegitette az a körülmény, hogy március havában a Református Egyesület vezértestülete **Dr. Nánássy Lajost** választotta helyettes árvaatyának, aki Májusban foglalta el állását s azonnal átvette a gyermekek nevelésének, a rájuk való felügyeletnek a munkáját. Nekem az intézet gazdasági vezetése és az általános felügyelet maradt meg. Igy a munka megosztás elve alapján sok eredményesebb munkát végezhetünk, mint talán eddig végeztünk.

Ugyanezen a gyülésen határozta el az Egyesület vezértestülete, hogy az állami hatóság akarata szerint az Árvaháznak a részére külön szabadalom levelet vesz ki s azokat az összegeket, amelyeket időről-időre befektetett az Árvaházba, első betáblázási kölcsönnek tekinti s mint ilyenre négy százalékos kamatnak a fizetésére kötelezi el az Árvaházat.

Ez a határozat nagyban megnehezitette az árvaháznak a munkáját ebben az esztendőben. Az árvaház intéző bizottságának és vezetőségének különösen kell arra gondolnia, hogy az épületek jó karban legyenek, hogy a gyermekek eledele, ruházata megfelelő legyen s ezt a célt nem lehet ugy megvalósitani, hogyha nem kapjuk meg a szükséges összeget. Ez az oka annak, hogy a

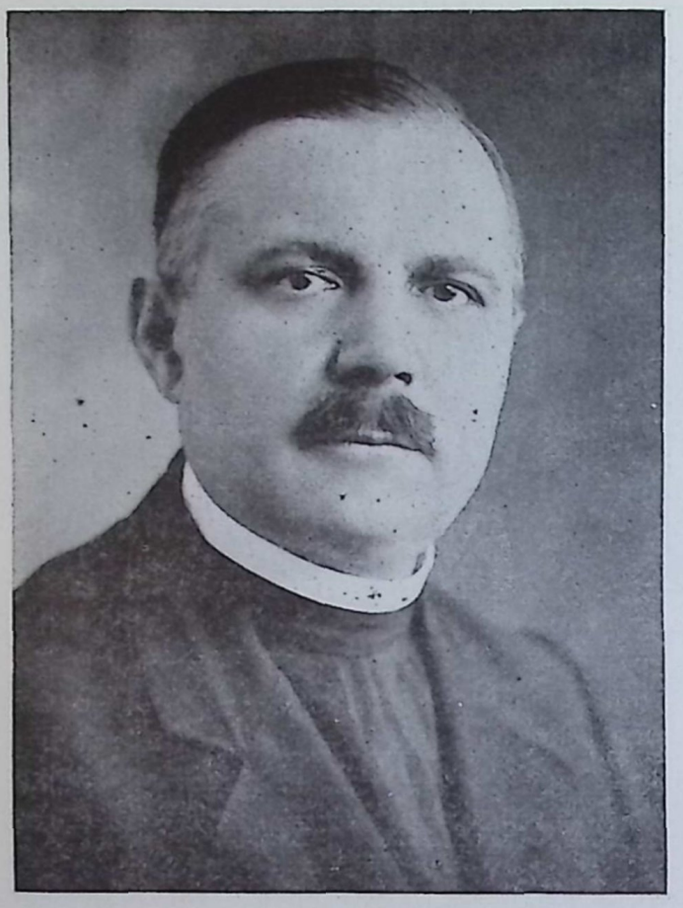

Dr. NÁNÁSSY LAJOS
helyettes árvaatya.

MOLNÁR ISTVÁN
a Református Egyesület titkára.

számadás alatti időben, akármilyen szép volt is a bevételünk — mégis hiánnyal zárunk.

Isten a tanunk, hogy mi az Egyesületnek akkor is legnagyobb kamatot fizettük, amikor semmit se fizettünk kamat gyanánt. Milyen összegnek kell annak lennie, amelyik nyolc év alatt legalább 30 ezer dollárnyi hasznot hoz? . . .

Hogy az igy adóssággá vált befektetést letörlesszük, arról is tárgyalt az intéző bizottság. Nagy reménységgel voltak eltelve mindenek, hogy egy nagy, az amerikaiak között végrehajtott gyüjtéssel egyszerre sikerülni fog az adósság lefizetése. Bizony nem sikerült, mert nem is sikerülhetett. **Ez a mi munkánk — magyar munka** s ezt nekünk kell elvégezni. Az amerikaiaknak olyan sulyos és nagy feladataik vannak, hogy a mi kis dolgainkkal nem is foglalkozhatnak. És mi vagyunk elegen ennek a munkának az elvégezésére, csak fel kell emelkednünk hivatásunknak, megbizatásunknak a magasságára!

Nem lehet azt mondanunk, hogy a munkát már bevégeztük. Minden napnak, minden esztendőnek meg vannak a maga feladatai. Az épitkezések be vannak fejezve, de javitani folytonosan kell. Azután ott van előttünk az utcsinálás, a parkirozás s más ilyen munkák. Érték emelő munkák ezek!

Aztán érhet csapás — betegség!

Az éven két izben is le volt zárva az intézet. Measles, scarlet-fever — orvos, patika. De viselnünk kell a terheket, a felelősséget!

Aztán a csapás. Egyszerre elvesztettük a tizenkét darab tehenünket. Tuberculosisak voltak. Ujakat kell beszerezni s lehetőleg olyan faj marhákat kell vásárolni, amelyek a legjobbak. Most ezt nem tehetjük. Ez is a jövendőnek a feladata. De minél hamarabb valósitjuk meg — annál jobb és annál előnyösebb az intézetre.

Most már nyilvánvalóvá lehet mindenki előtt, hogy az Intézetet csak intenziv gazdálkodással lehet feltartani.

Gazdálkodásunk ebben az évben szélesebb körü volt, mint a mult évben. A Getemy-féle farmón kivül kibéreltük a közvetlen szom-

szédságban levő Richard-féle formot is. Késő tavasz volt, de még is meghozta a maga jövedelmét.

A termés a farmokon a következő volt.

1. A Getteny farmon.

1. 75 bushell buza értéke	91.25
2. 122 bushell árpa értéke	103.70
3. 20 tonna széna értéke	300.00
4. 300 véka kukorica értéke	150.00
5. Kukoricaszár, szalma értéke	100.00
Összesen	744.95

2. A Richards farmon.

1. 91 bushell buza értéke	122.85
2. 355 bushell zab értéke	210.00
3. 32 tonna széna értéke	470.00
4. 322 bushell kukorica	161.00
5. Szalma, kukoricaszár	100.00
Összesen	1063.85

3. A saját farmunkon.

1 262 bushell buza értéke	353.70
2. 165 bushell árpa értéke	130.28
3. 600 bushell zab értéke	360.00
4. 200 bushell kukorica	100.00
5. Tiz aker kukorica Siloba	150.00
6. 262 véka krumpli	262.00
7. Zöldség félék	200.00
8. 25 tonna széna	375.00
9. Szalma, kukorica szár	200.00
Összesen	2130.98

A három farmon a termés értéke összesen $3939.98.

Ehez hozzá kell adnunk a farm hozadékát, a mi 5513.39 cent. Igy a gazdálkodásból terményekben és mellék termelékben befolyt 9453 dollár és 37 cent. A mellék termékek legnagyobb része az élelemre volt s igy ez lecsökkentette az élelmezésre forditott kiadásokat.

Az év pénztári forgalma különben a következő volt.

Hónapok	Bevétel	Kiadás
November	2,648.03	4,647.22
December	5,039.36	4,270.62
Január	3,360.54	4,206.48
Sebruár	2,279.25	2,286.58
Március	1,637.83	2,332.84
Áprilisw	3,189.60	2,295.44
Május	9,105.57	3,384.99
Junius	1,908.21	8,219.89
Julius	2,859.31	2,361.99
Augusztus	2,545.76	2,095.35
Szeptember	2,536.25	3,309.05
Október	2,214.33	2,748.92
Összesen	39,324.04	42,521.69
Áthozat	2,394.65	
Összesen	41,718.69	
Hiány, mint egyenleg		803.00
Ebből levonandó egy canceled check		362.50
Igy a tényleges hiány lesz		440.50

Ezekhez a tételekhez azonban ugy a kiadáshoz, mint a bevételhez hozzá számitandó az az összeg, amelyet az Egyesület javára, az árvaházi alap járulékából levont a titkári hivatal. Ez előbb a régi kamatok fejében 362 dollár és 50 cent volt, majd később 578.10. Ezek az összegek azonban a lényegen nem változtatnak, bár tényleg az árvaház bevételeit és kiadásait képezik. Minden esetre át kell menniök ezeknek az összegeknek is az árvaház pénztári hivatalán, ha egyébért nem, hát a jó rend kedvéért.

A bevételek egyébként a következőleg oszlanak meg.

1. Egyesületi járulék	5,372.84
2. Gyermektartásból	5,254.70
3. Naptárból	2,922.94
4. Sarmból	1,025.62
5. Ruhára	543.92
6. Az Egyesület befektetése	7,000.00
7. Visszafizetés	604.00
8. Fizetésekre	1,430.00
9. Adományok a templomra	1,761.37
10. Adományok	11,655.85
11. Tüzbiztositásból	1,752.80
12. Maradvány 1928. Nov. 1-én.	2,394.65
Összesen	41,718.69

A kiadások megoszlása a következő:

1.	Épitkezés, javitás	6,684.62
2.	Berendezés	1,479.59
3.	Törlesztés	5,641.00
4.	Kamat	1,539.75
5.	Adók	445.61
6.	Élelem	5,100.16
7.	Ruha	1,824.08
8.	Fütés	688.14
9.	Világitás	537.50
10.	Telefone	181.00
11.	Posta	201.82
12.	Szállitás	100.56
13.	Mosás	638.66
14.	Orvos	263.75
15.	Gyógyszer	97.85
16.	Jég	165.77
17.	Utiköltségek	1,821.86
18.	Gyülési költségek	100.02
19.	Gyermekek és öregek biztositása	403.48
20.	Alkalmazottak fizetése	3,977.50
21.	Iroda	45.39
22.	Iskola	87.32
23.	Naptár, nyomda	2,247.50
24.	Tüzbiztositás	641.63
25.	A farm személyzete	2,040.00
26.	Felszerelés	888.73
27.	Vető mag	408.22
28.	Mütrágya	282.28
29.	Takarmány teheneknek	805.15
30.	Takarmány disznóknak	483.22
31.	Takarmány tyukoknak	297.31
32.	Kovács, kerékgyártó	393.02
33.	Szijgyártó	217.86
34.	Állatok	646.94
35.	Farmbérlet	664.98
36.	Vegyesek	474.16
	Összesen	42,521.69

Az Istennek legyen hála azokért az áldott lelkekért, akik lehetővé tették, hogy ezt a nehéz esztendőt is megfutottuk. Az Isten árassza minden ő kegyelmét mindazokra, akik meg nem restültek a jónak cselekvésében, hogy mindenben, mindenkor teljes elégségtek levén, minden jótéteményre bőségben legyetek.

Nehéz esztendő volt, mert Intézetünk ragályos betegség miatt két izben is le volt csukva s ez akadályozott meg abban, hogy egy pár gyülekezetünket még meglátogassunk s igy a hiányt eloszlassuk. Hála legyen Istennek, hogy senkinek az életét nem kérte el tőlünk.

A személyzetben is változás állott be s **Nánássy Kálmán** müasztalos alkalmazásával immár lehetővé lett, hogy a nagyobb fiuk valami mesterséget tanuljanak. Remélhető, hogy a jövő 1930-ik esztendőben más mesterséget is bevezethetünk az Intézetbe. Ez nagyon kivánatos és szükséges dolog.

Ez időszerint 66 árva gyermekünk van. A Dr. Nánássy Lajos családja 7 taggal, Nánássy Kálmán családja 5 taggal — alkalmazott 5. Öregek száma 6. Az én családom 4 taggal. Igy összesen 93 egyén van bent az Intézetben.

Ez a szám azonban folytonos változásnak van alávetve. Most is felvettünk hat gyermeket, de akik még e sorok irásakor nem jöttek be.

Kiváló esemény volt Intézetünknek az életében Dr. Kovács J. István, Ágoston Sándor főesperes és Dr. Ravasz László püspök látogatása. Volt az Intézetben Kiss Ernő esperes is, — de aránylag mindnyájan kevés időt töltöttek itt s igy csak azok, akik látó szemmel látnak: tudták meglátni ennek a nagy munkának a fontosságát. Ágoston Sándor, aki hasonló munkamezőn is dolgozik, különösen gazdálkodásunk s pénzkezelésünk rendszerét tanulmányozta s hiszem, hogy nem minden eredmény nélkül. A két árvaház ma is levelez egymással s áldó hatása lehet némelyik gyermeknek az egész életére.

Dr. Ravasz László látta meg az Intézetnek egyik nagy hivatását — a közös munkálkodásra szolgáló alapot. Itt nem a Páléi, nem a Kefaséi, nem az Apolloséi; hanem a Krisztus tulajdonai tartozunk lenni.

A kiváló püspök nem csak lelkének ajándékait adta az Árvaháznak, hanem egy gyermek neveltetési költségeit is elvállalta. Áldja meg az Isten ezért a példaadó cselekedetért, amelyet mindenütt oda kell állitanunk vagyonos amerikai magyar testvéreink elébe.

A nyár folyamán nyári iskolásokat ismét vettünk fel az Intézetbe. A nyári iskola egyik hatalmas eszköz arra, hogy összekötő kapocs legyen az Intézet és magyarság között. Ennél esetleg továbbra is lehet menni a jövőben. Iskolát lehetne tartani fen azoknak a számára, akik komolyan törekednek arra, hogy a magyar nyelvet megtanulják.

A célok között, amelyeket az Intézet falai között lehet és kell megvalósitani, első: **az aggmenház.**

Minden jó érzésü magyar ember meg van győződve arról, hogy egy ilyen magyar intézetre szükségünk van. Én annyira bizom testvéreimben, hogy a mellettünk levő farmot szép nagy téglaházzal egyenesen azért béreltem ki, hogy a bérlet lejártával megvegyük. Ez a birtok test részben a Lincoln Highwayn fekszik — s egyike a legszebb helyeknek.

Nem kellene hozzá semmi egyéb, mint jó akarat a szegény, öreg magyar testvérek iránt! Ez a jó akarat meg is van testvéreinkben, csak fel kell ébreszteni. Remélem, hogy a jövő évi Naptárban már arról fogok beszámolni, hogy az aggmenház megalapitása is biztositva van.

Hogy azoknak a számára, akik szeretnek számokkal foglalkozni s bele tekinteni a jövendőbe, alkalmat adjak az elmélkedésre, ime közlöm az Intézetnek 1930-ik évre szóló költségvetését is.

Fentartás.

1. Élelem	5,000.00
2. Ruhára	1,200.00
3. Fütés	700.00
4: Világitás	500.00
5. Telefon	180.00
6. Posta	250.00
7. Szállitás	100.00
8. Mosás	500.00
9. Orvosi szolgálat	300.00
10. Gyógyszerek	100.00
11. Jégért	120.00
Összesen	8,950.00

Személyzet.

1. Árvaatya fizetése	2,400.00
2. Helyettes árvaatya fizetése	1,500.00
3. Tanitónő fizetése	1,020.00
4. A mester fizetése	1,080.00
5. 2 Szakácsné fizetés	1,200.00
6. 3 kisegitő munkásnő	900.00
7. Janitor fizetése	500.00
Összesen	8,600.00

Befektetés.

1. Épületek javitása s uj épitkezés	3,000.00
2. Kamatra	3,200.00
3. Törlesztés	5,000.00
4. Felszerelés, berendezés	1,200.00
5. Adóba	600.00
6. Tüzbiztositás	450.00
7. Öregek és gyermekek biztositása	500.00
Összesen	13,950.00

Iroda, Iskola, nyomda.

1. Naptárra költség	1,500.00
2. Nyomtatványok	300.00
3. Iskola felszerelések	100.00
4. Irodai szerek	100.00
Összesen	2,000.00

Utazási és gyülési költségek.

1. A nagy utakra	1,500.00
2. Kisebb utakra	500.00
3. Gyülési költség	120.00
Összesen	2,120.00

A farmra.

1. Személyzet	2,000.00
2. Vetőmag, mütrágya	1,000.00
3. Állatokra	1,000.00
4. Kovács, kerékgyártó	300.00
5. Szijgyártó	250.00
6. Takarmány	1,000.00
7. Bérlet	910.00
8. Vegyesek	500.00
Összesen	6,960.00

Szükséglet.

1. Fentartásra	9,000.00
2. Személyzet	8,500.00
3. Befektetés	14,000.00
4. Iroda, Iskola, naptár	2,000.00
5. Utazási költségek	2,000.00
6. A farmra	7,000.00
Az összes szükséglet	42,500.00

Fedezet.

1. Havi járulék az Egyesülettől	10,000.00
2. Árvaatya fizetése	2,400.00
3. Fizetés kiegészitések	2,600.00
4. Gyermektartás	6,000.00
5. Ruhára	500.00
6. Farmból készpénz	1,200.00
7. Naptárból összbevétel	3,000.00
8. A Verhovay Egylet járuléka	500.00
9. A Betegsegélyző Szövetség járuléka	300.00
10. Az öregek otthonából	1,000.00
11. Adományok	15,000.00
Remélhető bevétel	43,500.00

Vagyis nyilvánvaló, hogyha az Intézetet azon a nivón akarjuk fenetartani, amelyen eddig állott: ugy nem szabad megrestülnünk az adakozásban, hanem feljebb és feljebb kell emelkednünk, hogy Istennek belénk helyezett reménysége megvalósuljon.

Tudom, hogy meghallgatja Isten az én könyörgésemet.
Ő nekem erős kőszálam!
Megtartóm és én oltalmam,
Hogy soha ne tántorodjam el!

* * *

Áldott legyen a nagy Ur Isten
A ki reánk gondot visel
Ő segit meg szükségeinkben
S gondol igaz hiveivel!
Áldott legyen az Ur kegyelme
Mellyel minket véd és megáld
Azért nevét örökké zengve —
Én lelkem Őt, csak tŐ imádd!

szolgálatra készen

Kalassay Sándor
árvaatya.

Telephone: 3051.

PALÁSTHY MIHÁLY

VILLANYSZERELŐ

Villanyvezetékek javitását, berendezését szakszerüen végzi.

Mindenféle villanyos felszerelést olcsón árusit.

A magyarság további szives támogatását kéri.

827 E. FOURTH STREET, BETHLEHEM, PA.

A SIKER LÉTRÁJA!

HÁROM HÓNAP ALATT FÜGGETLEN LEHET.

Szabászat, tervezés, ruhaigazitás, varrás és kalapdiszités.

Az egyedüli iskola a városban, amely a párizsi "Block" rendszer szerint tanit.

AKIK A GÉPHIMZÉST TANULJÁK MEG, AZONNAL ÁLLÁST KAPNAK.

— Nappali és esteli tanitás. —

Tanfolyam végeztével diplomát kap.

CLEVELAND CUTTING AND DRESSING SCHOOL

Tulajdonos: Mrs. A. Fodor

308 Erie Bldg. E. 9th és Prospect Ave.
CLEVELAND, OHIO

Main 8006

VÁSÁROLJON RUHÁT

ASKINNÁL

BETHLEHEM-BEN, PENNA.

és nem fogja megbánni

M. Ernest üzletvezető.

FRANK PIFF

MAGYAR SZÓDÁS

318 EAST FIFTH STREET,

BETHLEHEM, PENNSYLVANIA

Ha Bethlehemben jár keresse fel a

BUDAPEST RESTAURANTOT

Magyar Konyha. Kitünő házi koszt.
Finom sütemények.

825 EAST FOURTH STREET

Veres József, tulajdonos.

MAGYAR COLUMBIA ÉS VICTOR LEMEZEK

Rendelésre bárhova szállitjuk az U. S.-be

PHILLIPS MUSIC STORE

24 E. THIRD STREET,

BETHLEHEM, PENNSYLVANIA

Magyar rekordokban és zongorákban a legnagyobb raktár az Egyesült Államokban.

ALPHÁN A VILLANYOS VÉGÁLLOMÁSÁNÁL LÉVŐ FÜSZER ÉS ÉTTEREM TULAJDONOSA

JOHN BERKECZ

ki mindenkor előzékeny és pontos kiszolgálásban részesiti a magyarságot.

Phone 2258

MADDEN EDGAR

MAGYAR TEMETKEZŐ

748 EAST FOURTH STREET,

BETHLEHEM, PA.

AGOCS ISTVÁN

VENDÉGLŐJE

FREEMANSBURG,

PENNSYLVANIA.

CORRECT SHOP MILLINERY

125 E. THIRD STREET,

BETHLEHEM, PENNSYLVANIA

Tulajdonos: J. Hartman.

DIVATOS NŐI KALAPOK.

HOGYAN LEHET BOLDOG KARÁCSONYRA ?

Ha szeretteinek AJÁNDÉKOT adhat.
Ajándékot csak pénzért lehet vásárolni.
A karácsonyra való pénz megtakaritását célozza a mi

"CHRISTMAS SAVINGS CLUBUNK"

Lépjen be ebbe Ön is !

Title Trust & Guarantee Co.

JOHNSTOWN, PENNSYLVANIA

A legjobb
tyukszem
és
szemölcs
irtószer.

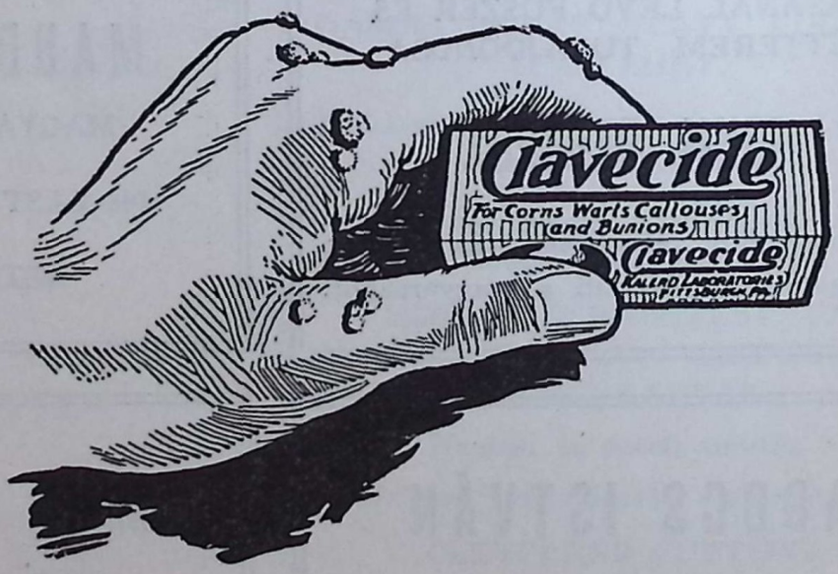

Kapható: KALERD LABORATORIES

500--504 North Craig Street, Pittsburgh, Penna.

A. TELEKY

Megbizható Magyar Szőrmeüzlet.

414 GEORGE STREET
a Rivoli szinházzal szemben

NEW BRUNSWICK, NEW JERSEY

Javitások, átalakitások, uj munkák.

JUTÁNYOS ÁRAK

HAARY E. KATZ

HARDWARE STORE

Festék-, füszer-, ablaküveg és minden házi berendezés

NAGY RAKTÁRA

1782 State Street Extension Bridgeport, Conn.

A bridgeporti és fairfieldi magyarság bevásárló helye.

NÉMETH G. JÁNOS

SZÁLLODÁJA

302 East Second Street,

BETHLEHEM, PENNA.

TISZTA SZOBÁK
HÉTSZÁMRA
VAGY NAPONKÉNT.

BITTAY ISTVÁN

a legrégibb és legmegbizhatóbb magyar

FÉRFI, NŐI RUHA ÉS RŐFÖSÁRU KERESKEDÉS.

101 French Street,

New Brunswick, New Jersey

GRAFFY ANTAL

magyar mészáros és hentes

318 Ridge Road

Lackawanna, N. Y.

The Latrobe Grocery Co.

AZ ÁRVAHÁZNAK EGYIK SZÁLLITÓJA

Mindenféle füszer, élelmiszer nagybani árusitója

LATROBE, PENNSYLVANIA

Sok sikert kiván az Árvaháznak.

The Westmoreland Grocery Co.

GREENSBURG, PA.

AZ ÁRVAHÁZNAK EGYIK SZÁLLITÓJA.

Folytonos fejlődést kiván az Árvaháznak.

AZ ÁRVAHÁZI ALAP SZÁMADÁSA.

1928 NOVEMBER HÓ ELSŐTŐL
1929 NOVEMBER HÓ ELSŐIG.

Összeállitotta:

KALASSAY SÁNDOR,

árvaatya.

VITÁRIUS BÉLA

ORVOSI MŰKÖTSZERÉSZ SPECIALISTA.

Hivatalos órák: --- Reggel 8-tól este 6-ig.
Hétfőn és csütörtökön reggel 8-tól este 8-ig

Készit mérték után, jótállással, kizárólag elsőrendü minőségü sérvkötőt, haskötőt, gummiharisnyát, gummi haskötő füzőt, ortopédiai támgépeket, ludtalp-betétet és minden ebbe a szakmába vágó munkát.

Több mint 28 esztendei gyakorlati müvezetői minőségben Európa és Amerika legelső specialistáinál, ugymint Budaapest, Bécs, Berlin, Frankfurt a|M, Leipzig, Brüsszel, Strassburg i|E., Berns, Genf, Zürich és New York a garancia. Lelkiismeretes és szakszerü felvilágositás és kiszolgálás.

Keressen fel személyesen vagy levélben ezen a cimen:

VITÁRIUS BÉLA

229 EAST 86th STREET, NEW YORK, N. Y.

vagy

519 WASHINGTON ST., HOBOKEN, N. J.

New Yorki telefon: ATWATER 5362 Hobokeni telefon: HOBOKEN 1940

NOVEMBER HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József gyermektartás	25.60
Rozgonyi József ruhára	40.00
Kálmán János gyermektartás	25.00
Kálmán János McKeesport	1.00
D. Nagy János, ruhára	20.00
Balogh István gyermektartás	25.00
Özv. Szabó Ferencné, Sharon, Pa.	5.00
Magyar Athléta Club, Cleveland, O.	15.00
V. S. E. 34-ik fiók, Pittsburgh, Pa.	10.00
Derby B. S. E., Stamford, Conn.	500
Verhovay S. E. 129-ik fiók, Columbus, O.	10.00
Ref. Nőegylet, Windber, Pa.	25.00
Győry István, New Castle, Pa.	1.00
Dobos Gyula, New Castle, Pa.	1.00
Kántor Mihály, New Castle, Pa.	1.00
Urbán József, New Castle, Pa.	1.00
Gönczy György, New Castle, Pa.	1.00
Vágó Gyula, New Castle, Pa.	1.00
Zoltáni Ferenc, New Castle, Pa.	1.00
Győry Ferenc, New Castle, Pa.	1.00
Világi Miklós, New Castle, Pa.	1.00
Tóth Pál, New Castle, Pa.	1.00
Kovács Sándor, New Castle, Pa.	1.50
Székely András, New Castle, Pa.	2.00
György Istvánné, New Castle, Pa.	—.50
Kovács Sándorné, New Castle, Pa.	—.50
Lukács József, New Castle, Pa.	—.50
Keresztély György, New Castle, Pa.	—.50
Urbán Józsefné, New Castle, Pa.	—.50
Pivarik György, New Castle, Pa.	—.50
Bartha György, New Castle, Pa.	—.50
Fedor György, New Castle, Pa.	—.50
Kisebb adományok, New Castle, Pa.	1.10
Ref. B. S. Egylet, Lorain, O.	25.00
Kiss Teréz, Cleveland, O.	1.00
Vida Antal, Cleveland, O.	1.00
Gáll József, gyermektartás	30.00
Penna Trust Co., gyermektartás	12.50
Bükk Péter, baromfiért	14.90
Szarvas Restaurant, baromfiért	10.10
Ref. Egyház, Gary, Ind	5.00
Lórántffy Zs. Egylet, Youngstown, O.	5.00
Ref. Egyház, Zelienople, Pa.	10.00
Segélyző Szövetség 366. Zelienople, Pa.	5.00
Munkás B. S. Szövetség 97. oszt. Zelienople	5.00
Horváth János, Zelienople, Pa.	5.00
Nagy Sándor, Zelienople, Pa.	5.00
Somogyi Bálint, Zelienople, Pa.	1.00
Suller István, Zelienople, Pa.	1.00
Pothi János, Zelienople, Pa.	1.00
Zsizsik István, Zelienople, Pa.	1.00
Id. Bársony József, Zelienople, Pa	1.00
Almássy Sándor, Zelienople, Pa.	1.00
Béres János, Zelienople, Pa.	1.00
Székelyhidi László, Zelienople, Pa.	1.00
Özv. Szarka Józsefné, Zelienople, Pa.	1.00
Máthé Gáspár, Zelienople, Pa.	1.00
Szalkay Lajos, Zelienople, Pa.	1.00
Zaján János, Zelienople, Pa.	1.00
Brichta Ferenc, Zelienople, Pa.	—.50
Demeter Gyula, Zelienople, Pa.	—.50
Pothi Imre, Zelienople, Pa.	—.50
Kati Károly, Zelienople, Pa.	—.50
Tóth József, Zelienople, Pa.	—.50
Zsizsik Antal, Zelienople, Pa.	—.50
Bagaméry András, Zelienople, Pa.	—.50
Vincze Lajos, Zelienople, Pa.	—.50
Lukács István, Zelienople, Pa.	—.50
Meseán Péter, Zelienople, Pa.	—.50
Saytik Gábor, Zelienople, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Zelienople, Pa.	—.50
Mrs. Gulényi Róza, gyermektartás	30.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Rákóczy Egylet 430., Cleveland, O.	10.00
Csordás Józsefné, Cleveland ,O.	1.00
Lőcsei Károly, Cleveland, O	1.00
Katlek János, Cleveland, O.	—.50
Zsupánszky Dániel, Cleveland, O.	—.50
Buda Andrásné, Cleveland, O.	—.50
Takács József, Cleveland, O.	—.50
Nagy Jánosné, Cleveland, O.	—.50
Magyar Józsefné, Cleveland, O.	—.50
Boczik Györgyné, Cleveland, O.	—.50
Boczik György, Cleveland, O.	—.50
Lipták József, Cleveland, O.	—.50
Csizsma János, Cleveland, O.	—.50
Némethi Sándor, Cleveland, O.	—.50
Kisebb adományok, Cleveland, O.	1.00
Emery József, Charleroi, Pa.	1.00
Konyha István, Charleroi, Pa.	—.50
Konyha József, Charleroi, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Charleroi, Pa.	1.00
Ősléger Ferencné és Nagy Elekné gyüjtése	
Nagy Elek, Donora, Pa.	1.00
Ősléger Ferenc, Donora, Pa.	1.00
Nagy István, Donora, Pa.	1.00
Lucskay András, Donora, Pa.	1.00
Csider András, Donora, Pa.	1.00
Tóth Ferenc, Donora, Pa.	1.00
Balogh Imre, Donora, Pa.	1.00
Turfa Sándor, Donora, Pa.	1.00
Balogh Dániel, Donora, Pa.	1.00
Saskó András, Donora, Pa.	1.00
Veres József, Donora, Pa.	1.00
Varga Jenő, Donora, Pa	—.50
Csicseri József, Donora, Pa.	—.50
Pikor Gyula, Donora, Pa.	—.50
Pikor József, Donora, Pa.	—.50
Hornyák Mihály, Donora, Pa.	—.50
Maszayak János, Donora, Pa.	—.50
J. Jenig, Donora, Pa.	—.50
Skovin János, Donora, Pa.	—.50
Vroncsik Mária, Donora, Pa.	—.50
Marcin Sándor, Donora, Pa.	—.50
Pikor Béla, Donora, Pa.	—.50
Kotyko György, Donora, Pa.	—.50
Subák Vincze, Donora, Pa.	—.50
Szabó János, Donora, Pa.	—.50

II. Korinthus: 9:7. I. Thessalonika: 3:13.

Az amerikai magyarságnak és különösen az Amerikai Magyar Református Egyesületnek
EGY CLEVALANDI BARÁTJA:
szivből kívánja, hogy a Magyar Református Árvaház hatalmas lépésekkel haladjon előre a magyar árvák
n e h é z, de Istennek
tetsző gondozásában

Máté ev.: 18:5. Lukács ev.: 9:48.

Pokol Sándor, Donora, Pa.	—.50
Csiger György, Donora, Pa.	—.50
Marczinkó Anna, Donora, Pa.	—.50
Vajocsik Anna, Donora, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Donora, Pa.	3.45
Drótár János, Pricedale, Pa.	1.00
Tyukody András, Pricedale, Pa.	1.00
Karakai M., Donora, Pa.	1.00
Csabai József, Pricedale, Pa.	1.00
Kemény János, Pricedale, Pa.	1.00
I. Honle, Donora, Pa.	1.00
Raboczy István, Pricedale, Pa.	1.00
Nagy József, Pricedale, Pa.	1.00
Tordai Józsefné, Pricedale, Pa.	1.00
Perman József, Pricedale, Pa.	1.00
J. Szlavicsak, Pricedale, Pa.	1.00
Lőrincz András, Pricedale, Pa.	1.00
Simkó János, Pricedale, Pa.	—.50
Drótos Mariska, Pricedale, Pa.	—.50
Mrs. G. Kerekes, Pricedale, Pa.	—.50
Hollós Mihály, Pricedale, Pa.	—.50
Beregi Elek, Pricedale, Pa.	—.50
Hoffman János, Pricedale, Pa.	—.50
Turda András, Pricedale, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Pricedale, Pa.	—.75
Lórántffy Zs. Egylet, New Brunswick, N. J.	10.00
Vasárnapi iskola New Brunswick, N. J.	10.50
Rev. Papp Károly, New Brunswick, N. J.	10.00
Elias Ferencné, New Brunswick, N. J.	5.00
Ifj. Orlik Károly, New Brunswick, N. J.	2.00
Vida József, New Brunswick, N. J.	2.00
Id. Orlik József, New Brunswick, N. J.	2.00
Özv. Kiss Mihályné, New Brunswick, N. J.	1.00
Özv. Kiss Istvánné, New Brunswick, N. J.	1.00
Kovács Elek, New Brunswick, N. J.	1.00
Redler Istvánné, New Brunswick, N. J.	1.00
Sivák József, New Brunswick, N. J.	1.00
Sivák András, New Brunswick, N. J.	1.00
Bodnár Gyula, New Brunswick, N. J.	1.00
Patkó József, New Brunswick, N. J.	1.00
Magyar Gáborné, New Brunswick, N. J.	1.00
Somogyi János, New Brunswick, N. J.	1.00
Id. Hartó István, New Brunswick, N. J.	1.00
Tamás Bálint, New Brunswick, N. J.	1.00
Béres Istvánné, New Brunswick, N. J.	1.00
Szabó Pálné, New Brunswick, N. J.	1.00
Biró Péterné, New Brunswick, N. J.	1.00
Csete Györgyné, New Brunswick, N. J.	1.00
Kacskó Andrásné, New Brunswick, N. J.	1.00
Menyhért Istvánné, New Brunswick, N. J.	1.00
Tamás Lajos, New Brunswick, N. J.	1.00
Dakó Irénke, New Brunswick, N. J.	1.00
Dakó Ferenc, New Brunswick, N. J.	1.00
Szalóczy Mihály, New Brunswick, N. J.	1.00
Kiss Sándor, New Brunswick, N. J.	1.00
Kiss István, New Brunswick, N. J.	1.00
Nagy Imréné, New Brunswick, N. J.	—.50
Ifj. Tamás Lajos, New Brunswick, N. J.	—.50
Tamás Dezső, New Brunswick, N. J.	—.50
Petro János, Woodbridge, N. J.	5.00
Bara Sándor, Woodbridge, N. J.	2.00
Bak Ferenc, Woodbridge, N. J.	2.00
Magyar József, Woodbridge, N. J.	2.00
Dorkó András, Woodbridge, N. J.	2.00
Csanyi Ferenc, Woodbridge, N. J.	1.00
Özv Rácz Andrásné, Woodbridge, N. J.	1.00
Nácsa Jánosné, Woodbridge, N. J.	1.00
Baka Istvánné, Woodbridge, N. J.	1.00
Varga Erzsike, Woodbridge, N. J.	1.00
Németh György, Woodbridge, N. J.	1.00
Baka Margitka, Woodbridge, N. J.	1.00
Özv. Angyal Jánosné, Woodbridge, N. J.	1.00
Terferi József, Woodbridge, N J.	1.00
Szabó Károlyné, Woodbridge, N. J.	1.00
Prion Béla, Woodbridge, N. J.	1.00
Vecsy P. István, Woodbridge, N. J.	1.00
Bak István, Woodbridge, N. J.	1.00
Baka Ferenc, Woodbridge, N J.	1.00
Széles Menyhért, Woodbridge, N .J.	1.00
Z. Varga János, Woodbridge, N. J.	1.00
Özv. Gyenes Istvánné, Woodbridge, N. J.	1.00
Ifj. István, Woodbridge, N. J.	1.00
Farkas József, Woodbridge, N. J.	1.00
Balogh Istvánné, Woodbridge, N. J.	1.00
Özv. Tóth Andrásné, Woodbridge, N. J.	1.00
Farkas Pál, Woodbridge, N. J.	1.00
Rev. Kovács Ferenc, Woodbridge, N. J.	1.00
Földházi Sándorné, Woodbridge, N. J.	—.50
Ref. Nőegylet, Elizabeth, N. J.	25.00
Nagy János, Elizabeth, N. J.	3.00
Oláh Józsefné, Elizabeth, N. J.	2.00
Schamberger család, Elizabeth, N. J.	2.00
Fodor László, Elizabeth, N. J.	1.00
Kodula Vince, Elizabeth, N. J.	1.00
Özv. Soós Jánosné, Elizabeth, N. J.	1.00
Jakab Mihály, Elizabeth, N. J.	1.00
Tehercsák Andrásné, Elizabeth, N. J.	1.00
Kisebb adományok, Elizabeth, N. J.	—.50
Kisebb adományok, Elizabeth, N. J.	—.70
Perselypénz, Elizabeth, N. J.	5.65
Molnár Olga, South River, N. J.	2.65
Szabó Ilona, South River, N. J.	2.35
Eván Erzsike, South River, N. J.	2.25
Szigeti Sándor, South River, N. J.	1.70
Lehoczy János, South River, N. J.	1.35
Balabás Ilona, South River, N. J.	1.50
Adám Margit, South River, N. J.	1.05
Lukács Géza, South River, N. J.	1.00
Fekete Ilona, South River, N. J.	1.00
Szalay Ilona, South River, N. J	—.55
Halász Erzsi, South River, N. J.	—.75
Kisebb adományok, South River, N. J.	1.20
Perselypénz, South River, N. J.	1.40
Ujak János, South River, N. J.	1.00
Fazekas János, South River, N. J.	1.00
Molnár Jánosné, South River, N. J.	1.00
Dancs Ferenc, South River, N. J.	1.00
Koji István, South River, N. J.	1.00
Szabó József, South River, N. J.	1.00
Névtelen, South River, N. J.	1.00

THE LIGONIER
PHARMACY

JOHN LLOYD MOONLY, PH. G.

tulajdonos

LIGONIER, PA.

**Az árvaház
patikája.**

L. B. WELLER

VASKERESKEDÉSE
LIGONIER, PENNA.

Minden e szakmába vágó tárgyakat raktáron tart.

Radio, Victrola, fegyverek, töltények, torna és játékszerek, fürdő ruhák.

Ha Ligonierben vakációzik keressen fel bennünket a "Squaren".

Telephone: 57-J.

A legnagyobb és legjobban berendezett mészárszék Ligonierben, Pa.-ban.

W. H. NICELY & CO.

MÉSZÁRSZÉKE

Saját vágóhidja van s ott a legjobb marhát, disznót, juhot vágják mindenkor.

Husnemüi mindig frissek.

LIGONIER, PA.

Az Árvaház szállitója.

A LEGNAGYOBB
VEGYES KERESKEDÉS
LIGONIERBAN AZ

L. A. WEAVER ÉS FIA

KERESKEDÉSE

Az árvaháznak
egyik szállitója.

LIGONIER, PA.

Ref. Egyház, Carteret, N. J.	60.00
Gyüri Béni, Carteret, N. J.	1.50
Biri Balázs, Carteret, N. J.	1.00
Erdei Istvánné, Carteret, N. J.	1.00
Kocsi Gábor, Carteret, N. J.	1.00
Sallai Mátyásné, Carteret, N. J.	1.00
Koji Ferenc, Carteret, N. J.	1.00
Pirigyi Ferenc, Carteret, N. J.	1.00
Szabó János, Carteret, N. J.	1.00
Csikó János, Carteret, N. J.	1.00
Csabina Miklósné, Carteret, N. J.	1.00
V. Balogh Mihály Carteret, N. J.	1.00
Nagy András, Carteret, N. J.	1.00
Kovács M. István, Carteret, N. J.	1.00
Kormány Gerzson, Carteret, N. J.	1.00
Varga Károly, Carteret, N. J.	1.00
Kovács Józsefné, Carteret, N. J.	—.50
Károly Imréné, Carteret, N. J.	—.50
Fazekas Andrásné, Carteret, N. J.	—.50
Czomba Károly, Carteret, N. J.	—.50
Varga Györgyné, Carteret, N. J.	—.50
Mrs. Mucsi, Carteret, N. J.	—.50
Tami Istvánné, Carteret, N. J.	1.00
Sleviczky Istvánné, Carteret, N. J.	1.00
Kisebb adományok, Carteret, N. J.	—.50
Zostyák Mihály és cs. McKeesport, Pa.	5.00
Rev. Komjáthy Ernő templomra	25.00
Rev. Komjáthy Ernő kamatba	12.00
Lasztóczy Bálint, Bethlehem, Pa	1.00
Nagy István, Bridgeville, Pa.	1.00
Rákóczi Anyaegylet, Bridgeport, Conn.	10.00
Verhovay S. E. 71-ik fiók, Duquesne, Pa.	5.00
Özv. Horváth Gáborné ruhára	20.00
Lebocsa Miklós, Cleveland, O.	1.00
Herter István, Cleveland, O.	1.00
Gáspár Mátyás, Cleveland, O.	1.00
Molnár Mihály, Cleveland, O.	1.00
Czugeber János, Cleveland, O.	1.00
Gasztonyi János, Cleveland, O.	—.50
Tóth József, Cleveland, O.	—.50
Pásztor József, Cleveland, O.	—.50
Török Miklós, Cleveland, O.	—.50
Tóth Lajos, Cleveland, O	—.50
Kisebb adományok, Cleveland, O.	4.00
Társas estélyből, West Pullman, Ill.	75.55

Azary István és Orosz Józsefné gyüjtése:

Protected Home C. 229. o. West Pullman	5.00
Carlson Undertaker, West Pullman, Ill.	5.00
Prokop Gyula, West Pullman, Ill.	5.00
Juhász Péter, West Pullman, Ill.	2.00
Schneider Mártonné, West Pullman, Ill.	1.00
Lovas Mihályné, West Pullman, Ill.	1.00
Özv. Bodnár Imréné, West Pullman, Ill.	1.00
Rákóczy Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Weizer Lászlóné, West Pullman, Ill.	1.00
Beluscsák Sámuelné, West Pullman, Ill.	1.00
Strasinszky Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Bánrévi Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Bodnár Lászlóné, West Pullman, Ill.	1.00
Rozgonyi Istvánné, West Pullman, Ill.	1.00
Beszák Ferencné, West Pullman, Ill.	1.00
Csomor Dénesné, West Pullman, Ill.	1.00
Balogh István, West Pullman, Ill.	1.00
Bertalan Sámuelné, West Pullman, Ill.	1.00
Pál Györgyné, West Pullman, Ill.	1.00
Bodnár Erzsike, West Pullman, Ill.	1.00
Bodnár Rózika, West Pullman, Ill.	1.00
Csehi János, West Pullman, Ill.	1.00
Özv. Gáspár Lajosné, West Pullman, Ill.	1.00
Horváth Gyuláné, West Pullman, Ill.	1.00
Kiss Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Ónodi Gáborné, West Pullman, Ill.	1.00
Balla Istvánné, West Pullman, Ill.	1.00
Özv. Demeter Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Belucsák Istvánné, West Pullman, Ill.	1.00
Kiss Károlyné, West Pullman, Ill.	1.00
Rigó Istvánné, West Pullman, Ill.	1.00
Takács Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Nemesnyik Pálné, West Pullman, Ill.	1.00
Bandrelizsk J. West Pullman, Ill.	1.00
Dozsoploy Gyuláné, West Pullman, Ill.	1.00
Buckó Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Takács Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Takács Juliska, West Pullman, Ill.	1.00
Kósa Lászlóné, West Pullman, Ill.	1.00
Barcy István, West Pullman, Ill.	1.00
Daray Ferenczné, West Pullman, Pa.	1.00
Orosz Ferenczné, West Pullman, Illl.	1.00
Ubrik Mátyásné, West Pullman, Ill.	1.00
Peszik Mihályné, West Pullman, Ill.	1.00
Ifj. Bodnár Imréné, West Pullman, Ill.	1.00
Bulván Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Benis Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Majlash Sándorné, West Pullman, Ill.	1.00
Zsiga Mihály, West Pullman, Ill.	—.50
Bogdány Józsefné, West Pullman, Ill.	—.50
Spisák Gyuláné, West Pullman, Ill.	—.50
Buckó Pálné, West Pullman, Ill.	—.50
Székely Andrásné, West Pullman, Ill.	—.50
Szijgyártó Jánosné, West Pullman, Ill.	—.50
John Lewis, West Pullman, Ill.	—.50
Karl Györgyné, West Pullman, Ill.	—.50
Csajni Istvánné, West Pullman, Ill.	—.50
Özv. Takácsné, West Pullman, Ill.	—.50
Spisák Sándor, West Pullman, Ill.	—.50
Ruben H. West Pullman, Ill.	—.50
Tóth Józsefné, West Pullman, Ill.	—.50
Takács Károlyné, West Pullman, Ill.	—.50
Hegyi Józsefné, West Pullman, Ill.	—.50
Szilágyi Istvánné, West Pullman, Ill.	—.50
Mihók Istvánné, West Pullman, Ill.	—.50
Bender N. West Pullman, Ill.	—.50
Mitro Jánosné, West Pullman, Ill.	—.50
Büdös Jánosné, West Pullman, Ill.	—.50
Spisák Imréné, West Pullman, Ill.	—.50
Demkó Mihályné, West Pullman, Ill.	—.50
Kocsó Istvánné, West Pullman, Ill.	—.50
Zuber Péterné, West Pullman, Ill.	—.50
Csizsár Györgyné, West Pullman, Ill.	—.50
Cseke Istvánné, West Pullman, Ill.	—.50

A legnagyobb
és legolcsóbb
RUHAKERESKEDÉS
Ligonierban a

BEN. KLINE

RUHA ÉS RŐFÖSÁRU
ÜZLETE

Az árvaháznak egyik
szállitója.

LIGONIER, PA.

Az árvagyermekek
igen kedvelt embere

WALTER A. SALING

ICE CREAM,
SZÓDA, CUKOR
EMLÉKTÁRGYAK

Ha keresztül utazik
Ligonieren, látogassa
meg a Squaren.

F. O. FOWLER

VASKERESKEDÉSE ÉS
BÁDOGOS MÜHELYE

220 Main Street,

LIGONIER, PA.

Az árvaháznál a szükséges
javitásokat végzi.

ROBERT MARTIN

FÉRFI, FIU RUHA ÉS CIPŐ
KERESKEDÉSE
LIGONIER, PA.

Az árvaháznak egyik
szállitója.

Szilágyi József, West Pullman, Ill. ..... —.50
Ifj. Gáspár Lajos, West Pullman, Ill. ..... —.50
Orosz Mihályné, West Pullman, Ill. ..... —.50
Ujházy Jánosné, West Pullman, Ill. ..... —.50
Kusita N., West Pullman, Ill. ..... —.80
Kisebb adományok, West Pullman, Ill. 1.00
Ref. Női Egylet, Chicago-Burnside, Ill. 35.00
Vasárnapi Iskola, Chicago, Burnside, Ill. 10.65
Perselypénz, Chicago,-Burnside, Ill. 18.07

Sámel Józsefné és Oláh Sándorné gyüjtése

Körtvély József, Chicago-Burnside, Ill. 2.00
Debreczeni Sándor, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Oláh Sándor, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Beke Gábor, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Zacher Imre, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Józsa Bálint, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Fábián Antal, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Ambrusz János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Póczor János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Béres Béla, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Józsa Géza, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Pinter Lászlóné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Grosz L. Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Özv. Viszlay Józsefné, Chicago,Burnside, Ill. .. 1.00
Turai János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Kajdi Pálné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Suscsák Józsefné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Tinyó János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
B. Demeter János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Halmi István, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Kovács József, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Horváth Sámuel, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Ádám János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Kirnel Imréné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Szabó Jenőné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Póczos Erzsébet, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Balázs Mária, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Kerne N. Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Orbán Pál, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Szilva Ferenc, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Angyal Ferenc, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Kádár István, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Képes András, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Csatlós István, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Köteles József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Szemán József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Boros Vincze, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Horváth József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Hankó Katalin, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Kmetz Ferenc, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Tamás László, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Oláh János, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Szentesy M. Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Kiss József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Finderber A. Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Gácsy Józsefné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Tantó Ferenc, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Petrusz János, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Kisebb Adományok, Chicago-Burnside, Ill. 5.15

Séra Istvánné és Székely Sándorné gyüjtése

Görömby György, Chicago-Burnside, Ill. 2.00
Köteles Józsefné, Chicago-Burnside, Ill. 2.00
Debreczeni István, Chicago-Burnside, Ill. 2.00
Bozsvay Beniáminné, Chicago-Burnside, Ill. .. 1.00
Fedor Erzsébet, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Denes Balázsné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Tóth Béniámin, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Szabó Miklós, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Daray János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Séra István, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Székely Sándor, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Szigeti József, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Németh István, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Liszkay László, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Németh János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Péter János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Mozga József, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Özv. Tóth Jánosné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Németh Lajosné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Balogh Kálmán, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Vas András, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Németh József, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Stumpel Ferenczné, Chicago-Burnside, Ill. .. 1.00
Buna László, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Popély Sándor, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Soltész János, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Gyüre István, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Baió Ferenczné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Szabó Pál, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Imre Béni, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Szakács István, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Szatay Mihályné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Szitás Jánosné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Parajos Mariska, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Kozsán József, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Tar Sándor, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Tarjányi Károlyné, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Szedlák Sándor, Chicago-Burnside, Ill. 1.00
Pepernyi József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Jeney Károlyné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Ferencz Imre, Chicago-Burnside, Ill. ..... —50
Id. Körtély Lajos, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Naksa Ferenczné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Varga Gáborné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Bagi Sándorné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Akay András, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Hegedüs László, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Hajnal Balázsné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Péntek István, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Bancsi József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Penke József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Dankó József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Didics András, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Csatós Ferencné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Benda Miklós, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Fedor Istvánné, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Horváth József, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Mező Pál, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Sebök Pál, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50
Mrs. Eisner, Chicago-Burnside, Ill. ..... —.50

Rezes János, Chicago-Burnside, Ill.	—.50
Id. Eisnerné, Chicago-Burnside, Ill.	2.30

Balogh Juliska és Mariska gyüjtése

Révész István, Chicago-Burnside, Ill.	2.00
Sárközy Gedeon, Chicago-Burnside, Ill.	2.00
Barnai Ferenc, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Péter Gyula, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Berecz Andrásné, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Szabó István, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Balogh Gábor, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Kisebb adományok, Chicago-Burnside, Ill.	3.25
Séra István, Chicago-Burnside, Ill.	2.00
Baksa Ferenc, Chicago-Burnside, Ill.	2.00
Székely Sándor, Chicago-Burnside, Ill.	2.00
K. Németh János, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Ifj. K. Németh János, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Demeter János, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Klein Jánosné, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Placskó János, Chicago-Burnside, Ill.	1.00
Rákóczi E. 76-ik fiók, Philadelphia, Pa.	5.00
V. B. S. Egylet 162. Federal, Pa.	1.50
Czanyibál Pál, Federal, Pa.	1.00
Kiss Mihály, Federal, Pa.	1.00
Petruska József, Federal, Pa.	1.00
Kisebb adományok, Federal, Pa	—.50
Jakab János, gyermektartás	25.00
Rákóczi Egylet 460-ik osztály, Dayton, O.	5.25
Özv. Buczkó Andrásné, Mt. Carmel, Pa.	5.00
Dr. Buczkó András, Mt. Carmel, Pa.	5.00
Buczkó János, Mt. Carmel, Pa.	5.00
Buczkó Juliska, Mt. Carmel, Pa.	5.00
Vajda Istvánné, Scranton, Pa.	5.00
Özv. Bucs Józsefné, gyermektartás	25.00
Szarvas Restaurant, baromfiért	17.17
Fiók Albert, baromfiért	5.80
Mészáros Ferenczné, baromfiért	8.40
Ref. Egyház, Homestead, Pa.	50.00
Ref. Nőiegylet, Homestead, Pa.	25.00
Vasárnapi Iskola, Homestead, Pa.	5.00
Ref. Ifjusági Kör, Homestead, Pa.	5.00
Hornyák Mihály és cs., Homestead, Pa.	2.00
Rigó János, Homestead, Pa.	5.00
Kupinczai Mátyásné, Homestead, Pa.	5.00
Kupinczai Juliska, Homestead, Pa.	1.00
Ref. Egyház, Rankin, Pa.	10.00
Magyar Polgári Kör, Rankin, Pa.	10.00
Ref. Nőiegylet, Rankin, Pa.	5.00
Géczi János és cs., Rankin, Pa.	5.00
Kiss József, Rankin, Pa.	2.00
Ternyik András, Rankin, Pa.	2.00
Csorba Beniámin, Rankin, Pa.	2.00
Dakó Károly, Rankin, Pa.	2.00
Csorba Mihály, Rankin, Pa.	1.00
Bodnár János, Rankin, Pa.	1.00
Ducs János, Rankin, Pa.	1.00
Lányi József, Rankin, Pa.	1.00
Papp Erzsike, Rankin, Pa.	1.00
Papp András, Rankin, Pa.	1.00
Ifj. Angyal Lajos, Rankin, Pa.	1.00
Varga Mátyás, Rankin, Pa.	1.00

CENTRAL PHARMACY

9224 Cottage Grove Ave.

CHICAGO, ILL.

Telefon Chesterfield 0030

Jöjjön hozzánk a receptjével s mi pontosan és gyorsan elkészitjük gyógyszerét.

A magyarok régi gyógyszertára.

ICE CREAM ÉS SZÓDÁK.

Vegyen Fur Coat-ot a

HÁDA TESTVÉREKTŐL

megbizható szőrme üzlet

Nagy raktárunkból tetszése szerint választhatja SZŐRME kabátját.

Javitás, Átalakitás, Tisztitás, Fényesités

8110 Cottage Grove Ave.,

CHICAGO, ILL.

TELEFON SEWART 2532.

Modern elraktározás.

Innka István, Rankin, Pa.	1.00
Juhász Dezső, Rankin, Pa.	1.00
Mrs. A. Faith, Rankin, Pa.	1.00
Mrs. Weinberg, Rankin, Pa.	1.00
Kása Andrásné, Rankin, Pa.	1.00
Bodor Jánosné, Rankin, Pa.	1.00
Belenszky Péter, Rankin, Pa.	1.00
Özv. Tóth Istvánné, Rankin, Pa.	5.00
Kása Mihályné, Rankin, Pa.	—.50
Kövér Sándor, Johnstown, Pa.	30.00
Ref. Egylet, Johnstown, Pa.	15.00
Fekésházy Béla, Johnstown, Pa.	5.00
Fekésházy Béláné, Johnstown, Pa.	1.00
Ifj. Kövér Sándor, Johnstown, Pa.	1.00
Ref. Egyház, Pittsburgh, Pa.	25.00
Özv. Balla Györgyné, Pittsburgh, Pa.	10.00
Hornyák András, Pittsburgh, Pa.	5.00
Téglássy Pál, Pittsburgh, Pa.	2.00
Szakál Lajos, Pittsburgh, Pa.	1.00
Fiók Albertné, Pittsburgh, Pa.	5.00
Református Egyház, Brownsville, Pa.	10.00
Warga József, Brownsville, Pa.	5.00
Szarka Ferenc, Brownsville, Pa.	5.00
Szarka Gyula, Brownsville, Pa.	1.00
Kovács István, Brownsville, Pa.	1.00
Kotán István, Brownsville, Pa.	1.00
Jobbágy Imre, Brownsville, Pa.	1.00
Bacskay Károly, Brownsville, Pa.	—.50
Husz Sándor, Brownsville, Pa.	—.50
Rózsa Pál, Brownsville, Pa.	—.50
Bakti István, Brownsville, Pa.	—.50
Varga József, Brownsville, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Brownsville, Pa.	2.25
Ref. Egyház, Leechburg, Pa.	10.00
Kállay Miklós, Leechburg, Pa.	2.00
Heinrich András, Leechburg, Pa.	2.00
Gavallér József, McKeesport, Pa.	5.00
Kálmán János, McKeesport, Pa.	2.00
Janiga József, United, Pa.	5.00
Csörgő Andrásné, Calumet, Pa.	1.00
Lengyel János, Trauger, Pa.	1.00
Kováchy M. György, Cleveland, O.	5.00
Molnár István, Toledo, O.	5.00
Rev. Borsos István,, Morgantown, W. Va.	5.00
Gáll József, Coatesville, Pa.	10.00
J. Bitner, Ligonier, Pa.	50.00
Szopó József, Ligonier, Pa.	26.00
Kalassay Sándorné, Ligonier, Pa.	10.00
Kalassay Sárika, Ligonier, Pa.	5.00
Kalassay Margit, Ligonier, Pa.	5.00
Nagy Miklós, Ligonier, Pa.	10.00
Tóth István, Ligonier, Pa.	10.00
Fityer István, Ligonier, Pa.	5.00
Tóth Lajos, Ligonier, Pa.	2.00
Névtelen, Ligonier, Pa.	1.00
Perselypénz, Ligonier, Pa.	3.52
Csörgő Gyula gyüjtése Smoks, Pa.	
Ocsváry István, Smoks, Pa.	2.00
Csörgő Gyula, Smoks, Pa.	1.00
Tar Balázs, Smoks, Pa.	1.00

FRANK G. HOUPT

PLUMBER

Az árvaháznak egyik munkása.

LIGONIER, PA.

AZ ÁRVAHÁZI KÉPEKET A LATROBEI, PA.

CRESCENT STUDIÓ

KÉSZITETTE.

Szivesen ajánljuk a Latrobe környéki magyarság figyelmébe.

Kovács P. András, Smoks, Pa.	1.00
Kósa József, Smoks, Pa.	1.00
B. Tusai Mihály, Smoks, Pa.	1.00
Mrs. Szabó, Smoks, Pa.	1.00
Ciconis, Smoks, Pa	—.50
Buchkó Márton, Smoks, Pa.	—.50
Frank Stana, Smoks, Pa.	—.50
Edgar Spurra, Smoks, Pa	—.50
Louis Salio, Smoks, Pa.	—.50
Orosz János, Smoks, Pa.	—.50
Telecky István, Smoks, Pa.	—.50
Mrs. Herman, Smoks, Pa.	—.50
Vajó János, Smoks, Pa.	—.50
Leshucky Ferenc, Smoks, Pa.	—.50
Gönczy János, Smoks, Pa.	—.50
Szenvenszky Mihály, Smoks, Pa.	—.50
Orszky Ferenc, Smoks, Pa.	—.50
Simon István, Smoks, Pa.	—.50
Mészár Sándor Smoks, Pa.	—.50
Csicseri József, Smoks, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Smoks, Pa	5.30
Ref. Egyesület 149. o. Tonawanda, N. Y.	10.00
Tóth András, Paxinos, Pa.	2.00
Bere Zsigmond, Aurora, Ill.	1.00
Rev. Kovács Mihály, Aurora, Ill.	1.00
Kocsis János, Aurora, Ill.	1.00
Tuto Sándorné, Aurora, Ill.	1.00
Rácz Jánosné, Smoks, Pa.	1.00
Dávid Antalné, Smoks, Pa.	1.00
Csizmadia András, Aurora, Ill.	—.50
Fejes István, Aurora, Ill.	—.50
Vajda György, Aurora, Ill.	—.50
Hatos Domokos, Aurora, Ill.	—.50
Kövecsi Lajos, Aurora, Ill.	—.50
Biró Dénesné Aurora, Ill.	—.50
Farkas István, Masury, O.	5.00
Varga József gyermektartás	60.00
Horváth Sámuelné, baromfiért	9.47
Mészáros Ferencné baromfiért	3.90
Szarvas Restaurant baromfiért	15.50
Fiók Albert baromfiért	3.60
Tóth József, East Chicago, Ind.	1.00
Angi József, East Chicago, Ind.	2.00
Egyesületi járulék Októberre	746.90
A mult havi hiány	—.20
Összesen	$2,648.03

KIADÁSOK NOVEMBERBEN.

Utalvány és check szám	Kinek és miért fizettünk?	Összeg
387.	H. E. Vance, kenyérszámla	107.20
388.	Westmorland Grocery, élelmiszer	162.56
389.	Latrobe Grocery, élelmiszer	33.40
390.	Pgh. Provision, élelmiszer	82.52
391.	Greensburg Produce, élelmiszer	35.74
392.	Conneaut Fisheries, élelmiszer	40.70
393.	Gimbel Brothers, ruhanemü	118.84
394.	Berney Brothers, ruhanemü	127.55
395.	Harry Berney, ruhanemü	4.13

Telephone:
Ligonier 187-R 33

THE WILPEN TAXI CO.

HA
LIGONIERBE JÖN
és automobilra van szüksége, hivja fel a
WILPEN TAXI CO.-t
és a legjobb szolgálatban részesül

Az árvaházi gyermekeket ez a társulat szállitotta a hosszu kirándulásokra

Tulajdonos:
ANTONIO PICCADIO
WILPEN, PA.

4396.	Komjáthy Ernő, novemberi fizetése	125.00
4397.	Kalassay Sárika októberi fizetése	85.00
4398.	Tóth Mihály októberi fizetése	70.00
4399.	Szalay Józsefné októberi fizetése	50.00
4400.	Horváth Sándorné, októberi fizetése	45.00
4401.	Nagy Miklós októberi fizetése	50.00
4402.	Kusztus Árpádné októberi fizetése	30.00
4403.	Tóth Lajos októberi fizetése	30.00
4404.	Ralph E. Knox, szénért	36.00
4405.	Latrobe Laundry, mosásért	33.20
4406.	Dr. J. B. Johnson, orvosdij	52.50
4407.	Ligonier Pharmacy, gyógyszer	6.10
4408.	The Valley Ice Co., jégért	19.60
4409.	L. H. Smith and Co., felszerelés	16.00
4410.	D. H. Robb, villanyszerelés	9.76
4411.	F. O. Fowler, bádogos munka	185.37
4412.	D. A. Geeting, ácsmunkáért	146.90
4413.	Gearge Hargnett, ácsmunkáért	141.05
4414.	J. R. Bitner, festő	129.60
4415.	L. W. Darr and Co., épitési anyag	500.00
4416.	The McCloy Co., irodai felszerelés	5.63
4417.	F. J. Springer, silo-töltés	30.00
4418.	J. W. McDowell, kovácsmunka	39.63
4419.	Salings, vegyes	4.80
4420.	Expert Printing Co. II-ik r. naptárra	250.00
4421.	J. H. Hoffer, takarmány	120.62
4422.	Kalassay Sándor, folyó kiadások	421.67
4423.	Tóth István, szeptemberi fizetése	40.00
4424.	Tóth István októberi fizetése	40.00
4425.	Frank J. Houpt, plumber munka	385.00
4426.	J. Weimer, plaszterozásért	289.00
4427.	Gyülési költség	16.60
4428.	First Nt'l Bank—L. B. Weller váltója	306.00
4429.	Dr. J. Barkley, állatokért	111.25
4430.	W. H. Nicely, juhokért	113.30
	Összesen .....$	4,647.22

ZÁRLAT.

Maradvány októberről	2,394.65
Bevétel novemberben	2,648.03
Összesen	5,042.68
Kiadás novemberben	4,647.22
Maradvány	395.46

DECEMBER HAVI SZÁMADÁS.

Mészáros Ferencné templomra	25.00
Kálám János gyermektartás	25.00
Fiók Albert baromfiért	12.20
Szarvas Restaurant	22.77
Bükk Péter baromfiért	13.80
Gergely F.	1.80
Szijgyártó Istvánné, Elkhorn, W. Va.	36.00
Imre Gerson gyermektartás	75.00
Rozgonyi József gyermektartás	25.00
Cseh Ferenc, Whitebee, N. Y.	25.00
Kálna József, Whitebee, N. Y.	15.00
Erzsébet Királyné Egylet, Braddock, Pa.	5.00
Náhory Sándor, Brownsville, Pa.	1.00
Tinisán János, Brownsville, Pa.	1.00
Hegedüs Ignác, Brownsville, Pa.	1.00
Molnár Sándor, Brownsville, Pa.	—.50
Ulman József, Brownsville, Pa.	—.50
Babocsik József, Brownsville, Pa.	—.50
Veréb István, Brownsville, Pa.	—.50
P. Szupcsik István, Brownsville, Pa.	—.50
Szekeres József, Brownsville, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Brownsville, Pa.	1.50
Aszmondja Lászlóné, Homestead, Pa.	5.00
D. A. Getting, Ligonier, Pa	5.00
Fülöp Gyuláné és Illés Eszter gyüjtése Roebling, N. J.	
Ref. Egyház, Roebling, N. J.	15.00
Kálvin János Egylet, Roebling, N. J.	10.00
Szakács József, Roebling, N. J.	2.00
Bors György, Roebling, N. J	1.00
Csanyi András, Roebling, N. J.	1.00
Bajcsáth András, Roebling, N. J.	1.00
Husocly Mihályné, Roebling, N. J.	1.00
Varga György, Roebling, N. J.	1.00
Varga Mihály, Roebling, N. J.	1.00
Török János és cs., Roebling, N. J.	6.00
Rev. Nagy Ferenc, Roebling, N. J.	2.00
Fürjész József, Roebling, N. J.	2.00
Sejébei Lajos, Roebling, N. J.	1.00
Fülöp Gyula, Roebling, N. J.	1.00
Koppányi Károly, Roebling, N. J.	1.00
Hegedüs János, Roebling, N. J.	1.00
Kosztrub János, Roebling, N. J	1.00
Mrs. Varga, Roebling, N. J.	1.00
Halász János, Roebling, N. J.	1.00
Nagy Lajos, Roebling, N. J.	1.00
Nagy József, Roebling, N. J.	1.00
Tóth Gáspárné, Roebling, N. J.	1.00
Pajkos Pálné, Roebling, N. J.	1.00
Csalti Károly, Roebling, N. J.	1.00
Ács Károly, Roebling, N. J.	1.00
Mrs. Lengyel, Roebling, N. J.	1.00
Mrs. Lukács, Roebling, N. J.	1.00
Ács Györgyné, Roebling, N. J.	1.00
Mrs. Pásztor, Roebling, N. J.	1.00
Lövei István, Roebling, N. J.	1.00
Bernáth J., Roebling, N. J.	1.00
Verő György, Roebling, N. J.	1.00
Boldizsár János, Roebling, N. J.	1.00

Csanyi András, Roebling, N. J.	2.00
Molnár István, Roebling, N. J.	—.50
Sallai István, Roebling, N. J.	—.50
Lipcsey István, Roebling, N. J.	—.50
Csintalan Mihály, Roebling, N. J.	—.50
Bartha Bertalan, Roebling, N. J.	—.50
Mrs. Kish, Roebling, N. J.	—.50
Szarka Sándor, Roebling, N. J.	—.50
Demeter Todas, Roebling, N. J.	—.50
Jakab Károly, Roebling, N. J.	—.50
Nagy Imre, Roebling, N. J.	—.50
Korondán Károly, Roebling, N. J.	—.50
Németh Dániel, Roebling, N. J.	—.50
Majoros Mária, Roebling, N. J.	—.50
Simon Mária, Roebling, N. J.	—.50
Nagy Ferencné, Roebling, N. J.	—.50
Papp András, Roebling, N. J.	—.50
Szabó J., Roebling, N. J.	—.50
Kisebb adományok, Roebling, N. J.	—.85
Kiss Mihály, Manville, N. J.	1.00
Ádám Jánosné, Manville, N. J.	1.00
Turi Miklósné, Manville, N. J.	1.00
Nyitray Imre, Manville, N. J.	1.00
Bálint István, Manville, N. J.	1.00
Spilák Ádám, Manville, N. J.	1.00
Pokol Balázs, Manville, N. J.	1.00
Mészáros Ferenc, Manville, N. J.	2.00
Kardos István, Manville, N. J.	2.00
Perselypénz, Newark, N. J.	8.00
Id. Bartus Józsefné, Carteret, N. J.	1.00

BELL PHONE: HAZEL 387

GEO. EDWARDS

NYILVÁNOS
KÖZJEGYZŐ

TÜZ ÉS ABLAKÜVEG BIZTOSITÁS.
INGATLANOK VÉTELE ÉS ELADÁSA

5037 SECOND AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

Perselypénz, Phoenixville, Pa.	7.00
Nagy Lajos, Phoenixville, Pa.	2.00
Beregi Sándor, Phoenixville, Pa.	1.00
Demeter László, Phoenixville, Pa.	1.00
Turóczy Bertalan gyüjtése	10.25
Kiss Bertalan és cs. Bethlehem, Pa.	5.00
Bodor István, Bethlehem, Pa.	1.00
Özv. Balogh Gáborné, Bethlehem, Pa.	1.00
Pongrácy Dániel, Bethlehem, Pa.	1.00
Mákos László, Bethlehem, Pa.	1.00
Lasztóczy István, Bethlehem, Pa.	1.00
Ocot Jánosné, Bethlehem, Pa.	1.00
Hegedüs István, Bethlehem, Pa.	1.00
Özv. Bajsza Józsefné, Bethlehem, Pa.	1.00
Kovács György, Bethlehem, Pa.	1.00
Turóczy Bertalan, Bethlehem, Pa.	1.00
Berlőti Zsigmond, Bethlehem, Pa.	1.00
Széll Lajos, Bethlehem, Pa.	1.00
Özv. Szabó Lajosné, Bethlehem, Pa.	1.00
Tarnóczy Sándor, Bethlehem, Pa.	1.00
Terdik Ferenc, Bethlehem, Pa.	1.00
Kovács József, Bethlehem, Pa.	1.00
Vásárhelyi Jánosné, Bethlehem, Pa.	1.00
Bocskor Mihály, Bethlehem, Pa.	1.00
Monok Mihály, Bethlehem, Pa.	1.00
Hegedüs Lajos, Bethlehem, Pa.	1.00
Györkös Béla, Bethlehem, Pa.	1.00
Farkas Károly, Bethlehem, Pa.	1.00
Szőllősi Jánosné, Bethlehem, Pa.	—.50
Özv. Danyi Istvánné, Bethlehem, Pa.	—.50
Gazdag Miklós, Bethlehem, Pa.	—.50
Sándli Károlyné, Bethlehem, Pa.	—.50
Az ünnepély jövedelme	32.05
State Streeti Egyház, Bridgeport, Conn.	30.00
Domonkos János és neje, Bridgeport, Conn.	10.00
Farkas Lajosné, Bridgeport, Conn.	6.50
Rev. Böszörményi István, Bridgeport, Conn.	2.00
Kovács Lajos, Bridgeport, Conn.	2.00
Csengeri Árpád, Bridgeport, Conn.	2.00
Nagy Ferenc, Bridgeport, Conn.	1.00
N. Szabó András, Bridgeport, Conn.	1.00
Kurimai István, Bridgeport, Conn.	1.00
Vargocsik Gyula, Bridgeport, Conn.	1.00
Bakó László, Bridgeport, Conn.	1.00
Kecskeméthy József, Bridgeport, Conn.	1.00
Katona József, Bridgeport, Conn.	1.00
Buda István, Bridgeport, Conn.	1.00
Nagy László, Bridgeport, Conn.	1.00
Seres János, Bridgeport, Conn.	1.00
Elek Miklós, Bridgeport, Conn.	1.00
Fürjész József, Bridgeport, Conn.	1.00
Mary Buhan, Bridgeport, Conn	1.00
Töltéssy Pálné, Bridgeport, Conn.	1.00
Kiss József, Bridgeport, Conn.	1.00
Biró Pál, Bridgeport, Conn.	1.00
Pápai Andrásné, Bridgeport, Conn.	1.00
Kovács Lajos, Bridgeport, Conn.	1.00
Bóna Péter, Bridgeport, Conn.	1.00
Horváth Elek, Bridgeport, Conn.	1.00
Monoky István, Bridgeport, Conn.	1.00

Telefon: 633 Bell

HORNICK PÁL

MAGYAR
VASKERESKEDÉSE

Automobil felszerelések.
Danoló gépek s lemezek.
Festék és olaj raktára.

316 BROAD STREET,

JOHNSTOWN, PA.

TELEPHONOK:

BELL: 1069-R. CITY: 6102.

Dr. BABÁK E. MÁRTON

LEVÉLILEG NEM GYÓGYIT.

123 BROAD STREET,

Johnstown, Pennsylvania

RENDELŐ ÓRÁK:

Reggel 10-ig. Délután 1—3-ig.

Este 6—9-ig

Telefon: Bell 315.

EPERJESSY ISTVÁN

magyar bankár
hajó ügynök
közjegyző

Pennsylvania állam
ellenőrzése alatt.

HONFITÁRSAINK
forduljanak hozzá
bizalommal.

319 Broad Street,

JOHNSTOWN, PA.

Temetkezési vállalkozó és balzsamozó

MARTIN BARETINCIC

(UNDERTAKER)

324 BROAD STREET,

Johnstown, Pennsylvania

Temetéseket a legolcsóbban és legdiszesebben rendez. — Ha keresztelésre vagy lakodalomra KOCSIT vagy AUTOMOBILT akar, forduljon hozzám és a legjutányosabb ár mellett pontos kiszolgálásban fog részesülni

AZ ÜZLETHELYISÉG NYITVA
ÉJJEL ÉS NAPPAL.

Sokády Irén, Bridgeport, Conn.	1.00
Petrőcz Sándor, Bridgeport, Conn.	1.00
Menyhért István, Bridgeport, Conn.	1.00
Széll Károly, Bridgeport, Conn.	1.00
Szabados János, Bridgeport, Conn.	1.00
Sebestyén Józsefné, Bridgeport, Conn.	1.00
Molnár Dávid, Bridgeport, Conn.	—.50
Imre Péter, Bridgeport, Conn.	—.50
Turóczy Károly, Bridgeport, Conn.	—.50
Özv. Dakai Gáborné, Bridgeport, Conn.	—.50
Özv. Dobos Jánosné, Bridgeport, Conn.	1.00
Kisebb adományok, Bridgeport, Conn.	4.55
Papp József, gyermektartás	20.00
Papp József utiköltségre	5.00
V. B. S. Egylet 150-ik Fiók, Masontown, Pa.	5.00
Franyó Mihályné, Dorothy, N. J.	3.00
Ref. Egyesület 149. O. Tonawanda, N. Y.	15.00
V. B. S. Egylet 23. Fiókja, Pocahontas, Va.	11.75
W. Mihók János, Buffalo, N. Y.	1.00
Rozgonyi György, Buffalo, N Y.	1.00
Mihók András, Buffalo, N. Y.	1.00
K. Gedra János, Buffalo, N. Y.	1.00
Vitéz János, Buffalo, N. Y.	1.00
Bődi András, Buffalo, N. Y.	1.00
Károlyi János, Buffalo, N. Y.	1.00
Ujváry Ede, Buffalo, N. Y.	1.00
Hudák András, Buffalo, N. Y.	1.00
Décsmán István, Buffalo, N. Y.	1.00
Id. Gédra Imre, Buffalo, N. Y.	1.00
Vasié János, Buffalo, N. Y.	1.00
Balla István, Buffalo, N. Y.	1.00
Gedra András, Buffalo, N. Y.	1.00
Gáspár István, Buffalo, N. Y.	1.00
Németh Ferenc, Buffalo, N. Y.	—.50
Magyar Ref. Egylet, Buffalo, N. Y.	10.00
Hegedüs Jánosné, Kalamazoo, Mich.	1.25
File Istvánné, Kalamazoo, Mich.	1.00
File Ada, Kalamazoo, Mich.	1.00
Viraszték Pál, Kalamazoo, Mich.	1.00
Hadary Györgyné, Kalamazoo, Mich.	1.00
Hegedüs Mariska, Kalamazoo, Mich.	—.50
Hegedüs Margitka, Kalamazoo, Mich.	—.50
File Bözsike, Kalamazoo, Mich.	—.50
File Erzsike, Kalamazoo, Mich.	—.50
Nyitray Ella, Kalamazoo, Mich.	—.50
Varga Györgyné, Kalamazoo, Mich.	—.50
Kisebb adományok, Kalamozoo, Mich.	2.00
Sebestyén József, Bridgeport, Conn.	1.00
Penna Trust Co. gyermektartás	12.50
Tóth Ferencné, Rogans Corner, N. J.	15.00
Katz Sámuel, Perth Amboy, N. J.	10.00
Dr. Nánássy Lajos, Perth Amboy, N. J.	5.00
Rácz András, Perth Amboy, N. J.	5.00
Ősz Balázs, Perth Abzoy, N. J.	5.00
Pásztor Lajosné gyüjtése	5.00
Pirigyi Istvánné gyüjtése	3.15
Kiss Andrásné gyüjtése	11.50
Doktor Györgyné gyüjtése	16.25
Gilányi Mária gyüjtése	9.15
Nagy Erzsébet gyüjtése	1.35

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS
EGYESÜLET FŐORVOSA

Dr. Rosenberg Emanuel

CLEVELAND, OHIO.

Hivatalos órák:

DÉLUTÁN 1---3-ig. ESTE 6---8-ig.

Zrinyi Ilona gyüjtése	6.35
Templom adományok Perth Amboy, N. J.	45.50
Lórántffy Zs. Egylet Carteret, N. J.	10.00
Varga József és cs. Bridgeport, Conn.	10.00
Kiss Bálintné, Bridgeport, Conn.	2.00
Novák Lajos, Bridgeport, Conn.	5.00
Urbán Béla, Bridgeport, Conn.	3.00
Szikszay Károlyné, Bridgeport, Conn.	2.00
Dokus István, Bridgeport, Conn.	2.00
Kurimai Gábor, Bridgeport, Conn.	2.00
Gál Jánosné, Bridgeport, Conn.	1.00
Balla István, Bridgeport, Conn.	1.00
Varga József, Bridgeport, Conn.	1.00
Tamás Pál, Bridgeport, Conn.	1.00
Orosz István, Brdigeport, Conn.	1.00
Cziky István, Bridgeport, Conn.	1.00
Ifj. Jobbágy István, Bridgeport, Conn.	1.00
Horváth József, Bridgeport, Conn.	1.00
Horváth Gábor, Bridgeport, Conn.	1.00
Ifj. Józsik István, Bridgeport, Conn.	1.00
Nyiri József, Bridgeport, Conn.	1.00
Lucskay István, Bridgeport, Conn.	1.00
Csobády Józsefné, Bridgeport, Conn.	1.00
Paskó Jánosné, Bridgeport, Conn.	1.00
Jóczik Istvánné, Bridgeport, Conn.	1.00
Koncz Jánosné, Bridgeport, Conn.	1.00
Gáll Lajosné, Bridgeport, Conn.	1.00
Bárdos Dánielné, Bridgeport, Conn.	1.00
K. Kovács Jánosné, Bridgeport, Conn.	1.00
Liputcy Istvánné, Bridgeport, Conn.	1.00
Szőcs Istvánné, Bridgeport, Conn.	1.00
Kiss Piroska, Bridgeport, Conn.	1.00
Hudák Mariska, Bridgeport, Conn.	1.00
Bacskay Józsefné, Bridgeport, Conn.	1.00
Rimán József, Bridgeport, Conn.	1.00
Tamás Istvánné, Bridgeport, Conn.	1.00
Rev. Dókus Gábor, Bridgeport, Conn.	1.00
Nagy Máté Ferencné, South Norwalk, Conn.	1.00
Leczó István, South Norwalk, Conn.	1.00
Riskó János, South Norwalk, Conn.	1.00
Tóth István, South Norwalk, Conn.	1.00
Molnár Dánielné, South Norwalk, Conn.	1.00
K. Jobbágy Istvánné, South Norwalk, Conn.	1.00
Kiss Gézáné, South Norwalk, Conn.	1.00
Szaniszló Mihályné, South Norwalk, Conn.	1.00
Szabó Balázs, South Norwalk, Conn.	—.75
Sz. Kovács Jánosné, South Norwalk, Conn.	—.50
Béres József, South Norwalk, Conn.	—.50
Becze Erzsébet, South Norwalk, Conn.	—.25
Rákóczi Egylet 50. O. Stamford, Conn.	5.00
Dudás Sándor, Stamford, Conn.	5.00
Kozma Ferenc, Stamford, Conn.	5.00
Hagymássy András, Stamford, Conn.	5.00
Fekete József, Stamford, Conn	5.00
Körössy György, Stamford, Conn.	2.00
Kruj János, Stamford, Conn.	1.50
Ifj. Kruj János, Stamford, Conn.	1.25
Dudás Lajos, Stamford, Conn.	1.00
Kozma András, Stamford, Conn.	1.00
Magyar Károly, Stamford, Conn.	1.00

A LEGOLCSÓBB
BEVÁSÁRLÁSI HELY
JOHNSTOWN, PA

és vidékén a

BERNEY BROTHERS
NAGYÁRUHÁZA

Szövött és rőfös áruk,
férfi és gyermekruhák
ágylepedők,
párnahajak,
gyapjuteritők,
és cérnák.

Kis kereskedők
itt vásárolhatnak
a legolcsóbban.

606---608 RAILROAD ST.,
JOHNSTOWN, PA.

Az árvaháznak
a szállitója.

Halász Gábor, Stamford, Conn.	1.00
Csombik Albert, Stamford, Conn.	1.00
Berei Mihály, Stamford, Conn.	1.00
Kozma Károly, Stamford, Conn.	1.00
Kozma Sándorné, Stamford, Conn.	1.00
Kosecky János, Stamford, Conn.	1.00
László János, Stamford, Conn.	1.00
Radácsy János, Stamford, Conn.	1.00
Dudás István, Stamford, Conn.	1.00
Szinyei Bertalan, Stamford, Conn.	1.00
Czakó József, Stamford, Conn.	1.00
Horcsik Sándor Stamford, Conn.	1.00
Lucskay János, Stamford, Conn.	1.00
Rehó Mihály, Stamford, Conn.	1.00
Kozma Lujza, Stamford, Conn.	1.00
Mingó Imre, Stamford, Conn.	—.75
Gácsér János, Stamford, Conn.	—.50
Lucza József, Stamford, Conn.	—.50
Gáspár András, Stamford, Conn.	—.50
Mingó József, Stamford, Conn.	—.50
Sebestyén Gyula, Stamford, Conn.	—.50
Szaniszló Andrásné, Stamford, Conn.	—.50
Szécsi József, Stamford, Conn.	—.50
Kuczó Jánosné, Stammford, Conn.	—.50
Kisebb adományok, Stamford, Conn.	2.50
Betegsegélyző Egylet	10.00
Református Egyház, Stamford, Conn.	25.00
Csap Endréné gyüjtése, Passaic, N. J.	30.50
Egyház tanács gyüjtése, Passaic, N. J.	25.00
Ladányi Zsigmondné gyüjtése	15.00
Szomlya Lajosné gyüjtése	12.65
Czinke Jánosné gyüjtése	13.30
Kulics Istvánné gyüjtése	10.00
Géczi Ilonka gyüjtése	10.00
Szabó Mária gyüjtése	9.30
Bődy Andrásné gyüjtése	8.75
Szabó Margit gyüjtése	7.20
Bodnár Kálmánné gyüjtése	6.05
Gyöngyössy Irén gyüjtése	4.00
Rádi Margit gyüjtése	3.45
Ifj. Pintér János gyüjtése	3.25
Varga Ilonka gyüjtése	2.50
Jakab Ilonka gyüjtése	2.25
Gaskó Margit gyüjtése	2.05
Misó Mária gyüjtése	2.00
Szabó Ilonka, Passaic, N. J.	1.25
Czibrik Mihály, Passaic, N. J	1.00
Ref. Önképzőkör, Passaic, N. J.	5.00
Berta Mária, Passaic, N. J.	2.00
Labancz Eszter, Passaic, N. J.	1.00
Labancz Teréz, Passaic, N. J.	1.00
Szalay István, Passaic, N. J.	1.00
Özv. Fekete Ferencné, Passaic, N. J.	1.00
Horváth Gyula, Passaic, N. J.	1.00
Buday Imréné, Passaic, N. J.	1.00
Sütő Sándorné, Passaic, N. J.	1.00
Lech József, Passaic, N. J.	—.50
Nemesnyikné, Passaic, N. J.	—.50
Névtelen	—.25
Ádám Lajos, New Brunswick, N. J.	2.00

COMPLIMENTS
OF
THE SOUTH NORWALK
TRUST COMPANY

SOUTH NORWALK
Connecticut

Telefon a hivatalban
és a lakásban
DAVID W. RAYMOND
TEMETÉSRENDEZŐ
A legjutányosabb árakat
számitja.
Kápolna: 27 Washington St.
Lakás: 6 Washington St.
South Norwalk, Conn.
New Yorkban: Hornthal
és Coval együtt
579 LEXINGTON AVENUE

Özv. Szeghő Istvánné, New Brunswick, N. J.	2.00
Deák Károly, New Brunswick, N. J.	2.00
Rev. Kósa András, New Brunswick, N. J.	2.00
Névtelen	1.25
Szabó Károly, New Brunswick, N. J.	1.00
Bagolyos Balázs, New Brunswick, N. J.	1.00
Csombák Sándor, New Brunswick, N. J.	1.00
Vajda Pál, New Brunswick, N. J.	1.00
Vajda István, New Brunswick, N. J.	1.00
Özv. Bálint Sándorné, New Brunswick, N. J.	1.00
Varga Dániel, New Brunswick, N. J.	1.00
Kiss Mózes, New Brunswick, N. J.	1.00
Deák István, New Brunswick, N. J.	1.00
Nagy István, New Brunswick, N. J.	1.00
Farkas József, New Brunswick, N. J.	1.00
Körmöndy Jánosné, New Brunswick, N. J.	1.00
Nagy János, New Brunswick, N. J.	1.00
Labczik Sándor, New Brunswick, N. J.	1.00
Lőrincz Juliánna, New Brunswick, N. J.	1.00
Kiss Károly, New Brunswick, N. J.	1.00
Daurka István, New Brunswick, N. J.	1.00
Szanyi László, New Brunswick, N. J.	1.00
Özv. Nagy Jánosné, New Brunswick, N. J.	1.00
Panykó Anna, New Brunswick, N. J.	1.00
Körmöndy Károly, New Brunswick, N. J.	1.00
Debreczeni János, New Brunswick, N. J.	1.00

Takács János gyüjtése, Johnstown, Pa.

Jakab János, Johnstown, Pa.	2.00
Bak Sándor, Johnstown, Pa.	2.00
Binda János, Johnstown, Pa.	2.00
Magyar Miklósné, Johnstown, Pa.	2.00
Takács János, Johnstown, Pa.	1.50
Id. Lengyel János, Johnstown, Pa.	1.00
Horváth István, Johnstown, Pa.	1.00
Özv. Kozma Dánielné, Johnstown, Pa.	1.00
Binda Béla, Johnstown ,Pa.	1.00
Jobbágy Ferenc, Johnstown, Pa.	1.00
Pavlicsák Lajos, Johnstown, Pa.	1.00
Jakesi Mihály, Johnstown, Pa.	1.00
Karaffa Imre, Johnstown, Pa.	1.00
Fáczáb János, Johnstown, Pa.	1.00
Baretnic Márton, Johnstown, Pa.	1.00
Mozga Gergely, Johnstown, Pa.	1.00
Nagy János, Johnstown, Pa.	1.00
Eperjessy István, Johnstown, Pa.	1.00
Pataky János, Johnstown, Pa.	1.00
Pecsenyi István, Johnstown, Pa.	1.00
Barabás Imre, Johnstown,	—.50
Matisz György, Johnstown, Pa.	—.50
Paczuly János, Johnstown, Pa.	—.50
Kopcsik György, Johnstown, Pa.	—.50
Lakatos Józsefné, Johnstown, Pa.	—.50
Komjáthy András, Indiana Harbor, Ind.	2.00
Ihász Gyula, Lynch, Ky.	—.50
Marusz Mihály, Lynch, Ky.	—.50
Sebők Dániel, Lynch, Ky.	—.50
Bagonyi András, Lynch, Ky.	—.50
Lakatos János, Lynch, Ky.	—.50
Eperjessy István, Lynch, Ky.	—.50
Hibó Jánosné, Pittsburgh, Pa.	5.00

FRANK POLKE & SON

UNDERTAKERS

Residence:
409 HANCOCK AVE.

Office:
773 STATE STREET,
BRIDGEPORT, CONN.

Telephone:
BARNUM 1590

THE NORTH END COAL COMPANY

elnök-igazgató:
HORN ERNŐ

400 LINDLEY STREET,
BRIDGEPORT, CONN.

Telefonszám:
"BARNUM" 2225

Union Baking Co., Pittsburgh, Pa.	1.25
V. S. E. 127. Fiókja, Joliet, Ill.	20.00
Gáll József gyermektartás	30.00
Mrs. Pritula, Newark, N. J.	2.00
Özv. Bekényi Károlyné, Flemington, N. J.	5.00
Pőcs István, Bridgeport, Conn.	2.00
Nagy Ferenc, Bridgeport, Conn.	1.00
Vécsey Elek, Bridgeport, Conn.	1.00
Kecskeméty József, Bridgeport, Conn.	1.00
Árvaházi Estély jövedelme, Wallingford	50.00
Perselypénz, Wallingford	12.80
Rev. Kovács Béla, Wallingford	2.20
Vasárnapi Iskola, Fairfield, Conn.	37.30
Lórántffy Zs. Egylet, Fairfield, Conn.	10.00
Begal Jánosné, Fairfield, Conn.	5.00
Vadász Miklós, Fairfield, Conn.	2.00
Patonai Hiklós, Fairfield, Conn.	2.00
Illés Albert, Fairfield, Conn.	2.00
Balla János, Fairfield, Conn.	2.00
Mészáros Imre, Fairfield, Conn.	2.00
Liszka Emma, Fairfield, Conn.	2.00
Id. Urbán Józsefné, Fairfield, Conn.	1.00
Vincze János, Fairfield, Conn.	1.00
Filep Károly, Fairfield, Conn.	1.00
Tenay Sándor, Fairfield, Conn.	1.00
Nagy Sándor, Fiarfield, Conn.	1.00
Szőke János, Fairfield, Conn.	1.00
Gombos Sándor, Fairfleid, Conn.	1.00
Pócs István, Fairfield, Conn.	1.00
Csoma József, Fairfield, Conn.	1.00
Baksa Lajos, Fairfield, Conn.	1.00
Hadar Vince, Fairfield, Conn.	1.00
P. Varga János, Fairfield, Conn.	1.00
Zemba Józsefné, Fairfield, Conn.	1.00
Szathmáry Sándor, Fairfield, Conn.	1.00
Galbicsek Lajosné, Fairfield, Conn.	1.00
Schön Lászlóné, Fairfield, Conn.	1.00
Kassay Ferenc, Fairfield, Sonn.	1.00
Bodó Lajos, Fairfield, Conn.	1.00
Dombi János, Fairfield, Conn.	1.00
Vincze Lajos, Fairfield, Conn.	1.00
Kádár Lajos, Fairfield, Conn.	1.00
W. T. Bur, Fairfield, Conn.	1.00
Siket György, Fairfield, Conn.	1.00
Siket Györgyné, Fairfield, Conn.	1.00
Molnár Istvánné, Fairfield, Conn.	1.00
Andos Mihály, Fairfield, Conn.	1.00
Kassay Ferenc, Fairfield, Conn.	1.00
Kulik Mihály, Fairfield, Conn.	1.00
Guncsics Ferenc, Fairfield, Conn	—.50
Horváth Kálmán, Caldwall, N. J.	1.00
Galló János, Caldwell, N. J.	1.00
Jancsó Jánosné, Caldwell, N. J.	1.00
Krajnyák Györgyné, Caldwell, N. J.	1.00
Simonyi István, Caldwell, N. J.	1.00
Tóth Lajos, Caldwell, N. J.	1.00
Kollár János, Caldwell, N. J.	1.00
Mészáros Pál, Caldwell, N. J.	1.00
Horváth Imre, Caldwell, N. J.	1.00
Csontos Péter, Caldwell, N. J.	1.00

IFJU LESKÓ JÁNOS

TEMETKEZŐ

ÉS

BALZSAMOZÓ

328 HANCOCK AVE.,

BRIDGEPORT,

CONNECTICUT

SAM GEWÜRTZ

Ladies and Gents' Custom Tailor

MAGYAR SZABÓ

1398 STATE STREET,

Bridgeport,
Connecticut.

NOBLE 3310---3

Nagy Sándor, Caldwell, N. J.	1.00
Missanyik János, Caldwell, N. J.	—.50
Perselypénz, Caldwell, N. J.	8.00
Özv. Bőhm Józsefné, New York, N. Y.	5.00
Pereni Ödön, New. York, N. Y.	5.00
Nagy Bertalan, New York, N. Y.	2.00
Rose Howard, New York, N. Y.	2.00
Mrs. Blaskovits, New York, N. Y.	2.00
Emery Béla, New York, N. Y.	2.00
Mrs. Finta Margit, New York, N. Y.	2.00
Dombi Dénes, New York, N. Y.	2.00
Szuhaj J., New York, N. Y.	1.00
Mazalin Cs., New York, N. Y.	1.00
Hebranczi József, New York, N. Y.	1.00
Doka Ferenc, New York, N. Y.	1.00
Rády Ferencné, New York, N. Y.	1.00
Miss Louis, New York, N. Y.	1.00
Mrs. Sumanyi, New York, N. Y.	1.00
Demeter Gusztávné, New York, N. Y.	1.00
Beregszászy János, New York, N. Y.	1.00
Özv. Huszárné, New York, N. Y.	1.00
Kiss József, New York, N. Y.	1.00
Kelemen Mihályné, New York, N. Y.	1.00
Névtelen, New York, N. Y.	1.00
Perselypénz, New York, N. Y.	18.50
Lorántffy Zs. Egylet, Trenton, N. J.	25.00
Csőji Lajos és családja, Trenton, N. J.	5.00
Id. Tóth István, Trenton, N. J.	2.00
N. Varga János, Trenton, N. J.	2.00
Soltész Károly és családja	2.00
Havrankó Albertné, Trenton, N. J.	1.00
Király János, Trenton, N. J.	1.00
Rehó András, Trenton, N. J.	1.00
Mrs. Kardos, Trenton, N. J.	1.00
Szakács Lajos, Trenton, N. J.	1.00
Veréb Ferenc, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Bara Miklósné, Trenton, N. J.	1.00
Kicsiny Jánosné, Trenton, N. J.	1.00
Idonis András, Trenton, N. J.	1.00
Sipos János, Trenton, N. J.	1.00
Kun Gábor, Trenton, N. J.	1.00
Papp János, Trenton, N. J.	1.00
Varga Pál András, Trenton, N. J.	1.00
Kun András, Trenton, N. J.	1.00
Márton István, Trenton, N. J.	1.00
Füzy Imre, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Urbán Mihályné, Trenton, N. J.	1.00
Báthori Lajos, Trenton, N. J.	1.00
Kun Gyula, Trenton, N. J.	1.00
Feczák Anna, Trenton, N. J.	1.00
K. Kovács József, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Boda Andrásné, Trenton, N. J.	1.00
Bakó János, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Varga Pál Andrásné, Trenton, N. J.	1.00
Bálint Jánosné, Trenton, N. J.	1.00
Almássy Lászlóné, Trenton, N. J.	1.00
Csutor Ferencné, Trenton, N. J.	1.00
Beke Antal, Trenton, N. J.	1.00
Dóczy Jánosné, Trenton, N. J.	1.00
Péntek Miklós, Trenton, N. J.	1.00

A MAGYAR REFORMÁTUSOK hatalmas szeretetintézményének további fejlődést és sikeres mnkálkodást kíván

Garyből az acélvárosból

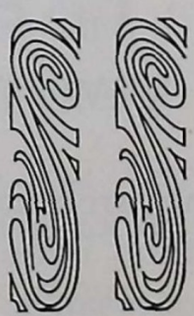

Egy segitésre mindig készen álló jóbarát.

Özv. Jánocsky Andrásné, Trenton, N. J.	1.00
Pataki Jánosné, Trenton, N. J.	1.00
Ács Ferencné, Trenton, N. J.	1.00
Ifj. Pletenyik József, Trenton, N. J.	1.00
Szabó Jánosné, Trenton, N. J.	1.00
Bajtek Lajos, Trenton, N. J.	1.00
Egri Dániel, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Szabó Istvánné, Trenton, N. J.	1.00
Ruby Sándor, Trenton, N. J.	1.00
Molnár József, Trenton, N. J.	1.00
Kvancsi István, Trenton, N. J.	1.00
B Kovács József, Trenton, N. J.	1.00
Szász Sándor, Trenton, N. J.	1.00
Tury András, Trenton, N. J.	1.00
Rostos András, Trenton, N. J.	1.00
Tusay Istvánné, Trenton, N. J.	1.00
Szathmáry József, Trenton, N. J.	1.00
Papp Miklós, Trenton, N. J.	1.00
Tóth Pál, Trenton, N. J.	1.00
Pongi József, Trenton, N. J.	1.00
Szabó József, Trenon, N. J.	1.00
Névtelen, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Tronkos Andrásné, Trenton, N. J.	—.50
Bijacskó János, Trenton, N. J.	—.50
Szabó Sándor, Trenton, N. J.	—.50
Onda András, Trenton, N. J.	—.50
Perselypénz, Trenton, N. J.	14.00
V. S. Egylet 226. Fiók, McKeesport, Pa.	10.00
Kováchy M. György, Cleveland, O.	25.00
Kováchy M. Gyula, Cleveland, O.	5.00
Özv. Kováchy M. Istvánné, Cleveland, O.	2.00
Kováchy M. Mariska, Cleveland, O.	2.00
Kováchy M. Edward, Cleveland, O.	2.00
Kováchy M. Adél, Cleveland, O.	2.00
Kováchy M. Ilonka, Cleveland, O.	2.00
Debreczeni Sándor, Daisytown, Pa.	1.00
Hajdu Sándor, Daisytown, Pa.	1.00
Kajatin Lajos, Daisytown, Pa.	1.00
Ádám József, Daisytown, Pa.	—.50
Vidák Jakab, Daisytown, Pa.	—.50
Tözer János, Daisytown, Pa.	—.50
Breznák Ferenc, Daisytown, Pa.	—.50
Hegedüs Sándor, Daisytown, Pa.	—.50
Vidák Jakab, Daisytown, Pa.	—.50
Tözér János, Daisytown, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Daisytown, Pa.	6.06
Ref. Egyház és segélyző Egylet, Pgh, Pa.	50.00
Mrs. Gulényi Róza, gyermektartás	30.00
Szent Antal Egylet, Stamford, Conn.	5.00
Jesó János és neje, Trauger, Pa.	2.00
Lengyel L. János, Trauger, Pa.	2.00
Szalán Ferencné, Trauger, Pa.	1.00
Petus János és neje, Calumet, Pa.	2.00
Özv. Csörgő Andrásné, Calumet, Pa.	1.00
Ádám Péterné, Calumet, Pa.	1.00
Id. Suba Ferenc, United, Pa.	1.00
Janiga József, United, Pa.	1.00
Gergő Péterné, Bessemer, Pa.	1.00
Rusznyák Andrásné, Margaret, Pa.	5.00
V. S. E. 163. Fiók, McKees Rocks, Pa.	10.00

Telephone: 50

FRANK J. ULLRICH

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

A magyarok között Trentonban már több mint 25 év óta végzi pontosan a temetéseket.

Hivatal: 47 Fountain Avenue.

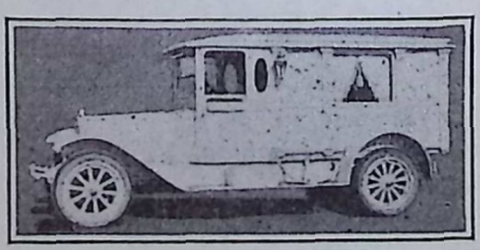

Három blockkal feljebb a trentoni csata emlékszobornál

Autók bárminő alkalomra bérelhetők.

TRENTON, NEW JERSEY.

Fisher család, Columbus, O.	5.00
Jótékony Nőegylet, Trenton, N. J.	10.00
Özv. Bucs Józsefné, gyermektartás	25.00
Ref. Női Egylet, Perth Amboy, N. J.	15.00
Erdey János, gyermektartás	25.00
Erdey János ruhára	15.00
Abary József, Zerbe, Pa.	2.00
Orosz K. János, Williamson, W. Va.	3.00
Lénárt Károly, Monongahela, Pa.	1.00
Ifj. Lénárt Károly, Monongahela, Pa.	1.00
Keresztury Károly, South Bend, Ind.	2.00
Urbán József, New Castle, Pa.	5.00
Jakab János, gyermekartás	25.00
Egyesületi Járulék Novemberre	681.55
Freud Ignátz, Johnstown, Pa.	3.00
Id. Bulykó János, Homestead, Pa.	1.50
Rigó János, Homestead, Pa.	1.00
Iszavics András, Cleveland, O.	5.00
Bolyacsics Emil, Cleveland, O.	1.00
Erni József, Cleveland, O.	1.00
Özv. Kish Ferencné, Cleveland, O.	2.00
Szanyi Dezső, Cleveland, O.	1.00
Mrs. Lovis, Cleveland, O.	—.50
R. Ruday, Cleveland, O.	—.50
Lövey Mária, Cleveland, O.	—.50
J. Hamzay, Cleveland, O.	—.50
Kormányos István, Cleveland, O.	—.50
Mrs. Kota, Cleveland, O.	—.50
Fehér József, Cleveland, O.	—.50
Kisebb adományok	—.75
Első Magyar B. S. E. Önképzőkör, Walkertown,	10.00
Lórántffy Zs. Egylet, Youngstown, O.	3.00
Nagy Bálint és neje, Pittsburgh, Pa.	2.10
V. S. E. 277. Fiók, Pittsburgh, Pa.	5.00
Bélteky Sándor és családja, Cleveland, O.	10.00
V. S. E. 33-ik Fiók, Windber, Pa.	10.00
Györke András, Darrien, Conn.	2.00
Pfiffner Aurél és neje Los Angeles, Cal.	15.50
Papp Emma, Redonda Beach, Cal.	1.00
Papp Edward, Redonda Beach, Cal.	1.00
Rákóczi Egylet 49. Whitree, N. Y.	5.00
Szegváry István és neje, Whitree, N. Y.	5.00
B. Hedmenic és neje, Whitree, N. Y.	2.00
Bertók János, Whitree, N. Y.	1.00
Szőke János, Whitree, N. Y.	1.00
Mrs. Kalody, Whitree, N. Y.	1.00
Imre József és neje, Whitree, N. Y.	1.00
Mrs. Cservenszky, Whitree, N. Y.	1.00
Nagy Jánosné, Whitree, N. Y.	1.00
Mrs. L. R. Jakson, Whitree, N. Y.	1.00
Mrs. F. J. Myers, Whitree, N. Y.	1.00
Varga István, Whitree, N. Y.	1.00
Dán György, Whitree, N. Y.	1.00
F. B. Panczy, Whitree, N. Y.	1.00
A. J. Kobler, Whitree, N. Y.	1.00
J. G. Levy, Whitree, N. Y.	1.00
Varga József, Whitree, N. Y.	1.00
Ward Máté, Whitree, N. Y.	—.50
Magyar Ref. Egylet, Chicago, Ill.	25.00

Miért szenved, ha megszabadulhat a fájdalomtól?

HA FÁJ A FOGA
SIESSEN

Dr. NOVÁK PÉTER

FOGORVOS
RENDELŐJÉBE

881 BUCKEYE ROAD,
CLEVELAND, OHIO

Dr. KNÜSLI N. PÉTER

MAGYAR ORVOS

a clevelandi Ref. If. --- Női, valamint

a Rákóczi Bs. Egylet 43-ik osztályának orvosa.

RENDEL:

Délután 2—3-ig és este 6—8-ig.
Szerdán este zárva.

11814 BUCKEYE ROAD

MORELAND THEATRE BLDG.

CLEVELAND, OHIO.

Csiczár György, Homestead, Pa.	2.00
V. B. S. E. 249. Fiók, Dayton, O.	5.00
Független Ref. Egyház ruhára	30.00
Nagy Miklós, Ligonier, Pa.	5.00
Tóth Mihály, Ligonier, Pa.	2.00
Özv. Horváth Sándorné, Ligonier, Pa.	2.00
Szopó József, Ligonier, Pa.	1.00
Szarvas Restaurant baromfiért	24.40
Mészáros Ferencné baromfiért	3.60
Fiók Albert baromfiért	4.40
Molnár Istvánné és Takács Jánosné gyüjtése	
Molnár István, Toledo, O.	5.00
Névtelen	5.00
Kigyóssy István, Toledo, O.	5.00
Dr. Farkas Gézáné, Toledo, O.	3.00
Simon P. Gyula, Toledo, O.	2.00
Paczkó M. Györgyné, Toledo, O.	2.00
Kosztyu Károly, Toledo, O.	2.00
Szalkovics Jenő, Toledo, O.	2.00
Takács Jánosné, Toledo, O.	1.00
Takács Lajos, Toledo, O.	1.00
Szücs János, Toledo, O.	1.00
Nagy Károly, Toledo, O.	1.00
Holló Antal, Toledo, O.	1.00
Özv. Bartók Gáborné, Toledo, O.	1.00
Galambos Pál, Toledo, O.	1.00
Várkóly Bertalan, Toledo, O.	1.00
Dr. Donatha Márkus, Toledo, O.	1.00
Mező József, Toledo, O.	1.00
Kosztyu Ferenc, Toledo, O.	1.00
Fisher John, Toledo, O.	1.00
Alexo István, Toledo, O.	1.00
Kolibár Imre, Toledo, O. 6	1.00
Popovics Jánosné, Toledo, O.	1.00
Orosz István, Toledo, O.	1.00
Mrs. Babai, Toledo, O.	—.50
Kovács József, Toledo, O.	—.50
Nagy Pál, Toledo, O.	—.50
Csorba József, Toledo, O.	—.50
Jakcsi János, Toledo, O.	—.50
Simon Maruzsán, Toledo, O.	—.50
Fejes Mihály, Toledo, O.	—.50
Dankó György, Toledo, O.	—.50
Mrs. M. Csizmár, Toledo, O.	—.50
Mrs. Kuchta, Toledo, O.	—.50
Ádám János, Toledo, O.	—.50
Várady Józefné, Toledo, O.	—.50
Tóth Mária, Toledo, O.	—.50
Demcsák György, Toledo, O.	—.50
Ország János, Toledo, O.	—.50
Kocsis Erzsébet, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok, Toledo, O.	4.80
Bellenics Demeterné és Ifj. Nagy József gyüjtése.	
Bacsó Pál, Toledo, O.	2.00
Kaduk János, Toledo, O.	1.00
B. Tóth István, Toledo, O.	1.00
Pocsik János, Toledo, O.	1.00
Szilágyi József, Toledo, O.	1.00
Molnár András, Toledo, O.	—.50

THE UNITED BANK
AND
TRUST COMPANY

A WEST SIDE
LEGNAGYOBB
BANKPALOTÁJA

A magyarok közkedvelt pénzintézete

Küldje a pénzét az ó-hazába a UNITED BANK által.

Hajójegyek minden hajó vonalra és a társas-utazásokra kaphatók

Utlevelet és vizumot beszerez és minden szükséges iratot kiállit.

TANÁCSOT
SZIVESEN AD

THE UNITED BANK
AND
TRUST COMPANY

Corner West 25th Street, and Lorain Avenue, CLEVELAND, OHIO.

Makos János, Toledo, O.	1.00
Bellencs Demeter, Toledo, O.	1.00
Balázs Erzsébet, Toledo, O.	1.00
Ifj. Demeter István, Toledo, O.	1.00
Nagy Imre, Toledo, O.	—.75
Fábián Dénes, Toledo, O.	—.50
Kaduk Imre, Toledo, O.	—.50
Galambos Lajos, Toledo, O.	—.50
Dombrádi Sándorné, Toledo, O.	—.50
Papp Imre, Toledo, O.	—.50
Wanyó István, Toledo, O.	—.50
Berecz Jánosné, Toledo, O.	—.50
Sipos István, Toledo, O.	—.50
Businszky Andrásné, Toledo, O.	—.50
Holló Pál, Toledo, O.	—.50
Szabó Péter, Toledo, O.	—.50
Kozló Mihály, Toledo, O.	—.50
Katona János, Toledo, O.	—.50
Dorgai József, Toledo, O.	—.50
Hunyor István, Toledo, O.	—.50
Kalán Róbert, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok, Toledo, O.	3.75
Hunyor Lajosné és Stewart Jánosné gyüjtése	
Potoczky József, Toledo, O.	1.00
Kardos Imréné, Toledo, O.	1.00
Baán László, Toledo, O.	1.00
Weiszer Zsigmond, Toledo, O.	1.00
Kocsis András, Toledo, O.	1.00
Ifj. Demeter István, Toledo, O.	1.00
Lőrincz András, Toledo, O.	—.50
Gedeon József, Toledo, O.	—.50
Jákoby János, Toledo, O.	—.50
Torda József, Toledo, O.	—.50
Csizek László, Toledo, O.	—.50
Budai Sándor, Toledo, O.	—.50
Sztupák Péter, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok	2.90
Molnár Istvánné és Kovács Endréné gyüjtése.	
Wirág János, Toledo, O.	2.00
Paczkó János, Toledo, O.	2.00
Özv. Stephán Andrásné, Toledo, O.	2.00
Juhász és Matesz, Toledo, O.	2.00
Mrs. Reid, Toledo, O.	1.00
Kiss János, Toledo, O.	1.00
Szalkovics Gergely, Toledo, O.	1.00
Sz. Varga János, Toledo, O.	1.00
Májer Pál, Toledo, O.	1.00
Varga József, Toledo, O.	1.00
P Andrusz, Toledo, O.	1.00
Keresztfalvy Antalné, Toledo, O.	1.00
Veres József, Toledo, O.	1.00
Snyir András, Toledo, O.	1.00
Orosz József, Toledo, O.	1.00
Nyitray András, Toledo, O.	1.00
Balogh J. Istvánné, Toledo, O.	1.00
Fábián Lajos, Toledo, O.	1.00
Algesz György, Toledo, O.	1.00
Bertók Gyula, Toledo, O	1.00
Lőrincz József, Toledo, O.	1.00

TOLEDOBAN

KIGYÓSSY ISTVÁN

EGYEDÜLI
MAGYAR
TEMETÉS
RENDEZŐ

2001 CONSAUL STREET,

Toledo, Ohio.

Ambulance szolgálat

TELEPHONE:

CEDAR 384 és CEDAR 2382

A szomoruságban és vigasztaló, ha kedves halottainkat magyar temetésrendező ravatalozza fel és ugy végzi a temetést, hogy a gyászolók meg ne botránkozzanak.

JAKAB ISTVÁN ÉS FIA

MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ

8923 BUCKEYE ROAD

ÉS

11713 BUCKEYE ROAD

Cleveland, Ohio.

Suba Sándor, Toledo, O.	1.00
Mrs. Albright, Toledo, O.	1.00
Keretsz István, Toledo, O.	—.60
Juhász Mihály, Toledo, O.	—.50
Virág József, Toledo, O.	—.50
Kardos Dániel, Toledo, O.	—.50
Árvai Imréné, Toledo, O.	—.50
Tóth Mihály, Toledo, O.	—.50
Nagy Mihály, Toledo, O.	—.50
Orosz Mihály, Toledo, O.	—.50
Maternyi Istvánné, Toledo, O.	—.50
Özv. Bányán Istvánné, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok	—.25
B. Tóth Istvánné és Maternyi Jánosné gyüjtése.	
Bosó Károly, Toledo, O.	1.00
Kévés Pál, Toledo, O.	1.00
Ifj. Nagy József, Toldeo, O.	1.00
Kozma Zsigmond, Toledo, O.	1.00
Farkas Mihály, Toledo, O.	1.00
Id. Nagy József, Toledo, O.	1.00
Id. Csontos István, Toledo, O.	1.00
Varga Gyula, Toledo, O.	1.00
Csobádi János, Toledo, O.	1.00
Lemniczky József, Toledo, O.	1.00
Lakatos Sándor, Toledo, O.	1.00
Pető Pál, Toledo, O.	—.50
Borics Pálné, Toledo, O.	—.50
Varga András, Toledo, O.	—.50
Bodi Pál, Toledo, O.	—.50
Polyacskó Pál, Toledo, O.	—.50
Boros Bertalan, Toledo, O.	—.50
Domonkos Gergely, Toledo, O.	—.50
Mészáros József, Toledo, O.	—.50
Kozma Lajos, Toledo, O.	—.50
Tóth István, Toledo, O.	—.50
G. Nagy János, Toledo, O.	—.50
Nagy Ferenc, Toledo, O.	—.50
Barta Lajos, Toledo, O.	—.50
Mestellér János, Toledo, O.	—.50
Ifj. Veres Ferenc, Toledo, O.	—.50
Sztrinyi Ferenc, Toledo, O.	—.50
Özv. Darmó Istvánné, Toledo, O.	—.50
Szalkovics József, Toledo, O.	—.50
Ifj. Kocsis János, Toledo, O.	—.50
Zsigrai János, Toledo, O.	—.50
Jakab János, Toledo, O.	—.50
Jakab József, Toledo, O.	—.50
Gyurkó György, Toledo, O.	—.50
Szabó Márton, Toledo, O.	—.50
Polyacskó Lajosné, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok, Toledo, O.	5.00
Bacsó Pálné és Kovács Endréné gyüjtése.	
Tárczaly István, Toledo, O.	1.00
Novák István, Toledo, O.	1.00
Nt. Bogár Lajosné, Toledo, O.	1.00
Balázs Imre, Toledo, O.	1.00
Eperjessy Károly, Toledo, O.	1.00
Szabó István, Toledo, O.	1.00
Szarka András, Toledo, O.	1.00

Kölcsönök clevelandi házakra 1-ső és 2-ik betáblázásra.

MORTGAGE-okat veszek

PÉNZKÜLDÉS A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE.

Mindennemü közjegyzői és hazai ügyeket elintézek.
Házak, automobilok és butorok tüzbiztositása.

2780 EAST 79th STREET, CLEVELAND, OHIO

Phone: Randolph 7722.

Zám István, Toledo, O.	1.00
Bonis József, Toledo, O.	1.00
Mariássy János, Toledo, O.	1.00
Td. Kovács Endréné, Toledo, O.	1.00
Juhász József, Toledo, D.	—.50
Dorogi János, Toledo, O.	—.50
Sötrick György, Toledo, O.	—.50
Hubay Lajosné, Toledo, O.	—.50
Szombati Lajosné, Toledo, O.	—.50
Kandik András, Toledo, O.	—.50
Fortuna János, Toledo, O.	—.50
Máterny János, Toledo, O.	—.50
Arvay Imre, Toledo, O.	—.50
Máté Mihály, Toledo, O.	—.50
Wisi Sebestyén, Toledo, O.	—.50
Berta Gyula, Toledo, O.	—.50
Farkas Sándor, Toledo, O.	—.50
Bukovics János, Toledo, O.	—.50
Doszoply István, Toledo, O.	—.50
Matány József, Toledo, O.	—.50
Torok József, Toledo, O.	—.50
Szőr Sámuel, Toledo, O.	—.50
Füzessy János, Toledo, O.	—.50
Molnár András, Toledo, O.	—.50
Was István, Toledo, O.	—.50
Kécsmár Ferenc, Toledo, O.	—.50
Lukács József, Toledo, O.	—.50
Krusovsky Ferenc, Toledo, O.	—.50
Singlár János, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok	7.50
Répássy Károlyné gyüjtése, Toledo, O.	
Tóka Gyula, Toledo, O.	1.00
Filyó István, Toledo, O.	1.00
Mrs. Sütő, Toledo, O.	1.00
Hirshell Brothers, Toledo, O.	1.00
F. Varga István, Toledo, O.	1.00
Köles István, Toledo, O.	—.50
Gyuncsik Istvánné, Toledo, O.	1.00
Pülöp János, Toledo, O.	1.00
Molnár Teréz, Toledo, O.	—.50
Urbáni István, Toledo, O.	—.50
Szalkay Ilona, Toledo, O.	—.50
Kovács Mihályné, Toledo, O.	—.50
Osztrofin Mihály, Toledo, O.	—.50
Köles Ferencné, Toledo, O.	—.50
Oláh Mihály, Toledo, O.	—.50
Zagva Pál, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok, Toledo, O.	4.20
Boldog Bálintné és Komáromi Erzsike gyüjtése.	
Td. Harsányi Istvánné, Toledo, O.	1.00
Szabó Gargely, Toledo, O.	1.00
Tóth József, Toledo, O.	1.00
Tóth István, Toledo, O.	1.00
Id. Ambrus István, Toledo, O.	1.00
Gáspár Vince, Toledo, O.	1.00
Balogh Lajos, Toledo, O.	1.00
Szombathy Andrásné, Toledo, O.	—.50
Petrella Mihályné, Toledo, O.	—.50
Lacza Mihály, Toledo, O.	—.50
Szücs István, Toledo, O.	—.50
Tóth András, Toledo, O.	—.50
Kocsis Lajos, Toledo, O.	—.50
Szabó Irén, Toledo, O.	—.50
Petők Sándor, Toledo, O.	—.50
Kisebb adományok	4.35
Ref. Női Egylet,	25.00
Lorántffy Zs. Női Egylet, Toledo, O.	61.40
Fucskó János, Lathrop, Mich.	5.00
Kalassay Sárika, Urasztali Terítő	32.18
Özv. Horváth Sándorné papszékre	50.00
Kusztus Árpádné ruhára	23.50
Szalay Józsefné, ruhára	28.85
Bükk Péter baromfiért	7.20
Gergely Ferenc baromfiért	3.60
Fiók Albert baromfiért	5.60
Tojásért	6.60
Tüzbiztositásért	1752.80
Összesen	5039.36

KIADÁSOK DECEMBERBEN.

Utalvány és Checkszám	Kinek és miért fizettünk?	Összeg
431.	H. E .Vance kenyérért	$ 105.20
432.	Westmoreland Grocery, élelmiszer	201.89
433.	Latrobe Grocery, élelmiszer	52.29
434.	L. H. Parke Co.	64.70
435.	Greensburgh Produce, élelmiszer	85.03
436.	Pittsburgh Provision, élelmiszer	23.31
437.	J. Sharwell, ruhanemü	148.54
438.	Benn Klein ruhanemü	219.01
439.	Kalassay Sárika Nov. fizetés	85.00
440.	Szalay Józsefné, Nov. fizetés	50.00
441.	Horváth Sándorné, Nov .fizetés	45.00
442.	Tóth István, Nov. fizetés	40.00
443.	Kusztus Árpádné, Nov. fizetés	30.00
444.	Tóth Mihály, Nov. fizetés	70.00
445.	Nagy Miklós, Nov. fizetés	50.00
446.	Tóth Lajos, Nov. fizetés	30.00
447.	Kalerd Laboratory, gyógyszer	40.60
448.	Latrobe Laundry, mosás	27.14
449.	C. M. McClune, tüzbiztositás	113.00
450.	C. W. Overcash tüzbiztositás	52.46
451.	Ralph E. Knox szénért	30.00
452.	J. R. Bitner festésért	143.20
453.	D. A. Geeting ács munkáért	134.35
454.	George Hargnett ács munkáért	121.55
455.	L. W. Darr épitési anyag	596.32
456.	Swank Hardware Co. berendezés	120.40
457.	Penn Traffic Co. berendezés	88.88
458.	Pgh Stained Glass, ablakokért	303.00
459.	F. Weimer, plaszterozás 2-ik részlet	200.00
460.	Rev. Komjáthy Ernő, Dec. fizetés	125.00
461.	Expert Printing Co. 3-ik részlet	250.00
462.	Kalassay Snádor, folyó kiadások	247.75
463.	Gyülési költség	9.40
464.	Rev. Komjáthy Ernő, utiköltcégei	167.40
465.	F. R. Gettemy takarmány	200.00
	Összesen	$4,270.62

ZÁRLAT.

Maradvány Novemberröl	$ 390.46
Bevétel December hónapban	5034.36
Összesen	$5,434.82
A kiadás volt	4,270.62
A maradvány	$1,164.20

JANUÁR HAVI SZÁMADÁS.

Erdey Ferenc templomra	10.00
Dr. Nagy János, Elizabeth, N. J.	1.00
Bukva N., Elizabeth, N. J.	—.50
Lebovitz Sámuel, Elizabeth, N. J.	—.50
Széles Bertalan, Clinton Corners, N. Y.	2.00
Novák János, gyermektartás	20.00
Dankó András, gyermektartás	25.00
Ádám Ferenc gyüjtése:	
Ádám Ferenc és családja, Daisytown, Pa.	3.00
Berczik János és családja, Daisytown, Pa.	2.50
Varga József, Daisytown, Pa.	2.00
Orosz Bertalan, Daisytown, Pa.	1.50
Javorsky István, Daisytown, Pa.	1.00
Molnár István, Daisytown, Pa.	1.00
Gyurán Elemér, Daisytown, Pa.	1.00
Váry János, Daisytown, Pa.	1.00
Galvacky György, Daisytown, Pa.	1.00
Varga Elek, Daisytown, Pa.	1.00
Maskány Pál, Daisytown, Pa.	1.00
Onda Mihály, Daisytown, Pa.	1.00
Orosz Mihály, Daisytown, Pa.	1.00
Benkő József, Daisytown, Pa.	1.00
Yager Gyula, Daisytown, Pa.	1.00
Kovács József, Daisytown, Pa.	1.00
John Dropp, Jr., Daisytown, Pa.	1.00
Szántó István, Daisytown, Pa.	1.00
Névtelen, Daisytown, Pa.	1.00
Herskovics, Daisytown, Pa.	—.50
Smelko Albert, Daisytown, Pa.	—.50
Liptsák Márton, Daisytown, Pa.	—.50
Madvey János, Daisytown, Pa.	—.50
Dudás Ferenc, Daisytown, Pa.	—.50
Földi Ferenc, Daisytown, Pa.	—.50
Barna Antal, Daisytown, Pa.	—.50
Szalár István, Daisytown, Pa.	—.50
Csucskó János, Daisytown, Pa.	—.50
Benkő Pál, Daisytown, Pa.	—.50
Konyecsni Lajos, Daisytown, Pa.	—.50
Konyecsni János, Daisytown, Pa.	—.50
Molnár István, Daisytown, Pa.	—.50
Kapách Kálmán, Daisytown, Pa.	—.50
Bodnár József, Daisytown, Pa.	—.50
Bejcse Lajos, Daisytown, Pa.	—.50
Podnathó József, Daisytown, Pa.	—.50
Forgács József, Daisytown, Pa.	—.50
Szupcsák Sándor, Daisytown, Pa.	—.50
Palfi Ferenc, Daisytown, Pa.	—.50
Szatkó Béla, Daisytown, Pa.	—.50
Galuska Pál, Daisytown, Pa.	—.50
István János, Daisytown, Pa.	—.50
Greckó Sándor, Daisytown, Pa.	—.50

Telephone:
Bell Mellrose 0250-—0251

FRANK G. NUNN SON & CO.

TEMETKEZÉSI
VÁLLALKOZÓ,
BALZSAMOZÓ.

Magyar alkalmazott:

NAGY LAJOS

Automobile szolgálat.
Előzékeny kiszolgálás.

3924 LORAIN AVENUE.
A Turn Hallal szemben.

Telephone: Harvard 1836

Clevelandban a West Sideon a legkeresettebb

MAGYAR FOGORVOS

Dr. CYPRUS ISTVÁN

Lorain St. Bank épületében, a LORAIN STREET és Fulton Road szögletén.

CLEVELAND, OHIO.

Ha gyöngéd, szakavatott orvoslást kiván, mikor a FOGA FÁJ, őt keresse fel.

Tóth János, Daisytown, Pa.	—.50
Magyar János, Daisytown, Pa.	1.00
Kisebb adományok, Daisytown, Pa.	2.50
Rozgonyi József, gyermektartás	25.00
Rozgonyi József, templomra	5.00
Wasárnapi Iskola, Lackawanna, N. Y.	20.60
Básty Lajos, Lackawanna, N. Y.	1.00
Ref. Egyesület, 163. Chicago, Ill. templomra	15.00
Dr. Babáck Márton, Johnstown, Pa.	10.00
Görömbey Sámuel, naptár	1.00
F. O. Fowler, Ligonier, Pa.	10.00
Tályi Ferenc, naptárért	2.50
Rev. Samuel Horváth, naptárért	12.50
Első Ref. Egyház, Cleveland, Ohio	120.00
Warga József, naptárért	—.50
Szopó József, naptárért	—.50
Ref. Egyház, West Chicago, Ill.	10.00
Standard Clothing Co., W. Chicago, Ill.	5.00
Segély Egylet, West Chicago, Ill.	10.00
Hronyecz Györgyné, West Chicago, Ill.	5.00
Özv. Virág Andrásné, West Chicago, Ill.	5.00
László H. Leo, West Chicago, Ill.	5.00
Petrovics Jenő, West Chicago, Ill.	5.00
Rev. Hankó M. Gyula, West Chicago, Ill.	5.00
Wasárnapi Iskola, South River, N. J.	18.60
Özv. Uhlyák Jánosné, South River, N. J.	1.00
Rev. Babinsky, naptár hirdetésekért	17.50
Rev. Fehér Mihály, naptár	1.00
Gyenis Lydia, Bridgeport, Conn.	1.00
Fazekas F. Gábor, Bridgeport, Conn.	1.00
Csuka István, Bridgeport, Conn.	—.50
Béldeczky Istvánné, Bridgeport, Conn.	—.50
Mrs. Heredovsky, Bridgeport, Pa.	—.50
Kisebb Adományok, Bridgeport, Conn.	1.93
Bartha János, Garfield, N. J.	5.00
V. S. Egylet, 8. Johnstown, Pa.	10.00
Vécsey Margit, Pittsburgh, Pa.	1.00
Tóth Béla, Lancaster, Pa	5.00
Penna Trust Co., gyermektartás	12.50
Lorántffy Zs. Egylet, Youngstown, O.	7.00
Ref. Ifjak adománya, Dayton, Ohio	27.50
L. A. Weaver and Son, tojásért	12.00
Vida Erzsike, Redondo Beach, Cal.	1.00
Jakab János, ruhára	10.00
Vajda Andrásné, Scranton, Pa.	2.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Kálmán János, gyermektartás	25.00
Kövér Sándor, templomra	35.00
Ref. Egyház, McKeesport, Pa.	126.56
Demjén József, McKeesport, Pa.	9.00
Dobos Sándor, McKeesport, Pa.	1.00
Ifj. Gavallér József, McKeesport, Pa.	1.00
Tamássy Sámuel, McKeesport, Pa.	1.00
Danyi János, naptárért	5.00
Bélteky Sándor, naptárért	—.60
Kövér Sándor, fényképért	1.00
Ernest Walker, naptárért	—.50
Gáll József, gyermektartás	30.00
Mrs. Gulényi, gyermektartás	30.00
Péntek József, Homestead, Pa.	2.00

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

FISHER & OWEN

101--103 HAZELWOOD AVE., PITTSURGH, PA.

Temetések rendezését mindenkor a legalcsóbb áron vállalja el.

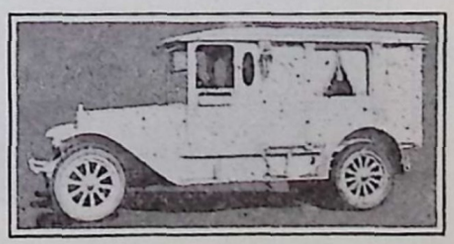

Kocsikat és automobilokat kölcsönöz lakodalmakra, keresztelésekre.

HIVHATJÁK AKÁR NAPPAL, AKÁR ÉJJEL.

Telefon a hivatalban: 1165 HAZEL.

Lakása: Ugyanabban az épületben.

Bell Telephone Co., visszatérités	—.45
Ref. Egyház, Youngstown, Ohio	13.00
H. O. Hornberger Co., Pittsburgh, Pa.	12.50
Farkas Lajos, naptárért	5.00
David Raymond, South Norwalk, Conn.	10.00
Seifer Furniture Co., E. Chicago, Ind.	10.00
East Chicago Tire Shop	5.00
Fisher and Owen, Pittsburgh, Pa.	15.00
Barna János, South Bend, Ind.	5.00
Tóth State Bank, South Bend, Ind.	10.00
Kósa Edward, naptárért	1.00
Vitárius Béla, New York, N. Y.	25.00
Old Phoenix Bank, Medina, Ohio	15.00
Rákóczi E. 24-ik fiókja, Elizabeth, N. J.	6.10
Munkás Bs. Szövetség, East Pittsburg, Pa.	25.00
Varga József, gyermektartás	60.00
Dr. Knüsli Péter, Cleveland, Ohio	10.00
Ref. Egyház, East Chicago, Ind.	60.00
Ref. Nőegylet, East Chicago, Ind.	60.00
Peoples Bottling Co., Akron, Ohio	5.00
Rákóczi Bs. Egylet, Bridgeport, Conn.	50.00
Hazelwood Sav. and Trust Co., Pgh, Pa.	30.00
J. Wagner, Chicago, Ill.	15.00
Stevenson-Benkő, South Chicago, Ill.	15.00
Keresztury Károly	5.00
United Bank, Cleveland, O.	15.00
Brenner Bros., Chicago, Ill.	5.00
Finna Co., Chicago, Ill.	10.00
Felson Trading Co., Chicago, Ill.	10.00
A. D. Campbell, Beaverfalls, Pa.	15.00
Frimmel János, Indiana Harbor	10.00
Vascak János, Youngston, Ohio	15.00
Duquesne Trust Co., Duquesne, Pa.	30.00
Baksa Lajos, Lackawanna, N. Y.	3.00
Horváth Mihály, Aliquippa, Pa.	1.00
Hámory V. Gusztáv, Youngstown, Ohio	10.00
Gyarmathy József, Gary, Ind.	10.00
Balogh István, gyermektartás	25.00
Breiner Sámuel, Bridgeport, Conn.	5.00
Szabó Sándor, South Bend, Ind.	5.00
Zorahán Mihály, South Bend, Ind.	10.00
Magyar Anyák Köre, Pittsburgh, Pa.	10.00
Major György, naptárért	1.00
Bs. S. Sandock, South Bend, Ind.	5.00
South Norwalk Trust Co., S. Norwalk, Conn.	10.00
Tóth Lajos, South Bend, Ind.	5.00
Imre Gerson, naptártért	1.00
Bessenyődy Gáspár, Akron, Ohio	10.00
Nagy István, naptárért	2.00
Guarantee Title Trust Co., Johnstown, Pa.	10.00
Monoky István, naptárért	—.50
Óhegyi János, templomra	2.00
North End Coal Co., Bridgeport, Conn	10.00
Biczo Ferenc, Detroit, Mich.	15.00
Özv. Bucs Józsefné, gyermektartás	25.00
Rev. Kovács Béla, naptárért	5.00
Pethő Istvánné, naptárért	1.00
Eperjessy István, naptárért	11.16
Nagybizottság, Duquesne, Pa.	10.00
Ref. Női Egylet, Springdale, Pa.	25.00

Telefonok: AUTOMATIC 40235.

East Youngstowni irodában

Bell: STRUTHERS 50186.

A lakásban: AUTOMATIC 40235.

45 Washington Street

AUTOMATIC: 777841.

VASCÁK G. JÓZSEF

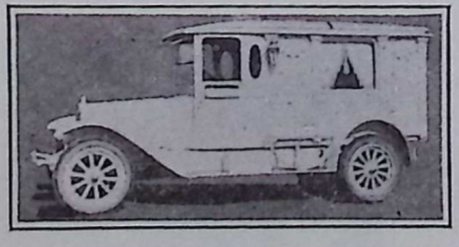

Az egyedüli MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ Youngstown, Ohioban.

Szomoru helyzetben vigasztalás a fontos.
Nálam előzékeny kiszolgálásban részesül.

238 E. BOARDMAN ST., YOUNGSTOWN, OHIO

Automobil és ambulance szolgált.

Czomba Károlyné, Carteret, N. J.	1.00
Vincze Judit, Carteret, N. J.	1.00
Kántálásból, Carteret, N. J.	—.50
Kiss Emil, New York, N. Y.	10.00
Vegyes dolgokért, Ligonier, Pa.	5.35
Kövér Sándor, Johnstown, Pa.	20.00
Dr. Nánássy Lajos, Perth Amboy	20.00
Dr. Tóth Sándor, Lancaster, Pa.	20.00
Kovách y György Miklós, Cleveland, Ohio	20.00
Molnár István, Toledo, Ohio	25.00
Monoky István, Bridgeport, Conn.	15.00
Köteles István, Bridgeport, Conn.	15.00
Turfa Sándor, Donora, Pa.	15.00
Rev. Hankó Gyula, Chicago, Ill.	5.00
Rev. Takaró Géza, New York, N. Y.	5.00
Rev. Kovács Andor, Leechburg, Pa.	5.00
Rev. Borsy Kerekes György, Youngstown, O.	5.00
Rev. Vincze Károly, Carteret, N. J.	30.00
Dr. Nánássy Lajos, templomra	25.00
Molnár István, templomra	25.00
Novák Lajos, Elizabeth, Pa.	5.00
Dr. Tóth Sándor, naptárért	5.00
Monoky István, hirdetésekért	18.00
A tanitónő fizetése	85.00
Komjáthy Ernő kölcsöne és kamat	604.00
Egyesületi járulék decemberre	423.60
Csipő Lajos, Perth Amboy, N. J.	15.00
Kassay Károly, Chicago, Ill.	5.00
Jakab János, gyermektartás	25.00
Csapó János, naptárért	8.00
Imre Gerson, gyermektartás	25.00
Mészáros Ferencné, tojásért	1.20
Rev. Hámory Lajos, napárért	12.50
Citizens Trust Co., Canonsburg, Pa.	15.00
Frank Ulrich, Trenton, N. J.	15.00
Tenkely János, East Chicago, Ind.	10.00
First National Bank, South Bend, Ind.	15.00
Lorántffy Zs. Egylet, Youngstown, O.	5.00
Union Trust Co., Cleveland, O.	25.00
Dr. E. Rosenberg, Cleveland, Ohio	15.00
Kusztos Árpádné, templomra	25.00
Tóth Mihály, templomra	100.00
Nagy Miklós, templomra	10.00
Lakatos Józsefné, baromfiért	5.00
Molnár Istvánné, tollért	5.00
Horváth Sándorné, telephonért	1.00
Fleischer Imréné, tojásért	1.25
Perselypénz, Pittsburgh, Pa.	2.00
Különbözet Decemberről	3.04
Összesen	3,360.54

TELEPHONE: 4237 vagy 9415-T.

TÓTH ISTVÁN

FÜSZER ÜZLETÉBEN ÉS MÉSZÁRSZÉKÉBEN

Csakis elsőrangu friss és füstölt husok és egyébféle háztartási cikkek vannak raktáron. Szarvas marhákat, borjukat, disznókat, apró marhákt vesz és elad.

Előzékeny kiszolgálás.

TÓTH ISTVÁN

MÉSZÁROS ÉS HENTES

620 STEEL STREET, YOUNGSTOWN, OHIO.

KIADÁSOK JANUÁRBAN.

1. H. E. Vance, kenyérszámla	80.40
2. Westmoreland Grocery, élelmiszer	100.00
3. Greensburgh Produce, élelmiszer	31.60
4. Roy H. Buel, élelmiszer	60.00
5. Jacob Peterson, ruhanemü	61.25
6. Berney Bros., felszerelés	163.88
7. Kalassay Sárika, dec. fizetés	85.00
8. Szalay Józsefné, dec. fizetés	50.00
9. Horváth Sándorné, dec. fizetés	45.00
10. Kusztos Árpádné, dec. fizetés	30.00
11. Tóth István, dec. fizetés	40.00
12. Tóth Mihály, dec. fizetés	70.00
13. Nagy Miklós, dec. fizetés	50.00
14. Tóth Lajos, dec. fizetés	30.00
15. Ralph E. Knox, szénért	43.00
16. Latrobe Laundry, mosásáért	81.82
17. Ligonier Pharmacy, gyógyszerért	8.75
18. The McCloy Co., irodaszerek	17.88
19. Expert Printing Co., IV. részlet	250.00
20. Chas. M. Shoup, tüzbiztositás	130.62
21. H. O. Hornberger Co., tüzbiztositás	84.75
22. L. W. Darr, épitkezési anyag	573.08
23. Frank Houpt, fürdőszobáért	250.00
24. D. M. Foulton, papirozásért	186.39
25. D. H. Roob, villanyszerelés	77.26
26. F. O. Fowler, bádogos munka	81.47
27. Kenneth Weimer, plaszterozás	15.00
28. J. R. Bitner, festés	86.70
29. S. H. Sweeney, berendezés	193.21
30. J. Harvey Miller, takarmány	156.22
31. J. H. Hoffer, takarmány	24.25
32. Ed. Grombach, szijgyártó	134.77
33. J. W. McDowell, kovács-kerékgyártó	62.67
34. Wilpen Taxi Co., szállitás	46.00
35. Salings, vegyes	10.59
36. Kalassay Sándornak takarmányért	133.29
37. Kalassay Sándornak, folyó kiadás	182.07
38. Ligonier Flouring Mills, takarmány	216.30
39. Gyülési Költség	7.60
40. American Agri. Chemical Co., mütrágya	184.78
41. Tóth Mihály januári fizetése	70.00
Összesen	4,206.48

ZÁRLAT.

Maradvány decemberről	1,164.20
Bevétel januárban	3.360.54
	4,524.74
Kiadás Januárban	4,206.48
	318.26
Maradvány a bankban	949.73

MONONGAHELA TRUST CO.

8-ik és AMIGHTY UTCÁK SARKÁN, Homestead, Pa.

Mindenkinek saját érdeke világosan azt javasolja, hogy pénzügyeinek lebonyolitásával forduljon teljes bizalommal a **Monongahela Trust Company Bankhoz** azért, mivel ez az **erős Állami Bank** nem spekulál honfitársainak reábizott pénzével, ügyfeleit nem szédelgi, hanem szorosan az **Állanmi Banktörvény** keretén belül müködik és mindenkit becsülettel kiszolgál.

VAGYONA TÖBB MINT 10 MILLIÓ DOLLÁR.

Bankbetétekre négy százalék kamat.

Pénzküldés. Hajójegy eladás. Közjegyzőség.

J. BÁNÓ, üzletvezető, állami közjegyző.

FEBRUÁR HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József gyermetartás	25.00
Kálmán János gyermektartás	25.00
Kálmán János, McKeesport, Pa.	1.00
Baalogh István gyermektartás	12.50
Baalogh István naptárért	—.50
Frank J. Houpt, Ligonier, Pa.	10.00
H. E. Vance, Ligonier, Pa.	10.00
L. B. Weller, Ligonier, Pa.	12.50
Hadmagy Mihály naptárért	2.50
Fodor Sándor és neje, Cleveland, O.	25.00
Fekete György és neje, Cleveland, Ohio	5.00
Kara András, Cleveland, Ohio	1.00
Kovács Margitka, Cleveland, Ohio	1.00
Özv. Csoltó Lajosné, Cleveland, Ohio	—.50
Kiss és fia, Detroit, Mich.	10.00
Dr. Petrás Andor, South Bend, Ind.	10.00
Szabó János, naptárért	2.50
Kondor Sándorné, naptárért	2.50
Molnár István, gyermektartás	25.00
Id. Lengyel János, Cleveland, Ohio	10.00
Boszlay Gábor, Cleveland, Ohio	5.00
Rózsás Sándor, naptárért	2.50
Kupinczai Mátyásné, ruhára	5.00
Demeter Gusztáv New York, N. Y.	1.00
Mrs. Takács, New York, N. Y.	—.50
Kasnya Kálmán, New York, N. Y.	—.50
Kisebb adományok	—.50
Doldesma és Klein, Kalamazoo, Mich.	10.00
Sóltész Bálint, naptárért	3.50
John Morfis, Indiana-Harbor, Ind.	5.00
Bai János, naptárért	2.50
Novotnik István	2.50
Witzen L. József	—.50
Witzen L. Józsefné, Barnesboro, Pa.	—.50
Garanyi János, naptárért	2.50
Twin City Coal Co., Indiana Harbor, Ind.	10.00
Hornik Pál, Johnstown, Pa.	10.00
Tóth István, Youngstown, Ohio	15.00
Pecsók Pál, Cleveland, Ohio	15.00
Gallay Géza, naptárért	2.50
Törös Mihály	2.50
Major János	5.00
Werbi Sándor, Whitsett, Pa.	5.00
Werhovay B. E. 23-ik fiókja	3.00
Barna István, naptárért	5.00
Ray Buckles, South Bend, Ind.	5.00
Kalerd Laboratories, Pittsburgh, Pa.	15.00
George Edwards, Pittsburgh, Pa.	10.00
Tóth Mihály, naptárért	1.00
Penna Trust Co., gyermektartás	12.50
Tukacs Gedeon, naptárért	5.00
United States National Bank, Johnstown, Pa.	30.00
Rev. Nagy Emil, Bethlehem, Pa.	30.00
Lancaster Trust Co., Lancaster, Pa.	30.00
Kigyóssy István, Toledo, Ohio	10.00
Wida Antal, Cleveland, Ohio	1.00
Wida Erzsike, Cleveland, Ohio	1.00
Mrs. Róza Gulényi, gyermektartás	30.00
Kish János, naptárért	2.50
Kish Erzsike, Newark, N. J.	1.00

Telefonok:
Cherry 3382 és Cedar 0197.

MAGYAR CUKRÁSZDA
a SERESS CUKRÁSZDÁJA

THE HELMINA BAKING CO.

3130 Lorain Avenue
és
11913 Euclid Avenue.

Sütőde 1535 W. 32nd Street,
CLEVELAND, O.

Mindenféle friss sütemény mindenkor kapható.

Lakodalmi és születésnapi tortákat itt rendeljen.

Telefon Melrose: 2908.

A halálesetek nagy szomoruságát nagyban enyhiti, ha a temetésrendező figyelmes. Ha figyelmes temetésrendezőt akar, hivja

BODNÁR A. LAJOST,

akinek temetkezési intézete

3929 Lorain Ave.

CLEVELAND, O.

található. --- Kocsik és székek minden alkalomra.

First Calumet Trust, East Chicago, Ind.	10.00
Szabó Bálint, naptárért	5.00
Robert Henessy, Buffalo, N. Y.	15.00
Gáll József, gyermektartás	30.00
Gáll József, naptárért	—.50
Vadon Mariska, Richmond Hill, N. Y.	5.00
Novák János, gyermektartás	20.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Ref. Egyház, Racine, Wisc.	10.00
Gegus Testvérek, Detroit, Mich.	10.00
Chesterfield Florist, Chicago, Ill.	10.00
S. A. Fele Packing, Co. Gary, Ind.	10.00
J. Drenka, naptárért	2.50
Salamon János	1.50
Rev. Böszörményi István	37.50
V. S. Egylet—239, Stamford, Conn.	5.00
Monus János, Stamford, Conn.	2.00
Kelemen András, Stamford, Conn.	1.00
Körössy Zsuzsánna, Stamford, Conn.	1.00
Berney Bros. Johnstown, Pa.	15.00
Lorántffy Zs. Egylet, Youngstown, Ohio	5.00
Vertitus Péterné, naptárért	3.00
Rev. Papp Károly, hirdetésért	10.50
Bacher Gyula, Philadelphia, Pa.	10.00
Rev. Várady Arthur, naptárért	12.50
Kandrács Jenőné, McMechen, W. Va.	1.00
Rev. Márton Sándor, naptárért	12.50
Rev. Pampl Rudolf, naptárért	5.00
Görömbey Balázs, Philadelphia, Pa.	10.00
Mrs. Raday, Philadelphia, Pa.	5.00
Özv. Diószeghy Jánosné, Philadelphia, Pa.	3.00
Debrei Sándorné, Philadelphia, Pa.	3.00
Malacsics Antalné, Philadelphia, Pa.	2.00
Zsarkovics Simonné, Philadelphia, Pa.	1.00
Mrs. Spencer, Philadelphia, Pa.	1.00
Sánta Gusztáv, Philadelphia, Pa.	1.00
Lesnyanszky András, Philadelphia, Pa.	1.00
Korán István, Philadelphia, Pa.	1.00
Hamoza Márton, Philadelphia, Pa.	1.00
Ifj. Diószeghy János, Philadelphia, Pa.	1.00
Takács Miklósné, Philadelphia, Pa.	1.00
Kisebb adományok	1.00
Független Ref. Egyház, New York, N. Y.	17.00
Teleky Pál, New York, N. Y.	3.00
Kiss Károly, New York, N. Y.	2.00
Petró Kálmán, New York, N. Y.	2.00
Bacsó István, New York, N. Y.	2.00
Buzás János, Ntw York, N. Y.	10.00
Dudás János, Cliffside, N. Y.	5.00
Koszta Ferencné, Cliffside, N. Y.	5.00
Kendi Ferenc, Cliffside, N. Y.	1.00
Szabó Ferenc, Cliffside, N. Y.	1.00
B. Tóth Jánosné, Cliffside, N. Y.	1.00
Kulcsár Jánosné, Cliffside, N. Y.	1.00
Juhász József, Cliffside, N. Y.	1.00
Sári Györgyné, Cliffside, N. Y.	1.00
Laczkó Andrásné, Cliffside, N. Y.	1.00
Ésik András, Cliffside, N. Y.	1.00
Szücs József, Cliffside, N. Y.	1.00
Szajkó Mihály, Cliffside, N. Y.	1.00
Terney Gábor, Cliffside, N. Y.	1.00

SZEKERESS

FÉNYKÉPÉSZ

3252 LORAIN AVENUE,

CLEVELAND, OHIO.

ARCKÉPEK élethü tökéletes kivitelben.

CSOPORTKÉPEK müvészi összeállitásban.

FELVÉTELEK ugy napos, mint borus időben.

Nélkülözhetetlen minden házban

A KREJCI-FÉLE VALÓDI

FEHÉRKERESZT SÓSBORSZESZ

Egyedüli készitője:

KREJCI FEHÉRKERESZT GYÓGYSZERTÁRA

WEST 26-IK UTCA ÉS LORAIN AVE. SARKÁN, CLEVELAND, OHIO.

Horváth János, Cliffside, N. Y.	1.00
Sári Józsefné, Cliffside, N. Y.	1.00
Jackó István, Cliffside, N. Y.	1.00
Takács Mihály, Cliffside, N. Y.	2.00
Nagy Antal, Franklin Furnace, N. J.	1.00
Bene András, Franklin Furnace, N. J.	1.00
Troskó András, Franklin Furnace, N. Y.	1.00
Sütő Ferenc, Franklin Furnace, N. J.	1.00
Csuka István, Franklin Furnace, N. J.	1.00
Molnár Miklós, Franklin Furnace, N. J.	1.00
Bánky Elek, Franklin Furnace, N. J.	1.00
Petro Mihály, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Hazekas Sándor, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Szilágyi István, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Fehér József, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Kozma István, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Szilassy Lajos, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Lagyva János, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Nagy József, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Keresztessy János, Franklin Furnace, N. J.	—.50
Szabó P. József Franklin Furnace, N. J.	—.50
Kisebb adományok	1.00
State St. Egyház, Bridgeport, Conn.	30.00
Szacsari István, Bridgeport, Conn.	2.00
Nehéz István, Bridgeport, Conn.	1.00
Meskó Mihály, Bridgeport, Conn.	1.00
Bán József, Bridgeport, Conn.	1.00
Markus János, Bridgeport, Conn.	—.50
Nagy László, Bridgeport, Conn.	—.50
Pavel Mihály, Bridgeport, Conn.	—.50
Hornyák János, Bridgeport, Conn.	—.50
Buda János, Bridgeport, Conn.	—.50
Buda István, Bridgeport, Conn.	—.50
Szaszák István, Bridgeport, Conn.	—.50
Fancelki Mihály, Bridgeport, Conn.	—.25
Özv. Törpe Gusztávné, Wallingford, Conn.	1.00
Gere Miklósné, Wallingford, Conn.	1.00
Gere Andrásné, Wallingford, Conn.	1.00
Perselypénz és adomány, Wharton, N. J.	10.55
Papp Bertalan és cs., Wharton, N. J.	5.00
Rev. Dezső János, naptárért,	5.00
Csatlakozott Egyház, Trenton, N. J.	35.00
116-ik utcai Egyház, New York, N. Y.	52.65
Rev. Gulyás András, naptárért	5.00
Horkay Lajos, Perth Amboy, N. J.	15.00
Szaloky Pál, Phillipsburgh, Pa.	10.00
Dr. Balas Béla, Brownsville, Pa.	5.00
Rigó János, naptárért	17.50
Szabó János, naptárért	2.50
Rev. Bakay Árpád, naptárért	12.50
Monongahela Trust Co., Homestead, Pa.	15.00
Szumtkai Sándor, Circo, Va., naptárért	2.50
Dankó András, gyermektartás	25.00
Özv. Bucs Józsefné, gyermektartás	25.00
Szabó Balázs, naptárért	3.00
Ref. Egyház, Los Anegeles	12.50
Korcsmáros József, gyermektartás	50.00
Varga József, gyermektartás	60.00
Vokali András, naptárért	2.50
Buksa János	5.00
Rev. Gulyás András	2.50

Telefon: Washington 5184

ELSŐRENDŰ
FÉNYKÉPEKET KÉSZIT

OSVÁTH JÓZSEF

Fényképészeti Müterme

11805 Buckeye Road

CLEVELAND, OHIO.

Családi fénykép felvételekre a legnagyobb gondot forditja. Próbálja meg.

Lakás telefon: Fairmont 0217.

Iroda telefon: Washington 4529.

Dr. J. J. BOLDIZSÁR

MAGYAR ORVOS ÉS SEBÉSZ

11803 Buckeye Road

CLEVELAND, O.

Hivatalos órák: Délután 2—4-ig. Este 7—8-ig. Vasárnap megállapodás szerint.

Telefon: Melrose 2086.

PRÓBÁLJON EGY FONT KÁVÉT NÁLUNK

EUGENE CSUTORÁS

Friss és füstölt husból nagy választék.

3103 Lorain Avenue,

CLEVELAND, OHIO.

Amboy Furniture Co., Perth Amboy, N. J.	15.00
Dr. Novák Péter, Cleveland, O.	10.00
Gyabnár János naptárért	5.00
Pongrácz Studio, Akron, O	5.00
Özv. Klinek Jánosné, Cleveland, O.	5.00
Papp Károly naptárért	2.50
Lorántffy Zs. Egylet, Youngstown, O.	5.00
Robert Martin, Ligonier, Pa.	10.00
First National Bank, Ligonier, Pa.	30.00
Benn. Kleine	10.00
L. A. Weaver and Son	10.00
Rev. Hady Albert, naptárért	5.00
Szmutka Sándor, Circo, W. Va.	1.00
L. A. Weaver and Son, Ligonier, Pa.	30.00
D. H. Robb	10.00
Jakab János, gyermektartás	25.00
Takács János, naptárért	2.50
Egyesületi járulék januárra	368.00
Füzy Béla, East Chicago, Ind.	5.00
Rev. Bodor Dániel, naptárért	12.50
Konta Sándor, New York. N. Y.	300.00
Thompson and Zimmermann, Chicago, Ill.	15.00
Lőrinc András, naptárért	1.00
Rev. Kardos József	12.50
Frank G. Nunn, Cleveland, Ohio	10.00
Patkó Gábor, naptárért	10.00
Emry József	2.50
Vörösmarty János, Bethlehem, Pa.	2.00
Pozsgay Imre, naptárért	5.00
Mrs. Julia Namm, India Harbor, Ind.	5.00
Ref. Betegsegélyző Egylet, Conneaut, Ohio	15.00
Csapó János, naptárért	4.00
Ligonier Pharmacy	10.00
Papp Emma, Redondo Beach, Cal.	1.00
Gergely Ferenc, tojásért	1.20
Összesen:	2279.25

KIADÁSOK

Utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk	Összeg
42.	H. E. Vance, kenyérszámla	93.60
43.	Latrobe Grocery, élelmiszer	116.07
44.	Greensburg Produce, élelmiszer	15.75
45.	Pittsburgh Provision, élelmiszer	38.42
46.	Ralph E. Knox, szénért	37.40
47.	Latrobe Laundry, mosásért	36.93
48.	Valley Ice Co., jégért	6.30
49.	Kalassay Sárika, januári fizetése	85.00
50.	Szalay Józsefné, januári fizetése	50.00
51.	Horváth Sándorné, januári fizetése	45.00
52.	Kusztus Árpádné, januári fizetése	30.00
53.	Tóth István, januári fizetése	40.00
54.	Nagy Miklós, januári fizetése	40.00
55.	Tóth Lajos, januári fizetése	40.00
56.	Expert Printing, Naptár 5-ik részlet	250.00
57.	Water Works, vizadó	7.70
58.	George Edwards, tüzbiztositás	67.80
59.	Crescent Studio, fényképért	22.00
60.	Roy E. Sibel, berendezés	9.00
61.	Ligonier Feed Store, dairy feed	144.75

Telefon: Garfield 8789-J.

KISS JÁNOS

MAGYAR PLUMBER

magyar ember pontosságával végez el minden szakmájába tartozó munkát.

2634 EAST 89th STREET

CLEVELAND, OHIO.

UNITED GROCERY and MEAT MARKET

KÓKA TESTVÉREK TULAJDONA.

Mindenféle friss és füstölt hus, élelmiszerek, jutányos áron.

8914—16 BUCKEYE ROAD

CLEVELAND, OHIO.

Telefon: Melrose 1882.

FANCHALY VIRÁGÜZLETE

4714 LORAIN AVE.

CLEVELAND, OHIO.

MARKOVICS

CUKRÁSZ - SÜTEMÉNYEI

NAGY HIRÜEK

CLEVELANDBAN.

PRÓBÁLJA MEG!

632. L. B. Weller, festék	368.09
633. E. G. Gettemy, farmbérlet	105.00
634. Kalassay Sándor, folyó kiadások	369.47
635. Alex Melville, kamat	210.00
636. Gyülési költség	13.30
637. Németh Róza, januári fizetés	25.00
638. Kalapács Róza, januári fizetés	20.00
Összesen	$2,286.58

ZÁRLAT.

11 Maradvány januárban	318.26
22. Bevétel februárban	2,279.25
Összesen	2.597.51
Kiadás februárban	2,286.58
Maradvány	310.93

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a bankban	1,203.26
Wissza nem jött checkek:	895.24
Maradvány	308.02
Pénztárnoki készpénz	2.91

A MÁRCIUS HAVI SZÁMADÁS.

Kalapács Róza, templomra	5.00
Szalay Józsefné, visszatérités	93.99
Kusztus Árpádné, visszatérités	9.90
Burnside Coal Co., Chicago, Ill.	25.00
Női Liga, Pittsburgh, Pa.	50.00
Csöke József, Kent, Pa.	10.00
Szepessy József, Chicago, Ill.	15.00
Nagy Dániel, naptárért	5.00
Rozgonyi József, gyermektartás	25.60
Rozgonyi József, naptárért	5.00
Kováos Áron, gyermektartás	30.00
Rev. Daróczy Mátyás, Pocahontas, Va.	5.00
Balogh István, gyermektartás	12.50
Erdey János, gyermektartás	37.50
Erdey János, ruhára	22.50
Tusay Mihály, Pittsburgh, Pa.	10.00
Indiana Harbor Ice and Coal Co.	5.00
Fay Vilmos, Akron, Ohio	5.00
Kiss Miklós, naptárért	5.50
Rev. Bőtty János, naptárért	12.50
Németh Gábor, Buffalo, N. Y.	100
Molnár Sándor, naptárért	2.00
Kálmán János, gyermektartás	25.00
Trilecz Béla, Canonsburg, Pa.	15.00
Bokor Imre, South Bend, Ind.	5.00
Dancs Mihály, naptárért	5.00
Németh Gábor, Buffalo, N. Y.	1.00
Titkó András, naptárért	1.00
Pásztor András, naptárért	1.00
Sohajda Albert, naptárért	5.00
Rev. Ujlaky Ferenc, naptárért	19.00

Telefon: Washington: 4527.
Éjjeli telefon: Cedar: 1474.

Dr. BÁRDOLY LAJOS

MAGYAR ORVOS ÉS SEBÉSZ

MORELAND BLDG. 200.
11814 Buckeye Road
CLEVELAND, OHIO.

Hivatalos órák: Délután 2-4-ig. Este 6-8-ig. Vasárnap délelőtt 11-12.

Telefon: Main 6350.

PETRÁSH LAJOS

MAGYAR ÜGYVÉD

1040 Guardian Bldg.

CLEVELAND, OHIO.

JAMES J. PETRO

MAGYAR BUTOR ÉS VASKERESKEDŐ

9005—9011 Buckeye Road

és

11702—11704 Buckeye Road.

CLEVELAND, OHIO.

Itt a magyar ember jól vásárol.

Dr. MAJOROS JÁNOS

MAGYAR FOGORVOS

MORELAND BLDG.

11814 Buckeye Road

CLEVELAND, OHIO.

Ha a foga fáj, keresse fel és ő meggyógyitja.

Kery Imre, báli jövedelem, Bethlehem, Pa.	168.50	Rev. Mircse Sándor, naptárért	5.00
Penna Trust Co., gyermektartás	12.50	Orosz K. János és neje, Williamson, W. Va.	3.00
Németh András, naptárért	1.00	Kertész Mihály, Homestead, Pa.	1.00
Daragó Testvérek, Akron, Ohio	15.00	Rigó János, naptárért	2.50
Papp István, Redondo Beach, Calif.	1.00	Rev. Dókus Sándor, naptárért	12.50
Gedeon Erzsébet, Redondo Beach, Calif.	1.00	Első Női Club, Cladwell, N. J.	10.00
Templomsegélyző Egylet, West Cleveland, O.	25.00	Kövér Sándor, naptárért	5.00
Imre Gerzson, gyermektartás	25.00	Korcsmáros János, gyermektartás	50.00
Eagle Furniture Co., South Bend, Ind.	10.00	Lengyel L. János, naptárért	2.50
Gáll József, gyermektartás	30.00	Rev. Szabó László, naptárért	5.00
Vida Lila, Redondo Beach, Cal.	1.00	Munkás Bs. Szövetség, E. Pgh, Pa.	25.00
Hunter Edmunson, McKeesport, Pa.	15.00	György István, naptárért	5.00
Magyar Önképzőkör, Steubenville, O.	90.00	Rev. Szeghy János, naptárért	5.00
Butkovics János, naptárért	5.00	Madarassy Pál, naptárért	5.00
Kev. Kivács Mihály, naptárért	2.50	Klósz Ferenc, naptárért	5.00
Pataky János, Johnstown, Pa.	1.00	Rev. Babinszky András, naptárért	2.50
Pataky János, naptárért	5.00	Ifj. Antal József, naptárért	5.00
Pál András, naptárért	1.00	Bárdi József, naptárért	5.50
Demeter Gusztáv, naptárért	2.50	Rev. Csutoros Elek, naptárért	23.50
Palóczi István, naptárért	5.00	Rev. Tegze László, naptárért	12.50
Szalkay Lajos, naptárért	5.00	Rev. Varga Lajos, naptárért	30.00
Rev. Daróczy Sándor, naptárért	20.50	Réthy Bálint, naptárért	3.00
Bányai István, naptárért	5.00	Rev. Harsányi Sándor, naptárért	2.80
Vincze Gedeonné, Pittsburgh, Pa.	2.00	Ádám János, naptárért	5.00
Papp József ,gyermektartás	20.00	Pallagi Ferenc, naptárért	2.50
Rozynecks Pharmacy, Chicago, Ill.	5.00	Wilpen Taxi Co., Wilpen, Pa.	15.00
Bacsó János, ntpárért	2.50	Szabó Mózes, Lorain, Ohio	2.00
Rev. Keresztessy Imre, naptárért	12.50	Jakab János, gyermektartás	25.00
Rev. Ludman Sándor, naptárért	21.50	Ország Ferenc, naptárért	2.50
Rev. Urbán József, naptárért	23.50	Fuhrjtár István, naptárért	2.50

LORAIN & W. 44th STREET, CLEVELAND, OHIO

GERZSENYI PATIKA

Ó-hazai és amerikai gyógyszerek, illat és pipere cikkek raktára.

KÖHÖGÉS, FEJFÁJÁS, GYOMOR-RONTÁS
ellen gyorsan és biztosan ható orvosságok.

HÜLÉS, REUMÁS BETEGSÉGEK, ELERŐT-
LENEDÉS, NŐI ÉS FÉRFI LETÖRTSÉG, LÁB-
IZZADÁS, BŐRKEMÉNYEDÉS
ELLENI SZEREK.

Finom arcbőrt, puhakezet a GERZSENYI KRÉM-től nyerhet. -- -- -- -- -- Postai szállitás.

GERZSENYI PATIKA

LORAIN & W. 44th STREET, CLEVELAND, OHIO

Czap József, naptárért	5.00
Fábián József, naptárért	5.00
Rev. Csépke István, naptárért	5.00
Rev. Muranyi János, naptárért	12.50
Matusz Mihály, naptárért	2.50
Kurucz János, naptárért	1.00
Pánczél Józsefné, Talmadge, Ohio	2.00
Csuri Jánosné, Homestead, Pa.	2.00
Novák József, gyermektartás	15.00
Bucs Józsefné gyermektartás	25.00
Kőmives János, naptárért	3.50
Kőmives István, Akron, Ohio	2.00
Rev. Kovács Andor, naptárért	12.50
Vereb József, naptárért	2.50
Hobek Henrik, Pittsburgh, Pa.	5.00
Zilay Imre, Detroit, Mich.	1.00
Mrs. Gulényi Róza, gyermektartás	30.00
Magyar Konzulátus, Chicago, Ill.	—.50
Géczi János, Rankin, Pa.	5.00
Csörgő Mihályné, McKeesport, Pa.	1.00
Dallos Mihály, Detroit, Mich.	2.00
Geskó Sámuelné, Detroit, Mich.	1.00
Dallos Balázs, Detroit, Mich.	1.00
Széles Ferenc, Detroit, Mich.	1.00
Jóo Istvánné, Detroit, Mich.	1.00
Illés Istvánné, Detroit, Mich.	—.75
A. Vizteleky, Detroit, Mich.	—.75
Mrs. A. Ambrus, Detroit, Mich.	—.50
Horváth Vinczéné, Detroit, Mich.	—.50
Sivák István, Detroit, Mich.	—.50
Amota András, Detroit, Mich.	—.50
Magyar Ifjuság, Daisytown, Pa.	20.00
Erdey Eszter, Charleroi, Pa.	1.00
Id. Hajdu János, Pricedale, Pa.	5.00
Lőrincz András, Pricedale, Pa.	2.00
Turda András, Pricedale, Pa.	2.00
Karkai Mihály, Pricedale, Pa.	—.50
Kisebb adomány, Pricedale, Pa.	—.75
Jakab Mihály, naptárért	5.00
Bacsó Béla, naptárért	5.00
Radónczy József, naptárért	2.50
Tóbiás József, naptárért	3.78
Palmer Mihály, naptárért	5.00
Pásztor József, Garfield, N. J.	2.50
Varga József, gyermektartás	60.00
Kuthy Gergely, naptárért	2.50
Hajdu Béla, Maplewood, N. J.	2.00
Nagy János, South River, N. J.	5.00
Janiga József, United, Pa.	5.00
Kalassay Sándorné, Ligonier, Pa.	5.00
Kalassay Sárika, Ligonier, Pa.	.500
Kalassay Margit, Ligonier, Pa.	2.50
Szalay Józsefné, Ligonier, Pa.	5.00
Tóth István, Ligonier, Pa.	5.00
Horváth Sándorné, Ligonier, Pa.	2.00
Kusztos Árpádné, Ligonier, Pa.	2.00
Kalapacs Róza, Ligonier, Pa.	1.00
Szopó József, Ligonier, Pa.	1.00
Nagy Miklós, Ligonier, Pa.	1.00
Mészáros Ferencné, Pittsburgh, Pa.	5.00
Dinházi Julia, Pittsburgh, Pa.	2.50

Phone: 942.

Dr. FRANK C. SEEMANN

FOGORVOS.

187 Smith Street,

PERTH AMBOY, N. J.

G. & Z. GRAND

5, 10 és 25 CENTES ÜZLET.

349 Smith Street,

PERTH AMBOY, N. J.

Tel. Perth Amboy 3063.

THE UNION BANK & TRUST COMPANY

Morgantown, W. Va.

Legjobb kivánságát tolmácsolja a magyar ref. árvaháznak.

Helyezze el pénzét nálunk 4 százalék kamatra.

Kalapács Mózes, Cleveland, Ohio	1.00
Kalapács Mózes, naptárért	1.10
Özv. Vincze Istvánné, Flint, Mich.	2.00
Mrs. Emma Albert, Pittsburgh, Pa.	5.00
Ádám Ferenc, naptárért	5.00
Csányi András, Roebling, N. J.	2.00
Varga Pál, Roebling, N. J.	1.00
Krise János, Reobling, N. J.	1.00
Hódy Sándor, naptárért	2.50
Rev. Tóth Kálmán, naptárért	5.00
Gyüre András, naptárért	5.00
Mató Istvánné, Perrypolis, Pa.	6.00
Készpénz maradvány Februárról	2.91
Összesen	1,637.83

KIADÁSOK.

Utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk?	Összeg
69.	H. E. Vance, kenyérszámla	94.50
70.	Westmoreland Grocery Co., élelmiszer	125.15
71.	Latrobe Grocery Co., élelmiszer	58.00
72.	Pittsburgh Provision Co., élelmiszer	61.69
73.	Greensburg, Produce Co., élelmiszer	40.80
74.	Frank and Seder, ruhanemü	38.72
75.	Kaufmann's Dept. Store, ruhanemü	147.14
76.	Ralph E. Knox, szénért	42.00
77.	Latrobe Laundry, mosásért	32.09
78,	Szalay Józsefné, februári fizetés	50.00
79.	Horváth Sándorné, februári fizetés	45.00
80.	Kusztos Árpádné, februári fizetés	30.00
81.	Németh Róza, februári fizetés	25.00
82.	Kalapács Róza, februári fizetés	20.00
83.	Tóth István, februári fizetés	40.00
84.	Tóth Mihály, februári fizetés	70.00
85.	Nagy Miklós, februári fizetés	40.00
86.	Tóth Lajos, februári fizetés	40.00
87.	Dr. J. W. Updegraff, fogorvos	29.50
88.	Expert Printing Co., VI. részlet napt.	250.00
89.	L. W. Darr and Co., épitkezés	270.17
90.	Ligonier, Pharmacy, gyógyszer	8.85
91.	D. H. Robb, villanyszerelés	45.92
92.	L. H. Smith Woodenware Co., berend.	33.89
93.	I. W. Scott and Co., felszerelés	33.50
84.	Tóth István, cipőjavitás	35.85
95.	Komjáthy Ernő, utiköltség	93.60
96	Ralph Rhoades, cséplésért	27.54
97.	J. H. Hoffer, csirke eledel	25.92
98.	J. W. McDowell, kerékgyártó és kov.	129.90
99.	W. A. Saling, vegyes dolgok	17.50
100.	Kalassay Sándor, folyókiadások	319.01
101.	Gyülési költség	11.60
Összesen		2,332.84

A MAGYAROK
kedvelt bevásárlási helye
AKRONBAN

BESSENYŐDI GÁSPÁR

MÉSZÁRSZÉKE
ÉS FÜSZERÜZLETE

748 Miami Street,
AKRON, OHIO.

Itt pénzt takarithat meg.

PONGRÁCZ STUDIO

702 SOUTH MAIN STREET,
Akron, Ohio.

Itt készülnek Akronban a legszebb és leghivebb fényképek.

A Megváltó Gyógyszertár
197 EAST-SOUTH STREET
AKRON, OHIO.
FAY VILMOS
Akronban az egyedüli magyar gyógyszerész gyógyszertára.
ORVOSI RENDELÉSEKET
SZAKAVATOTTAN KÉSZIT.

ZÁRLAT.

Maradvány Februárról	310.93
Bevétel márciusban	1,637.83
Összesen	1,948.76
Kiadás márciusban	2,332.84
Hiány	384.08

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a bankban	724.77
Vissza nem jött checkkek:	
	1,11176
Hiány	386.99
Készpénz a pénztárban	2.91
	384.08

ÁPRILIS HAVI SZÁMADÁS.

Rev. Harsányi Andor naptárért	10.00
Rozgonyi József gyermektartás	25.00
Rozgonyi József ruhára	40.00
M. Freeman baromfiért	37.80
Ref. Egyház, Passaic, N. J.	25.00
Özv. Berky Mihályné, Dayton, O.	1.00
Borsos Lajos, Homestead, Pa.	2.00
Rigó János, Homestead, Pa.	1.00
Basty Lajos, Lackawanna, N. Y.	1.00
Lovász Bertalan naptárért	5.00
Penna Trust Co. gyermektartás	12.50
Balázs Menyhért naptárért	5.00
Emry Mihály naptárért	3.00
Jakab Sándorné, Brownsville, Pa.	2.00
Lippay András, Elyria, O.	1.00
Rev. Borsy-Kerekes György naptárért	25.00
Rev. Szabó András naptárért	20.00
Perselypénz, New Brunswick, N. J.	17.00
Egyesületi Járulék Februárra	755.40
Kálmán János gyermektartás	25.00
Eladott malacokért	40.00
Rev. Urbán József naptárért	1.50
Kardos Károly naptárért	5.00
Rev. Kovách Károly naptárért	5.00
Bódis Istvánné, Dayton, O.	1.00
Ref. Egyesület 160 fiók, Coraopolis, Pa.	5.00
Magyar Ref. Nőegylet, San Francisco, Cal.	17.00
Rev. Szabó Antal naptárért	5.00
Török Ferenc naptárért	2.50
Rev. Daróczy Mátyás naptárért	17.00
Jakab János gyermektartás	50.00
Rapid Printing Co., Detroit, Mich.	10.00
Kvaszny Jánosné, Martinsferry, O.	1.00
Rev. Várady naptárért	—.50
Crescent Studio, Latrobe, Pa.	10.00
Leskó János, Bridgeport, Conn.	10.00
Martin Barentincic, Johnstown, Pa.	10.00
Hanzel János, Charleroi, Pa.	1.00
Ref. Egyesület, a tanitónő fizetése	85.00

A LEGRÉGIBB
TEMETKEZÉSI
VÁLLALKOZÓ

DETROITBAN (MICH.)

BICZÓ
FERENC

OKLEVELES
BALZSAMOZÓ

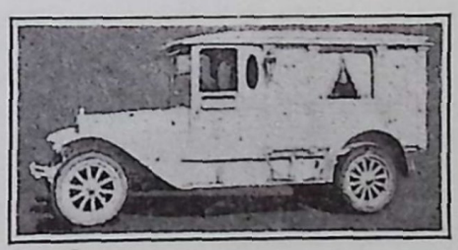

8027 W. JEFFERSON AVE.

Elvállal temetéseket
a legegyszerübbtől
a legfényesebbig.

ÁRAI

a legjutányosabbak

Telefon CEDAR 0175

Balogh Ferenc gyermektartás	75.00
Papp József gyermektartás	20.00
Rev. Szathmáry Bertalan naptárért	5.00
Engel Józsefné, Braddock, Pa.	1.00
Szabó Józsefné, Braddock, Pa.	1.00
Juhász Józsefné, Braddock, Pa.	1.00
Gazdik Jánosné, Braddock, Pa.	1.00
Kováty Józsefné, Braddock, Pa.	1.00
Juhász Andrásné, Braddock, Pa.	1.00
Sironták Mihályné, Braddock, Pa.	—.50
Vajtkó Máris, Braddock, Pa.	—.50
Lovas Ferenc, Braddock, Pa.	—.50
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Pecsök Pál, Cleveland, O.	5.00
Kovács Áron gyermektartás	25.00
Rev. Csontos Béla naptárért	26.00
Smith Market borjuért	75.00
Rev. Hámborszky Gyula naptárért	6.00
D. Nagy János gyermektartás	30.00
Mrs. Lamberth malacért	10.00
Egyesületi Járulék Márciusra	811.55
Rev. Melegh Gyula naptárért	12.50
Frank Polke, Bridgeport, Conn.	10.00
Siriló Motor Co., Akron, O.	10.00
Rev. Dókus Gábor naptárért	37.50
Mihalovics Imre, Ind. Harbor, Ind.	10.00
Rev. Nagy Ferenc naptárért	1.50
Gáll József gyermektartás	30.00
Vakalbinger Julia, Cleveland, O.	1.00
Bencze Lina, Cleveland, O.	1.00
Németh János naptárért	5.00
Özv. Bucs Józsefné gyermektartás	25.00
Rev. Nánássy Lajos, naptárért	25.00
Kovács Ferenc naptárért	5.00
Kovács Ferenc, New Brighton, Pa.	2.00
Takó Imre New Brighton, Pa.	1.00
Jakab János gyermektartás	25.00
Szalay Józsefné ruháért	22.00
Szalay Józsefné fogorvos	5.75
Szalay Józsefné csirkéért	26.00
Eladott bika borjuért	45.00
Ref. Egyház, Perth Amboy, N. J.	48.00
Varga József gyermektartás	60.00
Angi Boriska testvéreiért	20.00
Kelemen János és neje, Elrama, Pa.	2.00
Smith Market három borjuért	209.00
Rev. Dienes Barna naptárért	6.00
Ref. Egyház, Alpha, N. J.	100.00
Turbok Helen, Alpha, N. J.	2.00
Rev. Kerekes Béla naptárért	5.00
Összesen	3189.90

KIADÁSOK ÁPRILISBAN.

Utalvány és csekkszám	Kinek és miért fizettünk?	Összeg
102.	Rerformátus Egyesület, törlesztés	362.50
103.	H. E. Vance, kenyérszámla	111.76
104.	Pittsburgh Provision Co., élelmiszer	27.69
105.	Greensburg Produce, élelmiszer	40.35

MAGYAR KOLBÁSZGYÁR DEROITBAN.

KISS ÉS FIA

Saját vágóhidon vágott friss hus, kitünően felszerelt kolbászgyár. Mindenféle hus, kolbász, szalonna és sonka kapható állandóan.

Olcsó és pontos kiszolgálás.

8031 W. JEFFERSON AVE.
DETROIT, MICHIGAN.

Szalonnát, kolbászt háziasan készitve vidékre is küldök. Tessék megpróbálni.

A Szeretet és az Áldozatkészség Ligonierban magyar módra cselekszik Amerikáért.

LASZLO'S CIGAR STORE

Dohány-áru és szivar kereskedés nagyban és kicsinyben.

7912 W. JEFFERSON AVENUE,

DETROIT, MICHIGAN.

Amerikában nemcsak a dohányipar, de a dohányáru kezelése is müvészet.

Vásárolja nálam szivar, dohány, cigaretta és mindenféle dohányzási cikkeit.

Importált és belföldi szivarok, Francia és olasz Briar pipák, B. B. B. Calabash és tajtékpipák. Szivar- és cigaretta-szipkák nagy választékban. Különösen ajánlom importált borotváimat. Minden borotváért jótállok, a meg nem felelőt ujjal kicserélem.

Ezenkivül Gilette, Ever Ready, Gem, Auto-Strop és Durham Duplex borotvák, pamacsok és szijjak. Töltőtollak s mindenféle irószerek. Ujságok és magazinok. — Hirdetéseket az összes detroiti lapokba itt kell feladni.

106. Ralph E. Knox, szénért	34.80
107. Latrobe Laundry, mosásért	29.19
108. Dr. Johnson, orvos	52.25
109. Ligonier Pharmacy, gyógyszer	12.30
110. Kalassay Sárika, április fizetés	85.00
111. Szalay Józsefné, márciusi fizetés	50.00
112. Horváth Sándorné, márciusi fizetés	45.00
113. Kusztos Árpádné, márciusi fizetés	30.00
114. Angi Borbála, márciusi fizetés	25.00
115. Tóth István, márciusi fizetés	40.00
116. Tóth Mihály, márciusi fizetés	70.00
117. Nagy Miklós, márciusi fizetés	40.00
118. Tóth Lajos, márciusi fizetés	40.00
119. Kalapács Róza, márciusi fizetés	20.00
120. Robert Martin, épitkezés	15.00
121. D. A. Geeting, épitkezés	41.27
122. Geo. Hargnett, épitkezés	36.05
123. J. H. Robb, épitkezés	26.30
124. Kenneth Weimer, épitkezés	12.60
125. Ed. Grombach, szijgyártó	51.19
126. Robert E. Taylor, kovács	46.82
127. The Holmes Seed Co., vetőmag	67,00
128. J. W. Richards, tehén és szalma	115.37
129. Ligonier Flouring, takarmány	82.80
130. Crescent Studio, fényképért	36.50
131. Nowag Insurance Co., bondért	12.50
132. Expert Printing Co., VII. r. napt.	250.00
133. Kalassay Sándor, folyó kiadások	373.10
134. Gyülési költség	13.10
	2,295.44

TARTOZÁSAINK.

Nat. Bank of Ligonier, váltó	1,500.00
Frank G. Houpt, váltó	175.44
F. G. Gettany, váltó	308.33
Verba Sándor, letett pénz	300 00
Betáblázott kölcsön	7,000 00
L. W. Darr, váltója	1.500.00
Az Egyesület befektetése	65 000 00
	$75,783.77

ZÁRLAT.

Bevétel április hónapban	3.189.60
Kiadás április hónapban	2,295.44
Maradvány	894.16
Hiány március hónapról	384.08
Tényleges maradvány	510.08
A bank zárlata	874.43
A vissza nem jött checkek értéke	367.16
Maradvány a bankban	507.27
A pénztárnok kezelése alatt	2.81
Összes maradvány	510.08

A MÁJUS HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József, gyermektartás	25.60
Szathmáry Ferenc, Coraopolis,	1.00
Oprich Sándor, Coraopolis, Pa.	1.00
Szakács Isttvánné, Coraopolis, Pa.	1.00
Takács Ferenc, Coraopolis, Pa.	—.50
Székely Gusztávné, Coraopolis, Pa.	—.50
Szász Dénes, Coraopolis, Pa.	—.50
Fisher Mihály, Coraopolis, Pa.	—.50
Igli Elek, Coraopolis, Pa.	—.50
Kosa Károly, Coraopolis, Pa.	—.50
Mrs. Nagy, Coraopolis, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Coraopolis, Pa.	4.35
Rev. Tóth Mihály, naptárért	30.00
Rev. Fekete András, naptárért	7.50
Kozora János, Kalamazoo, Mich.	1.00
Rev. Borsos Jenő, naptárért	30.00
Hada Fur Shop, Chicago, Ill.	10.00
Németh István, Chicago, Ill.	10.00
Ref. Egyesület, a tanitónői fizetése	85.00
Ref. Egyesület, a hely. árvaatya fizetése	125.00
Rev. D. Kovács Mihály, naptárért	11.50
Mrs. A Nagy, Youngstown, Ohio	1.00
Rev. Krisik Alajos, naptárért	8.00
Penna Trust Co. gyermektartás	12.50
Dr. Cyprus István, Cleveland, Ohio	10 00
Rev. Korocz Géza, naptárért	17.50
Rev. Fazekas Lajos, naptárért	6.50
Imre Gerson, gyermektartás	50.00
Rev. Radácsy Sándor, naptárért	12.50
Rev. Urbán Endre, naptárért	20.00
Balogh Ferenc, gyermektartás	75.00
Kálmán János, gyermektartás	25.00
Rev. Garay Gerő, naptárért	10.00
Baths of Arthense , Mt. Clemens, Mich.	10.00
Andricsák Györgyné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Dr. Papp Sándor, Redondo Beach, Calif.	2.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Kovács József, Lorain, Ohio	1.50
Pandy Ferenc, Lorain, Ohio	1.00
Virág András, Lorain, Ohio	1.00
Mitró András, Lorain, Ohio	1.00
Kiss Sándor, Lorain, Ohio	1.00
Murvay Józsefné, Lorain, Ohio	1.00

PEOPLES BOTTLING CO.
880 Grant Street,
AKRON, OHIO.
Telephone: Main 6298.

Szántó Józsefné, Lorain, Ohio	1.00
Antal Sándor, Lorain, Ohio	1.00
Ferenczy Bertalan, Lorain, Ohio	1.00
Szarka Balázs Lorain, Ohio	1.00
Pandy Lajos, Lorain, Ohio	1.00
Kovács Ferenc, Lorain, Ohio	1.00
Nagy Andrásné, Lorain, Ohio	1.00
Horkai Lajos, Lorain, Ohio	1.00
Terhes István, Lorain, Ohio	1.00
R. Porkoláb Károlyné, Lorain, Ohioi	1.00
Vakarics István, Lorain, Ohio	1.00
Horváth József, Lorain, Ohio	1.00
Szakál Lajos, Lorain, Ohio	1.00
Istenes András, Lorain, Ohio	1.00
Tisher Juliska, Lorain, Ohio	1.00
Szadai János, Lorain, Ohio	1.00
Oláh János, Lorain, Ohio	1.00
Nánássy József, Lorain, Ohio	1.00
Horváth József, Lorain, Ohio	1.00
Ferenczy Bertalan, Lorain, Ohio	1.00
Kovács István, Lorain, Ohio	1.00
Hegyi Lajosné, Lorain, Ohio	1.00
Kurpety János, Lorain, Ohio	1.00
Bakó Ferenc, Lorain, Ohio	1.00
Bakó Ferenc, Lorain, Ohio	1.00
Katkó István, Lorain, Ohio	1.00
Leg. ifj. Kovács János, Lorain, Ohio	1.00
Cseh Istvánné, Lorain, Ohio	1.00
Rev. Csontos Béla, Lorain, Ohio	1.00
Bohács János, Lorain, Ohio	1.00
G. Szucs József, Lorain, Ohio	1.00
Rev. Csontos Béláné, Lorain, Ohio	1.00
Mezik Pál, Lorain, Ohio	2.00
Skriba Lajos, Lorain, Ohio	3.00
Gulyás Lajos, Lorain, Ohio	—.50
Buti Mihály, Lorain, Ohio	—.50
Bedecs András, Lorain, Ohio	—.50
Oláh József, Lorain, Ohio	—.50
Fulajtár Sándorné, Lorain, Ohio	—.50
Benczur Kálmán, Lorain, Ohio	—.50
Buti Mihály, Lorain, Ohio	—.50
Csehi Aranka, Lorain, Ohio	—.50
Névtelen, Lorain, Ohio	—.50
Kopasz István, Lorain, Ohio	—.50
Kónya Józsefné, Lorain, Ohio	—.50
Rev. Kovács Ferenc, naptárért	12.50
Gerusing András, Clune, Pa.	1.00
Szentmiklósy Józsefné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Rev. Vincze Károly, naptárért	21.00
Rev. Vasváry Ödön, naptárért	26.00
Szabó Bertalan, Flint, Mich.	5.00
Mrs. Csudár Róza, naptárért	2.50
Tóth József, Phillips, Pa.	4.00
Szabó Imre, Elyria, Pa.	1.00
Rev. Dókus Gábor, Canton, Ohio	2.50
Kuthy Tamás, Sharon, Pa.	—.50
Göbölös János, East Pgh., Pa.	2.00
Rev. Kovácsy Kálmán, naptárért	6.00
Ref. Egyház, Pocahontas, Va.	10.00
V. S. Egylet, Pocahontas, Va.	5.00
Boray Jánosné, Pocahontas, Va.	5.00

Phone: Cedar 1184

GEGUS TESTVÉREK

VASÁRU ÉS FESTÉK KERESKEDÉSE

8013 W. Jefferson Avenue,

DETROIT, MICH.

Épitkezési vasáruk. Mindenféle kések és borotvák. Konyhai edények. Lakásberendezési tárgyak Horton mosógépek

Congoleum szőnyegek.

Elsőminőségü festékek gazdag raktára és legolcsóbb beszerzési forrása.

A legjobban felszerelt

MAGYAR NYOMDA

Detroitban

A RAPID PRINTING CO.

NYOMDÁJA.

7911 W. JEFFERSON AVE.

DETROIT, MICH.

FODOR GYULA,

tulajdonos.

Szijgyártó István, Pocahontas, Va.	5.00
H. Javius, Pocahontas, Va.	5.00
Vasárnapi Iskola, Pocahontas, Va.	2.50
Szücs Albert, Pocahontas, Va.	2.00
Erdélyi József, Pocahontas, Va.	2.00
Kovács Péter, Pocahontas, Va.	2.00
Markó József, Pocahontas, Va.	2.00
Fejti Mariska, Pocahontas, Va.	1.50
Bodnár István, Pocahontas, Va.	1.00
Bodnár Istvánné, Pocahontas, Va.	1.00
Kazai Mihály, Pocahontas, Va.	1.00
Kovács Áron, Pocahontas, Va.	1.00
Ifj. Dobos András, Pocahontas, Va.	1.00
Id. Dobos András, Pocahontas, Va.	1.00
Szabó Sándor, Pocahontas, Va.	1.00
Kovács Pál, Pocahontas, Va.	1.00
Névtelen, Pocahontas, Va.	1.00
Kovács Áron, Pocahontas, Va.	1.00
Soos József, Pocahontas, Va.	1.00
Daróczy Ilonka, Pocahontas, Va.	1.00
Pócsik Mihály, Pocahontas, Va.	—.50
Nagy Gáspár, Pocahontas, Va.	—.50
Stefán Ferenc, Pocahontas, Va.	—.50
Perselypénz, 5-én, Pocahontas, Va.	6.11
Perselypénz, 6-án, Pocahontas, Va.	1.97
Perselypénz, 9-én, Pocahontas, Va.	1.50
Perselypénz, 12-én, Pocahontas, Va.	2.45
Árvaházi Perselyből, Pocahontas, Va.	8.54
Nagy Ferencz, Helen, W. Va. Tams, Va.	5.00
Németh Jánosné, Helen, W. Va.	5.00
Puskás Lajos, Helen, W. Va.	1.00
Puskás László, Helen, W. Va.	1.00
Hajnal István, Helen, W. Va.	1.00
Hujbert Sándor, Helen, W. Va.	1.00
Ádám János, Helen, W. Va.	1.00
Nagy Ferenc, Helen, W. Va.	1.00
Rompa József, Helen, W. Va.	1.00
Hoffman Ferencné, Helen, W. Va.	1.00
Molnár Boldizsár, Helen, W. Va.	1.00
Gyarmathy Róza, Helen, W. Va.	1.00
Gyarmathy Sándorné, Helen, W. Va.	1.00
Pasconi Péterné, Helen, W. Va.	1.00
Márton Boldizsárné, Helen, W. Va.	1.00
Marcinkó Józsefné, Helen, W. Va.	1.00
Puskás István, Helen, W. Va.	1.00
Puskás László, Helen, W. Va.	1.00
Osváth Lajos, Helen, W. Va.	1.00
Perselypénz, Helen, Tams, W. Va.	2.80
Radnáczy József, Thorpe, W. Va.	2.00
Szénás József, Thorpe, W. Va.	2.00
Bodnár István, Thorpe, W. Va.	1.00
Szőnyi István, Thorpe, W. Va.	1.00
Mészáros István, Thorpe, W. Va.	1.00
Kiss András, Thorpe, W. Va.	1.00
Molnár Istvánné, Thorpe, W. Va.	1.00
Faluskás András, Thorpe, W. Va.	1.00
Kiss Imre, Thorpe, W. Va.	1.00
Kiss Imréné, Thorpe, W. Va.	—.50
Sidlácky József, Thorpe, W. Va.	—.50
Simon Lajos, Thorpe, Pa.	—.50
Rihó Mihály, Thorpe, W. Va.	—.50

Az amerikai magyarság Ligonierben bebizonyitotta, hogy ahol van akarat, ott van helye is az akaratnak.

ARANY KERESZT
ÓHAZAI PATIKA

Tulajdonos:
HOFFER ROBERT

a budapesti egyetemen kitüntetett okleveles gyógyszerész.

8104 W. JEFFERSON AVE.
DEROIT, MICH.

Feldman J. Feldman M.

THE BATHS OF ARETHUSA

VILÁGHIRÜ GYÓGYFÜRDŐ
ELSŐRANGU SZÁLLODA

Mount Clemens, Michigan.

FELDMAN TESTVÉREK

MAGYAR TULAJDONOSOK.

MOUNT CLEMENS legkitünőbb hatásu gyógyforrása, a Rheuma minden válfajának, a bőr és májbajoknak, a kimerültségnek gyógyitásában bámulatos eredményeket ér el. — GYÓGYFÜRDŐNK elsőrendü szállodával van összekötve.

Leirást bárhová szivesen küldünk.

Magyar levelekre magyarul válaszolunk.

Kujbus Mihály, Thorpe, W. Va.	—.50
Gerus János, Thorpe, W. Va.	—.50
Kinya Ferencné, Thorpe, W. Va.	—.50
Imre Mátyás, Thorpe, W. Va.	—.50
Képes József, Thorpe, W. Va.	—.50
Kisebb Adományok, Thorpe, W. Va.	—.50
Perselypénz, 8-án Thorpe, W. Va.	8.35
Perselypénz, 12-én Thorpe, W. Va.	5.15
Kovács Áron gyermektartás	25.00
Balog István gyermektartás	25.00
Manko István naptárért	1.00
Angi Károly gyermektartás	40.00
Viczén L. József naptárért	—.50
Szaniszló Mihály naptárért	—.50
Balog János naptárért	2.50
Balog János Anmore, W. Va.	2.50
Verhovay Segély Egylet 29. f., Berwick, Pa.	3.25
Tóth Mihály, Ligonier, Pa.	5.00
Janiga József United, Pa.	5.00
Nagy Károly United, Pa.	2.50
Ifj. Szopó József United, Pa.	2.00
Id. Suba Ferenc United, Pa.	2.00
Petus János Calumet, Pa.	1.00
Petus Jánosné Calumet, Pa.	1.00
Szoták István Yudell, Pa.	1.00
Ifj. Suba Ferenc United, Pa.	1.00
Gergő Péterné Bessemer, Pa.	2.00
Jesó János, Trauger, Pa.	2.00
Lvolenszky Dezső Thorpe, W. Va.	1.00
Papp Sándor Thorpe, W. Va.	1.00
Szőnyi József Thorpe, W. Va.	1.00
Perselypénz Trauger, Pa.	1.35
Balog Boldizsár Throop, Pa.	5.00
Özv. Darabos Pálné Dayton, O.	1.00
Gáll József gyermektartás	30.00
Jordán József, Roda, Va.	1.00
Bucs Józsefné gyermektartás	25.00
Mészáros Márton naptárért	—.50
Kovács Imréné naptárért	1.00
Erdey János gyermektartás	25.00
Marossy Károly gyermektartás	17.50
Marossy Károly Perth Amboy N. J.	5.00
Kovács János naptárért	2.50
Csejike Balázs naptárért	2.50
Szép Károlyné naptárért	5.00
Jakab János gyermektartás	25.00
Egyesületi illeték Áprilisra	704.15
Ref. Egyesület uj befektetése	7000.00
Varga József gyermektartás	60.00
Mrs. Lisseck Ishaca N. J.	1.00
M. J. Heinish, Ishaca, N. J.	1.00
Komzsomi János Ishaca, N. J.	1.00
E. L. Jakab Ishaca, N. J.	1.00
Gombás Róza Ishaca, N. J.	—.50
Csepirko János Ishaca, N. J.	—.50
Nemes István Ishaca, N. J.	—.50
Kósa Károly Ishaca, N. J.	1.00
Komzsomu Ferenc Ishaca, N. J.	1.00
Tischler Florian Ishaca, N. J.	1.00
Tischler Florianné Ishaca, N. J.	1.00
Kleszinger János Ishaca, N. J.	—.50
Kuzma János Perth-Amboy, N. J.	1.00

WICKENS MEMORIAL

Fényesen berendezett temetkezési intézet.

GEORGE B. WICKENS tulajdonos.

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ.

Telefon: 5233.

221 FIFTH STREET, LORAIN, OHIO.

"Ezer barát közül egyet sem nélkülözhetek".

COLGROVE GYÓGYSZERTÁRA

Fairport-Harbor, Ohio.

A LEGRÉGEBBI GYÓGYSZERTÁR,

ahol az orvosnak a rendelvényeit pontosan és lelkiismeretesen készitik el.

Itt olcsó árakat számitanak.

Ez egy "REXALL STORE", hol az e név alatt készitett orvosságokat árulják.

Liska Bertalan Perth-Amboy, N. J.	2.00
Czirm István Perth-Amboy, N. J.	1.00
Simon Károly Sharpsville, Pa.	1.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Tormcsik József Woodbridge, N. J.	5.00
Eladó malacokért	34.00
Két tyukért	3.00
Rev. Nánássy Lajosné Ligonier, Pa.	5.00
Ifj. Mashe György Perth-Amboy, N. J.	1.00
Ifj. Kovács István Perth-Amboy, N. J.	1.00
Goldsmith Maxwell Perth-Amboy, N. J.	1.00
Angi Boriska testvéréért	20.00
Novák József Detroit, Mich.	10.00
Mrs. Krajnyák Erie, Pa.	25.00

KIADÁSOK.

Utalvány és checkszám	kinek és miért fizettünk	összeg
135.	Ref. Egyesület, törlesztés	362.50
136.	H. E. Vance, kényérszámla	106.24
137.	Latrobe Grocery Co., élelmiszer	134.59
138.	Westmoreland Grocery, élelmiszer	76.84
139.	Pittsburgh Provision, élelmiszer	22.50
140.	Greensburg Produce, élelmiszer	38.60
141.	Benne Kleine, ruhanemü	255.30
142.	Latrobe Laundry, mosás	30.34
143.	Proctor and Gamble, szappan	22.70
144.	L. A. Weaver and Son, ruhanemü	78.90
145.	L. H. Smith Co., berendezés	105.84
146.	Dr. Nánássy Lajos, májusi fizetése	125.00
147.	Kalassay Sárika, májusi fizetése	85.00
148.	Szalay Józsefné, áprilisi fizetése	50.00
149.	Horváth Sándorné, áprilisi fizetése	45.00
150.	Kusztus Árpádné, áprilisi fizetése	30.00
151.	Angi Borbála, áprilisi fizetése	25.00
152.	Kalapács Róza, áprilisi fizetése	20.00
153.	Tóth Mihály, áprilisi fizetése	70.00
154.	Tóth István, áprilisi fizetése	40.00
155.	Tóth Lajos, áprilisi fizetése	40.00
156.	Nagy Miklós, áprilisi fizetése	40.00
158.	D. H. Robb, épitkezés	90.22
159.	J. R. Bitner, festés	116.00
160.	Harry Tosh, utadó	187.04
161.	Ligonier Boro, vizadó	9.70
162.	McCloy Co., irodai szerek	15.00
163.	Kállay Bros. vető mag	31.55
164.	F. O. Fowler, épitkezés	145.62
165.	Expert Printing Co., 8-ik rész a nap.	250.00
166.	J. W. Richards, beruházás a farmon	250.00
167.	J. W. Richards, egy havi bérlet	58.33
168.	J. E. Richards, szalmáért	37.40
169.	Kalassay Sándor, folyókiadások	303.02
170.	Gyülési költség	13.30
	Összesen	3,384.99

Az elmult 24 év alatt

számtalanszor ismételtük, hogy

HA ÓHAZÁBA akar utazni, vagy rokonait óhajtja Amerikába hozatni?

HA BÁRMIFÉLE közjegyzői okiratra s azzal kapcsolatban konzulátusi hitelesitésre van szüksége?

HA PÉNZT akar a világ bármely részébe küldeni, vagy bárhonnan idehozatni?

HA HÁZAT, lottot, üzletet vagy farmát akar eladni vagy venni?

HA HÁZÁT, butorát vagy autóját óhajtja tüz vagy baleset ellen bebiztositani?

Csak forduljon teljes bizalommal a legrégibb kipróbált és megbizható céghez, ahol nemcsak gyors és pontos, hanem becsületes és méltányos kiszolgálásban is részesül.

CSIPŐ LAJOS

477 STATE STREET, PERTH AMOY, N. J.

ZÁRLAT.

Maradvány áprilisról	510.08
Bevétel májusban	9,105.57
Össszesen	9,615.65
Kiadás májusban	3,384.99
Maradvány	6,230.66

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a Bankban	8,044.96
Összesen	1,814.44
Maradvány	6,230.52

JUNIUS HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József, gyermektartás	25.60
Kálmán János, gyermektartás	25.00
Vernovay S. Egylet 31. Barnesboro, Pa.	25.00
Özv. Horváth Gáborné, New Brunswick, N. J.	20.00
Batiz Lajos, Akron, Ohio	1.00
Peter Sándor, Universal, Ind.	1.00
Herczeg Dániel, Swissvale, Pa.	2.00
Kossuth Egylet, Flint, Mich.	2.00
Damko András, gyermektartás	150.00
Fiók Albert, Pittsburgh, Pa.	5.00
Thuránszky Albertné, Pittsburgh, Pa.	5.00
Özv. Jászay Istvánné, Pittsburgh, Pa.	5.00
Vécsey Margit, Pittsburgh, Pa.	5.00
Hornyák András, Pittsburgh, Pa.	5.00
Özv. Balla Györgyné, Pittsburgh, Pa.	3.00
László Sándor, Pittsburgh, Pa.	2.00
Szente Lajosné, Pittsburgh, Pa.	2.00
Olasz Józsefné, Pittsburgh, Pa	2.00
H. Tusay Mihály, Pittsburgh, Pa.	2.00
V. Peró József, Pittsburgh, Pa.	2.00
Tóth András, Pittsburgh, Pa.	2.00
Hibó Jánosné, Pittsburgh, Pa.	2.00
Téglássy Pál, Pittsburgh, Pa	2.00
Soltész Ferenczné, Pittsburgh, Pa.	2.00
Vida Miklós, Pittsburgh, Pa.	2.00
Kupecz János, Pittsburgh, Pa.	2.00
Balogh Jenő, Pittsburgh, Pa.	1.00
M. Nagy Lajos, Pittsburgh, Pa.	1.00
Mészáros Ferenczné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Ifj. László Sándor, Pittsburgh, Pa.	1.00
Soltész Ilonka, Pittsburgh, Pa.	1.00
Stefán Andrásné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Varga P. Istvánné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Veres Józsefné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Mrs. Spisák, Pittsburgh, Pa.	1.00
Svidro Ferenc, Pittsburgh, Pa.	1.00
Szabó János, Pittsburgh, Pa.	1.00
Varga Ferenczné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Kupinczay Mátyásné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Herring Józsefné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Szabó László, Pittsburgh, Pa.	1.00

SOUTH SECOND STREET COAL CO.

BACSKAY JÓZSEF

tulajdonos.

EGYEDÜLI MAGYAR SZÉNKERESKEDŐ PERTH AMBOYBAN

Mindenféle tüzelőanyagot árusitunk és házhoz szállitunk.

Irodai telefon
1193 Perth Amboy.

Lakás telefon:
Perth Amboy 2763-J.

SZÉNRAKTÁR SECOND ÉS PATERSON ST.

PERTH AMBOY, N. J.

T. Kovács György, Pittsburgh, Pa.	1.00	Id. André Mihály, Pittsburgh, Pa.	1.00
Szécskay Györgyné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Tölczéki Imre, Pittsburgh, Pa.	1.00
Balogh Jenőné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Id. Szopó József, Pittsburgh, Pa.	1.00
Molnár Pál, Pittsburgh, Pa.	1.00	G. Gáll József, Pittsburgh, Pa.	1.00
Károly András, Pittsburgh, Pa.	1.00	P. Tóth Andrásné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Ráski Mihály, Pittsburgh, Pa.	1.00	Becze József, Pittsburgh, Pa.	—.50
Andó Istvánné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Becze Józsefné, Pittsburgh, Pa.	—.50
Lénárt András, Pittsburgh, Pa.	1.00	Tusai Mariska, Pittsburgh, Pa.	—.50
Nagy Ferenc, Pittsburgh, Pa.	1.00	Kiss János, Pittsburgh, Pa.	—.50
Tóth Sándor, Pittsburgh, Pa.	1.00	Perselypénz, Pittsburgh, Pa.	22.00
Smauzer György, Pittsburgh, Pa.	1.00	Rev. Varga Lajos, malaczért	3.85
Farkas Erzsébet, Pittsburgh, Pa	1.00	Balogh Ferenc, gyermektartás	75.00
Özv. Kozora Jánosné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Dobay Károly, Central City,	5.00
Bertha Miklósné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Balázs Erzsike, McKeesport, Pa.	50.00
Özv. Radácsy Istvánné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Balázs Pál, McKeesport, Pa.	50.00
Szabó Jánosné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Magyar Társas Kör, McKeesport, Pa.	25.00
Id. Szabó Józsefné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Bertók András, McKeesport, Pa.	1.00
Szabó Albertné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Bertók János, McKeesport, Pa.	1.00
Vobrák Jánosné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Debreczeni Ferenc, McKeesport, Pa.	1.00
Nagy István, Pittsburgh, Pa.	1.00	Kacsó Endre, McKeesport, Pa.	1.00
Jencsó K. János, Pittsburgh, Pa.	1.00	Pál Jenő, McKeesport, Pa.	1.00
Simon János, Pittsburgh, Pa.	1.00	Lázár Gyula, McKeesport, Pa.	1.00
Kenderes Mihályné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Bakos Lajos, McKeesport ,Pa.	1.00
Oláh Mihályné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Kálmán János, McKeesport, Pa.	1.00
Varga Ferenczné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Serfőző Mihály, McKeesport, Pa.	1.00
Id. Estu Jánosné, Pittsburgh, Pa.	1.00	B. Tóth Mihály, McKeesport, Pa.	1.00
Szalkay Károlyné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Kacsó Endréné, McKeesport, Pa.	1.00
Molnár Istvánné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Szilágyi Bálint, McKeesport, Pa.	1.00
Balázs Gyula, Pittsburgh, Pa.	1.00	Esik Benjiámin, McKeesport, Pa.	1.00
Vezendi Imréné, Pittsburgh, Pa.	1.00	Balogh János, McKeesport, Pa.	1.00

Alapittatott 1885-ben.

Hazelwood Office Phone: BELL 1124 HAZEL.

H. O. HORNBERGER

REAL ESTATE COMPANY

4737--2nd AVENUE, HAZELWOOD, PENNA.

Nyitva szombat este 7---9 óráig.

Házakat elad törlesztésre. Fizetendő 200 dollár készpénz
A fennmaradt összeg a havi HÁZBÉRREL fizetendő.

Farmok olcsó törlesztésre kaphatók.

Jakab Károlyné, McKeesport, Pa.	1.00
Becskereki Mihály, McKeesport, Pa.	1.00
Pál Jenő, McKeesport, Pa.	1.00
Máté Sándorné, McKeesport, Pa.	1.00
B. Tóth Mihályné, McKeesport, Pa.	1.00
Almássy József, McKeesport, Pa.	1.00
Márton János, McKeesport, Pa.	1.00
Márton Jánosné, McKeesport, Pa.	1.00
Hadar Béniámin, McKeesport, Pa.	1.00
Majoros József, McKeesport, Pa.	1.00
Bálint István, McKeseport, Pa.	1.15
Bertók Ferencné, McKeesport, Pa	—.50
Özv. Kalóz Károlyné, McKeesport, Pa.	—.50
Bornyász Lászlóné, McKeesport, Pa.	—.50
Majoros Józsefné, McKeesport, Pa.	—.50
Nyitray Péter, McKeesport, Pa.	—.50
Kiss Gábor, McKeesport, Pa.	—.50
Bakos Bálint, McKeesport, Pa.	—.50
Miss Butorsky, McKeesport, Pa.	—.50
Kisebb adományok, McKeesport, Pa.	8.81
Ifj. Muntyán Sándor, Monongahela, Pa.	2.00
Lenárt Aron, Monongahela, Pa.	2.00
Muntyán Kálmán, Monongahela, Pa.	2.00
Lénárt Károly, Monongahela, Pa.	1.00
Lénárt Károly, Monongahela, Pa.	1.00
Medve András, Monongahela, Pa.	1.00
Gondos Mihály, Monongahela, Pa.	1.00
Marcinko József, Monongahela, Pa.	1.00
Borcsik András, Monongahela, Pa.	1.00
Id. Muntyán Sándor, Monongahela, Pa.	1.00
Id. Muntyán Sándorné, Monongahela, Pa.	1.00
Azary Andrásné, Monongahela, Pa.	1.00
Kelemen Jánosné, Monongahela, Pa.	1.00
Lénárt Áronné, Monongahela, Pa.	1.00
Leka János, Monongahela, Pa.	1.00
Mrs. Drótos, Monongahela, Pa.	—.50
Lukács Margit, Monongahela, Pa.	—.50
Beneth Györgyné, Monongahela, Pa.	—.50
Özv. Gondos Istvánné, Monongahela, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Monongahela, Pa.	4.00
Ref. Egyház, Monongahela, Pa.	5.00
Garancsi Györgyné, Monongahela, Pa.	1.00
Dukovos József, Monongahela, Pa.	—.50
Ifj. Lénárt Károly, Monongahela, Pa.	1.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Kállay Bros., Painsville, Ohio	30.00
Béda János, Cleveland, Ohio	5.00
175 font gyapjuért	58.80
Velikán Demeter, Perth Amboy, N. J.	10.00
L. A. Weaver and Son. tojásért	33.00
Karolcsi János, Indianapolis, Ind.	2.00
Vajda Andrásné, Scranton, Pa.	2.00
Ref. Női Egylet, Windber, Pa.	5.00
Ref. Ifjusági Egylet, Windber, Pa.	5.00
Barna István, Windber, Pa.	2.00
Hegedüs Bertalan, Windber, Pa.	2.00
Ráki Zsigmond, Winber, Pa.	2.00
Soos Lajos, Windber, Pa.	2.00
Balogh Gábor, Windber, Pa.	2.00

AZ EXPERT PRINTING CO.

nyomdája legjobban felszerelt magyar nyomda Nyugatpennsylvániában. Csinosan és izlésesen kiállitott nyomtatványai önönmagukat dicsérik.

4829 Second Avenue,

Hazelwood Sta.

PITTSBURGH, PA.

TOTTENVILLE LUMBER YARD

Mindenféle épitkezési anyagok gazdag raktára.

JOSEPH SEEMAN

és

FILIMON MIKLÓS

tulajdonosok.

315 Yetman Ave.

TOTTENVILLE, N. J.

Katona József, Windber, Pa.	2.00	Morris Marks, papitért	4.00
Muzsay András, Windber, Pa.	2.00	Rev. Béky Zoltán, naptárért	9.00
Dobai Géza, Central City, Pa.	2.00	Molnár József, naptárért	5.00
Dobai Mária, Central City, Pa.	2.00	Dobay István, naptárért	5.00
Vass István, Central City, Pa.	1.00	Novák János, gyermektartás	25.00
Józsi Gyula, Central City, Pa.	1.00	Gelley István, Connellsville, Pa.	5.00
Mártha Ferenc, Central City, Pa.	1.00	Özv. Hegymegi Istvánné, gyermektartás	25.00
Martha Ferencné, Central City, Pa.	1.00	Özv. Bucs Józsefné, gyermektartás	25.00
Papp István, Central City, Pa.	1.00	Rev. Krivulka Károly, naptárért	10.00
Kelecsenyi Dániel, Central City, Pa.	1.00	Vida Antal, Cleveland, O.	1.00
Rev. Kerekes Béláné, Central City, Pa.	1.00	Németh Teréz, Cleveland, O.	1.00
Barna József, Central City, Pa.	1.00	Gedeon János, Redondo Beach, Cal.	1.00
Mr. Gergely, Central City, Pa.	1.00	Papp Edward, Redondo Beach, Cal.	1.00
Vinnay István, Central City, Pa	1.00	Egyesületi járulék Májusra	175.20
Nyeste Ignátz, Central City, Pa.	1.00	A S. Árvaatya fizetése	125.00
Nyeste Ignátzné, Central City, Pa.	1.00	A tanitónő fizetése	85.00
Rabinai László, Central City, Pa.	1.00	Blaho Istvánné, Beaver Falls, Pa.	3.00
Papp János, Central City, Pa.	—.50	Blaho István, Beaver Falls, Pa.	1.00
Moleri Istvánné, Central City, Pa.	—.50	Deemter Gyula, Beaver Falls, Pa.	1.00
Kodoly Györgyné, Central City, Pa.	1.00	Varga Gábor, Beaver Falls, Pa.	1.00
Perselypénz, Central City, Pa.	13.75	Killián József, Beaver Falls, Pa.	1.00
Barna Lajos, naptárért	1.00	Kaszonyi Mihály, Beaver Falls, Pa.	1.00
Fodor János, naptárért	1.00	Hornyák Mihály, Beaver Falls, Pa.	1.00
Vajda Andrásné, Scranton, Pa.	2.00	Stefán József, Beaver Falls, Pa.	1.00
Eladott malacokért	46.30	Demeter József, Beaver Falls, Pa.	1.00
Dr. Herczegh József, naptárért	39.50	Vesztróczi József, Beaver Falls, Pa.	1.00
Kovács János, naptárért	3.50	Malacsics József, Beaver Falls, Pa.	1.00

Geo. L. Edmundson, Frank S. Striffler, Edgar I. Striffler

Hunter-Edmundson-Striffler Co.

TEMETKEZÉSI INTÉZET

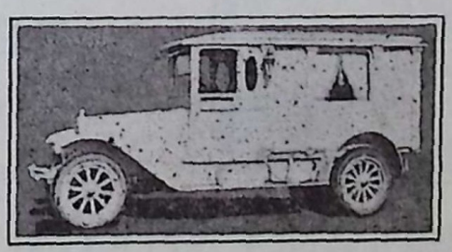

FIGYELMES, PONTOS---OLCSÓ KISZOLGÁLÁS.

Automobilok bármilyen alkalomra kaphatók.

TELEPHONE 6191.

600 MARKET ST., McKEESPORT, PA.

Malacsics Emil, Beaver Falls, Pa. 1.00
Kaszonyi Dániel, Beaver Falls, Pa. 1.00
Kovács Sándor, Beaver Falls, Pa. 1.00
Juhász Beni, Beaver Falls, Pa. 1.00
Kusztus János, Beaver Falls, Pa. 1.00
Demeter Józsefné, Beaver Falls, Pa. 1.00
Varga János, Beaver Falls, Pa. 1.00
Szemán Józsefné, Beaver Falls, Pa. 1.00
Kusztus János, Beaver Falls, Pa. 1.00
Simon József, Beaver Falls, Pa. 1.00
Simon Józsefné, Beaver Falls, Pa. 1.00
Becze István, Beaver Falls, Pa. 1.00
Markó Márton, Beaver Falls, Pa. 1.00
Belle Imre, Beaver Falls, Pa. 1.00
Vesztróczi József, Beaver Falls, Pa. 1.00
Demeter Gyula, Beaver Falls, Pa. 1.00
Demeter Gyuláné, Beaver Falls, Pa. 1.00
Bardócz Lajos, Beaver Falls, Pa. 1.00
Molnár Károly, Beaver Falls, Pa. 1.00
Bardóczi Lajos gyermekei, Beaver Falls, Pa. 1.00
Mrs. Dobossy, Beaver Falls, Pa. 1.00
Kovács Sándor, Beaver Falls, Pa. 1.00
Üveges Ferenc, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Kovács József, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Farkas Ferencné, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Kovács Sándorné, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Kovács Istvánné, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Balogh Imréné, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Vesztróczi Józsefné, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Blaho Lajos, Beaver Falls, Pa. ..... —.50

Balázs István gyüjtése, Beaver Falls, Pa.
Rev. Tóth Tibor, Beaver Falls, Pa. 1.00
Becze Lajos, Beaver Falls, Pa. 1.00
Pintér Lajos, Beaver Falls, Pa. 1.00
Simon József, Beaver Falls, Pa. 1.00
Balázs Imre, Beaver Falls, Pa. 1.00
Antal Imre, Beaver Falls, Pa. 1.00
Kusztus János, Beaver Falls, Pa. 1.00
Demeter Gyula, Beaver Falls, Pa. 1.00
Frank József, Beaver Falls, Pa. 1.00
Sándor Ferenc, Beaver Falls, Pa. 1.00
Benedek József, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Nalesrik Jánosné, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Bardics Lajos, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Kisebb adományok, Beaver Falls, Pa. 2.00
Balázs Gyula, Beaver Falls, Pa. 1.00
Demeter József gyüjtése, Beaver Falls, Pa.
Rev. Tóth Tibor, Beaver Falls, Pa. 1.00
Stefán József, Beaver Falls, Pa. 1.00
Demeter József, Beaver Falls, Pa. 1.00
Lázár Dénes, Beaver Falls, Pa. 1.00
Szathmáry Pál, Beaver Falls, Pa. 1.00
Szepesy Gergelyné, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Orosz Sándor, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Varga Jánosné, Beaver Falls, Pa ..... —.50
Üveges Ferenc, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Bene András, Beaver Falls, Pa. ..... —.50
Kisebb adományok, Beaver Falls, Pa. 2.50
Szanyi Juliska gyüjtése, Beaver Falls, Pa.
Rev. Tóth Tibor, Beaver Falls, Pa. 1.00

A legrégibb és legjobban felszerelt temetkezési intézet
Beaver Fallsban, Pennsylvánia s környékén

A. D. CAMPBELL

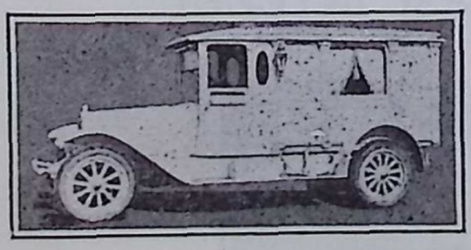

TEMETKEZÉSI
INTÉZETE
Beaver Falls,
Pennsylvania.

AMBULANCE SZOLGÁLAT

Ennek az intézetnek virágkereskedése is van. Itt virágokat bárminő alkalomra a legolcsóbban lehet beszerezni.

Automobilok keresztelőkre és lakodalmakra kikölcsönöztetnek.

Szekeres István, Beaver Falls, Pa.	1.00
Szanyi János, Beaver Falls, Pa.	1.00
Vasil Józsefné, Beaver Falls, Pa.	—.50
Bodnár József, Beaver Falls, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Beaver Falls, Pa.	2.25
Hornyák Mihály gyüjtése, Beaver Falls, Pa.	
Rev. Tóth Tibor, Beaver Falls, Pa.	1.00
Hornyák Mihály, Beaver Falls, Pa.	1.00
Kovács Ferenc, Beaver Falls, Pa.	1.00
Mike Jenő, Beaver Falls, Pa.	1.00
Kolumbán Antal, Beaver Falls, Pa.	1.00
Tóth János, Beaver Falls, Pa.	—.50
Mrs. S. Molnár, Beaver Falls, Pa.	—.50
Orbán Andrásné, Beaver Falls, Pa.	—.50
Vigoczky János, Beaver Falls, Pa.	—.50
Molnár Pál, Beaver Falls, Pa.	—.50
Nagy János, Beaver Falls, Pa.	—.50
Lázár Albertné, Beaver Falls, Pa.	—.50
Lőrincz István, Beaver Falls, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Beaver Falls, Pa.	3.35
Perselypénz, Beaver Falls, Pa.	29.90
Török Sándor, Perth Amboy, N. J.	5.00
Ref. Egyház, Kalamazoo, Mich.	57.10
Daróczy András, naptárért	2.50
Jaka[illegible] András, gyermektartás	25.00
Angi Borbála, testvéreiért	20.00
Varga József, gyermektartás	60.00
Dr. Balázs Béla, Brownsville, Pa.	5.00
Bacskay Károly, Brownsville, Pa.	5.00
Tóth József, Brownsville, Pa.	2.00
Hanusák Mihály, Brownsville, Pa.	2.00
Varga Béla, Brownsville, Pa.	2.00
Kotán István, Brownsville, Pa.	2.00
Benke János, Brownsville, Pa.	1.00
Id. Kára János, Brownsville, Pa.	1.00
Bisoncky György, Brownsville, Pa.	1.00
Ignácz Mihály, Brownsville, Pa.	1.00
Ifj. Kára János, Brownsville, Pa.	1.00
Varga István, Brownsville, Pa.	1.00
Tatár István, Brownsville, Pa.	1.00
Farkas Károly, Brownsville, Pa.	1.00
Gáll András, Brownsville, Pa.	1.00
Balogh Péter, Brownsville, Pa.	1.00
Szabó Dániel, Brownsville, Pa.	1.00
Molnár Lajos, Brownsville, Pa.	1.00
Végső Sándor, Brownsville, Pa.	1.00
Balázs Ferenc, Brownsville, Pa.	1.00
Ifj. Balázs Ferenc, Brownsville, Pa.	1.00
Bodnár Mihály, Brownsville, Pa.	1.00
Jobbágy János, Brownsville, Pa.	1.00
Kovács István, Brownsville, Pa.	1.00
Tátrai István, Brownsville, Pa.	1.00
Trepo György, Brownsville, Pa.	1.00
Benke Károly, Brownsville, Pa.	1.00
Szemausky János, Brownsville, Pa.	1.00
Gáll József, Brownsville, Pa.	1.00
Özv. Béres Jánosné, Brownsville, Pa.	1.00
Sötér Gyula, Brownsville, Pa.	1.00

Bell Phone: 468.

THE NEW

PLAZA

THEATRE

Snowdon Place

RALPH M. CUTES

MANAGER.

A legnagyobb és a legszebb csinosan berendezett mozgófénykép szinház.

BROWNSVILLE, PA.

Ha jól akarja az estét eltölteni, keresse fel ezt a szinházat, ahol mindig a legjobb és legujabb beszélő képeket láthatja és hallhatja

Balogh István, Brownsville, Pa.	1.00	Frank White, Brownsville, Pa.	1.00
Fekete János, Brownsville, Pa.	1.00	Haller Jánosné, Brownsville, Pa.	1.00
Tinár János, Brownsville, Pa.	1.00	Ifj. Tóth Ferencné, Brownsville, Pa.	1.00
Ádám János, Brownsville, Pa.	1.00	Szanyi János, Brownsville, Pa.	1.00
Hermán János, Brownsville, Pa.	1.00	Tóth Ferenc, Brownsville, Pa.	1.00
Fejes István, Brownsville, Pa.	1.00	Bajusz Józsefné, Brownsville, Pa.	1.00
Pataki István, Brownsville, Pa.	1.00	Jobbágy János, Brownsville, Pa.	1.00
Szekeres Pál, Brownsville, Pa.	1.00	Tóth Ferenc, Brownsville ,Pa.	1.00
Szekeres Gyula, Brownsville, Pa.	1.00	Haller János, Brownsville, Pa.	1.00
Tanok János, Brownsville, Pa.	1.00	Vig József, Brownsville, Pa.	1.00
Szabó Imre, Brownsville, Pa.	1.00	Vajó János, Brownsville, Pa.	1.00
Szarka Ferenc, Brownsville, Pa.	1.00	Nagy Sándor, Brownsville, Pa.	1.00
Mészáros Sándor, Brownsville, Pa.	1.00	Mató István, Brownsville, Pa.	1.00
Molnár Lajos, Brownsville, Pa.	1.00	Szekeres Gyula, Brownsville, Pa.	1.00
Tóth Imre, Brownsville, Pa.	1.00	Kotán István, Brownsville, Pa.	1.00
Tóth Ferenc, Brownsville, Pa.	1.00	Tömöl Andorné, Brownsville, Pa.	1.00
Varga József, Brownsville ,Pa.	1.00	Bakti István, Brownsville, Pa.	1.00
Csurilla István, Brownsville, Pa.	1.00	Horváth Imre, Brownsville, Pa.	1.00
Tóth Józsefné, Brownsville, Pa.	1.00	Benke Károly, Brownsville, Pa.	1.00
Király Jánosné, Brownsville, Pa.	1.00	Béres Jánosné, Bronwsville, Pa.	1.00
Csákó Józsefné, Brownsville, Pa.	1.00	Varga József, Brownsville, Pa.	1.00
Gulyás Jánosné, Brownsville, Pa.	1.00	Tamok János, Brownsville, Pa.	1.00
Horváth Imréné, Brownsville, Pa.	1.00	Novák József, Brownsville, Pa.	1.00
Szanyi Jánosné, Brownsville, Pa.	1.00	Mészár Sándor, Brownsville, Pa.	1.00
Varga Istvánné, Brownsville, Pa.	1.00	Bencze István, Brownsville, Pa.	1.00
Husz Sándorné, Brownsville, Pa.	1.00	Ferenczi János, Brownsville, Pa.	1.00
Dobán József, Brownsville, Pa.	1.00	Pataki István, Brownsville, Pa.	1.00
Baráth Józsefné, Brownsville, Pa.	1.00	Fejes István, Brownsville, Pa.	1.00

THE
BROWNSVILLE TRUST CO.

25 Market Street

BROWNSVILLE, PA.

A magyarság egyéni és egyleti betétjeire a legnagyobb gondot forditja.

A VÁROS SZIVÉBEN.

Megtakaritott pénzét itt helyezze el.

Szarka Gyula, Brownsville, Pa.	1.00
Husz Sándor, Brownsville, Pa.	1.00
Szarka Ferenc, Brownsville, Pa.	1.00
Bodnár András, Brownsville, Pa.	1.50
Szabó Imre, Brownsville, Pa.	1.00
Bajusz Józsefné, Brownsville, Pa.	1.00
Szabó Dániel, Brownsville, Pa.	—.50
Farkas Károly, Brownsville, Pa.	—.50
Tatár István, Brownsville, Pa.	—.50
Keresztury Imréné, Brownsville, Pa.	—.50
Csáhi József, Brownsville, Pa.	—.50
Teper Józsefné, Brownsville, Pa.	—.50
P. Kovács Lajos, Brownsville, Pa.	—.50
Bacsó András, Brownsville, Pa.	—.50
Melegh Andrásné, Brownsville, Pa.	—.50
Viravecs Bálint, Brownsville, Pa.	—.50
Tóth Béla, Brownsville, Pa.	1.50
Szatmáry Lajos, Brownsville, Pa.	—.50
Szakál István, Brownsville, Pa.	—.50
Bitán András, Brownsville, Pa.	—.50
Vig József, Brownsville, Pa.	—.50
Telenkő György, Brownsville, Pa.	—.50
Kovács István, Brownsville, Pa.	—.50
Szarka Gyula, Brownsville, Pa.	—.50
Varga Juliska, Brownsville, Pa.	—.50
Szarka Béla, Brownsville, Pa.	—.50
Horváth Imre, Brownsville, Pa.	—.50
Balázs Ferencné, Brownsville, Pa.	—.50
Hanusák Mihályné, Brownsville, Pa.	—.50
Béres Mihályné, Brownsville, Pa.	—.50
Nagy Sándor, Brownsville, Pa.	—.50
Mészáros Sándorné, Brownsville, Pa.	—.50
Tóth Imréné, Brownsville, Pa.	—.50
Kotán Istvánné, Brownsville, Pa.	—.50
Mrs. W. White, Brownsville, Pa.	—.50
Bodnár Mihály, Brownsville, Pa.	—.50
Timár Ilona, Brownsville, Pa.	—.50
Kiss Ilona, Brownsville, Pa.	—.50
Vasárnapi Iskola, Brownsville, Pa.	3.00
C. E. Kör, Brownsvile, Pa.	2.45
Perselypénz, Brownsville, Pa.	20.60
Perselypénz, Pricedale, Pa.	12.10
Összesen	1,908.21

KIADÁSOK.

171.	Alex Mellvile, törlesztés	5,000.00
172.	Ref. Egyesület, kamat	362.50
173.	H. E. Vance, kenyér számla,	108.24
174.	Latrobe Grocery, élelmiszer	183.68
175.	Pittsburgh Provision, élemiszer	100.55
176.	Greensburg Produce Co. élelmiszer	28.69
177.	Jacob Peterson, ruhanemü	156.00
178.	Frank and Seder, ruhanemü	175.25
179.	Ralph E. Knox, szénért	10.80
180.	Latrobe Laundry, mosás	45.30
181.	Dr. Frank Freil, állatorvosi szol.	21.00
182.	Ligonier Pharmacy, gyógyszer	18.20
183.	L. H. Smith, berendezés	72.89
184.	Frank Houpt, épitkezés	125.00
185.	J. R. Bitner, festés	43.35
186.	Walter Shell, vetőmag	108.62
187.	Kállay Brothers, vetőmag	19.80
188.	Demmler and Schenck, berendezés	11.69
189.	J. H. Phillips, berendezés	9.60
190.	L. H. Parke Co. élelmiszer	52.10
191.	Tóth István, cipőjavitás	40.00
192.	Valley Ice Co. jégért	12.60
193.	Ligonier Feed Store, dairy feed	100.00
194.	J. W. McDowell, kovács és kerekgyártó	50.05
195.	Walter Saling, vegyes	10.19
196.	L. W. Richards, bérlet	58.33
197.	Mrs. J. Gettemy, bérlet	105.00
198.	Expert Printing Co. utolsó részlet	247.50
199.	Dr. Nánássy Lajos, juniusi fizetés	125.00
200.	Kalassay Sárika, junius fizetés	85.00
201.	Szalay Józsefné, májusi fizetés	50.00
202.	Horváth Sándorné, májusi fizetés	45.00
203.	Kusztus Árpádné, májusi fizetés	30.00
204.	Angi Borbála, májusi fizetés	25.00
205.	Kalapács Róza, májusi fizetés	20.00
206.	Tóth Mihály májusi fizetés	70.00
207.	Tóth István, májusi fizetés	40.00
208.	Tóth Lajos, májusi fizetés	40.00
209.	Nagy Miklós, májusi fizetés	40.00
210.	Kalassay Sándor, vegyes kiadások,	327.86
211.	Gyülési költség	7.60
212.	National Bank of Ligonier, tör. kamat	177.00
213.	National Bonk of Ligonier, tör. kamat	158.00
	Összesen	8,517.39
	Levonva a 172. check	362.50
	Összesen	8,154.89
	Hozzáadandó 213. B. check, W. Z. Foredline	65.00
	Az összes kiadás	8,219.89

ZÁRLAT.

Maradvány május hónapról	6,230.66
Bevétel junius hónapban	1,908.21
Összesen	8,138.87
Kiadás	8,219.89
Hiány	81.02

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a bankban	5,596.65
Vissza nem jött checkek értéke	5,677.49
Hiány	80.84

JULIUSI BEVÉTELEK.

Rozgonyi József gyermektartás	25.60
Rev. Takaró Géza naptárért	10.00
Bors Emilné gyermektartás	25.00
Rev. Azary János naptárért	20.00
Illés Lajos Rivesville, W. Va.	2.00
W. E. Huber East Chicago, Ind.	10.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Benkő Ferenc So. Chicago, Ill.	25.00
Bandré Györgyné Bridgeport, Conn.	5.00
Rev. Ágoston Sándor, Feketic	1.00
Balogh Dániel, Donora, Pa.	2.00
Szilágyi Gábor, McKeesport, Pa.	3.00
Suba Ferenc, United, Pa.	5.00
Nagy István, Donora, Pa.	2.00
Balogh Imre, Donora, Pa.	3.00
Jablonkai István, Donora, Pa.	1.00
Lucskay Andrásné, Donora, Pa.	1.00
Csider Andrásné, Donora, Pa.	1.00
Csider Györgyné, Donora, Pa.	1.00
Nagy Elek, Donora, Pa.	1.00
Nagy Elekné, Donora, Pa.	1.00
Szalay Gyuláné, Monessen, Pa.	1.00
Rigó János és neje, Homestead, Pa.	5.00
Ifj. Bolykó János, Homestead, Pa.	5.00
Balázs Endre, McKeesport, Pa.	2.00
Kövér Sándor, Johnstown, Pa.	10.00
Balogh Ferenc, Detroit, Mich.	5.00
Dobay Géza és családja Central City, Pa.	10.00
Hrodema László, Central City, Pa.	2.00
Braun István, Monnesen, Pa.	2.00
Janiga József, United, Pa.	5.00
Kajsz György, Monessen, Pa.	1.00
Varga József, Brownsville, Pa.	1.00
Mészáros Margit, Brownsville, Pa.	2.00
Ifj. Suba Ferencné, United, Pa.	1.00
Shim Mihály, Monessen, Pa.	2.00
Kálmán János, McKeesport, Pa.	2.00
Varga András, Monessen, Pa.	2.00
Beres Miklós, Monessen, Pa.	5.00
Turfa Sándor, Donora, Pa.	3.00
Szabó Mihály, Donora, Pa.	2.00
Ducsay György, Monessen, Pa.	2.00
Szopó József, Ligonier, Pa.	2.00
Tóth István, Ligonier, Pa.	5.00
Molnár István, Toledo, O.	10.00
Andó János, Toledo, Ohio	5.00
Horváth Bertalan, Pocahontas, Va.	2.00
Munkás B. S. Sz. 113. oszt. Pocahontas	2.50
Szendrey Ferenc, Monessen, Pa.	2.00
Kondor Sándorné, Ethel, W. Va.	1.00
Szijjártó István és csal. Elkhorn, W. Va.	4.00
Bertha Lajosné, Elkhorn, W. Va.	1.00
Lázár Albertné, gyermektartás	17.50
Mrs. Lázár Lina, Beaverfalls, Pa.	5.50
Bardócz Lajos, Beaverfalls, Pa.	2.00
Lázár Lajosné, Beaverfalls, Pa.	2.00
Fityere István, Ligonier, Pa.	10.00

Telefonok:

A mühelyben 244-J

A háznál 244-M

A LEGRÉGIBB SIRKŐFARAGÓ MÜHELY

A

T. S. WRIGHT ÉS FIA

Sirkő Gyára és Raktára

Alapittatott 1850-ben.

W. D. WRIGHT tulajdonos.

South Brownsville, Pa.

Sok magyar családot emlékeztetnek a mi sirköveink a hálára és kegyeletre.

Ha halottainak emlékét meg akarja őrizni, rendeljen nálunk sirkövet.

ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

Herickes Józsefné, gyermektartás	25.00	Paluscsák János, tartásdij	150.00
Herickes Józsefné, Perth Amboy, N. J.	5.00	Mrs. Mészáros, tojásért	1.60
Szentmiklóssy Józsefné, Perth Amboy, N. J.	5.00	D. Tusay György, Pittsburgh, Pa.	5.00
Ref. Női Kör, Perth Amboy, N. J.	5.00	Péli Ferenc és neje, Williamstown, Pa.	5.00
Papp Antalné, Perth Amboy, N. J.	2.00	Eszenyi Andrásné, Williamstown, Pa.	1.50
Hutka Istvánné, Perth Amboy, N. J.	1.00	Penyák András, Williamstown, Pa.	1.00
Szemák Gizella, Donora, Pa.	2.00	Kendi Pálné, Williamstown, Pa.	1.00
Dobay Géza, gyermektartás	75.00	Miss Perhács, Williamstown, Pa.	—.50
Mrs. Smidt, gyermektartás	20.00	Perhács Istvánné, Williamstown, Pa.	—.50
Papp József, gyermektartás	20.00	Örmezei György, Williamstown, Pa.	—.50
Szabó Sándorné, Himlerville, Ky.	1.00	Dr. Babák Márton, Johnstown, Pa.	10.00
Nyeste B. András, Greig, N. Y.	1.00	Független Dalkör, Pittsburgh, Pa.	10.00
Háry István, Newark, N. J.	2.00	Havi járulék, Ref. Egyesület	111.80
Expert Printing Co., Pittsburgh, Pa.	10.00	Ifjusági Betegsegélyző Egylet, Lorain, O.	25.00
Ref. Ifjusági Egylet, Chicago-Burnside	100.00	Kallós Elek, Lorain, O.	5.00
Kovács Áron, gyermektartás	50.00	Rev. Csontos Béla, Lorain, O.	2.00
Dr. Lőwinger Ernő, Chicago, Ill.	5.00	Szakál Lajos, Lorain, O.	2.00
Független Ref. Egyház, Philadelphia, Pa.	5.50	Id. Cseh István, Lorain, O.	1.00
Független Ref. Egyház, Roebling, N. J.	5.00	Özv. Hegyi Lajosné, Lorain, O.	1.00
Verhovay Segély Egylet évi járadéka	500.00	Balogh Sándor, Lorain, O.	1.00
Eger Sándor, Perth Amboy, N. J.	10.00	Szilágyi Ferencné, Lorain, O.	1.00
Eger Sándor, tartásdij	27.50	Persensky Béla, Lorain, O.	1.00
Özv. Dagonya Istvánné, Perth Amboy, N. J.	5.00	Bucsi Benjamin, Lorain, O.	1.00
Özv. Dagonya Istvánné, tartásdij	17.50	Erdei György, Lorain, O.	1.00
Özv. Bucs Józsefné, tartásdij	25.00	Tóbiás Ferencné, Lorain, O.	1.00
Gál József, tartásdij	30.00	Tisher Juliánna, Lorain, O.	1.00
Korcsmáros János, tartásdij	50.00	Papp Lukácsné, Lorain, O.	1.00
Hegymegi Istvánné, tartásdij	25.00	Eskó András, Lorain, O.	1.00
Nánássy Kálmánné, Perth Amboy, N. J.	15.00	Dr. Pillion Ethel, Lorain, O.	1.00

Telephone: Studió: Brownsville 49. Lakás 235.

PALACE STUDIO

32½ Market Street

Brownsville, Pa.

H. N. FOSTER, tulajdonos.

A legszebb egyéni, családi, házassági vagy egyébb csoport képeket a legfigyelmesebben készíti el s gondoskodik a fényképek berámázásáról is.

A fénykép a mult időknek a legszebb emléke.

Albert Antal, Lorain, O.	1.00
Kacsó István, Lorain, O.	1.00
id. Csonka Ferencné, Lorain, O.	1.00
Megyesi Miklós, Lorain, O.	1.00
Korka András, Lorain, O.	1.00
Major Péterné, Lorain, O.	1.00
Pirigyi Lajos, Lorain, O.	1.00
Ficze Mihály, Lorain, O.	1.00
Szadai János, Lorain, O.	1.00
Id. Kovács Ferenc, Lorain, O.	1.00
Istenes András, Lorain, O.	1.00
Herczeg Imréné, Lorain, O.	1.00
Szabó András, Lorain, O.	1.00
Horkay Lajos, Lorain, O.	1.00
Koleszár Márton, Lorain, O.	1.00
Kun Lajos, Lorain, O.	1.00
Jesztrebi Istvánné, Lorain, O.	1.00
Aros Bálint, Lorain, O.	1.00
Csontos Béláné, Lorain, O.	1.00
Büty Mihályné, Lorain, O.	1.00
Kiss Sándor, Lorain, O.	1.00
Ifj. Cseh István, Lorain, O.	1.00
Büty András, Lorain, O.	1.00
Kolozs József, Lorain, O.	1.00
Szappanos Gyuláné, Lorain, O.	1.00
Molnár Pál, Lorain, O.	1.00
Horváth József, Lorain, O.	1.00
Vig Jánosné, Lorain, O.	—.50
Katócs Andrásné, Lorain, O.	—.50
Matusz Juliánna, Lorain, O.	—.50
Id. Megesi Józsefné, Lorain, O.	—.50
Bedécs András, Lorain, O.	—.50
Kosztyu Márton, Lorain, O.	—.50
Ifj. Pándy Lajos, Lorain, O.	—.50
Pirigyi István, Lorain, O.	2.00
Vas. iskolai persely, Lorain, O.	1.98
Nyári iskolások adománya, Lorain, O.	7.52
Perselypénz, Lorain, O.	19.89
Az előadás jövedelme, Lorain, O.	78.91
Gégény György, Ashtabula, O.	5.00
Pásztor Mihályné, Ashtabula, O.	2.00
Kiss Ferenc, Ashtabula, O.	1.00
Vizsnyay János, Ashtabula, O.	1.00
Kun Lajosné, Ashtabula, O.	1.00
Palágyi Gyula, Ashtabula, O.	1.00
Filip Jenő, Ashtabula, O.	1.00
Héti Gusztáv, Ashtabula, O.	1.00
Moré Lajos, Ashtabula, O.	1.00
Özv. Tóbiás Ferencné, Ashtabula, O.	1.00
Oleksza Mihályné, Ashtabula, O.	1.00
Özv. Tóbiás Andrásné, Ashtabula, O.	1.00
Takács Jánosné, Ashtabula, O.	1.00
Rev. Krivulka Károly, Ashtabula, O.	1.00
Katócs Ferenc, Ashtabula, O.	1.00
Id. Palágyi József, Ashtabula, O.	1.00
Vincze Ferenc, Ashtabula, O.	1.00
Szimcsik János, Ashtabula, O.	1.00
Badár Gyula, Ashtabula, O.	1.00
Tóbiás István, Ashtabula, O.	1.00
Vizsnyai Ferenc, Ashtabula, O.	1.00
Héti Jenőné, Ashtabula, O.	1.00
László László, Ashtabula, O.	1.00
Horváth Péter, Ashtabula, O.	1.00
Özv. Baki Jánosné, Ashtabula, O.	—.50
Tacs Sándor, Ashtabula, O.	—.50
Baki Ferencné, Ashtabula, O.	—.50
Mrs. Világi Erzsébet, Ashtabula, O.	—.50
Özv. Helmeczi Miklósné, Ashtabula, O.	—.50
Özv. Pál Gyuláné, Ashtabula, O.	—.50
Perselypénz, Ashtabula, O.	3.00
Az estélyi adomány, Ashtabula, O.	5.00
Pánczél Józsefné, Talmadge, O.	20.00
Ref. Betegsegélyző Egylet, Columbus, O.	25.00
Jakab János, gyermektartás	25.00
Homoki Zsigmond, Kalamazoo, Mich.	2.00
Hencz Nándor, Kalamazoo, Mich.	2.00
Bodnár Balázs, Kalamazoo, Mich.	2.00
Hegedüs János, Kalamazoo, Mich.	2.00
File István, Kalamazoo, Mich.	1.50
Szabó Lajos, Kalamazoo, Mich.	1.10
Fehérdi Károly, Kalamazoo, Mich.	1.00
Varga Erzsébet, Kalamazoo, Mich.	1.00
Varga Menyhértné, Kalamazoo, Mich.	1.00
Varga András, Kalamazoo, Mich.	1.00
Szakács József, Kalamazoo, Mich.	1.00
Balogh József, Kalamazoo, Mich.	1.00
Balogh József, Kalamazoo, Mich.	1.00
Hegedüs Mariska, Kalamazoo, Mich.	1.00
Mészáros László, Kalamazoo, Mich.	1.00
Varga Lőrinc, Kalamazoo, Mich.	1.00
Bodnár Pál, Kalamazoo, Mich.	1.00

Bell Phone: 1053-J.

BACSKAY JÓZSEF

VEGYES KERESKEDÉSE

HILLER, PA.

Ha itt vásárol, pénzt takarit.

Dr. MAX HARRIS

ÉS

Dr. BALÁS C. BÉLA

A MAGYAROK ORVOSAI.

63 Market Street, Kissinger Bldg.

BROWNSVILLE, PA.

Hivatalos órák: Reggel 10—12-ig. Délután 2—5-ig. Este 7—8-ig.

Telefon: 957 és 990.

Legerősebb bank Canonsburgban.

A CITIZENS TRUST CO.

CANONSBURG, PENNSYLVANIA.

PÉNZÁLLOMÁNY KÖZEL 3 MILLIÓ DOLLÁR.

A canonsburgi és vidéki magyarság szives pártfogását kéri

Theo. S. Straub,
elnök.

Jno T. McNary,
alelnök.

Edw. R. Smith,
segédtitkár és pénztárnok.

E. Q. Johnson,
pénztárnok és titkár.

ALAPITTATOTT 1903 ÉVBEN.

B. TRILECZ BANKER

Magyar bankár és állami közjegyző

Canonsburg és vidékére egyedüli törvényesen kinevezett ügynöke a létező hajóstársulatoknak, u. m.: Bremen, Hamburg, Antwerpen, Rotterdam, Havre, Liverpool, Trieszt.

PÉNZT KÜLD a világ minden részébe, gyorsan, biztosan napi árfolyam szerint.

OKIRATOK hitelesitését mint állami közjegyző szakszerüen elintézi és azt a konzul által felülhitelesiti.

BÁRMELY ÜGYBEN FORDULJANAK BIZALOMMAL HOZZÁM.
TANÁCS INGYEN! TANÁCS INGYEN!

Ez a bank Pennsylvánia állam törvényei szerint engedélyezett bank.

KÉRJEN BORITÉKOT ÉS ÁRJEGYZÉKET.

B. TRILECZ BANKER

CANONSBURG, PENNSYLVANIA.

Ádám György, Kalamazoo, Mich. 1.00
Veres András, Kalamazoo, Mich. 1.00
Veres Andrásné, Kalamazoo, Mich. 1.00
Biró Ilona, Kalamazoo, Mich. 1.00
Nagy János, Kalamazoo, Mich. 1.00
Virosztek Pál, Kalamazoo, Mich. 1.00
Papp Miklós, Kalamazoo, Mich. 1.00
Szabó László, Kalamazoo, Mich. 1.00
Kozora János, Kalamazoo, Mich. 1.00
Varga Menyhért, Kalamazoo, Mich. 1.00
Csiszár Mihály, Kalamazoo, Mich. 1.00
Kosztyó Pál, Kalamazoo, Mich. 1.00
Mrs. Kudary, Kalamazoo, Mich. 1.00
Nagy István, Kalamazoo, Mich. 1.00
Kósa László, Kalamazoo, Mich. 1.00
Bodnár István, Kalamazoo, Mich. 1.00
Fodor József, Kalamazoo, Mich. 1.00
Végh József, Kalamazoo, Mich. 1.00
Végh Bertalan, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Varga István, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Varga János, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Orosz Ferenc, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Molnár Jánosné, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Homoki Ferencné, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Varga Lőrincné, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Dalla Józsefné, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Csizmadia Juliánna, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Végh Ferencné, Kalamazoo, Mich. ..... —.50
Kissebb adományok, Kalamazoo, Mich. 1.70
Sorsolásból, Kalamazoo, Mich. 5.00
Ice creamből, Kalamazoo, Mich. 3.75
Perselypénz, Kalamazoo, Mich. 10.16
Novák János, gyermektartás 20.00
Bodnár Józsefné, gyermektartás 40.00
Dankó András, gyermektartás 10.00
Dankó András, ruhára 10.00
Szilágyi Lászlóné, Simon J.-né, Kovács I. gyüjtése.
Mrs. Vidovich, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Jatzkó Mihályné, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Tóth Dánielné, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Levin Henry, Indiana Harbor, Ind. 1.00
J Szenti, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Michigan Grocery, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Sechia Mihály, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Kiss István, Indiana Harbor, Ind. 1.00
S. Spekter, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Szabados Lászlóné, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Makadi János, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Varga Pál, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Varga András, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Mrs. Magda, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Mrs. Béres, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Baráth Károly, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Mrs. J. Szücs, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Kocsmáros József, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Kálmán Péter, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Fazekas Ferenc, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Király Lajos, Indiana Harbor, Ind 1.00
Dénes Kelemen, Indiana Harbor, Ind. 1.00
László Bálint, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Németh János, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Páva Béla, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Rusenczki András, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Stirmincki Dániel, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Trimmel János, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Varga István, Indiana Harbor, Ind. 1.00
Parczkh Sámuel, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Tom. Kasman, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Dan. Kafman, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mr. Albert, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mr. Charan, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mr. Vrascu, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Faragó János, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
N. M. Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Szencsa, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Vaszi, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Vaszi, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Pásztor, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Benczi, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Pongrácz, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Asztalos János, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Baczik, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Balázs, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Klanik Miklós, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Bányai, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Szelestkei, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Lupján Anna, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Látai Sámuel, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mr. Manian, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50
Mrs. Martin, Indiana Harbor, Ind. ..... —.50

Anna M. Klein
Paul C. Klein

JOLDERSMA ÉS KLEIN

TEMETKEZÉSI
INTÉZETE

EAST LOWELL
és
HENRIETTA ST.,
KALAMAZOO, MICH.

Telephone: 8922

Mrrs. Páll, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Mrrs. Pakraj, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Mrrs. Szedi, Indiana Harbor, Ind.	—.50
S. Tiplik, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Mrrs. Vintila, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Kiing Tom, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Mrrs. Vracsu, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Mrrs. Aszbak, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Kisssebb adományok, Indiana Harbor, Ind. ..	12.80
Szekely Dénesné és Turóczy Györgyné gyüjtése.	
Kaamer József, Indiana Harbor, Ind.	2.00
Zaafir Bui, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Jass. Genis, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Mrrs. Gustapon, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Tőőth József, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Mrrs. Jankó Anna, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Mrrs. E. Titz, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Heegyi Dánielné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Mihalovics Józsefné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Koorcsmáros József, Indiana Harbor, Ind. ..	1.00
Lukács Miklósné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Soós József, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Kövecsi Márton, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Hritz Lászlóné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
A.. Martinovics, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Fülöp Jánosné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Aggoston Péter, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Szász Sándorné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Méli Józsefné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Baaranyai János, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Assztalos János, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Naagy János, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Tőőth János, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Jóónás János, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Kiish Pálné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Szzempják Józsefné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Beertók Dezsőné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Kiiss Lajos, Indiana Harbor, Ind.	—.50
MIrs. G. Joeis, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Baarát Károlyné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Gőönczi Balázsné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Jaaczkó Mihály, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Deezsán Jánosné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
MIr. Henry, Indian Harbor, Ind.	—.50
MIrs. Mrdjeni, Indiana Harbor, Ind.	—.50
MIrs. Harn, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Csiiki Elekné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Beencze Ferencné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Clhustla Péter, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Kőövesi Imre, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Jaakab Ferenc, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Kiovács Andrásné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Jőősvai János, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Jőősvai Józsefné, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Tiakács Mihály, Indiana Harbor, Ind.	—.50
MIrs. Branyik, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Fiarkas Lajos, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Liukács Miklósné, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Kiisebb adományok, Indiana Harbor, Ind.	1.00

A Nyárfák Hegyén ékeskedő MAGYAR ÁRVAHÁZ a testvéri szeretet közös birtoka.

TRIMMEL JÁNOS

MÉSZÁROS ÉS FÜSZERKERESKEDŐ

3522 Pennsylvania Avenue, INDIANA HARBOR, IND.

Elsőrendü portéka.
Barátságos kiszolgálás.

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ a tettre váltott magyar akarat amerikai fészke.

TWIN CITY COAL CO.

KISH ISTVÁN
TULAJDONOS.

Kitünő SZÉN jutányos áron házhoz szállitva.

PHONE:
Office: I. H. 1086.
Residence: I. H. 363-R.

Block and Washington Sts.
INDIANA HARBOR, IND.

Mrs. Fülöp gyüjtése:

Indiana Harbor Furniture Co., Indiana Har.	1.00
Barabás F. Indiana Harbor, Ind.	—.50
S. Tradunk, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Paul Jesztreni, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Klunmann, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Imre Lajos, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Martin Sambor, Indiana Harbor, Ind.	1.00
Kaufman Levin, Indiana Harbor, Ind.	—.50
The Spectator, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Kisebb adományok, Indiana Harbor, Ind.	3.15
Templomi adomány, Indiana Harbor, Ind.	31.00
Ref. egyház, Whiting, Ind.	25.00
Id. Gyüre Péter, Whiting, Ind.	5.00
Juhász János, Whiting, Ind.	5.00
Zahari János, Whiting, Ind.	3.00
Sütő István, Whiting, Ind.	1.00
Varga András, Whiting, Ind.	1.00
Krajnyik Gyula, Whiting, Ind.	1.00
Molnár Mihály, Whiting, Ind.	2.00
Lakatos Sándor, Whiting, Ind.	1.00
Kozora Mihályné, Whiting, Ind.	1.00
Kozora Mihály, Whiting, Ind.	1.00
Horvát Gáborné, Whiting, Ind.	1.00
Kanócz Mihályné, Whiting, Ind.	1.00
Mrs. Kristóf, Whiting, Ind.	1.00
Beke István, Whiting, Ind.	1.00
Pavli András, Whiting, Ind.	1.00
Varga Imre, Whiting, Ind.	1.00
Potis János, Whiting, Ind.	1.00
Vajó János, Whiting, Ind.	1.00
Csóka Lajos, Whiting, Ind.	1.00
Eszterhai István, Whiting, Ind.	1.00
Névtelen, Whiting, Ind.	1.00
Id. Kis János, Whiting, Ind.	—.65
Kántor Pál, Whiting, Ind.	—.50
Kristóff Sándor, Whiting, Ind.	—.50
Kisebb adományok és persely	6.60
Ref. Nőegylet, E. Chicago, Ind.	25.00
Bulyaki Györgyné, E. Chicago, Ind.	10.00
Csorny József, E. Chicago, Ind.	5.00
Szabó György, E. Chicago, Ind.	5.00
Flóra János, E. Chicago, Ind.	5.00
Kerekes János, E. Chicago, Ind.	5.00
Kai Márton, E. Chicago, Ind.	5.00
Jerga Ákos, E. Chicago, Ind.	5.00
Angi József, E. Chicago, Ind.	3.00
Köblös János, E. Chicago, Ind.	3.00
Csurila József, E. Chicago, Ind.	3.00
Hegedüs István, E. Chicago, Ind.	2.00
Kónya György, E. Chicago, Ind.	2.00
Tenkely János, E. Chicago, Ind.	2.00
Molnár Lajos, E. Chicago, Ind.	2.00
Molnár Ferenc, E. Chicago, Ind.	2.00
Id. Nagy Lajos, E. Chicago, Ind..	1.00
Tóth Sebestyén, E. Chicago, Ind.	1.00
Belinszky József, E. Chicago, Ind.	1.00
Puskás Pál, E. Chicago, Ind.	1.00
Gyökér András, E. Chicago, Ind.	1.00
Katona Károly, E. Chicago, Ind.	1.00
Gacsala Sándor, E. Chicago, Ind.	1.00

A fejlődés mai csoda korszakában is a szeretet a leghatalmasabb erő.

SZABÓ MOTOR SALES CO.

930 Calumet Avenue,

HAMMOND, INDIANA.

Phone: 1060

OAKLAND --- PONTIAC

képviselete és gazdag raktára.

FIRST CALUMET

TRUST & SAVINGS BANK

Tőke és felesleg
$250,000.00

WALTER J. RILEY,
elnök.

EAST CHICAGO, IND.

Minden tekintetben a magyarság rendelkezésére áll.

Juuhász Gábor, E. Chicago, Ind.	1.00
Gyyüre Dániel, E. Chicago, Ind.	1.00
Gyyüre János, E. Chicago, Ind.	1.00
Seeregély Dánielné, E. Chicago, Ind.	1.00
Kaaszonyi István, E. Chicago, Ind.	1.00
Soomodi Józsefné, E. Chicago, Ind.	1.00
Siirbek Anna, E. Chicago, Ind.	1.00
Buuza Jánosné, E. Chicago, Ind.	1.00
Dierján Mihály, E. Chicago, Ind.	1.00
Özv. Amrai Jánosné, E. Chicago, Ind.	1.00
Kiaszó Imre, E. Chicago, Ind.	1.00
Viáradi Dánielné, E. Chicago, Ind.	1.00
Dierján Mihályné, E. Chicago, Ind.	1.00
Tóóth Zsigmond, E. Chicago, Ind.	1.00
Zsakhár Gábor, E. Chicago, Ind.	1.00
Németh Gyuláné, E. Chicago, Ind.	1.00
Tóóth N. János, E. Chicago, Ind.	1.00
Pétró András, E. Chicago, Ind.	1.00
Kierekes András, E. Chicago, Ind.	1.00
Biagaméry Imre, E. Chicago, Ind.	1.00
Mlarosi József, E. Chicago, Ind.	1.00
Asztalos Lajos, E. Chicago, Ind.	1.00
Iffj. Fekete János, E. Chicago, Ind.	1.00
Jcosvay József, E. Chicago, Ind.	1.00
Jcösvay Jánosné, E. Chicago, Ind.	1.00
Mledvig György, E. Chicago. Ind.	1.00
Kiish Károly, E. Chicago, Ind.	1.00
Seeregély Dániel, E. Chicago, Ind.	1.00
Tóóth József, E. Chicago, Ind.	1.00
Kierekes Andrásné, E. Chicago, Ind.	1.00
Ulber János, E. Chicago, Ind.	1.00
Liang Mihály, E. Chicago, Ind.	1.00
Bialogh Antal, E. Chicago, Ind.	1.00
Issten nevében, N. N. E. Chicago, Ind.	1.00
Mlarosi Józsefné, E. Chicago, Ind.	1.00
Szakács Jánosné, E. Chicago, Ind.	1.00
Ambrus András, E. Chicago, Ind.	1.00
Talan Tamás, E. Chicago, Ind.	1.00
Blodnár Erzsébet, E. Chicago, Ind.	1.00
Hlorzu Józsefné, E. Chicago, Ind.	1.00
Simith Györgyné, E. Chicago, Ind.	1.00
Aarpay Dezső, E. Chicago, Ind.	1.00
Trimmel István, E. Chicago, Ind.	—.50
Tóóth Zsigmond, E. Chicago, Ind.	—.50
Blódi Lajosné, E. Chicago, Ind.	—.50
Bikszai László, E. Chicago, Ind.	7.00
Perselypénz, E. Chicago, Ind.	19.05
Maradvány az estélyről, E. Chicago, Ind.	129.05
Joerga Ákos, hirdetésért, E. Chicago, Ind.	10.00
Magyar Betegsegélyző Egylet, Hammond, I.	10.00
Angi Borbála testvéreiért	20.00
Dr. Nánássy Lajos fizetésére	125.00
Kalassay Sárika fizetésére	85.00
Összesen:	2859.31

Az amerikai magyarság a testvéri összetartás várát Ligonierben épitette fel.

FÜZY A. VILMOS

ÜGYVÉD, VOLT VÁROS BIRÓ.

Telephone: E. C. 511-J—511-M.

530 Chicago Avenue,

EAST CHICAGO, INDIANA.

A ligonieri ÁRVAHÁZ
a magyar testvéri szeretet
közös birtoka

TENKELY JÁNOS

SZÉN, FA ÉS
TAKARMÁNY
KERESKEDŐ

Chicago and McCook Aves.

EAST CHICAGO, IND.

A magyarság Ligonierban bebizonyitotta, hogy igazi magyar

EAST CHICAGO
TIRE & REPAIR SHOP

NESTOR és KATKÓ tulajdonosok.

SEIBERLING and KELLY SPINGFIELD TIRES. VULCANIZING. JAVITÁS.

Phone: E. Chicago 127

518 W. CHICAGO AVENUE,
EAST CHICAGO, INDIANA.

Kiadások Juliusban.

Utalvány és checkk szám.	Kinek és miért fizettünk?	Összeg
214.	H. E. Vance kenyérszámla	102.40
215.	Westmoreland Grocery Co. élelmiszer	120.35
216.	Pittsburgh Provision Co. élelmiszer	108.43
217.	Greensburg Produce Co. élelmiszer	36.89
218.	Smith Market élelmiszer	52.23
219.	Berney Brothers felszerelés	198.02
220.	The Valley Ice Company	24.50
221.	Latrobe Laundry Co. mosásért	35.17
222.	L. H. Smith Company felszerelésért	47.00
223.	Roy E. Sibel felszerelésért	36.00
224.	D. A. Getting épitkezés	79.75
225.	Ligonier Flouring Mills takarmány	174.00
226.	Wilpen Taxi Company, utiköltségek	316.25
227.	Dr. Nánássy Lajos juliusi fizetése	125.00
228.	Kalassay Sárika juliusi fizetése	85.00
229.	Szalay Józsefné juniusi fizetése	50.00
230.	Horváth Sándorné jun. fizetése	45.00
231.	Kusztos Árpádné jun. fizetése	30.00
232.	Angi Borbála jun. fizetése	25.00
233.	Kalapács Róza jun. fizetése	20.00
234.	Tóth Mihály jun. fizetése	70.00
235.	Tóth Lajos jun. fizetése	40.00
236.	Tóth István jun. fizetése	40.00
237.	Nagy Miklós jun. fizetése	40.00
238.	H. S. Sweeney felszerelés	85.50
239.	Kalassay Sándor folyó kiadások	309.65
240.	Gyülési költség	7.52
241.	J. W. cRihard farmbérlet	58.33
	Összesen:	2361.99

Zárlat.

Bevétel juliusban	2859.31
Hiány juniusról	81.02
Tiszta bevétel	2778.29
Kiadás juliusban	2361.99
Maradvány	416.30

Telephon Chesterfield 0066

JOS. J. RUTH

PAPIROZÓ, FESTŐ ÉS DISZITŐ ÜZLETE.

Falpapirok, festékek, a legnagyobb választékban.

92 Cottage Grove Avenue,
CHICAGO, ILL.

Telephone: East Chicago 271

C. Wm. HUBER

TEMETÉSRENDEZŐ

907 Chicago Ave.,
EAST CHICAGO, IND.

Szakértelemmel és jóra kész akarattal áll a magyarság rendelkezésére az életnek legszomorubb óráiban

Az amerikai magyarság Ligonierban megmutatta, hogy ha akar, tud is cselekedni.

YERGA A. ÁKOS

VÁGÓHIDJA s NAGYBÁNI MÉSZÁRSZÉKE

Friss marha, disznó és ürü hus. Sonka, szalonna és zsir

Phone: Hammond 2789.

9208 Cottage Grove Avenue,

P. O. B. 1111.
EAST CHICAGO, IND.

AUGUSZTUSI BEVÉTELEK.

Rozgonyi József, gyermektartás	25.60
Kálmán János, gyermektartás	25.00
Szijjártó Istvánné, Elkhorn, W. Va.	2.00
Marosi István, Perth Amboy, N. J.	10.00
Tóth Ferencné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Tóth Lajos, Perth Amboy, N. J.	1.00
Bacskay József, gyermektartás	50.00
Dr. Petrás Andor, So. Bend, Ind.	10.00
Keresztury Károly, So. Bend, Ind.	5.00
Tompos Mihályné, So. Bend, Ind.	5.00
Hernicz József, So. Bend. Ind.	5.00
Ábrahám János, So. Bend, Ind.	2.00
Bella Ferenc, So. Bend, Ind.	2.00
Gáll András, So. Bend, Ind.	2.00
Jámbor András, So. Bend, Ind.	2.00
Kovács János, So. Bend, Ind.	2.00
Nagy Mihály, So. Bend, Ind.	2.00
Ifj. Pecze András, So. Bend, Ind.	2.00
Szabó Györgyné, So. Bend, Ind.	2.00
Szabó Sándor, So. Bend, Ind.	2.00
Tóth L. Nándor, So. Bend, Ind.	2.00
Tóth Györgyné, So. Bend, Ind.	2.00
Albert Károly, So. Bend, Ind.	1.00
Albert Ferenc, So. Bend, Ind.	1.00
Baba István, So. Bend, Ind.	1.00
Bagaros György, So. Bend, Ind.	1.00
Balogh Lajos, So. Bend, Ind.	1.00
Batta Sándor, So. Bend, Ind.	1.00
Baumgartner Mátyásné, So. Bend, Ind.	1.00
Buti János, So. Bend, Ind.	1.00
Baumgartner Tamás, So. Bend, Ind.	1.00
Bodnár Sándor, So. Bend, Ind.	1.00
Bocskay József, So. Bend, Ind.	1.00
Breza Mihályné, So. Bend, Ind.	1.00
Buti József, So. Bend, Ind.	1.00
Csillik Balázs, So. Bend, Ind.	1.00
Csillik Balázsné, So. Bend, Ind.	1.00
Erdős Ferenc, So. Bend, Ind.	1.00
Fábián János, So. Bend, Ind.	1.00
Fodor Imréné, So. Bend, Ind.	1.00
Gempel Károly, So. Bend, Ind.	1.00
Gress Ferenc, So. Bend, Ind.	1.00

Telephone: Cedar 0704

CSIZMADIA P. JÁNOS

MAGYAR ÜGYVÉD

8815 Buckeye Road

Bank épület.

Lakása: 3028 BECKET ROAD

CLEVELAND, OHIO.

Az árvák gondozása és nevelése a testvéri szeretet legfontosabb kötelessége.

Dr. PETRÁSS ANDOR

ORVOS és SEBÉSZ

Telephone:

Iroda: 2—5846

Lakás: 2—5008

Chanpin State Bank Bldg.

SOUTH BEND, IND.

TÓTH STATE BANK

Cor. Kemble & Indiana Aves.

SOUTH BEND, IND.

BIZTOS - PONTOS - ERŐS

IGAZGATÓK:

Lassu Ferenc, Kovács J. József, Molnár István, Tóth György, Drobny Theofil, Michalick Ferdinánd, Rokop András.

Gyuga Péter, So. Bend, Ind.	1.00	Orosz János, So. Bend, Ind.	1.00
Kalasy Ida, So. Bend, Ind.	1.00	Péter Dániel, So. Bend, Ind.	1.00
Kajder Jánosné, So. Bend, Ind.	1.00	Simkó Erzsike, So. Bend, Ind.	1.00
Hangnel Lajos, So. Bend, Ind.	1.00	Suli Lőrincné, So. Bend, Ind.	1.00
Hajdu László, So. Bend, Ind.	1.00	Sütő János, So. Bend, Ind.	1.00
Hegyi László, So. Bend, Ind.	1.00	Szücs Jolán, So. Bend, Ind.	1.00
Horváth Jánosné, So. Bend, Ind.	1.00	Szabó István, So. Bend, Ind.	1.00
Jónás Pál, So. Bend, Ind.	1.00	Schubert Józsefné, So. Bend, Ind.	1.00
Kolonics János, So. Bend, Ind.	1.00	Szabó János, So. Bend, Ind.	1.00
Kiacz Ferenc, So. Bend, Ind.	1.00	Szolnoky Andrásné, So. Bend, Ind.	1.00
Kovács István, So. Bend, Ind.	1.00	Özv. Starickné, So. Bend, Ind.	1.00
Koller István, So. Bend,	1.00	Peta Pálné, So. Bend, Ind.	1.00
Kereszes Irén, So. Bend, Ind.	1.00	Reinhardt Lajos, So. Bend, Ind.	1.00
Kipsákné, So. Bend, Ind.	1.00	Takács Ferenc, So. Bend, Ind.	1.00
Lázár Bálint, So. Bend, Ind.	1.00	Taller Móric, So. Bend, Ind.	1.00
Lochmándy József, So. Bend, Ind.	1.00	Tamássy Imre, So. Bend, Ind.	1.00
Madarassy Mariska, So. Bend, Ind.	1.00	Vass Ferencné, So. Bend, Ind.	1.00
Major István, So. Bend, Ind.	1.00	Zeis Albertné, So. Bend, Ind.	1.00
Martonossy Pál, So. Bend, Ind.	1.00	Zombik István, So. Bend, Ind.	1.00
Matonich István, So. Bend, Ind.	1.00	Makk Ferenc, So. Bend, Ind.	—.75
Molnár Gábor, So. Bend, Ind.	1.00	Markus Andrásné, So. Bend, Ind.	—.50
Molnár József, So. Bend, Ind.	1.00	Major Viktoria, So. Bend, Ind.	—.50
Mozer Mihály, So. Bend, Ind.	1.00	Mrs. Ferenczi, So. Bend, Ind.	—.50
Nagy Juliska, So. Bend, Ind.	1.00	Husvard Györgyné, So. Bend, Ind.	—.50
Nagy Sándor, So. Bend, Ind.	1.00	Balassa Andrásné, So. Bend, Ind.	—.50
Nagy István, So. Bend, Ind.	1.00	Major Anna, So. Bend, Ind.	—.50
Nagy Sándor, So. Bend, Ind.	1.00	Ifj. Baranyai Károlyné, So. Bend, Ind.	—.50
Nyers Istvánné, So. Bend, Ind.	1.00	Kuczor Istvánné, So. Bend, Ind.	—.50
Odor Antal, So. Bend, Ind.	1.00	Hadarik Klára, So. Bend, Ind.	—.50
Orbán Julia, So. Bend, Ind.	1.00	Tekler Mihályné, So. Bend, Ind.	—.50

The First National Bank
Union Trust Company
First & Trust Company

of

SOUTH BEND, INDIANA.

Ez a bankcsoport arra törekszik, hogy a banküzlet minden ágában a legtökéletesebb szolgálatot nyujtsa.

Biztositási osztályunk és utazási irodánk szintén szolgálatára áll magyar honfitársainknak.

Dobos Istvánné, So. Bend, Ind.	—.50
Kálmán Jánosné, So. Bend, Ind.	—.50
Sibert Mária, So. Bend, Ind.	—.50
Banyó Jánosné, So. Bend, Ind.	—.50
Kecskeméthy Jánosné, So .Bend, Ind.	—.50
Táry Lajosné, So. Bend, Ind.	—.50
Dobos Elzike gyüjtése:	
Dobos Istvánné, So. Bend, Ind.	1.00
Dobos István, So. Bend, Ind.	1.00
Vághy Józsefné, So. Bend, Ind.	—.50
László Józsefné, So. Bend, Ind.	—.50
Rátkay Jánosné, So. Bend, Ind.	—.50
Vogel Sándor, So. Bend, Ind.	—.50
Szakatics Kornél, So. Bend, Ind.	—.50
Németh János, So. Bend, Ind.	—.50
Szabó András, So. Bend, Ind.	—.50
Keglovich I. So. Bend, Ind.	—.50
Nyikos S. T., So. Bend, Ind.	—.50
Lentel M., So. Bend, Ind.	—.50
Kisebb adományok, So. Bend, Ind.	—.50
Laklia József gyüjtése:	
Gyurják József, So. Bend, Ind.	1.00
Kóczán Kálmán, So. Bend, Ind.	1.00
Graczó János, So. Bend ,Ind.	1.00
Korizsi Imre, So. Bend, Ind.	—.50
Kisebb adományok, So. Bend, Ind.	3.35
Belépő jegyekből tisztán, So. Bend, Ind.	211.00
Ref. Nőegylet, Aurora, Ill.	10.00
Ref. Testvéri Kör, Aurora, Ill.	5.00
Vasárnapi iskola, Aurora, Ill.	5.00
Bere-család, Aurora, Ill.	5.00
Gábor Lőrinc és csal., Aurora, Ill.	5.00
Sipos István és csal., Aurora, Ill.	3.00
Navata János, Aurora, Ill.	3.00
Bogár István, Aurora, Ill.	3.00
Péntek Gusztáv, Aurora, Ill.	2.00
Vajda Gyrgyné, Aurora, Ill.	2.00
Matoz Gerzson, Aurora, Ill.	2.00
Czakler Lajosné, Aurora, Ill.	2.00
Kocsis János, Aurora, Ill.	2.00
Ábrahám Pál, Aurora, Ill.	2.00
Pál Sándor, Aurora, Ill.	2.00
Pados Ernő, Aurora, Ill.	2.00
Oláh Lajos, Aurora, Ill.	2.00
Sali János, Aurora, Ill.	2.00
Lőrinc Ignác, Aurora, Ill.	2.00
Hatos Domokos, Aurora, Ill.	2.00
Fejes István, Aurora, Ill.	3.00
Ribár Mihály, Aurora, Ill.	1.00
Péntek Ida, Aurora, Ill.	1.00
Vajda András, Aurora, Ill.	1.00
Balogh Pál, Aurora, Ill.	1.00
Kozma Sándor, Aurora, Ill.	1.00
Daku Gyula, Aurora, Ill.	1.00
Ifj. Péntek Gusztáv, Aurora, Ill.	1.00
Nagy Miklósné, Aurora, Ill.	1.00
Tutor Sándorné, Aurora, Ill.	1.00
Csizmadia Andrásné, Aurora, Ill.	1.00
Megyessy Pál, Aurora, Ill.	1.00
Biró Dénesné, Aurora, Ill.	1.00
Dudás Jánosné, Aurora, Ill.	1.00

Telephone: Main 3-2518.

NÉMETH PÉTER

Magyar Temetésrendező

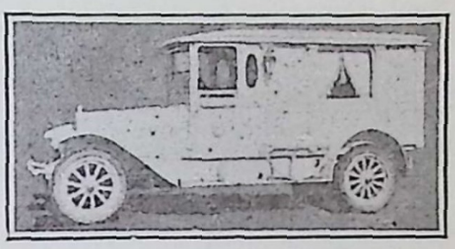

A legjutányosabb árakat ... számitja.

Cor. So. Chapin Street
West Washington Ave.
SOUTH BEND, IND.

A magyar testvéri szeretet fővárosa Amerikában Ligonier.

KERESZTURY KÁROLY

MÉSZÁRSZÉKE

1501 Linden Avenue,

SOUTH BEND, IND.

Telephone: 2—5270

BUCKLES

ÜVEGHÁZA ÉS VIRÁG-KERESKEDÉSE.

319 N. Lafayette Blcd.

SOUTH BEND, IND.

Élő virágok nagy választékban.

KERESZTURY ANDRÁS üzletvezető.

Orbán Lajos, Aurora, Ill.	1.00
Csizmadia Ilonka, Aurora, Ill.	1.00
Hári Sándor, Aurora, Ill.	1.00
Szotyori Mihály, Aurora, Ill.	1.00
Péter Mária, Aurora, Ill.	1.00
Rev. Kovács D. Mihály, Aurora, Ill.	2.00
Orbán Lajosné, Aurora, Ill.	1.00
Köteles Károlyné, Aurora, Ill.	1.00
Paku Zsigmond, Aurora, Ill.	1.00
Kovács K. János, Aurora, Ill.	1.00
Kobor János, Aurora, Ill.	1.00
Köteles Erzsébet, Aurora, Ill.	1.00
Tóth Györgyné, Aurora, Ill.	1.00
Tóth György, Aurora, Ill.	1.00
Csizmadia András, Aurora, Ill.	1.00
Kunos-család, Aurora, Ill.	1.00
Tutor Sándor, Aurora, Ill.	1.00
Biró Viktoria, Aurora, Ill.	1.00
Dudás János, Aurora, Ill.	—.75
Csordás Andrásné, Aurora, Ill.	—.67
Csizmadia Etel, Aurora, Ill,	—.50
Cozentation Frank, Aurora, Ill.	—.50
Szabados János, Aurora, Ill.	—.50
Mr. Tóth, Aurora, Ill.	—.50
Mrs. Tomok, Aurora, Ill.	—.50
Csizmadia Ilonka, Aurora, Ill.	—.50
Csizmadia Etel, Aurora, Ill.	—.50
Mok Mihály, Aurora, Ill.	—.50
Sztanoy Gábor, Aurora, Ill.	—.50
Péntek Mártha, Aurora, Ill.	—.50
Névtelen és kisebb adományok, Aurora, Ill.	6.55
Perselypénz, Aurora, Ill.	8.41
Felülfizetés, Aurora, Ill.	1.62
Gacsályi Sándor, Springdale, Pa.	5.00
Kánya Gusztáv, Springdale, Pa.	1.00
Bakos Lajos, Springdale, Pa.	1.00
Riczu Sándor, Springdale, Pa.	1.00
Chas. A. Martin, Springdale, Pa.	1.00
C. W. Crider, Springdale, Pa.	1.00
R. Sepita, Springdale, Pa.	2.00
Union National Bank, Springdale, Pa.	2.00
Balogh István, Springdale, Pa.	2.00
Begányi Zsigmond, Springdale, Pa.	2.00
Hegedüs Sándor, Springdale, Pa.	2.00
Christ Baldus, Springdale, Pa.	2.00
George Bros. and Co. Springdale, Pa.	2.00
George Lieskowsky, Springdale, Pa.	1.00
Danka Sándor, Springdale, Pa.	1.00
Fintor József, Springdale, Pa.	1.00
Rev. Balogh István, Leechburg, Pa.	1.00
F. Badstone, Springdale, Pa.	1.00
U. J. Hickey, Springdale, Pa.	1.00
S. J. Hebeler, Springdale, Pa.	1.00
Kánya Gusztáv, Springdale, Pa.	1.00
Mészáros Ferencné, gyermektartás	25.00
Bethlen Gábor B. S. E. W. Buffalo, N. Y.	10.00
Csombók János, W. Buffalo, N. Y.	10.00
Kovács Gusztáv, W. Buffalo, N. Y.	5.00
Özv. Kulcsár Jánosné, W. Buffalo, N. Y.	5.00
Rev. Urbán Endre, W. Buffalo, N. Y.	2.00
Vaday Miklós, W. Buffalo, N. Y.	2.00

Telephone: 2---2072

ZAHORÁN MIHÁLY

MAGYAR

TEMETKEZÉSI INTÉZETE

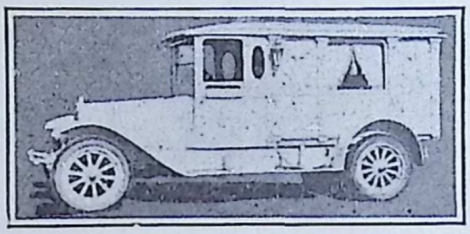

1830 Kemble Ave.,

SOUTH BEND, IND.

A ligonieri ÁRVAHÁZBAN felnevelkedett nemzedék a vándormagyarok emlékét sohasem felejti el.

BARNA JÁNOS

MÉSZÁRSZÉKE és FÜSZERÜZLETE

1633 So. Chapin Street,

SOUTH BEND, IND.

Phone: 2—5957

WEST SIDE ELECTRIC CO.

317 So. Chapin Street,

South Bend, Ind.

JÁMBOR és KING

tulajdonosok.

Villany-vezeték és felszerelés. Rádiók.

Phone: 2—2631.

KOCSIS JÁNOS

MÉSZÁRSZÉKE és FÜSZERÜZLETE

962 Grove Street,

AURORA, ILL.

Telefon: 5379.

Lakás telefon: 1264-W

BROADWAY COAL CO.

Mindenféle tüzelőszert árusit.

CZAKLER LAJOS, tulajdonos.

109 Mountain Street,

AURORA, ILL.

Telefon: 4214.

YELLOW CAB CO.

MAGYAR EMBER TULAJDONA.

South Broadway.

AURORA, ILL.

Telefon: 7676.

HOTEL ARLINGTON

Galena és River Street,

AURORA, ILL.

Csikmegyei LŐRINC IGNÁC

tulajdonos.

BOGÁR ISTVÁN

MAGYAR BORBÉLY

315 High Street,

AURORA, ILL.

Telefone: 3502

FODOR K. JÓZSEF

MAGYAR ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

25 Island Ave.

AURORA, ILL.

JOHN SCHELE

CIPŐJAVITÓ MÜHELYE.

76 Broadway,

AURORA, ILL.

A Walk-Over cipő üzletben.

Telefon: 3950.

S. FEJES

MÉSZÁRSZÉKE és FÜSZERÜZLETE

Elsőrangu áruk s figyelmes kiszolgálás.

514 Pierce Street,

AURORA, ILL.

Juhász István, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Gotsnikel Károly, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Varga Vitál, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Sipos Bertalan, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Szallár József, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Szombathy János, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Koncsol István, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Balla Ferenc, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Kután Gábor, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Bányácski István, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Csontos András, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Sipos Gusztáv, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Barna Trajánné, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Szabó Józsefné, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Szabó Lajosné, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Tóth Lőrincné, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Farkas Andrásné, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Korény Jánosné, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Polgár Miklósné, W. Buffalo, N. Y.	1.00
Árvaházi persely, W. Buffalo, N. Y.	15.26
Vasváry Ödön, gyermektartás	25.00
Balogh Ferenc, gyermektartás	62.50
Szalay Emil, Flint, Mich.	25.00
Fazekas Gábor, Flint, Mich.	16.00
Kész Dániel, Flint, Mich.	10.00
Kész Sándorné, Flint, Mich.	6.00
Borka Lajos, Flint, Mich.	6.00
Major András, Flint, Mich.	5.00
Verebi József, Flint, Mich.	4.50
Feke Ferenc gyüjtése	4.50
Füzy Andrásné, Flint, Mich.	3.00
Szikszay György, Flint, Mich.	3.00
Szücs Gábor, Flint, Mich.	3.00
Mészáros Sándor, Flint, Mich.	2.00
Mrs. Dobos, Flint, Mich.	2.00
Kanyó József, Flint, Mich.	2.00
Sinka Sándor, Flint, Mich.	2.00
Mrs. Ella Steif, Flint, Mich.	2.00
Köteles István, Flint, Mich.	2.00
Prekup Simon, Flint, Mich.	2.00
Takács Józsefné, Flint, Mich.	2.00
Máté Sándor, Flint, Mich.	2.00
Bányai János, Flint, Mich.	2.00
Szepsi Zoltán, Flint, Mich.	2.00
Mrs. Ungvári, Flint, Mich.	2.00
Szabó Bertalan, Flint, Mich.	2.00
Berkessy Ferencné, Flint, Mich.	2.00
Kiss Tamás, Flint, Mich.	2.00
Hetyey Imre, Flint, Mich.	2.00
Dul Györgyné, Flint, Mich.	2.00
Vadász Ferenc, Flint, Mich.	2.00
Pál József, Flint, Mich.	2.00
Nagy István, Flint, Mich.	2.00
Antal Dánielné, Flint, Mich.	1.50
Kiss József, Flint, Mich.	1.50
Moly János, Flint, Mich.	1.50
Mrs. Stone, Flint, Mich.	1.50
Jáger Lajos, Flint, Mich.	1.50
Rev. Korocz Géza, Flint, Mich.	1.00
Csillik Gyula, Flint, Mich.	1.00
Petrik Józsefné, Flint, Mich.	1.00

Telefon: 6413.

RAVENNA HOTEL

121 New York Street,

AURORA, ILL.

és

RAVENNA HOTEL

1205 Nort La Salle Street,

CHICAGO, ILL.

VARGA JÁNOS tulajdonos.

A szeretet az árvák között nem ismer különbséget.

SZABÓ SÁNDOR

FESTŐ ÉS DISZITŐ

703 W. Indiana Avenue,

SOUTH BEND, IND.

A ligonieri Árvaház a magyar testvéri szeretet amerikai kincstára.

BOKOR IMRE

MÉSZÁRSZÉKE és FÜSZERÜZLETE

Phone: 3—0429.

725—727 W. Indiana Avenue,

SOUTH BEND, IND.

Telefon: 2169-M

J. F. ATLAS

FÉNYKÉPÉSZ

3607½ Main Street,

INDIANA HARBOR, IND.

Varga István, Flint, Mich.	1.00
Takács József, Flint, Mich.	1.00
Gazsó Gábor, Flint, Mich.	1.00
Boka István, Flint, Mich.	1.00
Kiss Elek, Flint, Mich.	1.00
Járai Imre, Flint, Mich.	1.00
Mrs. Nemes, Flint, Mich.	1.00
Simon Györgyné, Flint, Mich.	1.00
Jeszenszky Dezsőné, Flint, Mich.	1.00
Pál Péter, Flint, Mich.	1.00
Estók Lajos, Flint, Mich.	1.00
Özv. Vincze Istvánné, Flint, Mich.	1.00
Kovalcsik János, Flint, Mich.	1.00
Mrs. Anna Albert, Flint, Mich.	1.00
Mrs. A. Molnár, Flint, Mich.	1.00
Mrs. F. Szabó, Flint, Mich.	1.00
Bokor János, Flint, Mich.	1.00
Kiss János, Flint, Mich.	1.00
Cseh Józsefné, Flint, Mich.	1.00
Nagy József, Flint, Mich.	1.00
Tóth Mihályné, Flint, Mich.	1.00
Szakál N. Flint, Mich.	1.00
Kosik Dánielné, Flint, Mich.	1.00
Biró János, Flint, Mich.	1.00
Helek Rudolf, Flint, Mich.	1.00
Feke Ferenc, Flint, Mich.	1.00
Pásztor András, Flint, Mich.	1.00
Pásztor Ferenc, Flint, Mich.	1.00
Pásztor István, Flint, Mich.	1.00
Soós István, Flint, Mich.	1.00
Palágyi Lajos, Flint, Mich.	1.00
Simon Lajos, Flint, Mich.	1.00
Simon István, Flint, Mich.	1.00
Illés Zsigmond, Flint, Mich.	1.00
Koncza Imre, Flint, Mich.	1.00
Takács Józsefné, Flint, Mich.	1.00
Árvai András, Flint, Mich.	1.00
Albert József, Flint, Mich.	1.00
Szabó Sándor, Flint, Mich.	1.00
Szücs Menyhért, Flint, Mich.	1.00
Rev. Komporday, Flint, Mich.	1.00
Lovász György, Flint, Mich.	1.00
Bárány János, Flint, Mich.	1.00
Sütő János, Flint, Mich.	1.00
Gáncsos Péter, Flint, Mich.	1.00
Szabó Sándorné, Flint, Mich.	1.00
Tóth Mihályné, Flint, Mich.	1.00
Ivancsó Péterné, Flint, Mich.	1.00
Mrs. Libán, Flint, Mich.	1.00
Ficzere György, Flint, Mich.	1.00
Horváth János, Flint, Mich.	1.00
Martin Anna, Flint, Mich.	1.00
Almássi Lajos, Flint, Mich.	1.00
Éliás Györgyné, Flint, Mich.	1.00
Szőke Jánosné, Flint, Mich.	1.00
Licske Gusztáv, Flint, Mich.	1.00
Sütő István, Flint, Mich.	1.00
Barcs Ede, Flint, Mich.	1.00
Vitányi András, Flint, Mich.	1.25
Bertha Gergelyné, Flint, Mich.	—.50
Tóth Györgyné, Flint, Mich.	—.50

FAZEKAS ISTVÁN

MAGYAR VENDÉGLŐS

511 Ontario Street,
BUFFALO, N. Y.

Áldást kér az Árvaházra.

TÓTH GYULA

MAGYAR VENDÉGLŐS

708 Tonawanda Street,
BUFFALO, N. Y.

Áldást kér az Árvaházra.

VARGHA JÓZSEF

MÜTERME

2052 Niagara Street,
BUFFALO, N. Y.

Tel. Delevare 4952.

Elvállal templomok és termek egyszerü és müvészi diszitését.

HORVÁTH ISTVÁN

MAGYAR FÜSZERES

71 Bridgeman Street,
BUFFALO, N. Y.

Áldást kér az Árvaházra.

Frank Harry, Flint, Mich.	—.50
Deutch Istvánné, Flint, Mich.	—.50
Kajó Menyhért, Flint, Mich.	—.50
Mrs. Martin Rehoreg, Flint, Mich.	—.50
Gáncsos Lajos, Flint, Mich.	—.50
Schauer Ádám, Flint, Mich.	—.50
Varró Józsefné, Flint, Mich.	—.50
Kovács Gábor, Flint, Mich.	—.50
Kovács József, Flint, Mich.	—.50
Sztankó János, Flint, Mich.	—.50
Medvenics Jánosné, Flint, Mich.	—.50
Vass Györgyné, Flint, Mich.	—.50
Gerencsér György, Flint, Mich.	—.50
Leké Erzsébet, Flint, Mich.	—.50
Köteles István, Flint, Mich.	—.50
Domokos Jánosné, Flint, Mich.	—.50
Hegedüs Mariska, Flint, Mich.	—.50
Frindik Pál, Flint, Mich.	—.50
Gáspár Gyula, Flint, Mich.	—.75
Kissebb adományok, Flint, Mich.	3.05
Ice creamből, Flint, Mich.	9.30
Perselypénz, Flint, Mich.	18.00
Belépti jegyekből, Flint, Mich.	107.25
Pótlék az egyháztól, Flint, Mich.	1.40
Naptárakért, Brownsville, Pa.	2.00
State St., egyház, Bridgeport, Conn.	30.00
Dr. Kálmán Jenő, Bridgeport, Conn.	3.00
Szabó András, Bridgeport, Conn.	2.00
Rev. Böszörményi István, Flint, Mich.	2.00
W. O. W. 65 osztály. Perth Amboy, N. J.	10.00
Nagy István, Bridgeville, Pa.	1.00
Perselypénz, Pittsburgh, Pa.	1.46
Farkas Lajos, naptárakért, Springdale, Pa.	2.50
Farkas, Lajos, Springdale, Pa.	1.00
Pater Albert, Springdale, Pa.	1.00
Pinkóczy Gáspár, Springdale, Pa.	1.00
Pomogács Vinczéné, Springdale, Pa.	—.50
Varga József, gyermektartás	60.00
Kovács Áron, gyermektartás	25.00
Gáll József, gysermektartás	30.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Czinu István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Rev. Sebestyén Endre, gyermektartás	17.50
Rev. Sebestyén Endre, Duquesne, Pa.	5.00
Egyesületi járulék juliusról	182.64
Verhovay S. E. 129 fiók, Columbus, O.	10.00
Hegymegi Istvánné, gyermektartás	25.00
Szücs Sándor, Muskegon, Mich.	2.25
Mári Ferenc, Muskegon, Mich.	2.00
Kari János, Muskegon, Mich.	2.00
Fodróczi György, Muskegon, Mich.	2.00
Köteles Ferenc, Muskegon, Mich.	2.00
Ferenczi János, Muskegon, Mich.	2.00
Sz. János és csal. Muskegon, Mich.	1.50
Farkas Ferenc, Muskegon, Mich.	1.50
Mr. J. Beluzsás, Muskegon, Mich.	1.00
Gömöry József, Muskegon, Mich.	1.00
Gyebnár József, Muskegon, Mich.	1.00
Gyebnár János, Muskegon, Mich.	1.00
Balázs Jánosné, Muskegon, Mich.	1.00
Juhász István, Muskegon, Mich.	1.00

JÁNOSI KÁROLY

TÁJKERTÉSZ, ÉLŐ ÉS MÜVIRÁG KERESKEDŐ

1410 Jefferson Street,
BUFFALO, N. Y.

Készit esküvői és temetési virágmunkákat a legszebb kivitelben.

BERMEL PÉTER

MAGYAR ÉPITÉSZ

Buffalón és környékén.

133 Evelyn Street,
Tel. Riverside 5170.

BUFFALO, N. Y.

WAYO ISTVÁN

RÁDIÓ ÜZLETE.

Mosógépek. Sport áruk.
Hazai tajték pipák és szopkák

Phone: 1423-W.

635—118th Ss.,
WHITING, IND.

Mrs. Anna Engel, Muskegon, Mich.	1.00	Szuhay Gyuláné, Muskegon, Mich.	1.00
Ivánca Imréné, Muskegon, Mich.	1.00	Köteles Mihályné, Muskegon, Mich.	1.00
Fábján József, Muskegon, Mich.	1.00	Özv. Pipoly Béláné, Muskegon, Mich.	1.00
Ravasz Lajosné, Muskegon, Mich.	1.00	Péderi Pálné, Muskegon, Mich.	1.00
Galajda Mihály, Muskegon, Mich.	1.00	Szekeres Márton, Muskegon, Mich.	1.00
Ivánca József, Muskegon, Mich.	1.00	id. Madácsi István, Muskegon, Micvh.	1.00
Poszán János, Muskegon, Mich.	1.00	Virág István, Muskegon, Mich.	1.00
Madácsi István, Muskegon, Mich.	1.00	Juhász János, Muskegon, Mich.	1.00
Köteles Antal, Muskegon, Mich.	1.00	Frencsik József, Muskegon, Mich.	1.00
Kári Jánosné, Muskegon, Mich.	1.00	Polgár Lajos, Muskegon, Mich.	1.00
Sárik Erzsébet, Muskegon, Mich.	1.00	Sváb József, Muskegon, Mich.	1.00
Fekete Jánosné, Muskegon, Mich.	1.00	Barcsák István, Muskegon, Mich.	1.00
Tóth Mihályné, Muskegon, Mich.	1.00	Balázs Istvánné, Muskegon, Mich.	1.00
Ginder Zsuzsánna, Muskegon, Mich.	1.00	Gyebner János, Muskegon, Mich.	1.00
Ferencsik Jánosné, Muskegon, Mich.	1.00	Farkas István, Muskegon, Mich.	1.00
Lackó Gyuláné, Muskegon, Mich.	1.00	Galajda Mihály, Muskegon, Mich.	1.00
Oláh Sándor, Muskegon, Mich.	1.00	Baglódi János, Muskegon, Mich.	1.00
Barcsák Istvánné, Muskegon, Mich.	1.00	Nagy István, Muskegon, Mich.	1.00
Beluzsár János, Muskegon, Mich.	1.00	Blue Bird Club, Muskegon, Mich.	1.00
Szuhay Gyula, Muskegon, Mich.	1.00	Szekeres Mihály, Muskegon, Mich.	1.00
Gömöry István, Muskegon, Mich.	1.00	Rabner Mihály, Muskegon, Mich.	1.00
Juhász Mariska, Muskegon, Mich.	1.00	Mandi Ervin, Muskegon, Mich.	1.00
Antal Pál, Muskegon, Mich.	1.00	Balázs János, Muskegon, Mich.	1.00
Antal Pálné, Muskegon, Mich.	1.00	Ferenczi János, Muskegon, Mich.	1.00
Sturm Gyuláné, Muskegon, Mich.	1.00	Pern Tóni, Muskegon, Mich.	1.00
Gutuván Pál, Muskegon, Mich.	1.00	id. Antal Pál, Muskegon, Mich.	1.00
Kundi Fábján, Muskegon, Mich.	1.00	özv. Vörös Istváné, Muskegon, Mich.	1.00
Farkas István, Muskegon, Mich.	1.00	Hegedüs Ferenc, Muskegon, Mich.	1.00
Rabner Mihályné, Muskegon, Mich.	1.00	Köteles Károly, Muskegon, Mich.	1.00
Hegedüs Jánosné, Muskegon, Mich.	1.00	özv. Fekete Jánosné, Muskegon, Mich.	1.00

A WHITINGI MAGYAROK TALÁLKOZÓJA.

GYÜRE TESTVÉREK

HÁRMAS ÜZLETE

Hus és füszer áruk. Kitünő kugli pályák.

Billiárd terem.

401---403---121 Street.

Phone 323-W.

WHITING, INDIANA.

Skrivanek Ferenc, Muskegon, Mich.	1.00
Szücs Sándor, Muskegon, Mich.	1.00
Kruchio Mihály, Muskegon, Mich.	1.00
Józsa János, Muskegon, Mich.	1.00
Juhász János, Muskegon, Mich.	1.00
Palai János, Muskegon, Mich.	1.00
Hegedüs Mihály, Muskegon, Mich.	1.00
Kuntz Fábján, Muskegon, Mich.	1.00
Oláh Sándor, Muskegon, Mich.	1.00
Virág Sándor, Muskegon, Mich.	1.00
Stefula János, Muskegon, Mich.	1.00
Madácsi István, Muskegon, Mich.	1.00
Jakub János, Muskegon, Mich.	1.00
Pinke István, Muskegon, Mich.	1.00
Derián Gyula, Muskegon, Mich.	1.00
Rafai Jánosné, Muskegon, Mich.	—.50
Rederi Pálné, Muskegon, Mich.	—.50
Czinder Imre, Muskegon, Mich.	—.50
Tomorszky Lajos, Muskegon, Mich.	—.50
Majoros Péter, Muskegon, Mich.	—.50
id. Bodnár László, Muskegon, Mich.	—.50
ifj. Bodnár László, Muskegon, Mich.	—.50
Bodnár András, Muskegon, Mich	—.50
Horváth István, Muskegon, Mich.	—.50
Magdics István, Muskegon, Mich.	—.50
Kóbor Ignácz, Muskegon, Mich.	—.50
Gujbán Jánosné, Muskegon, Mich.	—.50
Gutman Pálné, Muskegon, Mich.	—.50
Regeczi József, Muskegon, Mich.	—.50
Jevlinczky Jánosné, Muskegon, Mich.	—.50
Sipos István, Muskegon, Mich.	—.50
Szántó Illés, Muskegon, Mich.	—.50
Leczkó József, Muskegon, Mich.	—.50
Csabai Andor, Muskegon, Mich.	—.50
Szücs Mihály, Muskegon, Mich.	—.50
Puskaritz Mihály, Muskegon, Mich.	—.50
Blaskovics György, Muskegon, Mich.	—.50
Jakub József, Muskegon, Mich.	—.50
O. Layden, Muskegon, Mich.	—.50
Rostár György, Muskegon, Mich.	—.50
Blaskovics György, Muskegon, Mich.	—.50
Vörös Istvánné, Muskegon, Mich.	—.50
Gömöry Józsefné, Muskegon, Mich.	—.50
Hegedüs Ferenc, Muskegon, Mich.	—.50
Kruchió Mihályné, Muskegon, Mich.	—.50
Csokay András, Muskegon, Mich.	—.50
Gömöri István, Muskegon, Mich.	—.50
Kruchió Mihály, Muskegon, Mich.	—.50
Stefonich Istvánné, Muskegon, Mich.	—.50
Stefonich István, Muskegon, Mich.	1.00
Pinke István,. Muskegon, Mich.	1.00
Rostár György, Muskegon, Mich.	1.00
Kisebb adományok és persely, Muskegon, Mich.	9.75
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Tóbiás Ferenc gyermektartás	22.00
Tóbiás Ferenc, Perth Amboy, N. J.	15.00
Bacskay József, tartásdij	9.60
Bacskay József, Perth Amboy, N. J.	25.00
Ifj. Tóth Lajos, Perth Amboy, N. J.	5.00

THOS. M. THOMPSON JOHN A. ZIMMERMAN

Thompson & Zimmerman

AUTOMOBILOK MINDEN ALKALOMRA.

Kápolnánk szükség esetén dijtalanul áll a magyarság rendelkezésére.

JUTÁNYOS KISZOLGÁLÁS.

9104 Cottage Grove Avenue CHICAGO, ILL.

Telefon: Chesterfield 0089.

Bacskay J. telefon	1.85
Eger Sándor tartásdij	30.00
Eger Sándor, Perth Amboy, N. J.	5.00
Szabó Gyula, Chicago, Ill	1.00
Kmetty Kálmán, Chicago, Ill.	1.00
Platz J. Sándor, Chicago, Ill.	1.00
Szabó Pál, Chicago, Ill.	—.50
Igyártó Lajos, Chicago, Ill.	—.50
Sütő János, Chicago, Ill.	—.50
Wajtas I., Chicago, Ill.	—.50
Kisebb adományok, Chicago, Ill.	3.60
Veres József, Flint, Mich.	5.00
Ref. Nőegylet, So. Chicago, Ill.	25.00
Benkő Ambrus, So. Chicago, Ill.	10.00
Mészáros János, So. Chicago, Ill.	5.00
Ifj. Kéri István, So. Chicago, Ill.	1.00
Gál Lajos, So. Chicago, Ill.	1.00
Varga Mihály, So Chicago, Ill.	1.00
Varga Mihályné, So. Chicago, Ill.	1.00
Balogh Gábor, So. Chicago, Ill.	1.00
Simon András, So. Chicago, Ill.	1.00
Kazancer Béla, So. Chicago, Ill.	1.00
Perselypénz, So. Chicago, Ill.	14.70
Ref. Egyház, Elyria, O.	60.00
Ref. Ifj. Kör, Elyria, O.	15.00
Kálvin János Egylet, Elyria, O.	15.00
Verhovay S. E. 107. f., Elyria ,O.	15.00
Ref. Nőegylet, Elyria, O.	15.00
Szabó Imre, Elyria, O.	10.00
Boros. László, Elyria, O.	6.00
Rev. Péter József, Elyria, O.	5.00
Rev. Kalassay Sándor, Elyria, O.	5.00
Vargha Gyula, Elyria, O.	5.00
Palágyi Annus, Elyria, O.	5.00
Özv. Balázs Gáspárné, Elyria, O.	2.00
Kovács János, Elyria, O.	2.00
Özv. Bátori Zsigáné, Elyria, O.	2.00
Fehér László, Elyria, O.	1.00
Mrs. Cosgrove, Elyria, O.	1.00
Ronyecz Mihály, Elyria, O.	1.00
Polgár Pál, Elyria, O.	1.00
J. Fenka, Elyria, O.	1.00
Ignéczi Ferenc, Elyria, O.	1.00
Balázs Lajos, Elyria, O.	1.00
Pandi Sándor, Elyria, O	1.00
Varga Gyula, Elyria, O.	1.00
Papp Viktorné, Elyria, O.	1.00
Özv. Takács Imréné, Elyria, O.	1.00
Máté Mihály, Elyria, O.	1.00
Jakab Ferenc, Elyria, O.	1.00
Kovács János, Elyria, O.	1.00
Pápay Pál, Elyria, O.	1.00
Orosz István, Elyria, O.	1.00
Szücs István, Elyria, O.	1.00
Beregszászi József, Elyria ,O.	1.00
Rácz Gyula, Elyria, O	1.00
Varga Istvánné, Elyria, O.	1.00
Palágyi János, Elyria, O.	1.00
Yoba Ferenc, Elyria, O.	1.00
Tomaska Istvánné, Elyria, O.	1.00
Elek Ferencné, Elyria, O.	1.00

C. De Haan John C. Finn
A. De Haan.

FINN & CO.

REAL ESTATE -- LOANS -- INSURANCE

Home of
CHESTERFIELD SAVINGS LOAN ASSOCIATION

9348 Cottage Grove Avenue

CHICAGO, ILL.

Phone Chesterfield 0011

HÁZI ASSZONYOK! FIGYELEM!

Friss hust, füszert, csemegéket, zöldséget és mindenféle élelmi szereket a legfrisebb állapotban lehet beszerezni

KÖTELES JÓZSEF

MÉSZÁROS ÉS GROCERY ÜZLETÉBEN

556 E. 92th Place
CHICAGO, ILL.

Telefon Chesterfield 1406.

Adja le rendelését telefonon és mi házhoz szállitjuk.

Farkas Sándorné, Elyria, O.	1.00
Árva Menyhért, Elyria, O.	1.00
Vass István, Elyria, O.	1.00
Fazekas Józsefné, Elyria, O.	1.00
Fazekas Lajos, Elyria, O.	1.00
Mrs. D. Darmas, Elyria, O.	1.00
Tóth János, Elyria, O.	1.00
Baksa Gyula, Elyria, O.	1.00
Beregszászi János, Elyria, O.	1.00
Gindly György, Elyria, O.	1.00
Rácz Péter, Elyria, O.	1.00
Ujlaki Gyula, Elyria, O.	1.00
Lajos Ferenc, Elyria, O.	1.00
Papp György, Elyria, O.	1.00
Angi Antal, Elyria, O.	1.00
Balázs Bertalan, Elyria, O.	1.00
Saláta Mihály, Elyria, O.	1.00
Szabó Sándor, Elyria, O.	1.00
Özv. Pandly Györgyné, Elyria, O.	1.00
Mikó Sándor, Elyria, O.	1.00
Heli István, Elyria, O.	1.00
Polgár Zsigmond, Elyria, O.	1.00
Bara Józsefné, Elyria, O	1.00
Csorba György, Elyria, O.	1.00
Nagy András, Elyria, O.	1.00
Kovács András, Elyria, O.	1.00
Ifj. Bátori Gábor, Elyria, O.	1.00
B. Szabó Sándor, Elyria, O.	1.00
Kosztyu Sándor, Elyria, O.	1.00
Ignéczi Mihály, Elyria, O.	1.00
Darián Sándor, Elyria, O.	1.00
Nagy Sándor, Elyria, O.	1.00
Vári Gáspár, Elyria, O.	1.00
Csonka Miklós, Elyria, O.	1.00
Balázs József, Elyria, O.	1.00
Varga B. Vilmos, Elyria, O.	1.00
Fidel János, Elyria, O.	1.00
Kósa Ferenc, Elyria, O.	1.00
Szabó József, Elyria, O.	1.00
Böszörményi István, Elyria, O.	—.55
Stutz Györgyné, Elyria, O.	—.50
Varga József, Elyria, O.	—.50
Apai Gusztáv, Elyria, O.	—.50
Sedlák János, Elyria, O.	—.50
Tóth Mária, Elyria, O.	—.50
Szabó Bertalan, Elyria, O.	—.50
Lengyel Jánosné, Elyria, O.	—.50
Farkas Elekné, Elyria, O.	—.50
Sebestyén Sándor, Elyria, O.	—.50
Mrs. Walhead, Elyria, O.	—.50
Darabó József, Elyria, O.	—.50
Takács Zsigmond, Elyria, O.	—.50
Tisza János, Elyria, O.	—.50
Susy Herman, Elyria, O.	—.50
Lengyel István, Elyria, O.	—.50
Farkas Balázs, Elyria, O.	—.50
Takács János, Elyria, O.	—.50
Nagy András, Elyria, O.	—.50
Abaházy János, Elyria, O.	—.50
Figula György, Elyria, O.	—.50
Bondi Albert, Elyria, O.	—.50

A ligonieri ÁRVAHÁZ a tettre váltott magyar szándék amerikai alkotása.

BENKŐ AMBRUS & CO.

Mészárszéke és füszer-kereskedése.

Elsőrendü, friss élelmiszerek.
Szives magyar kiszolgálás

Tel. South Chicago, 0586.

8458 Mackinaw Ave.,
SOUTH CHICAGO, ILL.

Ha jól akar szórakozni, jöjjön a

PROKOP GYULA

SOFT DRINK ÜZLETÉBE.

Kitünő kiszolgálás.

Hall gyülés helyiségre és mulatságokra.

924 West 119th Street,

CHICAGO, ILL.

Telefon Pullmann 3476

Abaházy Ferenc, Elyria, O.	—.50
Imre Gábor, Elyria, O.	—.50
Mészáros Albert, Elyria, O.	—.50
Bokos István, Elyria, O.	—.50
Nagy Károly, Elyria, O.	—.50
Kovács Ferenc, Elyria, O.	—.50
Szakál János, Elyria, O.	—.50
Snobel Ferencné, Elyria, O.	—.50
Garhicz Györgyné, Elyria, O.	—.50
Mrs. Kelemen, Elyria, O.	—.50
Mrs. Oláh Erzsébet, Elyria, O.	—.50
Fekete Ferenc, Elyria, O.	—.50
Balázs Béniné, Elyria, O.	—.50
Sümegi Ferenc, Elyria, O.	—.50
Fekete Ferencné, Elyria, O.	—.50
Koznister Géza, Elyria, O.	—.50
Nagy Jánosné, Elyria, O.	—.50
László Palcsi, Elyria, O.	—.50
Vass Vilmos, Elyria, O.	—.50
Nagy Károly, Elyria, O.	—.50
Váradi Imre, Elyria, O.	—.50
Baksa Sándor, Elyria, O. ..	—.50
Czompoly András, Elyria, O.	—.50
Nagy Zsigmond, Elyria, O.	—.50
Király György, Elyria, O.	—.50
Kisebb adományok, Elyria, O.	5.00
Seres József, Elyria, O.	5.00
A piknik jövedelme, Elyria, O.	146.90
Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Összesen	2545.76

KIADÁSOK AUGUSZTUSBAN.

243.	H. E. Vance kenyérszámla	114.40
243.	Latrobe Grocery Co. élelmiszer	192.83
244.	Westmoreland Grocery Co élelmiszer	43.55
245.	Pittsburgh Provision Co. élelmiszer	92.62
246.	Greensburgh Produce Co. élelmiszer	63.86
247.	The Valley Ice Co. jégért	35.70
248.	Latrobe Laundry Co. mosásért	41.88
249.	Ralph E. Knox szénért	20.40
250.	Jacob Peterson ruháért	7.26
251.	Benn Kline ruháért	49.88
252.	Roy E. Sibel felszerelés	48.00
253.	L. H. Smith felszerelés	39.14
254.	Demmler and Schenk felszerelés	44.04
255.	Alex Mellisle kamat	160.50
256.	Dr. Nánássy Lajos aug. fizetése	125.00
257.	Kalassay Sárika aug. fizetése	85.00
258.	Szalay Józsefné jul. fizetése	50.00
259.	Kusztos Árpádné jul. fizetése	30.00
260.	Kalapács Róza jul. fizetése	20.00
261.	Tóth Mihály jul. fizetése	70.00
262.	Tóth Lajos jul. fizetése	40.00
263.	Tóth István jul. fizetése	40.00
264.	Nagy Miklós jul. fizetése	40.00
265.	L. A. Darr Co. épitkezés	145.95
266.	D. M. Fulton papirozás	86.26
267.	J. R. Bitner festés	26.90

UJ MAGYAR ÜZLET.

RESHÁN ISTVÁN

Füszer üzlete és mészárszéke.

Phone Chesterfield 0385.

966 E. 93rd St.,

CHICAGO, ILL.

Pontos kiszolgálás.
Házhoz szállitunk.

Pártoljuk helyi üzletünket.

CHEVROLET

Amerika legkedveltebb autója

F. L. CRAWFORD

MOTOR SALES

HELYBELI ELÁRUSITÓK.

9321 Cottage Grove Avenue

CHICAGO, ILL.

Phone: Chesterfield 0192

A Chesterfieldi magyarság automobil árusitója.

268.	Chas. M. Shoup tüzbiztositás	39.20
269.	Ligonier Dairy Product ice cream	19.45
270.	Ligonier Bottling Works, édes ital	11.40
271.	J. W. Richards bérlet	58.33
272.	J. H. Hoffer takarmány	117.85
273.	Ed. Grombach szijjártó	31.90
274.	H. Lavan Philippi mütrágya	22.50
275.	S. H. Sweeney gépjavitó	24.55
276.	Globe Furniture Co. felszerelés	57.00
	Összesen	2095.35

ZÁRLAT.

Maradvány julius hónapról	416.30
Bevétel augusztusban	2545.76
Összesen	2962.06
Kiadás augusztusban	2095.35
Maradvány	866.71

A BANK ZÁRLATA:

Maradvány	1294.40
Vissza nem jött checkkek:	
Összesen	416.76
Maradvány	877.64

SZEPTEMBER HAVI SZÁMADÁS.

Nagy Károly, United, Pa.	3.00
Szopó József, United, Pa.	2.00
Kálmán János, McKeesport, Pa.	1.00
Suba Ferenc, United, Pa.	2.00
Suba Ferenc, gyermektartás	25.00
Bodnár Lajosné, gyermektartás	30.00
Bodnár Lajosné, New Alexandria, Pa.	25.00
Dr. A. S. Papp, Rodendo Beach, Calif.	2.00
Alezsák Pál, Barket Ridge, N. J.	5.00
Jakab János, gyermektartás	25.00
Abaházy István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Matusz József, Perth Amboy, N. J.	1.00
Gyürék József, Perth Amboy, N. J.	1.00
Névtelen, Perth Amboy, N. J.	1.00
Özv. Bucs Józsefné, gyermektartás	25.00
Henrickes József, gyermektartás	25.00
Marosi Károly, gyermektartás	35.00
Marosi Károlyné, Perth Amboy, N. J.	10.00
Dankó András, Toledo, O.	15.00
Rozgonyi József, gyermektartás	25.00
Varga József, gyermektartás	60.00
Lányi József, Rankin, Pa.	5.00
Csorba Beniámin, Rankin, Pa.	5.00
Lázár Albertné, gyermektartás	17.50
Lázár Lina, Beaver Falls, Pa.	2.00
Gáll József, gyermektartás	30.00
Ágocs István, Freemanburg, Pa.	5.00
Balogh Ferenc, gyermektartás	62.50
Papp József, gyermektartás	20.00
Horkay Lajos, Perth Amboy, N. J.	20.75
Donáth Imre, Gary, Ind.	6.00
Görgelyi János, Gary, Ind.	5.00
Tóth Gyula, Gary, Ind.	5.00
Lukács Antal, Gary, Ind.	5.00
File Sándor, Gary, Ind.	2.00
Vajocsik Sándor, Gary, Ind.	1.00
Bencze Zsigmondné, Gary, Ind.	1.00
Csontos Jánosné, Gary, Ind.	1.00
Kiss Istvánné, Gary, Ind.	1.00
Lányfalusi Györgyné, Gary, Ind.	1.00
László József, Gary, Ind.	1.00
Liber Kálmán, Gary, Ind.	1.00
Danyi József, Gary, Ind.	1.00

Telefon: Chesterfield 0008.

NICK. MEISCH

REAL ESTATE ÉS INSURANCE IRODÁJA.

9250 Cottage Grove Ave.
CHICAGO, ILL.

Telefon: Chesterfield 0405.

CARL E. DANDY

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

9252 Cottage Grove Avenue,
CHICAGO, ILL.

Minden munkáért és ékszerért teljes felelősséget vállal.

Csontos János, Gary, Ind.	1.00
Szathmáry József, Gary, Ind.	1.00
Varró Pál, Gary, Ind.	1.00
Szathmáry Józsefné, Gary, Ind.	1.00
Vajócsik Dániel, Gary, Ind.	1.00
Nagy Istvánné, Gary, Ind.	1.00
Török Péter, Gary, Ind.	1.00
Gyüre Józsefné, Gary, Ind.	1.00
Nagy István, Gary, Ind.	1.00
Varró Pálné, Gary, Ind.	1.00
Imre Mihály, Gary, Ind	1.00
Vukán Miklós, Gary, Ind.	1.00
Burdos József, Gary, Ind.	1.00
Szunyogh Imréné, Gary, Ind.	1.00
Árvaházy Persely, Gary, Ind.	13.16
Adományok az estélyen, Gary, Ind.	18.20
Pócsik András, Columbus, Ohio	5.00
Gacsályi Sándor, ugorkáért	3.00
Rev. Kovács Endre, Toledo, Ohio	5.00
Lőrincz Józsefné, Toledo, Ohio	5.00
Molnár István, Toledo, Ohio	5.00
Molnár Pál, Toledo, Ohio	5.00
Kosztyu Károly, Toledo, Ohio	5.00
Bacsó Pál, Toledo, Ohio	3.00
Csizi László, Toledo, Ohio	3.00
Bertok Gyuláné, Toledo, Ohio	3.20
Boros Bertalan, Toledo, Ohio	2.00
Dankó András, Toledo, Ohio	2.00
Szarka András, Toledo, Ohio	2.00
Jakab József, Toledo, Ohio	1.00
Mastellér József, Toledo, Ohoi	1.00
Kaduk János, Toledo, Ohio	1.00
Papp János, Toledo, Ohio	1.00
Özv. Bakkné, Toledo, Ohio	1.00
Bartha Gáborné, Toledo, Ohio	1.00
B. Tóth István, Toledo, Ohio	1.00
G. Nagy Jánosné, Toledo, Ohio	1.00
Sz. Varga Gyula, Toledo, Ohio	1.00
Polyacskó Lajos, Toledo, Ohio	1.00
Ákos János, Toledo, Ohio	1.00
Eperjessy Károlyné, Toledo, Ohio	1.00
Bistai János, Toledo, Ohio	1.00
Mészáros János, Toledo, Ohio	1.00
Repászky Károlyné, Toledo, Ohio	1.00
Csobadi Jánosné, Toledo, Ohio	1.00
E. Szabó István, Toledo, Ohio	1.00
Bartók Gábor, Toledo, Ohio	1.00
Balázs Imre, Toledo, Ohio	1.00
Kocsis András, Toledo, Ohio	1.00
Özv. Doszopoly Józsefné, Toledo, Ohio	1.00
Molnár Istvánné, Toledo, Ohio	1.00
Lacza Mihály, Toledo, Ohio	1.00
Bolincs Demeter, Toledo, Ohio	1.00
Takács Jánosné, Toledo, Ohio	1.00
Gál Ferenc, Toledo, Ohio	1.00
Vékás Gergelyné, Toledo, Ohio	1.00
Komáromy Erzsike, Toledo, Oiho	1.00
Bertók Gyula, Toledo, Ohio	1.00
Materni János, Toledo, Ohio	1.00
Kosztyu Ferenc, Toledo, Ohio	1.00

A legtisztábban készitett patent és receptes orvosságok gyógyszertára, hol mindenféle hazai orvosság is kapható a

GYARMATHI JÓZSEF

GYÓGYSZERTÁRÁBAN

1350 BROADWAY

GARY, IND.

Gary történetében a magyar tehetség és szorgalom nagyszerü szerepre vállalkozott.

S. A. FELE PACKING CO.

Elsőrendü husok és füszerek gazdag választékban.

Phone: 2---1327

1631 Broadway

Gary, Indiana.

FILE SÁNDOR, tulajdonos.

Lakása:

1364 Jackson St.,

Phone: Gary 4581-M.

GARY, INDIANA

Oláh Juliska, Toledo, Ohio	1.00
Ször Sámuel, Toledo, Ohio	1.00
Molnár József, Toledo, Ohio	1.00
Szabó Antal, Toledo, Ohio	1.00
Szabó Antalné, Toledo, Ohio	1.00
Gergely Andrásné, Toledo, Ohoi	1.00
Perczel Imre, Toledo, Ohio	1.00
A. Nagy József, Toledo, Ohio	1.00
Lakatos Ilona, Toledo, Ohio	1.00
Nagy József, Toledo, Ohio	1.00
Molnár Pálné, Toledo, Ohio	1.00
ifj. Nagy János, Toledo, Ohio	1.00
ifj. Demeter István, Toledo, Ohio	1.00
Pankotai János, Toledo, Ohio	1.00
A. Nagy János, Toledo, Ohio	1.00
Akos Béla, Toledo, Ohio	1.00
Névtelen, Toledo, Ohio	1.00
Névtelen, Toledo, Ohio	—.80
Kardos Dánielné, Toledo, Ohio	—.50
Borbély Lajosné, Toledo, Ohio	—.50
Virág Istvánné, Toledo, Ohio	—.50
Molnár András, Toledo, Ohio	—.50
Csehi Pál, Toledo, Ohio	—.50
Major Pál, Toledo, Ohio	—.50
Szücs Istvánné, Toledo, Ohio	—.50
Vanyó Béláné, Toledo, Ohio	—.50
Bertók Károlyné, Toledo, Ohio	—.50
Kaduk Imréné, Toledo, Ohio	—.50
Majer Pálné, Toledo, Ohio	—.50
Beregszászy József, Toledo, Ohio	—.50
Virág József, Toledo, Ohio	—.75
Lakatos Amália, Toledo, Ohio	—.50
Lakatos Mariska, Toledo, Ohio	—.50
Belincs Demeterné, Toledo, Ohio	10.00
Vegyes Bevétel, Toledo, Ohio	13.25
Novák János, gyermektartás	15.00
Ref. B. S. Egylet, Pittsburgh, Pa.	50.00
Lorántffy Zs. Egylet, Akron, Ohio	10.00
Tóth Imre, Akron, Ohio	3.00
Szegedy Péter, Akron, Ohrio	3.00
Cselle Kálmán, Akron, Ohio	2.00
ifj. Fekete Mihály, Akron, Ohio	2.00
id. Fekete Mihály, Akron, Ohio	2.00
Kőmives István, Akron, Ohio	2.00
Puskás Lajos, Akron, Ohio .....6.....	2.00
Tóth István, Akron, Ohio	2.00
Fülöp József, Akron, Ohio	1.00
Katona Istvánné, Akron, Ohio	1.00
Patonay József, Akron, Ohio	1.00
Nagy Lajos, Akron, Ohio	1.00
Mező István, Akron, Ohio	1.00
Hersics Mihály, Akron, Ohio	1.00
Zsibai Gábor, Akron, Ohio	1.00
Kerti János, Akron, Ohio	1.00
Recski László, Akorn, Ohio	1.00
Kővágó Jánosné, Akron, Ohio	1.00
Hunyady János, Akron, Ohio	1.00
Finta István, Akron, Ohio	1.00
Pető János, Akron, Ohio	1.00
Czeider János, Akron, Ohio	1.00

Telephone: Gary 2—2629.
Háznál: 2—2749.

F. S. SUPERCZYNSKI

TEMETÉSRENDEZŐ
ÉS BALZSAMOZÓ

1425 Madison St.,
GARY, INDIANA

Kegyeletes, szép temetés
méltányos áron.

A magyarság régi, kipróbált barátja.

VASÁRUK — ZÁRAK

SZEPESY JÁNOS

MAGYAR VASKERESKEDÉSE

9100 Cottage Grove Avenue

CHICAGO, ILL.

Phone Chesterfield 4723

Konyha ezsközök — Szerszámok

Phone: Dearborn 5515.

J. I. RUDOLPH & CO.

WHOLESALE JEWELERS.

Watches a Specialty.

1108 Heyworth Bldg.

29 E. Madison Street,

CHICAGO, ILL.

Gacsalyi Lajos, Akron, Ohio	1.00
Mészáros Bertalan, Akron, Ohio	1.00
Simon János, Akron, Ohio	1.00
Orgován Károlyné, Akron, Ohio	1.00
Orgován Ilonka, Akron, Ohio	1.00
Farkas Mátyásné, Akron, Ohio	1.00
Bajusz Irma, Akron, Ohio	1.00
Fülöp Róza, Akron, Ohio	—.50
Ince Irénke, Akron, Ohio	—.30
Kovács Ethel, Akron, Ohio	—.25
Perselypénz, Akron, Ohio	9.95
Bóné Károly, McKeesport, Pa.	2.00
Metropol Restaurant, baromfiért	19.50
Mező Bertalan, Chicago, Burnside, Ill.	5.00
Resán István, Chicago, Ill.	5.00
Balogh Kálmánné, Chicago, Ill.	5.00
Tar Sándor, Chicago, Ill.	5.00
Szilágyi Miklós, Chicago, Ill.	4.00
Tarjányi Károly, Chicago, Ill.	2.00
D. Németh János, Chicago, Ill.	2.00
Deák Sándor, Chicago, Ill.	2.00
Özv. Demeter Jánosné, Chicago, Ill.	2.00
Baksa Ferenc, Chicago, Ill.	2.00
Képes András, Chicago, Ill.	2.00
Végh László, Chicago, Ill.	2.00
Akai András, Chicago, Ill.	1.00
Pál Ferenc, Chicago, Ill.	1.00
Oláh Sándor, Chicago, Ill.	1.00
Takács István, Chicago, Ill.	1.00
Barnai Ferenc, Chicago, Ill.	1.00
Kádi István, Chicago, Ill.	1.00
Bozsvai Béni, Chicago, Ill.	1.00
Bertalan Sámuel, Chicago, Ill.	1.00
Körtvély József, Chicago, Ill.	1.00
Dienes Balázsné, Chicago, Ill.	1.00
Buczkó Pál, Chicago, Ill.	1.00
Jenei Károlyné, Chicago, Ill.	1.00
Miss Bajo Chicago, Ill.	1.00
Bizsvai Benáminné, Chicago, Ill.	1.00
Köbblős Mihály, Chicago, Ill.	1.00
Özv. Tóth Jánosné, Chicago, Ill.	1.00
Józsa Géza, Chicago, Ill.	1.00
Bokor Mózes, Chicago, Ill.	1.00
Péter János, Chicago, Ill.	1.00
Péter Gyuláné, Chicago, Ill.	1.00
Popély Sándor, Chicago, Ill.	1.00
Oláh Sándorné, Chicago, Ill.	1.00
Kósa László, Chicago, Ill.	1.00
Varga Gáborné, Chicago, I ll.	1.00
Szabó István, Chicago, Ill.	1.00
Marki József, Chicago, Ill.	1.00
Debreczeni András, Chicago, Ill.	1.00
Debreczeni Istvánné, Chicago, Ill.	1.00
Tanczi András, Chicago, Ill.	1.00
Mrs. Urbán, Chicago, Ill.	1.00
Csatlós Ferenczné, Chicago, Ill.	1.00
Séra István, Chicago, Ill.	1.00
Péter Mariska, Chicago, Ill.	1.00
Nagy József, Chicago, Ill.	1.00
Sebők Pál, Chicago, Ill.	1.00

Telephone: Pullman 0329.

JUHÁSZ PÉTER

Füszer üzletében és mészárszékében

csakis elsőrangu friss és füstölt husok és egyébféle háztartási cikkek vannak raktáron.

Előzékeny kiszolgálás.

916 W. 119th St.,
CHICAGO, ILL.

Telephone: Fairfax 2251.

Legrégibb és legmegbizhatóbb magyar szőrme üzletét ajánlja

BUZY SÁNDOR

SZÜCS

5229 Harper Ave.,

Uj bundák. Javitások.
Elraktározás.

CHICAGO, ILL.

Olasz János, Chicago, Ill.	1.00
Kádár István, Chicago, Ill.	1.00
Csengeri János, Chicago, Ill.	1.00
Kolozsi Bálint, Chicago, Ill.	1.00
Goroméi György, Chicago, Ill.	1.00
Sámuel József, Chicago, Ill.	1.00
Rádai János, Chicago, Ill.	1.00
Porcs János, Chicago, Ill.	1.00
Popernyik Józsefné, Chicago, Ill.	1.00
Kajdi Pálné, Chicago, Ill.	1.00
Halmi Istvánné, Chicago, Ill.	1.00
Rácz Imréné, Chicago, Ill.	1.00
Horváth Sámuelné, Chicago, Ill.	1.00
Soltész Jánosné, Chicago, Ill.	1.00
Révész Istvánné, Chicago, Ill.	1.00
Máté Pálné, Chicago, Ill.	1.00
Özv. Gergely Józsefné, Chicago, Ill.	1.00
Belök István, Chicago, Ill.	1.00
Ifj. Körtvély Lajos, Chicago, Ill.	1.00
Rezes János, Chicago, Ill.	1.00
Fábián Antal, Chicago, Ill.	1.00
D. Németh Jánosné, Chicago, Ill.	1.00
Demeter János, Chicago, Ill.	1.00
Sárközy Gedeonné, Chicago, Ill.	1.00
Takács Juliánna, Chicago, Ill.	1.00
Mrs. B. Kolozsi, Chicago, Ill.	1.00
Klein János, Chicago, Ill.	1.00
Balogh Gábor, Chicago, Ill.	1.00
Bogáti Istvánné, Chicago, Ill.	1.00
Deák Juliánna, Chicago, Ill.	1.00
Németh János, Chicago, Ill.	1.00
Németh Lajos, Chicago, Ill.	1.00
Mrs. Punyko, Chicago, Ill.	1.00
Gut András, Chicago, Ill.	1.00
Péter Boriska, Chicago, Ill.	1.00
Weizer Gizella, Chicago, Ill.	1.50
Ifj. Demeter János, Chicago, Ill.	—.50
Fodor János, Chicago, Ill.	—.50
Rezes Erzsébet, Chicago, Ill.	—.50
Zakar Imre, Chicago, Ill.	—.50
Ifj. D. Németh János, Chicago, Ill.	—.50
Belák Gyuláné, Chicago, Ill.	—.50
Weizer Mártha, Chicago, Ill.	—.50
Tóth Jánosné, Chicago, Ill.	—.50
Szemkó István, Chicago, Ill.	—.50
Tóth Géza, Chicago, Ill.	—.50
Popély Sándor, Chicago, Ill.	—.50
Mrs. J. Bánrévi, Chicago, Ill.	—.50
Berecz Erzsike, Cihcago, Ill.	—.50
Özv. Polák Jánosné, Chicago, Ill.	—.50
Németh Jánosné, Chicago, Ill.	—.75
Kun Istvánné, Chicago, Ill.	—.75
Gerbár Józsefné, Chicago, Ill.	—.55
Kisebb adományok, Chicago, Ill.	16.23
Maradvány az estélyről, Chicago, Ill.	324.22
Rozgonyi István, West Pullman, Ill.	5.00
Horváth Ferenc, West Pullman, Ill.	2.50
Koródi Sándor, West Pullman, Ill.	2.00
Csomor Dénes, West Pullman, Ill.	2.00
Ubrik Bertalan, West Pullman, Ill.	2.00

A Chicago-Burnsidei magyar telep egyik legrégibb üzlete

GASPARIK ISTVÁN

MÉSZÁRSZÉKE ÉS FÜSZER-KERESKEDÉSE.

Pontos kiszolgálás!

Phone: Chesterfield 0009.

9307 Cottage Grove Ave.

CHICAGO, ILL.

I. WAGNER

DRY GOODS STOREJA.

1018 East 93rd Street,

CHICAGO, ILL.

Olcsó árak. Szivélyes kiszolgálás.

Telefon Chesterfield 2601.

Ide gyere magyar testvér!

Élő plánták és vágott virágok

RIGÓ FERENC

a magyarság kedvelt virágárusánál.
Megrendeléseket házhoz szállitunk.

749 E. 92th Street,

CHICAGO, ILL.

9136—38 COTTAGE GROVE AVE.
Phone Chesterfield 0380.

7444 COTTAGE GROVE AVE.
Phone Chesterfield 4875

FELSEN TRADING CO.

GROCERY and MEAT MARKET

1192 S. Milligan Ave.

CHICAGO, ILL.

Kiss Károly, West Pullman, Ill.	2.00
Bulvári János, West Pullman, Ill.	2.00
Kósa László, West Pullman, Ill.	1.00
Král Gyula, West Pullman, Ill.	1.00
Erdei Lászlóné, West Pullman, Ill.	1.00
Szabó István, West Pullman, Ill.	1.00
László Ferenc, West Pullman, Ill.	1.00
Csehi János, West Pullman, Ill.	1.00
László Ferencné, West Pullman, Ill.	1.00
Demeter Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Balogh Endréné, West Pullman, Ill	1.00
Azari János, West Pullman, Ill.	1.00
Gyarkó Dénes, West Pullman, Ill	1.00
Boross Vincza, West Pullman, Il l	1.00
Névtelen, West Pullman, Ill.	1.00
Orodi Gábor, West Pullman, Ill.	1.00
Juhász Péter, West Pullman, Ill.	1.00
Stratinszky József, West Pullman, Ill.	1.00
Szebezán György, West Pullman, Ill.	1.00
Özv. Demeter Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Azari Istvánné, West Pullman, Ill.	1.00
Varga Dénes, West Pullman, Ill.	1.00
Mrs. K. Révész, West Pullman, Ill.	1.00
Balla István, West Pullman, Ill.	1.00
Miss Liszhán, West. Pullman, Ill.	1.00
Balogh Gábor, West Pullman, Ill.	1.00
Balogh Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Horváth István, West Pullman, Ill.	1.00
Tóth József, West Pullman, Ill.	1.00
Randalos Károlyné, West Pullman, Ill.	1.00
Takács Elekné, West Pullman, Ill.	1.00
Benkő Margit, West Pullman, Ill.	1.00
Bánrévi Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Id. Beluscsák Lajos, West Pullman, Ill.	1.00
Szabó István, West Pullman, Ill.	1.00
Miss Ujházy, West Pullman, Ill.	1.00
Miss Morkovitz, West Pullman, Ill.	1.00
Ubrik Sámuelné, West Pullman, Ill.	1.00
Bertalan Sámuel, West Pullman, Ill.	1.00
Mrs. Bencze, West Pullman, Ill.	1.00
Tóth Jánosné, West Pullman, Ill.	1.00
Ónodi Gáborné, West Pullman, Ill.	1.00
Csoma Istvánné, West Pullman, Ill.	1.00
Bogdán Józsefné, West Pullman, Ill.	1.00
Ball Istvánné, West Pullman, Ill.	1.00
Csomor Dénes, West Pullman, Ill.	1.00
Pál Györgyné, West Pullman, Ill.	1.00
Fülöp Lajos, West Pullman, Il.l	1.00
Spisák Gyuláné, West Pullman, Ill.	1.00
Malmásy Lajos, West Pullman, Ill.	1.00
Hegyi Mózes, West Pullman, Ill.	—.50
Kósa Lászlóné, West Pullman, Ill.	—.50
Orosz Józsefné, West Pullman, Ill.	—.50
Kundráth Györgyné, West Pullman, Ill.	—.50
Pál Salamon, West Pullman, Ill.	—.50
Kórodi Mariska, West Pullman, Ill.	—.50
Horváth Gyuláné, West Pullman, Ill.	—.50
Hável Gyula, West Pullman, Ill.	—.50
Zloril Ferenc, West Pullman, Ill.	—.50
Heden Béla, West Pullman, Ill.	—.50

L. GROSS

CIPŐ ÉS RUHAKERESKEDÉSE

9210 Cottage Grove Ave.

és

1222 E. 93rd Street,

CHICAGO, ILL.

A legolcsóbb bevásárlási forrás.

Dr. ifj. KIRÁLY ISTVÁN

MAGYAR FOGORVOS

178 Amith Street,

PERTH AMBOY, N. J.

GOLDBERGER JAKAB

BANKÜZLETE.

Alapitatott 188-ban.

432 State Street,

PERTH AMBOY, N. J.

Jogügyi, közjegyzői, pénzküldői és hajójegy iroda.

Pártoljuk a közismert magyar zenekereskedőt

ZSÉRAI MÁTYÁST

325 Maple Street,

PERTH AMBOY, N. J.

Balogh András, West Pullman, Ill.	—.50
Bánrévi József, West Pullman, Ill.	—.50
Gál Róza, West Pullman, Ill.	—.50
Mrs. Staniszló, West Pullman, Ill.	—.50
Szebezán József, West Pullman, Ill.	—.50
Sztaniszla József, West Pullman, Ill.	—.50
Perselypénz, West Pullman, Ill.	49.80
Kusztus Árpádné telefonért	2.25
Gáll József gyermektartás	30.00
Kusztus Árpádné naptárért	—.50
Németh Péter, South Bend, Ind.	10.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Székely Ferenc naptárért	2.50
Verhovay S. Egylet F. Brownsville, Pa.	25.00
Ref. B. S. E. Brownsville, Pa.	5.00
A. M. Szövetség 90. O. Brownsville, Pa.	5.00
Hajdu János és cs. Pricedale, Pa.	5.00
Turda András és cs. Pricedale, Pa.	5.00
Kovács József és cs. Pricedale, Pa.	5.00
Hegedüs Lajos és cs. Pricedale, Pa.	5.00
Lőrincz András és cs. Pricedale, Pa.	5.00
Torday Jánosné, Pricedale, Pa.	3.00
Szamer Dezsőné, Pricedale, Pa.	2.00
Özv. Trenka Pálné, Pricedale, Pa.	2.00
Lehoczky Bertalan, Pricedale, Pa.	2.00
Ferenczi István, Pricedale, Pa.	2.00
Hajdu Ferenc, Pricedale, Pa.	1.00
Domonkos Istvánné, Pricedale, Pa.	—.50
Simko János, Pricedale, Pa.	—.50
Pisák János, Pricedale, Pa.	—.50
Magyar Ház, Pricedale, Pa.	10.00
Torday Jánosné és id. Hajdu Jánosné gyüjtése.	
Ifj. Szlavcsák Mihály, Pricedale, Pa.	1.00
Torday József, Pricedale, Pa.	1.00
Hajdu András, Pricedale, Pa.	1.00
Csalvai József, Pricedale, Pa.	1.00
Blujkus György, Pricedale, Pa.	1.00
Kiss János, Pricedale, Pa.	1.00
Ralph Lee, Pricedale, Pa.	1.00
Hegedüs Pál, Pricedale, Pa.	1.00
Szalay Károly, Pricedale, Pa.	1.00
Halkovics Mihály, Pricedale, Pa.	1.00
Szalóczy Károly, Pricedale, Pa.	1.00
Hepal György, Pricedale, Pa.	1.00
Derda Sándor, Pricedale, Pa.	—.50
Ducsay Pál, Pricedale, Pa.	—.50
Csorba János, Pricedale, Pa.	—.50
Karakay Mihály, Pricedale, Pa.	1.00
Rabóczy István, Pricedale, Pa.	1.00
Iván Zsigmond, Pricedale, Pa.	—.50
L. Harris, Pricedale, Pa.	—.50
Trenka Lajos, Pricedale, Pa.	—.50
Drotár István, Pricedale, Pa.	—.50
Özv. Puskás Jánosné, Pricedale, Pa.	—.50
Id. Slavcsák János, Pricedale, Pa.	—.50
Weinberger Antal, Pricedale, Pa.	—.50
Hollander Ignác, Pricedale, Pa.	—.50
Nagy József, Pricedale, Pa.	—.50
Komlósi János, Pricedale, Pa.	—.50

A ligonieri Árvaház fundamentuma: a magyar erkölcs.

Telephones: South Chicago, 0675--0676

STEVENSON-BENKŐ CO.

FÜSZER-NAGYKERESKEDÉS

9138-40 BALTIMORE AVENUE,
SOUTH CHICAGO, ILLINOIS.

Reliance védjegyes Holland Hering.

"Belmore", Anvil és Summit védjegyes tiszta élelmiszerek.

ELSŐRENDŰ ÁRUK --- GAZDAG VÁLASZTÉK.

Drótos András,	Pricedale, Pa.	—.50
Hoffman János,	Pricedale, Pa.	—.75
Charles Milener,	Pricedale, Pa.	2.00
Mrs. Harry Miller,	Pricedale, Pa.	2.00
Trenka Pál,	Pricedale, Pa.	2.00
Erdei Jánosné,	Pricedale, Pa.	2.00
Kisebb adományok,	Pricedale, Pa.	2.25
Papp József ruhára		30.00
Kalassay Sándor ruhára		15.00
Tankó Albert,	Perth Amboy, N. J.	10.00
Nánássy Kálmán,	Perth Amboy, N. J.	5.00
Metropol Restaurant baromfiért		35.32
Fiók Albert baromfiért		3.60
Mészáros Ferencné baromfiért		4.50
Hegymegi Istvánné gyermektartás		25.00
Lasztroczy Istvánné,	Bethlehem, Pa.	2.00
Id. Nagy Lajos,	Phoenixville, Pa.	2.00
Végső János,	"	1.00
Özv. Bodics Jánosné,	"	1.00
Pribolovics Istvánné,	"	1.00
Dudás Sándor,	"	1.00
Id. Jakcsy István,	"	1.00
Beregi Sándor,	"	1.00
Id. Kocsi István,	"	1.00
Géczy Sándor,	"	1.00
Kurovszky József,	"	1.00
Lichtman Antal,	"	1.00
Özv. Suga Józsefné,	"	1.00
Tóth Lajos,	"	1.00
Rev. Kováchy Kálmán,	"	1.00
Névtelen	"	1.00
Özv. Nagy Andrásné,	"	—.50
Eszterhay Ferencné,	"	—.50
Beregi Sándorné,	"	—.50
Beregi Erzsébet,	"	—.50
Várady András,	Stowe, Pa.	2.00
Szilágyi Ferenc,	Stowe, Pa.	1.00
Lőrincz Ferenc,	Stowe, Pa.	1.00
Barta Sándor,	Stowe, Pa.	1.00
Széll Lajos,	Stowe, Pa.	1.00
Széll Sándor,	Stowe, Pa.	1.00
Szikszay Mihály,	Stowe, Pa.	1.00
Bacsó Józsefné,	Stowe, Pa.	1.00
Wolf Kálmán,	Stowe, Pa.	1.00
Marosy Márton,	Stowe, Pa.	1.00
Juhász József,	Stowe, Pa.	1.00
Falusi Mártonné,	Stowe, Pa.	—.50
Inhope Lajos,	Stowe, Pa.	—.50
Mrs. Holinyák,	Stowe, Pa.	—.50
Moré András,	Duquesne, Pa.	5.00
Tóth János	"	5.00
Ráthi Mihály	"	3.00
Csuri Ferenc	"	2.00
Balogh Imre	"	2.00
Ferenczi Miklós	"	2.00
K. Nagy András	"	1.25
Fazekas János	"	1.25
Szalkó József	"	1.00
Fábián József	"	1.00
Csuri István	"	1.00

AZ AMERIKAI MAGYARSÁG ÁLLAMI BANKJA

Ezen a néven ismernek minket szerte Amerikában és méltán, mert hiszen

Kiss Emil elnöklete alatt a The Harbor State Bank

folytatása a Kiss Emil Bankházának, mely közel 30 évig birta az amerikai magyarság feltétlen bizalmát. Most, hogy állami bank lett, ezen bizalom még jogosabb, mint valaha.

Különös figyelmébe ajánljuk ugy magánosoknak, valamint egyleteknek és társulatoknak

BETÉTI OSZTÁLYUNKAT

ahol 4½% negyedévenkénti kamatozással kezelik a reánk bizott összegeket.

Pénzküldés. Hajójegyek.
Hazai közjegyzői ügyek

elintézése 30 éves tapasztalat alapján.

The Harbor State Bank

EMIL KISS, President

FOURTH AVE.-9th ST., NEW YORK.

"Az Amerikai Magyarság Állami Bankja".

Rezes Mihály	"	1.00
Koncz István	"	1.00
Gresó István	"	1.00
Kiss Lajos	"	1.00
Pollák Ferenc	"	1.00
Varga János	"	1.00
Belenczky József	"	1.00
Eötvös Gyula	"	1.00
Baskó János	"	1.00
Lackó János	"	1.00
Szabó István,	"	1.00
Gyenes Dániel	"	1.00
Kiss András	"	1.00
Barna János	"	1.00
Paulik Mihályné	"	1.00
Drága Jánosné	"	1.00
Lajos András	"	1.00
Palágyi János	"	1.00
Kuczik János	"	1.00
Balázs Miklós	"	1.00
Özv. Dakos Pálné	"	1.00
Rékásy Mihály	"	1.00
Dakos Józsefné	"	1.00
Mrs. Csontos	"	1.00
Veres Jánosné	"	1.00
Demes Ferenc	"	1.00
Horváth Sándorné	"	1.00
Lajos Andrásné	"	1.00
Tóth János	"	1.00
Szakszon Miklósné	"	1.00
Szabó Sándor	"	1.00
Angyal Lászlóné	"	1.00
Dobos Ferencné	"	1.00
Angyal László	"	1.00
Varga János	"	1.00
Belenczky Józsefné	"	1.00
Laczkó József	"	1.00
Urbán József	"	1.00
Melih András	"	1.00
Kis Szücs József	"	1.00
Balla András	"	1.00
Katona János	"	1.00
Fodor Jánosné	"	1.00
Szücs József	"	—.50
Henczel Jánosné	"	—.50
Farkas Károly	"	—.50
Vörös Kálmánné	"	—.50
Szalay Ferenc	"	—.50
Szabó Jánosné	"	—.50
Urbán Józsefné	"	—.50
G. E. Fige	"	—.50
Juhász Jánosné	"	—.50
Konkoly Ignácné	"	—.50
Vaszily Sándor	"	—.50
Szakszon János	"	—.50
Kiss Lajosné	"	—.50
Ifj. Dakos Jánosné	"	—.50
Kocsis Istvánné	"	—.50
Fodor Istvánné	"	—.50
Balogh László	"	—.50
Ifj. Dobos János	"	—.50
Diószeghy János	"	—.50
Balázs János	"	—.50
Györkös Károly	"	—.50
Nyisztor Imréné	"	—.50
Rozgonyi János és cs.	"	2.00
Gyüjtésből	"	15.00
Perselypénz, csatlakozott egyház	"	8.00
Független egyház	"	25.00
Ref. Női Egylet	"	15.00
Virágnap és kisebb adományok	"	145.81
Takács Lajos, Stowe, Pa.		1.00
Dagonya Anna, Perth Amboy, N. J.		2.00
Tóbiás Ferenc, Perth Amboy, N. J.		2.00
Kiszta Józsefné, Perth Amboy, N. J.		2.00
Bacskay Andrásné, Perth Amboy, N. J.		2.00
Dobos Ferenc, Duquesne, Pa.		—.50
Tóth Imre, Perth Amboy, N. J.		2.00
Szabó Pál, Perth Amboy, N. J.		1.00
Pásztor Lajosné, Perth Amboy, N. J.		1.00
Szántai Józsefné, Perth Amboy, N. J.		1.00
Kovács Ferenc, Perth Amboy, N. J.		1.00
Lázár Jánosné, Perth Amboy, N. J.		1.00
Özv. Körmöndy Albertné, Perth Amboy		1.00
Czok Mihályné, Perth Amboy, N. J.		1.00
Petro Ferenc, Perth Amboy, N. J.		1.00
Kovács Ferenc, Perth Amboy, N. J.		1.00
Béres Gyuláné, Perth Amboy, N. J.		1.00
András István, Perth Amboy, N. J.		1.00

Ingyen tanácsért irjon a magyarok közkedvelt patikájába, ahol rendeléseit a legpontosabban és lelkiismeretesen eszközöljük.

Egyedüli készitője a BE. WELL női kapszuláknak.

CITY PHARMACY, INC.

The Home Drug Store

Smith & Oak Sts. Perth Amboy, N. J.

MAROSI KÁROLY

FÜSZER és VEGYESKERESKEDÉSE

526 Convery Place

PERTH AMBOY, N. J.

Tóth Lajos, Perth Amboy, N. J.	1.00
Matusz János, Perth Amboy, N. J.	1.00
Cseresznye István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Malom Ádám, Perth Amboy, N. J.	5.00
Török Sándor, Perth Amboy, N. J.	5.00
Izsó Antal, Perth Amboy, N. J.	2.00
Özv. Bakó Ferencné, Perth Amboy, N. J.	2.00
Tóth Ferencné, Liberty St.	1.00
Jakab János gyermektartás	25.00
Benkő Ambrus hirdetés	10.00
Metropol Restaurant baromfiért	8.29
Fiók Albert baromfiért	2.68
Mészáros Ferencné baromfiért	6.13
Rev. Malacsics József naptárért	5.00
Két malacért	23.00
Geo. Wickens hirdetésért	10.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Körtvély István, Chicago B., Ill.	1.00
Ribóczi Dániel, Joliet, Ill.	2.00
Ribóczi András, Joliet, Ill.	2.00
Kocsis Lajos, Joliet, Ill.	2.00
Marján László, Joliet, Ill.	1.00
Bárdi József, Joliet, Ill.	1.00
Bakti József, Joliet, Ill.	1.00
Kozma László, Joliet, Ill.	1.00
Bárdi Péter, Joliet, Ill.	1.00
Kiss Károly, Joliet, Ill.	1.00
Kiss Péter, Joliet, Ill.	1.00
Bahor Józsefné, Joliet, Ill.	1.00
Pető István, Joliet, Ill.	1.00
Mészáros Sándorné, Joliet, Ill.	1.00
Bárdi Istvánné, Joliet, Ill.	—.50
Az estély jövedelme, Joliet, Ill.	65.66
Az egyház járuléka, Joliet, Ill.	30.00
	2,536.25

KIADÁSOK SZEPTEMBERBEN.

Utalvány és checkszám. Kinek és miért fizettünk?	Összeg
277. H. E. Vance, kenyérszámla	109.84
278. Westmoreland Grocery, élelmiszer	105.45
279. Latrobe Grocery, élelmiszer	122.30
280. Pittsburgh Provision, élelmiszer	130.06
281. Greensburgh Produce, élelmiszer	82.20
282. Citizens Wholesale, élelmiszer	133.99
283. Frank and Seder, felszerelés	50.37
284. Latrobe Laundry, mosás	37.60
285. The Valley Ice Co., jégért	29.05
286. Roy Sibel, felszerelés	67.50
287. D. H. Robb, villanyszerelés	32.10
288. L. W. Darr, épitkezés	152.41
289. F. O. Fowler, épitkezés	212.00
290. Harry Tosh, iskolaadó	220.50
291. Water Works, vizadó	9.75
292. C. W. Overcash, munkásbiztositás	46.50
293. C. M. McClune tüzbiztositás	94.80
294. Harry Berney, kézi munka anyag	31.32
295. L. H. Smith Woodenware, felszerelés	16.75
296. Robert Taylor, kovácsmunka	6.75
297. J. W. McDowell, kerékgyártó	57.20
298. Wilpen Taxi, utiköltség	467.20
299. Dr. Nánássy Lajos, szept. fizetés	125.00
300. Kalassay Sárika, szeptemberi fizetés	85.00
301. Szalay Józsefné, aug. fizetés	50.00
302. Horváth Sándorné, aug. fizetés	45.00
303. Kusztos Árpádné, aug. fizetés	30.00
304. Kalapács Róza, aug. fizetés	20.00
305. Tóth Mihály, aug. fizetés	70.00
306. Tóth Lajos, aug. fizetés	40.00
307. Tóth István, aug. fizetés	40.00
308. Nagy Miklós, aug. fizetés	40.00
309. Kalassay Sándor, folyó kiadások	489.78
310. J. W. Richards, farmbérlet	58.33
Összesen:	3309.05

ZÁRLAT.

Maradvány Augusztusról	866.71
Bevétel Szeptember hónapról	2536.25
Összesen:	3402.96
Kiadás volt Szeptemberben	3309.05
Maradvány Szeptemberben	93.91

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a bankban	1107.55
Vissza nem jött checkek:	
Összesen:	1138.68
Ebből az összegből le kell vonni tévedés folytán kiadott 256. sz. check értékét	125.00
Igy a helyes összeg lesz	1013.68
Maradvány tehát a bankban	93.87

Adósságainkban nem történt változás.

Telefon 1521.

GÁSPÁR TESTVÉREK

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME

410 Amith Street,

PERTH AMBOY, N. J.

OKTÓBER HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József, gyermektartás		25.60
Rozgonyi József, ruhára		40.00
Lorántffy Zs. Egylet, Akron, Ohio		15.00
Gáll József, gyermektartás		30.00
Gáll József, ruhára		50.00
Törös Mihály, Portage, Pa.		2.00
Mészáros Ferencné, baromfiért		4.80
Balogh Ferenc, gyermektartás		62.50
Ref. Egyház, Crescent, Ohio		33.05
Pereni Ödönné, New York, N. Y.		10.00
Szabó Lajos, New York, N. Y.		5.00
Demeter Gusztáv, New York, N. Y.		2.00
Beregszászy János, New York, N. Y.		2.00
Mrs. L. Gross, New York, N. Y.		2.00
Mrs. Mester, New York, N. Y.		1.60
Renovich Béláné, New York, N. Y.		1.50
G. Y. New York, N. Y.		1.25
Mrs. Pataki Julia, New York, N. Y.		1.00
Czittner Béláné, New York, N. Y.		1.00
Mrs. Kardos, New York, N. Y.		1.00
Mrs. Julia B. Veres, New York, N. Y.		1.00
Mrs A. Schmidt, New York, N. Y.		1.00
Izsák Mihályné, New York. N. Y.		1.00
Ivanvo Vincze, New York, N. Y.		1.00
Sostarich Ferenc, New York, N. Y.		1.00
Magyar Tamás, New York, N. Y.		1.00
Mrs. Lea Fagyas, New York, N. Y.		1.00
Istvánkó E. Ne wYork, N. Y.		1.00
Szabó Istvánné, New York, N. Y.		1.00
Doka Csalad, New York, N. Y.		1.00
I. Hibsanec, New York, N. Y.		1.00
Balogh Klára, New York, N. Y.		1.00
Mrs. Rady, New York, N. Y.		1.00
Mrs. Frank Dolant, New York, N. Y.		1.00
Konyha István, New York, N. Y.		1.00
Mrs. M. Vadász, New York, N. Y.		1.00
Mrs. Bellen, New York, N. Y.		—.50
Huyler Ferenc, New York, N. Y.		—.50
Mrs. Strubinger, New York, N. Y.		1.00
Kisebb adományok, New York, N. Y.		7.44
Vasárnapi Iskola, New York, N. Y.		10.38
Kovács Áron, gyermektartás		25.00
Lebosa Miklós, naptárért		5.00
Kozma János, naptárért		8.50
Damjanovics J. naptárért		1.00
Magyar Anyák Köre, Pittsburgh, Pa.		20.00
Mrs. Nagy Ferenc, New York, N. Y.		1.00
Bucs János, New York, N. Y.		1.00
Munkás B. S. Szövetség, Betz, W. Va.		5.00
Szopó Ferenc és cs. Detroit, Mich.		10.00
Nagy Jánosné,	"	5.00
Székely Imre,	"	5.00
Balogh Ferenc,	"	5.00
Kropog Péterné,	"	5.00
Dallas Mihály,	"	3.00
Mrs. Benke,	"	3.00
Korodi Ferenc,	"	2.00
Pecsenye József,	"	2.00
Pecsenye István	"	2.00
Joó Istvánné,	"	2.00
Szabó Anna	"	2.00
Berke Mihály,	"	2.00
Szabó Ferencné,	"	2.00
Kallós Antal,	"	2.00
Hajnal Imre,	"	2.00
Halász Józsefné,	"	2.00
Kádár Sándor,	"	2.00
Révész Kálmán,	"	2.00
Özv. Pecsenye Imréné,	"	2.00
Máté István,	"	2.00
Lőrinc Mihály,	"	2.00
Széles Ferenc,	"	1.00
Ziláy Imre,	"	1.00
Szücs József,	"	1.00
Kádi Istvánné,	"	1.00
Székelyhidi Lászlóné,	"	1.00
Balogh Andrásné,	"	1.00
Bunyanszky Ferenc,	"	1.00
Ifj. Récsi Sándor,	"	1.00
Tóth Mihályné,	"	1.00
Kocsán Gábor,	"	1.00
Tarjányi Gábor,	"	1.00
Sivák István,	"	1.00
Nagy Jánosné,	"	1.00
Barazsic Miklós,	"	1.00
Mrs. Melinger	"	1.00
Simon István,	"	1.00
Mrs. Helen Vitai	"	1.00
Bálint Ádám,	"	1.00
Gyuzsi István,	"	1.00
Rákay Bertalan,	"	1.00
B. Tóth János,	"	1.00
Horváth Vincéné,	"	1.00
Rákay Ferenc,	"	1.00
Balogh Károly,	"	1.00
Komjáthy Károly,	"	1.00
Kadi Györgyné,	"	1.00
Tóth Ferenc,	"	1.00
Haranyi János,	"	1.00
Balogh András,	"	1.00
Szénás Sándor,	"	1.00
Farkas Dánielné,	"	1.00
Ruztás József,	"	1.00
Pipok Károlyné,	"	1.00
Mrs. Kanyó	"	9.50
Özv. Kall Sándorné,	"	—.50
Kovács István,	"	—.50
Kisebb Adományok,	"	27.00
Ref. Női Egylet,	"	125.00
Nagy László, Poughkeepsie, N. Y.		5.00
Erdő Péter,	"	1.00
Czapp Györgyné,	"	1.00
Mrs. S .T. Czapp,	"	1.00
Kacsay Erzsébet,	"	1.00
Kosa József,	"	1.00
Kosa Zsigmond,	"	1.00
Kosa Sámuelné,	"	1.00

Oláh József,	"	1.00
Veres József,	"	1.00
Kádár Viola,	"	—.50
Temesváry Pálné,	"	—.50
Bándy János,	Canton, Ohio	15.00
Bándy János,	"	6.80
Bikali Lajos,	"	3.00
Konya Sándorné,	"	3.00
Degi József,	"	2.00
Ferenc István,	"	2.00
Izsai Györgyné,	"	2.00
Kővecsi Domonkos,	"	2.00
Öreg János,	"	2.00
Bartos József,	"	1.00
Bihary Ferenc,	"	1.00
Bihary Ferencné,	"	1.00
Both János,	"	1.00
Both Jánosné,	"	1.00
Daniczi Józsefné,	"	1.00
Rev. Dókus Gábor,	"	1.00
Rev. Dókus Gáborné,	"	1.00
Dombora János,	"	1.00
Farkas Zsigmondné,	"	1.00
Ferenc János,	"	1.00
Gyalog Márton,	"	1.00
Hajdu Péterné,	"	1.00
Kadas János,	"	1.00
Keszeg Imre,	"	1.00
Kővecsi Albertné,	"	1.00
Kővecsi Irma,	"	1.00
Németh Imre,	"	1.00
Péterfi Györgyné,	"	1.00
Szabó László,	"	1.00
Szabó Lászlóné,	"	1.00
Székely P. József,	"	1.00
Szentgyörgyi András,	"	1.00
Tormási Józsefné	"	1.00
Szentgyörgyi János,	"	1.00
Tóth József,	"	1.00
Uj Mihály,	"	1.00
Varga István,	"	1.00
Varga István,	"	1.00
Vészi László,	"	1.00
Névtelenek	"	3.00
Mátéffy Dénes,	"	—.50
Bartos Józsefné,	"	—.50
Bodó János,	"	—.50
Bodó Jánosné,	"	—.50
Garda János,	"	—.50
Gombos József,	"	—.50
Kádár Jánosné,	"	—.50
Kántor Ferencné,	"	—.50
Kertész Anrásné,	"	—.50
Keszeg Ferenc,	"	—.50
Kiskó Imréné,	"	—.50
Kiss Elekné,	"	—.50
Nagy Gyuláné,	"	—.50
Schurmanné,	"	—.50
Szabados Györgyné,	"	—.50
Szántó János,	"	—.50

KALVELINSZKY IMRE

MAGYAR SZABÓ.

296 Prospect Street,

PERTH AMBOY, N. J.

Uj ruhákat rendelésre készit. Kész ruhák, javitások, vasalások.

TÓBIÁS FERENC

magyar üzletében sok mindenféle hazai dolgot vásárolhat. Hazai kártya, dohányok, tajték és selmeczi pipák.

430 Amith Street,

PERTH AMBOY, N. J.

GIFFORD

MAGYAR HOTEL és RESTAURANT

388 Amith Street,
PERTH AMBOY, N. J.

WEISS ÉS LICHTMAN

közismert magyar füszer, hus és hentes üzlete.

422 Amith Street,

PERTH AMBOY, N. J.

Szoldatis Józsefné,	"	—.50
Végh Györgyné,	"	—.50
Kisebb adományok,	"	5.31
Egyesületi járulék szeptemberben		166.57
Papp Józef, gyermektartás		20.00
Lázár Albertné, gyermektartás		17.50
Mészáros Ferencné, baromfiért		4.80
Metropol Restaurant, baromfiért		20.60
Törös Mihály, Portage, Pa.		1.00
Hegymegi Istvánné, gyermektartás		25.00
Hegymegi Istvánné, ruhára		10.00
Jakab János, gyermektartás		25.00
Betegsegélyző Szövetség, Bridgeport, Conn.		300.00
Rev. Ludman Sándor, Bridgeport, Conn.		5.00
Róth Mihály,	"	5.00
Dicső Ferenc,	"	2.00
Bradlik Pál,	"	2.00
Nagy Pál	"	2.00
Bandé György,	"	2.00
Piriczky Mihályné,	"	2.00
Filep József,	"	2.00
Id. Köteles István,	"	2.00
Bodnár András,	"	3.00
Máté Ferencné,	"	1.00
Szekeres Sándor,	"	1.00
Id. Varga József,	"	1.00
Rimár Jenő,	"	1.00
Forizs Sándor,	"	1.00
Baraté István,	"	1.00
Baraté Mariska,	"	1.00
Csapó József,	"	1.00
Szücs Jánosné,	"	1.00
Özv. Szency Gusztávné,	"	1.00
Petrohai József,	"	1.00
Varga János,	"	1.00
Gyenis Lidia,	"	1.00
Id. Hada András,	"	1.00
Nagy B. Istvánné,	"	1.00
Lengyel Istvánné,	"	1.00
Silhai Béláné,	"	1.00
Banay János,	"	1.00
Karmazsin Ferenc,	"	1.00
Gönczi Bálint,	"	1.00
Kántor Péter,	"	1.00
Derján Józesf,	"	1.00
Özv. Szabó Mária,	"	1.00
Özv. Ducsay Jánosné,	"	1.00
Kedves Jánosné,	"	1.00
Czikay Ambrus,	"	1.00
Tenai Ilona,	"	1.00
Özv. Kiss Ferencné,	"	1.00
Kovács Péter,	"	1.00
Szabó Sándorné,	"	1.00
Id. Sécsi Ferenc,	"	1.00
Jancsó János,	"	1.00
Özv. Fülöp Györgyné,	"	1.00
Gyüre Ferencné,	"	1.00
Molnár Sándorné,	"	1.00
Bácsi Józsefné,	"	1.00
Bodnár György,	"	1.00
Horcsik Mihályné,	"	1.00
Csipkés József,	"	1.00
Ország Lajosné,	"	1.00
Horváth Lajosné,	"	1.00
Első Ref. Egyház	"	33.00
Novák János, gyermektartás		15.00
Varga József, gyermektartás		120.00
Mészáros Ferencné, baromfiért		6.60
Lázár Albertné, gyermektartás		17.50
Kusztus Árpádné, Beaver Falls, Pa.		2.00
Dr. Vida József, Redondo Beach, Calif.		6.00
Ref. Leány Egyház, Martinsferry, O.		3.20
Kantrács Jánosné, McMehen, W. Va.		1.00
Németh Jánosné, Stuebenville, Ohoi		1.00
Korcsmáros János, gyermektartás		50.00
Lovás Lajos, Convenció		1.00
Orbán Viktor,	"	1.00
Szőlőssy Mór,	"	1.00
Bölcsházy Ferenc,	"	1.00
Gondos Sándor,	"	1.00
Grega Dezső,	"	1.00
Zimmer Ignác,	"	1.00
Leskó Lajos,	"	1.00
Urbanczky Dezső,	"	1.00
Gyurkó János,	"	1.00
Gábor János,	"	1.00
Péntek József,	"	1.00
Kovács I.	"	1.00
Ronyecz István,	"	1.00
Nagy András,	"	1.00
Fodor Sándor,	"	1.00
Náhory Sándor,	"	1.00
Hujbert József,	"	1.00
Ricskó János,	"	1.00
Ducsay István,	"	1.00
Damjanovics János,	"	1.00
Rencsy János,	"	1.00
Lebozsa Miklós	"	1.00
Herman János,	"	1.00
Sápos Menyhért,	"	1.00
Hogya Ferenc,	"	1.00
Egyesületi járulék augusztusban		164.53
Helyettes árvaatya fizetése		125.00
A tanitónő fizetése		85.00
Csobádi Jánosné, Toledo, Ohio		9.00
Fiók Albert, baromfiért		5.77
Rev. oBrsy Kerekes György, Youngstown,		5.00
Metropol Restaurant, baromfiért		10.00
Visszatérités		125.00
Összeg		2,214.33

KIADÁSOK OKTÓBERBEN.

Utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk	összeg
311.	H. E. Vance, kenyérszámla	87.60
312.	L. H. Parke and Co. élelmiszer	46.58
313.	Latrobe Grocery, élelmiszer	119.65

314.	Westmoreland Grocery, élelmiszer	59.24
315.	M. E. Simmons, élelmiszer	43.15
316.	Pittsburgh Provision, élelmiszer	118.20
317.	The Valley Ice Co. jégért	25.72
318.	L. E. Welty, élelmiszer	68.40
319.	The Frank and Seder Co. ruhanemü	98.99
320.	J. B. Johnson, orvos	108.50
321.	Ligonier Pharmacy, gyógyszer	15.35
322.	F. W. Peters, hajnyirás	8.90
323.	Walter Schell, vetőmag	147.00
324.	S. H. Sweeney, felszerelés	188.80
325.	Sommerset Co-Fertilizer Co. mütrágya	75.00
326.	Latrobe Laundry, mosás	37.75
327.	Dr. Nánássy Lajos, októberi fizetés ..	125.00
328.	Kalassay Sárika, októberi fizetés	85.00
329.	Szalay Józsefné, szept. fiz.	50.00
330.	Horváth Sándorné, szept. fiz.	45.00
331.	Kusztus Árpádné, szept. fiz.	30.00
332.	Tóth Mihály, szept. fiz.	70.00
333.	Tóth Lajos, szept. fiz.	40.00
334.	Tóth István, szept. fiz.	40.00
335.	Nagy Miklós, szept. fiz.	40.00
336.	Mrs. Gettemy, farm bérlet	105.00
337.	F. W. Richards, farm bérlet	58.33
338.	The Expert Printing Co. I. részlet	250.00
339.	L. B. Weller, felszerelés	168.70
340.	Kalassay Sándor, folyó kiadások	395.56
341.	Kalapács Róza, szept. fiz.	20.00
	Összeg	2,771.42

ZÁRLAT.

Maradvány szeptember hónapról	93.61
Bevétel októberben	2,214.33
Összesen	2,307.94
Kiadás	2,748.92
Hiány ebben a hónapban	440.98

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány november 5-én	596.35
Vissza nem jött checkek	
Összesen	1,161.93
Ebből levonandó	125.00
Összesen	1,036.93
Levonva a bankban levő összeget	596.35
Lesz a hiány	440.58

Mechanics and Farmers Savings Bank

BRIDGEPORT, CONN.

JOHN M. OTIS
elnök.

Wm. F. BLIGHT,
EDWARD MORGAN
alelnökök.

RAY F. WHITNEY
pénztárnok.

KOCSIS J. LAJOS
titkár.

CARL R. SWITZGABLE
ellenőr.

C. L. GULD,
MAE L. WRIGHT,
VARGA JÁNOS,
segédpénztárnokok.

Ez a bank már régen alkalmazott magyar hivatalnokokat.

Ez a Bank örömmel jelenti, hogy betevőinek egy percenttel nagyobb kamatot fog fizetni 1930 Január elsején, mint eddig. A kamat 5½% lesz.

EZ A BANK A ZENÉLŐ ÓRÁVAL.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK CIMJEGYZÉKE.

Ezidő szerint az amerikai református magyarság a következő csoportokra van széttagolva:

1. A Reformed Church in the U. S.-hez tartozó egyházközségek.
2. A Presbyterian Church in the U. S.-hez tartozó egyházközségek.
3. A Független Amerikai Magyar Ref. Egyházat alkotó egyházközségek.
4. A Reformed Church in America nevü egyházhoz tartozó egyházközségek.
5. A Southern Presbyterian Egyházhoz tartozó egyházközségek.
6. A Protestáns Episzkopális Egyházhoz tartozó egyházközség.
7. Egy independens gyülekezet.

I. A Reformed Church in the U. S.-hez tartozó egyházközségek.

a) A nyugati magyar református egyházmegye tisztikara.

Egyházmegyei elnök: Boros Jenő, chicago-burnsidei lelkész, 652 East 92nd Street, Chicago, Ill.

Egyházmegyei titkár: Üresedésben.

Egyházmegyei jegyző: Dókus Sándor conneauti lelkész, Harbor St., Conneaut, Ohio.

Egyházmegyei pénztárnok: Pecsők Pál, a clevelandi első egyház gondnoka, 2782 East 79th Street, Cleveland, Ohio.

Egyházmegyei ügyész: Kováchy M. Andor, 637 Society for Saving Bank Bldg., Cleveland, Ohio.

Egyházak, lelkészek, tanitók a nyugati egyházmegyében.

1. Akron egyház. Bakay Árpád lelkész, 807 Coburn Street, Akron, Ohio.

2. Ashtabula. Porzsolt Ernő lelkész, 115 Sibley Street, Ashtabula, Ohio.

3. Buffalo-East sidei egyház. Murányi János lelkész, 1940 Clinton Street, Buffalo, N. Y.

4. Buffalo-West sidei egyház. Urbán Endre lelkész, 696 Tonawanda Street, Buffalo, N. Y.

5. Chicago-Burnside. Boros Jenő lelkész, 652 East 92nd Street, Chicago, Ill.

Chicago-Southside. Garay Gerő lelkész, 8506 Burley Street, Chicago, Illinois.

7. Chicago-Westside. Hankó M. Gyula lelkész, 4323 West Carol Ave., Chicago, Ill.

8. Cleveleand-East Side. Lelkészi állás üresedésben. Társlelkész: Dr. Papp Géza, 2854 E. 79th St., Cleveland, Ohio. Tanitó: Király Imre 2840 E. 79th Street, Cleveland, Ohio. Leányegyház: Medina, O.

9. Cleveland-Westside. Vasváry Ödön lelkész, 1946 West 32-nd Street, Cleveland, Ohio. Tanitó: Monoky István.

10. Columbus. Dr. Csutoros Elek lelkész, 365 Woodrow Ave., Columbus, Ohio.

11. Conneaut-Erie egyház. Dókus Sándor lelkész, Harbor Street, Conneaut, Ohio.

12. Dayton. Azary János lelkész, 626 Blaine St., Dayton, Ohio. Tanitónő: Tarczali Irén. Leányegyház: Middletown, Ohio.

13. Drakes-Congo. Lelkészi állás üresedésben.

14. Elyria. Ifj. Kalassay Sándor lelkész 119 West River Street, Elyria. Ohio.

15. Fairport-Harbor. Krisik Alajos lelkész, 607 Plum Street, Fairport Harbor, Ohio.

16. Flint. Korocz Géza lelkész, 1144 Campan St., Flint, Mich.

17. Gray. Kovács Mihály lelkész, 1354 Jackson St., Gary, Ind. Leányegyház: Indiana Harbor, Ind.

18. Detroit. Tóth Mihály lelkész, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich. Segédlelkész: Kalabányi István. Tanitónő: özv. Daróczy Pálné.

19. Joliet. Józsa Bénjámin lelkész, 608 Ellwood Street, Joliet, Ill.

20. Kalamazoo. Fekete András lelkész, 801 Mill Street, Kalamazoo, Mich.

21. Kearsarge, Mich. Lelkészi állás üresedésben.

22. Lorain, O. Csontos Béla lelkész, 3036 Globe Ave., Lorain, O. Tanitónő: Nagy Jolán.

23. Milwaukee. Szeghy B. János lelkész, 303 Court Street, Milwaukee, Wis.

24. Racine, Wis. Lelkészi állás üresedésben.

25. Tonawanda. Bernáth Árpád lelkész, 330 Payne Ave, Tonawanda, N. Y.

Nyugalmazott lelkész: Virág István, 727 Hohman St., Whiting, Indó

Parókhia nélküli lelkész: Radácsi Sándor, Lorain, Ohio.

A nyugati egyházmegyében van tehát 25 anyaegyház, 3 leányegyház, 24 lelkész, 1 segédlelkész, 2 tanitó és 3 tanitónő.

b) A Közép-Magyar református egyházmegye tisztikara.

Egyházmegyei elnök: Melegh Gyula mckeesporti lelkész, 134 Eighth Ave., McKeesport, Pa.

Egyházmegyei titkár és jegyző: Borsos István morgantowni lelkész, 537 Richwood Street, Morgantown, W. Va.

Egyházmegyei pénztáros: Varga Lajoss pittsburghi lelkész, 221 Johnson Ave., Pittsburgh, Pa.

Egyházak, lelkészek és tanitók a középegyházmegyében.

1. Duquesne, Pa. Beszolgálja Melegh Gyula mckeesporti lelkész.

2. **Donora, Pa.** Beszolgálja Melegh Gyula mckeesporti lelkész.

3. **Homestead, Pa.** Dienes Barna lelkész, 416 Tenth Ave., Homestead, Pa. Tanitónői állás üresedésben. Leányegyház: Rankin, Pa.

4. **Johnstown.** Krivulka Károly lelkész, 824 Chestnut Street, Johnstown, Pa.

5. **Logan-Ethel.** Bertók Béla lelkész, P. O. B. 53, Logan, W. Va.

6. **McKeesport.** Melegh Gyula lelkész, 134 Eighth Ave., McKeesport, Pa. Tanitónő: Bogár Anna. Leányegyház: Monongahela, Pa.

7. **Pittsburgh.** Varga Lajos lelkész, 221 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa. Segédlelkészi állás üresedésben. Leányegyház: Zelienople, Pa., Pittock, Pa.

8. **Pocahontas, Va.** Daróczy Mátyás lelkész, P. O. B. 425, Pocahontas, Va. Leányegyház: Gary, W. Va.

9. **Springdale, Pa.** Tóth Sándor lelkész, 1037 Keene St., Springdale, Pa.

10. **Uniontown, Morgantown.** Borsos István lelkész, 537 Richwood Street, Morgantown, W. Va. Ebbe a körzetbe több szórvány és leányegyház tartozik.

11. **Vintondale.** Hunyadi László lelkész, Vintondale, Pa. Leányegyház: Barnesboro, Pa.

12. **Windber.** Kerekes Béla lelkész, 404 Somerset Street, Windber, Pa. Leányegyház: Portage, Pa.

Parókhia nélküli lelkész: Kalassay Sándor árvaatyt, Ligonier, Pa. Árvaházi tanitónő: Kalassay Sárika.

A középegyházmegyében van 12 anya, társ, 7 szervezett leányegyház és több szórvány. 11 lelkész, egy segédlelkész és 3 tanitónő.

A diakonisszaképzőben tanul: Tóth Róza.

c) A keleti magyar református egyházmegye tisztikara.

Egyházmegyei elnök: Dr. Takaró Géza new yorki lelkész, 344 East 69th St., New York, N. Y.

Egyházmegyei jegyző: Böszörményi István bridgeporti lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn.

Egyházmegyei titkár: Péter Antal, new yorki másodlelkész, 344 E. 69th St., New York, N. Y.

Egyházmegyei pénztáros: Komjáthy Ernő lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn.

Egyházak, lelkészek és tanitók a keleti egyházmegyében.

1. **Bethlehem.** Nagy Emil lelkész, 526 Fourth Ave., Bethlehem, Pa.

2. **Bridgeport.** Böszörményi M. István lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn. Ideiglenes segédlelkész: Kecskeméthy József.

3. **Mount Carmel.** Gulyás Károly beszolgáló lelkész, 627 Pine Street, Kulpmont, Pa.

4. **New York.** Dr. Takaró Géza lelkész, 344 East 69th Street, New York, N. Y. Péter Antal másodlelkész. Fiókegyház: Greenpoint, N. Y.

5. **New Haven, Shelton, Torrington, Warrenville** missziói körzet. Keresztessy Imre lelkész, P. O. B. 674, New Haven, Conn.

6. **Passaic.** Tegze László lelkész, 220 Fourth St., Passaic, N. J.

7. **Perth Amboy.** Tukacs György lelkész, 493 Amboy Ave., Perth Ambay, N. J.

8. **Phoenixville.** Kovácsy Kálmán lelkész, 503 Main St., Phoenixville, Pa.

9. **South Norwalk.** Dókus Gábor lelkész, 21 Lexington Ave., South Norwalk, Conn. Segédlelkész: Bogár Károly.

10. **Stamford.** Szervezés alatt álló missziói egyház. Komjáthy Ernő beszolgáló lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn.

11. **Trenton.** Rácz Győző beszolgáló lelkész, 716 Anderson St., Trenton, N. J.

12. **Wallingford.** Kovács Béla lelkész, P. O. B. 136, Wallingford, Conn.

13. **Woodbridge.** Kovács Ferenc beszolgáló lelkész, 455 Franklin St., Bloomfield, N. J.

Parókhia nélküli lelkész: Dr. Tóth Sándor tanár, 218 Pearl St., Lancaster, Pa.

A Keleti egyházmegyében van 12 anya, 1 szervezés alatt álló anya, 1 leányegyház, 14 rendes és beszolgáló lelkész, 1 másodlelkész és 1 segédlelkész.

d) A Reformed Church angolnyelvü egyházmegyéihez tartozó magyar egyházközségek.

1. **Bridgeport.** Első egyház. Ludman Sándor lelkész, 227 Pine St., Bridgeport, Conn.

2. **East Chicago.** Mircse Sándor lelkész, 4822 Kennedy St., East Chicago, Ind.

3. **Fairfield.** Urbán József lelkész, 399 Kingshighway, Fairfield, Conn.

4. **Toledo.** Ujlaki Ferenc lelkész, 1946 Bakewell Street, Toledo, O. Tanitó: Boldog Bálint. Tanitónő: Oláh Juliska.

5. **Los Angeles.** Hady Albert lelkész, 658 E. 45th Street, Los Angeles, Cal.

6. **San Francisco.** Szabó Antal lelkész, 200 38th Street, Oakland, Cal.

Az angolnyelvü egyházmegyékben 6 anyaegyház, 6 lelkész, 1 tanitó és 1 tanitónő van.

A Reformed Church in the U. S. kötelékében van tehát:

1.	Anya- és társegyház:	57.
2.	Leányegyház:	10.
3.	A lelkészek száma:	56.
4.	A segédlelkészek száma:	3.
5.	Tanitók és tanitónők száma:	10.
6.	Diakonisszaképzőben van:	1.

II. A Presbyterian Egyház fennhatósága alá tartozó egyházak és lelkészek.

a) New Jersey államban:

1. **Alpha-Philipsburg.** Szabó András lelkész. P. O. B. 233, Alpha, N. J.

2. **Caldwell, N. J.** Lelkészi állás üresedésben.
3. **Elizabeth-Bayonne.** Szathmáry Bertalan lelkész, Box 92, Station A., Elizabeth, N. J.
4. **Jersey City.** Simkó József lelkész, Jersey City, N. J.
5. **New Brunswick.** Papp Károly lelkész, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J.
6. **Newark.** Malacsis József lelkész, 579 South 12 St., Newark, N. J.
7. **Wharton.** Lelkész: Dezső János, Wharton, N. J.

b) New York államban:

1. **Lackawanna.** Bőtty János lelkész, Bridge St., Lackawanna, Pa.
2. **New York-Harlem.** Harsányi László lelkész, 540 W. 122th Street, New York, N. Y.
Tanitónő: Bodnár Irénke.
3. **Yonkers.** Harsányi Sándor lelkész, 262 McKean Ave., Yonkers, N. Y.

c) Pennsylvania államban.

1. **Beaverfalls.** Tóth Tibor lelkész, 1012 Third Ave., Beaverfalls, Pa.
2. **Coatsville.** Beszolgálja: Dr. Tóth Sándor ref. tanár, 218 Pearl St., Lancaster, Pa.
3. **Brownsville, Pa.** Lelkész Kovács Andor, 305 Spring Street, Brownsville, Pa.
Leányegyházak: Pricedale, Star Junction és Masontown, Pa.
4. **Daisytown-Vestaburg.** Sillay József beszolgáló lelkész, 731 Ridge Ave., Pittsburgh, Pa.
5. **Canonsburg-Pittock.** Lelkészi állás üresedésben.
6. **Farrel.** Lelkészi állás üresedésben. Leányegyház: Mercer, Pa.
7. **Kingston.** Pazár Miklós lelkész, 4 Bauman St., Kingston, Pa.
8. **Leechburg.** Balogh E. István lelkész, 408 Third Street, Leechburg, Pa. Leányegyház: Homer City, Rositer, Pa.
9. **Philadelphia, Pa.** Lelkész Vécsey Jenő, 1233 North Franklin St., Philadelphia, Pa.
10. **Scranton-Throop.** Várkonyi Miklós lelkész, 413 George St., Throop, Pa.
11. **Ellwood City, Pa.** Harsányi Andor lelkész, P. O. B. 1003, Ellwood City. Leányegyház: Butler, Pa.

d) Ohio államban:

1. **Alliance.** Kruchio Antal lelkész, 615 Waugh Street, Alliance, Ohio.
2. **Canton.** Ifj. Dókus Gábor lelkész, 2113--14th Street, Canton, Ohio.
3. **Crescent-Martinsferry.** Dr. Várady Arthur, 602 N. Fifth St. Martinsferry, Ohio.
4. **Cleveland.** Csutoros István lelkész, 12604 Buckeye Rd. Cleveland, Ohio.
5. **Niles.** Csépke István lelkész, 2-nd Street, Niles, Ohio.
6. **Youngstown.** Laky Zsigmond lelkész, 737 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio.

e) Illionis államban:

1. **East St. Louis.** Kardos József lelkész, 1131 Trendley Ave., East St. Louis, Illinois.
2. **Aurora-Elgin.** Kovács D. Mihály lelkész, 436 Main Street, Aurora, Ill.

f) Indiana államban:

1. **South Bend.** Bodor Dániel lelkész, 1504 North Washington St., South Bend, Indiana.
Tanárok: Dikovics János és Kovács Ferenc, Theological Seminary, Bloomfield, N. J.
A presbiteriánus egyház fennhatósága alá tartozik 30 anya, 7 leányegyház, több szórvány, 27 lelkész és 1 tanitónő.

III. A Független Amerikai Magyar Református Egyház.

Főesperes: Sebestyén Endre, Box 326, Duquesne, Pa.
Főgondnok: Bodnár István, 425 Keene Street, Perth Amboy, N. J.
Főjegyző: Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

a) A Keleti Egyházmegye tisztikara.

Esperesi hivatal: Üresedésben.
Gondnok: Péntek Miklós, Trenton, N. J.
Lelkészi jegyző: Vincze Károly lelkész, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.
Világi jegyző: Kardos József, New York, N. Y.
Pénztáros: Dudás János Cliffside, N. Y.

Egyházak, lelkészek, tanitók a keleti egyházmegyében.

1. **Carteret.** Hegyi Sándor lelkész, 175 Pershing Street, Carteret, N. J.
2. **New York-Cliffsidei társegyház.** Marton Sándor lelkész 239 E. 13th Street, New York, N. Y.
3. **Perth Amboy.** Vincze Károly lelkész, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J. Tanitónő: Abaffyné Vajna Borbála. Leányegyházak: Dunellen és Flemington, N. J.
4. **Philadelphia.** Gulyás András beszolgáló lelkész, 209 St. Mark's Place, Philadelphia, Pa.
5. **Roebling.** Gulyás András beszolgáló lelkész, 209 St. Mark's Place, Philadelphia, Pa.
6. **Scranton.** Hamborszky Gyula lelkész, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.

7. **Trenton.** Béky Zoltán lelkész, 180 Home Ave., Trenton, N. J.

b) A nyugati egyházmegye tisztikara.

Esperes: Borsy Kerekes György, 925 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio.

Gondnok: Szendrey István, Leechburg, Pa.

Lelkészi jegyző: Daróczy Sándor, 120 Sixth Ave., McKeesport, Pa.

Világi jegyző: Szalkó József, Duquesne, Pa.

Pénztáros: Koós Lajos, McKeesport, Pa.

Egyházak és lelkészek a nyugati egyházmegyében.

1. **Duquesne.** Sebestyén Endre elelkész.
2. **Donora, Pa.** Lelkészi állás üresedésben.
3. **Detroit.** Dr. Bötykös Béla lelkész, 8028 Thaddeus Street, Detroit, Mich.
4. **Fairport.** Ladányi Zsigmond lelkész, Fairport, Ohio.
5. **Leechburg.** Fazekas Lajos lelkész, 303 Pershing Ave., Leechburg, Pa
6. **McKeesport, Pa.** Daróczy Sándor lelkész, 120 Sixth Ave., McKeesport, Pa.
7. **Rapid City.** Lelkész Dr. Gerenday László lelkész, Rapid City, South Dakota.
8. **Youngstown.** Borsy Kerekes György lelkész, 925 Mahoning Ave., Youngstown, Ohio.

Parókhia nélküli lelkész: Dr. Nánássy Lajos, helyettes árvaatya, Ligonier, Pa.

A Független Amerikai Magyar Református Egyház kebelében van 16 anya és társ, 2 leány egyház, 14 lelkész és 1 tanitónő.

IV. A Reformed Church in America fennhatósága alatt álló magyar ref. egyházközségek és lelkészek.

1. **Manville, N. J.** Beszolgálja Kósa András new brunswicki lelkész.
2. **New Brunswick.** Kósa András lelkész, 10 Division Street, New Brunswick, N. J.
3. **South River.** Babinszky András lelkész, South River, N. J.
4. **Peekskill.** Hámory S. Lajos lelkész, 207 Washington Street, Peekskill, N. Y.

A Reformed Church in America fennhatósága alatt van 4 egyházközség és 3 lelkész.

V. A South Presbyterian Egyházhoz tartozó magyar egyházak és lelkészek.

1. **Árpádhon.** Bartus Sándor, Hammond, Louisiana.
2. **Norton, Va.** Lelkészi állás üresedésben.

A South Presbyterian Egyházhoz tartozik két egyházközség és 1 lelkész.

VI. A Protestáns Episzkopális Egyházhoz tartozik:

1. **Franklin.** Lelkész Szabó László, Franklin, N. J.

VII. Teljesen függetlenül müködő egyházközség:

1. **Kreischerville.** Lelkész: Tóth Kálmán, P. O. B. 2, Charleston, Staten Island, N. Y.

Az összes egyházközségek és lelkészek száma 1929-ben.

1. **A Reformed Church in the U. S.-nél** van 57 anya- és társ, 10 leányegyház, 56 lelkész, 3 segédlelkész, 10 tanitó és tanitónő és 1 diakonisszajelölt.
2. **A Presbyterian Church in the U. S.-nél** van 30 anya-, 7 leányegyház, 27 lelkész és 1 tanitónő.
3. **A Független Amerikai Magyar Református** Egyháznál van 16 anya- és társ, 2 leányegyházközség, 14 lelkész és 1 tanitónő.
4. **A Reformed Church in America** fennhatósága alatt van 4 egyházközség és 3 lelkész.
5. **A South Presbyterian Church-nél** van 2 egyházközség és 1 lelkész.
6. **A Protestáns Episzkopális Egyháznál** van 1 egyházközség és 1 lelkész.
7. **Teljesen független** egyházközség van 1, lelkész 1.

Összesen van tehát 110 anya és társegyházközség, 19 szervezett leányegyház, 102 lelkész, 3 segédlelkész, 11 tanitó és tanitónő és 1 diakonisszajelölt.

A gyermekneveléssel minden egyházközségben foglalkoznak. Felsőbb iskolákban, akadémián, collegeben és theologián 3 rendes tanár tanit, egy lelkész pedig órákat ad a magyar tanulóknak.

Hatalmas erő! Vajha a reánk bizottakban mindenkor hivek lehetnénk, hogy sem embereknek, sem Istennek reménysége meg ne csalatkozzék mi bennünk!

Telefonok: Superintendent 137-R. Ligonier, Pa.
Assist. Superintendent 133-J. Ligonier, Pa.
Baby Home 137-J. Ligonier, Pa.
Farm 133-R. Ligonier, Pa.

Hasznos tudnivalók az Árvaházról.

A **Magyar Református Árvaház Ligonierben,** Pennsylvániának egyik legszebb helyén van.

Ligonier, Pa. Pittsburghból 50 mértföld kelet felé --- **Johnstowntól** a legrövidebb uton 50 mértföld kelet felé

Ligonier, Pa. a magyarok által lakott területnek csaknem a közepén van. Vasuton a Pennsylvania vonalon és **Latrobeból** a helyi érdekü vasuton közelithető meg. --- Autón a **Lincoln-Highwayn** lehet Ligonierbe jönni: Három blockra van az Intézet a Lincoln Highway-től.

Akik felkeresik az Intézetet, apostolok lesznek --- hirdetői a magyar jótékonyság áldott eredményének.

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK?

Imádkozó szivekre! Az imádkozó szivü emberek tudják, hogy mit kell cselekedni Jézusnak a kicsinyeiért.

Pénzbeli segitséggel érhetünk el legtöbbet.

Egyszerü munkások, kézmüvesek a mi segitőink.

Egy vagy két dollár minden magyar testvérnél van erre a célra.

Száz magyar árvát nevelni, gondozni --- nem csekély feladat. Amit elszánt kedves testvérünk erre a célra, küldje be erre a cimre:

REV. ALEX. KALASSAY

Superintendent

DRAWER P. **LIGONIER, PA.**

Vasut állomás --- Express Office.

KÁLLAY TESTVÉREK

KERTÉSZETI

NAGY KÉPES ÁRJEGYZÉKE

ISMÉT MEGJELENT,

mely magában foglal mindennemü gazdasági, konyhakerti és virágmagvakat.

Ugyszintén nagymennyiségben mindenféle gyümölcs, diszbokrokat, diszfákat, magastörzsü és bokor-rózsákat.

Irjon Ön is azonnal egy példányért az alábbi cimre:

KÁLLAY BROS. CO.

PAINESVILLE, - - - - - - OHIO.

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET

A legrégibb MAGYAR EGYESÜLETEK egyike.

Alakult 1896-ban.

Az 1928-ban érvénybe lépett alapszabályok szerint --- olyan korszerinti havi fizetéseket állapitott meg, a melyek lehetővé teszik azt, hogy az Egyesület tagjai többféle biztositást vehetnek ki.

BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLY
GYERMEK OSZTÁLY

Tudakozódjon az Egyesület osztályainak titkárainál vagy irjon a titkárhoz, kinek cime:

Mr. STEPHEN MOLNÁR

306 PAINE AVENUE
TOLEDO, --- OHIO.

AZ EGYESÜLET KÉSZPÉNZ VAGYONA:
600 EZER DOLLÁR.

AZ ÁRVAHÁZ ÉRTÉKE:
100 EZER DOLLÁR.